Mihail Sebastian

Orașul cu salcîmi

•

Accidentul

Editura Eminescu

MIHAIL SEBASTIAN

Oraşul cu salcâmi
*
Accidentul

99

EDITURA EMINESCU
1974

Cuprins

ORAŞUL CU SALCÂMI

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL I
Întâiul sânge

CÂND, ÎNTR-UNA DIN ULTIMELE zile ale acelui februarie cu soare, Adriana, întoarsă la prânz de la şcoală, se opri în prag şi spuse că “nu se simte bine”, doamna Dunea înțelese că ceva neobişnuit se întâmplă cu fata ei.

Nu o durea nimic. Era doar palidă şi îşi simțea ochii calzi.

Încercă a doua zi să se ducă la şcoală, dar se întoarse din stradă, se uită o clipă spre maică-sa, rămasă în poartă s-o petreacă, şi fugi repede pe lângă ea, până în casă, să plângă pe coada pianului deschis.

Era bolnavă? Medicina domestică a familiei Dunea rămânea dezarmată în fața acestei paciente fără dureri şi fără glas.

— Adriana, spune mamei ce te doare.

Nu ştia. Era soarele de primăvară, prea curând venită? Era lumina dublă a dimineții şi a zăpezii? Era mirosul acela putred şi nou, a două anotimpuri ce se întâlneau?

Nu ştia. Toate acestea sau poate altele, mai confuze, o ameţeau. Pasul ei, de obicei mic şi ferm, se deschidea acum leneş, înăbuşit în covoare, şi împiedicat parcă de o trenă imaginară, în scoborârea unei scări enorme. Adriana căută în registrul modest al cunoştințelor ei literare o imagine şi o

găsi: o infantă care se stinge de tuberculoză şi singurătate, purtându-şi rochia de paradă în sala tronului, pustie.

Chemat din oraş, domnul Iuliu Dunea, care nu le cunoştea pe eroinele fetei lui, o întrebă părinteşte dacă nu cumva îi e deranjat stomacul. Nedelicateță la care fata răspunse cu un hohot de plâns, aruncându-se în brațele mamei, care tocmai intra pe uşă. Părinții se întrebară din ochi, peste capul aplecat cu disperare între ei, şi nu găsiră nici unul răspunsul aşteptat. O clipă plânsul Adrianei stărui, mai domol, şi înduioşat de propria lui tragedie, în odaie...

Prudent, domnul Dunea reteză scurt scena, bunul lui simț neîngăduindu-i să accepte în locul unei dureri de cap sau de picioare, pe care ar fi înțeles-o, o criză de lacrimi din senin.

— Prostii, zise. Am să trimit doctorul.

...Spre seară, cu ziua care se ducea, exasperarea Adrianei scăzu. Se culcase şi – în aşternut, la acea oră neobişnuită – avu o senzație de moleşeală, de maladie uşoară, de convalescență, senzație care îi amintea anumite seri de vacanță, anumite ceasuri petrecute în curte, pe şezlong, în aşteptarea somnului care întârzia.

Îi întinse doctorului o mână moale şi surâse. El o păstră în mâna lui şi îşi consultă cu destulă neglijență ceasornicul, numărând bătăile pulsului. Nu era dispus să-şi ia în serios bolnava, dar deveni atent când îi văzu trupul gol. Era al unui copil şi avea totuşi în liniile lui drepte o ciudată trăsătură de asimetrie şi destindere. Pieptul acela de băiat abia mai răsărit se rotunjea uşor în jurul celor două puncte roşii şi avea în mişcarea regulată a respirației o înălțare aproape voluptuoasă de sân. Dacă Adriana n-ar fi ținut cu îndărătnicie plapuma mai sus de şolduri, doctorul ar fi văzut acelaşi tăcut efort către maturitate şi în linia piciorului subțire de la gleznă la genunchi, dar plină şi desenată precis pe pulpă.

Ridică ochii spre capătul opus al patului, de unde mama urmărea îngrijorată examenul şi zâmbi cu înţeles.

— Mai nimic, mai nimic. Fata creşte.

Şi pentru că doamna Dunea ezită să înţeleagă, el stărui.

— Înţelegeţi? Adriana nu mai este un copil. Curând, foarte curând, are să fie o adevărată duduie.

Plictisită de vizita prea lungă a medicului, Adriana nu prinse pe moment înţelesul vorbelor lui. Şi le repetă indiferentă în gând şi – ca şi cum de abia atunci, în murmurul ei interior, de ar fi prins realmente un sens – tresări.

O căldură moale îi trecu pe obraji şi se răspândi prin tot corpul.

“Vai tu, ce bine!” ar fi strigat Adriana, dacă în locul mamei, la căpătâi, ar fi vegheat Cecilia, colega ei de bancă, şi ar fi bătut copilăreşte din palme. Încercă gestul. Dar un instinct sigur îi porunci să-l oprească la timp. Nu ştia precis de ce, dar simţi că este în bucuria ei un lucru nepermis. Vocea corectă a doctorului, zâmbetul stânjenit al mamei, tăcerea ce se făcuse brusc, toate acestea la un loc şi încă ceva mult mai puternic şi mai adânc decât gesturile lor, ceva care se desprindea din inima fetei şi se urca în gâtlej, ca un gâlgâit nedistinct de sânge cald şi râs nebun, îi spuseră că în fond “Adriana nu mai este un copil”, cuvintele acestea simple, care într-un salon ar fi fost luate drept o politeţă oarecare, ascundeau un mister pe care o fată cuviincioasă nu trebuie să-l priceapă în faţa părinţilor ei.

Se surprinse deci cu mâna ridicată în aer şi nu ştiu ce să facă cu ea. Căuta un gest convenabil, care, să sfârşească mişcarea începută şi, pentru că nu găsi, îşi retrase braţul repede, cu o stângăcie speriată, de care mama şi doctorul făcură haz. Adriana se temea de ei. Voia să fie singură. Se întoarse în aşternut încet, lăsându-se pe coapsa dreaptă, bucuroasă să-şi simtă greutatea, privi frumos şi spuse cu o voce caldă, alintată:

“Mi-e somn, mamă...”

Zilele care urmară întâmplării acesteia fură insuportabile. Adriana amenința casa întreagă cu accesele ei de plâns, gata să se pornească la întâia vorbă, spusă prea tare sau prea încet, în odaia alăturată, în curte sau undeva prin vecini. Nu suferea zgomotele. Nu suferea liniştea. O indispunea umbra ştearsă a serii, când pe la ceasurile şase (era în martie) lucrurile din curte, privite prin fereastră, îşi pierdeau conturul. O enerva lumina dimineților, albă şi crudă ca strălucirea bucății de fosfor, pe care odată, la pension, o tăiase, profesoara pe o hârtie sugătoare. Soarele acela sunător ce inunda străzile ca o enormă revărsare de ape transparente o amețea şi îi făcea rău.

Obrajii aveau o culoare veştedă, închisă aproape de ochi, rotunjită acolo în cearcăne mari şi descrescând apoi până la colțul buzelor, unde săpa un surâs umbrit.

Dispozițiile fetei variau de la o clipă la alta. Era agitată, temându-se de zgomotul cel mai depărtat, îngrozită de propriul ei glas, respirând sacadat şi grăbit ca după o fugă fantastică, privind rătăcit în jur, oprindu-se atentă în mijlocul vorbei, ca şi cum ar fi ascultat cum se dezleagă undeva înăuntrul ei o taină, revenind pe urmă cu, o grabă care nu se ştia bine dacă vrea să scuze oprirea sau vrea să evite o explicație. Se mişca atunci febril, cu gesturi repezi, părăsind un lucru început pentru altul, de care uitase cu o zi înainte şi pe care avea din nou să-l lase peste două minute, neîndemânatică şi proastă, țipându-şi enervarea prin toată casa, peste capul tuturor, până ce, obosită de efortul acesta, ruşinată de aceste mici mizerii, se oprea brusc şi izbucnea în plâns.

Avea atunci impresia că inima i se rupe şi că tot sângele izbucneşte de acolo într-o surdă hemoragie. Gândul o emoționa: se vedea neînțeleasă de toți, singură pe lume cu marea ei sfâşiere, sortită să moară la cincisprezece ani ca o

floare în prima noapte caldă, prizonieră între pereții casei, între oamenii oraşului şi pe întinderea pământului, tristă şi singură, numai ea, săraca. Şi ofta.

Dar într-o noapte boala ei ciudată se dezlegă. Dintr-o sfârşeală, care nu-şi dădea seama dacă era leşin sau somn, o trezi târziu după miezul nopții un fior. Adriana nu ştia ce este: să fi atins din greşeală cu piciorul bara patului şi răceala alamei să-i fi trecut pe trup ca o pânză de apă?

Simțea cum se desprinde înăuntrul ei o linie rece şi cum se pierde treptat într-un clocot surd de căldură, cum se împotmoleşte această şuviță de frig într-o dogoare de sânge şi cum ființa ei întreagă se mistuie ca într-o mare şi singură văpaie. Era o senzație de alunecare înceată. Nicio asprime în trupul acela destrămat.

Simțea numai cum trăieşte fără dimensiuni, într-o aceeaşi carne blândă şi umedă, la fel de neprecisă pe pulpă, pe brațe, pe obraji, substanță elastică şi moale, miez cald de pâine neîncepută, cartilaj crud de stridie palpitând într-un sânge care vrea să spargă şi nu poate.

Ar fi vrut să strige. Nu de frică, dar i se părea că glasul ei tare ar fi fost acolo singura dovadă că trăieşte şi că, în efortul de a rosti un cuvânt, s-ar fi simțit întreagă cum se încordează şi cum se rupe din această agonie, în care avea conştiința neclară că se pierde. Ar fi strigat cu nădejdea de a se regăsi. Tăcu totuşi. Nu era capabilă de efort: ar fi istovit-o. Se lăsă prinsă mai departe în acea nesfârşită oboseală şi se sorti învinsă nenorocului ei.

"Dacă mor?"

O lacrimă tremură între gene. Gândul o revolta. Nu, nu trebuie să moară aici, singură, fără ştirea nimănui, nenorocită în nepăsarea nopții, sfârşindu-se de o durere fără nume, simțind că se duce şi incapabilă totuşi să se împotrivească ceasului din urmă, măcar cu un strigăt, măcar cu un suspin.

Îşi strânse pumnii – şi îi găsi. Fu întâia senzație fermă în acea pierdere, îi lipi de coapse şi îi apăsă băieţeşte în carne.

Se afla, în sfârşit, mădular cu mădular, îşi refăcea corpul subțire între perne. Era o încordare cruntă, disperată, ce trebuia să-i înfrângă moleşeala, să-i descurce țesuturile adormite, să-i biciuiască membrele paralizate.

Se îndulci însă ceva în această rezistență şi trupul se rotunji ca sub povara unei greutăți dinăuntru. Un alt val de moleşeală zvâcni undeva în sânge, într-o palpitare domoală, rugătoare. Trebuia să se frângă ceva acolo. Corpul tot se învolbura în acea dureroasă voluptate de carne rănită. Fata încercă slab o ultimă opintire. Apoi căzu moale între perne, depărtă leneşă picioarele, îşi lăsă capul pe piept şi oftă înfrântă de plăcere şi tristețe.

Simți cald pe pulpe şi – depărtat, obscur – îşi aminti gustul sângelui.

CAPITOLUL II
"Dar nu vezi că au înflorit salcâmii?"

ÎNTÂMPLAREA TRECUSE FĂRĂ alte complicaţii sentimentale. Mama Adrianei avea pentru crizele sufleteşti ale fiicei ei aceeaşi înţelegere îngăduitoare şi oarecum neatentă, pe care cu douăzeci de ani în urmă o avusese pentru propriile ei tulburări şi taine: ştia că au să treacă.

Dacă n-ar fi oprit-o un sentiment neobişnuit de jenă, i-ar fi spus foarte simplu fetei că supliciul acela fusese normal, că spaima are să treacă uşor, că toate acele deznădejdi inutile aveau să fie uitate şi că într-o bună zi are să plece şi ea din casa părintească, la braţul unui alt Iuliu Dunea şi are să râdă de toate acele prostii, dacă le va mai ţine minte.

Prefera însă să treacă peste cele întâmplate şi să evite explicaţii greu de dat. Pentru ea, noua vârstă a Adrianei nu însemna decât o schimbare în igiena unui copil. Atât.

La drept vorbind, avusese totuşi o clipă de emoţie. Gândul că în aceeaşi casă începe să trăiască încă o femeie şi că această femeie este propriul ei copil, trezea în sufletul ei împărţit între un început de gută, un bărbat bun şi o fată cuminte, ceva dintr-o veche cochetărie, care o făcea să simtă nedesluşit şi regretul tinereţii ce pleca pentru totdeauna şi orgoliul părintesc ai celei ce se ridica. În faţa patului Adrianei, Maria Dunea îşi aminti, ca la o margine de drum, tot ce fusese viaţa ei obscură de fiecare zi şi oftă încet. Iar Adriana din această tulburare a mamei şi din gravitatea cu care îi spusese să se odihnească, fiindcă trebuie să fie obosită (de unde ştia că are nevoie de

odihnă?), păstră credinţa că în întâmplarea din noaptea trecută era un lucru tainic şi vinovat, un mister asemănător povestei unui unchi plecat de tânăr în America şi a cărui fotografie o ţineau în casă, fără ca vreodată să îndrăznească cineva să-i spună cu glas tare numele, de faţă cu ea.

De aceea poate, seara când se culcă, strângându-se toată sub plapumă, avu senzaţia ascunsă că săvârşeşte un delict.

Câteva zile mai târziu Adriana se întorcea la şcoală. Nu era nici leneşă, nici alintată. Dar mama ei preferase să o ţină mai mult pe lângă casă, în timpul acelor zile dificile: cunoştea curiozitatea cu care fetele de vârsta Adrianei se adună prin colţuri să-şi spună cu voce joasă o mie de prostii pe care nu le înţeleg.

Doamna Dunea nu iubea misterele. Domnul Dunea nici pe atât.

O vreme fata fu ţinută în apropierea lor, acasă, la cinematograf, sau la plimbare. Vizitele prietenelor, rare dealtminteri, erau primite în prezenţa întâmplătoare dar infailibilă a unuia din părinţi. Cât priveşte învăţătura, nu era nicio primejdie.

Câteva săptămâni de lipsă de la “Notre Dame d’Avignon”, şcoală de limbi moderne, pictură şi bune maniere, erau o pierdere reparabilă. Nici măcar premiul de la sfârşitul anului nu era în primejdie. Adriana nu primise regimul acesta cu prea multă părere de rău. Ceea ce se petrecea cu ea însăşi o interesa prea mult, ca să umble după o libertate cu care nu avea ce face. Glumele de la şcoală, rivalitatea sau prietenia colegelor, simpatia lui *soeur* Denise chiar – ce însemnau toate aceste lucruri, când ea se simţea gata să moară! Arunca asupra trecutului – trecutul ei de 15 ani, cu păpuşi, caiete şi fleacuri – o privire obosită ca a acelor oameni care se întorc după o mare nenorocire, într-un oraş vesel, luminat şi fără griji.

Totuşi, în dimineaţa aceea, se ducea la şcoală cu bucurie.

Nu era curioasă să vadă: aştepta să fie văzută.

Căci ce puteau să-i spună ei fetele acelea care, toate la un loc, nu ştiau ce ştia ea? Poate Margareta... Ea a fost totdeauna mai ciudată decât celelalte... Sau poate nici ea... Adriana nu se opri cum obişnuia altădată, în faţa liceului de băieţi. Nu o mai interesa banda aceea de zănateci, care urlau şi se băteau, tocmai când se întorceau fetele de la şcoală, ca să-i vadă şi să-i admire poate. Câţiva paşi mai departe, un domn se înclină respectuos din pragul unei prăvălii,

“Am onoarea, domnişoară Dunea.”

Adriana roşi. În trecere, îşi privi în oglinda unei vitrine talia înălţată şi obrazul tras. Altădată, nu mai departe decât acum două luni, i s-ar fi spus “bună ziua, drăguţă”.

Când intră în clasă, *soeur* Denise începuse lecţia.

O întrerupse totuşi în cinstea ei, coborî de pe catedră, o mângâie pe păr şi o săruta. Era o răsplată, pe care tânăra călugăriţă o dădea numai la sfârşitul trimestrelor, elevelor celor mai bune. Toată clasa vui de surpriză şi invidie.

Galbena Lucreţia Ginuleseu, preferata interimară a lui *soeur* Denise, în timpul cât lipsise Adriana, tremură de necaz. Ar fi roşit de mânie: pielea ei galbenă totdeauna nu-i permitea însă variaţii de culoare. Numai Adriana rămase insensibilă. Ea era deasupra acestor copilării şi, dacă demnitatea ei de convalescentă i-ar fi permis, ar fi surâs.

În bancă răspunse entuziasmului Ceciliei Coteanu cu o strângere de mână obosită. Îşi scoase, cu mişcări încete, blocul, linia şi creionul, dezlipi o hârtie albă şi scrise pe marginea ei de sus, caligrafic, cu litere mari şi rare: Adriana Dunea, 8 aprilie. (Aprilie? Să nu fi înflorit încă salcâmii pe bulevard sau a trecut pe lângă ei, fără să-i vadă? E şi greu să observi toate lucrurile, când eşti atât de obosită. Nici pe domnul Popescu nu l-ar fi văzut, dacă nu i-ar fi strigat el:

"Am onoarea, domnişoară Dunea!" Ce nostim era!)

Din spate o colegă îi strecură o hârtie. Adriana citi: "Mi-a adus *papa* un *jersey* ca al tău, de la Bucureşti, lavabil şi cu dungi roşii. Să vezi ce drăguț. Vii după-masă să-l vezi?"

Adriana ridică din umeri plictisită şi încercă să deseneze.

— Ştii ce-a spus Gelu aseară? Că femeile sunt nişte năpârci şi că el...

— Vă rog, Coteanu nu mă lasă să lucrez.

Se făcu un moment de linişte. Adriana îşi pâra pe cea mai bună prietenă. Toate capetele se întoarseră surprinse spre banca ei.

O rumoare de indignare şi satisfacție urmă întâiului moment de uluială: se dovedea deci inima neagră a unei premiante şi se despărțeau cele mai bune prietene din şcoală.

Lucreția Ginuleseu se miră cu glas tare: "Vai tu, ce scârboasă!" *Soeur* Denise preferă să nu audă nimic şi continuă să corecteze pe catedră un desen. Cecilia, după ce încercase câteva momente să-şi oprească lacrimile încruntându-se şi privind pe fereastră afară, izbucni în plâns, tocmai când calmul se restabilise în clasă. Plângea frumos şi fără zgomot, pentru plăcerea şi necazul ei.

Iar Adriana, tristă şi ea, dar de o tristețe superioară, continua să deseneze cu o convingere şi cu o atenție atât de profunde, încât s-ar fi spus că pentru ea nici dimineața care năvălea pe fereastră şi punea mari pete de lumină pe podele, nici prezența ostilă a colegelor, nici plânsul Ceciliei şi nici propria ei ființă nu existau, ci numai linia neterminată pe care vârful creionului o urmărea pe hârtie...

Totuşi Cecilia se apropie de ea în recreație.

— Ce ai cu mine, Adriana? De ce eşti supărată? De ce eşti rea?

Adriana zâmbi cu bunătate, se gândi puțin ca un om mare încurcat de întrebarea unui copil, căruia n-are cum să-i răspundă.

— N-am nimic cu tine. Nu sunt supărată. Şi cred că nu

sunt rea.

Cecilia insistă.

— Ce ştii tu? exclamă Adriana cu un gest vag. Ce ştii tu?

Şi pentru că Cecilia rămânea mai departe tristă în fața ei, pentru că ochii îi erau atât de rugători şi pentru că ea însăşi avea nevoie să spună cu glas tare tot ce se frământa în mintea ei de atâtea zile şi să arate măcar uneia din copilele, care alergau prosteşte prin curte, că viața e altceva decât un joc, că e ceva trist şi sfâşietor şi mare, un lucru pe care ea îl ştie, pentru că l-a simțit şi îl simte, pe câtă vreme ele nici nu-l bănuiesc. Adriana căută în amintire o vorbă, se uită împrejur cu băgare de seamă, ca şi cum de acolo, de la gratiile de fier, de la pietrele străzii, ar fi trebuit să afle ce să spună, ridică uşor capul şi, zărind o creangă ce se apleca albă peste poartă, prinse iluminată simbolul şi, pe de o parte convinsă că îşi dezvăluie astfel toată taina, iar pe de altă parte dezolată de a nu putea spune cu vorbe lămurite adevărul adevărat, strigă înăbuşit, cu o voce care cădea ca un om obosit lângă o poartă închisă:

— Dar nu vezi, nu vezi că au înflorit salcâmii?

Şi speriată de propriul ei glas, ruşinată de tot ce i se părea că mărturiseşte, fugi. Cecilia rămase locului, neînțelegând nimic. Un râs băiețesc izbucni deasupra ei. Era Margareta care, de la fereastra clasei, ascultase convorbirea celor două prietene.

La amiază, Adriana plecă singură din clasă, după ce fetele se grăbiseră ca de obicei să alerge spre bulevard, de teamă să nu piardă trecerea liceenilor. Altădată îi plăcea şi ei jocul ăsta. Acum...

Mergea liniştită, cu pasul şovăitor, cu privirea gravă. Se opri la colț să respire adânc şi să privească. Bulevardul se deschidea larg purtând în mijloc, între cele două trotuare laterale, un trotuar lat şi nepietruit cu două lungi şiruri de salcâmi, ce îşi uneau coroanele într-un fel de boltă deasă prin care lumină violentă a amiezii trecea filtrată, cumințită. Aerul era înviorător. Dacă n-ar fi ştiut ea cât e

de tristă viața, ar fi râs şi i-ar îi privit pe liceenii care treceau.

Drept în fața liceului, o ajunse din urmă Margareta şi o întrebă dacă o supără mergând cu ea spre casă. Adriana primi cu răceală. Câțiva băieți care tocmai ieşiseră pe poarta liceului îşi scoaseră serioşi şepcile când ajunseră în dreptul celor două fete, dar îndată ce trecură în urma lor, izbucniră cu toții în râs.

De peste drum un băiat scurt şi gros, care observase scena, strigă: “Crailor!”.

— Vai ce obraznic, Buță ăsta, observă Margareta.

— Dar cine ne-a salutat adineauri? se interesă Adriana, care nu se ştia cunoscută.

— Cum, nu-i cunoşti? Alexandrescu, Proca, Victor Ioanid, Gelu. Nu-l cunoşti nici pe Buță? Nici pe Gelu, vărul Ceciliei?

— Nici.

Adriana ar fi fost bucuroasă să afle care anume fusese Gelu, despre care Cecilia îi povestise mai de mult atâtea lucruri curioase, dar ar fi trebuit să se întoarcă şi să privească înapoi, ceea ce nu se cuvenea şi, gândindu-se bine, nici nu o prea interesa. Sunt atâtea lucruri mai grave în lume. Redeveni gânditoare şi merse tăcută lângă Margareta, care şi ea păstră o bucată de drum aceeaşi tăcere, deşi era vădit că vrea să spună ceva, numai că nu ştia cum să înceapă. Deodată se opri.

— Adriana, ştii că şi pentru mine au înflorit salcâmii?

Fu un moment de buimăceală, în care amândouă fetele nu ştiură ce să creadă, una neînțelegând de unde a putut fi aflat secretul ei, cealaltă întrebându-se dacă nu cumva se va fi înşelat asupra înțelesului vorbelor surprinse la şcoală. Până la urmă Adriana se dezmetici,

— Nu?!

— Ba da. Şi încă de mult,

Înțelegea în fine singurătatea Margaretei, dispreṭul cu care privea jocurile şi certurile lor, indiferența cu care

pierduse iubirea lui *soeur* Denise, aerul ei mândru şi misterios, curajul cu care spunea anumite lucruri, cărțile pe care le citea sub bancă, poeziile pe care şi le recita ei însăşi [1], înțelegea mai ales privirea ei ciudată, de atâtea ori melancolică şi de atâtea ori sclipitoare, de atâtea ori disperată şi de atâtea ori bătătoare de joc.

Ar fi vrut să-i sară de gât, să o sărute mult, mult de tot, să-şi ascundă fața în şorțul ei şi să-i strige: "Margareta, tu eşti adevărata mea prietenă!"

Dar erau pe bulevard. Băieții treceau gălăgioşi pe lângă ele. Fetele se uitau curioase. Nu era aici locul unei asemenea confesiuni. Merseră de aceea mai departe, fără să-şi vorbească. Margareta mândră de succes. Adriana intimidată de veste, amândouă emoționate, fericite.

Pe pragul porții, aştepta doamna Dunea şi le făcea de departe semn.

— Vedeți, v-am adus-o pe Adriana până acasă, ca să n-o mănânce lupii.

— Eşti o fată bună, Margareta. Eram într-adevăr îngrijorată. Ştii, după gripa pe care a avut-o…

Doamna Dunea regretă imediat acest exces de discreție. Observase pe fața fetelor un scurt surâs de înțelegere şi, privindu-le, îşi spuse că oricum sunt prea mari, ca să le păcălească cu întâia vorbă găsită.

Îi fu foarte neplăcut să se vadă învinsă de tăcerea respectuoasă, dar nu mai puțin semnificativă a fetelor. Schimbă de aceea repede vorba, glumi puțin şi se duse să-şi vadă de treburi. Iar Margareta, înainte de a se despărți de Adriana, îi ceru caietul ei de suveniruri şi scrise, cu o caligrafie de zile mari, această cugetare:

Tout est vain, tout est instable
Dans ce monde et dans cette vie,
Seule, ma chère, est désirable

---

[1] În textul de bază: *înşişi*

L'amitié de ton amie [1].

Citi cu glas tare şi semnă.

[1] În van e totul, toate-s trecătoare,
În viata asta si în lumea-ntreagă,
Tu draga mea doreşte cu-nfocare
Prietenia celei ce ți-e dragă (fr.)

CAPITOLUL III
Paul şi Virginia

"ADRIANA SE FACE FRUMOASĂ", îi spuneau de la o vreme doamnei Dunea cucoanele care o vizitau, când din întâmplare, în căutarea unei cărţi, fata intra în salon să le spună bună ziua.

"E o fată mică", protesta mama cu o modestie cochetă.

Iar Adriana, preocupată de cartea pe care venise s-o caute, ca şi cum n-ar fi auzit ce se spunea despre ea, ieşea din odaie cu un aer de exagerată absenţă, neuitând niciodată, bineînţeles, să se oprească în prag şi să surâdă vag, ca unei amintiri. Ştia că după ce va fi închis uşa, musafirii vor continua să se mire de frumuseţea ei. Ba uneori, după ce făcea câţiva paşi apăsaţi, se reîntorcea în vârful picioarelor şi asculta la uşă elogiul, căruia rezerva doamnei Dunea îi dădea un aer de mic complot între mamă şi fiică.

Dar Adriana se făcea cu adevărat frumoasă.

Nu crescuse. Sau, oricum, nu crescuse atâta încât cine o vedea des să-şi poată da seama. Căpătase însă o extremă supleţe în mişcare şi, privind-o, aveai impresia nu că s-a înălţat, ci că se înalţă atunci, înaintea ochilor. Privit din spate, piciorul fetei, prea drept de la glezne la sfârşitul fluierului, avea acolo, la îndoitura din dos a genunchiului, o inflexie uşoară, ce părea numai o încordare trecătoare a unui muşchi leneş, un oval fin gata să se destindă şi să dispară ca o cută de apă: dar înclinarea aceasta provizorie stăruia şi ceea ce păruse un moment o simplă tremurare,

rămânea o linie. Amănuntul acesta îi dădea piciorului o expresie zveltă, sprintenă: tot trupul părea că izbucneşte hotărât, ca sub apăsarea unei puteri dinlăuntru. Dar acestea nu erau decât detalii de duminică. Fiindcă atunci Adriana schimba şorțul de uniformă, sub care trupul îşi atenua frumusețea, şi îşi punea o rochie de stradă, destul de scurtă pentru ca piciorul ei înalt să rămână înalt.

E drept însă că împotriva frumuseții ei, care începuse să crească ferm şi liniştit, niciun şorț din lume şi niciun regulament de şcoală n-ar fi ştiut să facă mare lucru.

Nimic nu-l oprise bunăoară pe Paul Mlădoianu, vărul bun al Adrianei, băiatul uneia din surorile doamnei Dunea, măritată la Craiova cu un negustor bogat, ca intrând într-o sâmbătă după-amiază în casa rudelor lui, să recunoască în verişoara îmbrăcată în şorț negru o veritabilă duduie, de o veritabilă frumusețe.

Paul venea pentru câteva zile ca să lichideze, în numele tatălui său, mare fabricant de stofe, un debitor oarecare. Proaspăt licențiat în drept, îşi începea astfel cariera cu un simplu exercițiu pe care putea să-l piardă, fiindcă suma angajată era neînsemnată. Ce îl necăjea, în acest neprevăzut voiaj, era faptul de a trage la casa unor oameni pe care abia îi cunoştea. Păstra despre familia Dunea amintiri depărtate: o femeie care îl pupa zgomotos pe amândoi obrajii, un domn care îi interzicea să-i privească peste umeri cărțile la pocher, o verişoară alintată şi teribilă.

Surpriza lui fu sinceră.

Ei, dar nici nu te mai recunosc. Ce verişoară straşnică am! Da ştii că te-ai făcut frumoasă!

Evident, Adriana ştia. Roşi totuşi şi protestă vag.

— O, eşti drăguț.

Un ceas le fu de ajuns ca să se obişnuiască; doamnei Dunea pentru ca să servească dulcețuri şi să întrebe veşti de acasă, Adrianei pentru ca să-şi vadă mai de aproape vărul şi să observe că e brun şi înalt, lui Paul pentru ca să ofere cadourile aduse şi să-şi amintească de unchiul Iuliu.

— Ştiţi, aş vrea să-l văd înainte de a se întoarce el de la birou. Vreau să-i fac şi lui aceeaşi surpriză ca şi vouă. Şi pe urmă, trebuie să-i cer câteva relaţii despre afacerea pe care am venit s-o lichidez. Doamna Dunea se scuză că nu poate să-l însoţească (”înţelegi, cu gospodăria...”) şi o rugă pe Adriana să-l conducă.

Pe stradă, fata fu vorbăreaţă. Era un fel de panică în graba cu care povestea la întâmplare o mie de nimicuri, dădea explicaţii necerute, răspundea întrebărilor nepuse. Câtăva vreme Paul merse calm, fără s-o asculte, îl dispunea vocea ei emoţionată. Îşi privea verişoara cum se agită, cum gesticulează, cum zâmbeşte şi, cu un gest simplu, îi luă braţul ca să o ţină cuminte lângă el. Adriana, care pentru moment roşise şi se intimidase într-atâta încât avu nevoie să se înece pentru a explica brusca ei tăcere, se obişnui repede cu acest fel de a merge şi îl găsi normal.

Vorbeau acum amândoi, antrenaţi de mers, râzând zgomotos când se întâmpla să-şi descopere simpatii de cinematograf comune, supărându-se amabil când nu se înţelegeau.

Nu un singur trecător îşi va fi spus în acea zi, oprindu-se în urma lor, că “se vede, fata lui Iuliu Dunea se logodeşte”.

Seara mai ales, după cină, când tinerii se arătară tot la braţ, în centru, urmaţi la câţiva paşi de părinţii fetei.

Plimbarea trebuia să aibă ceva solemn în acea seară de sâmbătă, cinci între mesele de consumaţie rânduite pe trotuare până spre mijlocul drumului, oraşul îşi desfăşura mondenitatea, pasiunile şi istoriile discrete.

Adriana ştia că “sâmbătă seara”' şi “centrul” răspândea mai uşor un eveniment decât ceaiul “Societăţii de cultură şi patronaj”, mai uşor decât bătaia de flori de la 10 Mai, decât serata liceului. De aceea, înainte de a pleca de acasă, se privise lung în oglindă, potrivindu-şi pentru a zecea oară cutele rochiei roze cu fundă mare de catifea neagră pe spate şi de aceea, în ultima privire pe care şi-o aruncase din uşă, cuprinzându-se toată în cadrul oglinzii din salon,

avusese un surâs vag de melancolie şi orgoliu.

Lângă Paul, la braţul lui, era liniştită. Când, din depărtare, zări întâile lumini ale centrului, când, apropiindu-se, prinse vag o frântură din cântecul orchestrei şi din rumoarea scăzută a plimbării, ea îşi îndreptă din instinct umerii, încetini pasul şi se ascunse absentă sub borul gamenului. Trecu printre mese gravă şi preocupată, lăsându-se uşor pe braţul cavalerului ei şi aruncând deasupra tuturora o privire indefinită, ce părea să se îndrepte departe spre Vii.

Veneau de acolo o adiere umedă de apă şi plantă, un zgomot depărtat în care se putea distinge, după imaginaţie, uruitul unei căruţe, şuierul unei sirene de vapor sau foşnetul total, nedistinct al valurilor şi al trestiei. Adriana se hotărî pentru ultima impresie, închise ochii şi îi şopti vărului ei, cu un glas de confidenţă.

— E frumos...

— E frumos, observă la rândul lui Paul, scurt.

Abia atunci, reîntoarsă parcă dintr-o invizibilă depărtare şi cu mişcarea grăbită pe care o au oamenii când îi surprinzi visând şi îi întorci la realităţile mărunte ale vieţii, ea îşi propti scaunul, se rezemă de spetează, plimbă o privire circulară asupra pieţei, schimbă cu răceală câteva saluturi şi într-un sfârşit se aşeză.

Părea indiferentă: era mulţumită.

Fusese văzută tocmai de cine trebuia. Lucreţia o privise de la o masă depărtată cu ochii ei mici şi vineţi, iar mai de aproape, într-un grup familiar. Elvira se oprise de câteva ori din vorbă şi se uitase ca din întâmplare spre ea, reluând imediat discuţia, ca şi cum nici n-ar fi văzut-o. Dar Adriana cunoştea acest fel de a vedea “ca din întâmplare”.

Luni, toată clasa va muri de curiozitate să afle cine a fost tânărul înalt şi brun de lângă ea.

Adriana era fericită. Îi făcea cu adevărat plăcere vărul acesta frumos şi elegant, cu ghetre albe şi baston, mirosind a tutun ca un bărbat şi a parfum ca un om galant, vorbind

tare cum trebuie să vorbească oamenii puternici, dar ştiind să aplece capul şi să surâdă, când avea să-i spună ceva numai ei. Atunci obrazul lui aspru se apropia de al ei, trecând cu o mângâiere reţinută. Fata aspira cu plăcere mirosul de tutun şi pastă dentifrice al gurii lui, şi, întrebându-se ce anume o tulbura în acel parfum, aştepta curioasă să-l vadă iar apropiindu-se.

I se adăuga acestei senzaţii cântecul orchestrei. O romanţă nouă atât de tristă, încât în toată piaţa centrului se făcuse deodată tăcere şi nu se mai auzea decât zgomotul fisticului spart şi – acoperindu-l – melodia aceea legănată. Adriana închise ochii, pentru ca să şteargă din faţă imaginea meselor cu ţapi, scrumiere şi alune şi reţinu, în singurătatea ei de o clipă, numai tremurul viorii şi nedefinita înfiorare a obrazului bărbătesc de lângă ea. Reveria îi fu întreruptă de apropierea Ceciliei Coteanu şi a părinţilor ei.

Veneau de la o conferinţă şi se opriseră să salute familia Dunea şi să povestească scandalul ce se petrecuse acolo. Nici de astă dată, povestea domnul Coteanu, liceenii nu se astâmpăraseră şi nu-l lăsaseră pe conferenţiar să termine ca lumea: au râs. Au aplaudat când nu trebuia şi au bătut din picioare.

— E un scandal. Marţea trecută am prăpădit degeaba banii pentru *Hamlet,* că n-am auzit nimic din cauza lor. Astă-seară n-am înţeles un cuvânt ca lumea din tot ce a spus doctorul Porovici. E un scandal!

După plecarea familiei Coteanu, doamna Dunea o certă pe Adriana pentru răceala cu care răspunsese salutului Ceciliei.

— Nu i-ai spus nicio vorbă măcar. Înainte îţi era cea mai bună prietenă şi acum...

“Nu mă înţelege. Şi nici dumneata nu mă înţelegi”, spuse tristă Adriana gata să se întoarcă spre Paul, care desigur ştia ce înseamnă a nu fi înţeles, când deodată zări grupul liceenilor dând colţul şi trecând pe trotuarul de peste

drum, unul după altul. Ştia numele tuturor, dar nu-i cunoştea pe fiecare în parte. Erau aceiaşi băieți pe care îi văzuse într-o zi salutând-o în fața liceului pe Margareta. Făcură în tăcere ocolul grădinii din față şi se pregăteau să-l înceapă din nou, când, de la o masă alăturată, Elisabeta Donciu, cea mai bogată fată din D... făcu un semn unuia din ei, care, după ce ezită puțin, se despărți de grup, trecu drumul şi, cu şapca în mână, se apropie de masă.

Adriana bănui că este Gelu, căci ştia că el şi Elisabeta sunt oarecum rude. Cei doi vorbeau în şoapte, uitându-se din când în când către grupul rămas pe trotuar. Elisabeta Donciu auzise ceea ce puțin mai înainte povestise domnul Coteanu şi îi cerea, se vede, lui Gelu, care şi el fusese la conferință, lămuriri despre cele întâmplate, căci acesta, după ce îi spusese încet mai multe lucruri, încheie ceva mai tare:

“Te asigur că a fost conferința unui imbecil”.

Adriana băgă de seamă că ascultase cu prea mare atenție convorbirea lor şi îi fu necaz. Avea alături de ea un bărbat frumos, elegant şi brun şi îşi pierdea vremea trăgând cu ochiul spre un licean blond, slab şi urât, care mâine se va lăuda poate că a fost fixat de ea. Ridică de aceea din umeri cu o mişcare indignată, ce voia să spună că nu e chip să nu auzi, când cineva are prostul gust de a vorbi prea tare, şi se întoarse decisă spre Paul. Îl regăsi visător, ascultând aceeaşi melodie tristă pe care orchestra o reluase de astă dată în surdină. Adriana îşi rezemă discret fruntea în palmă, îşi legănă capul în ritmul lent al cântecului şi redeveni melancolică. Iar după ce romanța se sfârşi, după ce amândoi tăcură câteva clipe, ea îl întrebă:

— Cunoşti cântecul?

Răspunsul întârzie. Paul încercă să-şi aducă aminte? Sau, repetând în gând vorbele titlului, se întrista odată mai mult de înțelesul lor? Căci, după o scurtă tăcere, fără a întoarce capul spre Adriana, privind departe spre orizontul pe care o lună oportună prindea să-l lumineze, şopti rar,

despărțind silabele:

— Da. *Ne rendez pas les hommes fous.* [1]

Adriana ghici o mărturisire în acest răspuns. Sau, oricum, o durere. Şi bănuind în cuvintele cântecului o mustrare ce se adresa intenționat unei umbre iubite, dacă nu chiar ei, îl privi înțelegătoare şi plecă încet capul.

Târziu, când luminile începură să se stingă şi când, în grupuri rare, lumea se răspândi spre domicilii, lăsând în urmă doar grupul misterios al liceenilor rămaşi să termine ei ultimul ocol al grădinii, Adriana şi Paul, precedați de perechea greoaie a soților Dunea, se depărtară cu pasul ezitând, el petrecându-şi mâna sub talia ei şi fredonând cântecul, ea fericită fără să ştie bine de ce.

Acasă, Adriana trebui să cedeze patul ei mosafirului. Ea avea să doarmă pe o dormeză, într-un antret care despărțea dormitorul părinților de dormitorul ei. Se dezbrăcă repede, nerăbdătoare să se găsească odată în aşternut şi să viseze.

Îi plăcea de la o vreme patul. Îi plăcea să-şi simtă trupul gol cum se destinde între perne, cum îşi leneveşte mişcările, cum se cufundă în propria lui căldură. Se silea să nu adoarmă; mai mult decât amețeala somnului, îi plăcea această legănare nesigură, în care îşi simțea corpul cum ar fi simțit un corp ce, în acelaşi timp, ar fi fost al ei şi ar fi fost al altcuiva.

Trecea uşor un picior deasupra celuilalt, îl ridica puțin, îl apropia din nou, înfiorată de acest joc întrerupt, pe care numai târziu somnul îl oprea.

Adriana era o fată harnică şi doamna Dunea o mamă vigilentă. De aceea, dimineața când se îmbrăca, grăbită ca să plece la şcoală, ea nu putea să întârzie în fața oglinzii, ca să-şi măsoare trupul şi să se mire de schimbările ce se adăugau ca peste noapte. La culcare însă, când oboseala

---

[1] Nu innebuniți pe oameni (fr.)

zilei făcea jocul acesta mai puțin conştient şi împiedica să se nască oarecari obiecții morale, care altfel ar fi supărat-o, Adriana lua cunoştință de ea şi într-un fel de surdă identificare cu cele mai intime celule de viață, simțea cum creşte.

Mâna se plimba mirată pe sân şi cuprindea rotunjimi noi, nuanțate. Tot ce Adriana simțea că rămăsese băiețesc în ea, era pântecele: supt, drept şi încordat.

Îi fusese teamă în seara aceea că, schimbându-şi patul, nu va regăsi aceste mici bucurii în aşternutul mai aspru al dormezei. Dar după ce se suci puțin sub cuvertură, după ce răvăşi pernele şi scobi între de o albie joasă, se culcă liniştită şi recunoscu, în calmul acelei destinderi, fericirea ei de fiecare seară.

Paul, care venise cu ei până acasă, se scuzase la poartă şi ceruse voie să rămână încă o jumătate oră în oraş.

“Vreau să mă mai plimb puțin. Mă doare capul... şi e atât de frumos afară.”

Adriana nu înțelese de ce, după plecarea lui, domnul Dunea spusese râzând, ca şi cum ar fi ascultat ceva:

“Ei, tânăr băiatul! Lasă-l să se ducă. E vremea lui.” Ea ştia bine că Paul rămânea în oraş ca să uite şi să se consoleze, ca să se plimbe trist între salcâmii bulevardului şi, ca să-şi lase fruntea mângâiată de adierea nopții. Dacă s-ar fi cuvenit, ar fi rămas şi ea afară, cu capul descoperit, ca să simtă cum tâmplele i se liniştesc şi cum amețeala inimii, surda ei fierbere şi nodul de căldură, ce i se urca în gâtlej, se destramă şi se pierd odată cu vântul.

Îl însoțea cu gândul pe Paul în plimbarea lui şi-l aştepta să se întoarcă. Cu ochii deschişi mari în întuneric, urmărea ca într-un vis dublu şi ascunsele bucurii ale veghei ei, şi imaginea vărului plecat.

Târziu, uşa antretului se deschise încet. Paul se strecură uşor pe lângă perete, cu respirația oprită de teamă să nu trezească pe cineva şi intră în odaia alăturată, ale cărei uşi rămaseră, ca totdeauna, deschise. Adriana se bucură ca de

o bună păcăleală.

“El crede că dorm!”

Şi ea nu dormea. Auzi cum dincolo Paul îşi scotea haina, cum punea încet o gheată pe podea, cum o desfăcea pe cealaltă, auzi lunecarea aspră a stofei pe speteaza unui scaun şi zgomotul unui resort de bretele ce se deschideau greu probabil. Auzi mai ales foşnetul cămăşii, care era trasă cu oarecare greutate peste cap, dar atât de lămurit încât Adriana avu senzaţia exactă a acestei alunecări şi simţi parcă răceala pânzei trecând şi peste umerii ei.

Încercă să facă din toate aceste zgomote mărunte imaginea lui Paul. Cum era? Cum trebuia să fie? Fantezia Adrianei nu ştiuse până atunci să vadă nimic precis dincolo de aceste două vorbe: un “bărbat gol”. Şi nici un căutase. Lucrurile o preocupau numai atunci când intrau în câmpul ei de vedere, în viaţa ei zilnică, amestecate cu detalii evidente, exprimate de semne certe. Deşteptăciunea ei nu era nici neliniştită, nici întreprinzătoare; nu avea iniţiativa întrebărilor pe care şi le punea. Dacă întâmplarea îi aducea înainte o taină, ea se silea să o dezlege, dacă nu, nu. Adriana nu cunoştea probleme: cunoştea lucruri.

Singurele nuduri bărbăteşti pe care le văzuse erau ale tatălui ei şi al lui Apolo. Pe cel dintâi îl vedea de când era mică, în fiecare duminică dimineaţă, umblând prin casă în izmene lungi şi cu bustul gol, de la lavoar la dulapul cu rufe. Pe cel de al doilea îl ştia din manualul de istorie a artelor. Nici unul, nici altul nu fusese vreodată pentru imaginaţia ei altceva decât erau: domnul Dunea un tată bun, Apolo o statuie.

Dar tânărul bărbat, pe care Adriana îl auzea cum respiră şi se dezbracă în odaia alăturată, o surprindea. Se culca în patul ei, se mişca între perne pe care şi ea le simţise, ocupa un loc ce îi aparţinea. Cum să nu caute forma acelui trup străin, intrat deodată într-o lume a ei? Căci îşi dădea seama acum că ocolul strâmt al patului ei, acele două-trei perne, acele gratii de alamă, după strălucirea cărora ghicea

dimineața ora, acea scoarță aspră de perete făceau cu adevărat o întreagă lume, cu senzații, cu semne și simboluri care îi aparțineau.

Degetele ei ştiau şi pe întuneric să urmărească desenul pe covor, coapsa ei simțea şi în somn cutele cearşafului, pulpa iubea mângâierea zgrunțuroasă a peretelui, gâtul recunoştea după moliciune pernele.

Cât de netedă era pielea omului care dormea acum acolo în toropeala acelor lucruri? Trunchiul lui se subția la fel sub coşul pieptului şi se lărgea la fel pe şolduri?

Adriana încercă să vadă. Se silea să-şi închipuie. Nu era nicio tulburare în acest efort de imaginație: simplă curiozitate. Construia în gând corpul bărbatului de dincolo, cum ar fi desenat un model pe gherghef. Şi când, după ce trecând de limitele decente ale anatomiei, încercă să suplinească lipsa ei de informație cu ajutorul câtorva presupuneri probabile, dacă se încrunta era mai puțin din cauza pudoarei ei contrariate, cât din cauza curiozității nesatisfăcute. Jocul închipuirii ei era de astă dată cu totul dezinteresat.

Adriana avea la ora aceea, în pat, aceeaşi expresie de dezolare pe care ziua o avea când trebuia să dezlege o problemă, în fața caietului de aritmetică: o cută scurtă se adâncea între sprâncene.

Între aceste presupuneri abstracte, Adriana fu surprinsă de amintirea parfumului, pe care îl respirase lângă Paul. Avu aceeaşi plăcere curioasă, simți că aceeaşi tărie pe care nu o poate defini îi dilată din nou nările, îi umple gura şi îi adânceşte respirația. Ghici între gustul aspru al tutunului şi nuanța acidă a unei colonii proaste, un miros animat de sudoare bărbătească. De cum izbuti să afle ce anume lucru era străin în această aromă, se adânci pasionată în căutarea ei, îşi ascunse capul în perne şi o gustă încet, prelung, cu întreruperi scurte ce îi măreau plăcerea, cu întârzieri voluntare şi ocolite.

Deschise brațele şi, o clipă mai târziu, sfârşi în somn

gestul început.

*

A doua zi dimineața, Paul, care se trezise târziu, o găsi pe Adriana în curte, scriind într-un caiet de şcoală ceva.

Se apropie de ea neobservat, se aplecă din spate ținându-şi răsuflarea şi cu o mână îi fură brusc caietul dinainte. Fata scoase un țipăt scurt. Rămase un moment încremenită şi pe urmă se aruncă asupra vărului ei.

— Nu, nu, te rog, te implor, dă-mi-l înapoi. N-ai să-l citeşti, nu trebuie să citeşti, nu vreau, jură-mi că n-ai să-l citeşti.

Vorbea repede, aproape fără să-şi dea seama de ce spunea. Era palidă, ochii îi erau aprinşi, mâinile rugătoare, trupul agitat. Paul nu înțelegea nimic. Încercase să glumească şi mica lui glumă stârnise o disperare, pe care nu o aşteptase, care îl încurca şi pe care nu ştia cum să o calmeze.

Puse caietul pe masă, fără să-l privească şi încercă să se scuze.

— Dar, Adriana, n-am vrut decât să glumesc...

Îi fu mai ales ruşine de doamna Dunea, care, la strigătul fetei, ieşise din casă şi rămase uimită în prag privind scena. Încercă să-i explice şi nu ştiu cum putea să-l creadă vinovat şi nu era. Se grăbi să stabilească răspunderile.

— Nu eu... n-am ştiut... ea...

Cearta fu curmată de domnul Dunea, care se întorcea din oraş, bine dispus. „Aide! aide!” se mulțumi el să spună după ce cazul îi fu expus şi pacea fu restabilită. În timpul mesei Adriana păstră încă o tăcere jignită, rar întreruptă de un sughiț de plâns. Dar mai târziu, redeveni bună, încercă să-i arate lui Paul că nu mai e supărată, îi surâse cu melancolie. Ceea ce îi dădu acestuia dreptul de a redeveni glumeț şi a-i cere o sărutare. Cererea fusese dezinteresată: era o tachinerie de familie, un joc “de-a verii” pe care el îl

juca distrându-se, fără intenții.

Adriana însă tăcu, plecă capul şi pe urmă, cu o voce stinsă, în timp ce îi strângea mâinile ca pentru o despărțire, răspunse:

— Nu, nu acum, nu se poate, nu trebuie.

Paul nu era prea atent. De aceea această abundență de protestări nu îl surprinse. Renunță pur şi simplu. Dar Adriana ştia cât trebuie el să sufere. Ar fi vrut numai să-i arate că ea este alături de el, că îl înțelege, că îl iartă, că îl iubeşte poate. Se apropie de pian, îl deschise, aprinse cele două lumânări electrice (era ziuă încă, dar lumina pală a becurilor i se păru potrivită) şi porni să cânte rar – fiindcă nu cunoştea notele – romanța din seara trecută. Era, în intenția ei, o probă evidentă.

Paul o înțelese probabil căci, din vesel cum era, deveni deodată grav şi atent. Adriana remarcă tulburarea vărului şi continuă să cânte, gândind: “ce fire sensibilă!”

În realitate nu romanța îl impresiona pe Paul şi poate nici amintirile eventuale legate de ea, ci figura palidă a verişoarei lui, buzele ei obosite, ochii aprinşi şi adânci, prea grei pentru acel obraz de copil. Între luminări, cu părul căzându-i pe spate, cu mâinile arcuite asupra clapelor, ea îi amintea o gravură veche de pe coperta unui roman, pe care îl citise sau îl văzuse într-o vitrină, nu-şi mai aducea aminte unde. Imaginea aceasta îl încurca. Cunoştințele lui despre femei erau simple şi exacte: femeile pe care le avusese în viața lui de student frumos la Bucureşti nu aveau nimic de-a face cu romanele, cu enigmele şi îndoielile. Începea în sfârşit să simtă că e în casa aceea un aer apăsător şi străin, o chemare obscură, o căutare şi un efort către ceva intens şi exasperat şi vag... Revedea scena de dimineață, disperarea nemotivată a fetei, țipătul ei, mâinile ei tremurătoare şi mai ales ochii aceia mari, care dogoreau acum în lumina galbenă a becurilor, cu aceeaşi putere pe care o avuseseră dimineața în alba bătaie a soarelui. Şi îi fu frică.

Nicio îndoială că era iubit.

(Se privi în oglindă şi îşi aprobă înfăţişarea.)

Dar ce lucru misterios se ascundea în această dragoste, ce taină, ce extaz lunatic?.

"Trebuie să ştiu tot", îşi spuse. Trebuia mai ales să ştie ce lucru anume cuprindea caietul de dimineaţă. Acolo avea să găsească dezlegarea şi, poate, liniştea. Căci, deşi măgulit, se temea de violenţa acestui amor, pe care simpla lui prezenţă de o zi şi jumătate îl deştepta în inima unei fecioare.

Îi fu uşor, seara, să găsească în sfârşit caietul şi să-l citească. Sub cuvânt că trebuie să pună la punct diverse acte, pe care avea să le depună a doua zi la tribunal, el se închise în odaia Adrianei. Observase în timpul zilei că fata ascunsese caietul într-un ghiozdan. Odată singur, Paul căută documentul, îl recunoscu după coperţile lui verzi şi îl ţinu câteva clipe în mâini, fără să-l deschidă. Pe urmă, curajos, gata să întâmpine orice mărturisire, întoarse coperta.

Era un caiet de dictando, cu marginile liniate cu cerneală roşie, cu foile scrise numai pe o pagină, cu titluri mari şi citeţe. Paul citi sus în capul întâii pagini: *Ştiinţe naturale.*

Întoarse nervos câteva foi şi găsi în fine paginile scrise dimineaţa: cerneala era încă albastră, iar în mijlocul foii rămăsese o pată mare, pe care o făcuse el, când îi smucise caietul.

Citi repede, într-o suflare:

"Omul este un mamifer biped. Mamiferele nasc pui vii. Toate mamiferele sunt vertebrate..."

Nu-i venea să creadă. I se părea că nu înţelege. Primul lui gând fu: "îşi bate joc de mine". Cu vremea se linişti însă şi redeveni rezonabil. Îşi aminti că el are 23 de ani şi ea 15, îşi aminti de noaptea dinainte, când rămăsese singur în oraş (aici surâse), îşi aminti că la Bucureşti îl aştepta patul lui Mimi şi pasiunea ei neîndoielnică, îşi aminti în sfârşit că Adriana poartă pantofi cu tocuri joase. Ultima constatare îl

readuse cu totul la realitate “E o copilă”, spuse şi porni să lucreze.

Luni dimineaţa, Adriana avu la şcoală succesul aşteptat. Toate fetele o întrebau. Chiar Cecilia Coteanu, fără să se adreseze direct, luă parte la admiraţia clasei, atestând cu glas tare:

— E un tânăr foarte frumos.

Adriana le răspunse tuturor cu modestie. Numai cu Margareta vorbi mai pe larg. Avea nevoie de sfatul ei. Îi spuse că n-a dormit toată noaptea de nelinişte. Îi era teamă de ce se putea întâmpla. Îşi da seama că era iubită cu pasiune şi nu ştia dacă trebuie să răspundă. El i-a cerut o sărutare. Ea a refuzat, desigur, dar Dumnezeu unul ştie cu ce durere. El ar putea să creadă că din răutate sau capriciu. Tot timpul zilei a fost trist. Seara, s-a închis singur în odaie, spunând că lucrează, dar ea vedea bine că asta nu e decât un pretext. Cine ştie dacă nu se va întâmpla o prostie.

Sâmbătă noaptea, a umblat târziu prin oraş. Azi-dimineaţă, l-a văzut palid şi necăjit. Abia i-a spus bună ziua, abia a privit-o. Ce să facă, ce să facă...

— Îl iubeşti? întrerupse Margareta lunga plângere a prietenei ei.

Adriana tăcu.

— Te întreb dacă îl iubeşti.

— Da.

Era un “da” mic, vinovat.

— Atunci, dacă-l iubeşti, nu-l lăsa să sufere. Sărută-l.

Şi pentru că Adriana păru speriată:

— Eu, în locul tău, aşa aş face.

Urmă o mică scenă de jurăminte şi îmbrăţişări. Adriana se despărţi de Margareta, liniştită; ultimele ei opuneri morale fuseseră înfrânte. Se va lăsa în voia lucrurilor.

Acasă nu-l găsi pe Paul. Domnul Dunea trimisese din timp vorbă că vor dejuna amândoi în oraş, fiindcă trebuiau să fie între 12 şi 2 la tribunal. Mulţumită intervenţiei

domnului Dunea, Paul încheiase o tranzacție cu debitorul tatălui său şi acuma urma să retragă acțiunea. Adriana îl aştepta cu oboseala calmă, care urmează unei mari tensiuni.

Când îl văzu pe fereastră, venind dinspre capul străzii, nici un se osteni să-i facă semn. Îl privea cum înaintează şi sufletul ei creştea ca un peisaj de cinematograf, când obiectivul se apropie.

Paul era fericit. Prima lui "cauză" reuşise. La telefon, tatăl lui, căruia îi comunicase rezultatul, îi spusese textual:

"Dragă Paul, sunt mândru de tine".

Doamna Dunea, ascultând istorisirea acestora, lăcrima. Adriana tăcea cu seriozitate. Aşteptă să rămână singură cu el, se apropie, îi puse o mână pe umăr şi îl privi lung.

— Şi eu sunt mândră de tine. Sărută-mă.

Paul, pe care cele din seara trecută îl liniştiseră cu totul, luă vorbele ei drept o glumă şi, vesel cum era, o strânse tare în brațe, făcu doi-trei paşi de dans fredonând un fox-trot şi pe urmă o sărută.

Simți cum mâinile fetei alunecă de pe umerii lui şi cad. Răsuflarea ei adâncă îi mângâie obrazul lui aspru ca un abur depărtat. Când ridică privirea, băgă de seamă că ține în mâini un trup inert: fața Adrianei era palidă, buzele umede păstrau un surâs nesigur, ochii întredeschişi căutau ceva dincolo de el. O aruncă brusc ca pe un obiect, aşa cum arunci o lampă care ia foc în mâinile tale. Era o mişcare brutală, instinctivă. Nici el, nici Adriana nu-şi dădură seama. Se găsiră, unul în fața altuia, străini.

Peste două ceasuri, Paul era în tren.

Dimineața spusese că va rămâne până spre sfârşitul săptămânii, ca să se odihnească. Acum găsise repede un pretext oarecare, idiot, neverosimil, îşi strânse lucrurile şi îşi luă un rămas bun sumar.

Pe urma lui, Adriana rămase frântă.

Mai avu puterea să-i scrie câteva rânduri Margaretei şi să i le trimeată. Biletul era semnat: "A ta nenorocită

prietenă, Adriana”.

Pe urmă se aşeză la fereastră. Se însera. Pe stradă treceau rar oameni, pe care nu-i cunoştea. Un ofițer, un domn cu umbrelă. De departe, se auzea strigătul unui iaurgiu.

În curte, doamna Dunea îi spunea servitoarei să ia jumătate kilogram, dar să-l guste dacă nu e acru.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL I
Recepţie la prefectoreasă

ÎNTR-O DIMINEAŢĂ DE DUMINICĂ, dinspre sfârşitul lui octombrie, doamna Dunea primi o vizită care emoţionă întreaga stradă şi scoase vecinele pe la porţi: doamna Rozalia Donciu, soţia prefectului, coborî din automobilul prefecturii.

Gazda fu surprinsă, dar o primi cu simplicitate.

— Nu ştiam că v-aţi întors. Toată lumea vă credea la Paris.

— Într-adevăr, m-am întors alaltăieri. Ar fi trebuit să rămân acolo toată iarna, dar de când cu nenorocita asta de prefectură, care a căzut pe capul nostru din senin, Constantin n-a mai fost în stare să-şi vadă de treburi singur şi mi-a telegrafiat să viu.

Doamna Donciu avea o familiaritate protectoare. Spunea “Constantin” în loc de “soţul meu” sau “domnul prefect”, dar avea în acelaşi timp un mic surâs, care trebuia să păstreze distanţele şi formele. Doamna Dunea nu prinse nuanţa şi fu măgulită.

După un sfert de oră de conversaţie, în care timp vizitatoarea se opri la generalităţi asupra Parisului, asupra educaţiei şi asupra copiilor, ea ajunse la scopul vizitei şi îl expuse practic, scurt. Era una din subtilităţile politice ale

Rozaliei Donciu, aceea de a vorbi cu abundență despre câte în cer şi pe pământ şi de a aborda pe urmă brusc chestiunile dificile. Le dădea astfel un aer de amănunt, prevenind neplăcerea unui refuz.

"Ştii, chestiunea asta, în fond, n-are nicio importanță", părea că spune. De astă dată faptul era următorul: ea adusese de la Paris o profesoară de pian pentru fiica ei, Elisabeta. Franțuzoaica nu primise să vină, decât cu condiția de a i se garanta ore multe şi bine plătite. Doamna Donciu i le promisese şi acum încerca să aranjeze lucrurile.

Îi explică doamnei Dunea că nu era admisibil ca fetele de bună condiție din oraş să fie reduse la cursul de pian de la Notre Dame şi că o bună educație fără muzică nu se poate. Se gândise ea din primul moment la fata doamnei Dunea, pe care o ştia talentată. Dealtminteri, dorința ei fusese ca noua profesoară să aibă numai câteva eleve, dar din cele mai distinse. Pentru ca toată lumea să facă cunoştință şi pentru ca să se stabilească orele de lecții, ea a convocat pe duminica viitoare, în casele ei, pe toți părinții interesați cu copilele lor.

Nu aşteptă niciun răspuns, nicio aprobare. Îi spuse doamnei Dunea că o va aştepta duminica viitoare ("o să luăm ceaiul împreună") şi plecă surâzătoare. Operația continuă în acelaşi fel, zilele următoare, în câteva din cele mai bune familii.

Astfel *mademoiselle* Aurore Vital făcu, duminica următoare, cunoştință cu elevele ei, în salonul familiei Donciu.

Erau de față Cecilia, galbena Lucreția, Adriana, Elvira, Margareta – strânse toate pâlc pe un divan, şoptindu-şi din când în când un cuvânt, chicotind sau dându-şi discrete lovituri cu cotul. Vizita aceasta era un eveniment. Aşadar, aici primea Elisabeta Donciu, aici aveau loc acele elegante ceaiuri, la care nimeni nu ştia anume ce se face, fiindcă nimeni din această lume modestă nu era invitat, aici se dansau ultimele dansuri şi se cântau ultimele romanțe

venite de la Bucureşti. Casa aceasta cu geamuri mari şi cu o lungă poartă de fier negru, pe lângă care fetele treceau dinadins duminicile spre seară, ca să audă, cel puțin, prin ferestrele deschise, zgomotul vesel dinăuntru, glasurile tinere care acopereau sunetul pianului, tăcerile scurte ce urmau hohotelor de râs, casa aceasta de legendă era aci sub ochii lor: umblau prin ea, priveau tablourile de pe pereți, puteau să atingă clapele pianului. Până atunci nu ştiuseră decât lucrurile vagi, pe care Cecilia le afla de la Gelu şi le povestea apoi lor.

Elisabeta Donciu fusese totdeauna, pentru ele, o ființă ciudată pe care încercau să o disprețuiască, dar pentru care, în sinea lor, aveau un respect şi o rezervă nemărturisită. Îşi aminteau de vremea în care ea era încă la şcoală; în recreații, trecea pe lângă ele, mândră, absentă, mai înaltă în şorțul de uniformă decât era, mai brună poate şi mai frumoasă. De doi ani părăsise şcoala şi de atunci prestigiul acesta crescuse. O vedeau uneori pe stradă, la fel de neatentă, la fel de visătoare, ducând totdeauna în mâinile ei înmănuşate un lucru de nimic, din care făcea ceva grațios, simplu şi cuceritor: un pachețel alb, o carte, o poşetă, o floare. Portretul ei de la balul studenților din iarna trecută, când se costumase în zână a zăpezii, era încă expus în vitrina fotografului pe Strada Mare. Şi cine nu-şi amintea de rochia neagră pe care o purtase la serbarea de binefacere din grădina publică?

La toate acestea se gândeau fetele ascultând lungile cuvinte de introducere ale doamnei Donciu. Atenția lor era îndreptată spre marea uşă din fund: are să intre pe acolo? are să vină? de ce întârzie?

Intre timp se servise ceaiul. Cucoanele discutau animate, se minunau de tot ce le povestea amfitrioana, admirau serviciul de ceai, admirau prăjiturile… Se crease un fel de intimitate, pe care prefectoreasa o prezida cu îngăduință.

Fetele aşteptau mai departe şi se întrebau dacă nu trebuie să renunțe a o mai vedea când, într-un târziu, uşa

se deschise mare şi Elisabeta Donciu se arătă surâzătoare în prag.

— Vă rog să-mi iertați, doamnelor, întârzierea, dar am sus la mine câțiva musafiri şi a trebuit să le țin de urât.

Intră. Era urmată de Getta Nelizaratos, grecoaica aceea frumoasă, şi de Gelu. Purta o rochie lungă de mătase neagră, simplă, cu mâneci lungi. La mâna stângă lucea un lanț subțire de argint: era singura ei podoabă.

Schimbă câteva vorbe cu *mademoiselle* Vital, răspunse modest la întrebările pe care i le puneau, toate deodată, cucoanele ("Parisul? Da, e frumos" şi pentru că răspunsul nu satisfăcea pe nimeni: "E chiar foarte frumos"), ridică grațioasă batista pe care o scăpase una din doamne şi, la mulțumirile ei confuze, răspunse că nu e nimic. Abia după câteva minute se întoarse către colțul unde se aflau fetele şi se apropie de ele.

Le mângâie pe toate, le spuse că s-au făcut mari, că s-au făcut frumoase, că aproape nici un le mai recunoştea.

Dar voi vă mai amintiți de mine? La şcoală, în recreații, când vă dădeam poze, când veneam la voi în clasă să țin linişte, atunci când *soeur* Denise a fost rău bolnavă? Dar *soeur* Denise ce mai face? Pe cine iubeşte acum? Pe tine, Lucreția? Frumos.

Vorbea cu toate deodată şi nu aştepta răspunsul nici uneia. Se întoarse către bruna Nelizaratos:

— Vezi, Getta, ne-au luat locurile. Şi noi îmbătrânim.

— La 20 ani, întrerupse Gelu, care rămăsese la o parte, răsfoind o carte luată de pe etajeră.

Elisabeta râse veselă.

— A, pe tine te uitasem. Nu cunoşti pe aceste dudui. Vino să ți le prezint.

Şi luându-l de mână, îl duse în fața divanului şi îi numi pe rând pe fiecare din fete.

— Şi acum, eu mă duc. Mă aşteaptă sus musafirii mei. Vi-l las pe Gelu, dar vă rog să nu mi-l țineți mult. Vino, Getta.

Ieşi din odaie simplu, modest, aşa cum intrase, dar nu fără un vag aer de principesă, care descinde o clipă din locurile ei şi se întoarce pe urmă înapoi.

Rămase singure cu Gelu, fetele îl ascultară bucuroase. Puteau să fie cu el mai puţin stingherite, rămânând totuşi încă sub impresia scurtei treceri a Elisabetei. Băiatul era volubil şi fetele, binevoitoare, răspundeau. Numai Lucreţia Ginuleseu şi Adriana Dunea tăceau. Lucreţia lucea din vocaţie. Adriana din indignare. O supărase întâi felul Elisabetei de a le mângâia, de a vorbi cu ele protectoare, de a le privi înduioşată. Faptul de a fi împărţit odată bomboane în curtea şcolii, gândea Adriana, nu îndreptăţeşte pe nimeni să ţi se adreseze fără să se recomande. Ea aşteptase cu interes momentul în care cineva avea să le pună faţă în faţă şi să facă prezentările cum se cuvine: domnişoara Dunea, domnişoara Donciu.
Or, această scenă, pe care şi-o imaginase cu o zi înainte, de atâtea ori şi atât de precis, se transformase într-o mângâiere glumeaţă pentru copii. Şi o revolta pe urmă chipul în care ele, toate, fuseseră prezentate lui Gelu.

“Nu le cunoşti? Vino să ţi le prezint.” Adriana îşi amintea vorbele acestea şi, uitându-se la băiatul de liceu care stătea acum în faţa ei, blond, slab, urât în uniforma lui de şcoală, cu ochii verzi, cu fruntea mică. Se întrebă dacă Elisabeta nu voise să-şi bată joc de ele sau dacă nu-i socotea, şi pe ele şi pe el, prea copii, ca să mai păstreze anumite forme de politeţă. Îl fixă ostilă şi, la cele câteva vorbe pe care i le adresă, ea răspunse scurt cu da sau nu.

Pe urmă Gelu se ridică, îşi ceru scuze şi plecă din odaie. Se auziră paşii lui repezi pe o scară ce urca probabil spre apartamentele Elisabetei, se auzi din depărtare o uşă care se închidea zgomotos şi, metalic, slab, sunetul unei plăci de patefon.

CAPITOLUL II
Zile de iarnă

REPUTAȚIILE SE STABILESC LESNE la D... În scurtă vreme Gelu deveni un personaj. Faptul de a fi fost văzut în intimitate în casa prefectului era un titlu de glorie prețuit deopotrivă de fiice şi mame. Dacă fetele vedeau în prezența lui lângă Elisabeta Donciu dovada unei pasiuni ascunse, cucoanele prețuiau acest fapt pentru seriozitatea şi bunul renume ce le presupunea. “Trebuie să fie un băiat de treabă”, îşi spuneau ele.

În fond, nimic altceva nu îndreptățea bunele relații cu familia Donciu. Rudenia lor era destul de vagă şi mai ales nu era un titlu sigur. Mai erau rude de-ale prefectului prin târg, între altele chiar părinții Ceciliei, dar toate fuseseră ținute la o parte, în umbră.

Gelu fu deci scos din rândul liceenilor scandalagii, care tulburau liniştea serilor de vară în centru sau împiedicau spectacolele de teatru, şi intră în stima publică.

Adriana trebui să accepte această judecată a oraşului. Îl întâlnea aproape în fiecare zi la prânz, când se întorcea de la şcoală şi îi plăcea salutul lui serios, larg. Nu era niciodată singur. Trecea cu toți camarazii lui obişnuiți, într-un grup gălăgios. De câteva ori, îl zărise seara umblând pe strada lor cu Victor Ioanid şi mai ales cu Buță, cu paşi rari, oprindu-se pe la colțuri, absorbit în nesfârşite discuții. Adriana se întreba ce or fi având ei să-şi spună în ploaie, în serile acelea de noiembrie, când străzile erau triste şi când în casă primul foc aducea căldură şi lene şi

ceva nedesluşit ce s-ar fi putut chema fericire.

Ea rămânea la fereastră surâzătoare şi calmă. Lecţiile erau făcute, în odaia alăturată se punea masa, teracota era caldă şi afară ploua.

Într-o după-masă, îl întâlni într-o librărie. Ploaia îi surprinsese acolo şi îi ţinea în prag. Schimbară atunci câteva cuvinte despre şcoală, despre anotimp, despre Cecilia.

— O iubeşti, nu-i aşa? îl întrebase ea.

— Eu nu pot să sufăr fetele. Cu atât mai puţin când îmi sunt verişoare.

— Eşti rău.

— Sunt.

Când, a doua zi, Adriana îi povesti Ceciliei convorbirea aceasta, ea îi răspunse fără surpriză.

— Aşa e el. Spune că nu ar schimba niciuna din toate cărţile lui pentru toate fetele din lume şi că, afară de Elisabeta Donciu, n-a cunoscut nicio fată care să fie mai deşteaptă decât un scaun. Da' eu nu mă supăr. E un băiat bun şi uneori îmi ajută să-mi fac lecţiile. Ţii minte compoziţia mea despre: “Cum am petrecut vacanţa?” El mi-a făcut-o.

Cu ce ştia din cărţi, Adriana citi în cinismul acestui dezamăgit din a şasea clasă de liceu un amor neîmpărtăşit. Nu i se părea probabil numele Elisabetei Donciu, fiindcă era mult mai în vârstă decât el. Trebuia să fie o poveste ascunsă. Imagina o dramă teribilă, ceva neclar şi fatal, o scenă decisivă în care Gelu juca rol de victimă şi după care el făcuse jurământ să nu mai creadă în femei. Asta o făcea să se înduioşeze asupra propriei ei soarte şi să-şi aducă aminte că şi ea a avut o dragoste şi deziluzii.

“Dacă ar şti el!” Dar pentru că nu putea să ştie, ea se mulţumea să-l privească cu melancolie când trecea pe lângă el, pe stradă. Ar fi vrut să-i cunoască mai de aproape povestea, căci nu era nicio îndoială că avea una. Ce ascundea el în discuţiile lui nesfârşite, seara, în ploaie?

Ce făcea el vara trecută în grădina publică, noaptea târziu, când rămânea cu prietenii lui, singuri după plecarea tuturora? Ce vorbea el ceasuri întregi joia după-amiază, când îşi chema prietenii în mansarda prefecturii?

Cecilia îi povestise despre acest din urmă lucru şi ea, curioasă, nu se sfii să-l întrebe odată.

— Foarte simplu, domnişoară Dunea, foarte simplu. Astă-primăvară, când a murit Dobrescu-Dinceni, nu ştiu dacă mai ții minte, a lăsat vreo 2 000 de cărți. Nu s-a ocupat nimeni de ele şi nu ştiu cine le-a îngrămădit sus la prefectură, în mansardă. Eu am cerut voie unchiului să umblu pe acolo, să citesc. Mi-a dat voie, mi-a dat şi cheile mansardei. E liniştit şi comod. Ne întâlnim acolo uneori să stăm de vorbă câțiva prieteni.

Adriana răspunse că e interesant, că nu e nimic pe lume mai pasionant decât literatura şi că ar lua şi ea bucuroasă parte la întrunirile lor. Ar putea să vie, de exemplu, cu Cecilia.

— Nu, domnişoară. Lucrurile astea nu sunt pentru fete, îi spuse el privind-o în față, fără să surâdă.

Adriana fu supărată. Înțelegea ea răzbunările unui dezamăgit, dar îşi spunea că nu e ea făcută să răspundă de greşelile genului femeiesc. Se hotărî să nu-i mai vorbească. Câteva zile mai târziu însă, se întâlniră la cinematograf şi, când fu să plece, el se apropie de ea şi plecând capul îi privi atent ochii sub borul gamenului.

— Vezi, domnişoară Dunea, ai plâns. Şi zilele trecute, când ți-am spus că sunt lucruri care nu-s făcute pentru fete, te-ai supărat. Dumneata plângi la cinematograf! Şi nici măcar nu te ascunzi!

Adriana nu ştia de ce nu se supără ea odată pentru totdeauna sau de ce măcar nu-i răspunde la aceste repetate impertinențe, aşa cum se cuvenea. Se găsea în fața lui puțin intimidată.

*

În timpul vacanței de Crăciun, Adriana îl întâlni de câteva ori acasă la Cecilia şi toți trei petrecură câteva după-amiezi împreună. El locuia în vecinătate. O curte lungă şi un gard scund de viță, acum înzăpezit, despărțeau casa lui Gelu de casa Ceciliei. Când Adriana venea în vizită, amândouă fetele îl strigau de la fereastră. El deschidea uşa, le făcea semn de la fereastră şi pe urmă traversa curtea, fără palton, cu mâinile în buzunare, de ajungea înghețat şi cu ghetele pline de zăpadă. Era o iarnă grea, cu zăpezi mari, cu vânturi aspre.

Apa înghețase de mult în vale, spre Vii. Oraşul se oprea uneori din mersul lui obişnuit şi rămânea nemişcat. Străzile erau deşarte, prăvăliile pe Strada Mare goale, ferestrele caselor înghețate şi opace.

În casă, după-amiezile erau calde şi leneşe.

Adriana, venită în vizită la Cecilia pentru două ceasuri, nu mai îndrăznea să se întoarcă acasă.

Gelu era atunci mai tot timpul cu ele. Luau ceaiul în odaia mică a Ceciliei, în jurul unei măsuțe scunde. Vremea trecea încet acolo. Când aveau ce să-şi spună, vorbeau bucuroşi. Când nu, tăceau şi niciunul nu era stingherit de aceste lungi pauze. Era o tăcere care îmblânzea ultimele asprimi ale lui Gelu. Fetele cântau la pian sau povesteau istorii de la şcoală, sau o imitau pe *m-elle* Vital. El le întrerupea uneori cu un cuvânt scurt, pe care îl spunea răspicat şi cu severitate. Avea un râs scurt care putea să jignească şi ochii lui sclipeau atunci răi. Numai dacă venea vorba despre Elisabeta Donciu, tăcea sau se mulțumea să aprobe ceea ce se spunea. Mai bucuros schimba grăbit vorba, căutând alt subiect. Îi făcea plăcere să-şi vorbească de rău, dar cu vădită prietenie, camarazii.

— Nu-l cunoşti pe Buță? Nici să nu-l cunoşti; pe dumneata, care eşti o fată cuminte, te-ar scandaliza. Doarme ziua şi umblă noaptea. Bea cinci litri de apă pe nerăsuflate şi suportă douăzeci şi cinci de pumni pe pieptul

gol. Ştie pe dinafară *Teoria ondulației universale* de Vasile Conta şi a rămas de patru ori la examenele de capacitate. La vară, are să rămână pentru a cincea oară.

Adriana îl văzuse de câteva ori pe acest Buță, scurt şi gros, cu şapca îndesată bine în cap, ascunzând parcă totdeauna ceva în pardesiul lui larg, fără culoare şi fără formă. Ştia că e străin de oraş, că venise de vreo doi ani să treacă examenul [1]de intrare în cursul superior, pe care nu-l mai putea trece la liceul lui din Brăila, de unde fusese eliminat.

...În iarna care se înțepenise în târg, întâlnirile acestea în trei, lângă o sobă caldă, continuau la fel, fără întâmplări mari, fără veşti dinafară. Anotimpul îi despărțea de oraş, de prieteni, de cunoscuți şi îi aduna acolo la adăpostul zilelor ce treceau totuşi. Gelu pleca uneori în oraş, în căutarea prietenilor lui, dar se întorcea înghețat şi plictisit. Lungile lui plimbări de seară frigul le suprimase. Astfel toți trei reveneau în odaia Ceciliei sau în odaia Adrianei – căci Gelu venea acum regulat în casa Dunea, unde câştigase simpatia doamnei Dunea.

Se învățaseră atât de bine unul cu prezența celuilalt încât se întâmpla s-o uite.

Fiecare făcea ce voia: Gelu citea, Cecilia lucra, Adriana îşi repeta exercițiile la pian. Din când în când, cineva dintre ei tuşea, sau spunea un cuvânt, sau întorcea o filă de carte: astfel îşi aminteau o clipă că sunt împreună şi pe urmă continuau să-şi vadă fiecare de gândurile lui.

Numai Gelu, câteodată, se ridica brusc, îşi lua paltonul şi se scuza.

— Trebuie să mă duc. Am treabă.

— Se duce la Elisabeta, spunea Cecilia.

El nu răspundea nici da, nici nu şi era bucuros să nu i se ceară explicații.

---

[1] În original: examenele

A doua zi, se regăseau.

CAPITOLUL III
Evadarea

PRIETENIILE LUI GELU ERAU vagabonde. Avea nevoie de libertatea străzii, de nepăsarea plimbărilor lungi, de spaţiul şi lumina de afară. Dincoace de o fereastră închisă, el devenea potolit şi calm. Dar pe stradă îşi găsea vioiciunea, gesturile repezi, cuvintele tari. Pe stradă îşi cunoscuse prietenii, se certase cu ei, îşi povestise isprăvile şi aflase altele noi. Acolo îl găsise într-o zi pe Buţă între doi pungaşi, jucându-şi ultimii bani la arolul şi arişca, îl ghicise dintr-un neam cu el şi îl dusese câteva ceasuri, prin târg, lângă el, încercând să scoată din adânca lui lene un cuvânt. Acolo îl ajunsese din urmă într-o seară chemarea neconvinsă a unei femei, care îl strigase din obişnuinţă şi din braţele căreia ieşise, un sfert de ceas mai târziu, murdar şi nedumerit. (Asta e tot?) Acolo, pe străzi, crescuse şi începuse să gândească: avea nevoie de mirosul salcâmilor putrezi sau verzi, de bătaia ghetelor pe caldarâm, de vocile trecătorilor, de culorile violente ale firmelor.

De aceea, când primăvara veni să desfunde – târziu în acel an – uliţele şi să descleşteze viaţa oraşului, Gelu, obosit de o iarnă petrecută în casă între două fete, fugi fericit să respire, să se mişte, să vorbească. Drumul era noroios în vale, spre cele două Vii: apele abia se dezgheţaseră, balta era inundată, sălciile umede. Dar soarele se amesteca în această mare mlaştină şi atâta îi

ajungea lui Gelu şi prietenilor lui regăsiți. Aveau să-şi spună nenumărate lucruri, să-şi comunice isprăvi şi întrebări. Intre Viia vie şi Viia moartă, îşi regăsiră colțul de insulă unde obişnuiau să-şi oprească plimbarea, pornită de sus, din oraş. Rămâneau acolo ceasuri întregi şi pe urmă se întorceau către seară, prin străzi mărginaşe, obosiți, pasionați, neatenți la tot ce se întâmplă împrejur. Erau trei: Gelu, Victor Ioanid şi Buță.

Gelu devenea deci nevăzut. Cursele lui nesfârşite nu-l duceau pe lângă ferestrele fostelor lui prietene din iarnă. Adriana îl mai întâlnea uneori pe bulevard, la amiază, când ieşea de la liceu, dar totdeauna însoțit de Victor.

Trecea pe lângă ea ca pe lângă o străină şi nici nu se oprea din vorbă, când îşi scotea şapca să o salute. Fetei îi păru rău, dar se resemnă. Primăvara îi aducea alte tristeți. Regăsise odată cu anotimpul ceva din vechea melancolie, acelaşi sentiment de plăcere, de presimțiri şi dorinți neclare. Dacă ochii i se umezeau fără motiv, dacă îşi simțea pleoapele grele de nu ştia ce toropeală, dacă îşi simțea sub rochie sânii înfiorându-se de propria lor rotunjime, fata nu înțelegea nimic, nu aştepta nimic.

Gelu era o amintire ca atâtea altele.

*

Dar se întâmplă în curând în oraş un eveniment care schimbă neaşteptat mersul lucrurilor.

Victor Ioanid dispăru într-o bună zi de acasă.

Vestea se răspândise numai printre cunoscuți. Nu trebuia să se afle nimic la liceu, unde întâmplarea ar fi avut urmări serioase. Alarma şi cercetările se făceau în cerc închis. Bolnav de ochii lumii, băiatul era căutat de emisarii familiei prin oraşele apropiate. Trecuseră opt zile de la evadare şi nimic nu părea să vină în ajutorul căutării.

Adriana bănuia că Gelu trebuie să ştie. Cunoştea prietenia celor doi băieți şi îşi spunea că o hotărâre mare

nu putea fi luată decât printr-o învoială comună.

Îl opri de aceea o dată pe Gelu în stradă şi îl întrebă:

— Ei bine, ce veşti ai de la prietenul dumitale Ioanid?

— Niciuna, răspunse el scurt şi plecă.

Dar brutalitatea răspunsului nu o descurajă pe fată. Chiar a doua zi, întâlnindu-l pe Gelu, îl opri iar.

— Ştiu bine că nu se poate vorbi omeneşte cu dumneata. Răspunzi pe dos şi faci tot posibilul ca să fi dezagreabil. Reuşeşti foarte bine de altfel. Vreau totuşi să-ți spun că pe mine nu m-ai păcălit şi că dacă nu ştiu unde este Victor, ştiu cel puțin cine ar putea să ne spună unde e. Dumneata, de exemplu.

Aştepta curioasă efectul vorbelor ei, dar Gelu nu păru deloc surprins. Mergea lângă ea, puțin neatent, puțin necăjit.

— Ai ales un moment potrivit, duduie Adriana. Uite, am să-ți spun. E inutil poate şi e copilăros să-ți vorbesc tocmai dumitale, dar istoria asta a început să mă plictisească. Tot are să sfârşească ea odată: cine ştie? poate ai să ne dai o mână de ajutor. Trebuie numai să fi discretă. Îmi promiți?

— Da.

— Atunci, uite: ştiu unde e Ioanid.

Adriana abia tresări. Asculta cu o gravitate de băiat: încruntată, fără gesturi de prisos, fără nerăbdare. Şi află astfel tot.

Gelu îl găsise pe Victor la sfârşitul iernii cu desăvârşire schimbat. Întunecat, neîncrezător, ascuns. Lipsea de la şcoală, nu învăța, nu citea nimic. Încercase de câteva ori să-l trezească din această toropeală. Primise răspunsul unui om frânt, care renunțase la viață. Odată îl surprinsese singur între cele două Vii. Cu un praf alb în mână: sublimat.

Ce îl adusese acolo? Nu ştia nici el. O silă neexplicabilă de el însuşi, o oboseală subită, fără sens, o adâncă indiferență pentru tot ce se întâmpla sau nu se întâmpla. Acasă, părinții îi făceau zile amare, fiindcă, neînțelegând

nimic din zăpăceala lui, îl întărâtau cu tot felul de întrebări şi sfaturi.

În ziua aceea, se hotărâse să sfârşească. Gelu înțelese atunci că Victor avea nevoie să fie scuturat din amărăciunea asta, dus departe de casă, lăsat să-şi vadă de necazuri şi să-şi revină. Îl ajută. Îl duse în mansarda prefecturii. Acolo, Buță adusese de undeva un pat de campanie. Victor, singur, se calmă.

Îl vizitau în fiecare zi, îi aduceau mâncare, îi țineau de urât; jucau şah. Cărți avea destule, reîncepea să citească, îl credeau lecuit. Dar de câteva zile au băgat de seamă că nu merge. S-a hotărât să nu mai plece niciodată de acolo şi să aştepte. Să aştepte ce? Nimic.

Sfârşind istorisirea acestora, Gelu ridică din umeri plictisit şi tăcu. Adriana era surprinsă, dar se silea să nu pară. Îl privea peste umăr, discret, mirându-se de nepăsarea cu care povestise totul.

— Şi acum... ce ai să faci?

— Nu ştiu, zău. Deocamdată sunt liniştit: nu bănuieşte nimeni nimic. Dar mâine, poimâine s-ar putea afla. Prefectura e în văzul lumii, vizitele mele acolo pot să devină suspecte, vecinii pot să observe. Şi eu însumi am devenit imprudent: la ce m-am pus bunăoară să-ți spun toata astea dumitale?

Fata nu răspunse un moment, se gândi, absentă, la altceva parcă, şi pe urmă vorbi ezitând, evaziv.

Eu nu-l cunosc pe Victor Ioanid. Dacă... întâmplător... i-aş vorbi?

— Dumneata? La ce bun?

Nu pot să-ți răspund precis. E numai o impresie.

Poate că dacă ar vedea un om străin, dacă ar vorbi despre altceva decât despre nenorocirile lui, asta i-ar da gust să umble pe stradă, să vadă oameni...

— Mă îndoiesc. Dar drept să-ți spun e în propunerea dumitale ceva care mă interesează. Ar fi totuşi o încercare... Şi la urma urmelor, lucrurile nu pot sta mai

prost decât stau... Să spunem că primesc şi că mâine după-masă, la cinci, te-aş conduce în mansarda prefecturii. Nu ți-e frică?

— Deloc. O iau cu mine pe Cecilia şi viu.

— A, nu. Asta nu.

— De ce?

— Pentru că Cecilia mi-e verişoară şi lucrurile ar lua un aer de familie şi cumetrie, pe care nu pot să-l sufăr.

— Atunci, eu altfel nu viu.

Gelu părea acum necăjit de refuzul ei. Propunerea care la început i se păruse absurdă sau cel puțin glumeață, odată primită, devenea indispensabilă. Încercarea trebuia făcută.

— Îți spun cinstit că treaba asta mă supără. Dacă veneai singură, era mult mai simplu. Nici nu-i pot aduce lui Victor o întreagă societate în vizită. Lasă-mă să mă mai gândesc şi să-i cer şi lui consimțământul. Am să-ți trimit mâine dimineață un bilet cu Cecilia. Vrei?

— Vreau.

Se despărțiră. Adriana se întoarse spre casă singură, silindu-se să nu se gândească la nimic. Nu ştia de unde luase curajul să vorbească aşa cum vorbise şi acum, de vreme ce lucrurile erau pornite, era de prisos să li se pună împotrivă.

Toate se întâmplară până la un punct, mai simplu decât crezuse. Biletul lui Gelu îl primi a doua zi, la timp. Băiatul accepta toate condițiile ei. Victor Ioanid, pe de altă parte, puțin plictisit de asemenea intervenții neaşteptate, nu spunea nici el nu. Cecilia chiar, căreia Adriana îi comunicase planul ei, cu toate menajamentele şi cu toată teama, nu se sperie prea tare şi, după oarecare ezitare, primi. Abia când ceasul convenit se apropie Adriana avu conştiința primejdiei pe care o înfrunta.

Ce avea să caute în mansarda aceea, în ascunzătoarea unui fugar căutat de o lume întreagă? Ce avea să-i spună?

Ce capriciu o făcuse pe ea, cuminte, prudentă, morală, să intre de bunăvoie într-o aventură ce nu ducea nicăieri şi să ia parte la un mister pe care nu-l înţelegea?

Aştepta. Stăteau amândouă, ea şi Cecilia, una lângă alta, fără să schimbe un cuvânt, neştiutoare de ce avea să se întâmple.

Nu se gândeau la nimic, o vagă nelinişte făcea din tăcerea lor ceva apăsător. Când ceasul bătu cinci, se priviră, una căutând în ochii celeilalte un semn de împotrivire, un pretext de a renunţa. Şi, negăsindu-l, ieşiră din casă încet, întârziat. Aveau sentimentul că ceea ce se întâmpla, se întâmplă dincolo de ele, fără ele. Gelu le aştepta la câţiva paşi de prefectură, la un colţ ascuns, îşi strânseră mâinile în tăcere. Intrarea spre mansardă era dosnică: o scară de serviciu neumblată la ora aceea. O urcară ţinându-şi răsuflarea, rezemaţi de perete, ca să nu greşească treptele în obscuritate. Ajunşi sus, Gelu le făcu semn fetelor să tacă. El se apropie de o uşă şi şuieră un arpegiu: întâia notă era apăsată şi prelungită, celelalte trei, scurte şi repezi. Se auzi slab şuieratul arpegiului invers.

Pe urmă o cheie fu răsucită dinăuntru de două ori în broască şi uşa se deschise.

Era o odaie enormă, strâmtă, dar foarte lungă, cu două ferestre tăiate oblic în tavan, cu pereţii goi, nevăruiţi, într-un cui, o şapcă de licean. Mai bine de jumătate mansardă era ocupată de câteva imense lăzi cu cărţi. Într-un colţ era un pat. Într-altul două scaune.

Victor Ioanid era în mijlocul odăii, palid, înalt, slab, fără emoţie aparentă, liniştit aproape şi serios. Se priviră lung, miraţi, căutând un cuvânt pe care nu-l găseau.

Gelu făcu cu o falsă îndemânare prezentările. Lucrul acesta distruse prin brutalitatea lui tensiunea şi aduse un fel de intimitate, ce trecu repede, ce e dreptul, căci după primele cuvinte de rigoare tăcură iar cu toţii.

Vorbeau greu şi ceea ce spuneau ascundea numai pe jumătate sentimentele lor confuze. Adriana venise acolo

atrasă de misterul situației, îndârjită de primejdia încercării, înfiorată de propriul ei curaj şi, odată ajunsă, băgă de seamă că efortul ei era de prisos, fiindcă nu înțelegea nimic şi nu era nimic de înțeles.

Cecilia o privea pieziş, cu ochii ei mari, înspăimântați.

Convorbirea se urni penibil. Gelu îi spuse lui Victor ce se mai întâmpla la şcoală. La rândul lui, Victor se sili să povestească cum îşi petrecuse ziua. Buță fusese la amiază să-i aducă de mâncare. Plecase pe urmă numaidecât, spunând că are o afacere la gară cu un grec bogat. Nu voise să dea nicio lămurire. Avea să se întoarcă seara de tot.

Adriana îndrăzni şi ea să vorbească. Îl întrebă pe Victor dacă nu se plictiseşte acolo în singurătate. El răspunse că nu e singur. Ziua e cu Gelu. Noaptea citeşte sau doarme. Ba uneori e vizitat după miezul nopții: Buță se opreşte din plimbările lui nocturne, se urcă sus în mansardă, îi aduce țigări, stă un ceas de vorbă şi pe urmă pleacă.

— Unde?

— Pe străzi.

Tăcură iar. Găseau greu subiect de vorbă. Începuse să plouă.

— Tristă primăvara asta, zise Cecilia.

— Da, primăvara trecută a fost mai frumoasă, adăugă Victor ca să spună ceva, când după un minut de tăcere văzu că nimeni nu se hotărăşte să-i răspundă.

Se auzea ropotul ploii pe olane. Pe fereastră nu se vedeau decât câteva acoperişuri de casă şi, departe de tot, o turlă de biserică. Se auzi, dincolo de uşă, un scârțâit pe scară. Ascultară cu toții speriați. Nu era nimic.

— Şoareci, spuse Gelu.

— Probabil, reflectă Victor.

Se însera de-a binelea. Abia se mai vedeau unul pe altul: îşi ghiceau prezența după răsuflarea, care se auzea distinctă, rară. Umbrele lăzilor cu cărți deveneau neprecise în jur. Victor se ridică de la locul lui, căută ceva într-un sertar, strică pe rând câteva chibrituri prea umede şi

aprinse în sfârşit un capăt de lumânare. Era o lumină galbenă, mică. Pe urmă se apropie de fereastră, îşi lipi fruntea de geam şi rămase aşa, privind departe.

Atunci, fără bruscheţe, continuând parcă unul din zgomotele mărunte din jur, Cecilia începu să plângă.

Nu încercară s-o oprească sau s-o întrebe. Rămaseră, aşa cum erau, atenţi la ceva ce părea că se întâmpla.

CAPITOLUL IV
Elisabeta Donciu

TIMPUL TRECU UITĂTOR, CUM trece timpul. Întoarcerea lui Victor Ioanid acasă fu discretă. Târgul nu observase nimic, iar puținii inițiați fură împiedicați să-şi aducă aminte.

Explicațiile vagi date de băiat ajunseseră familiei, prea bucuroasă de revenire ca să insiste. Iar lumea ştiu că Victor fusese bolnav.

Nu rămânea în urma aventurii decât o prietenie care încerca să se lege. Adriana, Cecilia, Gelu şi Victor se simțeau datori față de un soi de jurământ tăcut. Cunoşteau un mister, erau vinovați de a-l cunoaşte, trebuiau să-l ascundă. Amintirea acelei seri îi însemna pe toți patru ca pe tovarăşii unei adunări secrete. Fiecare din ei simțea că ceilalți trei au luat ceva din independența lui, că sunt în stăpânirea unui detaliu ce ar putea să redeschidă azi sau mâine sau mai târziu o poveste sfârşită în silă şi înainte de vreme. Ştiau cu toții că o poartă fusese deschisă şi aveau sentimentul că trebuie să păşească dincolo de ea, spre un drum care nu ştiau unde duce, dar care era prea târziu ca să mai fie ocolit.

Era spre vară. Ultima lună de şcoală îi obliga să lucreze. Se vedeau rar şi puțin, pe stradă sau la Cecilia Coteanu, unde rudenia lui Gelu îngăduia câteva vizite scurte chiar în acest timp. Se fereau să facă vreo aluzie cât de îndepărtată la ceea ce ştiau. Dar se recunoşteau după tăceri sau priviri,

după felul cum îşi strângeau mâinile sau cum se salutau de departe. Când se întâmpla să fie împreună cu mai multă lume, simțeau limpede după anume semne cunoscute numai lor că erau acolo despărțiți de ceilalți ca într-o paranteză şi că nevăzute coarde îi leagă şi îi izolează.

Spre sfârşitul lui iunie, *mademoiselle* Vital îşi prezentă elevele, în saloanele doamnei Donciu, la o "după-amiază muzicală". Erau acolo toți patru şi le fu ruşine să se simtă în mijlocul tuturor, atât de stingheri, încât se căutau din ochi prin toate colțurile, neîndrăznind totuşi să se apropie şi să-şi vorbească. Dacă încercau să se depărteze, să se amestece cu ceilalți, să uite unul de altul, gesturile lor erau silite şi se trădau prin exces. Buță, pentru care Gelu căpătase o invitație de la Elisabeta, părăsi un moment bufetul şi veni să-i spună între două prăjituri:

— Ştii, făceți cu toți o tristă figură: s-ar spune, un menaj de patru.

Gelu nu pierdu prilejul şi îl prezentă fetelor.

— Amicul meu Buță.

Adriana ceru să-i cunoască numele adevărat.

— N-am. Sau e atât de lung, încât îl prefer pe ăstălalt. N-o fi el frumos, dar e scurt. Crede-mă, duduie, spune-mi Buță, sau dacă ții numaidecât – domnule Buță!

Concertul începuse. *Mademoiselle* Vital îşi distribuise elevele în ordinea inversă a calităților. Începeau cele mai puțin pricepute şi sfârşea ultima, Elisabeta Donciu. Nu asculta nimeni. Era cald, era târziu. Singurul lucru ce mai interesa asistența erau aplauzele şi florile, pe care fiecare familie le adusese din timp ca să le ofere odraslei respective, după ce îşi va fi executat numărul. Prefectoreasa prezida serioasă şi împărțea laude în ordinea programului, mamelor interesate. Într-un colț, Elisabeta Donciu, în veşnica ei rochie lungă neagră, totdeauna aceeaşi şi totdeauna alta, asculta calmă şi privea spectacolul cu un surâs mic, neisprăvit, pe care numai Gelu - fiindcă îl cunoştea – îl observă. Când îi veni rândul,

se ridică de la locul ei, se apropie modestă de pian, cum s-ar fi apropiat de un om şi întârzie o clipă în fața clapelor înainte de a începe.

Cântă o sonată de Bach, decisă să se oprească după întâia parte şi să spună că asta era tot. Dar îşi uită auditoriul după primele acorduri, uită ridiculul situației şi cântă. Frumos, cu o pasiune pe care nu era nimeni să o ghicească acolo, fiindcă pasiunile ei erau fără gesturi. Primi fără revoltă aparentă felicitările lumii, surâse tuturor şi pe urmă, făcându-şi loc printre mâini întinse, flori oferite şi fețe zâmbitoare, se apropie de vărul ei Gelu.

— Vrei să rămâi astă-seară la noi?

Astfel seara, după masă, în odaia ei, Elisabeta Donciu se răzbună împotriva acelei triste după-amiezi, gustând o plăcere pe care o cunoştea de mult: să-l asculte pe Gelu vorbind. Fiindcă din timiditate, ea nu putea să vorbească de rău, avea cel puțin satisfacția de a auzi spuse cu glas tare lucrurile pe care le gândea.

Gelu era rău şi vioi. El vedea ridiculul, unde ei îi scăpa. Îl inventa, îl exagera.

Până a-l fi descoperit pe Gelu, până a fi văzut adică în acest văr mai mic altceva decât un copil de rude sărace, şi până a fi avut curajul să facă din el un tovarăş, singurele ei răzbunări erau literare. După o sindrofie asemănătoare acelei după-amiezi, deschidea un roman de Anatole France şi i se părea că două pagini din *La revolte des anges* desființa în jurul ei tot ce fusese grosolan şi urât. Gelu îi revelase bucuria de a observa în tovărăşie şi viciul unui surâs înțeles. Când rămâneau singuri, viața redevenea posibilă.

Se regăsiră în seara aceea ca de obicei în camera Elisabetei. Ea deschise ferestrele, lăsase să ardă o singură lampă cu abajur într-un colț şi se aşezase pe dormeză, rezemată de perete. El şedea pe un taburet, la picioarele ei.

Din stradă, zgomote rare (o trăsură întoarsă târziu de la gară, un trecător singuratic, voci ce se apropiau după colț

şi se pierdeau pe urmă mai departe...) veneau pe fereastră şi liniştea părea astfel mai mare în' jur. Dintr-o odaie depărtată se auzeau replicile invitaţilor, jucători de pocher. Uneori se deschidea pe undeva o uşă, se auzea râsul gros al domnului prefect, se bănuia pe coridor trecerea tiptilă a unei servitoare şi pe urmă totul reintra în aceeaşi largă tăcere de casă mare, cu odăi multe şi oameni puţini.

Vorbeau încet, cu pauze lungi, el animat şi neliniştit, ea calmă şi gânditoare, el lăsat cu totul în voia discuţiei, ea pe jumătate dincolo de cuvinte, deasupra lor, priveghindu-le cu oarecare ironie. Gelu era un copil şi ca i-o spunea. Astfel, cu această rezervă la douăzeci şi unu de ani, îşi permitea să aibă un prieten de şaptesprezece.

Îl ducea cu ea printre amicele şi curtezanii ei, îi vorbea despre cărţile pe care le citea, îi cânta lucrurile care îi plăceau, îi cerea părerea despre oameni şi despre întâmplări şi când cineva, mirat de această tovărăşie, o întreba cine era băiatul blond care o însoţea ca un paj în haine de liceu, ea răspundea cu aerul cel mai firesc din lume, conştientă totuşi de cochetăria răspunsului.

“E prietenul meu Gelu”.

Jocul nu era totdeauna lipsit de primejdie.

Băiatul trăia în intimitatea ei. Aproape de ea, îi primea mângâierile neatente, îi pândea mişcările ascunse, o tresărire a pupilei, o înclinare a gâtului, un foşnet al rochiei.

Simţea Elisabeta cum privirea lui cobora arzătoare pe umeri, cum o învăluia, cum o căuta în cele din urmă detalii, senzuală, neliniştită? Uneori îi surprindea această uitătură curioasă, pasionată şi îl întreba nedumerită:

“De ce te uiţi aşa, Gelule?”

El nu răspundea sau întorcea vorba. Şi ea, gândindu-se la tot ce o desparte de acest copil, râdea de momentana ei îngrijorare şi îl lăsa protectoare să-i sărute mâna.

Era oarecare nevinovăţie în această cochetărie a ei, dar de asemeni un mic gust de cruzime.

Sub toate aparențele cuviincioase ale situației era totuşi un accent de patimă, pe care ea – femeie – nu putea să-l ignoreze. Îşi făcea socoteli liniştitoare:

“Suntem veri. E mai mic ca mine cu patru ani. E la urma urmelor un băiat de liceu, abia intrat în clasa şaptea. Eu, mai curând sau mai târziu, mă mărit. Nu, nu. E limpede că el nu se poate gândi la nimic.”

De vreme ce în jocul lor inocența era presupusă, restul nu era decât o copilărie sau un amuzament. Putea deci să-l primească lângă ea pe acest văr răutăcios, putea să-l asculte, să-i surâdă prietenoasă, să-i păstreze uneori, neatentă, mâna în mâinile ei, să-şi apropie obrazul de obrazul lui, să se lase sărutată în glumă la jocurile cu gajuri.

Că fruntea băiatului se umbrea, că buzele lui subțiri de copil păleau, că ochii îi ardeau calzi, cine ar fi putut să o asigure că toate astea nu erau simple păreri sau simple capricii trecătoare? Şi dealtminteri îl iubea: aşa cum ar fi iubit un frate, dacă l-ar fi avut sau poate nici aşa. Avea pentru el o simpatie curioasă, nedefinită.

Îl mângâia pe păr, ca să-i facă plăcere şi cu toate astea plăcerea era a ei, fiindcă degetele ei lungi şi subțiri erau înfiorate, cuprinzând între ele acea frunte dreaptă de adolescent torturat.

“Eşti un copil, Gelule.”

Îi spunea acest lucru des, râzând, ca să nu fie nicio îndoială asupra glumei lor comune, dar dacă Gelu ar fi înțeles, dacă ar fi plecat, ea ar fi fost poate nenorocită şi ar fi dus dorul acelor doi ochi, care o pândeau din obscuritate cu o neruşinare de copil şi cu o pasiune rugătoare de om trist.

Deci în seara aceea, ca în atâtea alte seri, el îi simți mâinile calde pe obraji, îi ascultă respirația liniştită, îi recunoscu parfumul de violete şi carne tânără. Picioarele ei lungi ce cădeau leneşe de pe dormeză, lângă el, aproape de taburetul lui, se legănau rar şi el urmărea în gând

mişcarea aceea, ce trebuia să contracteze întreg trupul întins între perne, acolo, aproape. Îl cunoştea.

Şi-l amintea suplu într-o rochie de mătase, voluptuos şi plin într-un larg mantou de iarnă, liniştit într-un *peignoir* [1] de lână, nervos într-o rochie albă de tenis. Îl descoperise sub atâtea înfăţişări schimbătoare, acelaşi, de o frumuseţe fermă, de o senzualitate nesigură.

Odată, mai de mult, jucaseră la Getta Nelizaratos, unde Elisabeta îl rugase să o însoţească, un joc de societate. Cineva, legat la ochi, trebuia să se plimbe între ceilalţi jucători aşezaţi în cerc, să se aşeze în braţele unuia sau altuia şi să ghicească în braţele cui s-a aşezat. Gelu mai ţinea minte greutatea acelui trup ce se desfăcuse o clipă în braţele lui, lenea acelei coapse rotunde, ovalul scobit de la îndoitura genunchiului, linia plină a pulpelor ce părea că ezită şi întârzie, înainte de a cădea arcuită mai jos de genunchi spre glezne. Avea încă senzaţia aceea de scurtă ameţeală şi acum, vorbindu-i, în umbră, aproape de ea, îşi muşca buzele ca să uite.

“Du-te, Gelule. E târziu.”

El se ridica, îi săruta mâna întinsă în glumă şi pleca fără să se întoarcă din prag. Rămasă singură, ea se gândea încă o clipă la el, îi asculta paşii depărtându-se pe scară, deschidea o carte, o răsfoia. Pe urmă îşi desfăcea. Cu gesturi încete, rochia.

---

[1] Capot

CAPITOLUL V
Buță

CÂND FU SĂ ÎNCHIDĂ POARTA, Gelu observă cum din umbra ei se desface o umbră mai scundă şi mai neagră. Îl recunoscu, după lenea pasului, pe Buță.

— Ce faci aici? Mă pândeai?

— Nu, te aşteptam. Trecusem din întâmplare. Am văzut lumină sus la fereastră şi mi-am închipuit că mai eşti acolo. Te plimbi?

— Dacă vrei...

Ar fi vrut să fie singur, să-şi ducă mai departe visul început, să păstreze încă parfumul odăii de unde ieşea. Ființa noduroasă a lui Buță, indiferența lui de bârnă care respiră împiedicau asemenea bucurii nuanțate.

“Am bani”, spuse el după câteva minute de tăcere.
Şi pe urmă, explicativ, dar sobru şi fără entuziasm:

— A fost o afacere bună.

— Ce afacere? se interesă Gelu.

— O afacere.

De unde îşi scornea omul acesta banii, prietenii lui nu puteau să afle. Avea o sumă de cunoştințe obscure, greci, agenți secreți, barcagii, o întreagă societate misterioasă, pe care el o desemna puțin cam vag.: “oamenii mei”.

Îl văzuseră de câteva ori, seara, la un colț de stradă, îngrămădind într-un zid o umbră deşirată de om, cu care vorbea îndelung, fără gesturi. Uneori dispărea pe câteva

zile, fără să spună un cuvânt, fără să dea o veste.

Revenea pe urmă, netulburat, refuzând explicații: "am bani".

Cunoscându-i obiceiurile, Gelu nu insistă. Merseră unul lângă altul, ignorându-şi reciproc prezența.

Gelu îşi amintea de răsuflarea Elisabetei, carnea ei somnoroasă, rochia ei caldă. Buță mergea: punea în actul acesta toată conştiința lui de vietate. Lenea lui organică nu-i permitea să facă două lucruri deodată.

— Ştii, am bani mărunți. Dacă nu s-a dat încă drumul de la cinematograf, am putea să ne jucăm.

Gelu refuză.

— Nu, n-am poftă, astă-seară.

Jocul lui Buță era simplu. Lua un pumn de bani mărunți: douăzeci, treizeci de piese de câte un leu. Se fixa la un colț întunecat de stradă, ferit de lumina felinarelor rare, şi pândea trecătorii, îi vedea venind spre el, îi aştepta cu discreție, îi lăsa să treacă şi pe urmă, de la câțiva metri depărtare, le arunca moneda drept înaintea picioarelor. Mişcarea era precisă. "Banul cădea exact şi suna tare pe piatră. De nouă ori din zece, omul se oprea bănuitor, se căuta prin buzunare, privea împrejur, se apleca, se întorcea câțiva paşi, aprindea un chibrit, căuta pe jos, până ce ridica triumfător moneda. Astfel Buță văzuse mai mult de jumătate din locuitorii oraşului defilând înaintea lui în căutarea unui ban aruncat. Prefera mai ales ceea ce el numea "familiştii şi domnii serioşi", oameni paşnici pe care sunetul banului pe asfalt îi oprea din tihnita lor plimbare. Ierarhiile sociale încetau în fața jocului: într-o seară Buță avusese plăcerea de a-l privi pe domnul prefect în persoană, asudând într-o cursă nesfârşită pe doi metri pătrați în jurul unei piese de doi lei, care fusese găsită după un sfert de oră, cu concursul gardistului din post.

Gelu şi Victor găsiseră jocul prea scump. Ei, care crescuseră oneşti în respectul banului, se înfiorau de această perversitate. Dar Buță îi învățase cu vremea să fie

mai puțin prevenitori cu un lucru pe care el ştia să-l scornească din nimic.

— Sunt oameni care-şi cumpără cu banii lor covrigi. De ce nu ne-am cumpăra cu ai noştri plăcerea de a umili?

Şi abia râdea, deşi era mândru de invenția acestui joc, pe care, într-un moment de seriozitate, îl numise ca pe un studiu: "variații asupra instinctului de proprietate".

Îi păru rău de refuzul lui Gelu şi renunță. Nu-i plăcea să se joace singur. Spectacolul nu-l distra decât în tovărăşie.

Continuau tăcuți plimbarea, pe aceleaşi străzi goale, într-un târziu, Buță vorbi iar.

— Ai văzut cartea pe care i-am dat-o ieri lui Victor?

— Da. Mi-a arătat-o. Foarte frumoasă. Trebuie să fie scumpă rău. Nu ți-a fost frică? E mare şi se putea observa uşor.

— Aş. O băgasem în buzunarul dinăuntru şi mă plimbam prin librărie foarte calm. Am stat de vorbă cu vânzătorul ăla negru vreo cinci minute şi pe urmă am plecat.

— Eşti un maestru.

— Nu. Sunt doar un om dibaci. Am văzut azi în vitrină ediția mare din *Les fleurs du mal*. Dacă vrei?...

— Nu, mulțumesc. Mi-ai dat destule lucruri şi pe urmă ți-am mai spus-o: aş vrea să se sfârşească odată istoria asta.

Buță avu un fel de surâs dispreţuitor şi ridică din umeri.

— Înțelege-mă, continuă Gelu. Îmi bat joc, ca şi tine de remuşcări şi scrupule. Dovadă e că primesc tot ce îmi dai, ştiind de unde vine. Dar au să te prindă. Şi nu face.

— De unde ştii tu cât face şi cât nu? îi tăie Buță vorba cu o repezeală ce îi bruscă lenea. Ai încercat tu vreodată plăcerea asta? Habar n-ai. Şi pe urmă de ce să iau aere de martir: în fond nu înfrunt nicio primejdie. Niciuna. Mâinile mi se mişcă atât de uşor, încât uneori mi se pare că vin de la mine, cărțile, din raft în buzunare. Sunt sigur de mine. Prea sigur chiar: a început să mă plictisească lipsa de risc.

Uite, miercurea trecută l-am luat într-adins pe Vasiliu cu mine. Ştiam că vrea de mult. Să-şi cumpere tratatul lui Ribot [1]. Ştii cât e de gros. Bani îşi strânge el, dar nu avea destui. I-am spus că i-l dau eu pe nimic, dacă intră cu mine în librărie, numai aşa, să stea acolo. A stat mult la îndoială, dar la urma urmelor a primit. De! tratatul lui Ribot!... Îl luasem cu mine numai fiindcă ştiam că lui cel puțin îi e frică. Îl priveam cum tremură, galben, netrebnic, şi mi-era milă de el. Aveam un gust teribil să mă las prins, numai ca să i-o fac dobitocului ăluia. Dar m-am răzgândit.

Tăcu. Vorbise repede, cu un accent de pasiune pe care îl avea rar. Se părea că efortul de a explica îl obosise prea tare. Se lăsă cuprins de imensa lui lene, pe care o urnise din loc câteva momente şi rămase la fel ca înainte, indiferent, scorțos, greoi. La capătul Străzii Mari, spre bulevard, le ieşiră gălăgioşi înainte un grup de camarazi. Buță se lumină deodată.

— Mă, am bani. Cine vrea o piesă să se descalțe aici la marginea trotuarului şi să se încalțe la loc. De două ori, două piese. De patru ori, un pol.

Vorbea serios şi băieții o ştiau. Avea pasiunea de a-şi cheltui astfel banii. Îi întâlnea pe stradă şi le propunea cele mai năstruşnice afaceri. Era nebun – asta se vedea bine – dar avea o calitate: plătea imediat.

“Nu cer credit. Uite, ai un pol dacă mănânci două kilograme jumătate de plăcintă cu carne.”

Sau:

“Zece lei pentru cine se urcă, duminică, pe al treilea felinar din grădina publică.”

Îi privea atunci cum execută treaba comandată, serios, fără să surâdă, fără să aprobe, aştepta să se termine şi pe urmă, ca un negustor care ştie pe ce îşi dă banii, scotea hârtiile din buzunare, le număra cu băgare de seamă şi plătea.

---

[1] *Theodule Ribot* (1839—1916), filozof francez ; autorul unor studii de psihologie experimentală.

În seara aceea, operația cerută era mai complicată. Locul era întunecos şi era greu de înşirat şireturile acolo pe trotuar.

— Am dreptul să mă duc peste drum lângă felinar?

Întrebă unul.

— Nu. Aici. Dacă vă convine, dacă nu...

Oamenii se uitară întrebători unul la altul: păreau că măsoară greutatea lucrului şi calitatea prețului. Pe urmă, cu un surâs ce voia parcă să spună: “Cu atât mai rău pentru tine, dacă eşti nebun – noi banii n-avem de ce să-i pierdem”, se aşezară pe trotuar unul lângă altul şi începură treaba.

Gelu privea amuzat. Amintirea Elisabetei se pierduse până la urmă: strada vulgară, îndrăzneață, băiețească îl recâştigase.

Buță se apropie de el şi îi şopti:

— Şi ei cred că îşi bat joc de mine.

Făcu socotelile şi plăti. Le spuse cu jumătate gură bună seara, nu le întinse mâna şi îl luă pe Gelu.

— Hai!

Pe urmă, după câțiva paşi, se întoarse şi strigă:

— Nu l-ați întâlnit pe Victor Ioanid?

— Ba da, răspunse cineva. E pe uliță. L-am lăsat în curte la Marcela.

Buță se uită la Gelu întrebător.

— Vrei?

— Mi-e totuna.

Porniră absenți, negândindu-se la nimic. Departe, după colț, începea să se vadă primul felinar. Câțiva soldați trecură pe lângă ei. Se auzea spart un cântec de caterincă.

CAPITOLUL VI
Catren

ASTFEL VIAȚA CONTINUA obişnuită între aceleaşi deprinderi, între aceiaşi oameni. Fuga din primăvară a lui Victor Ioanid şi tot ce se legase de ea nu schimbase nimic din mersul lucrurilor. Adriana, Cecilia, Gelu, Victor nu o uitaseră: ştiau bine că ceva a rămas între ei patru, ceva care trebuie lămurit şi dus până la un sfârşit. Dar, neştiind cum să se apropie unul de altul, amânau întâlnirea sperată şi aşteptau ca timpul să descurce el greutățile începutului.

Intre timp continuau să trăiască aşa cum apucaseră. Băieții cu pasiunile lor vechi: cărțile, afacerile tenebroase ale lui Buță, plimbările săptămânale pe "uliță". Fetele cu misterele lor mărunte. Dacă între atâtea lucruri străine încercau vreodată să-şi amintească ceea ce îi apropia pe toți patru şi să lege pe această amintire prietenia lor încă nesigură, încercarea cădea. Îşi vorbeau greu, se înțelegeau mai greu. De aceea pe stradă se ocoleau de departe şi schimbau doar saluturi speriate.

Noiembrie îi găsi obosiți de aşteptare şi doritori de un fapt nou. Primiră vremea rea cu bucurie. Anotimpul îi întorcea în casă şi îi aduna iar ca altădată. Numai Victor era străin acolo, în jurul acelei mese de ceai din odaia Adrianei, unde se întâlneau acum uneori, spre seară. Ceilalți cunoşteau din anul trecut legile şi moravurile acestor întâlniri. Erau ceasuri indiferente, pe care le petrecea fiecare după voia lui, vorbind rar, schimbând

uneori un semn de amiciție, dar rămânând singur să citească, să scrie, să se uite pe fereastră, să răsfoiască un album.

La început, mai ales din cauza lui Victor căruia îi lipsea experiența, întâlnirile acestea aveau un aer silit. Ceva din ezitările primei lor întâlniri din primăvară, în mansarda prefecturii, rămânea între ei şi îi ținea la oarecare depărtare. Pierduseră obişnuința acelor ceasuri calme. Li se păreau străine şi greoaie, aşa cum ți se par străine hainele de iarnă, când le îmbraci în prima zi de frig. Dar cu vremea te regăseşti în ele, deprinzi din nou gesturile instinctive cu care puneai mâna în buzunarele calde, îți încheiai nasturii, le purtai pe tine. Şi cum e de ajuns ca într-o asemenea haină să găseşti un lucru de nimic uitat acolo, contramarca unui bilet de teatru, plicul unei scrisori vechi, o monedă, o carte de vizită, pentru ca deodată acest lucru să-ți amintească viu tot timpul de care amintirea lui e legată şi să-ți readucă în minte împrejurările amănunțite ale unei clipe trecute, biletul de teatru, amintindu-ți de rochia femeii iubite cu care ai fost la acel spectacol şi râsul ei alb, plicul vechi readucând întocmai o durere de altădată, pe care o încercaseşi atunci la aflarea unei veşti sau la simplul sunet al unui cuvânt aruncat întâmplător în frază – tot astfel era de ajuns ca ei să găsească la acele adunări intime de după-amiază un mic detaliu din trecut, pentru ca fosta lor bună înțelegere să revie la fel. O scrumieră de sticlă cu o fotografie roşie lipită pe fund şi cu o inscripție caligrafiată *Suvenir din Slănic 1905,* un album de familie cu fotografii de domni mustăcioşi şi de cucoane opulente în imense rochii albe, un serviciu de ceai cu un desen chinezesc, gheişe, umbrele multicolore, fum de țigare, legendă începând pe ceainic şi terminându-se pe farfurioara ultimei ceşti – erau atâtea lucruri acolo, pe care le regăseau intacte şi care, dacă lui Victor, nou venit, nu-i spuneau nimic, celorlalți trei le dădeau sentimentul de a continua o prietenie abia întreruptă.

Iarna anului trecut cu zăpezile ei mari, cu gerurile ei crunte, cu serile calde din casă, cu tăcerile lungi din jurul mesei, peste care se ridica leneş aburul ceaiului, putea să reînceapă. Ei erau pregătiți să o aştepte.

Poate că oricum Victor n-ar fi întârziat să intre în această alianță sufletească, pe care o găsea gata făcută între Adriana, Cecilia, Gelu şi lucrurile din casa Dunea. Recunoştea o atmosferă specială acolo, pe care n-ar fi ştiut să o numească într-un fel sau altul, dar care simțea că există. Cum el nu era un om dificil, ar fi deprins repede, şi fără sprijinul cuiva, tonul exact al acelei prietenii. Totuşi întâmplarea veni să aducă un ajutor necerut. Ajutorul avea forma unui caiet de muzică, pe care îl adusese domnul Dunea, tatăl Adrianei, de la Bucureşti. Fusese acolo în călătorie de afaceri şi voind să-i facă fetei o surpriză, intrase la Feder şi ceruse un caiet de note, cum ar fi cerut o pereche de mănuşi.

“Aş vrea un caiet de note, pentru o fată de 16 ani!”

Vânzătorul îi dăduse un album alb, atrăgându-i atenția d-lui Dunea că “este tot ce poate fi mai nou”. Astfel C*ântecele pentru blonda Agnes* (op. 6) de Cello Viorin ajunseră la D... într-o după-masă de noiembrie, când în casa Adrianei cei patru prieteni se pregăteau pentru o lungă partidă de tăcere în jurul sobei de teracotă.

Adriana deschise caietul cu neîncredere. Cello Viorin? Nu cunoştea. Citise parcă odată într-o revistă din Bucureşti numele acesta curios, într-o cronică muzicală sau în programul unui simfonic, nu mai ținea bine minte, îşi aruncă ochii asupra primei pagini şi, neavând curajul să descifreze, lăsă caietul deoparte.

— Am să-l văd eu altă dată.

— De ce nu acum? încearcă, propuse Gelu.

Adrianei îi era lene să refuze rugămintea, să dea explicații, să insiste şi se apropie de aceea de pian. Îşi plimba mâinile într-o doară pe clape şi pe urmă prinse din mijlocul unei pagini, întâmplător deschise, o frază şi o duse

până la capăt.

Nu era urât. O reluă. Câteva acorduri simple, o pauză, câteva arpegii. Un joc mic de sunete, o glumă, un nimic.

— Amuzant, spuse Adriana întorcându-se spre ascultătorii ei; văzu cu bucurie că surpriza lor era la fel de mare ca a ei. Cecilia surâdea. Gelu părea mirat şi o ruga din ochi să continue.

Fata se hotărî să cânte serios şi cercetă câteva clipe caietul din scoarţă până în scoarţă. Pe alocuri, unde descoperea un fragment mai limpede, îl încerca provizoriu cu o singură mână şi sunetele acestea ciugulite de ici de colo se urmăreau cu o uimitoare variaţie de ritm. Era parcă un joc de mici surprize şi ar fi fost cu neputinţă să prevezi modulaţia melodiei ce avea să urmeze.

Abia când această sumară trecere în revistă fu terminată şi când Adriana cântă în întregime şi în ordinea lor firească toate cântecele caietului, ea îşi dădu seama că se înşelase. Nu, nu era un joc de surprize. Nu era nici măcar o suită de mici melodii plăcute. Era ceva mai dificil şi mai complex, mai greu de înţeles şi poate mai puţin frumos decât i se păruse întâi. Toate acele mărunte bijuterii sonore, pe care le remarcase la prima vedere, nu erau în întregul bucăţii decât simple detalii, ce treceau aproape neobservate. Note marginale, ornamente secundare.

Accentul cădea pe o frază muzicală mai obscură, care revenea insistent, lipsită de frumuseţe, lipsită de melodie.

Era o decepţie şi îi venea greu să o mărturisească. Ea cânta ca să înţeleagă. Ori aceste *Cântece pentru blonda Agnes,* clare întâi, se complicau pe măsură ce le descifra şi se adunau. Să ascundă lucruri ce scăpau atenţiei ei.

— Voi pricepeţi ceva?

Nu, nici ei nu pricepeau nimic. Totuşi, în ciuda acestei prime încercări, care dăduse greş, *Cântecele pentru blonda Agnes* deveniră curând un semn în întrunirile lor. Mai târziu, iarna aceea care avea să treacă repede şi să aducă schimbări în viaţa lor, a tuturor patru, avea să fie evocată

de una din acele melodii, atunci descifrate. Era de ajuns să asculte o pagină, era de ajuns să-şi amintească o frază, pentru ca deodată serile acelea de prietenie nesigură, de aşteptări confuze, să reapară într-o imagine veche. Poate numai din curiozitate sau pe urmă din simplă obişnuință, Adriana reluase în zilele următoare caietul lui Cello Viorin şi îl cântase prietenilor ei.

Îi plăcea? N-ar fi ştiut să spună. Simțea însă în acele acorduri obscure ceva care răspundea liniştii lor. Probabil că nu era muzică adevărată (cel puțin *mademoiselle* Aurore Vital o spunea răspicat şi cu toată indignarea unei bune profesoare), dar, cântându-le, Adriana avea impresia că trece pe lângă un mister nedezlegat, un mister ce se ascunde şi se refuză, dar care s-ar putea lumina o dată, dintr-o parte.

Până atunci se juca cu el şi degetele ei întârziau pe clape, aşteptând până la urmă dezlegarea.

Cântecele pentru blonda Agnes aveau parcă nehotărârea prieteniei lor. Erau şi între ei patru atâtea lucruri neexplicate! Ce îi aducea acolo pe ei, atât de deosebiți unul de altul? De ce, întâlnindu-se, aveau impresia că se ascund, de ce, despărțindu-se, aveau senzația că se pierd?

Rămâneau ceasuri întregi la locurile lor, pe care nu le schimbau niciodată între ei, ca şi cum aşezarea lor în cameră ar fi avut un înțeles anumit. Aşteptau să vină seara, îşi urmăreau în obscuritate conturul trupurilor ce se stingea. La ceasurile patru, lumina scădea pe fereastră.

Ploaia cădea afară la fel, nici mai tare, nici mai încet de cum începuse, ploaie lungă şi indiferentă de toamnă.

Într-un colț al odăii, umbra teracotei creştea caldă, opacă, vibrând de un zgomot surd ca al ghiocurilor.

O mişcare, un pas, o mână, ce se ridica, se auzeau distincte, cu o intensitate disproporționată, ca într-o casă deşartă. Aveau în tăcerea aceea o plăcere neformulată, un fel de voluptate fizică pe care o regăseau ori de câte ori, ziua pălind pe fereastră, lucrurile îşi alungeau umbrele pe

covor.

De câte ori nu încercase Adriana să surprindă acest minut de emoție, ca pe un intrus, şi să-l întrebe?

Dar farmecul era rupt la întâia întrebare şi se găseau toți patru, unul înaintea altuia, străini şi puțin ruşinați, asemeni unor amanți în fața unui pat răvăşit, după o noapte de iubire.

Se despărțeau atunci repede, evitându-şi privirile.

Iar a doua zi, în acelaşi loc, la acelaşi ceas, aşteptau o mică minune care venea şi trecea neschimbată.

Ar fi vrut s-o oprească, dar ea trecea pe alături, asemeni "cântecelor blondei Agnes", când ultimul lor acord fusese cântat.

*

S-ar fi spus că un cerc despărțitor se strânge în jurul lor. Viața lor de totdeauna rămânea afară, departe. Şcoală, familie, cărți, întâmplări, toată această mică vâltoare de fiecare zi nu ajungea până la ei decât scăzută, ea de partea cealaltă a unui zid. Nesimțit, legăturile lor cu lumea se desfăceau. Ceea ce se petrecea dincolo era indiferent. Totul trecea neaderent, fără urmă, ca un bob de mercur pe o sticlă lustruită. Sâmburele vieții lor rămânea arzător acolo, între ei, la întâlnirile lor. Realitatea era asta. Restul se adâncea într-un somn nepăsător, ca iarna grea din oraş.

Nu observase nimeni nimic. Numai Buță, fără să priceapă ce se petrece anume, simțea că ceva se ridică între ei şi el. Se lovea berbeceşte de o piedică ce-i sta în cale.

El, care ştia să-şi facă loc cu coatele şi să-şi introducă ființa lui grea ca un sac cu tărâțe, oriunde, între rochii albe sau între mâini murdare, rămânea neputincios afară.

Izolarea prietenilor lui nu era vizibilă: porțile păreau deschise. Dar dacă încerca să le treacă, pasul lui obişnuit să izbească şi să calce se împotmolea ca într-un fel de pâslă. Pentru întâia oară de când se ştia, Buță simți că

sunt lucruri ce pot trece mai înalt decât mâinile lui.

Dădea târcoale acestui cerc nevăzut şi căuta inutil pe undeva o spărtură. Se vedea rămas singur, în iarnă, pe uliţi goale, cu buzunarele pline de cărţi, pe care nu mai avea cui să le dea, lăsat dincolo de un prag prea înalt pentru el.

Avea uneori dorinţa de a se opri lângă soba lor caldă, la masa lor de ceai. Şi gândul ăsta trezea în firea lui lemnoasă un fel de vagă tristeţe. Nu era de-a dreptul o înduioşare. Îşi bătea joc de asta. Dar lenea lui mare se simţea bruscată, acum când trebuia să renunţe la prietenii şi obiceiurile vechi.

Era necăjit simţind o rezistenţă, pe care nu o putea defini. Ar fi încercat să lupte, dar cum să lupte împotriva unei păreri? Căută să se apropie iar de Gelu şi Victor, insistă, ademeni. Recurse la mijloace umilitoare: voi să le facă confidenţe asupra afacerilor lui, fu de o dărnicie exagerată, le aduse cărţi noi şi scumpe. În îndârjirea lui de a recâştiga o prietenie pierdută, nu înţelegea că excesul acesta poate fi supărător şi mijloacele lui venale, neeficace. Trecu la reproşuri. Avu o dezolare de amantă părăsită, făcu scene, ceru jurăminte. Prietenii lui îi răspundeau că nimic nu e schimbat, că totul se petrece ca mai înainte, că el se înşală. Îi cerură dovezi: ce fapt îi arăta lui că lucrurile s-au schimbat? Buţă nu ştiu să răspundă, fiindcă, într-adevăr, nu vedea nimic precis, niciun cuvânt, niciun gest. Şi totuşi…

Venise de câteva ori în casă la Adriana. Fusese chemat acolo din politeţe şi primise. Îi găsea pe toţi patru acolo şi simţea că, intrând, el întrerupea ceva. Ar fi vrut să ştie ce, ar fi vrut să rămână neobservat într-un colţ, să bage de seamă şi să înţeleagă. Dar prezenţa lui era scârţâitoare. Băieţii se sileau să vorbească, fetele să cânte la pian, toată lumea să fie veselă şi nepăsătoare. Dar totul era fals. Buţă rămânea totuşi până seara târziu, bucuros să le strice ziua. Îi privea cum se despart atunci necăjiţi şi el le vorbea cu

candoare despre o mie de lucruri indiferente. Descoperea în jocul acesta o nouă voluptate. Recăpăta sentimentul superiorității lui.

Dacă ar fi avut cui, ar fi spus ca altădată:

“Şi ei cred că îşi bat joc de mine!”

Se făcea că nu înțelege ostilitatea lor. Cu cât erau ei mai încruntați, cu atât era el mai afabil. Dar în curând, ceilalți se apărară brutal. De cum îl vedeau intrând pe uşă, Gelu şi Victor se ridicau, spuneau că sunt ocupați şi se pregăteau să plece. Astfel era şi el nevoit să se ducă odată cu ei, ştiind totuşi că îl vor lăsa singur pe stradă şi se vor întoarce în ascuns. Nu mai avea deci libertatea de a-i pândi.

Într-o zi, tocmai când era gata să plece, apropiindu-se de Adriana să-i spună ziua bună, rămase deodată cu mâna suspendată în aer, căută cu o privire fixă împrejur, încercă parcă să facă un semn şi căzu jos pe podele. Fruntea plesni surd şi trupul se întinse fără încordare, dintr-o singură bucată, ca un butuc dărâmat. Îl ridicară înspăimântați şi îl culcară pe canapea. Adriana aduse apă şi colonie. Victor îi desfăcu gulerul tunicii şi îl scutură de umeri. Cecilia, palidă, îşi frângea mâinile şi se plimba cu paşi mărunți de la o fereastră la alta.

Numai Gelu rămase într-un colț, încruntat, privind scena. Buță îşi reveni cu greu. Vorbea împleticit, cu un efort vizibil, cu pauze mari, respirând greu. Îşi ceru iertare.

— E o boală veche. Mi s-a mai întâmplat acasă... acum vreo trei ani... doctorul zicea că-s anemic... nu dorm noaptea... citesc prea mult... vă rog să mă iertați... e ridicol... dacă aş fi ştiut...

Adriana îl implora să tacă. Nu e vina lui doar. Să stea liniştit, să bea o ceaşcă cu ceai cald, să se odihnească acolo cât o voi şi mai târziu, seara, au să-l ducă băieții acasă. El nu avu putere să-i mulțumească, dar îi surâse blând, recunoscător.

Buță se însănătoşi repede şi după câteva zile. Fu refăcut. Era mai palid însă decât înainte şi uneori se vedea că

umblă greu, puțin aplecat într-o parte, deşi el pretindea că nu mai are nimic. Ceva părea rupt în el. După vreo zece zile, într-o după-masă, tot în casa Adrianei Dunea, avu un acces asemănător, mai grav chiar. Căzu la fel, dezarticulat, plesnind aerul cu brațele lui grele, rupte parcă de trup. Era o cădere de bou înjunghiat, o cădere masivă, grea, înăbuşită.

Când îl ridicară, avea buzele albe şi ochii ficşi. Pe obrazul lui gros şi mare se săpa o expresie de durere, care îl făcea aproape frumos. Gelu ceru să-l conducă el singur acasă şi îi făcu semn lui Victor să-i lase împreună. Îl duse cu greu lângă el, îl rezemă de brațul lui, îl purtă prin zăpadă cu băgare de seamă. Când ajunseră, îl rezemă de poartă, îl întrebă dacă mai are nevoie de ceva şi pe urmă, cu acelaşi glas, fără tranziție, adăugă:

— Şi viitorul acces, potriveşte-l să nu mai fie în casa domnişoarei Dunea.

Buță tresări. Un moment se întrebă dacă trebuie să înțeleagă, dacă trebuie să se indigneze. Dar înainte de a putea lua o hotărâre, Gelu adăugă, – privindu-l drept în ochi, fără cruzime, camaradereşte:

— Renunță, Buță. Nu zic, experiența e frumoasă şi aproape izbutită. Dacă n-ai fi făcut exces de simptome ar fi fost chiar perfectă. Dar mi te pui în cale. Şi noi doi nu eram obişnuiți să facem experiențe unul pe seama celuilalt.

Fu în iarna aceea ultima vizită a lui Buță în casa Adrianei.

*

Rămâneau deci din nou singuri, liberi să continue jocul început. Nu pentru că ar fi vrut să se ascundă, îl îndepărtaseră pe Buță. Ceea ce făceau, li se părea firesc. Ar fi primit noi tovarăşi în jocul lor, dacă-ar fi ştiut să-i învețe regulile sufleteşti. Dar Buță n-ar fi ştiut niciodată să le deprindă. Simpla lui prezență, obtuză, opacă, noduroasă,

oprea visul în loc. Îl lăsaseră de aceea dincolo de cerc.

Era desigur mai bine aşa. O mobilă deplasată, un obiect nou, un covor pus altfel decât de obicei, îi supăra, îi întârzia, le oprea inutil atenția. Lucrurile făceau parte din tovărăşia lor şi, găsindu-le totdeauna la fel, ei citeau în această neschimbare exterioară un semn de constanță. Veneau de afară cu senzații vioaie de iarnă şi stradă: aflau în acea odaie culori şterse, o lumină scăzută, o căldură moale de alcov. Era acolo un calm fizic. Se lăsau în voia lui cu un sentiment precis de cufundare.

Zgomotele ulițelor înzăpezite din care veneau se pierdeau învăluite, ireale, aşa cum gâlgâie apa în urechea înotătorului afund. Erau cele din urmă amintiri dintr-o lume care înceta în pragul odăii lor. Începea o legendă în care credeau şi în care fiece detaliu îşi avea înțelesul lui.

Nimic nu venea să schimbe această nouă ordine de senzații.

Zilele treceau agale. Cea de azi îi găsea acolo unde cea de ieri îi lăsase. Foile calendarului cădeau una după alta. Minutarele ceasului se învârteau să măsoare un timp care nu era al lor. Ei rămâneau la fericirea lor fixă. Nu mai aveau nimic de aflat, nu mai era nimic să-i surprindă. Erau porniți pentru un timp ce nu mai trebuia să sfârşească.

Spre sfârşitul lui februarie, zăpezile începură să scadă. Un soare tânăr scăpa uneori prin pânza cenuşie a cerului şi lumina deodată oraşul. Se auzea apa picurând pe streaşini.

Într-o zi avură brusc senzația că jocul lor se sfârşeşte. Era în casă un aer de lenevie şi oboseală, pe care nu-l cunoscuseră până atunci. Simțeau nevoia – şi pentru simbol şi pentru mişcare – să deschidă ferestrele.

Gelu observă lângă el, pe divan, în obscuritate, un trup pe care îl simțea cald de altă căldură decât aceea a odăii.

Pentru că era aproape, întinse mâinile şi îl strânse în brațe, până întâlni o altă răsuflare. Atunci abia băgă de seamă că o ține în brațe pe Adriana.

O sărută.

CAPITOLUL VII
Evenimente în oraş

ABIA ATUNCI, ÎN PRIMĂVARĂ, luară cunoştinţă de câteva lucruri ce se întâmplaseră în oraş, fără ca ei să le fi luat în seamă. Erau ca după o lungă absenţă, curioşi să afle veşti noi şi amănunte. Câtă vreme ţinuse izolarea lor, tot ce se petrecea li se părea străin şi neinteresant. Acum reintrau în viaţa oraşului.

Evenimentul mare, discutat pretutindeni, era nunta Elisabetei Donciu. Se mărita cu un om foarte bogat, stăpânul unei imense fabrici de prosoape. Era aproape un nume celebru. Cine nu cunoştea prosoapele moi, cu două dungi *orange* pe margini şi cu *marca* (marcă depusă) brodată în colţul din dreapta: "*acesta este un prosop Iliescu-Bardă*"? Cine nu văzuse la Bucureşti pe ferestrele tramvaielor capul acela blond de femeie frumoasă indicând din ochi inscripţia de alături: "*Vrei să fi frumoasă? întrebuinţează numai prosopul Iliescu-Bardă!*" Şi cine nu rămăsese puţin visător în faţa acelui afiş, de culoare roşie-pală, evocatoare de alcovuri:
"*Doamnă, pentru toaleta dv. intimă, prosopul Iliescu-Bardă e o necesitate*"?

Poate că în hotărârea Elisabetei notorietatea acestui nume fusese un argument. Lumea vorbea despre o căsătorie silită: domnul Donciu îşi vânduse prost cerealele în toamnă, iar guvernarea partidului părea că se sfârşeşte. Prefectura nu era o situaţie stabilă. Gelu ar fi vrut să creadă în adevărul acestui zvon. I se părea imposibil ca

vara lui să se mărite de bunăvoie cu primul venit. Încercă de câteva ori să-i spună Elisabetei un cuvânt de ironie, s-o întrebe despre logodnicul ei, să observe un gest ridicul sau o vorbă proastă. I se răspunse cu o tăcere îndârjită, al cărui sens era limpede: glumele s-au sfârşit. Elisabeta îşi iubea logodnicul. O spunea şi o arăta. Îl săruta în public, când venea la D... îi telefona zilnic şi îi scria, când se întorcea pentru afaceri, la Bucureşti. Îi lăuda automobilul, îi expunea cravatele, îi mângâia freza. Îl asculta cu afecțiune, cu interes, îi repeta cuvintele de spirit, îi cita preceptele.

"Jean a spus..."

Şi Jean, măgulit, dar sobru, o bătea pe spate cu un gest de proprietar. Gelu renunță. Ar fi suferit altădată, dar gândurile îi erau acum altundeva. Îi fu doar necaz. Îşi rări vizitele în casa Donciu. O ocoli pe Elisabeta, îl ignoră pe logodnicul ei. Unei cucoane, care îi ceruse veşti despre verişoara lui, el îi răspunse:

"Domnişoara Donciu? Se mărită cu un afiş".

Vorba avu succes şi circulă câteva zile prin oraş. Un binevoitor o comunicase poate în casa prefectului, căci relațiile lui Gelu cu familia Donciu încetară brusc.

*

Al doilea eveniment al târgului, mai puțin personal, dar la fel de cunoscut, era brusca glorie a lui Cello Viorin. Adriana auzi cu surprindere în casele colegelor ei *Cântecele pentru blonda Agnes.* Toată lumea bună le fredona. Toate fetele triste le cântau. Se spunea la Institut că joia după-masă, când *soeur* Denise o primea pe Lucreția Ginuleseu, amândouă cântau la patru mâini *Cântecele.* Călugărița directoare le-ar fi găsit o dată plângând şi le-ar fi certat aspru.

Pe Strada Mare, la fotograf, în timp ce într-una din vitrine era expus ultimul portret al Elisabetei Donciu cu

logodnicul ei, în cealaltă vitrină se putea vedea portretul unui domn brun şi, pe o bandă albă, o inscripție: “concetățeanul nostru, compozitorul Cello Viorin”.

Într-adevăr se descoperise că tânărul muzician locuise pe vremuri la D... Întâmplarea era puțin penibilă pentru orgoliul oraşului, căci Cello Viorin fusese obligat să plece de acolo în împrejurări pe care nu le uitase probabil. E drept că pe vremea aceea nu se chema decât Tache Poporeață şi nu era decât funcționar la prefectura județului. Funcționar prost se vede, fiindcă, obsedat de muzica pe care o scria singur, neştiut în mansarda lui, i se întâmpla uneori să încurce registrele prefectului. Fusese totuşi suportat acolo din obişnuință. Într-o bună zi, partidul domnului Donciu ajunse pentru prima oară la guvern, pentru exact trei săptămâni. Prefect, domnul Donciu avu în această întâie trecere a sa prin fruntea județului destul timp ca să facă o reformă serioasă: copistul Tache Poporeață fu concediat. Dar desigur n-ar fi fost dacă s-ar fi bănuit că acest funcționar zăpăcit şi cu nume ridicul va fi cândva compozitorul Cello Viorin. Oraşul D... îşi plătea acum ingratitudinea.

Gloria muzicianului era fervent servită. Nu toata lumea înțelegea farmecul curios şi puțin complicat al acelor melodii, dar nu era om să nu înțeleagă şi să nu compătimească cu povestea tristă a autorului lor.

“Băiatul ăla slab cu ghetele scâlciate şi coatele peticite? Care trecea în fiecare dimineață peste drum de noi, într-un pardesiu negru? Care a căzut odată în centru de-a râs toată lumea?”

Da, băiatul ăla. Amănuntele acestea emoționau. Gloria lui Viorin era datorită lor. Dacă, ascultându-i cântecele, vreun domn serios sau vreo doamnă grasă se simțeau înduioşați, era nu din cauza melodiei lor, cât din cauza acestor amintiri mărunte. Adriana era iritată de această glorie publică. Se obişnuise cu gândul că melodiile lui Viorin îi aparțineau. Acum însă, când tot oraşul spărgea

seara în grădină alune, în ritmul lor, ea avea impresia că odată cu muzica aceea se degradează şi amintirile ei.

Era la D... un singur om care nu suferea gloria lui Viorin. Buță. El, de obicei calm şi răbdător, se înfuria când îi auzea numele.

"Ce caraghios, spunea el cui voia să-l asculte. Cello Viorin! Eu la muzică nu mă pricep, dar ştiu să miros oamenii după nume. Dobitocul ăsta a avut norocul rar să se cheme Tache Poporeață. Gândeşte-te la curajul de a purta asemenea nume, de a iscăli cu el un cântec de dragoste, de a-l pune pe buzele fetelor, de a-l tipări cu litere mari pe afişe. Tache Poporeață! Ar fi avut umor. Cello Viorin e sinistru! nume de contrabas, nu de om. Uite eu nu sunt ambițios. Dar dacă aş vrea să fac ceva de soi în lumea asta, ar fi numai pentru plăcerea de a-mi striga numele în auzul tuturora: Buță! O fi el urât, dar e bărbătesc. Nu plânge nicio fată pe umărul unui bărbat pe care îl cheamă Buță."

Dar nu sta nimeni să-l asculte. Era o calomnie sau o glumă. Uneori pe stradă, după-masă; când soarele bătea tare şi curțile erau deşerte, se auzeau dintr-o casă sau din alta, pe o fereastră deschisă, câteva note de pian, clape atinse întâmplător de o mână leneşă, o gamă, un acord şi pe urmă, de la sine, cântecul cunoscut al blondei Agnes se înfiripa şi acordurile lui curioase răsunau afară, pe stradă, unde nu era nimeni să le asculte.

Spre vară, fu vorba în oraş de o invitație, care să-i fie făcută oficial compozitorului. Prilejul era bun. De vreme ce Elisabeta Donciu se mărita, audiția muzicală a elevelor domnişoarei Vital nu mai putea să aibă loc ca anul trecut în casele prefectului. Lumea bună era îngrijorată, dar soluția fu găsită repede. Dacă s-ar crea o asociație muzicală a comunei? Doamna Rozalia Donciu sugeră ideea şi primi prezidenția de onoare.

Astfel, "Societatea Melodia, pentru propăşirea gustului muzical" luă ființă într-o zi de mai. Concertul de

inaugurare trebuia să aibă loc spre sfârşitul lunii în sala cinematografului.

Invitat, Cello Viorin primi cu plăcere, fără să amintească măcar pe departe de vechile lui necazuri.

Fu o seară frumoasă. Sala plină până la ultimul loc vuia de aşteptare şi voie bună. Se admirau rochii noi, se schimbau saluturi afabile de la o lojă la alta, se discuta prin semne între loji şi parter. Când luminile se stinseră, nu se auzea decât o singură răsuflare: ca un singur om, oraşul îşi aştepta eroul. Scena rămase deşartă câteva clipe şi această întârziere încorda atenția publicului. Când, în sfârşit, Cello Viorin intră în scenă o salvă de aplauze îl întâmpină.

Omul rămase ezitând, aproape de culise, şi avu un surâs timid, puțin jenat. Se apropie de pian cu un gest ce îi contracta umerii, de parcă ar fi mers lipit de-a lungul unui zid. Era un tânăr cuminte, fără niciun semn exterior care să-i indice calitatea de artist. Ar fi fost chiar frumos, dacă o grimasă ce se plimba între umerii obrajilor, nehotărâtă dacă trebuie să fie zâmbet sau încruntare, nu i-ar fi schimbat trăsăturile. Era vădit că se simte prost. Cântă nemulțumit de cum cânta şi toată lumea găsi că a fost admirabil. Prefectul cel puțin i-o spuse tare şi în auzul tuturor, în antract.

În a doua parte a programului, Adriana Dunea, aleasă între toate elevele ei de *m-elle* Vital, cântă la pian *Cântecele pentru blonda Agnes.* Cello Viorin, chemat la rampă de strigătele publicului, îi mulțumi Adrianei şi îi sărută mâna pe scenă.

Sala aceea adâncă, în care nu izbutea să recunoască nicio figură cunoscută, strigătele care veneau de acolo copleşitoare, luminile rampei, rochia ei albă, culisele din jur, pe unde se vedeau umblând diverşi oameni ocupați, pianul negru de care se răzimase şi domnul din față, aplecat o clipă asupra mâinii ei – Adriana nu avea să uite nimic din această vâltoare de imagini, care se ridicau de

pretutindeni amețitoare.

CAPITOLUL VIII
Între Vii

VIIA VIE FACE APROAPE DE D... un ocol neprevăzut. Firesc, această apă sprintenă, care coboară dinspre izvoare drept, ca pe o largă scară perpendiculară, ar fi trebuit să-şi urmeze drumul spre Dunăre şi să-l termine în mai puțin de douăzeci de kilometri. Nu era nimic aici să-i fi stat în cale. Totuşi, drept la această răscruce, de unde încep întâile uliți mărginaşe, apa se domoleşte deodată, albia i se lărgeşte, malurile devin joase. Cursul Viiei face un cot şi pe urmă se opreşte ezitând: aici se desface cu o lene vizibilă un braț de apă ce se târăşte departe între sălcii. Viia moartă. Brațul se adânceşte pe un drum chinuit şi, ca să reîntâlnească albia principală a râului, descrie un arc de câtiva kilometri, închizând astfel la mijloc o mare insulă cu arbori şi plante de apă.

Mai de mult, înaintea războiului, primăria voise să transforme pădurea dintre vii într-un parc public. Se începuseră lucrările, se tăiaseră o alee principală ce despărțea pădurea în două şi o mare alee circulară ce desemna conturul insulei. Lucrările fuseseră însă întrerupte de război şi mai târziu proiectul uitat. Prima oară când Gelu o duse pe Adriana spre Vii, fusese mai demult, într-o zi de martie. Fetei nu-i plăcuse locul. Bătea un vânt rece dinspre pădure şi ramurile goale din jur se loveau cu un sunet rece, lemnos. De pe podul înalt ce ducea spre insulă, priveliştea fusese tristă. Era numai apă

împrejur, o apă cenuşie şi repede ce ducea cu ea ierburi, rădăcini şi bucăţi de gheaţă, le învârtea în ochiuri rare şi le izbea pe urmă de mal, la cotitură. Adriana căutase atunci neliniştită spre oraş, ca şi cum ar fi vrut să se asigure de apropierea lui ocrotitoare. Era acolo, înalt, cu străzile cunoscute, cu oamenii ştiuţi, cu turlele albe ale bisericii.

Gelu îi spuse că nicăieri nu se simte mai liber decât acolo, spre apă, între Vii.

— Nu simţi? Miroase a coajă de copac..

Venise acolo de când era mic, vâslise, aruncase undiţa în apele stătătoare ale Viiei moarte, înotase. Îi plăcea vântul acela rece de martie care îi lovea obrajii şi îi dilata nările, îi plăcea malul stâng, aşa cum era, gol, fără copaci, fără frumuseţe.

Adriana se silea să-l asculte cu atenţie, dar aprobarea ei era tocmai de aceea prea directă şi Gelu, înţelegând că lucrurile acestea îi sunt ei indiferente, schimbă vorba şi nu-i aminti de plimbările spre Vii.

Dar, mai târziu, în vară, reveniră, la început din întâmplare, pe urmă câştigaţi cu totul de liniştea locului şi de frumuseţea lui puţin sălbatică.

Era anume într-o seară de iulie. Ieşeau de la cinematograf unde fuseseră cu Cecilia Coteanu şi Victor Ioanid. (Rudenia dintre Cecilia şi Gelu îndreptăţea în ochii lumii ieşirile acestea târzii, în grup.) Era o noapte caldă, greoaie. La ceasurile 11 părea a nu fi încă bine întuneric. Cerul era aburit de cald ce era. Numai stelele aveau o strălucire intensă, aproape nereală în atmosfera aceea leneşă, apăsătoare. Se opriră toţi patru la un colţ, nehotărâţi. Se gândea fiecare la odaia înăbuşitoare unde trebuia să se întoarcă, la patul prea cald, la fereastra deschisă prin care nu venea decât o adiere fierbinte de pavaj încins. Dinspre grădină se auzea un marş de muzică militară.

— Dacă am merge spre Vii?

Propunerea era întâmplătoare, neconvinsă. Fetele o

primiră cu entuziasm. Era oricum un lucru de făcut, un ceas de pierdut înaintea întoarcerii acasă. O luară pe străzi lăturalnice. Erau toate goale şi felinarele rare luminau din când în când un zid alb, o curte deşartă.

Adriana şi Gelu mergeau înainte, vorbindu-şi rar, ascultând doar bătaia tocurilor pe asfalt, sunet ce părea la acea oră, în marea tăcere din jur, curios. Din urmă se auzeau paşii Ceciliei şi ai lui Victor, într-o cadență rară de gamă cromatică. Din când în când zgomotul acesta se oprea, urma o pauză lungă şi pe urmă reîncepea la fel. Adriana bănui ce poate însemna o asemenea pauză şi la cea mai apropiată oprire întoarse discret capul: drept sub bătaia unui felinar, Cecilia şi Victor se sărutau lung, fără precauții.

"Aşadar, şi ei", gândi Adriana. Îi spuse lui Gelu şi râseră împreună. Cecilia şi Victor, văzându-se descoperiți, grăbiră pasul şi, ajungându-i din urmă, îi priviră jenați. Pe urmă, înțelegând, făcură haz toți patru.

— Ei da... spuse Cecilia, ei da... şi nu ştiu cum să mai continue.

Aproape de Vii noaptea era mai neagră şi mai calmă. Casele se răreau, locul se lărgea spre vale. Nu venea de acolo nici măcar foşnetul obişnuit al trestiei. Doar uneori, de aproape, se auzea gâlgâitul apei la ochiuri. Rămaseră pe malul stâng, tăcuți, până ce ochii li se obişnuiră cu întunericul. Începeau să distingă dincolo, peste apă, umbrele mai negre ale pădurii. Un copac ieşit afară din rând, rătăcit la un colț al insulei, se vedea acum bine, cu ramurile deschise lungi spre apă şi trunchiul frânt de la jumătate. Era o nemişcare deplină. Când trecură podul spre insulă, tăcerea li se păru de acolo vastă, înfiorată.

În pădure, deşi mai neagră, noaptea era mai puțin densă. Plutea ceva înviorător acolo sub copaci. Poate aroma vegetală a locului. Poate numai apropierea apei, ascunsă în umbră, dincolo de arbori, dar pe care o ghiceau după bătăile ei rare în mal.

Uneori, cineva călca peste o ramură uscată ce trosnea şi Cecilia, sperioasă, țipa neştiind ce se întâmplase. Țipătul ei răsuna liber ca o chemare de pisică sălbatică.

— Ce e? Ce e?

Nimic. Nu era nimic. Era numai noaptea adâncă din jur, era somnul copacilor, era pulsul surd al apei, era liniştea lor.

Adriana îi luă brațul lui Gelu. El o opri în loc, îi lăsă pe Cecilia şi pe Victor să se depărteze şi pe urmă, brusc, întoarse capul spre ea să o sărute, dar cum ea nu prinsese de veste şi nu avusese când să se îndrepte spre el, buzele lui îi atinseră în grabă umărul obrazului, alunecând, se puseră calde pe lobul urechii ca pe o altă gură. Adriana îşi înăbuşi un strigăt. Era un fior scurt, o linie de frig ce îi trecu pe spate, îi îndoi genunchii, îi opri respirația. Se atârnă tremurătoare de gâtul lui Gelu şi pentru că îi era ruşine să-l muşte, îl sărută cu deznădejde.

*

O întâmplare neaşteptată adăugă plimbărilor între Vii un farmec nou. Domnul Donciu pleca în străinătate cu nevasta, ca să-şi întâlnească, undeva în Germania, fiica şi ginerele, duşi mai de mult în voiaj de nuntă. Automobilul prefecturii rămânea liber. Cineva, un binevoitor, îl convinse pe prefect că un automobil neîntrebuințat se strică.

— Sigur, ca viorile şi ca gramofoanele. Nu ştii d-ta că o vioară de ce cânți pe ea mai mult, de aia se face mai bună?

Prefectul nu ştia, dar aflǎ atunci. Căută deci un om de încredere şi tocmai când era mai necăjit, neştiind cui ar putea să-i încredințeze pe vară maşina, Gelu se oferi dezinteresat.

— Uite, am să-mi fac eu timp şi am să ies din când în când cu şoferul.

Domnul Donciu îi fu recunoscător.

“Cine spunea că Gelu a vorbit-o de rău pe Elisabeta?

reflectă el. E un băiat foarte de treabă.”

Gelu îşi îndeplini cinstit promisiunea şi chiar mai mult decât cinstit, căci scotea automobilul în fiecare seară şi îl punea la dispoziția prietenilor lui.

Se întâlneau toți patru la Cecilia. De acolo venea să-l ia şoferul. Se aşezau în maşină, cuviincios, “fete cu fete şi băieți cu băieți”, sub privirea vigilentă a tuturor vecinilor din stradă, ieşiți afară în fața caselor, la răcoare. Era, până ce se depărtau spre mahalale, un lung defileu de observatori. Pe la porți ieşeau, ca din întâmplare, domni în cămăşi țărăneşti de noapte, trase peste pantaloni, copii care alergau după automobil, mame care îşi strigau înspăimântate odraslele pornite în luptă cu monstrul. Uneori un câine îi lătra lung şi dintr-o curte îi răspundea un gramofon cu pâlnie. Pe urmă, oraşul se liniştea, zgomotele se pierdeau departe, luminile se răreau în urmă şi sclipeau mişcătoare ca de la o fereastră de tren. Brusc, ca şi cum botul maşinii ar fi deschis-o, valea Viilor se deschidea în față. Se opreau acolo puțin, ca să-şi schimbe locurile.

Adriana trecea lângă. Gelu. Mică, Cecilia intra întreagă în brațele lui Victor, de unde nu-şi mai arăta, decât când automobilul o zguduia la cotituri, zulufii ei blonzi.

Tăceau. Urechea li se umplea deodată de acea mare linişte vegetală. Mirosea a larg. Automobilul urca întâi pe țărmul stâng în sus, de-a lungul apei şi despărțea astfel priveliştea în două: de o parte casele depărtate ale oraşului, de alta umbrele pădurii. Pe urmă se întorceau până la pod, îl urcau cu băgare de seamă şi intrau în insulă. Plimbarea acolo era monotonă şi fără surprize.

Făceau înconjurul insulei pe o alee circulară, ce le era cunoscută în cele mai mici detalii. Înclinarea unui pom, desenul unei crengi de salcie, un luminiş, un ocol. Puteau să urmărească cu ochii închişi drumul automobilului şi Adriana se distra uneori să-l ghicească. Îşi lăsa capul pe pernele capotei şi privea spre cer, urmărind după aşezarea

stelelor mersul plimbării. Ştia astfel dacă se afla la un colț sau altul al insulei. Era un spectacol odihnitor această lungă trecere printre arbori negri.

Silueta lor se desena în întuneric cu o precizie de decor şi, dacă n-ar fi fost bătaia vântului pe obraji, dacă n-ar fi fost ticăitul regulat al motorului răspândit pe toată valea, ceasurile dintre vii ar fi fost nereale. Niciun om, nicio vietate. Doar, departe, luminile oraşului scăpând uneori printre ramuri.

Nici unul din ei n-ar fi ştiut să spună ce anume le plăcea în aceste plimbări monotone. Poate chiar monotonia lor. Serile erau, sus în oraş, apăsătoare, prăfuite, pline de zgomote, câini care lătrau, gramofoane, lăutari. Aici însă, între Vii, noaptea era intactă, misterul ei vegetal era întreg.

Opreau maşina în mijlocul pădurii şi coborau să facă pe jos câțiva paşi. Când zgomotul motorului înceta, liniştea locului devenea imensă şi, ascultând-o, Adriana îşi spunea că ascultă însuşi somnul pământului. Se rezema toată de un copac, lăsându-şi trupul să cadă ca o tulpină prea grea. Simțea că acolo, în locul acela, cu rochia ei albă desfăşurată în vânt, cu capul înclinat pe umăr, cu mâinile subțiri mângâind coaja aspră a copacului, ea intra în mărimea nopții, ca un mic detaliu, ca o mică podoabă.

La picioarele ei, întins în iarbă, Gelu se juca cu pantofii ei, îi săruta genunchii, îşi plimba obrajii de-a lungul ciorapului ei alunecos de mătase. Îi plăcea să-l ştie pe Gelu alături de ea şi ar fi rămas aşa ceasuri lungi cu el, în noapte. Dar curând se auzea apropiindu-se râsul sprinten al Ceciliei, care dispăruse după arbori cu Victor: era semnalul de plecare.

Îşi reluau locurile în automobil şi zgomotul repezit al motorului răsuna iar până departe, la fel. Defilarea pomilor negri reîncepea. Lângă ea, în obscuritate, Adriana asculta respirația Ceciliei, gâfâită, întreruptă de lungi oftaturi şi de rare mişcări. Când se întorcea în brațele lui Victor, se auzea foşnetul rochiei şi foşnetul acesta de mătase

alunecând pe piele o enerva pe Adriana.

Uneori, când maşina se smucea din drum, Cecilia scotea un țipăt scurt, alarmată de zguduitura aceasta, care, dând deoparte pardesiul ce o învelea, putea să descopere situații riscante. Întâi Adriana fu necăjită de libertățile prietenei ei, dar, privind-o, era mirată de ochii ei nevinovați, de aerul copilăros şi sincer pe care îl păstra totdeauna. Când cobora din automobil, Cecilia îşi aranja liniştită rochia, cu gesturi mărunte, şi bătea băieţeşte din picioare ca să şi le dezmorțească, cu simplicitatea infinită cu care Adriana văzuse că găinile tinere, în curte, băteau scurt din aripi pe urma cocoşului ce le călcase. Era un gest întâmplător, neatent. Pe urmă râdea.

Adriana se mira numai cum din gravitatea acelor ore calme, cineva putea să aleagă asemenea plăceri echivoce şi să fie mulțumit cu ele. Ea se simțea copleşită, supusă. Se rezema de Gelu, care o îmbrățişa. Locul prea strâmt îi obliga să stea apropiați unul de altul. Îi ghicea prin tunică bustul de băiat şi se gândea la al ei, alb, rotund, leneş.

Era poate numai greutatea acelor seri de vară, sau singurătatea locului, sau aroma ierburilor ude, dar Adriana avea senzația că brațele îi cad obosite din umeri, că trupul i se desface din încheieturi, că, torturată, carnea aşteaptă dogorită de doruri, îndurerată de aşteptări. Atunci, cunoscând parcă deznădejdea acelui trup, Gelu îi săruta buzele arse, îi mângâia obrajii, îşi plimba gura pe gâtul ei alb şi cobora jos, pe linia oblică a sânilor.

Târziu, când se întorceau spre casă, Adriana cobora ameţită. Paşii îi erau nesiguri, ochii aveau o strălucire ostenită ce se stingea greu. Nu avea curajul de a se întoarce acasă. I se părea că patul acela mare, în care se regăsea seară cu seară, singură şi fierbinte, o îmbolnăvea.

Umbla de aceea pe jos o parte din drum. Răspundea vag întrebărilor, întorcea neconvinsă sărutările. Uneori se oprea din mers, îşi ridica un colț de păr ce-i căzuse pe frunte, întârzia gestul şi surâdea fără curaj, inutil.

La culcare, goală în fața oglinzii, plângea văzându-se frumoasă.

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL I
Paul şi Lucreţia

ÎN TOAMNĂ, LA INSTITUT, galbena Lucreţia nu răspunse la apel. Se logodea. Era întâia care pleca dintre ele şi fetele fură întristate de această primă despărţire. De ce întâmplarea o alegea din acea clasă de fete sănătoase, tocmai pe ea, fetiţa palidă şi tăcută, cu trupul drept ca o scândură şi cu ochii vineţi, neînfioraţi de nicio chemare? Era o glumă tristă.

Nici Margareta, care nu se sfiia să le spună lucrurilor pe nume şi care odată, mai de mult, strigase în clasă, în gura mare, că salcâmii n-au înflorit niciodată pentru Lucreţia şi n-au să înflorească vreodată, nici ea nu cuteză să râdă.

Lucreţia se logodea cu Paul Mlădoianu, vărul Adrianei Dunea. Se cunoscuseră vag, de demult. Paul o văzuse în urmă cu doi ani la D.. într-o seară de sâmbătă, în centru. I-o arătase Adriana şi o uitase. Pe urmă, o întâlnise într-o vacanţă de Crăciun la Bucureşti, în casa unor prieteni. Lucreţia cântase la pian o nocturnă de Chopin, singura pe care o cunoştea, şi Paul aplaudase exclamând întocmai:

“Ce bucată imortală!”

Gazda, o doamnă afabilă, cugetă că din această comună pasiune pentru muzică s-ar putea naşte o căsnicie. Averile tinerilor se potriveau. Lucreţia avea zestre mare, Paul era

un tânăr de viitor. Se vorbi mult timp în familie despre aceasta şi lucrurile se tărăgănau, tocmai pentru că erau prea uşor de făcut şi pentru că nimeni nu se împotrivea.

Pe urmă hotărârea fu luată deodată, într-o bună zi. Paul tot trebuia să se însoare mai curând sau mai târziu. Lucreția tot trebuia să se mărite.

Fata fu chemată telegrafic din Bucovina, unde îşi petrecea cu *soeur* Denise, ca în anii trecuți, sfârşitul vacanței, la o mănăstire de maici. Răspunsul întârzie câteva zile. Nu se ştia bine ce se întâmpla acolo, de vreme ce nu venea nicio veste. Se spunea că *soeur* Denise ar fi căzut bolnavă la pat, că Lucreția ar fi plâns, că superioara mănăstirii n-ar fi lăsat-o să plece. Legende, desigur, căci după două săptămâni tatăl ei, care se dusese după ea, veni cu Lucreția, puțin mai palidă decât înainte poate, dar gata să-şi iubească logodnicul şi să-şi vadă de trusou.

Soeur Denise însă nu se mai întoarse. Fetelor necăjite, călugărița directoare le spuse că frumoasa lor soră a rămas acolo, la mănăstirea din munți, să îndeplinească o misiune creştinească şi că se va întoarce, într-o zi, mai târziu, spre iarnă, dacă o vrea Dumnezeu...

*

Adriana fu surprinsă de întâmplare. I se păreau oricum ciudate ocolurile acestei vieți, care făcea din primul ei iubit logodnicul unei camarade şi din cea mai înverşunată rivală o verişoară. Cine ar fi spus, cu doi ani înainte, în seara aceea de vară, când în centru fusese fericită lângă brunul ei văr şi când recunoscuse în lume, la o masă depărtată, ochii vineți ai Lucreției, cine ar fi spus că vremea va schimba lucrurile astfel?

Nu era tristă. Paul încetase de foarte mult să-i mai placă. Râdea gândindu-se la eleganța lui de manechin, cu guler colțat şi cravată lungă, roşie, cu ghetre albe şi baston, cu părul lucind de cosmetic şi cu ochii închişi pe jumătate,

când voia să fie distins. Nu-l regreta deci. Dar rămânea puțin gânditoare în fața acestor schimbări neaşteptate.

Uneori se vorbea în familie cu indiferență, în trecere, despre o fată sau alta din oraş: "S-a măritat". Vorba era aruncată ca atâtea altele, dar de la locul ei, Adriana o prindea ca pe o cheie de mister, o păstra în gândurile ei, o desfăşura într-o serie de imagini, ce o tulburau. "S-a măritat" nu-i evoca festivități de nuntă, voiajuri, trusouri. Căsătoria nu era pentru ea, ca pentru toată lumea, o instituție, ci o taină. O taină, care în cazul special al Lucreției şi al lui Paul devenea cu atât mai tulburătoare, cu cât amândoi îi erau cunoscuți. Îşi amintea trupul subțire al Lucreției, aşa cum îl văzuse odată la baie, ud, cu apa curgându-i şiroaie pe umeri, pe spate, de-a lungul coapselor trase. Nu ştia de ce, dar între brațele păroase ale lui Paul nu şi-o putea închipui decât ca atunci, udă, lunecătoare, gata să-i scape între degete. Imaginea aceasta o înfiora. Se gândea, cu o emoție confuză, că întâmplarea ar fi putut să o aleagă pe ea, că dezlegarea ei trupească ar fi fost apropiată, că visurile ei torturate din fiecare noapte ar fi luat acolo sfârşit.

Ochii îi ardeau mari şi pleoapele stăteau să cadă.

— De ce îți sclipesc ochii, Adriana?

— Pentru că te iubesc, iubitule.

Adriana îşi crea adevărurile pe măsură ce le rostea, îi spusese lui Gelu că îl iubeşte şi poate că, înainte de a-i răspunde, gândurile ei erau în altă parte şi sufletul ei indiferent, dar în acel moment îl iubi. Îşi îndreptă spre el privirea şi îl găsi în fața ei surâzător. Îi fu recunoscătoare pentru dragostea lui evidentă, pentru bucuria ce i se citea în obraz, pentru încrederea ce o păstra în ea. Îl sărută şi fu fericită. O măgulea oricum gândul că cineva trăieşte pentru ea şi că o viață străină se îndreaptă după a ei.

"Am început să citesc timpul după tine", îi spuse el într-o zi, când intrase pentru câteva minute să-i spună ziua-bună şi o găsise într-o rochie cu mâneci lungi.

“Uite, abia acuma văd că a venit toamna, şi doar erau pe stradă destule frunze căzute, ca să mi-o arate. N-am să-ți mai sărut brațele până târziu, în primăvară. E trist, nu?”

Râse totuşi şi îi spuse că rochia aceea de lână îi plăcea. Era scurtă şi genunchii se vedeau rotunzi în mers. Avea o culoare gri ştearsă, care îi dădea stofei din apropiere o nuanță caldă, dogoritoare.

Începea iarna, timpul lor.

Adriana fu consolată. Reluă obiceiuri vechi, care îi erau plăcute. Acele după-amiezi de iarnă, întrunirile lor ştiute, râsul scurt al Ceciliei, aroma ceştilor cu ceai, intrările rare ale lui Buță, care poposea cinci minute din hoinăreala lui eternă, spunea un cuvânt misterios şi pleca, toate aceste lucruri mărunte o preocupau destul. Erau bucurii certe, pe care nimeni nu le amenința, bucurii casnice, fără patetism, fără crize. Poate ca era mai bine aşa. Nu se vorbea în oraş, pe ascuns, că logodna Lucreției avea să aibă urmări triste, că lucrurile erau din capul locului încurcate, că tânăra pereche are să fie nenorocită...? Ea cel puțin, Adriana, nu avea decât regrete nesigure, încolo, totul era simplu şi aşezat. Se lăsa în brațele lui Gelu mulțumită, răspundea sărutărilor lui cu plăcere;

Cumpărase pentru patefon *Cântecele pentru blonda Agnes,* care tocmai apăruseră în patru plăci la o editură străină şi le ascultau des împreună. Era curios cum, cântate de Viorin, cântecele îşi schimbau complet înțelesul. Nu mai aveau nimic din tulburarea pe care ei o simțiseră mai de mult, pe vremea când Adriana le descifra întâia oară. În plăcile lui Viorin melodia era mai sigură şi ascultătorul o reținea uşor. Adriana, dimpotrivă, îi adăuga nuanțe mici, potolea sunetele, acoperea cântecul. Reieşea ceva foarte diferit, probabil, de intențiile compozitorului, dar era singura versiune, pe care ei doi o recunoşteau. Era a lor.

“Nici nu ştiu dacă muzica asta îmi place, îi spunea Gelu într-o zi, după ce ascultaseră ultima placă. Mi-ar fi greu să

spun dacă o cred frumoasă. A devenit cu vremea un simplu semn de dragoste. Te iubesc pe tine şi o iubesc deci aşa cum îți iubesc rochiile, sau brățara, sau odaia.”

Ea tăcea, neştiind să vorbească şi răspundea pe urmă cu un sărut, cu o încruntare, cu un gest alintat...

*

Într-o zi de decembrie, cum se oprise în fața unei librării, lui Gelu i se păru că o recunoaşte, oglindindu-se în geamul jumătate înghețat al vitrinei, pe Adriana, trecând tocmai strada, spre celălalt trotuar. Se-ntoarse surprins şi văzu că într-adevăr era ea. O recunoscu după mantou, căci fata îşi ascundea obrazul, voind parcă să-l evite. Trecu repede de partea cealaltă şi o ajunse din urmă.

— De ce fugi, Adriana? S-ar spune că mă ocoleşti.

— Într-adevăr. Te ocoleam.

Râse. Avea mâinile încărcate cu diverse pachete şi Gelu trebui să-i ia câteva, pentru ca să-i poată strânge stânga, pe care ea i-o întindea grăbită.

— Uite, spuse ea încurcată, era vorba de un secret. Un complot. Nu insista, fiindcă n-am să-ți spun.

— Totuşi... încercă Gelu să insiste.

— Nu vi se pare că sunteți prea indiscret, domnule? întrerupse fata ingenuă.

Şi pe urmă, cu glasul ei firesc:

— Fii cuminte. Am să-ți explic mai târziu. Deocamdată am o întâlnire şi încă una misterioasă.

— Cu cine? nu se putu el opri să întrebe, dar răspunsul deveni inutil, căci, în aceeaşi clipă, Cecilia le ieşea drept înainte. Fetele schimbară un mic semn de complicitate şi Cecilia, mirată de prezența lui Gelu, izbucni în râs.

— Aşadar ştie? A aflat?

Nu mai puteau să-i ascundă nimic. Era vorba de o petrecere, pe care Adriana o aranja acasă numai pentru ei de revelion. Doamna Dunea îi ceda casa şi îi dădea voie să

primească pe cine voia. Făceau acum pregătirile (mai rămâneau doar câteva zile până atunci) şi decideau ultimele detalii. Ar fi vrut să-i facă întreagă surpriza aceasta, dar acum, fiindcă tot s-au trădat, cel puțin să le fie de folos.

— Are să fie frumos, ai să vezi. Am cumpărat un brad mic şi l-am pus în odaia mea. Vino după-masă să vezi. Are să-ți placă. Miloase a răşină în toată casa. Ar fi mai frumos, dacă ar ninge, dar nu cred.

După-masă Adriana îl aşteptă cu nerăbdare pe Gelu. Vorbea repede, mai mult decât de obicei, animată, se plimba în jurul bradului, îi arăta lucrurile făcute, îi spunea ce mai are de făcut.

Era fericită între acele lucruri mărunte, şi gravă totuşi, fiindcă era conştientă de răspunderile ei de gazdă. Trecea dintr-o odaie într-alta, îşi amintea de un lucru prost aşezat, îl muta, lovea în trecere clapele pianului şi, tot în trecere, îl săruta pe Gelu, care privea liniştit agitația ei zgomotoasă. O ajută să aşeze diverse lucruri. Îi spuse că bradul este prea încărcat şi desprinse de pe ramuri câteva jucării, care i se păreau de prisos.

— Un brad, fie şi de Anul nou, tot brad trebuie să rămână. Nu crezi?

Ba da. Adriana credea. Credea tot, primea tot, era fericită de tot.

— Să vezi ce frumos are să fie. Să vezi...

În ajunul sărbătorii, Gelu ieşi în oraş, să facă ultimele târguieli. Intrase într-o florărie să cumpere câteva mlădițe de vâsc şi tocmai mângâia acele frunze verzi, pe care o vânzătoare i le strângea frumos în buchet, când văzu pe fereastră câțiva fulgi albi. Deschise uşa şi rămase în prag să privească. Nu ningea încă. Erau doar vagi puncte albe, care se pierdeau în aer. Gelu întinse palma. Simți un bob de răceală şi abia avu timpul să distingă o mică stea care se topi imediat.

Se grăbi spre casa Adrianei. Venea cu întâii fulgi albi şi

credea în acest semn bun. Căci nu lipsea bucuriei lor decât zăpada aceasta albă, care aburea geamurile şi înveselea strada. Îi strigă Adrianei, din prag, vestea bună.

— Ninge, iubito, ninge!

Dar nu termină bine, când fata îi ieşi înainte, grăbită, cu obrajii roşii, cu ochii sclipitori, bătând din palme.

— Nu ştii vestea cea bună? Plec. Plec la Bucureşti. Chiar acum, chiar deseară. Uite. O telegramă. Ei tot se duc în străinătate şi casa rămâne singură. Să vezi ce frumos are să fie. Vai tu, ce bine. Nici un visam. Ssst! Să nu-i spui nimic Ceciliei, e o surpriză. *Maman!* să iau rochia roz?

Şi apoi tot către Gelu, fără ca să mai aştepte răspunsul lui *maman,* care era ocupată în altă odaie:

— Cine ar fi spus? A venit aşa, deodată, şi nici n-am mai avut timp să mă gândesc. Telegrama... şi agita o hârtie albă, pe care o punea pe masă şi pe urmă nu mai ştia de unde s-o ia.

Gelu rămase în prag, întâi surprins, pe urmă deprimat. La început, nu pricepu nimic. Pe urmă, nu din cuvintele Adrianei, ci din mişcările ei dezordonate, înțelese că se sfârşise ceva. Bradul nu mai era în casă. În locul lui era o valiză în care Adriana îşi aşeza lucrurile în timp ce-i vorbea. Văzu pe deasupra un teanc de cămăşi albe şi dantela lor, care îi amintea căldura unui trup acum străin, îl făcu să surâdă. Nu încerca să spună vreun cuvânt de protestare. Simțea în bucuria Adrianei ceva dezlegat, ca o mică nebunie de copil.

Gelu lăsă deoparte buchetul de vâsc, cu care venise, de teamă ca Adriana să nu-l observe şi să nu-l ia drept o mustrare. Prudență inutilă, căci fata nu vedea nimic, ocupată cum era cu o mie de treburi.

— Să vezi ce frumos are să fie, să vezi. Sunt baluri, teatre, concerte. Şi am să fiu liberă să mă duc unde vreau, am să fiu singură. (*Maman!* unde ai pus pantofii da antilop...) Am să mă plimb, am să patinez...

Îşi aşeza lucrurile în valiză şi nu se oprea din vorbă decât

atunci când voia să-şi amintească ceva. Ducea atunci mâna la frunte să îndepărteze colțul de păr, ce cădea rebel pe ochi şi Gelu suferi recunoscând acest gest obişnuit al ei, care avusese altădată nu ştia ce cuminte frumusețe. Încercă să-i vorbească Adrianei calm. Nu din orgoliu şi nici din răzbunare, ci pentru că îşi dădea seama că veselia ei trece inconştientă peste orice.

— Cât priveşte planul nostru de revelion, cred că nu ți-e greu să renunți...

— Nu, sigur că nu.

Într-un târziu, se ridică să plece. Adriana îl duse până la poartă şi, cum se făcuse târziu, îl sărută. Buzele îi erau reci, şi multă vreme, pe stradă, Gelu păstră această singură amintire.

CAPITOLUL II
Cello Viorin

ADRIANA NU MINȚISE. PLECAREA ei la Bucureşti era o surpriză. N-o aşteptase, nu o ceruse. Dar când invitația de a se duce acolo pentru vreo două luni sosi la D... ea o primi bucuroasă, fără a cere timp de gândire. Avea să fie găzduită în casa tânărului menaj al lui Paul şi al Lucreției Mlădoianu.

Nunta lor avusese loc de curând, după o lungă întârziere. Fusese amânată de câteva ori sub diverse pretexte şi tocmai când lumea începea să se îndoiască de rezultatul unei atât de lungi logodne, hotărârea fu luată prin surprindere şi cununia aranjată în grabă. Tânăra pereche plecă îndată după nuntă în străinătate, într-o călătorie de câteva luni. Între timp i se cumpărase lui Paul din zestre o casă la Bucureşti şi, în lipsa lui, familia trebuia să se ocupe cu mobilatul. Doamna Mlădoianu, mama lui Paul, venise de aceea într-adins la Bucureşti să locuiască în noua casă şi să supravegheze de aproape lucrările. Fiindcă îi era urât singură, în acea mare clădire deşartă, ea telegrafie la D... şi rugă să-i fie trimisă nepoata Adriana.

Câtăva vreme la Bucureşti, Adriana nu-şi regăsi liniştea obişnuită. Avea continuu senzația de a fi între două plecări. Zilele treceau repezi, schimbătoare, puțin agitate, şi ea, care avea deprinderi vechi, nu ştia cum să le reia acolo între lucruri noi, între oameni necunoscuți. Trecea pe străzi uluită de zgomote şi lumină, se întorcea acasă obosită şi parcă îndoindu-se de realitatea acelui timp. Nici odaia în

care dormea nu avea înfăţişarea unei odăi, în care rămâi singur cu tine, apărat de amintirea străzii şi de larma oraşului. Pereţii miroseau a ulei proaspăt, mobilele a lemn dat de curând la rindea. Avea sentimentul de aşteptare şi de mică nelinişte, pe care ţi-l dă o casă nouă, în care lucrurile sunt aşezate provizoriu şi prost, gata să fie schimbate dintr-un loc în altul. Sertarele dulapului erau goale, fotografiile de familie aruncate pe unde se întâmpla, coşurile cu flori de la nuntă mai rămâneau încă prin colţuri. Ceva din atmosfera ostilă a unei odăi de hotel, închiriată cu noaptea, era în toată casa şi lucrul acesta mărea dezorientarea Adrianei, care se simţea străină şi departe. Nu regreta deloc plecarea de la D... şi nu se gândea să se întoarcă. Era mulţumită de plimbările ei agitate, de cunoştinţele noi pe care le făcea, de dimineţile aspre pe care le petrecea dimineaţa la patinaj, în Cişmigiu, de serile strălucitoare petrecute în sălile albe de spectacol. Dar uneori, înainte de culcare, îşi spunea că e obosită; ar fi vrut să se oprească din cursa aceea zilnică şi să rămână un ceas sau două liniştită, ca la D...

Se gândea cu oarecare plăcere, deşi nu le ducea dorul, la după-amiezile de acolo, la întrunirile zilnice în jurul mesei de ceai ce continuau probabil fără ea, şi îşi spunea că ar trebui într-o zi să le scrie prietenilor de acolo, lui Gelu sau Ceciliei.

“Mâine neapărat”, hotăra Adriana. Dar a doua zi se găseau atâtea lucruri de făcut, se iveau atâtea piedici mărunte, încât ea amâna cu bună-credinţă proiectul de a scrie pentru o altă zi, care o dată tot trebuia să vie.

Între timp zilele treceau la fel. Nenumărate, grăbite. Doar cărţile poştale ilustrate, pe care Paul şi Lucreţia le trimiteau din străinătate la intervale regulate, îi aminteau Adrianei că şederea ei la Bucureşti se va termina într-o zi. Încolo s-ar fi crezut intrată într-o nouă viaţă, despărţită pe totdeauna de ceea ce fusese înainte.

Întâlnea uneori pe stradă oameni de la D... şi îi întreba

din obişnuință despre cele ce se mai întâmplau în târg, dar curiozitatea ei era întâmplătoare şi neconvinsă.

*

Într-o seară, Adriana aştepta tramvaiul în față la Carpați. Se întunecase şi gerul care fusese aspru toată ziua se îndârjea la acea oră. Din blană fata îşi descoperea doar ochii, atât cât trebuia ca să privească tramvaiele venind şi să le citească de departe numărul. Al ei întârzia. Privea cu nerăbdare luminile colorate din fruntea vagoanelor şi înainte de a putea distinge în brumă numărul, cineva, un domn din spate, îl anunța cu glas tare şi pe urmă, văzând-o pe ea enervată de faptul că tramvaiul ei tot nu venea, izbucnea în râs, ca şi cum întâmplarea aceasta ar fi fost pentru el o satisfacție personală.

— 16, striga tare omul din spate, cu o intonație ce ar fi vrut parcă să-i spună anume Adrianei: “Vezi, ți-am spus eu, nu e vagonul dumitale”.

Adriana era furioasă dar se stăpâni totuşi şi nu se întoarse să-l privească pe acel domn bine dispus. Îşi văzu în sfârşit tramvaiul. Se repezi pe scară, dar odată cu ea puse piciorul pe treaptă domnul din spate. Lumina de pe platformă cădea pe obrazul amândurora şi o clipă ei se priviră, Adriana cu mânie, el cu o subită mirare.

— Cum, dumneata? exclamă omul şi îşi scoase pălăria neştiind cum să continue. Lumea din spate, enervată de această oprire, îi împinse pe amândoi şi, cum ei ezitară să se urce, fură scoşi afară din rând şi rămaseră singuri pe trotuar, în urma tramvaiului plecat.

Adriana simți că ar fi trebuit să fie indignata. Dar figura omului de lângă ea avea o expresie atât de sincer dezolată, încât ea nu se putu opri să zâmbească.

— Aşadar nu sunteți supărată, domnişoară?

— Ba sunt, domnule, dacă nu-mi explicați ciudata dv. purtare.

— Cum? nu mă recunoaşteţi?

Faptul îl dezamăgea probabil, căci faţa lui se încruntă mai tare. Abia atunci, privindu-l bine, Adriana îl recunoscu pe Cello Viorin. Nu semăna cu domnul frumos, despre care îşi amintea din seara neuitată a concertului, dar avea în schimb exact trăsăturile fotografiei expuse pe Strada Mare la D...

— Domnul Viorin?

— Vezi bine. Mă bucur sincer că nu m-aţi uitat totuşi. Eu m-am gândit mult la dv. din seara concertului şi mi s-ar fi părut nedrept să fiu uitat.

Erau ceasurile cinci. Aveau amândoi vreo două ceasuri până la cină.

— Mă întorceam spre casă, fiindcă nu aveam ce face, mărturisi Adriana, când el o întrebă dacă e ocupată. Primi bucuroasă să intre într-o cofetărie.

Cello Viorin nu mai era domnul timid, care pe scenă la D... avusese aerul unui evadat ce se simte pândit şi caută în jur o poartă de scăpare. Dimpotrivă. Vorbea tare, o privea pe Adriana drept în ochi, îi aştepta răspunsurile autoritar. Ea îi ocolea privirea şi se ferea să intre în discuţia prea intimă, pe care el părea să o caute.

— V-am admirat adineauri, domnule Viorin, aşteptând tramvaiul. Cum izbutiţi să citiţi de la 200 de metri un număr, pe care eu abia îl văd de la 10?

— E un secret al meu, răspunse el modest.

Adriana se sili, spre necazul lui evident, să flecărească tot timpul despre lucruri mărunte, să schimbe vorba când subiectul angajat i se părea, prea grav, să întrerupă o frază lungă cu o remarcă întâmplătoare şi să râdă. El nu părea a fi un om urâcios, căci se supuse până la urmă dispoziţiei ei şi râse cu ea de o seamă de lucruri întâmplătoare. Îi ceru voie s-o însoţească până acasă şi ea primi, măgulită de asemenea tovărăşie, mai ales când, trecând pe la Capşa, câţiva domni pe care ea îi bănuia scriitori sau actori, îi salutară adânc de la fereastră.

A doua zi dimineața, Viorin sună la poartă şi, oricât de greu i-ar fi fost Adrianei ca să-i explice mătuşii ei această vizită, trebui să-l primească.

— Aseară, domnişoară Dunea, te-ai purtat ca un copil. Ce e curios, este că abia după ce ne-am despărțit mi-am dat seama de asta. Dumitale îți place să glumeşti. Mie nu. Şi cu toate astea, uite, ieri am făcut haz, odată cu dumneata. Dar să vorbim serios. Vrei?

— Să încercăm.

— Pentru început cântă-mi la pian *Cântecele blondei Agnes.*

Adriana se scuză. Pianul Lucreției era închis şi de altfel dezacordat.

— Păcat. Aşteptasem cu nerăbdare să te ascult. Dacă vrei să fiu sincer, uite, pentru asta am venit la dumneata.

Adriana făcu un semn de neînțelegere şi Viorin întârzie puțin explicația, ca şi cum şi-ar fi căutat vorbele.

— Vezi, domnişoară, ce m-a surprins pe mine atunci la D... în felul dumitale de a cânta *Cântecele blondei Agnes,* era un accent, care nu-mi aparține, pe care îl puseseşi dumneata, de la dumneata. Simțeam că se întâmplase ceva cu melodiile mele, că ele asistaseră la un lucru de care eu eram străin. Am fost atunci emoționat ca de o muzică nouă, pe care aş fi ascultat-o pentru întâia oară. Am încercat pe urmă, acasă la mine, să regăsesc aceleaşi nuanțe. Pianul meu nu voia să mi le dea. Spune-mi de ce?

Adriana ridică neştiutoare din umeri.

— Iartă-mă. Întrebarea mea e indiscretă şi simt că merge departe. Dar trebuie să înțelegi. Cântecele acelea aveau un sens pentru mine. Am trăit cu ele o întâmplare, care a decis de multe lucruri în viața mea. Credeam că blonda Agnes era o realitate. Dumneata mi-ai dovedit că nu era decât o umbră. Căci ai înlăturat-o din cântece şi ai pus alte vieți în locul ei, ai adus în casa aceea a mea alți oameni şi alte lucruri. Înțelegi de ce m-am gândit des la dumneata? De câteva ori am vrut să-ți scriu. Mi-am spus însă că e

zadarnic. Oamenii se înțeleg şi aşa destul de greu. Dar uite că Dumnezeu mi te aduce în cale – şi acum nu te mai las.

Adriana era surprinsă de această vorbire directă. Îl întâlnise pe Viorin cu o seară înainte, schimbase cu el câteva cuvinte glumețe şi acum era înaintea ei, privind-o hotărât, vorbindu-i deschis, cu o căldură pe care o simțea sinceră, cu o pasiune convinsă. Nu ştia cum să-i răspundă. Nu-i plăceau vorbele decise şi se temea de răspunderi. Surâse de aceea nehotărâtă, lăsându-l pe el să înțeleagă ce voia. Fu oricum drăguță şi la plecare îl lăsă să-i păstreze mâna într-a lui mai mult decât ar fi trebuit.

Nu era propriu-zis emoționată. Mulțumită, da. Măgulită chiar. Oricum, el era Cello Viorin, compozitor aproape celebru. Cu un an înainte, pe vremea când ea descifra la D… caietul lui de muzică, numele lui avea ceva legendar, nefiresc. Spunea pe atunci: Cello Viorin, cum ar fi spus Alfred de Musset. Colegele ei de şcoală îi ascundeau portretul în şorț şi îi scriau numele pe marginea caietelor. Ori acum, acest bărbat brun şi frumos, la care visau fetele şi pe care îl lăudau revistele, venea să o vadă, îi vorbea pasionat, îi cerea rugător un răspuns. Adriana nu putea să nu fie sensibilă la asemenea omagii. Ar fi vrut să împartă cu cineva acest orgoliu, să spună cuiva întâmplarea. Un moment se gândi să-i scrie lui Gelu şi să i-o povestească, dar se opri având impresia că ar fi o indiscreție penibilă. Nu-şi bătea capul să ştie dacă nu era în această taină un început de infidelitate şi se hotărî să o păstreze. Era mai simplu.

Câteva zile nu avu nicio veste de la Cello Viorin. Despărțindu-se de ea, el nu-şi luase nicio obligație, ce e dreptul, şi nici nu-i spusese că are să revină, dar Adriana aştepta şi tăcerea lui o intriga. Cu fiecare zi ce trecea, nerăbdarea ei se mărea şi devenea cu atât mai greu de suportat, cu cât ea nu îndrăznea să şi-o mărturisească. Voia să se convingă că lucrul îi e indiferent şi că nimic nu se întâmplase. Totuşi, deschise cu o nestăpânită bucurie

plicul care îi sosi într-un târziu din partea lui.

“Vei găsi, domnişoară, în plic, două bilete pentru simfonicul de duminică. Dacă n-ai cui să-l dai pe cel de-al doilea şi dacă prezenţa mea nu ţi-e cu totul neplăcută, voi fi fericit să ascult în tovărăşia dumitale Petruschka. *Voi fi la 11 fără un sfert în holul Ateneului.”*

Adriana îl găsi într-adevăr duminică pe Cello Viorin şi, cum ea îi făcu de departe semn, el se grăbi spre ea vădit bucuros. Pe scări, până sus, el trebui să strângă nenumărate mâini, ce i se întindeau şi îi numea Adrianei pe toţi aceşti cunoscuţi care îl opreau. Erau nume pe care ea le ştia din reviste literare sau afişe de teatru şi era impresionată văzând acolo o lume la care ea se gândea altădată cu o naivă admiraţie. În sală îi puse întrebări multe lui Viorin, îi ceru amănunte, se miră de tot ce află. El primea jocul cu voie bună.

Era acolo un răsunet larg de sală populată, zgomote ce veneau de afară prin uşile deschise, strigăte amicale de la un fotoliu la altul, semne mici între cunoscuţi. Pe scenă muzicanţii începeau să vină şi sunetele acelea de instrumente ce se acordează se răspândeau vioaie în sală mărindu-i larga rezonanţă.

Adriana privea puţin uluită rochiile din jur, feţele multe şi necunoscute, panica întârziaţilor care nu-şi găseau locurile, fotoliile ce se deschideau zgomotos şi repetat, totul o mulţumea.

Întorcea capul vioaie într-o parte sau alta, să surprindă aici un surâs, dincolo un gest de enervare, o exclamaţie, o strângere de mână ascunsă. Viorin râdea privind-o.

Întâia parte a programului se termina cu *Petruschka.* Fata asculta cu plăcere, dar nu pricepea nimic. Asta o necăjea, căci vecinii ei dădeau semne vădite de înţelegere. Ea abia izbutea să lege pe alocuri două frânturi una lângă alta: încolo muzica i se părea risipită şi grea.

În pauză, Cello Viorin, care simțise se vede nesiguranța ei, îi ceru voie să-i explice bucata cântată. Cum se luminau în vorbele lui pasajele obscure ale muzicii! Cum deveneau de clare acele tresăriri ale alămurilor, care ei i se păruseră brutale şi nemotivate. Vedea acum tabloul pe care el îl descria: un bâlci, un vraci, trei păpuşi...

*

Când se întoarse acasă, Adriana găsi pe masă, în camera ei, un plic. Recunoscu din prag scrisul lui Gelu şi bucuria cu care venise din stradă căzu brusc. Îşi scoase cu mişcări încete mănuşile şi ținu câtva timp plicul între degete, fără să-l deschidă. Nu-l aşteptase.

Aşadar lucrurile rămâneau aşa cum le lăsase, acolo, în târg. Îi fu ruşine. Un moment cel puțin. Simți oarecare repulsie pentru uşurința ei, pentru inconştienta ei bucurie, pentru tot ce uitase, pentru tot ce făcuse.

Tot ce făcuse? Dar era vinovată de ceva? Trădase ceva? Nu, desigur că nu. Nu scrisese, fiindcă avusese şi ea necazurile ei, nevoile ei şi grijile ei. E ăsta un motiv ca cineva să-şi bată joc de ea şi să-i trimeată ironic scrisori, pe care ea nu le cerea? Căci era lămurit că numai din dorința de a o umili îi scria el acum, numai pentru ca să-i arate orgolios cât e el de bun şi cât este ea de rea.

Adriana se simți deodată nedreptățită, insultată şi avu poftă să plângă, să plângă tare, să plângă mult, ca să protesteze împotriva acestei cruzimi, care venea să o lovească neomeneşte, tocmai într-o dimineață în care crezuse că ar putea să fie veselă. Dar nu: ei nu i se permitea asemenea bucurie şi nevinovata plăcere de a fi ascultat un concert ea trebuia s-o plătească greu, imediat, fără întârziere.

Cât era de nenorocită şi cum se ridicau toate împotriva ei! Se lăsă aşa cum era, cu paltonul pe ea, cu pălăria în cap, cu plicul nedeschis între degete, pe speteaza unui

scaun, descurajată. Dintr-o odaie depărtată se auzea zgomot de farfurii; se punea masa. Hotărârea ei fu nemiloasă: nu avea să mănânce. Nu avea să mănânce, de vreme ce şi acest lucru ar fi putut să-i fie imputat. Era mai bine aşa, să rabde, să sufere, să se îmbolnăvească poate, dar să păstreze până la urmă conştiinţa nedreptăţii ce i se făcea, până când într-o zi vor vedea ei, vor vedea, dar nu vor avea timp să repare nimic.

Se întinse pe dormeză, îşi îngropa capul în mâini şi îşi ghemui trupul zguduit de sughiţuri. Lacrimile îi curgeau rare pe obraji şi ea avea blânda durere de a fi făcut un sacrificiu, încă unul.

*

Fusese vorba ca Viorin să treacă pe la ea într-o după-masă şi să o ia la o expoziţie, dar în dimineaţa zilei fixate el trimise câteva rânduri de scuze: era invitat la ceai la palat, unde trebuia să cânte în intimitate pentru principese. Altădată, într-o seară în care hotărâseră să se ducă împreună la teatru, el veni de asemeni să se scuze în ultimul moment: era o serată de gală la legaţia Olandei şi nu-l putea refuza pe ministru, prieten personal şi mare admirator al muzicii lui.

Adriana se simţea cu atât mai măgulită de vizitele, oricât de rare ale lui Viorin, cu cât ştia ca sunt disputate. Cine ştie ce ambasador sau ce doamnă din marea societate fuseseră refuzaţi, pentru modesta plăcere de a veni să o vadă pe ea? — se întreba Adriana, când Cello Viorin suna la poartă. Îl recunoştea după felul lui de a suna lung şi apăsat. Cobora chiar ea să-i deschidă, căci îi plăcea intrarea lui zgomotoasă de om ocupat, care a venit din întâmplare, schimbă câteva cuvinte şi pe urmă dintr-o dată îţi propune luminat o aventură sau alta.

— Vrei să umblăm împreună?

Ieşeau în stradă şi acolo Viorin, care era un vagabond,

era ca la el acasă. Vorbea tare, râdea, se oprea la vitrine, răspundea unui salut, povestea o istorie pe care o lăsa neterminată la jumătate. Umbla enorm de mult, fără să o întrebe pe fragila lui tovarăşă dacă nu oboseşte. Din instinct parcă se îndrepta spre marginile oraşului, unde casele sunt rare şi cerul se lărgeşte. Plimbarea lor pornită de pe calea Victoriei sfârşea la Şosea dincolo de vila Minovici sau în partea opusă, afară, spre Filaret.

Era curios omul acesta şi nu o dată o intriga pe Adriana. Era în viața lui ceva misterios şi neclar. Modestie? inaptitudine pentru descrieri precise? orgoliu? Fapt e că, deşi el vorbea mult şi abundent, ea nu izbutea să afle nimic sigur despre el. Nici măcar unde locuia nu află.

Îi vorbise el despre o casă ascunsă undeva între copaci, cu o arhitectură specială, cu mobile vechi, cu fântâni arteziene, cu o terasă italiană, îi dăduse chiar o seamă de amănunte complicate, dar lucrul cel mai simplu şi mai la îndemână nu i-l spusese: strada şi numărul acelei case. Nu că s-ar fi ascuns, dar mergea firesc către mister, aşa cum un om de cifre ar merge spre claritate. De aceea i se întâmpla uneori să se contrazică, să dezmintă azi un lucru spus ieri, să afirme mâine un lucru negat azi.

Adriana nici un se obosea să-i atragă atenția asupra acestor mărunte inconsecvențe, ştiind că în viața lui diversă şi bogată ele nu pot avea nicio însemnătate. Şi mai ales era sigură că el nu minte în sensul vulgar al cuvântului. Când un om ducea o viață ca a lui, nimic n-ar mai fi putut fi născocit spre a o înfrumuseța. Dimpotrivă, Viorin încerca să micşoreze importanța relațiilor lui, vorbea în trecere despre ele, nu insista.

— Cine e doamna care a trecut?

— Principesa Bogdan.

— Ți-a surâs amabil când ai salutat-o.

— Ți se pare.

Uneori, luat cu vorba, începea să povestească el însuşi despre un eveniment modern la care asistase, dar deodată,

probabil din discreție şi din teamă de a nu da impresia că se laudă, se oprea scurt şi refuza să continue.

— Închipuie-ți că miercuri seara prințul Bogdan mi-a spus... Dar nu. Să vorbim mai bine despre altceva.

Adriana stăruia zadarnic, căci el refuza să se explice şi schimba neglijent vorba. Dar când i se întâmpla să fie antrenat, povestea cu plăcere şi atunci felul lui de a vorbi, deşi vag şi lipsit de amănunte exacte, avea o putere de evocare curioasă. O lume nedecisă, de condiție socială nefixată, de o psihologie puțin fantastică, defila înaintea Adrianei şi Viorin o descria cu atâta patimă, încât, ascultându-l, fata nu se mai silea să ştie cât era de verosimilă întâmplarea.

Verosimil? Era acesta un criteriu într-o existență ca a lui Cello Viorin, care la prânz dejuna la palatul regal iar seara termina în silă o cafea cu lapte într-o lăptărie murdară de pe calea Griviței? Adriana îl văzuse odată acolo prin geam şi nu-i venise să creadă. Ce căuta acolo? Întrebarea o munci într-atâta încât i-o puse a doua zi când îl întâlni. Răspunsul nu fu simplu şi Viorin se scuză neputând da multe preciziuni: era oricum vorba despre un colonel rus refugiat, care servea în acel local infam şi Viorin se dusese acolo ca să-i vorbească şi să-i propuie o situație mai demnă.

Dar toate acestea erau lucruri fără importanță în prietenia dintre Adriana şi Viorin. Însemnată nu era decât însăşi această prietenie, nesigură încă şi schimbătoare, fără obiect cert, fără desfăşurare limpede, prietenie care părea să fie într-o zi un simplu joc de buni camarazi, iar în altă zi o înceată înclinare spre pasiune. Adriana aştepta cu prudență, fără să-l încurajeze, fără să-l respingă. Dar când se despărțea de el, după o lungă plimbare în doi, simțea o uşoară amețeală, ca după o cupă de şampanie subtilă.

Amețeală ce putea să nu fie decât oboseala drumului făcut, dar care mai putea fi şi altceva.

Oricum, ea aştepta să fie surprinsă de mersul

întâmplător al faptelor şi până atunci se lăsa în voia lor.

*

Erau încă într-o perioadă de strângere de mână pe furiş, când într-o zi Viorin îi spuse dintr-o dată, fără introducere, că o iubeşte. Se întâlniseră din întâmplare pe Calea Victoriei. El se ducea tocmai să asculte, la un magazin de muzică din apropiere, o nouă placă de patefon pe care o înregistrase de curând şi trebuia, să sosească atunci.

— Vii cu mine, duduie Adriana?

— Bucuroasă.

Un funcţionar îi duse într-o cameră de audiţie la etaj şi îi lăsase singuri. Ascultară placa lui Viorin, el nemulţumit şi sceptic, ea încântată.

“E superb, e superb”, îi spunea Adriana din ochi, aplecată deasupra patefonului, atentă să nu piardă vreo nuanţă a discului.

— Exagerezi, răspunse el neîncrezător. E poate o bucată de muzică, agreabilă, dar e oribil cântată. Ce vrei? Eu sunt un pianist mediocru. A! cu dumneata e altceva, e cu totul altceva.

Pe urmă, zărind într-un colţ al sălii un pian, strigă triumfal, ca şi cum ar fi avut pe loc intuiţia unei mari descoperiri.

— În sfârşit! în sfârşit ai să cânţi. Că, uite, pianul ăsta nu e nici închis, nici dezacordat.

O duse autoritar la pian, îi indică, scaunul, căută într-un vraf de note *Cântecele blondei Agnes* şi i le deschise înainte.

— Aştept.

Adriana cântă cu oarecare dificultate, căci nu mai revăzuse caietul lui Viorin de la plecarea ei de la D... dar tocmai această mică ezitare în cântec avea un farmec necăutat, de care ea abia îşi dădea seama. Melodia se desfăşura dibuitoare, ca şi cum ar fi fost improvizată

atunci, pe măsură ce ea o cânta.

Cello Viorin o asculta liniştit. Când ea, terminând, se întoarse spre el ridicându-şi în aer palmele şt arătându-le, aşa cum fac copiii când au terminat o ispravă, el se apropie, îi sărută mâna şi se înclină s-o îmbrăţişeze. Adriana se desfăcu surprinsă, dar fără bruscheţe.

— Să mergem.

— Nu înainte de a-ţi spune că te iubesc. Şi nu înainte de a-mi răspunde.

Ce să-i fi răspuns? Cuvintele lui îi făceau plăcere şi asta se vedea poate. Oricum, nu putea să-i sară de gât. Era ceva în educaţia ei care îi recomanda anume ezitare, anume atitudine vagă, anume tristeţe.

Adriana făcu deci un gest nesigur, ca şi cum n-ar fi îndrăznit să vorbească lămurit. Trebuia totuşi să spună ceva şi atunci cu un mic oftat mărturisi:

— Vezi că în viaţa mea mai e cineva...

Nu spusese vorbele acestea pentru înţelesul lor precis, ci pentru rolul lor decorativ. În acea convorbire. Era o paranteză. Era o reticenţă, o mică obiecţie sentimentală, peste care se putea trece, dar pe care ea o ridica din patetism şi dintr-un naiv sentiment de eleganţă.

Dacă ar fi înţeles, Cello Viorin ar fi luat-o în braţe, ar fi sărutat-o şi lucrurile ar fi fost clare. El însă o crezu pe cuvânt.

— Bine. Am să încerc să uit, vorbi el resemnat.

Adriana se întoarse singură pe stradă. Lucrurile se întâmplaseră atât de repede, încât, coborând scările, ea se întreba dacă nu se înşelase şi dacă nu înţelesese prost. Repedea renunţare a lui Viorin o descumpănea. Se întreba tristă dacă nu făcuse o faptă rea, dacă omul nu era nenorocit acum, dacă n-ar fi fost mai bine să se întoarcă spre el, să-l privească simplu în ochi şi să-i spună că dragostea lui îi face plăcere.

Dar nu. Mai era vreme pentru asemenea mărturisiri. Aveau să se mai vadă, aveau să-şi mai vorbească. Pe urmă

gândul de a fi credincioasă îi dădea un mic aer de tragedie, care îi plăcea.

CAPITOLUL III
Soeur Denise

CÂND SE ÎNTOARSE SEARA acasă, un zgomot prea mare pentru casa aceea largă şi goală o vesti din josul scării că se întâmpla ceva neobişnuit. Se auzeau paşi grăbiți sus la etaj. În antret, pe cuier, erau haine pe care nu le recunoştea. Urcă repede treptele, trecu prin vreo două odăi în care nu găsi pe nimeni, strigă servitoarea şi, fiindcă nimeni nu-i răspunse, alergă neliniştită spre dormitor de unde venea un plâns agitat, care la apropierea paşilor ei încetă brusc.

Deschise uşa. Întinsă de-a latul celor două paturi o fetiță subțire cu rochia în dezordine, ridicată sus pe pulpe, îşi ascundea capul în perne şi plângea cu umerii contractați, cu brațele deschise de o parte şi de alta a trupului zguduit.

Adriana o recunoscu după paloarea pielei pe Lucreția. Surpriza o înmărmurea. O ştia în străinătate cu Paul pentru multă vreme. Când venise? De ce? Şi ce însemna disperarea aceea, rochia ruptă după ea, valizele aruncate în mijlocul odăii? Se apropie de pat stângace. De Lucreția nu o legase niciodată marea prietenie care i-ar fi dat acuma dreptul să i se arunce în brațe, s-o întrebe, să o consoleze. Dar nici să plece de acolo fără un cuvânt nu putea.

— Lucrețio, chemă ea întinzând mâna cu gândul să o mângâie pe păr, fără a sfârşi totuşi gestul.

Lucreția ridică obosită capul. Ochii ei vineți îşi pierdeau de tot culoarea sub lacrimi. Îşi şterse ochii cu mâneca şi, privindu-se, îşi acoperi cu un gest de panică pulpele

dezvelite. Încolo rămase cu părul ciufulit, cu ciorapii curgând din picioare, cu fața murdară de lacrimi şi pudră. Părea că vrea să vorbească şi Adriana aştepta cu o nelinişte abia stăpânită, când uşa se deschise.

Paul, intrând, nu făcu niciun semn de surpriză găsindu-şi verişoara acolo. Era slăbit, neras, cu hainele neîngrijite şi în tăcerea lui era un calm nefiresc, ce lovea mai direct decât un strigăt. Era urmat de mama lui. Blânda față a doamnei Mlădoianu arăta deodată o mare nedumerire şi o nestăpânită furie. Toți patru se priviră străini, ostili. Fură câteva momente de tăcere, care Adrianei i se părură îngrozitoare. Se ştia nechemată între ei şi simțea că prezența ei acolo măreşte durerea faptului ce se va fi întâmplat. Să plece nu îndrăznea însă, căci se temea să nu strice liniştea care se făcuse şi care, oricum, prin faptul că există deja, i se părea mai suportabilă decât orice ar fi putut urma plecării ei din odaie.

Într-un târziu, Paul, care, rezemat de perete şi frânt parcă de la mijloc, avea o privire absentă ce nu se oprea nicăieri, vorbi ca pentru sine.

— Şi acum, ce o să ne facem?

Vorba nu îi era adresată, dar Adriana nu pierdu prilejul acestei schimbări şi ieşi repede pe uşă. Era tulburată de tot ce văzuse şi, fără să înțeleagă ceva lămurit, avea presimțiri ce o înfiorau trupeşte. Amintiri vechi, vorbe auzite mai de mult la şcoală, imagini curioase îi reveneau în minte. Îşi aminti iar – de ce? — corpul subțire al Lucreției ieşind din baie, tremurător şi neted sub şiroaiele de apă ce se prelingeau pe umeri şi avu ca altădată aceeaşi senzație de alunecare fizică.

Adriana rămase până noaptea târziu în camera ei. Servitoarea îi adusese acolo mâncarea, spunându-i că ceilalți nu cinează, dar nici ea nu o primi. Era într-adevăr prea agitată şi aştepta un sfârşit, măcar provizoriu, acelei nelinişti. Târziu, aproape de miezul nopții, mama lui Paul veni la ea în odaie. Îi vorbi simplu fără să-i dea vreo

explicație, dar de asemeni fără să-i spună minciuni, lucru pentru care Adriana îi fu recunoscătoare, căci amândouă simțeau că nici aparențele nu mai pot fi salvate. O ruga pe Adriana să-i cedeze lui Paul camera ei pentru acea noapte.

— Nu te supăra, Adriana, dar bietul băiat e obosit de drum şi nu poate să se culce astă-seară în dormitorul nevestei lui. Uite, ți-am pregătit ție canapeaua din odăiță.

Adriana o urmă fără să-i răspundă. Se culcă repede, înțelegând că ceilalți vor fi mulțumiți să rămână singuri, dar nu adormi decât greu şi foarte târziu. Se auzeau, depărtate, felurite zgomote prin odăi, zgomote care altădată i s-ar fi părut fireşti, poate, dar pe care acum le urmărea atentă, căutându-le un înțeles: aveau ceva misterios şi solemn ca într-o casă în care cineva e bolnav grav şi în care se aşteaptă, de la un moment la altul, să se petreacă ceva.

O văzuse pe mama lui Paul intrând în dormitorul Lucreției şi, cum odăița unde se culcase era vecină, auzea acum de dincolo frânturi vagi dintr-o convorbire. Erau cuvinte înăbuşite, opriri lungi şi pe urmă accese de plâns nesfârşite, monotone.

— Dar bine, drăguță, el e bărbatul dumitale şi între bărbat şi femeie nu încape... auzi o dată Adriana o frază mai lungă, dar o uşă ce se închidea zgomotos în altă parte o întrerupse acoperind vocea scăzută a mamei lui Paul.

Adriana veghe târziu şi tot ce gândi atunci fu încurcat şi penibil. Jocul ei de imagini senzuale o mulțumea de obicei. În noaptea aceea însă, o chinui, nu din decență, ci din cauza sentimentului că se petreceau acolo, alături de ea, lucruri triste şi josnice.

A doua zi, Adriana avu cu Paul o convorbire care o încurcă mai tare. Nu mai înțelegea nimic şi n-ar fi îndrăznit să-i ceară tocmai lui lămuriri.

— Pe tine te-a iubit *soeur* Denise înaintea Lucreției, nu-i aşa? o întrebă el fără introducere, simțind poate că orice abilitate era de prisos, în situația lui,

— Da, răspunse fata mirată, fără să vadă legătura.

— Uite ce e, Adriana. Ți-aş fi îndatorat dacă ai vrea să mă asculți şi să-mi răspunzi, fără să mă întrebi. E ceva stricat în căsnicia mea şi, după câte ai văzut aseară, n-ar mai fi fost nevoie să ți-o spun. Tu mă poți ajuta într-un fel. Vrei?

Ea nici nu răspunse, atât i se părea de natural să primească.

— Ei bine, atunci spune-mi ce însemna dragostea asta a lui *soeur* Denise. Ce... făcea ea cu voi... cu tine?

— Nimic, ce vrei să fi făcut. Îmi dădea cadouri, îi dădeam cadouri. Mă săruta pe frunte în fiecare dimineață şi mă lua uneori cu ea în capelă, când se ruga. Joia după-masă o vizitam la ea în chilie. Stăteam de vorbă despre şcoală, despre lecții. Uneori cântam amândouă la pian. Cânta frumos *soeur* Denise şi spunea că din gură cânta şi mai frumos, dar n-a vrut niciodată să-mi cânte. Spunea că pentru o călugăriță nu se cuvine.

Adriana se opri, se gândi puțin, încercând parcă să-şi amintească şi pe urmă încheie:

— Asta e tot.

— Dar tu n-ai fost cu ea la mănăstire în Bucovina?

— Nu, niciodată.

— Şi nici celelalte fete, pe care le-a iubit înaintea ta?

— Ba da, unele. Margareta, de exemplu, şi mai înainte, demult, Elisabeta Donciu. Pe mine n-a vrut să mă lase mama. Îmi amintesc că am plâns mult atunci.

— Era mai bine aşa, te asigur, îi spuse el fără să o privească.

— Paul, nu vreau să te contrazic, dar cred că te înşeli. *Soeur* Denise e un suflet bun.

— Era.

— Cum era?

— Ce, tu nu ştii că a murit?

Adriana nu avea să înțeleagă mai târziu cum de nu țipase în momentul acela. Vestea aceasta oribilă, spusă cu un glas indiferent, ca o întâmplare oarecare! Poate tocmai

durerea bruscă, ce o cuprindea, îi încleşta gura şi o oprea să plângă. *Soeur* Denise moartă! Pe moment, pricepu că, dacă vrea să afle un cuvânt mai mult despre acest lucru, trebuia să-şi păstreze calmul.

— Ba da, ştiu, şopti ea tremurând, dar vezi... vezi...

— Dar ceea ce nu ştii şi nu ştiam nici eu până ieri este că *soeur* Denise a murit în ziua în care Lucreția se mărita. Accident, se zice. Dar e un accident care explică multe lucruri. Te rog să mă crezi, fată dragă.

Paul căzu pe un scaun, obosit de tot ce spusese. Îşi ținea capul în palme şi îl legăna cu o uşoară mişcare de jale sau de neînțelegere. Adriana se strecură de lângă el şi se duse la ea în cameră să se închidă şi să plângă.

Nu vedea deloc ce căuta *soeur* Denise în nenorocirile vărului ei şi era sigură că presupunerile lui, oricare ar fi fost, erau greşite. Din toate aceste lucruri, ea nu reținea decât vestea brutală a morții. Obrazul acela rotund, mâinile acelea lungi, subțiri, melancolia acelei tinereți întemnițate, toată tristețea de floare palidă pe care *soeur* Denise o purtase în ochii ei de adolescentă necrescută, erau sfârşite. Fusese o călugăriță numai, dar rochia ei neagră nu avea nimic auster şi vorbele ei blânde nimic religios. Uneori, când îşi rezema fruntea de gratiile chiliei, spre seară, avea o curată înfățişare de copil trist şi nu o dată Adriana ar fi vrut s-o mângâie şi să-i spună un cuvânt de înțelegere. Ce ascundea *soeur* Denise în călugăria ei? Avea douăzeci şi şase de ani şi părea să aibă optsprezece. Odată, când Adriana îi spusese acest lucru, ea zâmbise cu tot obrazul luminat.

La prânz, când coborî în sala de mâncare, Adriana încercă să-şi dreagă obrazul plâns,. Grijă inutilă, căci ceilalți nu o luau pe ea în seamă. Îi găsi pe toți în jurul mesei. Tăceau.

Lucreția avea ochii limpezi de astă dată şi rochia îngrijită, dar privirea încurcată în jos, conştientă parcă de o mare vină. Doamna Mlădoianu tăcea cu autoritate. Paul cu

indiferență, obosit. Numai Adriana era acolo lucidă, dar tocmai acest lucru îi făcea ei situația mai greu de îndurat, căci dacă ceilalți, ocupați cu durerea lor, nu îşi mai dădeau seama de nimic, ea simțea, privindu-i, cât era de apăsătoare acea mare linişte. Se auzea doar zgomotul farfuriilor schimbate şi asta făcea pe urmă tăcerea mai penibilă.

Era un aer de ceremonie acolo şi Adriana îşi aminti de un dejun pe care îl luase mai demult în casa unei rude, a doua zi după înmormântare: aceeaşi deprimare căreia faptul brut de a mânca îi dădea ceva inconştient şi animal.

Mâncau serioşi, îndârjiți, şi Adriana, ascultând zgomotul pe care îl făceau maxilarele mestecând, simțea că şi acest lucru poate fi un semn de deznădejde. Ea, care nu ştia ce anume se întâmplase în casa aceea, avu abia atunci, la acel ospăț maşinal şi grav, sentimentul unui lucru tragic.

Către sfârşitul mesei, fu un moment de destindere. Erau sătui şi drama lor nu rezista acestei satisfacții. Paul îşi aprinse o țigară şi, după ce ezită puțin, spuse o glumă. Nu avea haz, dar râseră cu toții ştiind că trebuie să râdă.

Era cald în casă, ningea afară, cafeaua neagră ridica aburi adormitori, mâncarea fusese bună. Paul vorbi din nou. Povestea o năzbâtie văzută la Viena la un teatru şi ne lăsă antrenat de hazul istoriei. Pe urmă, fie că subita lui bună dispoziție nu mai lua seama la ce făcea, fie că se credea apărat de masă, puse mâna pe genunchiul nevestei lui şi, tot continuând să povestească, o strecură sub rochie. Adriana observă gestul şi îi făcu rău surâsul mutilat al Lucreției. Era în obrazul ei galben o expresie de oroare, o revoltă abia stăpânită. Bărbatul ei se folosea de prezența mamei lui şi a Adrianei, pentru ca să-şi siluiască nevasta.

Adriana nu putu să sufere murdăria situației şi se ridică brusc de la masă. Se făcu iar tăcere şi atmosfera penibilă dinainte reveni.

Urmară ceasuri lungi de încordare, în care se simțea surdă lupta dintre bărbat şi femeie, ascunsă la început, dar

pe urmă exasperată şi fără ruşine. Lucreția trecea speriată pe uşi, tresărea la orice pas apropiat, se închidea cu cheia în odaia ei, răspundea bănuitoare întrebărilor. Paul era rugător sau brutal, dar şi într-un fel şi într-altul, trivial. Avea gura crispată şi privirea insistentă, căutătoare, lipsită de ruşine.

Între doamna Mlădoianu; care plângea neputincioasă, şi Adriana care privea spectacolul cu un sentiment amestecat de curiozitate şi dezgust, cursa lor în jurul patului conjugal era întărâtată şi exasperată de oboseală.

Se auzeau uneori uşi trântite, lucruri aruncate pe jos, paşi agitați în sunetul lor curios ca într-o casă nelocuită. Din odaia ei, Adriana pândea aceste zgomote şi urmărea după ele desfăşurarea lucrurilor. Ar fi putut să plece de acolo, să iasă în stradă, să uite, şi uneori era ispitită de gândul acesta, dar până la urmă rămânea: ceea ce se întâmpla avea pentru ea o ciudată ispită, o oribilă plăcere, de care nu putea să se despartă. O uşă deschisă, un cuvânt surprins îi luminau deodată o parte a acestui mister şi jocul acesta de bănuieli şi ezitări o pasiona.

Coborâse spre seară în salon, unde era pianul, cu gândul să cânte, dar se opri în prag: camera era obscură şi dinăuntru se auzea grăbită răsuflarea a doi oameni. Într-un colț, pe dormeză, Adriana ghici trupurile lui Paul şi al Lucreției. Femeia se zbătea fără cuvinte, dar cu o deznădejde fizică, în timp ce bărbatul o ținea de umeri şi o întreba stupid, fără să priceapă:

— De ce? de ce? de ce?

Era aproape un cântec în întrebarea lui repetată: uneori glasul avea intonații rugătoare, domoale, alteori era gutural.

Adriana, care rămăsese țintuită în prag câteva clipe, se retrase în umbră, tulburată de acele vorbe ce se repetau monoton. Atmosfera îi devenea de nesuferit. Tâmplele îi băteau puternic. Dacă ar fi avut în brațele cui, ar fi plâns.

A doua zi dimineață; sosi, neaşteptată, doamna Dunea, mama Adrianei. Fusese poate chemată în taină de soră-sa. Prezența ei aduse o pauză în tensiunea menajului. Prima ei grijă fu s-o îndepărteze pe Adriana, care urma să-şi petreacă ziua la cinematograf. Pe urmă doamna Dunea avu lungi convorbiri cu Paul, cu Lucreția, cu mama lui Paul, îi asculta pe fiecare în parte, încercă să lămurească totul şi să liniştească ce se putea.

Adriana avea încredere în tactul mamei ei şi, întorcându-se seara acasă, după o zi liniştitoare, petrecută pe străzi, privind galantarele şi râzând de căderile patinorilor în Cişmigiu, era sigură că va găsi o căsătorie refăcută. Îl căutase zadarnic pe Cello Viorin la cafenea, unde ştia că vine el uneori, dar fu oricum mulțumită negăsindu-i, căci, în tulburarea ei, era preferabil să rămână singură.

Acasă găsi într-adevăr linişte, dar nu liniştea pe care o aşteptase. Era o tăcere moartă, ca aceea ce urmează situațiilor definitive, o tăcere de deznodământ. În camera ei, Adriana o găsi pe maică-sa. Era obosită şi părea a fi îmbătrânit în acele câteva ore. O strânse mult în brațe şi o mângâie pe păr. Nu îndrăznea s-o întrebe, dar aştepta vădit un răspuns. Îl avu.

— Plecăm mâine dimineață acasă, fetițo.

— Bine, mamă..

Se sfârşea deci acea vacanță de iarnă. Atâtea aşteptări, atâtea bucurii, care treceau deodată cu un singur cuvânt, în amintire! Ar fi plâns poate trei zile mai devreme, dacă ar fi ştiut. Acum era obosită şi hotărârea o găsea indiferentă, mulțumită poate.

— Bine, mamă.

Se culcă lângă maică-sa şi se strânse tare la pieptul ei, fericită că în acea mare tristețe poate să se întoarcă iar, ca altădată lângă ea şi să uite.

În dimineața următoare, la gară, când trenul se urni din loc, o arătare de om izbucni la fereastra vagonului şi îi strigă Adrianei câteva cuvinte încurcate, din care ea nu

înțelese nimic. Era Cello Viorin. În mâini avea o hârtie, pe care o agita şi despre care probabil era vorba în ceea ce voia el să spună.

Adriana îl salută amical cu mâna. El îi întinse hârtia şi pe urmă, cum trenul îşi grăbea mersul, rămase la capătul peronului, descoperit, urmărind până departe fereastra Adrianei, fără să facă vreun semn.

De unde aflase de plecarea ei? De ce venise la gară?

Hârtia adusă era un manuscris muzical. În fruntea paginii, titlul – "Cântec pentru o plecare" – era scris de o mână neliniştită. Notele se încurcau pe portativ, ca literele unei scrisori de copil.

— Ce e hârtia asta, Adriana?

— Nimic, mamă. O glumă, răspunse fata ascunzând hârtia.

Şi pe urmă, ca să schimbe cu totul vorba:

— Mamă, e adevărat că a murit *soeur* Denise?

— De unde ştii tu?

— Ştiu.

— Ei da, e adevărat.

Doamna Dunea îi povesti atunci, amănunțit, întâmplarea. *Soeur* Denise murise în decembrie la mănăstirea ei din Bucovina. Un accident, spunea călugărița directoare. *Soeur* Denise ieşise din mănăstire să ducă, în acea duminică de decembrie trecut, unei bolnave din sat lemne. Voise să taie din drum şi, în loc să treacă pe podul de peste Bistrița, ca de obicei, o luase peste apa înghețată. La mijloc gheața se sparse şi ea alunecă prin acel ochi, afund. Câteva zile, pletele ei blonde fluturaseră deasupra gheței, până ce, târziu, țăranii coborâți din munte trecură din întâmplare pe acolo şi o scoaseră cu membrele inerte, cu ochii astupați de nisip, cu ierburi ude prinse de rochia ei neagră. O îngropaseră acolo în munți, în curtea mănăstirii. Întâmplare nenorocită.

— Şi dumneata crezi că asta a fost numai o întâmplare?

— Adriana, ce-ți vine de vorbeşti aşa?

— Mamă dragă, ştiu tot. Mi-a povestit Paul. *Soeur* Denise a murit în ziua nunții Lui Paul cu Lucreția.

— Fată dragă, eşti o proastă şi nu-ți dau voie să vorbeşti despre lucruri pe care nu le înțelegi. Pe care n-ai dreptul să le înțelegi, m-ai auzit?

Doamna Dunea avu un gest energic, retezător. Adriana plecă ochii şi pe urmă ieşi din compartiment să privească pe fereastra culoarului, afară. Abia mai târziu, când se apropiau de D... mama ei spuse, revenind parcă la o discuție încheiată:

— Ştii, Adriana, că n-ai să te mai duci la Institut. Ai învățat şi aşa destul. E timpul să vezi de altele decât de carte.

CAPITOLUL IV
O întoarcere şi o plecare

PÂNĂ LA ÎNTOARCEREA EI LA D... Adriana nu se gândise ce întorsătură vor trebui să ia legăturile ei cu Gelu. Scurta idilă cu Cello Viorin întâi, iar mai târziu ultimele două zile de la Bucureşti precipitate ca într-un vârtej tragic o făcuseră să uite de el.

La D... erau însă atâtea lucruri care implicau prezenţa lui Gelu încât din primele ceasuri simţi nevoia să-l vadă. Nu avea deloc de gând să renunţe la el: îşi spunea că în ciuda acelei despărţiri de două luni, prietenia cu el putea fi reluată exact de acolo de unde fusese întreruptă. Era mai comod aşa. I-ar fi fost greu să părăsească obiceiuri vechi, întâlniri ştiute, plimbări comune, ceasuri de flecăreală amicală, care toate la un loc făceau viaţa ei la D... Mai ales acum când încetase să se mai ducă la şcoală.

Nu vedea nicio piedică în faptul că între timp intervenise mica glumă sentimentală cu Cello Viorin. Dimpotrivă, i-ar fi fost agreabil să primească scrisori pasionate de la Bucureşti şi să continue între timp la D... o iubire mai veche.

Dar Gelu nu se arăta. Trecură câteva zile fără ca să dea vreun semn de viaţă şi abia atunci Adriana înţelese că lucrurile nu aveau să fie chiar atât de simple.

Aşadar el era supărat? Cu atât mai rău. Vor avea o scenă de explicaţii, el îi va face reproşuri, ea se va apăra, amândoi îşi vor cere iertare şi gata. Într-un fel Adrianei îi plăcea mai mult o asemenea revedere patetică. Femeie, ştia că

simplicitatea e o stare dificilă şi cu primejdii.

Dar aşteptările ei fură dezamăgite. Îl văzu pe Gelu abia după vreo două săptămâni pe stradă şi întâlnirea lor nu fu decât cordială. Gelu nu părea supărat, ceea ce o dezorientă pe Adriana în primul moment. Dacă ar fi fost rece, sau brutal, sau melancolic! Nu: era numai corect, prietenos, bine dispus, fără să exagereze într-un sens sau într-altul.

— Mă bucur că te văd, Adriana. S-ar spune că tu ne-ai adus primăvara. Uite ce frumos e astăzi.

— Te înşeli, Gelule, nu puteam s-o aduc eu, de vreme ce sunt la D... de mai bine de două săptămâni.

— Da, ai dreptate. Mi-a spus Cecilia, dar nu mi-a fost cu putinţă să te vizitez. Dacă ai şti cât de ocupat sunt acum cu şcoala. Bacalaureatul ăsta care se apropie... Dar văd bine că am greşit. Să te văd pe tine e o plăcere care întrece toate cărţile de matematică din lume.

Vorbea calm, fără grabă, fără aluzii, îi propuse să o conducă până acasă şi tot timpul pe drum fu amical, se interesă de ce făcuse ea la Bucureşti, o întrebă despre drum, despre cărţi citite, despre oameni cunoscuţi. La poartă o lăsă cuviincios şi îi repetă încă o dată că fusese foarte bucuros să o vadă.

Dar Adriana nu se înşela. Era în prietenia lui o rezervă pe care ea nu i-o cunoscuse până atunci. Nu ştia cum s-o explice şi era neliniştită. S-o fi putut ca Gelu s-o fi uitat?

Gândul îi făcea rău.

Îi ceru într-o zi să-i vorbească despre oraş, despre el, despre prietenii lui.

— Credeam că Cecilia ţi-a povestit tot.

— Cecilia mi-a vorbit despre istoriile ei. Eu vreau să le cunosc pe ale tale.

— Nu merită, crede-mă. Sunt monotone şi fără surpriză. Am lucrat, am citit. Cred că n-au mai rămas multe cărţi pentru mine în mansarda prefecturii. M-am dus uneori la cinematograf. Am coborât de câteva ori spre Vii să văd apele îngheţate. M-am distrat uneori cu Cecilia şi Victor. L-

am văzut mai des ca altădată pe Buță. Cam asta e tot.

Adriana îl asculta cu necaz: nimic în vorbele lui nu mulțumea aşteptările ei. Totul era neutru. Ea ar fi vrut să-i vorbească despre dragostea lor. El îi povestea despre Buță.

— Uite. Unul care are să te surprindă. A luat în primul rând o hotărâre eroică. Nu se mai prezintă la examenul de capacitate. La vară ar fi fost pentru a noua oară. Pe urmă a început să studieze. Nu ştiu lămurit ce, dar e vorba de ceva practic, simplu şi genial, care să-i producă lui Buță câteva milioane pe an. Întâi am crezut că vrea să descopere o formulă magică, dar m-am înşelat. Se pare că e o problemă de mecanică. Dealtminteri, dacă îl vezi, întreabă-l. Are să-ți spună poate. Dar să vorbim mai bine despre tine. Eu ți-am spus tot. E rândul tău.

Adriana tăcu. Făcu un gest vag de protestare şi rămase gânditoare.

— Nu. Să lăsăm asta. N-am să-ți pot spune, n-ai să mă poți înțelege... Au fost câteva lucruri penibile şi vreau să le uit.

Recurgea din instinct la mister, ştiind că o minciună absolută apără mai bine decât un adevăr parțial. Nu voia să dea niciun amănunt asupra întâmplărilor de la Bucureşti, de teamă ca astfel explicațiile ei să nu pară insuficiente şi să dea loc la bănuieli. De altfel Adriana ştia că misterul o prinde: îi dădea o melancolie depărtată, la care el ar fi trebuit să fie sensibil. Aştepta ca Gelu să insiste, să ceară lămuriri şi vedea apropiindu-se scena de explicații, pe care o dorea şi din care nu puteau ieşi decât împăcați. Gelu nu stărui însă şi se despărțiră fără a fi făcut vreun pas spre o nouă. Înțelegere.

Adriana nu pricepea nimic. Ceea ce se întâmpla era atât de neaşteptat, încât ea se întreba dacă nu e o glumă care trebuie să se sfârşească dintr-un moment într-altul. Gelu o iubea. I-o spusese de atâtea ori înainte. De ce în două luni s-ar fi schimbat? Ea fusese poate vinovată de oarecare neglijență, dar nu îl iubea mai puțin. Observa acum, când

el părea să se departeze, că gândul de a-l şti pe el apropiat îi este necesar şi consolator, că iubirea lui era singurul lucru de preț în acea viață monotonă şi veche. Erau gesturi care îi plăceau, erau cuvinte cu care se obişnuise, erau glume pe care le aştepta. Câtă vreme le avusese în chip firesc, nu îşi dăduse poate seama cât îi erau de dragi, dar acum, când era pe cale să le piardă, îşi spunea că fără de nu va putea trăi.

Ce să fi pus în locul acestei pasiuni care se ducea? Amorul lui Cello Viorin? Fusese o glumă care îşi avusese farmecul ei de o zi, acolo, într-un oraş străin, între lucruri trecătoare, în câteva clipe de vacanță.

Dar Gelu era aici, îl întâlnea pe stradă, auzea vorbindu-se despre el. Totul o întorcea spre el: spaima de a-l pierde, amintirile anilor trecuți, primăvara ce venea albă. Ar fi vrut să-i vorbească, să-i spună totul, să-l readucă spre ea, să-l păstreze. Dar el trecea pe alături, nu pricepea aluziile ei, nu răspundea cuvintelor ei cu două înțelesuri. Exasperată, Adriana îl întrebă, o dată, în mijlocul vorbei, în timp ce el povestea o întâmplare din târg:

— Spune-mi, de ce nu mă mai iubeşti?

El îşi căută cuvintele, ca să răspundă.

— Crezi că dacă m-ai fi întrebat acum şase luni de ce te iubeam, aş fi ştiut să-ți răspund? Te iubeam. Nu te iubesc. E zi acum. Are să fie noapte mai târziu.

Adriana avu un surâs înjunghiat de femeie care nu ştie să vorbească bine, dar care simte cu inima falsa abilitate a unei judecăți. Pe Gelu îl surprinse expresia ei de sinceră tristețe.

— Trebuie să înțelegi, Adriana. Erau între noi doi nenumărate lucruri mici care ne legau. Puteau să pară uneori fără importanță, dar de ele ținea totuşi dragostea noastră. Veneam la tine zilnic, îmi vorbeai despre felurite copilării, plângeai uşor, spuneai prostii şi, când mă sărutai, aveai un aer mirat şi virtuos, pentru care te-aş iubi încă o dată, dacă s-ar putea. Orice făceai avea pentru mine un

înțeles. Duceai mâna la frunte, uite ca acum, ca să-ți dai deoparte un colț de păr şi mişcarea asta îmi spunea mie nenumărate lucruri. Pe urmă ai plecat şi ai rupt firul întâmplărilor în două.

— Dar bine, ce vină aveam eu dacă trebuia să plec?

— Niciuna poate. Dar asta nu schimbă nimic. Fiindcă nu e vorba de lucruri şi de fapte, ci numai de păreri şi nuanțe. Sunt mai tari, crede-mă.

Aici se opri convorbirea lor, care fu ultima încercare a Adrianei de a se explica. Gelu se întoarse cu încăpățânare la munca lui. Ea căuta să uite lucrând. Îi ceru lui *mademoiselle* Vital să vie zilnic pentru lecția de pian şi exersa ceasuri întregi fără întrerupere. Făcea asta ca pe o muncă, nu ca pe o distracție şi nici nu cânta altceva decât exerciții şi studii. Chopin, Debussy, Cello Viorin rămâneau neatinşi în bibliotecă şi locul lor pe pian fu luat de diverse caiete cu game.

Adriana era singură, ceea ce mărea poate durerea ei, dar o mulțumea lipsind-o de consolări utile. De când nu se mai ducea la şcoală, nu-şi mai întâlnea decât foarte rar camaradele. Dealtminteri, cum moartea dubioasă a lui *soeur* Denise fusese cunoscută în tot oraşul, mamele bune nu-şi mai lăsau fiicele să se ducă la Institut. Încetul cu încetul cea mai mare parte din eleve dezertaseră, aşa încât, pe la jumătatea lui aprilie, rămas fără eleve, suspectat şi defăimat, Institutul Notre Dame îşi închise pe totdeauna porțile.

Venise vremea frumoasă şi cu ea singurătatea era mai greu de suportat. Întâia rochie fără mâneci Adriana, o puse plângând. Nu avea Gelu ochi pentru frumusețile ei mărunte. Chiar când îl întâlnea pe stradă era distrat şi grăbit. Spunea că lucrează mult, ceea ce era adevărat, dar altădată lucrul acesta nu l-ar fi împiedicat să vie să o vadă. Adriana renunță. Nici un se putea umili insistând, nici un credea că stăruința ei ar sluji la ceva. Cecilia, care cunoscuse avantajele unui amor permanent, îşi imagina

necazurile unui sfârşit, încerca să-l înduplece pe Gelu.

Se apropia vara şi plimbările de noapte între vii puteau fi reluate ca altădată. Ea avea mare încredere în ispita acestei amintiri: Gelu o respinse însă ca pe atâtea altele.

Într-o seară, cum Gelu trecea singur pe o stradă dosnică, ducându-se spre casă, un automobil îl ajunse din urmă şi se opri lângă el.

În întuneric vocea Ceciliei Coteanu se agita păsăreşte:

— Urcă, domnule. De când te căutăm.

Nu putea să refuze, căci nu-i plăcea să facă publică o ceartă care îl privea doar pe el, Adriana îi făcu loc sperioasă şi se ghemui într-un colț, temându-se să nu-l atingă, ca nu cumva să-i dea lui impresia de a fi fost prins într-o cursă. Îl privea doar uneori, când socotea că el nu ar putea să o vadă.

— Spre Vii! comandă Cecilia şi pe urmă îi explică lui Gelu că noaptea era atât de frumoasă, încât ea luase pe neaşteptate hotărârea acestei plimbări. Era ideea ei, numai a ei, a nimănui altuia. Insista asupra acestui lucru, voind să-i îndepărteze bănuielile probabile. Dar el nu părea curios să ştie şi Cecilia tăcu ca un pui, pierzându-se în brațele lui Victor. Adriana şi Gelu rămaseră singuri, silindu-se să nu se apropie prea mult unul de altul şi stânjeniți amândoi când, la cotituri, zdruncinăturile maşinii îi arunca în colț.

— Iartă-mă, spuse fata cu voce albă, nevoind să se creadă că această înclinare spre el era intenționată. El fu zguduit de acest glas înfrânt şi voi să facă un gest simplu de prietenie. Îi luă mâna. Pe urmă, fiindcă nu mai ştia cum s-o lase, fără ca s-o supere pe fată, o păstră în mâna lui.

Urcau acum de-a lungul Viiei vii spre pod. Noaptea era calmă.

Aceeaşi noapte, singura, pe care o cunoscuseră acolo. Caldă, însetată, puțin înfiorată de apropierea apei, puțin misterioasă din cauza zgomotelor stinse ce veneau de sus, din oraş. Pe pod îi întâmpină freamătul mai rece al pădurii.

Îl recunoşteau ca pe un om.

Regăseau deodată toate lucrurile aşa cum le lăsaseră, neschimbate, fixe, de o egalitate care îi surprindea, nevoind să creadă că într-un an de zile, în care se întâmplaseră atâtea mici şi mari evenimente, undeva, într-un colţ al pământului viaţa stătuse în loc nepăsătoare de trecerea vremii. Era o impresie curioasă, fizică aproape, ca aceea de a schimba două locuri de tensiune atmosferică diferită. Se simţeau recâştigaţi de o emoţie, care nu era probabil a lor ci a ceasului aceluia de seară, a amintirilor, a locurilor.

Mâna Adrianei deveni mai grea într-a lui. Nu se auzea decât rar râsul scurt ca un spasm al Ceciliei şi pe urmă zgomotul regulat al motorului continua mai departe monoton, cunoscut.

Adriana îşi rezemă capul de perne şi rămase aşa să urmărească pe cer cursa lor în jurul insulei. Gelu o privi atunci întâia oară şi observă cu tristeţe că era frumoasă. În întuneric, gâtul ei alb, luminat, mat, moale. Era lângă el ca altădată şi i se părea ridicul să nu o poată îmbrăţişa, fiindcă întâmplări străine voiseră aşa, întâmplări care nu aveau nicio însemnătate acolo unde viaţa era vegetală, vastă şi inconştientă.

Îi petrecu mâna după umeri şi o strânse spre el. Ea îi primi sărutul fără curaj. Nici nu îndrăzni să-l mângâie bine pe păr, gest pe care îl dorise mult, ci abia îi trecu mâna deasupra capului, ezitând, fără să-l atingă. Ştia atât de bine că totul nu era decât o iluzie, ce avea să sfârşească dincolo de pădurea Viilor, când automobilul va fi trecut podul spre oraş.

La sfârşitul plimbării, Cecilia, sărind sprintenă din maşină, îi spuse Adrianei că e bucuroasă văzându-i împăcaţi. Ea însă ridică tristă din umeri, fără să răspundă. Niciodată nu se simţise mai singură şi mai depărtată.

Într-adevăr seara aceea nu avu urmări. Nu se mai întoarseră spre Vii, temându-se de chemarea acelor locuri.

Intre ei doi lucrurile erau pe totdeauna aşezate şi de ce

le-ar fi schimbat din drumul lor?

Vara trecu monotonă.

În toamnă, Gelu plecă la Bucureşti.

CAPITOLUL V
Singură

ADRIANA ÎŞI RECĂPĂTĂ dintr-o dată liniştea. Aşteptase o mare durere, se crezuse pierdută, se întrebase dacă avea să supravieţuiască plecării lui. Şi nu fu nimic. Era surprinsă de marele calm ce urmă. Nici nu-i venea să creadă.

Îşi spunea în gând, ca să se încerce: "Gelu a plecat" şi aştepta să vadă dacă gândul acesta nu o durea, asemeni omului care în luptă a auzit şuierând pe aproape un glonte, s-a trântit la pământ şi pe urmă, ridicându-se, abia îndrăzneşte să se mişte, nu cumva să descopere o rană pe care n-a simţit-o şi care sângerează totuşi.

Nu. Nu se întâmplase nimic. Glontele trecuse pe alături. Adriana rămase întreagă, obosită şi fără curaj poate, dar liberă. Se mira găsind lucrurile la locul lor, se mira de simplul fapt că viaţa continua aşa cum o apucase. Totul era preferabil nesiguranţei în care trăise până atunci şi chinului de a se convinge că e iubită, când ştia bine că nu era. Reîncepea să trăiască monoton, plictisitor, dar fără mari tensiuni şi fără aşteptări.

Se întoarse la ocupaţiile ei mărunte şi se adânci în ele serioasă, hotărâtă să creadă că a exersa cinci ceasuri pe zi la pian, a citi un roman în două zile şi a da uneori o mână de ajutor în casă este un fel de a trăi.

I se vorbi în acea vreme despre căsătorie. O cerea un doctor din oraş. Ea nu răspunse nici da, nici nu, şi lăsă să se-nţeleagă că va face ce i se va cere.

În oraş Adriana ieşea rar. Nu mai avea pe cine să întâlnească pe acele străzi pustii şi gândul că, după niciun colț de stradă, la vitrina nici unei librării, de nicăieri silueta lui Gelu nu putea să-i iasă înainte, îi făcea rău. Niciodată nu crezuse că lipsa unui om poate fi reală şi mai vastă decât prezența lui. Gelu, când era, era într-un singur loc. Acum, când lipsea, lipsea de pretutindeni.

Totuşi, într-o zi, când ieşise după cumpărături, Adriana avu un moment de emoție. Recunoscuse înaintea ei, după mers, o siluetă familiară şi asta îi făcu inima să-i bată mai tare. Era Buță, şi Adriana îl întâmpină cu o bucurie exagerată, care îl miră puțin pe băiat. În definitiv ducea şi el ceva din existența lui Gelu şi în mâna lui noduroasă, Adriana strânse altă mână decât pe a lui.

— Mă bucur că te văd! Ce faci? De ce nu te mai vezi? Ai uitat de prietenii dumitale? De ce nu mai dai pe la noi?

Îl întreba vioaie, neştiind nici ea că bucuria ei trecea de capul colțuros al lui Buță şi se îndrepta aiurea către altcineva. Nici nu îl privi ca lumea. Altfel ar fi văzut că poartă acelaşi pardesiu străvechi, cu buzunarele pline cu cărți, aceeaşi şapcă de liceu roasă şi l-ar fi părăsit repede, ruşinată să rămână în mijlocul străzii, în văzul tuturora, lângă el.

Buță vorbi tărăgănat şi leneş. Lipsise din oraş. Avusese o afacere de curând, undeva. Lucrase mult la un proiect, pe care îl pregătea el în ascuns şi despre care se va afla mai târziu. De aceea nu prea ieşise pe stradă decât noaptea, când probabil ea, Adriana, dormea. Dar pentru că tot s-au întâlnit, ar fi bucuros să se plimbe cu ea puțin.

Adriana primi.

— Vezi, rămânem singuri în târg, îi spuse ea. Dumneata, Cecilia, eu… Suntem ca bătrânii care rămân la poartă, să-i privească pe cei ce pleacă. Poate că nici lui Gelu, acolo unde este, nu i se întâmplă mare lucru, poate că nici el nu duce altfel de viață, dar deosebirea e că el este acolo şi noi aici. Şi e o deosebire tristă, mi se pare.

Un moment, Buță voi să-i răspundă cumsecade. Era şi el amărât de plecarea prietenilor lui, duşi în alte locuri, spre o nouă viață, în timp ce el rămânea un licean bătrân, de douăzeci de ani. Ar fi vrut să-i vorbească Adrianei, aşa cum el nu ştia vorbi: simplu, lăsat în voia tristeții lui, adevărat.

Dar se încurcă după o ezitare orgolioasă şi schimbă sensul cuvintelor lui, subit, aşa cum un ac întors schimbă mersul unui tren de pe o linie pe alta.

— Poate că ai dreptate pentru dumneata, domnişoară Dunea. Întrucât mă priveşte pe mine, eu mă simt bine unde mă aflu. Gelu s-a dus ca orice băiat de treabă la studii. Ce mare ispravă a făcut cu asta? Mai interesant mi se pare să-ți creezi o aventură a ta proprie într-un oraş ca ăsta al nostru. Şi mi se pare că eu reuşesc…

— A, ştiu. Am auzit despre proiectul dumitale misterios, dar nu ştiu prea bine ce e. Mi-a povestit Gelu. Nu cumva vrei să fabrici aur?

— Gelu e un nătărău şi eu nu sunt un alchimist, răspunse el scurt.

Pe urmă, după un lung moment de tăcere, reluă vorba cu oarecare ezitare, ca şi cum s-ar fi întrebat dacă trebuie să continue sau să tacă.

— Uite, am să-ți spun dumitale un lucru pe care, nu l-am spus nimănui. Îți cer doar să fi discretă. Mi-ai răpi altfel jumătate din bucuria triumfului.

Se opri iar că să marcheze însemnătatea cuvintelor ce aveau să urmeze.

— Ai văzut dumneata vreodată o ruletă?

Adriana întârzie răspunsul, neştiind dacă nu e o glumă.

— Da.

— Ți se pare că e un joc de noroc.

— Evident.

— E evident poate, dar nu e deloc sigur. Căci bunăoară este evident că soarele se mişcă în jurul pământului şi cu toate astea… Descoperirea mea pleacă de la principiul că ruleta nu e un joc de noroc, ci unul de calcul.

O problemă care, deocamdată, n-a fost rezolvată. Un joc de forțe eu o constantă nedescoperită încă, un raport de forțe. Rămâne să calculez raportul ăsta şi misterul se sfârşeşte. În ziua în care am să captez hazardul într-o ecuație descoperirea mea va fi gata. Cu o sută de franci la Monte Carlo lumea va fi a mea, şi ziua aceea nu mi se pare să fie departe.

Se opri şi aşteptă cu aerul modest al unei gazde, care serveşte un *liqueur* excelent şi pe urmă îl pândeşte pe musafir, întrebându-l parcă din ochi: “Ei, ce zici?”

Adriana tăcu jenată, neîndrăznind să creadă, neîndrăznind să râdă, cuprinsă mai mult de un sentiment de milă decât de pofta de a se amuza. Nu, Buță nu era nebun, dar, oricum, misterul lui trecea dincolo de aşteptări. Nu-i răspunse deci şi încercă să schimbe vorba. El înțelese, îi spuse cu jumătate gură ziua bună şi plecă înainte, netulburat, fără a întoarce capul, ca un om care ştie bine încotro merge. Adriana îl privi din urmă câteva clipe. Se gândea cu oarecare melancolie la el. Era singur în acel oraş şi avea să rămână neschimbat, aşa cum îl cunoscuse, leneş, tenebros, superior, fără ca vremea trecând să-i adauge sau să-i ia ceva din imensa lui naivitate, din nepăsătoarea lui mizerie.

Nu era un simbol şapca aceea de licean, pe care o purta încă, la douăzeci de ani? Şi nu spunea ea că el singur, când toți foştii lui prieteni se răspândeau în lume şi în viață, că el singur rămânea ca totdeauna să creadă liber ce vrea şi să apere ce nu poate, să-şi bată joc de oameni şi să râdă de ceea ce lumea cuminte numeşte realități?

I se păru atunci Adrianei că numele acela uscat şi fără sunet interior: “Buță” e trist, ca o glumă nereuşită într-o casă de oameni necăjiți şi, privind cum omul se depărta cu pasul lui lăbărțat, cu mâinile prea mari ca să încapă în buzunare, cu capul înțepenit pe grumaji, avea impresia că are în fața ei un soi de stindard zdrențuit al unei lumi care era pe totdeauna sfârşită şi care fusese adolescența lor.

*

Săptămânile treceau agale. Nicio veste de la Gelu. O singură dată Adriana primi o carte ilustrată cu salutările şi semnătura de rigoare, scrise în grabă cu creionul pe verso şi ea, care îl ştia pe Gelu ordonat, văzu în neîngrijirea aceasta schimbări pe care nici un îndrăznea să le bănuiască.

Ținuse vreme multă cartea aceea colorată în mâini şi o privise atentă. Era *Ateneul român.* Fotografia era veche, dinainte de război probabil, şi cele câteva cucoane care se opriseră în fața obiectivului purtau rochii lungi şi pălării imense cu pene albe, aşa cum Adriana văzuse într-un album de familie. Imagine veche de cincisprezece ani a unui alt oraş decât acela în care trăia Gelu acum, ilustrația Ateneului român avea un humor trist ce spunea deşertăciunea tuturor zilelor ce trec. Ce amantă primise cu cincisprezece ani în urmă aceeaşi poză verde, în care încerca să-şi imagineze existența altui iubit? Ce amantă o va primi peste alți cincisprezece ani când durerile de acum vor fi fost de mult uitate şi doar Ateneul român îşi va afirma liniştit eternitatea?

Adriana trecuse de epoca disperărilor mute, de vreme ce putea să glumească, oricât de trist, pe seama lor. Aşteptările ei se cumințeau: treceau în rândul lucrurilor zilnice, obişnuite, neschimbate şi deveneau suportabile ca tot ce se leagă de monotonia vieții.

Poate că altfel, fără această tristețe, viața ar fi fost mai greu de dus, mediocră cum era, lipsită de accidente, goală de sens. Adriana trăia în amintirile ei ca într-o altă existență şi număra zilele după un calendar unde erau înscrise aniversări personale pe care le sărbătorea ea singură în felul ei. Se chinuia să restabilească o dată, să corecteze o amintire, să adauge un detaliu. Din evenimentele ce trecuseră altădată la întâmplare, ea făcea

acum o poveste cu un început şi un sfârşit, cu perioade de umbră şi lumină, poveste pe care o retrăia acum din nou, încet, cu voluptatea de a şti că nimic nu mai poate fi schimbat, că totul îi aparţinea ei pe totdeauna. Ce ar fi putut face Gelu împotriva amintirilor ei? Că ar fi iubit-o sau nu, că s-ar fi întors ca altădată spre ea sau că ar fi rămas departe cu alţi oameni, nimic nu s-ar fi schimbat din istoria ei. Într-un fel, Adriana îl uitase.

Exista undeva, departe, într-un oraş mare, un om care ducea o viaţă a lui, cunoştea lume, umbla pe străzi necunoscute, muncea, se ducea la teatru, se culca cu femei străine şi omul acela îi era indiferent şi uitarea lui îi era totuna şi viaţa lui toată îi era străină. Fiindcă, într-un singur ceas, la aburul unei ceşti de ceai, ea retrăia, de la un capăt la altul, o viaţă din care nimeni nu mai putea să evadeze, după cum nimeni nu mai poate să evadeze din amanţii zugrăviţi pe tablouri.

În această perioadă de resemnare, sosi într-o zi, neaşteptată, o scrisoare din partea lui Gelu. Scrisul acela clar, drept şi geometric, contrazicea, numai ca imagine chiar, dispoziţia de suflet vagă a Adrianei.

Era o scrisoare cordială, simpatică, în care Gelu dădea scuze valabile pentru întârziere, povestea cu voie bună ce făcea, cerea veşti, trimitea salutări.

În post-scriptum două rânduri o neliniştiră pe Adriana.

"Pe cine crezi că am cunoscut mai alaltăieri? Cello Viorin. I-am fost prezentat din întâmplare şi am impresia că îl interesez. M-a chemat la el."

CAPITOLUL VI
“Cântecele blondei Agnes”

ÎNTR-ADEVĂR GELU ÎI FUSESE prezentat lui Viorin, întâmplător, în casa unor prieteni comuni. Ferdinand Graz, un mecanician neamț meloman, care îi era coleg la un curs liber de matematici, îl întoarse pe Gelu într-o seară să asculte un concert de familie.

El cânta la flaut, iar nevastă-sa – săsoaică blondă dintr-un burg transilvănean – la vioară.

— Vino. O să-ncercăm un fragment din al doilea concert brandenburghez. Şi pe urmă, ştii, avem un pianist celebru. Nu-ți spun cine. Vino şi ai să vezi.

Pianistul celebru era Cello Viorin.

Gelu îl găsi instalat într-un fotoliu, lângă sobă, săltând pe genunchi odraslele gazdei, un băiat şi o fetiță, care se jucau între timp cu tabachera, nasturii şi urechile lui.

— Iartă-mă, domnule, că nu-ți pot întinde cum trebuie mâna, dar, uite, nu mă lasă plozii ăştia.

Avea un zâmbet mare, deschis, care îi lumina toata fața. Gelu îi spuse câteva vorbe respectuoase despre admirația ce o purta muzicii lui şi despre plăcerea de a-i face personal cunoştința. Viorin râse cu simplicitate. Se bucura poate de acele cuvinte amabile, dar le primea cu modestie, cu oarecare scepticism.

Seara trecu uşor în conversații fără importanță, pe care dealtminteri nevasta gazdei le întrerupea autoritară, bătând cu arcuşul în pupitru.

Era semnalul de începere şi atunci Viorin îşi lua locul la pian, Graz îşi pregătea flautul, nevasta, lui îşi proptea de pieptul ei opulent vioara. Gelu asculta cu plăcere, deşi acest tablou de familie i se părea puţin naiv în armonia lui. Femeia, o Gretchen îngrăşată, bătea tactul cu piciorul (un picior lat, încălţat cu o gheată masivă de box, ce suna tare pe podea) şi de la pupitrul ei îşi controla cu o privire severă partenerii. E drept că, dintre toţi trei, ea cânta cel mai bine. Bărbatul ei, când făcea vreo greşeală, apleca ochii să se ferească de privirea ei răzbunătoare, iar Viorin tremura terorizat.

Gelu surâdea distrat de această scenă idilică, dar o felicita în gând pe intransigenta nevastă a lui Ferdinand Graz, căci mulţumită ei asculta în seara aceea un concert de Bach, poate prea masiv şi lipsit de nuanţe, dar limpede şi precis executat. Pe încetul se crease în acea cameră o atmosferă deosebită, în care el se pierdea de bunăvoie, deşi simţea într-un fel ridiculul nemţesc al situaţiei. Violonista avea mâinile jupuite de la bucătărie: cânta acum o sonată şi un ceas înainte curăţase poate cartofi.

Se făcea târziu şi mica orchestră schimbase de câteva ori o bucată de Bach pentru una de Beethoven, o bucată de Beethoven pentru una de Bach.

— Ce-ar fi să cântaţi *Cântecele blondei Agnes,* propuse Gelu pentru variaţie.

Ferdinand Graz acceptă cu entuziasm şi Viorin încercă primele acorduri. Dar nevasta lui Ferdinand lovi scurt cu arcuşul în pupitru şi spuse retezător:

— Nu.

Bărbaţii se uitară unul la altul şi se supuseră. Femeia le deschise fiecăruia în parte un caiet de Mozart, le indică cu vârful arcuşului pagina aleasă şi dădu semnalul de începere.

Nimeni nu crâcni.

Şedinţa se sfârşi târziu, după miezul nopţii. Viorin îl luă pe Gelu de braţ.

— Dacă nu ți-e somn, vino cu mine să ne plimbăm. Îți place să umbli?

Erau amândoi puțin amețiți de muzică şi ezitau în poartă neştiind încotro, s-o ia, ca şi cum ar fi ieşit de la dineu cu femei frumoase şi şampanie bună. Merseră o bucată de drum, fără să schimbe vreun cuvânt.

— Trebuie să mă ierți. Mi-ai cerut adineauri să cânt la pian *Cântecele blondei Agnes* şi te-am refuzat. E o muzică de care mă feresc. Deşi e a mea şi deşi e atâta vreme de când am scris-o, nu o pot asculta fără adâncă emoție.

Gelu voia să-i răspundă că nu el era vinovat, de acel refuz, ci teribila doamnă Graz, care îl oprise, dar văzându-l pe Viorin melancolic şi neatent renunță să mai facă această observație de detaliu.

— Da, domnule, e curios şi poate greu de crezut, dar cântecele acestea ale lui Agnes sunt cea mai grea durere a mea. Dumneata şi alții ca dumneata nu vedeți în ele decât o bucată de muzică frumoasă sau urâtă. Pentru mine însă asta nu are nicio importanță. Căci Agnes a existat. Te-ai gândit dumneata, care spui că-mi admiri cântecele, te-ai gândit vreodată că ele ascund un om care a trăit în realitate ca dumneata şi ca mine?

Gelu fu surprins de acest brusc ton de confidență.

— Mărturisesc că nu.

— Ei, vezi? Dumneata asculți pentru plăcerea dumitale de meloman. Hm! Ca şi cum pentru plăcerea dumitale de meloman a murit Agnes. Fiindcă, mă înțelegi? Agnes a murit, a murit de-adevăratelea, a murit cum mor oamenii şi cum mor câinii.

Gelu îl privi speriat, neştiind dacă Viorin, în violența cu care vorbea, nu-şi pierduse mințile. I se părea ciudat omul acesta pe care abia îl cunoscuse şi care acum, din senin, se pornise să strige pe stradă, ca şi cum s-ar fi luptat cu cineva.

Omul merse iar o bună bucată în tăcere şi pe urmă vorbi calm, cu resemnare.

— Uite cum a fost. Agnes trecea în fiecare dimineață în fața casei mele. Era o fată blondă, înaltă, miraculos de frumoasă. O cunoscusem într-un salon monden şi nu o luam în seamă. Credeam şi am crezut până la moartea ei că era o domnişoară frivolă, căreia îi place să flirteze cu oamenii celebri. Mi-a spus de câteva ori că mă iubeşte. N-am crezut-o. Mi-a scris lungi scrisori disperate, prin care îmi cerea numai să mă vadă. Mi-a jurat că ar fi fericită doar cu o privire blândă, doar cu o mână întinsă pe care să mi-o sărute. Am râs. Mi-a spus că are să se omoare. Am râs iar. Până când, într-o zi de toamnă, pe terasa casei, am găsit-o cu buzele încleştate pe pragul uşii, cu ochii sticloşi, cu părul ei blond desfăcut.

Gelu asculta bănuitor. Faptul era desigur adevărat, căci glasul lui Viorin tremura şi ochii îi luceau înlăcrimați, dar i se părea cu totul neverosimilă această confesie necerută, neaşteptată, nepregătită, poveste de un tragic neprecis şi sumar, îi era penibil să meargă alături de acest om zguduit de plâns şi la a cărui durere bruscă nu putea lua parte fiindcă nu o cunoştea şi fiindcă îi era indiferentă.

— Înțelegi, domnule, de ce îmi bat eu joc de admirația pe care mi-o mărturiseai adineauri în casa lui Graz? Admirație şi glorie? Hm! Mizerie. Dacă ai şti, dacă ai putea pierde pentru o singură clipă liniştea dumitale de om satisfăcut şi dacă...

Dar de ce stau eu să-ți povestesc toate astea. Du-te domnule, şi te culcă. Noapte bună!

Viorin se întoarse scurt pe călcâi şi se pierdu cu paşi repezi după colț.

*

A doua zi, la facultate, Ferdinand Graz se apropie de Gelu şi îl rugă să prânzească cu el la un restaurant din apropiere. Avea să-i vorbească şi, într-adevăr, de îndată ce fură singuri, începu.

— Aş vrea să cer scuze pentru cele ce s-au întâmplat aseară. Femeia mea e o nevastă de treabă, dar, cum să spun eu? prea energică uneori. Uite, ieri, când d-ta ai cerut lui Viorin să-ţi cânte, ea s-a purtat urât. Ai avea dreptul să fi supărat.

— Nu, zău că nu sunt. Şi pe urmă... am primit deja o serie de explicaţii pentru treaba asta.

— Nu, nu. Lasă-mă să termin. Vreau să rămânem prieteni şi de vreme ce sper să mai vii la noi în casă, e mai bine să te previn. Ştii d-ta cum o cheamă pe nevasta mea?

— Doamna Graz, cred.

— Agnes Graz. Agnes!

— Frumos nume.

— Da. E un nume care trebuie să-ţi fie cunoscut. Ia gândeşte-te.

Gelu îl privi lung, neîndrăznind să creadă.

— N-ai să mă faci să cred că nevasta dumitale e... În sfârşit că Viorin...

— Ba da. Agnes e Agnes şi cântecele lui Viorin au fost scrise pentru ea. Sunt vreo 6 ani de atunci. Ne mutaserăm tocmai la Bucureşti şi nevastă-mea era însărcinată cu al doilea copil. Nu cunoşteam pe nimeni aici şi întâmplarea a făcut să mă împrietenesc cu Cello Viorin, care pe atunci nu era încă prea cunoscut. Mâncam amândoi la aceeaşi lăptărie. Am aflat că e muzician şi cum muzica e singura pasiune a familiei mele l-am invitat acasă. De atunci am luat de altfel obiceiul seratelor noastre muzicale. Din nefericire Viorin s-a amorezat de nevastă-mea. Fără ştirea mea, desigur, i-a propus să fugă cu el. Femeia mea însă e, cum ţi-am spus, o nevastă cumsecade. Nu e nici romanţioasă şi nici tristă. E vrednică, îi place să lucreze zdravăn şi nu cunoaşte decât o dragoste: aceea pe care i-a permis-o pastorul. În plus, pe vremea aceea era însărcinată în a şasea lună. Nici astăzi nu pricep cum s-a amorezat Viorin de ea. Fapt e că femeia i-a spus să se astâmpere, iar pe mine m-a întrebat dacă n-ar trebui să-i închidem lui

Viorin uşa casei noastre. La ce bun să fi făcut atâta scandal? Mie Viorin mi-a fost drag şi am lăsat lucrurile să treacă în voia lor. De atunci n-a mai fost vorba de amor şi am rămas buni prieteni. Numai că, disperat, Viorin a scris: *Cântecele pentru blonda Agnes.* Le cunoşti, nu-i aşa? După părerea mea mai frumoase lieduri nici Schumann n-a scris. Agnes, nevastă-mea, nu le poate însă suferi. Zice, mai ales, că-i e ruşine să le asculte în fața mea.

Gelu era uimit. Nu că ar fi pus un moment la îndoială povestea lui Graz. El vorbea cu simplicitate şi cu un umor de om aşezat, care mărturisea adevărul. Dar era atât de mare deosebire între legenda romanțioasă a lui Viorin şi între această istorie de buni burghezi, încât nu ştia ce să creadă şi ce nu. Îi povesti lui Graz convorbirea pe care o avusese în noaptea trecută cu Viorin.

O cunosc, îi răspunse el. Mi-a povestit-o şi mie. Să nu crezi că Viorin e un mincinos. E un om cu imaginație doar. El, cel puțin, crede în ceea ce spune şi poate că atâta lucru e de ajuns. Şi, în fond, de ce să nu-i ierți atâta slăbiciune. Domnule, eu fac muzică de la vârsta de 8 ani şi ştiu ce se cheamă a avea talent. Ei bine, Viorin îl are şi asta ajunge pentru ca să mă închin în fața lui, uite aşa, până la pământ. Iartă-i şi dumneata naivitățile.

*

Ferdinand Graz avea dreptate. Oricât de ridiculă era istoria acestui amor, Gelu simți instinctiv o caldă simpatie pentru Viorin.

Ar fi trebuit să râdă gândindu-se la opulenta lui zână, la pieptul ei de Brunhildă războinică, la mâinile ei de menajeră melomană. Altădată, la D... când asculta în tovărăşia Adrianei acele cântece, îşi imagina o Agnes de mit, un chip de icoană, tras, serafic, nepământesc. Acum era poate puțin iritat cunoscând realitatea, dar îşi spunea că Viorin trebuie să fie un copil admirabil, de vreme ce

fusese capabil de asemenea naivități.

Îl revăzu de câteva ori. Era totdeauna preocupat, entuziast, vibrant, gata să povestească o aventură, să improvizeze un motiv pentru pian, să dezmintă un lucru afirmat cu o zi înainte, să inventeze o tragedie desigur autentică. Nu lua niciodată precauții pentru garantarea fanteziilor lui şi nu ezita să spuie la interval de cinci minute două lucruri contradictorii.

— Nu te mai vezi pe stradă, domnule Viorin.

— O, dragul meu, mi se întâmplă un lucru extraordinar. Închipuieşte-ți că duminică veneam spre dumneata, cum ne fusese vorba, ca să te iau la simfonic. Deodată văd un Rolls-Roice, se opreşte drept înaintea mea şi de la volan o doamnă îmi face semn cu mâna. Nu o cunoşteam şi credeam că i se adresează altcuiva. Mă uit curios pe de lături şi nu văd pe nimeni. Atunci femeia coboară din automobil şi se îndreaptă către mine. “Domnule Viorin, îmi spune ea, fă-mi plăcerea şi ia loc lângă mine în maşină.” – Nu înțelegeam nimic, desigur, dar am urmat-o. Mi-a povestit atunci că îmi cunoaşte muzica de multă vreme, că vrea să mă cunoască de aproape, că mă roagă să o vizitez în vila ei de la şosea. Ei bine, ce să-ți spun, de duminică până azi n-am mai scăpat de ea. Ce e dreptul, e o femeie superbă, dar oricum, trei zile şi trei nopți de dragoste continuă e cam mult.

De obicei însă Viorin, care nu avea spiritul frivol, istorisea aventuri mai triste, cu deznodăminte grave, cu eroi tragici. Şi ce era deconcertant în imaginația lui, era că nu rămânea absolut în fantastic, că dădea uneori detalii veridice, probabile, ba chiar absolut sigure. De câteva ori, câteva istorii, pe care Gelu le crezuse inventate, se dovediseră riguros exacte. Aşa încât el nu mai ştia să deosebească adevărul de legendă şi-l asculta pe Viorin curios, cum ar fi citit un roman foileton.

— Am cunoscut multe femei, dar niciuna nu mi-a lăsat o amintire mai emoționantă decât o tânără provincială, pe

care am văzut-o acum un an aici la Bucureşti. Am fost prieteni şi cine ştie dacă până la urmă n-am fi fost amanţi! Îndeobşte mă feresc de "admiratoare". Fata asta însă, de cum mi-a trecut pragul, mi-a plăcut. Avea o expresie de afecţiune pe care n-am văzut-o decât pe obrazul ei frumos. Şi să ştii de la mine că obrazul nu minte.

Să vezi. Într-o dimineaţă cineva îmi bate la uşă. O femeie foarte tânără, foarte frumoasă mai ales, mă întreabă dacă-mi poate vorbi. O primesc, desigur. Îmi spune că nu e din Bucureşti, că a venit din oraşul ei de provincie ca să mă vadă şi să-mi ceară o favoare: aceea de a cânta la pian înaintea mea *Cântecele blondei Agnes.*

Dragul meu, a fost un miracol. Niciodată nu s-a cântat o melodie cu mai multă simţire, cu mai mult adevăr. Eram zguduit. Au urmat pe urmă două săptămâni de fericire. Simţeam cum pe fiecare zi fata îşi pierde siguranţa ei personală, cum se apropie de mine irezistibil, cum se adânceşte în pasiune fără voie. Şovăia, cum trebuie să şovăie un şarpe, care ar vrea să scape de vrajă şi nu poate.

Pe urmă, într-o zi, a fugit. Cred că a plecat de teamă. Când am aflat, era prea târziu. În noaptea aceea n-am dormit: am scris atunci un cântec de dragoste, cum nu cred să fi scris al doilea. Dimineaţa am alergat la gară şi abia am avut timp să i-l întind prin fereastra vagonului, care se urnea tocmai din loc.

Era bună, liniştită, gravă şi uneori visez că avea carnea caldă ca pâinea.

— Cum o chema?

— Adriana. Adriana Dunea.

CAPITOLUL VII
Buță prizonier

ADRIANA AŞTEPTA CU TEAMĂ întoarcerea lui Gelu la D… Întâlnirea lui cu Cello Viorin o nelinişte a. Dacă vor fi vorbit despre ea? Dacă Gelu la întoarcere îi va cere lămuriri asupra unor lucruri pe care ea altădată le tăinuise?

Se gândi să-i scrie, ca să-i povestească tot şi să-l prevină. În fond nu se întâmplase nimic serios între ea şi Viorin. Ea făcuse însă imprudența de a nu spune totul din timp. Crezuse că era mai, comod şi mai simplu aşa. Întâmplarea complica lucrurile abia acum, un an mai târziu.

Nu-i scrise totuşi. Îl aştepta şi se hotărî să lase lucrurile în voia lor. La început părea că totul se aranjează. Gelu venind la D… de Crăciun fu amical, o vizită de câteva ori. O însoți la plimbare în oraş, nu făcu nicio aluzie supărătoare. Era rezervat şi uneori rece, dar Adriana se obişnuise cu această purtare de când el îi spusese răspicat că nu o mai iubeşte. E drept că acest calm aparent o neliniştea mai mult pe Adriana, fiindcă se gândea că cearta ar putea porni dintr-un moment într-altul, pe neaşteptate, surprinzând-o. O dorea chiar: altfel nu-l putea privi în ochi pe Gelu, ştiind că între ei doi rămâne continuu o întâmplare penibilă, pe care o cunosc amândoi, fiecare simulând însă că o ignorează. Scenele tari cu exclamații şi replici violente, Adriana le suporta mai uşor decât această surdă înveninare de fiecare ceas.

De aceea, o dată, fără a fi premeditat, Adriana izbucni.

— Gelule, spune-mi ce ți-a povestit Viorin despre mine?

Un moment, Gelu fu ispitit să răspundă cu perfidie: “Viorin? dar de unde îl cunoşti tu pe domnul ăsta?”

Dar se răzgândi văzând cât era de galbenă Adriana, aşteptându-i răspunsul. Îi istorisi atunci, fără grabă, fără reproşuri, dar cu oarecare melancolie, tot ce ştia.

Adriana rămase uimită. Nu se mai recunoştea în versiunea lui Viorin. Totul era fals, totul era inventat, schimbat, interpretat greşit şi cu rea-voință. Ceea ce nu fusese decât o mică glumă devenea o fatală pasiune. Viorin mințise cu inconştiență. Nu, nu-i adevărat că ea s-ar fi dus să-l viziteze acasă. N-a fost niciodată la el şi nici nu s-a gândit niciodată s-o facă. El a oprit-o pe stradă. El i-a vorbit, el a insistat. Adriana protestă cu mânie. Cum? Gelu a putut să creadă în povestea asta de prost gust? mistificare ieftină şi copilăroasă? Cum? s-a putut îndoi de ea? N-a văzut ața albă din cusătura asta grosolană?

Plângea de indignare, se plimba agitată prin casă, îşi frângea mâinile.

El vorbi, mereu calm.

— Poate că ai dreptate, Adriana. Sigur că ai dreptate. Viorin a mințit, fiindcă aşa minte el de obicei. Ei şi? Se schimbă cu asta ceva? Am eu nevoie de investigații? Ai tu nevoie de scuze? Tu nu înțelegi că din momentul în care întâmplarea asta a fost cu putință tot restul nu mai interesează? Că te-ai dus tu la el sau a venit el la tine, că te-a iubit el sau că l-ai iubit tu, că v-ați îmbrățişat sau că nu v-ați îmbrățişat, crede-mă, toate astea mie îmi sunt totuna. Eu nu sunt un procuror. Altfel ți-aş putea spune că indignarea ta e cel puțin întârziată. Fiindcă rămâne stabilit bunăoară că tu l-ai cunoscut pe Viorin anul trecut şi mi-ai ascuns faptul ăsta. De ce? Te-ai plimbat cu el, te-a condus la gară, ți-a dat un cântec scris anume pentru tine.

Mie nu mi-ai spus nicio vorbă despre ce s-a petrecut atunci. Nu, nu protesta, te rog. Ştiu că ai putea găsi o

explicație, ştiu că ai putea găsi zece explicații, toate bune, toate plauzibile. Ei şi? Nu vezi, fată dragă, că eu nu judec pe fapte şi întâmplări şi istorii? Îmi bat joc de ele. Eu aveam nevoie numai de o anumită împăcare intimă, pe care nu mai o am. Eşti tu în stare să o clădeşti din nou cu “argumente?” Dacă ai şti ce oroare am de bănuieli şi confruntări şi dezmințiri? Îți poți tu imagina prăpastia care există între pur şi impur? Te-ai cutremura poate. E ceva absolut şi fără putință de întoarcere. Ceva e curat sau nu e. Cea mai slabă umbră, cea mai uşoară spărtură e de ajuns pentru a trece de la o lume la alta. Eu îți vorbesc despre un sentiment. Nu îmi răspunde vorbindu-mi despre o situație.

Ascultă-mă pe mine, Adriana. Să lăsăm explicațiile, că nu ne duc nicăieri. Faptul e mult mai simplu şi mai trist. Era un timp în care tu dețineai pentru mine rostul unei vieți întregi. Astăzi nu eşti decât o fată frumoasă. E mult poate, dar nu e destul.

Adriana plângea zguduită, înțelegând că totul era pierdut. El o îmbrățişă prieteneşte şi îi şterse lacrimile ca unui copil.

— Gata?

— Gata.

*

Se despărțiră la începutul lui ianuarie, convinşi că era pentru totdeauna. Gelu se întorcea iar la Bucureşti, vacanța fiind sfârşită. Adriana rămase câtva timp încă la D... din lene, din oboseală. O chemau diferite neamuri să petreacă sfârşitul iernii într-un orăşel de munte, în Moldova, dar ea se gândea la o călătorie, ca la o aventură imensă de care nu se simțea capabilă. Pețitori de tot felul treceau zilnic aproape prin casă.

Într-adevăr, Adriana răspunse părinților ei că nu refuză să se mărite. Doamna Dunea cerceta acum cu vigilență

titlurile pretendenților. Ezita între doi mai ales, dar Adriana, nevoind să-i vină în ajutor cu o părere, sub pretext că ei oricine îi era totuna, decizia doamnei Dunea se tot amâna. În sfârşit, odată cu vremea care începuse să se îmblânzească pe la jumătatea lui februarie, Adriana plecă din oraş. Se ducea pentru câteva luni în acel mic oraş din munți. Un lucru mărunt şi dealtminteri fără nicio legătură cu ea o hotărâse la această dezertare.

Buță fusese luat la armată.

Într-o zi, o hârtie albă îl căutase acasă. Băiatul fusese surprins de acest lucru, pe care altfel ar fi trebuit să-l aştepte. Încercase să fugă. Se gândea chiar, în disperare, să se ascundă între Vii, unde ştia el o vizuină. Dar fusese încolțit şi într-o zi apăru pe stradă în haine verzi, prea largi pentru el, cu părul tuns chilug, cu o capelă largă ce îi cădea peste urechi şi cu brațele bălăbănindu-se dezorientate în căutarea unei libertăți pierdute.

Adrianei îi făcu rău expresia lui de fiară prinsă. Era ultimul erou al unei poveşti, care, vedea ea bine, era definitiv terminată. Soarta lui Buță semăna puțin cu soarta dulăilor de mahala, care umblă ani întregi pe străzile târgului, liberi şi lățoşi, până când într-o zi, în aplauzele copiilor, în huiduielile gospodinelor şi chelălăitul câinilor din cotigă, lațul hingherului li se strânge deodată după gât.

PARTEA A PATRA

CAPITOLUL I
Într-o zi de iulie...

ÎNTR-O ZI DE IULIE, CUM GELU ieşise în oraş să se plimbe, o voce cunoscută îl strigă pe nume din depărtare, de la colțul străzii. Se întoarse surprins şi văzu venind spre el o femeie tânără, pe care nu o recunoştea, dar care desigur nu era străină, căci îi făcea semne amicale cu mâna.

Nu vedea din depărtare decât o rochie albă, uşor agitată în mers. Capul era umbrit sub borul unui gamen alb de pânză şi Gelu ghici abia, ca pe o lumină răsfrântă, un surâs ce se ascundea. Nu recunoştea nimic în mersul acela şi până a fi aproape de tot, curiozitatea lui fu crescândă. Abia atunci, la câțiva paşi de ea, avu impresia că se găseşte în fața Adrianei, dar gândul îi trecu întâmplător prin minte, fără să insiste. Nu, nici talia, nici înălțimea, nici expresia acelui trup nu îi erau cunoscute. Privi bănuitor, aproape speriat.

Ezită un moment înainte de a o recunoaşte.

— Eşti tu?

— Eu.

Hotărât, se întâmplase ceva cu Adriana. Era desigur ea, căci îi ardeau acum ochii strălucitori, fruntea mată, obrazul rotund. Dar era ceva schimbat în toată înfățişarea

ei, n-ar fi ştiut să spună ce anume, un aer străin, o expresie fizică, un detaliu. Nu înceta să se mire. O măsură cu o privire directă, care ar fi fost agresivă şi supărătoare, dacă n-ar fi avut în acelaşi timp o nuanță de imensă uimire.

Adriana nu ştiu să răspundă întrebărilor lui.

— Nu, te asigur, nu văd niciun fel de schimbare. Şi m-am uitat bine în oglindă, te rog să mă crezi. Sau... ştiu eu? Poate pantofii...

— Ce pantofi?

— Pantofii ăştia albi de pânză, fără tocuri.

Gelu nu o lăsă să termine şi porunci scurt ca un judecător de instrucție, care se vede. În posesia unui indiciu şi vrea să-l verifice imediat:

— Umblă.

— Cum?

— Umblă, te rog. Mergi. Înaintează.

Ea nu înțelegea nimic, dar se supuse încurcată, făcând câțiva paşi şi uitându-se întrebătoare spre el.

Gelu se lumină brusc. Găsise.

Tot ce se schimbase în Adriana era pasul. Îl ştia sprinten şi nesigur, mângâind abia podeaua pe care trecea, ca un lăstun ce atinge apa în zbor. Descoperea acum schimbat un pas ce se lipea de pământ, un pas leneş, moale, larg, care cădea pe toată talpa şi se rezema pe patru laturi de pământ. Era numai un amănunt, dar schimba cu totul liniile corpului. Adriana devenea mai scundă, umerii coborau, mâinile se destindeau ca după o lungă încordare. Era mai puțin suplă decât înainte, dar avea o expresie de mare linişte fizică, de odihnă totală. Tot corpul părea să se desfacă dintr-o strânsoare şi să se potrivească după mişcări instinctive.

— Mergi, Adriana, mergi.

Fata se oprea din când în când, nedumerită, întorcea capul şi îl întreba din ochi.

— Încă?

— Da. Mergi.

Era în bucuria lui de a o privi un strigăt nestăpânit, care îi mărea ochii; avea impresia că pentru întâia oară o cunoaşte pe Adriana, că o descopere abia acum. Simpla deschidere a pasului era senzuală, caldă, fără ruşine, răspândind în jur o inconştientă fericire a cărnii, sub soarele alb al zilei.

Treceau oameni şi trăsuri, se opreau copii în loc să-i privească, îi salutau cunoscuți, dar toate acestea se întâmplau neobservate, pe de lături şi singurul lucru care exista era minunea aceea bruscă, ce i se revela la zece paşi de el. O privea cu doi ochi scânteietori, care o speriară pe Adriana şi îi aduseră un val de sânge în obraji.

Căci ştia ce înseamnă acea privire.

Se întoarse scurt spre el.

— Să lăsăm glumele, Gelule. Haide!

Merse lângă ea fără să-i vorbească. Ea îl urma nesigură, uluită de bruscheța emoției lui şi intimidată ca altădată, într-o dimineață de demult, când îi bătuse la uşă îndrăzneț, cu ochii deschişi mari şi pumnii strânşi.

O luară după colț, înapoi spre casa Adrianei. Abia în fața porții băgară de seamă că se întorseseră. Trecură amândoi pragul, nesiguri de ce avea să se întâmple. Când uşa se închise în urma lor, căzură unul în brațele celuilalt.

Carnea fetei era fierbinte, părul avea o aromă neştiută. Sub rochie, trupul se desfăcea din încheieturi, moale. O culcă pe divan şi îngenunche lângă ea. Îşi puse fruntea pe sânul ei stâng, care ieşea rotund dintre dantelele albe, mai alb decât ele. Îi ținu în mână genunchiul şi surâse, recunoscându-l. Îşi purtă buzele pe cusătura ciorapului ei, ca să reînceapă o glumă veche şi o urmă atent, cu o seriozitate de copil, până unde țesătura puțin aspră, rece şi lunecoasă a mătăsii contrasta brusc cu carnea fierbinte şi moale ce se dezvelea.

Adriana îl privea obosită şi întinse mâna să-l mângâie pe păr.

*

Părea că începe un timp nou. Nu era numai un ocol al unei iubiri, care revenea din amintiri şi din obişnuințe, din legături uitate şi vechi, dar persistente şi vii încă. Nu. Era curios cum în acele prime zile de dragoste subită, în îmbrățişările lor, în cuvintele lor rare, în privirile lor întâmplătoare, nu regăseau nimic din fosta lor pasiune, nici măcar gustul depărtat pe care îl păstrează sărutările vechi. Nu se recunoşteau şi bucuria lor era amestecată cu un sentiment de continuă mirare.

— Eşti o iubită nouă, Adriana. Îți mai rămâne doar numele şi gestul liniştit cu care îți mângâi fruntea.

Exagera, desigur. Căci îi mai rămânea Adrianei acelaşi lob de ureche mică, subțire, slab desemnată, pe care buzele lui o căutau sub păr, cu precisa senzație că acolo carnea ei era mai goală. Îi mai rămâneau mâinile lungi cu oasele subțiri, pe care i le simțea la încheietură gata să se frângă între degetele lui de bărbat. Şi îi mai rămânea tot, afară de gustul intim al trupului, schimbat, aroma nedefinită, neprecisă, ezitantă a cărnii şi a părului, căldura aceea după care recunoşti într-o îmbrățişare o femeie iubită, căldura aceea ce venea din ritmul sângelui, din înfiorarea nărilor, din moliciunea buzelor, din bătaia rară a pupilei. Atâta lucru se schimbase în Adriana – aproape nimic, o părere, un abur, o nuanță – şi fusese de ajuns Ca să facă din ea o altă ființă.

Era în descoperirea lui Gelu, în noua lui dragoste, ceva violent. Trecea peste amintiri, judecăți, piedici.

Adriana se temea de iubirea lui bruscă. Era în exuberanța, în nerăbdarea, în entuziasmul lui, un exces care o nelinişti, poate fiindcă asta dezorganiza simțul ei de echilibru sau poate, mai degrabă, fiindcă simțea că o pasiune bruscă nu este o pasiune stabilă. Ea ar fi vrut să fie iubită mediocru, fără accese de mare patimă, dar de

asemeni fără căderi subite şi lungi, să fie iubită cu o dragoste zilnică, sigură, aşezată.

În fata pasiunii lui prea vii, ea avea un gest ascuns de ezitare, asemănător surâsului descurajat al oamenilor trişti, când le dai o veste în care le e teamă să creadă, fiindcă li se pare prea frumoasă. Ar fi vrut să răspundă sărutărilor lui cu aceeaşi sclipire de scurtă nebunie, să-l aibă în brațe cu aceeaşi desăvârşită fericire, dar se temea să nu înainteze prea mult pe căile norocului, pe care le ştia – de altădată – ocolite, scurte, înşelătoare.

Se strecura deci prin mâinile nervoase ale lui Gelu, cu un mic zâmbet speriat, ce punea pe cuvintele lui de dragoste un accent de îndoială şi amintea, deasupra jurămintelor lui, sentimentul de a şti că totul trece. Era poate în acel surâs reticent al ei o vagă umbră de ironie, care nu-i aparținea ei propriu-zis, dar care era-pur şi simplu ironia întâmplărilor şi a destinului. Era ciudat cum această slabă rezistență a ei (rezistență sufletească numai – fiindcă altminteri se lăsa în voia brațelor lui poruncitoare) o înfrumuseța.

Adriana era în acea vară înaltă, odihnită, calmă, ca o simplă fată de țară, umblând desculță prin ierburi: avea o gravitate care uneori lui Gelu i se părea exagerată, fiindcă o făcea nemlădioasă, puțin stângace, puțin rigidă.
Era o frumusețe ca a serilor de vară, fixă, adâncă, fără treceri nesimțite, fără schimbări şi nuanțe.

Numai uneori o înfiora gândul că totul se poate sfârşi.

CAPITOLUL II
Rochia neagră

FOARTE TÂRZIU, ÎNTR-O VREME în care lucrurile erau de mult aşezate şi iubirea lor sfârşită, Adriana avea să încerce a-şi aminti amănunțit zilele acelei veri, fără să izbutească totuşi să vadă ceva cu precizie. Acolo memoria ei se oprea brusc, sărind două luni de viață şi reîncepând pe urmă numaidecât din toamna acelui an, întocmai ca o frescă ştearsă la mijloc de o pată ce întrerupe episodul pictat şi îl desparte în două, bucăți disparate, de o parte şi de alta a unui loc gol. Ce reprezenta anume acest loc alb într-o vreme în care fresca va fi fost întreagă, se putea poate înțelege şi reconstitui abstract din atitudinea eroilor rămaşi întregi pe zid, dar culoarea, expresia, viața lor erau definitiv pierdute şi încercând să le caute sub cuvinte, ea se ostenea zadarnic, ca şi cum ar fi căutat sub cenuşă un jar de mult stins.

Uneori surprindea scurte imagini, pe care le recunoştea după gustul lor sufletesc a fi făcut parte din acea vreme, dar ele îi apăreau subit ca sub bătaia unui reflector puternic şi dispăreau iar, cu neputință de reținut, cu neputință de înțeles în jocul lor dezordonat.

Rămânea doar pe urma acelei vremi un aer de irealitate, sub care şi puținele detalii precise ce Adriana izbutea să le păstreze cu destulă trudă în memorie prindeau o patină de legendă şi se depărtau într-o lume neprobabilă, care va fi existat poate, dar care la fel de bine putea să fie numai o părere.

Câtă vreme Gelu rămăsese la D… prezența lui fizică dovedea oarecum realitatea acelei fericiri. Dar mai târziu, după întoarcerea lui la studii, la Bucureşti, Adriana, rămasă singură, avu lămurită senzație de a fi la capătul unui vis ce se sfârşeşte şi încă o dată se resemna să creadă în moartea amorului lor. Nu îndrăznea să-şi spună că iubirea lor din august era un fapt care i-ar fi dat ei dreptul să-i ceară lui în mod logic o anumită atitudine, un fapt pe care putea să-l amintească şi în numele căruia să pretindă, măcar ca pe o elementară consecvență sufletească, să fie iubită şi să iubească.

Dacă, întorcându-se la D… Gelu i-ar fi dat bună ziua cu indiferență, dacă ar fi refuzat, să o vadă şi nu ar fi vrut să o sărute, ea n-ar fi găsit ce să-i reproşeze, căci niciun moment nu crezuse că dragostea lui din vară ar fi fost altceva decât o scurtă nebunie, căreia ea i se supunea, cum te supui vânturilor, ştiind că au să treacă.

De aceea, venind în iarna aceea, de Crăciun, la D… Gelu o găsi pe Adriana aşa cum o lăsase: cu un surâs umbrit în colțul buzelor, acelaşi surâs descurajat, reticent şi neîncrezător, dar în ochi sclipind aceeaşi învăluitoare dorință de a crede totuşi şi de a se da.

Purta în acea zi de decembrie o rochie neagră, lungă, cu două revere înguste de mătase galbenă, ce desemna oblic decolteul, auster în rochia cea neagră, mulată drept pe şolduri şi căzând – cum se purta în acel an – rotundă şi arcuită în jos, după genunchi. Părea puțin surprinsă când el, luând-o în brațe, îşi lipi obrazul de al ei. Gestul lui era însă atât de liniştit, încât Adriana ştiu, fără să-l întrebe, că e iubită. Niciodată, decât poate în primele timpuri ale iubirii lor, dar atunci din timiditate sau poate din resturi de pudoare fizică, pe când acum dintr-un sentiment de întreagă linişte, niciodată întâlnirile lor nu fuseseră mai simple.

Luau în fiecare seară ceaiul împreună, singuri la o masă scundă din odaia Adrianei, vorbind, tăcând, schimbând

lungi şi noi sărutări, privindu-se mult, râzând rar, mulțumiți unul de altul, siguri unul de altul, uniți împotriva timpului, pe care îl ştiau totuşi de mai de mult, înşelător în trecerea lui. Se iubeau, aşa cum dorise pe vremuri Adriana, cu o pasiune îmblânzită, cu elanuri ocolite.

“Ca doi bătrâni”, glumea ea.

Glumă, desigur, căci simțea toată patima ce vibra în pacea lor aparentă. În timpul scurt al lipsei lui de la D... din toamnă până la Crăciun, Gelu nu mai era de recunoscut. În hainele bine tăiate, pe care le purta cu oarecare neglijență, era înalt şi dădea o impresie de forță reținută şi de tinerețe fizică puțin stingherită parcă de propriile ei puteri, dar sinceră, nouă, împăcată.

— Te-ai făcut frumos, Gelule, îi spunea plimbându-şi degetul arătător pe sprâncenele pe care el le avea arcuite, bine desemnate şi subliniate de o uşoară asimetrie.

Nu, Gelu nu era frumos. Avea însă una din acele fețe cu trăsături nesigure şi schimbătoare, din care o lumină căzând oblic un surâs, o umbră, o încruntare, pot să facă orice, ca două mâini abile dintr-o bucată de mătase moale. “Obraz anonim”, observase răutăcios Buță odată şi Adriana, cu oarecare amărăciune (căci era în vremea în care despărțirea lor părea definitivă), îl corectase: “Obraz trădător”.

— Da, Gelule, te-ai făcut frumos.

Îi lua capul în mâini, îl apropia de ea, îl privea cu o curiozitate afectuoasă, atentă, înainte de a-l săruta, ca şi cum ar fi ales locul pe care buzele ei să coboare şi să se oprească. Nu erau sărutările nervoase şi violente de altădată, ci îmbrățişări lungi, de o voluptate ocolită, de o plăcere nuanțată. Fiecare sărut era o rană, în care buzele, răsuflarea, dinții, vârful limbii se înecau umede, calde şi pe urmă se desfăceau întârziat, cu o ultimă ezitare, lăsând între o gură şi alta, un surâs şters, aburit.

Dacă buzele, despărțindu-se, se rupeau prea brusc, dacă

îmbrățişarea, fusese stângace şi sărutul neterminat cum trebuie, îl reîncepeau de la capăt, cu seriozitate, ca şi cum ar fi trebuit să îndeplinească un lucru exact, ca şi cum, dincolo de plăcerea lor, ei aveau să desăvârşească ceva rotund, perfect, mare şi întreg în acea sărutare.

"Nu e bine", observa unul sau altul, cum ar fi observat o greşeală într-un exercițiu la pian, reluau îmbrățişarea întreruptă.

*

Într-o seară Gelu îi ceru să cânte la pian.

— Dacă domnu vrea muzică... spuse ea, ca să glumească, şi, apropiindu-se de patefon, luă la întâmplare o placă ce se găsea pe deasupra şi o puse. Erau *Cântecele blondei Agnes.* Le recunoscu abia după câteva măsuri, căci nu le mai ascultase de foarte multă vreme şi, surprinsă, ridică cu un gest de panică diafragma.

Fu o clipă de lungă tăcere.

— Te-ai speriat?

— Da.

Revedea atâtea amintiri rele, gata să le strice fericirea lor prezentă.

— Dacă ai şti, Adriana, cât sunt de departe de mine toate copilăriile astea prea vechi.

Ea tăcu mai departe, căci accidentul acesta schimbase deodată ordinea gândurilor ei, aşa cum o mică alunecare de straturi afund răstoarnă un mal de pământ, aducând la suprafață colțuri vechi şi adânci.

— Îl mai vezi pe Cello Viorin?

— Da, uneori, la Bucureşti. Suntem prieteni.

Adriana se sili să râdă, cu o intenție de ironie, căci această prietenie între Gelu şi Viorin îi era penibilă, ca o alianță împotriva ei.

— Când spun că suntem prieteni, vreau să spun că nu suntem duşmani. Viorin e amuzant. Uneori înduioşător. E

un copil zănatec, puțin mincinos, puțin lăudăros, puțin indiscret, dar bun şi simplu când trebuie. O duce greu acuma. S-a încăpățânat să scrie muzică simfonică şi nu vrea să vadă că nu e capabil de asta. Ai citit în jurnale că a fost fluierat în noiembrie, când şi-a dirijat *Schița simfonică...* Dacă nu renunță, se pierde. "Columbia" i-a reziliat contractul, fiindcă noile lui plăci au rămas nevândute. Ar putea să se refacă repede, dacă ar vrea să se întoarcă la pian şi vioară şi să lase pe totdeauna orchestra. Dar nu vrea şi între timp duce o viață de mizerie, se hrăneşte cu mere, face amor cu croitorese, pe care mie mi le dă drept femei din lumea mare, îşi mută pianul de la o gazdă la alta şi când are o sută de lei îşi cumpără flori.

Gelu vorbea indiferent ca despre oricine altul şi, din glasul lui cumpătat, Adriana înțelese că într-adevăr întâmplările de altădată trecuseră fără urmă. Îşi aminti atunci că are într-un dulap între mai multe hârtii uitate un manuscris de-al lui Viorin, cântecul pe care i-l dăduse el, cu doi ani în urmă, la plecarea ei din Bucureşti. Căută şi găsi hârtia aceea: era boțită şi ruptă la colțuri, dar notele se mai puteau citi.

— Să-l încerc?

Gelu se apropie curios de pian, urmărind peste umărul ei notele. Era într-adevăr un cântec: o singură linie melodică ce urca şi cobora egală, fără nicio complicație. Uneori mâna dreaptă trecea singură pe clape şi era vădit, după scrisul dezordonat al paginii, că acolo cel care scrisese urmărise din urmă o frază ce se desfăşura singură înainte şi că, de teamă să nu o piardă, nu mai avusese timp să adauge acompaniamentul mâinii stângi. Era un cântec făcut din câteva note, din câteva pauze: acorduri tari, clare, fără acele variații de tonalitate care dădeau celorlalte cântece ale lui [1] Viorin, deşi frumoase, un aer de romanță.

---

[1] În original: *Cântcele lui*

Adriana, sfârşind, nu întoarse capul. Simțea în spate, apropiat, cum respirația regulată a lui Gelu se oprise. Nu putea să vorbească şi nu suferea totuşi tăcerea aceea, care i se părea apăsătoare. Reluă cântecul şi îl duse până la capăt.

Într-un târziu, Gelu o întrebă liniştit, ca şi cum ar fi fost vorba de o poveste cu totul străină:

— Te-a iubit?

— Nu ştiu. Crede-mă.

*

Chiar în timpul Crăciunului doamna Dunea plecă la Bucureşti unde o telegramă a surorii ei o chema neapărat. Menajul Lucreției şi al lui Paul Mlădoianu, care până atunci avusese parcă o perioadă de calm relativ, intra iar în criză. Se vorbea de divorț şi doamna Dunea era ultima nădejde de împăcare.

Astfel Adriana rămase singură în întreaga casă, căci tatăl ei nu venea decât la prânz, iar seara rămânea târziu până după miezul nopții la club, să discute politică.

Fata îşi primea acum iubitul cu un adevărat orgoliu de amfitrioană şi faptul de a se şti singură în acea casă ca într-o casă a lor, a amândurora, făcea din întâlnirile lor oarecum cuminți un lucru misterios şi mai vinovat, decât era. Era, în plus, o iarnă năpraznică, cu imense zăpezi troienite în fața porții şi asta mărea parcă singurătatea lor. Când se întorceau din plimbările pe care înadins le făceau pe acel timp aprig, ştiind că nu va fi nimeni pe stradă să-i vadă, îi întâmpina din prag cu o căldură moale de casă în care trăieşte o femeie tânără, o aromă tulburătoare de colonie, de teracotă încinsă, de pat abia strâns. Dacă n-ar fi fost imaginea proaspătă a zăpezii strânsă la fereastră, atmosfera aceea senzuală ar fi fost apăsătoare şi odaia de “*jeune fille*” a Adrianei ar fi luat un aer de alcov. Dar aşa, rămânea acolo, în cadrul alb al ferestrelor înzăpezite, un

accent de joc sprinten, care, dacă nu era cast în gesturi, era cast în intenții şi în sincera lui rezonanță sufletească.

Gelu o purta pe brațe pe Adriana, de la masa lor de ceai la dormeză şi înainte de a o arunca între perne ca pe o tânără panteră adormită, ea îşi arunca din picioare, agitându-le, pantofii care cădeau zgomotos într-o parte sau alta. Rochia se şifona în acea zbatere şi o dezvelea până dincolo de coapse, lăsându-i în dezordine ciorapii, jartierele, cămaşa, şi Gelu, îngropându-şi fața în această orgie de mătăsuri şi carne, rămânea acolo în timp ce ea protesta cu o ploaie de pumni repezi şi mici.

Pe urmă, bosumflată, după ce scăpa de el, umbla în ciorapi prin odaie să-şi caute lucrurile aruncate şi astfel, desculță, devenea scundă, amintindu-i lui Gelu imaginea nouă din vara trecută, când o întâlnise pe stradă în pantofi fără tocuri.

Îşi spunea, privind-o acum, că nimic, nici goliciunea întreagă nu-i dă mai mult unei femei frumoase un aer de mică fiară domesticită.

CAPITOLUL III
Strada Cerbului

GENIUL BUN AL DOAMNEI Dunea aranjase încă o dată lucrurile în menajul Paul - Lucreția. Cu destulă greutate căsnicia amenințată fusese din nou refăcută, convalescentă desigur, debilă încă, amenințată la fiece pas, dar oricum pusă pe picioare. Doamna Dunea socoti că tânără pereche are nevoie, pentru a-şi modera luptele intestine, de prezența unui martor în casă. Se hotărî să o trimeată pe Adriana.

Câteva zile la Bucureşti, Adriana şi Gelu nu se văzură.

Erau ocupați amândoi: ea cu vizitele de rigoare la rude, cu diverse târguieli mărunte de provincială venită în Capitală, el cu şcoala unde avea în fiecare zi cursuri şi lucrări practice. Fără s-o mărturisească, era oarecare ezitare, dacă nu de-a dreptul teamă de a se întâlni acolo, într-un oraş fără amintiri comune, unde fiecare dusese, în timpuri diferite, o viață necunoscută bine celuilalt şi unde nimic din micile lor superstiții, nimic din simbolurile mărunte, zilnice, puerile ale iubirii lor nu era de față, ca să le înlesnească revederea.

Se întâlniră totuşi într-o zi de duminică din întâmplare, la un colț de stradă, unde îşi ieşiseră înainte, lovindu-se aproape în mers. Fură amândoi de o bucurie exuberantă. Adriana avea obrajii roşii de frig şi mergând se înveselea de orice, de zgomotul maşinilor, de semnele agenților de circulație, de scârțâitul şoşonilor în zăpadă.

Coborau pe Bulevardul Elisabeta spre Cişmigiu şi

schimbau cuvinte întâmplătoare despre orice le ieşea în cale, jucându-se cu vorbele cum s-ar fi jucat cu bulgării de zăpadă. Se opreau să vadă fotografiile la cinematografele din drum, să citească cu glas tare afişele, să se mire de fructele fabuloase ce se vedeau în lăzi cu vată în vitrina unui magazin din colţ. Râsul Adrianei suna distinct şi se lovea parcă de aerul rece, ca de un clopot de sticlă.

Era în stradă o sonoritate, limpede, netă, aşa cum trebuie să fie pe culmi de piatră, iarna: vorbele treceau prin aer materiale, sunetul tramvaielor rămânea undeva suspendat în văzduh, şuieratul gardistului era lung ca un lanţ de gheaţă căzând pe piatră. Adriana, înfruntând gerul, îşi lăsă în jos gulerul mantoului de blană, ca să prindă, pentru curata bucurie a urechii, acel joc de sunete albe.

Multă vreme întâlnirile lor fură ca în acea zi, întâmplătoare, lăsate în voia norocului lor, care nu-i trăda, ce e dreptul. Erau plimbări de recunoaştere pe străzi necunoscute, erau seri petrecute împreună la teatru sau la concert, erau întârzieri lungi în sălile de expoziţii, în faţa unui tablou descoperit.

(La una din aceste expoziţii îl întâlniră coborând scările, în timp ce ei le urcau, pe Cello Viorin. Omul avusese un gest de uimire, se oprise în loc şi era gata să se îndrepte către ei, când Adriana îşi continuă drumul, trăgându-l după ea discret, dar autoritară, pe Gelu, ca nu cumva el să se oprească.)

Gelu era şi el bucuros de aceste plimbări comune dar, gândindu-se la serile lor de la D... ar fi vrut s-o aibă iar alături de el pe Adriana, în casă, aproape, să-i privească ochii neascunşi de gulerul mantoului şi să-i sărute părul, pe care el îl scutura frumos, când, altădată, îşi scotea cu un gest alintat pălăria. Îi ceruse de câteva ori Adrianei să vină la el. Ea refuzase. Nu de teamă, spunea ea, şi nici pentru că nu i-ar face plăcere.

— Atunci de ce?

— Aşa.

El ştia că din toate argumentele ei, “aşa” era cel mai rezistent, şi de aceea nu insistase, înțelegea puțin ezitarea aceasta de a veni în casa lui, vagă reminiscență din moralitatea ei de fată educată la călugărițe.

Adriana ar fi vrut în schimb să-l primească pe Gelu la ea, dar trebui, să renunțe după întâia încercare. Tocmai în ziua aceea, de față cu ei doi, Paul se dedase la o scenă de tandrețe conjugală, pe care nevastă-sa, Lucreția, o suferise cu o repulsie evidentă.

Trebuia aşadar să fie mulțumiți cu ceasurile puține şi grăbite ale plimbărilor pe stradă, ale spectacolelor, ale expozițiilor vizitate în doi, şi Adriana punea toată afecția ei pentru ca din aceste întâlniri în cadru anonim să facă ceva personal, intim, care să le aparțină numai lor, care să-i bucure numai pe ei. De cele mai multe ori reuşea. Dar seara târziu, când se despărțeau şi când împreună aşteptau la un colț de stradă tramvaiul Adrianei, Gelu tăcea brusc, fără intenții ostile, dar cu o tristețe adâncă ce-i umbrea fruntea. Adriana o simțea, făcea tot ce-i sta în putință să piardă un tramvai după altul şi să rămână lângă el o clipă, încă una, fără ca el să bănuiască această păcăleală. Dar până la urmă tot trebuia să plece şi în urma Adrianei Gelu rămânea cu sufletul greu, absent în larma străzii. Umblau în anul acela pentru prima oară tramvaie noi, cu scările şi uşile automate şi când, în urma Adrianei care se strecura pe platformă, scările se ridicau singure, înainte ca ea să-i mai fi putut face semn, el avea senzația că această închidere tăcută a porților îl lăsa dincolo de o lume ce continua să vieţuiască fără el, între acele geamuri înghețate şi luminate viu dinăuntru.

*

Totuşi Adriana veni.

Într-o zi în care gândul acesta îi trecu întâmplător prin minte şi în care luă hotărârea de a se duce aşa cum lua ea

de obicei hotărârile; fără ca vreun motiv aparent, fără ca ceva nou să fi intervenit în socotelile ei, cu simplul sentiment că avea să facă ceva ce trebuia făcut.

Nu-l găsi pe Gelu acasă. Ştia totuşi că trebuie să se întoarcă, fiindcă îi spusese că lucrează zilnic între anumite ore. Se hotărî să-l aştepte, mulțumită că rămâne singură în camera aceea pe care o ştia a lui. Privea curioasă în jur, muta lucrurile când nu-i plăcea cum erau puse, cerceta hârtiile de pe masă, toate acestea cu o indiscreție inconştientă de femeie care iubeşte, şi pentru care lucrurile iubitului fac parte în mod firesc din viața ei însăşi.

Crezuse altădată că n-ar putea intra decât emoționată în casa lui Gelu, că trebuie să fie în acest simplu fapt un anumit mister, că ceva esențial ca o revelație va fi schimbat în dragostea ei. De câte ori trecuse prin fața casei părinților lui la D... inima îi bătea mai tare privind acele ferestre de casă nouă, netencuită încă, dincolo de care se desfăşura zilnică viața omului iubit, între atâtea lucruri necunoscute. Odată, când Gelu fusese într-o iarnă bolnav, ea îşi luase inima în dinți şi bătuse la uşa lui să ceară veşti. Cineva, o femeie bătrână, din familie poate, îi răspunsese bănuitoare din prag şi îi închisese pe urmă uşa în față, lăsând-o pe ea deznădăjduită ca la o margine de lume.

Îşi amintea acum de toate acestea şi era mirată de simplicitatea cu care rămânea acolo în odaia lui, la masa lui, fără să resimtă altceva decât o liniştită bucurie, aşteptând ca dintr-un moment într-altul uşa să se deschidă şi în prag să rămână, uimit de surpriză, Gelu.

Şi totuşi el nu fu surprins. O întrebă, văzând-o, cu un glas simplu, de parcă nimic neobişnuit nu s-ar fi întâmplat, dacă îl aştepta de mult. Îşi scoase liniştit paltonul, pălăria, îşi puse frumos lucrurile în cuier şi pe urmă abia se apropie de ea şi luându-i mâinile într-ale lui i le sărută pe amândouă, rar, fără grabă.

— Ştiam că ai să vii. Astăzi sau mai târziu, dar e mai bine astăzi decât altă dată, fiindcă, uite, n-am poftă de

lucru, fiindcă te iubesc şi fiindcă e un ger groaznic acasă.

Gelu locuia în cartierul Schitu-Măgureanu, undeva aproape de Cişmigiu, pe o stradă curioasă ce se deschidea acolo, după un rând de case vechi. Strada Cerbului.

Avea în pragul ei o mică piațetă rotundă, cu vagi intenții de scuar, dar care părea mai mult o curte de casă particulară. Drept în centru, se ridica pe un stâlp strâmb un candelabru cu trei becuri de gaz, din care numai unul ardea seara cu o flacără albastră, nesigură. De acolo strada se vedea nudă, schematică, puțin misterioasă, ca un decor de teatru, aşa cum se montau exterioarele pe scenă prin 1922, pe vremea expresionismului.

Era un peisaj neverosimil. Poate din cauza acelui felinar strâmb ce îşi lungea seara umbrele pe zăpadă, poate din cauza caselor mari şi rare, atât de mari că păreau nelocuite sau poate din cauza liniştii ce domnea acolo nefiresc de adâncă. În fiecare zi la căderea serii, la acelaşi ceas, un om mărunt trecea după colț cu o lungă suliță pe umeri, se oprea în fața felinarului, bâjbâia ceva acolo şi pleca apoi, lăsând în urmă o flacăre ce se zbătea să nu se stingă.

“Stradă de Studio”, îi spusese Gelu Adrianei o dată, când ea rămăsese câteva minute cu fruntea lipită de geam să privească prin fereastră cum ninge.

Aveau de acolo, din camera aceea aşezată la marginea unei aripi de casă ce ieşea din rând ca să domine restul străzii, impresia de a fi departe de oraş, singuri, cum ar fi fost într-un adăpost de munte, surprinşi de o avalanşă ce închide toate drumurile de întoarcere. Iarna avea pe ulița aceea ceva fabulos ca în poveştile de stepă, proporții mari de legendă ca în iernile imense de la țară. În căldura odăii trupul Adrianei se mişca leneş, fără încordare, cu o molcomă întindere de animal tânăr, pe care somnul îl ajunge din urmă şi îl învinge. Dacă se rezema de teracotă sau dacă se oprea o clipă lângă fereastră, dacă îşi ducea mâna la frunte să-şi îndrepte un colț de păr rebel sau dacă ridica numai brațul, doar pentru lenea acestui gest, dacă

îşi petrecea mâinile după gâtul lui Gelu sau dacă îngenunchea la gura sobei să privească focul, oricare din aceste mişcări o dezgolea, îi desprindea parcă din umeri rochia lăsând-o să cadă în jurul corpului ei greu, adormit. Ea ştia din ochii lui sau dintr-un instinct de pudoare originară că rochia nu o mai ascundea şi atunci se ghemuia într-un colț, se ascundea sub speteaza unui fotoliu, făcându-se mică şi privindu-l de acolo rugătoare, decisă să se apere.

Îi poruncea să rămână la masa lui să lucreze. Îi plăcea să-l privească cum, sub lumina ce cădea oblic din spate, el rămânea aplecat deasupra planşelor, cu umerii largi şi liniştiți, continuându-şi lucrul. Ea rămânea vreme îndelungată în colțul ei privindu-l şi era fericită să se creadă instalată în viața lui zilnică, nebăgată în seamă, ca un lucru cunoscut, ca o mobilă, ca atâtea din fleacurile mărunte ce țin de existența unui om, pe care el nu le ia în seamă, dar care îi sunt indispensabile şi într-un fel, din obişnuință, dragi.

Se apropia totuşi uneori de masă şi urmărea din spatele lui, cu oarecare admirație naivă, jocul compasului pe hârtie.

Gelu o lua pe genunchi şi îi spunea vorbe de dragoste, care nu însemnau nimic.

— Ce mică eşti tu, fată dragă, şi cum nu te recunosc în casă. Pe stradă mă tem de tine. În blană, ascunsă în guler ca o mică fiară în vizuina ei, mă intimidezi. Un fel de urs alb care se împiedică din mers. Ai atunci un fel de majestate mitologică. E greu să cred că în şoşonii ăia largi se ascund picioarele astea mici (o descălța între timp şi o lăsa, pentru demonstrație, în ciorapi) şi sub pieile mantoului corpul ăsta mai mic decât o glumă.

Ea abia zâmbea. Gelu o purta în brațe până la pat, încerca să o dezbrace vorbindu-i întruna, cum îi vorbeşti unui copil somnoros când vrei să-l culci, îi săruta sânii, genunchii, până când ea prindea de veste, se zbătea, îi

scăpa dintre mâini şi se răstea la el cu o furie sinceră:

— Răule!

Şi pentru că insulta nu i se părea suficientă, adăugă, cu credința greu de explicat că această vorbă trebuie să-l rănească adânc.

— Inginerule.

El râdea.

— Degeaba vrei tu să mă necăjeşti că n-ai să fi niciodată atât de frumoasă cât una din spiralele mele.

Afirmație pe care ea ar fi vrut să o spulbere imediat, desfăcându-şi rochia şi rămânând albă înainte, gata să înfrunte comparația cu spiralele lui de hârtie şi tuş, dacă n-ar fi fost prea târziu, dacă n-ar fi trebuit să plece şi dacă, mai ales, n-ar fi fost sigură că el minte.

Îşi punea şoşonii, intra în blana imensă de jder, îşi ascundea capul în gulerul ridicat. Redevenea majestatea mitologică de care Gelu se temea, şi mica femeie ascultătoare ce umblase zece minute înainte prin casă cu pasul moale dispărea, lăsând în urma ei îndoiala sinceră, dacă cumva fusese cu adevărat.

Afară îi întâmpina gerul sticlos şi strălucitor al acelui timp. Deşartă, strada Cerbului rămânea sub bătaia felinarului din cap, albă, tăcută, păstrându-şi un mister pe care ei îl simțeau alăturat iubirii lor.

*

Erau la punct de fericire fixă. Nu se întrebau ce avea să urmeze. Nu se gândeau la ce fusese. Nici pe Cello Viorin nu-l mai ura Adriana. Ba chiar într-o zi, întâlnindu-l întâmplător pe stradă, deşi el părea că de această dată voia s-o evite, ea veni spre el şi îi întinse mâna împăciuitoare.

— Ai la mine, domnule Viorin – îi spuse ea între altele, fiindcă îl vedea abătut şi ştiind prin Gelu cât de prost îi mergea în acea vreme, voia să-i spună ceva drăguț şi încurajator – ai la mine un cântec vechi, pe care mi l-ai dat

mai demult. E una din cele mai frumoase melodii din câte cunosc. Nu vrei să ți-l înapoiez? Sau nu vrei măcar să-l asculți o dată?

Viorin refuză. Pe urmă, după o tăcere, cum Adriana se pregătea să-l lase, el se explică.

— Cunoşti dumneata, duduie, plăcerea de a pierde? De a pierde pur şi simplu, fără regrete, aşa bunăoară cum un pom îşi pierde fructele? Nimeni nu le ştie. Nimeni nu le ridică. Şi ele totuşi există.

Când Adriana îi povesti lui Gelu acest răspuns, care pe ea o mişca, în ciuda tuturor amintirilor rele despre Viorin, el îi răspunse:

— Da, ăsta e Viorin. Capabil să facă un gest atât de frumos şi capabil să facă două minute mai târziu unul la fel de urât. Şi pe urmă, ştiu eu? Poate că era trist în ziua aceea... Poate că era soare afară... Poate că i-au plăcut numai vorbele şi ți le-a spus tocmai fiindcă îi plăceau. Ştiu eu unde sfârşeşte la el poza şi unde începe sinceritatea adevărată? Unde sfârşeşte Tache Poporeață şi unde începe Cello Viorin? Dar să-l lăsăm mai bine...

Şi îl lăsau pe el, cum îi lăsau pe atâția alții, fiindcă nimic nu avea un interes real în viața lor de fiecare zi, care se strângea între ei doi, în afara faptului de a trăi. Serile din strada Cerbului se urmau liniştite, ca faptele într-o poveste cu sfârşit cunoscut. Nicio surpriză.

Numai târziu, când în odaie se făcea de-a binelea întuneric, geamul înghețat prindea să sclipească sub bătaia felinarului de afară şi strălucirea aceasta sticloasă îi întrista.

CAPITOLUL IV
Elisabeta îngrăşată

PE NEAŞTEPTATE, ADRIANA trebui să se întoarcă la D…

Era totuşi simplu şi de prevăzut: Paul şi Lucreția divorțau. De astă dată în mod hotărât, fără nicio putință de împăcare. Doi ani aproape trăiseră o viață oribilă de tortură zilnică, la început în văzul lumii, pe urmă cu anumită resemnare şi cu dorința de a-şi ascunde bine nenorocirile între ei doi. Erau momente când lucrurile puteau să pară aranjate: Paul încerca să fie mai puțin exigent, Lucreția mai puțin rece. Ajunseseră la un regim de tandrețǎ echivocă, ce putea să înşele poate pe străini, dar care ascundea în dormitorul lor ceasuri penibile, jocuri ruşinoase, încercări brutale de siluire.

Jocul sfârşi în cele din urmă. Din oboseală. Paul, îndobitocit de o lungă şi oribilă abstinență, mărturisea fără ocol că lui îi trebuie o femeie. Iar Lucreția îşi luă într-o zi bagajele, se urcă în tren şi, ajunsă la D… intentă proces de divorț pentru "nepotrivire de caracter", formulă de involuntară ironie.

După doi ani de căsnicie, ea pleca din casa bărbatului ei aşa cum venise, cu ochii vineți, cu trupul închircit, la fel de galbenă, la fel de tristă şi – cum spunea un unchi chefliu din familia lui Paul – "aproape la fel de virgină".

După ce primele formalități ale divorțului fură împlinite, Lucreția plecă în Bucovina să îngenuncheze la mormântul lui *soeur* Denise. Lumea spunea că avea de gând să se

călugărească, lucru care totuşi nu se întâmplă.

Desigur, divorţul acesta era urmat de o seamă de complicaţii şi schimbări familiale. Cea mai tristă era că Adriana rămânea fără gazdă şi că odată revenită la D… o întoarcere la Bucureşti devenea pe viitor imposibilă.

Despărţirea de Gelu în acel timp era de nesuportat.

*

Atunci îşi aminti Adriana de talentele ei muzicale.

Nu se vorbise mai de mult în casă despre o eventuală educaţie mai serioasă a gustului ei pentru pian? Nu-i spusese Cello Viorin, cu doi ani înainte, că ar fi uşor primită la conservator în anul patru sau cinci? Avea 18 ani. Timp de măritat rămânea destul şi dealtminteri domnul Dunea nu se grăbea deloc să se despartă de milionul, care pus la bancă pentru zestrea fetei, îi aducea între timp procente bune. Doi ani de studii puteau fi plăcuţi, uşori şi mai ales îi dădeau libertatea de a trăi la Bucureşti, aproape de Gelu.

Adriana începu atunci o luptă metodică şi decisă pentru a câştiga consimţământul mamei ei. Niciun argument nu fu cruţat: exemplul fetelor din oraş care studiau dreptul sau medicina la Bucureşti, laudele prietenilor casei, indiferenţa placidă a domnului Dunea. Fu un război de atacuri zilnice, care trebuia să-l înfrângă pe adversar, în speţă doamna Dunea, prin uzură. Gelu nu ştiu nimic despre eforturile eroice ale iubitei lui, care dealtminteri voia să-i păstreze până la urmă surpriza. Primi doar o scrisoare prin care Adriana îi cerea să ia anumite informaţii şi să i le comunice urgent: îl întreba dacă mai era timp de înscriere la conservator, căci cursurile începuseră de mult şi dacă, trecând un examen special, ar putea fi acceptată în penultima clasă de pian. Gelu avu atunci prilejul să afle încă o dată cât de vagă şi incertă era influenţa lui Viorin chiar în lumea muzicală.

Două săptămâni îl purtă cu vorba.

— Lucrul e ca şi făcut, domnule, înțelegi? Mie nu mi se refuză nimic la conservator.

Pe urmă, printr-o întâmplare, Gelu află că Viorin nu cunoştea pe nimeni în mod precis acolo şi că, dimpotrivă, aşa-zisa lui influență putea să facă imposibilă chestiunea cea mai uşoară. Un inspector din Ministerul artelor, pe care Gelu îl cunoscuse incidental, aranjă lucrurile în jumătate oră. Adriana putea să treacă examenul cerut.

— Ce făcuşi, domnule? Mi-ai trimis acolo un ăla bâlbâit, nu ştiu cum Doamne iartă-mă îl cheamă, de l-au dat afară, în două vorbe jumătate. Păi asemenea protectori ai d-ta?, îl certă jovial inspectorul, comunicându-i vestea cea bună.

Gelu îi scrise îndată Adrianei. Trecură două săptămâni fără a primi vreun cuvânt şi, tocmai când credea că fata va fi renunțat la planul ei, într-o bună dimineață primi o telegramă. Îi anunța sosirea pentru seara aceea şi îl ruga să-i oprească provizoriu o cameră la hotel.

El nu-i cunoscuse Adrianei energia aceasta de a lua hotărâri, de a înfrânge piedici, de a ține cu îndârjire la un lucru dorit. Îl măgulea stăruința aprigă, pe care o pusese ea ca să-l poată vedea. Şi gândul că în seara aceea chiar o va avea în brațe, îi va auzi râsul senzual, îi va frânge în mâini degetele ei subțiri, îl tulbura fizic. Ieşi pe stradă ca să umble, ca să-şi dea impresia că face ceva, să-şi ocupe în sfârşit ceasurile care rămâneau până seara şi care i se păreau imens de lungi. Ştia prea bine ora la care sosea trenul de D... şi totuşi se duse la gară să ia informații, pentru că se temea – superstiție puerilă - ca tocmai atunci orarul să nu se fi schimbat sau o piedică oarecare să nu se fi ivit din senin.

Nu citise, el chiar cu o zi înainte că în regiunea Siretului circulația era întreruptă şi liniile înzăpezite? Erau, ce e dreptul, vreo 120 de kilometri de la gura Siretului până la linia ferată D...

— Bucureşti, dar nu poți şti niciodată unde se termină o

înzăpezire.

Oricum, el îşi lua toate precauţiile şi întrebă de câteva ori pe câţiva funcţionari diferiţi ora exactă a trenului.

Pe urmă, în tramvai, întorcându-se spre Teatrul Naţional, băgă de seamă că ceasul nu era decât 11, că mai rămâneau încă două mari ore până la dejun şi pe urmă încă alte zece până la tren. Se întreba tocmai ce are să devină el în răstimpul ăsta mare cât un secol, când dădu cu ochii de un afiş, lipit lângă el, pe fereastra vagonului.

"Un cadou util este un cadou plăcut. Oferiţi de sărbători prosopul Iliescu-Bardă!"

Gelu recunoscu în întorsătura aforistică a reclamei, stilul vărului Jean, bărbatul Elisabetei. Elisabeta Donciu! Ce va fi devenit ea în aceşti trei ani de când n-o mai văzuse? Ştia din auzite că era fericită, că avortase de câteva ori ca să-şi păstreze silueta şi că patrona în cartierul ei o societate de binefacere. Atât. Odată i se păruse că o vede la un teatru într-o loje, dar cum el era cu Adriana, nu se putuse apropia. Şi nici un îl interesa. Dar în momentul acela, fiindcă reclama prosopului Iliescu-Bardă îi schimba deodată şirul gândurilor şi fiindcă perspectiva celor 12 ceasuri de aşteptare febrilă îl înspăimânta, primi uşor gândul care îi trecu întâmplător prin minte: "Dacă m-aş duce să o văd pe Elisabeta?"

Coborî din tramvai, trecu pe Calea Victoriei peste drum de palat, unde era depozitul central al prosoapelor Bardă, ca să întrebe de adresă şi pe urmă, amintindu-şi de vechea pasiune literară a Elisabetei pentru Anatole France, cumpără de la prima librărie întâlnită *Thais* într-o mare ediţie ilustrată. Era mulţumit sunând la acea poartă.

Întâi, văzând-o pe Elisabeta, nu băgă de seamă cât era de schimbată. I se părea abia mai gravă decât altădată. Pe urmă, abia după o jumătate oră de convorbire, Gelu îşi dădu seama că gravitatea Elisabetei nu era ca altădată semnul unei rezerve, pe care i-o cunoscuse, ci de-a dreptul o oboseală de gospodină. Remarca pe încetul că se

îngrăşase. Capul îi era încă mic, mai puțin bine desenat, dar frumos. Contrasta însă supărător cu trupul lărgit de la şolduri şi cu bustul opulent. Poate dintr-un exercițiu de cruzime, al cărui gust îl păstra din adolescență, sau poate dintr-o sinceră nevoie de a se întoarce către trecut, Gelu glumi spunându-i Elisabetei un cuvânt amabil şi echivoc, unul din acele cuvinte care sunt nevinovate şi indiferente, dar care pot fi personale şi adânci, cuvinte lunecătoare pe care le laşi să treacă dacă vrei, dar pe care nu le uiți niciodată, dacă le-ai oprit din drumul lor.

Femeia nu înțelese sau nu voi să înțeleagă. Vorbea despre grijile ei, despre bărbatul ei, despre relațiile şi rochiile ei. Uneori, când amintea o întâmplare din trecut de la D... dinaintea căsătoriei, părea că în privirea ei ştearsă tresărea o scurtă lumină ce îi dilata pupila. Dar lucirea aceasta se stingea repede.

După un ceas sosi bărbatul ei. Jean Iliescu-Bardă era un domn jovial...

— Rămâi la noi la masă, îi spuse el lui Gelu, luându-l de braț ca să-l ducă spre sufragerie. De! când eşti student o masă pe gratis nu e lucru de lepădat.

Gelu păli. Se întoarse spre Elisabeta, să vadă dacă imensa grosolănie a bărbatului ei o îndurera cât trebuie. Ea surâdea însă afectuoasă, vădit mulțumită de gluma familiară a lui Jean. Gelu strânse pumnii. Nesimțirea Elisabetei îl îndârjea mai mult decât platitudinea bărbatului. Unul din motivele pentru care altădată la D... avusese pentru ea un sentiment de mare respect fusese tocmai acesta, că ştiuse să treacă peste deosebirile lor de avere şi să le ignoreze cu simplicitate. Într-o singură clipă, el avu atunci intuiția exactă a decăderii ei. Vorbele îi sunau încă în urechi.

"De! o masă pe gratis nu e de lepădat când eşti student."

— Dar de unde ştii dumneata cum e când eşti student, că doar n-ai fost niciodată.

Spuse cuvintele apăsat, privindu-i pe amândoi în față, ca

să nu mai fie nicio îndoială asupra intenției lui de a-i jigni şi aştepta liniştit să fie dat afară. Nu se întâmplă însă nimic. Amândoi se aşezară la masă şi îl poftiră să facă acelaşi lucru. Lui nu-i venea să creadă. Îşi dădea însă seama că totul era firesc, odată acceptată absoluta lor nesimțire. Vorbele lui treceau deasupra lor, ca glontele unui puşcaş ce ținteşte prea sus.

În timpul prânzului, Jean Iliescu-Bardă nu încetă să-şi laude mâncărurile, mobila, nevasta.

— Ei, ce zici? Aşa-i că-i bun? Aşa-i că-i frumoasă? Ce zici?

— Nu zic nimic, răspundea cu nevinovăție Gelu.

După-masă, Jean, la cafea, făcu câteva confidențe de afaceri. („Rămâne între noi, nu-i aşa?") Pregătea pentru începutul anului viitor o lovitură: lansarea unei noi mărci de chiloți de damă. Îşi limitase până atunci afacerile la fabricarea prosoapelor şi crease o marcă europeană. Voia acum să utilizeze acest nume gata făcut pentru un articol de lux.

— "Chiloții Iliescu-Bardă"! Ai? Ce zici? Are să fie o lovitură. Deocamdată pregătesc campania: la fabrică se lucrează zi şi noapte. În februarie am să năpădesc piața cu un depozit enorm. Marfa e pe jumătate gata: o țin la secret. Numai nevesti-mii i-am dat câteva perechi. Ia, arată, dragă, chiloții tăi.

— Nu sunt deloc curios, spuse Gelu încurcat.

— Fii fără grijă, că nu ți-i arată ea pe ăi după ea. Şmechere!

Elisabeta scoase dintr-un dulap un vraf de mătăsuri şi îl puse înaintea lui Gelu, care, maşinal, conştient însă de ridicolul enorm al gestului, luă între mâini o pereche de chiloți şi îi pipăi.

— Bun, spuse el.

— Te cred. Acuma, ce e dreptul, asta e, ca să zic aşa, un fel de ediție specială pentru Bimbiroc.

— Bimbiroc?!

— Da, aşa îmi spune el, interveni calmă Elisabeta, când vrea să mă necăjească.

Până la urmă, Gelu păstră o tăcere înmărmurită. Nu-i venea să creadă. Nu regăsea acolo nimic din fosta Elisabetă. Nici atâta cât pentru logica vieţii un om trebuie să păstreze în nesfârşitele lui schimbări. Căuta atent, doar-doar va descoperi în ochii ei un accent de melancolie, o reticenţă, o scuză. Ar fi vrut să citească în gesturile ei un semn de nelinişte, care să spună că ceea ce el vedea acolo era o renunţare, nu o fericire, o supunere, nu o existenţă. Ar fi putut să-i vorbească simplu şi el ar fi înţeles-o. Ar fi putut să-i spună bunăoară că a îmbătrânit-o căsătoria, că a trăi zi şi noapte lângă un om care sforăie şi scuipă şi năduşeşte, care îţi intră în pat când pofteşte şi se duce când vrea, a trăi zi cu zi din micile lui mizerii, din micile lui ambiţii, din micile lui pofte, e ceva care distruge tinereţea şi teşeşte dorinţele, până ce te reduce, te mutilează, te domesticeşte.

Dar nu. Surâsul Elisabetei era mulţumit şi nu ascundea nimic decât buna satisfacţie de a trăi.

"Ar fi Elisabeta capabilă de adulter?" se întrebă Gelu privind-o şi tot el îşi răspunse că nu. Pentru asta o femeie trebuie să aibă imaginaţie şi era tocmai coarda care plesnise.

Ieşi de acolo necăjit, de o tristeţe nepersonală, căci în fond nu avea nimic cu Elisabeta, nu o iubea, nu o iubise şi nu regreta nimic. În stradă abia observă că volumul lui Anatole France, pe care îl adusese în dar, era tot în mâinile lui şi că uitase să-l dea.

Amintirea Adrianei îi făcu bine: ea era acum la zenitul tinereţii, unde cu ani în urmă fusese Elisabeta, curajoasă, surâzătoare, liberă, gata de toate nebuniile, ca un animal tânăr ce n-are nimic de apărat decât elementara lui frumuseţe.

Seara, pe peron, Adriana îi sări de gât şi îl îmbrăţişa lung. Era lume multă, lumină.

Puteau să o vadă oameni de la D… veniți cu acelaşi tren, şi atâta ar fi fost de ajuns pentru un scandal.

Îl înfrunta nepăsătoare pentru un sărut.

Îl duse pe Gelu în bătaia unui felinar şi îl privi mult.

CAPITOLUL V
Nopțile cele dintâi şi cele din urmă

SE ÎNTORCEAU ÎNTR-O SEARA de la un concert. Era devreme încă şi întârziau pe străzi, deşi era frig şi umed. Le venea greu să se despartă după cele două ceasuri petrecute împreună, în sala de spectacol de unde ieşeau. În jurul lor perechi grăbite treceau spre case, pe care Adriana le vedea idilic, cu fotolii largi, cu un cămin cald, cu lumini abia bănuite dincolo de storurile trase.

Gelu vorbea şi ea îl asculta fără să ştie despre ce îi vorbeşte. Puțin aplecată spre el, îi ținea brațul şi se lăsa dusă. Coborau pe strada Câmpineanu, deşi Adriana locuia în partea opusă, undeva pe bulevardul Brătianu. Intrară în Cişmigiu din obişnuință, căci casa lui Gelu era prin apropiere şi făcuseră împreună mai de mult, de câteva ori, drumul acesta, ziua. Copacii negri, goi, se înşiruiau prea bine desemnați în lumina albă a becurilor şi umbrele lor cădeau fixe pe lacul înghețat.

La ieşirea dinspre Schitu-Măgureanu, un trecător se uită lung după ei. Tăceau amândoi. Adriana privea în întuneric vârful aprins al țigării lui Gelu, parcă ar fi urmărit în arderea aceea o mică dramă.

Nu se gândea la nimic: să meargă cu el, la brațul lui, la acea oră de noapte, la el acasă, i se părea un lucru simplu, deşi nu ştia ce se va întâmpla şi nici un se obosea să se întrebe. Urcă scările cunoscute, aprinse lumina, se apropie de fereastră să privească de acolo casele adormite în zăpadă. Anotimpul se oprea în pragul casei. Era cald în

odaie, lucrurile erau prietenoase, lumina becului desemna pe masa lui o circumferință albă şi, în jur, un mare cerc de slabă obscuritate. Adriana îşi scoase mantoul.

— Dacă ți-e somn, Gelule, spune-mi să mă duc.

— Eşti o proastă.

— Sunt. Dar vreau să rămân la tine o jumătate de oră, aici, la gura sobei, să vorbim cuminte, foarte cuminte şi gata. Da?

Îşi aprinseră țigări. Se auzea parcă din stradă o vastă tăcere înghețată. Adriana deschise portița teracotei şi pâlpâirea tare a focului acoperi totul.

Flăcările creşteau vioaie. Adriana le privea lung, obişnuită cu jocul lor: ea ştia să distingă un întreg şir de imagini în jar, aşa cum uneori se citesc în nori alegorii şi chipuri. Erau acolo armăsari ce se opinteau fluturându-şi coama de aur curgător, erau prăbuşiri de edificii incandescente, erau alegorii metalice, fluide. Fumul de țigară se albăstrea sub lumina lor puternică.

Târziu, fata se ridică, făcu câțiva paşi nesiguri prin odaie, se apropie iar de sobă rezemându-se de perete şi îşi duse brațul după gât. Sub rochie, linia şoldului se rotunjea fermă.

— Stinge lumina, Gelule.

Acum flacăra din sobă bătea luminoasă înainte, împărțind odaia în două: de o parte un întuneric negru deplin, de alta o lumină tare de scurtă văpaie. Adriana se ascunse într-un colț aproape de pat.

Gelu rămase la locul lui nemişcat, cu fața spre flăcări, liniştit, aşa cum sunt oamenii la o întorsătură necesară a vieții. Ştia că totul se va întâmpla cu simplicitate şi aştepta. Auzea din spatele lui cum Adriana se dezbrăca încet, cu gesturi întârziate, cu opriri lungi, calmă, şi era sigur că ea se gândeşte la altceva, la vremea de afară, la focul din sobă, atâta trebuia să i se pară naturală întâmplarea. Fata îşi trăgea ciorapii din picior şi zgomotul acesta de

alunecare, care pe Gelu îl înfiorase ori de câte ori îl auzise în alte împrejurări, cu femei de o noapte chiar, cu cocote, cu midinete, avea atunci pentru el o frumusețe nesenzuală.

Adriana se zbătea ca să se descurce în aşternut şi, după ce izbuti, rămase liniştită cu ochii deschişi mari, în întuneric, să-l aştepte. Când îl simți lângă ea, se strânse în jurul trupului lui, tăcută. Îi căuta numai gura, ca să-l recunoască. Căci, altfel îi era străin corpul acela bărbătesc prea legat, prea dur, prea bine încheiat, prins parcă în întregime de omoplați, calm, stăpân pe reflexele lui. Al ei era sperios, tremurător şi se împletea în jurul lui cu o căutare oarbă de plantă. Ar fi vrut să rămână aşa lângă el, nemişcată, cu capul pe umărul lui gol, înfiorată de liniştea acelui trup, intimidată de puterea lui reținută, fericită de faptul de a se şti mică, fragilă, pieritoare, în vecinătatea lui. Dar îi simțea ochii lucind în întuneric şi se temea. Cu o şiretenie, pe care o găsise femeieşte, din instinct, îşi plimbă mâna pe pieptul lui încordat şi îl mângâia fricoasă, ca şi cum ar fi vrut să-l măgulească şi să-l înduplece.

De câteva ori el o luase toată în brațele lui, acoperind-o sub răsuflarea lui caldă. Îi auzea zvâcnirea sângelui, tare, ritmat. De câteva ori ea se desfăcuse uşor de el şi îi trecuse printre degete nesimțit. Murmura fără înțeles un şir de vocale stinse ca pe un descântec şi vocea ei înmuiată era copilăroasă, cerând o întârziere, încă una... Era un fel de implorare în mângâierile ei timide, un fel stângaci de a căuta voluptatea şi de a întârzia.

Îi urmărea cu buzele, într-un sărut lung şi umed, conturul umerilor, linia gâtului până jos pe coşul pieptului, îl descoperea atentă cu gura, cu degetele ei subțiri, cu sânii ei mici, şi când simțea că trupul omului se răsuceşte parcă în sinea lui, zguduit de o strigare pe care ea nu mai ştia cum s-o oprească, se retrăgea înspăimântată într-un colț al acelui pat larg, cu mâna la gură ca să nu strige, îngrozită cum trebuie să fi fost, în poveste, ucenicul vrăjitorului, când şi-a dat seama că uitase cuvântul de vraje ce poate să

strângă iar apele dezlănțuite.

Pe urmă jocul reîncepu la fel, nesigur, primejdios, ocolind deznodământul atunci când el părea de neînlăturat, adulmecându-l atunci când se depărta.

În zori, obosită, Adriana se supuse.

Seara îi găsi pe amândoi în acelaşi pat, îmbrățişați într-un fel de amețeală care nu era somn şi care nu era oboseală. Trupurile lor domesticite de lungi ore de pasiune îşi aminteau parcă de nebuniile trecute şi le păstrau căldura încă prezentă, într-o îmbrățişare cuminte. Adriana îşi culcase capul pe pieptul lui şi gângăvea acelaşi cântec stins din seara trecută.

Buzele ei se jucau cu un surâs neterminat.

Gelu se depărtă uşor de ea şi se strecură din pat. Avea nevoie să iasă în stradă şi să umble. Îşi amintea de asemeni că Adriana nu mâncase nimic de aseară.

Când se întoarse peste o jumătate de ceas, aduse de afară un aer rece de februarie şi o pungă cu portocale. Adriana dormita încă. El îşi lipi obrazul înghețat de al ei. Fata se scutură înfiorată: nu-i venea să creadă găsindu-l înaintea ei, îmbrăcat gata, cu fața împrospătată, surâzător. Îi fu ruşine, goală cum era în mijlocul pernelor răvăşite şi al lucrurilor ei aruncate întâmplător primprejur, pe scaune... îşi ascunse capul sub plapumă, de unde el o scoase plimbându-i pe sub nas o portocală. Era fructul ei preferat şi mai de mult Gelu îi spusese că gustul acesta al ei era o perversitate onestă. Într-adevăr, privind-o pe Adriana cum desfăcea o portocală, el avea senzația unui fel de siluire figurată. Ea tăia coaja groasă în câteva felii, pe care le desfăcea ca pe nişte petale, despărțind uşor fibrele albe ale coajei de carnea fructului, care rămânea în mijloc fraged, rotund.

“Eşti sigură, Adriana, că ție îți plac portocalele ca fruct şi nu ca simbol?”

Ea răspundea oprind felia de portocală între buze şi sorbindu-i sucul încet, prelungit. Dar în seara aceea mânca

fără lăcomie, îngândurată.

— Ce e cu tine? Remuşcări?

— Eşti un prost.

Era numai puţin obosită de nesomn şi plăcere: o moleşeau pernele calde încă. Trebuia de asemeni să treacă pe la ea acasă, să-i explice gazdei lipsa din noaptea trecută şi lipsa din nopţile ce aveau să urmeze. (O camaradă bolnavă pe care o îngrijea.) îl rugă să facă întuneric şi se îmbrăcă. Când fu gata în rochie, redeveni o fetiţă castă, mai suplă decât îi era corpul gol, mai tânără chiar.

În stradă, aerul rece o trezi întâi. Trecerea prin Cişmigiu i se păru curioasă, nereală, gândindu-se că găseşte grădina neschimbată, cum o lăsase cu o seară înainte şi că totuşi dincolo de această nemişcare a lucrurilor viaţa ei trecuse de la o lume la alta. Abia pe Bulevard, când dădu de lumină, simţi că ceva se schimbase totuşi. Sunetele străzii veneau până la ea învăluite, luminile scăzute ca din ceaţă. Erau senzaţii pe care nu le recunoştea. Dacă n-ar fi fost braţul sigur al lui Gelu, s-ar fi crezut în vis. Toate luau alt sunet, altă înfăţişare.

Se întoarseră pe străzi lăturalnice, fiindcă ei îi făceau rău acele lumini prea vii şi umblară mult înconjurând de câteva ori aceleaşi locuri, ca să obosească. Într-un restaurant obscur, unde îi chema dinăuntru un gramofon cu pâlnie, mâncară înfometaţi, după gustul ei. Lumea din jur îi privea cu o curiozitate neascunsă. Un copil se apropie de masa lor să-i privească bine. Erau străini acolo şi asta se vedea nu numai după hainele lor prea bune, dar după felul cum se priveau şi îşi vorbeau de aproape.

Adriana, dezmeticită acum, fără să fie de-a dreptul vioaie, avea mici gesturi de afecţiune, făcute întâmplător, neatent, îi turna în pahar, îi îndrepta cu un gest mărunt reverele hainei, trecea mâna pe frunte, preocupata între timp de ce spunea, neştiutoare de înţelesul gesturilor ei proprii, care lui Gelu îi plăceau desigur, dar care de asemeni îl încurcau puţin, fiindcă lumea dimprejur

observase şi fiindcă ei nu-i păsa de nimic.

Se întoarseră iar prin Cişmigiu. De undeva de sub zăpadă răzbea un miros de frunze putrede şi ude, puternic, răvăşit. Dinspre lac bătea un vânt rece. Adriana îşi lăsa gulerul mantoului ca să primească drept în faţă bătaia aceea ascuţită, usturătoare: căci simţea, apropiindu-se de casă, cum o moleşeală caldă o cuprinde iar şi voia să lupte împotriva ei, să rămână trează, conştientă până la urmă de voluptatea îmbrăţişărilor ce aveau să urmeze.

Câte zile trecură astfel? Nu ştia. Fusese la început o dezlănţuire care o copleşea, îi tăia orice legătură cu viaţa din afară, îi lua elementara conştiinţă că timpul trece. Se adâncea în pasiune ca în somn. Pe o margine a realităţii, ea trăia ceasuri nesigure, ce nu lăsau nicio amintire. Avea uneori senzaţia trupului ei vag, neformulată, aşa cum trebuie să-şi simtă carnea moale un melc. Încolo nu ştia nimic. Şi schimbarea regulată a luminii şi a întunericului avea atunci pentru ea un mister originar, de care, dacă ar fi putut, s-ar fi mirat.

Trupul ei găsise noi mişcări, un anumit fel de a se îndoi, de a creşte, de a se arcui pe creştetul capului şi pe călcâie, de a cădea inert; era un animal care îşi găsise reflexele. Ani de-a rândul îşi trăise viaţa toată în două-trei surâsuri, în două-trei încruntări: trebuise să exprime visurile, aşteptările şi patimile ei pe un obraz cât un pumn, când avea pentru asta un trup întreg, divers, necunoscut, ascunzător de mari strigăte. Se descoperea, în sfârşit, trezită din adâncuri, şi toată gama ei de graţii, surâsuri şi palori devenea săracă, artificială pe lângă răsucirile ei trupeşti.

Ce surâs al ei ştiuse vreodată să descrească aşa cum descreştea linia rotundă a sânilor, jos, spre pântecele alb, umbrit? Ce lacrimă a ei fusese mai grea decât coapsa ce se ridica şi cădea între perne obosită, aşteptând…

Avea uneori momente de linişte. Rămânea goală de-a lungul patului, cu braţele căzând moi de o parte şi de alta a

corpului, cu ochii deschişi, cu aripile nărilor calme.

Părea atunci că nu este decât un motiv decorativ al locului, asemeni unui mic palmier de interior.

Sau umbla prin odaie, trăgând după ea un petec de cămaşă, o pijama, amintire dintr-o pudoare trecută. Sau se apropia goală de sobă, să rămână acolo pe un scaun scund în fața flăcărilor şi să le privească. Pe brațele ei reflexe de văpaie se jucau între violet şi roşu.

Dar tresărea, simțind privirea lui Gelu fixând-o.

Nu voia să-l ştie liber, lucid, despărțit de ea privind-o ca pe un obiect din afară de el, admirând-o, făcând comparații. I se părea că e un fel de trădare în acest fel de a iubi.

Ea căuta o îmbrățişare în care să nu rămână nimic altceva decât fericirea cărnii. I se părea că marele miracol pe care îl trăise în acele zile, singură descoperire pe care o făcuse era că oamenii pot fi goi, că pot avea o frumusețe de animal, că se pot căuta cu o pasiune de fiară albă. Ce îi păsa ei de nuanțele lui Gelu, de inteligența sau prostia lui, de admirația lui! Îl avea gol şi dur între brațele ei leneşe, îi mângâia coapsele lui osoase, îşi apleca fruntea pe pântecele supt. Ar fi vrut să-l ştie înfundat în pasiune ca într-o mare: apa să-i gâlgâie surdă în urechi, ochii să-i fie închişi, mişcările corpului instinctive, disperate, inconştiente. Dar, în zori, când pe fereastră prindea să se lumineze o dimineață murdară de iarnă, el îşi îndrepta privirea spre acel ochi de lumină şi Adriana simțea că, odată cu noaptea, se duce miracolul acelei pasiuni, şi că în brațele ei nu mai păstrează decât un prizonier, nu un amant. Dar n-ar fi consimțit să întrerupă cursul acelui timp de patimi, să revină la o viață aşezată, cu momente de cumințenie şi momente de amor, distribuire imposibilă de virtuți şi pofte. Se simțea intrată într-o perioadă de scurtă nebunie. Voia să o trăiască. Nu făcuse socoteli, nu ezitase. Dar odată aici, în această dezlegare de impulsii şi doruri, nu ținea deloc să se întoarcă, să ia precauții, să se

orienteze.

Şi amantul ei trebuia să rămână lângă ea până la urmă.

Într-o dimineață când, în lumina scăzută a zorilor, Adriana îl privi bine pe Gelu şi în ochii lui se privi pe ea însăşi, observă că amândoi erau obosiți, palizi de nesomn.

Trecuseră multe zile?

— Ne-am făcut urâți amândoi, Gelule.

Seara, la întoarcerea lui acasă, Gelu nu o mai găsi.

Pe un scaun atârna o cămaşă de a ei, pe care o uitase în grabă.

“Mă întorc la D… Nu-mi scrie nimic.”

CAPITOLUL VI
Suită pentru pian şi mică orchestră (OP. 6)

SCRISOAREA PRIN CARE ADRIANA îi anunța logodna ei cu Paul Mlădoianu Gelu o primi într-o dimineață de aprilie, odată cu un plic din partea lui Cello Viorin. Recunoscu scrisul amândurora, dar deschise întâi plicul Adrianei. Trecuseră aproape două luni de la plecarea ei şi de atunci niciun cuvânt, niciun semn nu venise să explice acea evadare. Gelu scrisese de câteva ori, ceruse lămuriri, telegrafiase. Toate insistențele lui de a căpăta o veste fuseseră inutile. O tăcere deplină urma apelurilor repetate. Diverşi oameni de la D... veniți întâmplător la Bucureşti, şi pe care el îi întreba, îi spuneau că domnişoara Dunea se vede rar în oraş. Se zicea că lucrează.

Şi după această lungă tăcere, această veste curioasă! Logodită cu Paul Mlădoianu! îi comunica faptul în puține cuvinte.

De la divorțul lui de Lucreția, Paul o ceruse de câteva ori. Răspunsul părinților ei fusese evaziv.

— Ezitau să-şi dea fiica după un om cu un trecut atât de trist şi oricât era el de nevinovat în tot ce se întâmplase în primul lui menaj, rămânea pe urma acelei poveşti ceva impur şi întunecat. Îi comunicaseră Adrianei cererea vărului ei, cu toate menajamentele, asigurând-o că e liberă să refuze şi e tocmai ceea ce ei ar sfătui-o să facă. Spre surprinderea tuturor ea primi, fără să ceară timp de gândire.

O săptămână de la întoarcerea ei la D... fusese hotărâtă

să se omoare. Pe urmă se lăsase în voia obişnuinței de a trăi.

Era mama, erau ceasurile de exercițiu la pian, erau treburile mici prin casă, cărțile, plimbările. Află atunci că e mai uşor să te desparți de viață, într-un moment tragic, când o vezi în mare, puțin abstract, puțin nereală, decât să te desparți de o mie de lucruri, care fiecare în parte nu înseamnă nimic, dar toate la un loc fac o existență.

Atunci veni Paul. Adriana spusese "da", fără entuziasm, cu oarecare oboseală.

"Ai să înțelegi, desigur, de ce tocmai Paul. E singurul bărbat care n-are să ceară explicații. Are el însuşi atâtea lucruri de uitat, că va fi bun, mulțumit să nu bage de seamă şi să nu mă întrebe. El vrea o femeie: are s-o aibe. Eu vreau linişte: o voi avea"

Primul gând al lui Gelu, sfârşind acele rânduri, fu unul de mânie. Nu-şi putea opri emoția. Faptul, aşa cum era spus, în liniştea aparentă a vorbelor, îl descumpănea: nu înțelegea pe moment nimic altceva decât că pierdea deodată, brutal, pe totdeauna, o femeie care fusese a lui şi care ținea în aşezarea existenței lui un echilibru. Se simți prădat, deasupra unui gol, cu ceva ce rămânea deşert în el. Cum? Femeia aceea care surâdea la un anume cuvânt al lui şi plângea la altul, care intrase supusă în traiul lui, fără secrete, ca un dulap cu sertarele trase, fără orgoliu, fără refugii, femeia aceea care nu păstrase nimic neştiut, nicio îndoitură a buzei, nicio dilatare a pupilei, nicio tremurare a mâinilor, se rupea de el şi trecea pe alături, în altă lume, cu alți oameni!...

Îi era intolerabilă imaginea Adrianei la brațul altui om. Revolta lui era reflexă, ca gestul cuiva care recunoaşte la gâtul unui trecător fularul pierdut deunăzi. Faptul i se păru absurd.

Ieşi din casă neliniştit, incapabil să gândească, copleşit

de veste, ca de o durere fizică, pe care nu o judeci, ci o porți numai. Umblă fără țintă, pe străzi pe care nu le recunoştea, intră într-un cinematograf şi ieşi înainte de a se termina.

Târziu, când fu în stare să-şi aducă aminte şi să cugete, îşi spuse, fără ironie, că această revoltă personală era un detaliu secundar. Că drama, dacă dramă era, se petrecea aiurea, în afară de el. Socotind cinstit, Adriana n-ar fi fost niciodată soția lui. El n-ar fi consimțit să facă din fetița aceea ingenuă o a doua Elisabeta Donciu, pierdută într-o căsnicie nici mai bună, nici mai rea decât toate căsniciile. La sfârşitul iubirii lor stăteau, ca o văpaie de aur şi, cărbune, ultimele nopți din strada Cerbului şi pe cenuşa unor asemenea amintiri el ştia bine că nu se clădesc niciodată căsnicii, ci doar legende uneori.

Îşi aminti că primise tocmai în dimineața aceea un plic din partea lui Viorin. Buimăcit de vestea logodnei Adrianei, uitase să-l deschidă. Era o invitație la un concert. Cello Viorin îi vorbise mai demult de o asociație pentru muzică de cameră, ce urma să se alcătuiască la Bucureşti şi care i-ar fi înscris în program câteva opere inedite. Gelu nu-l crezuse. Cu atât mai puțin cu cât numele instrumentiştilor erau dintre cele mai cunoscute, îl ştia pe Viorin lăudăros, lipsit de relații personale, depreciat ca autor.

Totuşi era adevărat. Invitația anunța precis crearea acelei asociații muzicale şi anunța o serie de concerte într-o sală cunoscută prin caracterul ei sobru. Întâiul concert avea loc în chiar seara aceea. Gelu, care nu îndrăznea să se întoarcă în camera lui deşartă şi voind să întârzie clipa în care se va găsi singur în casă, față în față cu durerea lui surprinsă, se duse acolo cu gândul de a se pierde în voia bună a sălii aceleia populate. Voia să vadă lume, să vorbească, să uite.

Îi făcu într-adevăr bine atmosfera de spectacol, cu public cunoscut de la alte concerte, cu femei frumoase, cu lumini

scăzute. Absența femeii iubite era localizată: acolo, în fotoliu, lângă el, ar fi fost surâzătoare, calmă, cu mâinile albe lucind mat pe rochie.

Concertul lui Viorin trecea în a doua parte a programului. În pauză, Gelu îl căută în culise să-i spună bună seara şi nu îl găsi. Se amestecă atunci în lumea din foaier, bucuros să asculte larma aceea scăzută de voci femeieşti, râsete scurte, chemări. Într-un colț, lumea se îngrămădea în jurul unei mese, pe care se deschisese un registru, unde semna oricine voia să primească la vreme programele viitoarelor concerte.

Se apropie şi el. Semnă şi pe urmă, într-o doară, parcurse cu privirea pagina aceea, plină de iscălituri şi adrese. “Câte femei!” gândi el. Ar fi vrut să rețină un nume, ar fi vrut să fixeze un gând. Ce Adriană ascunde între aceste nume străine o necunoscută chemare! Poate chiar femeia aceasta în negru, oprită singură în fața unui tablou şi apăsând în mâini, nervoasă, o tabacheră mică de argint. Poate femeia aceastălaltă, rezemată uşor de umărul bărbatului în smoching, care îi spune ceva la ureche, ceva îndrăzneț şi intim probabil, fiindcă ea surâde şi clatină din cap, refuzând. Sau oricare din femeile tinere din jur, oricare din femeile acestea în rochii foşnitoare de mătase, cu surâsuri sclipitoare, cu priviri neatente, cu paşi leneşi, cu mâini albe.

Gândurile lui fură întrerupte de o melodie cunoscută. Nici un băgase de seamă când se sfârşise pauza, când se întorsese în sală la locul lui, când reîncepuse concertul... Şi melodia aceasta pe care o ştia, pe care o mai ascultase... Deschise programul intrigat: Cello Viorin – *Suită pentru pian şi mică orchestră, op. 16* (primă audiție).

Totuşi cunoştea fraza aceea simplă, pe care pianul o repeta fără modulații, monoton, egal, în timp ce motivul muzical trecea de la violă la vioară, amplu, puternic. Ar fi vrut să urmărească jocul viorilor, dându-şi seama că în el se desfăşura linia principală a bucății, dar chemarea

pianului îl ținea în loc. Ce sens personal aveau acele acorduri – patru, cinci – care se repetau la fel închise în aceeaşi frază? Vioara le acoperea vibratoare şi totuşi el le distingea chiar sub acest voal melodic suprapus, le aştepta să se limpezească şi pe urmă le regăsea, aceleaşi simple, egale, ca patru pietre albe.

Închise. Ochii. Coardele se depărtau cu totul pentru el. Nesigure, dincolo de fruntariile sufletului: în mijlocul lor, ca în mijlocul unui cadru, acordurile pianului vibrau singure, stăpânitoare, fără mister. Le ştia: erau ale lui. Le cântase mai de mult, într-o seară de decembrie, Adriana, la D... descifrând un manuscris vechi al lui Viorin. *Cântecul pentru o plecare,* cum se chema atunci, intra neschimbat în suita pentru orchestră. Cum de îl reconstituise Viorin, el care uitase de mult acel motiv şi nu-l mai revăzuse niciodată?

S-ar fi spus că încă o dată întâmplarea aşeza ea singură piesele unui miracol, care, sfârşit pentru totdeauna, îşi căuta deznodământul din urmă şi îl găsea oportun în acea seară de concert. Viorin, care trecuse străin prin viața Adrianei, aducea tot el, fără de voie poate, ultimul mesaj.

ianuarie 1929—ianuarie 1931

ACCIDENTUL

I

NU-ŞI DĂDEA SEAMA CÂT TIMP trecuse. Câteva secunde? Câteva lungi minute?

Nu simțea nimic. Auzea în jurul ei voci, paşi, chemări, dar totul surd şi cenuşiu, ca un fel de pastă sonoră, din care numai uneori se desprindea cu o subită claritate un clopot de tramvai sau un strigăt, pentru ca imediat să reintre în aceeaşi rumoare stinsă.

"Va să zică un accident", gândi ea foarte calm, aproape cu indiferență.

Gândul nu-i deştepta nicio alarmă, nicio grabă. Avea foarte vag impresia că trebuie să fie lungită pe jos, lângă trotuar, cu capul în zăpadă, dar nu încercă să facă nicio mişcare.

Ii trecu prin minte o întrebare stupidă, fără sens: "Cât să fie ceasul?"

Se încordă să audă tic-tacul ceasornicului de mână, dar nu-l auzi. "S-o fi spart." Pe urmă, într-un efort de atenție, răsfrântă parcă în ea însăşi, observă că de fapt nu aude nimic din propria ei ființă: nici pulsul, nici inima, nici respirația.

"Am stat, reflectă ea, am stat ca un ceasornic." Şi i se păru că surâde, dar nu-şi simțea buzele, pe care căuta inutil să le contureze undeva în acest lucru familiar şi totuşi pierdut, care era corpul ei insensibil.

Îşi aminti atunci brusc momentul căderii, atât de brusc, încât avu impresia că din nou cade, şi auzi încă o dată zgomotul scurt, ca de resort spart, pe care-l auzise atunci.

Nu-l reținuse pe moment, dar acum îi revenea cu o

precizie absurdă: sunet sec de ligament care se rupe, de arc ce se sparge, şi într-adevăr i se păru că undeva, în intimitatea acestui trup pe care nu-l mai simțea, ceva trebuie să se fi rupt din loc.

Încercă să se străbată pe ea însăşi, cu o scurtă privire interioară, şi să surprindă, ca pe o placă de radiografie, locul exact al ruperii.

Clavicula? Aorta? Rotula?

Pentru fiecare cuvânt, i se părea că trebuie să găsească un răspuns în corpul ei inert, pe care îl asculta din nou silindu-se să-l pătrundă cu auzul, până la cele mai depărtate fibre.

"Hotărât, ceva s-a rupt. Dar ce?"

Vocile creşteau şi descreşteau pe stradă, în jurul ei, cu răbufniri zgomotoase şi îndepărtări subite. Veneau până la ea, ca prin ceață, aburite.

Deodată o străpunse o senzație ascuțită de frig şi în acelaşi timp îşi simți genunchiul drept gol în zăpadă, ca şi cum singur din întreg corpul s-ar fi trezit dintr-o profundă anestezie. Ce depărtat, dar ce intens îl simțea! Un moment îl fixă cu gândul şi i se păru nespus de straniu acest unic punct sensibil, desprins din leşin ca o mică insulă vie.

Pe urmă, ca un val de sânge, frigul urcă mai sus de genunchi şi se răspândi cu o fină rețea tactilă pe pulpă, chemând la viață noi regiuni de epidermă. Zăpada era pufoasă, mângâietoare şi avea o moliciune de aşternut rece. Îşi afundă cu oarecare lene piciorul drept în această zăpadă, şi îl simți pe de-a-ntregul gol, cu ciorapul căzut până la gleznă.

În aceeaşi clipă, avu fulgerător senzația rupturii de adineauri. Gândul, care până acum ezitase, merse de astă dată exact spre mica piesă "anatomică" ruptă: jartiera. Liberat, resortul ei metalic se imprima sus pe pulpă, ca un mic sigiliu rotund.

"Trebuie să fiu pe jumătate goală", gândea ea fără alarmă. Ridică abia atunci capul, şi în acelaşi timp vocile

se limpeziră, ca ieşite brusc din ceață.

— Criminali, striga un domn bătrân, răstindu-se, sufocat de violență, la un vatman, care tăcea încurcat. Criminali. Nu vă uitați nici înainte, nici înapoi, dați buzna peste călători, peste dame, peste copii…

Omul de la tramvai încercă să schițeze un gest de explicație.

— Păi dacă dumneaei coboară…

— Ei şi ce-i dacă coboară? Adică n-are voie?

— N-are voie, că aici nu e stație… zise altcineva, o voce indiferentă.

De jos, ea încercă să-l vadă pe cel care vorbise, dar nu distinse în întuneric decât o privire fără curiozitate,

— Sigur că nu e stație… reluă vatmanul, puțin încurajat.

Domnul bătrân indignat nu voia să cedeze.

— Foarte rău că nu e. Să fie. Că de aia plătim noi. Bani ştiți să ne luați, dar stații nu vă dă mâna să faceți. Criminali, bandiți… V-ați îmbogățit pe punga noastră.

Ea simți un zâmbet care flutura în întuneric şi, fără să ridice bine capul pentru a-l primi din față, avu certitudinea că e zâmbetul vocii indiferente de adineauri.

— … da, bine ne faceți, aşa ne trebuie, că suntem proşti şi nu reacționăm…

Era stupid, desigur, dar îşi dădu seama că, trântită acolo, în zăpadă, ea nu asculta vocea stridentă a bătrânului indignat, ci urmărea tăcerea depărtată a celuilalt.

— … da, domnilor, nu reacționăm. Ia să chemăm noi agentul şi să-ți trântim un proces-verbal, mă-nțelegi…

În sfârşit, auzi din nou vocea celuilalt, aceeaşi voce puțin surdă, puțin leneşă. Vorbea probabil cu vatmanul.

— Vezi-ți de drum, băiatule. Urcă-te în vagon şi dă-i drumul.

— Sigur. Să-şi vadă de drum, şi pe dumneaei s-o lase aicea, moartă, în zăpadă.

Toate privirile se îndreptară din nou spre ea. În focul

discuției fusese uitată, dar acum redeveni personajul principal al scenei.

Se simți ridiculă, trântită cum era – cine ştie de când? - în plină stradă, într-un grup de trecători curioşi. Ar fi vrut să se ridice, dar singură ştia bine că nu va putea.

Aruncă o privire circulară, căutând parcă o figură cunoscută printre acele fețe cenuşii, şi se opri la bărbatul a cărui voce leneşă o reținuse. Îl recunoscu după privirea lui indiferentă, care-i semăna foarte bine cu vocea.

— Decât să te cerți, mai bine m-ai ajuta să mă ridic.

Omul nu păru deloc surprins. Făcu fără grabă un pas spre ea, îngenunche cu oarecare întârziere, îi trecu o mână pe sub brațul drept şi o ridică fără prea mare îndemânare, dar cu o mişcare fermă.

Ea nu-şi putu opri un mic strigăt de durere, când, pentru ca să se ridice, se lăsă cu toată greutatea pe piciorul drept.

— Doare?

— Nu ştiu. O să văd mai târziu.

Şi acum ce să facă? Cercul curioşilor se strânse şi mai tare în jurul ei. Pălăria îi cădea pe ceafă, ciorapul drept îi curgea de-a lungul piciorului, mantoul era plin de zăpadă, mănuşile erau ude...

Îi păru rău că se ridicase: fusese mult mai comod pe jos, în zăpadă. Un moment, o ispiti gândul absurd de a se trânti la loc, ceea ce o făcu să surâdă şi să-şi recapete puțin calm. “Trebuie să scap de ăştia”, îşi zise ea, înfruntând cu bravură curiozitatea grupului.

Se întorsese din nou spre omul ei, care şi el părea acum puțin stânjenit de spectacol.

Nu vrei să faci cu mine câțiva paşi?

Propunerea părea că-l plictiseşte. Ea se grăbi să-l liniştească.

Numai câțiva, până la o maşină.

Nu aşteptă răspunsul, îi luă brațul şi porni lângă el, călcând cu băgare de seamă, ca să nu redeştepte durerea

de adineauri.

Nu se vedea nicio maşină, nicio trăsură. Tânărul domn nu se silea deloc să-şi ascundă plictiseala. Tăcea cu încăpăţânare, absent.

L-ar fi lăsat bucuroasă şi şi-ar fi continuat singură drumul, dar nu avea încredere în piciorul ei drept. De două ori încercase să calce puţin mai apăsat, şi durerea o străpunsese de la gleznă, ca o lamă.

“E prost-crescut, dar am nevoie de el.” Îl luă şi mai bine de braţ, ca şi cum ar fi vrut să-i arate că nu se lasă intimidată de proasta lui creştere şi că nu renunţă.

Mergea puţin în urma lui, căci nu îndrăznea să-i spună că face paşii prea mari. Îl putea privi pieziş, din profil, fără ca el să observe. Un tip şters, cu trăsături nesigure, tânăr parcă, dar fără vârstă precisă, blond parcă, dar fără culoare certă. “Parcă l-am mai văzut undeva.”

E înalt? E scund? N-ar fi putut spune. În paltonul acela părea înalt, un palton gri, larg, cu buzunare mari, în care mâinile se înfundau cu un aer de securitate.

Continua să tacă, o tăcere de drum lung, închisă, rezistentă, fără expresie.

“Parcă ar fi singur. Parcă n-aş fi lângă el. Parcă ar fi uitat că sunt lângă el. Şi dacă într-adevăr a uitat? Dacă se va trezi cu mine de braţ şi mă va întreba ce caut aici, atârnată de braţul lui?”

Se hotărî, să rupă ea tăcerea.

— Nu înţeleg cum s-a întâmplat. Am alunecat, se vede, de pe treapta tramvaiului. Voiam să cobor.

— Din mers?

Se miră auzindu-i glasul. Credea că n-o aude, că nu-i va răspunde. Surpriza o însufleţi.

— Da, din mers. Totdeauna cobor din mers. Nici nu se poate altfel. Eu locuiesc aici aproape, în bulevardul Dacia, şi tramvaiul 16 nu opreşte decât ori la Donici, ori la Vasile Lascăr. E prea departe. De asta cobor la cotitură, unde

tramvaiul o ia pe Orientului. Nu numai eu. Toată lumea care stă prin apropiere. Şi nu se întâmplă niciodată nimic. Numai astăzi... Nu ştiu cum s-a întâmplat...

Treceau tocmai sub bătaia unui felinar. În lumină, figura lui i se păru din nou absentă.

“Ce tip urâcios!” Totuşi, îndrăzni să se oprească.

— Nu te supăra. Vreau să-mi ridic ciorapul. Am înghețat de tot.

Se aplecă, dar abia acum băgă de seamă că sângerează: genunchiul drept era roşu, iar mai jos, spre gleznă, unde se zgâriase probabil mai tare, țesătura ciorapului se lipise de rana cu sânge înghețat.

— E grav?

— Nu ştiu. Deocamdată nu mă doare. Ar trebui să trec pe la o farmacie. Vrei?

El nu răspunse, dar o luă de braț şi o întrebă din ochi: “Unde?”

— Nu e departe. Uite, pe trotuarul celălalt.

Trecură drumul. De departe, ea avu oarecare greutate să se recunoască în oglinzile farmaciei, la dreapta acestui domn, care i se părea şi mai străin în imaginea depărtată din oglindă. Când se apropie, surâse cu compasiune propriei ei figuri. “Deplorabilă sunt, săraca de mine!”

Îşi scoase cu un gest scurt pălăria şi rămase cu ea în mână, consternată.

— Nu pot să intru în halul ăsta. Farmacista mă cunoaşte, o să mă întrebe, va trebui să-i explic... Nu vrei dumneata?...

El acceptă fără entuziasm, cu o aprobare încruntată din sprâncene.

— Ce-ți trebuie?

— Puțină tinctură de iod şi... ştiu eu? puțină apă oxigenată.

Voi să-şi deschidă poşeta, ca să-i dea bani, dar el, fără să aştepte, împinse uşa farmaciei şi intră.

De afară, ea îl urmări prin geamul vitrinei, cum intră,

cum se descoperă, cum spune bună seara, cum se apropie de farmacista în halat alb. I se păru curios să-l vadă deschizând gura şi rostind cuvinte pe care ea nu le auzea. Ciudată voce are! Puţin acoperită, puţin stinsă, şi totuşi având un accent aspru. Farmacista turna tinctura de iod în sticlă.

De ce durează aşa de mult? Trebuie să fie înăuntru o căldură dulce de seră. Balanţele de metal stau nemişcate. Lichiduri grele, somnoroase, dorm în rafturi, în sticle solemne de cristal.

Farmacista îl întreabă ceva, şi el răspunde cu destulă voie bună. E mai vorbăreţ înăuntru la căldură decât afară, în frig. Dacă l-ar lăsa? Dacă s-ar duce acum, fără să-l mai aştepte? Ce cap uimit ar face nemaigăsind-o, dar şi ce sentiment de uşurare ar avea, impertinentul!

Genunchiul începu s-o doară. Mai mult s-o înţepe decât s-o doară. Se mai gândi încă o dată la căldura bună de dincolo de vitrină şi închise ochii. I se părea că alunecă într-un fel de somn…

— Am stat prea mult?

Era vocea lui.. Aceeaşi voce nesigură, care nu apasă pe cuvinte şi-ţi face impresia că trece pe lângă ele din neatenţie.

Nu-i răspunse şi nu deschise ochii.

— Ţi-e rău?

— Nu, nu mi-e rău. Dar aş vrea să ajung acasă. Am îngheţat.

— Spuneai că nu e departe…

— Fii liniştit: nu e. Mai avem douăzeci de paşi, şi ai scăpat.

Nu aştepta nicio protestare politicoasă din partea lui. Îl luă de braţ, decisă să nu-i mai vorbească şi nerăbdătoare să poată în sfârşit rămânea singură. Se silea să facă şi ea paşii cât mai mari, deşi piciorul drept o durea mereu.

Pentru prima oară de când i se întâmplase accidentul ăsta stupid, ar fi vrut să plângă.

Se opri în sfârşit în fața unei case cu multe etaje, se rezemă de portalul de sticlă şi îi întinse mâna...

— Aici. Acum, te poți duce. Îți mulțumesc.

El îi strânse mâna o clipă, fără să i-o rețină, şi pe urmă duse degetul la pălărie, schițând vag o jumătate de salut.

Ar fi vrut să-i spună: “Eşti cel mai urâcios om din lume”, dar era prea obosită ca să-i spună ceva. Îl lăsă acolo, în fața casei, şi intră în holul luminos, unde o primi un val de căldură moleşitoare.

...Era singură în ascensor. Apăsă pe butonul ultimului etaj, al şaselea, şi apoi căzu pe banchetă, cu un suspin de salvare. Îşi promise să plângă din toată inima când va ajunge sus în camera ei. Simțea că nimic nu i-ar fi putut face mai bine: un plâns bun şi pe urmă o baie fierbinte.

Undeva între două etaje, ascensorul se opri cu o scurtă zguduitură. Crezuse întâi că a ajuns, dar îşi dete seama că de fapt a rămas suspendată în drum.

“E ziua accidentelor”, încercă să glumească în gând. Sună lung pe butonul de alarmă.

Îşi aduse aminte că vara trecută cucoana bătrână de la al treilea rămăsese o dimineață închisă în ascensor, între două etaje. Gândul o îngrozi. Apăsă din nou, cu o tresărire de panică, lung, nervos, răstit, pe butonul roşu. Era în tot imobilul o tăcere adâncă: numai undeva, departe, slab ca o chemare din altă lume, soneria de alarmă suna fără răspuns.

Nu mai putea să reziste lacrimilor. Se privea în oglinda dreptunghiulară din ascensor şi i se făcu milă de starea în care se afla, ciufulită, ruptă, murdară, înghețată. Lacrimi calde, bune o podidiră, şi ea le primi cu o subită plăcere, de parcă s-ar fi apropiat de o sobă caldă.

De jos, cineva, portarul probabil, striga: “Hei, uşa de la al treilea. Cine a deschis uşa de la al treilea?”

“Uşa de la al treilea” fu închisă: ascensorul porni mai departe, fără zgomot. Ea ar fi vrut să nu se mai oprească, să meargă mereu aşa şi să poată plânge liniştită, în

mişcarea lentă, tăcută a ascensorului.

Sus o aştepta tânărul domn în palton gri. Îl privi uluită, neînțelegând ce se întâmplă.

— Dumneata?

— Eu. Am uitat tinctura de iod şi apa oxigenată, într-adevăr, scoase din buzunar două sticluțe învelite în hârtie multicoloră de farmacie.

— Şi cum te-ai urcat?

— Pe scară.

— Şase etaje?

— Şase.

“Ce tip curios!” gândi ea privindu-l un moment, intrigată încă o dată de lipsa lui de expresie. Avea şi acum aceeaşi privire depărtată, neîntrebătoare, pe care i-o întâlnise prima dată, ridicând capul de jos, din zăpadă.

Îşi aduse aminte că a plâns şi coborî jenată ochii, dar era prea târziu, căci el observase.

— Ai plâns?

— Nu... Adică da. Puțin. Dar n-are nicio importanță! Niciodată când plâng nu are importanță...

Îşi scoase cheia din poşetă.

— Vrei să intri un moment?

El răspunse cu o ridicare din umeri.

— Asta însemnează “da”, sau însemnează “nu”?

— Nu ştiu bine ce însemnează. E un gest familiar. Să zicem, “da”.

— Atunci, să intrăm.

Pe uşă era o mică placă metalică: Nora Munteanu. El întrebă din ochi, şi ea confirmă: “Eu”.

Apa era fierbinte. Aruncase în cadă un pumn de lavandă, şi toată odaia era plină acum de aburi calzi, aromitori.

— Se simte şi dincolo?

— Ce?

— Lavanda.

— Lavandă e? Da, se simte.

Glasul lui venea şi mai şters, din odaia alăturată, prin uşa pe care Nora o lăsase într-adins puţin deschisă, ca să poată vorbi cu el, în timp ce ea îşi lua baia.

— Nu te plictiseşti?

— Nu.

— Eşti bine instalat?

— Da.

Îl instalase într-adevăr într-un fotoliu şi îi pusese înainte un vraf de reviste ilustrate. “Ca la dentist”, observase el docil, ocupând locul arătat.

“Da, ca la dentist. Şi te rog să fi cuminte până termin eu. Pe urmă, stăm de vorbă.”

Baia era adormitor de bună. Nora închise ochii, învinsă de căldura pe care o simţea pătrunzând ca o dulce toropeală, prin tot corpul. Departe în adânc, se deschideau fine vase de sânge, pe care avea senzaţia că frigul le îngheţase.

Nora avu un gând de prietenie pentru acest corp al ei, cunoscut, familiar şi de treabă. I se părea că e o veche cunoştinţă regăsită şi îl mângâia cu o simpatie de camarad. Pe sân mâna întârzia, ca pe un obraz rotund. Ar fi vrut să doarmă…

În odaia alăturată se mişcase parcă un scaun din loc.

— Ai vrut ceva?

— Nu. Mă uitam la fotografia de pe birou. Cine e?

— Eu.

— În costumul ăsta?

— Da, e un costum de schi. Eram la Predeal. Îţi plac?

Nu răspunse. Poate că nici un auzise întrebarea, pe care ea o pusese neglijent, coborând vocea. Îl auzi întorcând o filă: citea probabil.

Nora se gândi la el şi băgă de seamă cu surprindere că-l uitase. Îl ştia în odaia alăturată, cufundat în fotoliul ei, dincolo de această uşă întredeschisă, dar îi era cu neputinţă să-şi aducă aminte cum arată la faţă. Trăsăturile fugeau nesigure, sub un surâs vag, ca o lumină difuză.

Îşi aminti în schimb cu precizie cravata pe care o purta, o cravată verde de lână aspră, cu mărunte cusături oblice, paralele...

“Frumoasă cravată, dar nu ştie să şi-o facă. Nodul prea strâmb. Am să-l învăţ eu cum se face un nod ca lumea.”

De dincolo, soneria telefonului izbucni energică.

— Ce să fac? întrebă din fotoliu tăcutul musafir.

— Nimic. Lasă-l să sune.

Soneria insistă, mereu mai lung, mereu mai răstit. Nora surâse cu oboseală. Un singur om putea să sune atâta.

— Fii bun şi răspunde.

El ridică receptorul, spuse “alo”, şi apoi, după o pauză, îl puse la loc.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu. Nu răspunde nimeni. E cineva care a închis telefonul fără un cuvânt.

— Trebuie să fie Grig.

— Grig?

— Da, un prieten. Trebuie să fi fost mirat auzind o voce de bărbat, de aici. O fi crezut că a greşit numărul.

Presupunerea Norei era probabil justă, căci telefonul sună iar.

— Nu te supăra. Răspunde-i, te rog. Spune-i că sunt în baie şi să mă cheme peste cinci minute.

Îşi opri respiraţia şi ascultă cu urechea aţintită spre odaia cealaltă, ca să prindă şi ea vocea din receptor. O auzi într-adevăr vibrând metalică, îndepărtată ca pe un minuscul disc de patefon.

— Alo, 2.65.80? Sunteţi sigur? Nu e greşeală?

— Nu, domnule, nu e greşeală.

— Atunci, cine e la telefon? întrebă mica voce de metal.

— Vă roagă domnişoara Nora...

— Nu mă interesează ce mă roagă domnişoara Nora. Vreau să ştiu cine e la telefon.

— Domnule, domnişoara Nora e în baie şi vă roagă...

— Nu vreau să ştiu unde este domnişoara Nora. Vreau

să ştiu cine eşti dumneata.

Urmă o clipă de tăcere, apoi zgomotul scurt, retezat al receptorului ce cădea pe furcă, undeva departe, tăind legătura.

— Şi acum?... o întrebă el pe Nora, cu un calm pe care ciudata convorbire părea că nu-l tulburase.

— Nimic. Reia-ți locul în fotoliu şi aşteaptă-mă. Viu îndată.

Nora intră îmbrăcată într-un halat alb de baie, puțin prea larg pentru ea.

Se îndreptă spre fotoliul lui, aprinse o mică lampă cu abajur de pe divanul din apropiere şi o întoarse spre el, luminându-i brusc fața.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Vreau să te văd. Închipuieşte-ți că uitasem cum arăți. Tot timpul, în baie, m-am căznit să-mi aduc aminte.

Îl privi atentă, cu seriozitate, iar el îi suportă calm privirea.

— Ai terminat?

— Da, deocamdată. Ai o figură nesigură. Greu. De ținut minte.

El ridică din umeri. Ea recunoscu gestul.

— Nu-mi place ridicarea asta din umeri.

El nu răspunse nimic, iar ea îl privi mai departe, lung, urmărind desenul evaziv al acelei figuri, în care i se părea că desluşeşte un amestec de oboseală şi de copilărie.

— Eşti un tip fumuriu. Parcă vii din ceață.

Pe divan erau cele două sticluțe, cumpărate de la farmacie. Nora le luă şi se duse lângă noptieră, să-şi panseze “rănile”, cum spunea exagerat, ca să glumească.

Îşi dete la o parte halatul, cu o pudoare atentă, şi îşi dezveli piciorul drept, numai până la genunchi, atâta cât era nevoie, ca să se bandajeze. Nu era propriu-zis rănită. Mai mult zgâriată, dar destul de rău, căci chiar după baia fierbinte pe care o făcuse, sângera încă uşor.

El urmărea din fotoliu operația, aşteptând parcă s-o audă țipând când apăsa tamponul cu iod pe glezna însângerată. Dar gesturile ei aveau ceva atent şi obiectiv de infirmieră aplecată asupra unui pacient străin. Părul negru îi cădea pe frunte, fără cochetărie.

Câtăva vreme, ea continuă să plimbe tamponul de vată, pe gleznă şi apoi pe genunchi, cu totul absorbită de ceea ce făcea. Pe urmă se întrerupse, ca şi cum şi-ar fi adus deodată aminte de un lucru uitat.

— Te-a plictisit telefonul de adineauri?

— Nu.

— Cu atât mai bine. Eu... eu sunt obişnuită.

Îşi reluă delicata ei operație, spălând cu apă oxigenată şi apoi cu tinctură de iod o mică zgârietură pe care n-o descoperise până atunci.

— Da, sunt obişnuită. Cu asta şi cu atâtea altele. Vezi, Grig... Dar ar trebui să-l cunoşti.

— Nu vine astă-seară pe aici?

— Trebuia... Dar acuma nu mai vine. Nici astă-seară, nici multe alte seri...

— Îmi pare rău, crede-mă.

— Mie nu. Îți jur că nu.

— Îl iubeşti?

Nora simți în întrebarea lui o inflexie ironică. Era convinsă că surâde, aşa cum surâdea pe stradă, în grupul acela de curioşi, el singur indiferent.

Ridică scurt capul, pentru ca să-l surprindă, şi fu mirată văzând că se înşelase. Nu surâdea.

— Nu, nu-l iubesc. Nu cred că-l iubesc. Vine pe aici... în odaia asta... Vine, pleacă, telefonează, se supără, se împacă... Aşa e el. Cred că pe dumneata te-ar amuza.

— De ce?

— Nu ştiu bine. Mi se pare că este exact contrariul dumitale.

— După ce se cunoaşte asta?

— După multe. După voce. După cravată.

Se ridică şi veni spre el.

— Da, după cravată. El o poartă totdeauna corect. A dumitale e strâmbă. Nu ştii să ți-o faci. Mă laşi pe mine?

Se aşeză pe speteaza fotoliului şi îi desfăcu nodul cravatei, cu degete uşoare, atente. El nu se împotrivi. Aştepta supus să termine. O aromă de lavandă trecea prin halatul ei poros, aducând o undă de căldură, în care se simțea parcă zvâcnirea depărtată a sângelui, bătaia măruntă a pulsului.

După ce sfârşi de înnodat cravata, Nora se depărtă puțin de el şi îl privi, ca să vadă cum îi stă.

— Nu, nu merge. E corectă, dar nu-ți stă bine. E prea corectă pentru dumneata.

Şi tot ea, cu aceeaşi grijă, se sili să strice nodul prea bine făcut al cravatei şi să-i redea aerul de neglijență dinainte.

Era gata să plece. Îşi pusese paltonul ("Ce înalt e Doamne, în palton!") şi se pregătea să-i spună bună seara.

— Într-adevăr, te duci?

— E târziu.

— Nici un te-ai prezentat. Nici un ştiu cum te cheamă.

— E nevoie de hârtiile mele de identitate?

— Nu strică să le vedem.

El căută cu seriozitate în buzunarul interior al hainei şi scoase de acolo un carnet, pe care i-l întinse.

Nora îl răsfoi un timp, ca şi cum ar fi vrut să verifice fotografia, semnalmentele, semnătura. Pe urmă, îl privi deodată surprinsă.

— Eşti născut la 18 decembrie?

— Da.

— La 18 decembrie? Eşti sigur?

Fără să aştepte răspunsul lui, întoarse capul spre calendarul din perete.

— Ştiai că e ziua dumitale astăzi?... Ştiai că împlineşti...

Se opri, deschise din nou carnetul de identitate pe care-l avea în mână, citi anul naşterii lui...

— Ştiai că împlineşti 30 de ani astăzi? Tocmai astăzi?

El nu părea surprins. Arăta mai mult amuzat de sincera ei stupoare. Ea insistă.

— Spune, ştiai?

El ridică din umeri, indiferenta lui ridicare din umeri.

— Nu.

Nora încercă să nu-l creadă.

— Nu-i adevărat. Nu-i aşa că nu-i adevărat? E cineva care te aşteaptă astă-seară. O femeie, o iubită. E cineva care ştie…

Se opri din vorbă. Era în tăcerea lui ceva împânzit, ceţos, din care avu deodată siguranţa că nu va putea smulge niciun răspuns.

El făcu un pas spre uşă. Nora îl apucă de braţ.

— Nu pleca încă.

Pe o etajeră cu cărţi, într-un vas de sticlă, erau trei garoafe cu cotoarele lungi. Luă o garoafă şi i-o întinse fără să surâdă, aproape cu gravitate.

— De ziua dumitale.

Apoi, cu un neaşteptat elan, se apropie şi mai mult de el.

— Rămâi aici. După cum vezi, e lumină, e cald. Îl sunăm pe portar şi-l trimitem la băcănie. Vom face un dineu somptuos şi vom ciocni un pahar. Asta aduce noroc.

— Crezi? întrebă el vag.

— Sunt sigură.

O sclipire copilăroasă îl lumină.

— Primesc. Dar trebuie să mă laşi să cobor eu după târguieli.

— Nu se poate.

— De ce?

— Pentru că nu te mai întorci.

— Ba da.

…Şi nu mai avu timp să-i răspundă, pentru că deschisese deja uşa şi dispăruse vijelios pe scări.

Nora rămase în prag, să-i asculte paşii depărtându-se.

Se uită neliniştită la ceasornicul de pe birou: au trecut

20 de minute. “Poate nu mai vine.”

Era o tăcere imensă în întreg imobilul. De undeva, de la un etaj depărtat, venea un cântec slab de patefon, sau fie radio:

“Noapte bună, Mimy,
Şi somn uşor.
Noapte bună, Mimy,
Adormi uşor...”

Nora se gândi la această Mimy, care desigur dormea de mult, înduplecată de cântec.

— Şi ea ar fi vrut să doarmă. Îi părea rău că-şi dezbrăcase halatul acela moale, în care se simţea aşa de cald îmbrăţişată. În rochia aceasta de seară, avea incomoda impresie că se află în vizită, în propria ei cameră. Dar voise să ia cu totul în serios “dineul” pe care îl pregătea, şi se gândise cu plăcere că, la întoarcere, el va găsi o femeie strălucitoare... “Strălucitoare.” îşi repetă cuvântul în gând şi zâmbi cu puţină oboseală.

Un uruit surd se desprinse din tăcerea generală a clădirii. Se urca cineva cu ascensorul.

Obişnuită cu secretele cele mai intime ale clădirii, urechea Norei urmărea sunetul cum ar fi urmărit ridicarea mercurului într-un fel de termometru imens.

Etajul I, etajul II...

Pe măsură ce se apropia, uruitul ascensorului vibra ca o coardă joasă de pian, prelungită de apăsarea pedalei. Se va opri la al treilea?... Nu, a trecut mai departe.

La fiecare etaj era o smucitură scurtă, ca o bătaie mai tare de puls.

Nora închise ochii. Simţea în propria ei fiinţă ridicarea aceasta, ca şi cum o secretă curea de transmisiune ar fi dus-o mai departe până în sângele şi nervii ei.

Patru... cinci... S-a oprit?

Părea că în tăcerea de până atunci se deschide o nouă

zonă de tăcere, mai adâncă.

S-a oprit?

Da. S-a oprit. Grilajul interior, de lemn, e dat la o parte cu un zgomot dințat de oblon, uşa se deschide şi se închide mecanic, uruitul de coardă al ascensorului se depărtează, descreşte...

“Inutil să-l aştept. Nu mai vine.”

Nora se ridică din fotoliu şi se apropie de oglindă, privindu-se lung.

“Ce comică eşti, scumpa mea fată, ce comică eşti!” îşi spuse cu glas tare.

Îi era milă de rochia ei neagră, de brațele goale, de cele două garoafe, pe care le vedea prin oglindă clătinându-se în vasul de sticlă, prea grele pe tulpina lor subțire, ca şi cum şi ele ar fi fost obosite de aşteptare.

Ridică receptorul telefonului şi îl păstră câtăva vreme în mână, fără niciun gând. Pe urmă îl puse la loc, neştiind de ce îl ridicase.

— Nu, nu, nu mai vine.

Se rezemase de perete şi îşi privea acum odaia, întârziind asupra fiecărui lucru în parte, mirată că acele lucruri îi sunt în acelaşi timp aşa de cunoscute şi aşa de străine.

Pe birou zări carnetul lui de identitate, li luă în mână şi abia acum băgă de seamă că e un paşaport. Nu cunoştea paşapoartele acestea noi, cu scoarțe lungi. Îl deschise.

“Talia, mijlocie. Părul, castaniu. Sprâncenele, castanii. Ochii, verzi. Nasul, regulat. Gura, regulată. Barba, rade...”

Ultimul cuvânt o făcu să tresară. În sala de baie, pe mica etajeră metalică de deasupra chiuvetei, era serviciul de ras al lui Grig. “Trebuie să-l ascund”, îşi spuse, gândindu-se că celălalt, la întoarcere, ar putea să intre în baie şi să găsească acolo un obiect atât de indiscret. Dar se răzgândi după primul pas... La ce bun să-l mai ascundă, de vreme ce el tot nu se mai întoarce...

Reciti din nou “semnalmentele” de pe foaia de paşaport. Ar fi vrut să regăsească în fiecare cuvânt o trăsătură din

acel obraz nesigur, ce se pierdea acum din nou în ceața din care numai o clipă se desprinsese.

Părul, castaniu... Gura... regulată... Ce funcționar plictisit ridicase un moment ochelarii dintre hârtii şi îl privise, într-o doară, pentru ca pe urmă să-i scrie la rubrica respectivă culoarea ochilor, linia frunții; conturul buzelor?... Ea îl avusese aici, în odaia ei, în plină lumină, în plină bătaie a lămpii, şi totuşi n-ar fi ştiut să spună nimic sigur despre figura lui cu linii nedecise.

"Gura, regulată"... Nora închise ochii şi se sili să-şi amintească acea gură, despre care paşaportul spunea cu indiferență că e regulată, ca şi cum n-ar fi fost o infinitate de linii posibile sub acest singur cuvânt. Ar fi vrut să-şi poată plimba arătătorul, pe buzele lui şi să surprindă în cea mai uşoară deschidere a lor acel surâs neterminat care arunca o lumină uşor ostenită pe întreaga figură.

I se părea că este în carnetul pe care-l avea în mână un mister de descifrat şi că sub toate acele formule, peceți şi semnături era o viață care aşteaptă să fie întrebată. Se simțea singură, oribil de singură, în odaia cu toate luminile aprinse, ținând în mână o fotografie, un nume, câteva semnalmente, sub care ar fi fost fericită să audă o bătaie de inimă, un glas.

Era ispitită să ducă acel carnet cu scoarțe albastre la ureche şi să asculte, ca într-un ghioc, şoaptele unei vieți pe care nu o cunoaşte.

Paginile "rezervate pentru vize" erau pline de felurite timbre şi ştampile. Nora citi pe ultima filă: *Vise sous le no. 1464 a la Legation de Belgique de Bucarest pour permettre au titulaire..."*[1]

Două ştampile mai mici, dreptunghiulare, arătau în josul paginii trecerea frontierei, la ducere şi la întoarcere. "*Hergenrath, 23 Juillet 1934. Controle des Passagers"* [2]. Şi

[1] Vizat cu nr. 1464 la Legația Belgiei din Bucureşti, pentru a i se permite titularului ... (fr.)

apoi "*Hergenrath, 12 Aout*".

"Unde am fost eu între 23 iulie şi 12 august?" se întrebă Nora. Se revăzu pe plajă, la Agigea, în plin soare, treizeci de zile singură, în timp ce la Eforie, Grig juca ziua cărți la Cazinou şi dansa noaptea la buvetă... Uneori, când era marea liniştită, jazul se auzea până în cortul ei de la Agigea... În acelaşi timp, cineva trecea într-o noapte de iulie granița la Hergenrath, poate spre Bruxelles, poate spre un mic oraş de provincie, poate singur, poate cu o femeie, cineva care cinci luni mai târziu avea s-o ridice din zăpadă, pe o stradă din Bucureşti, şi s-o privească în ochi cu o indiferentă ridicare din umeri...

Ar fi vrut să poată retrăi acele zile, 23 iulie – 12 august, dar nu în cortul de la Agigea, ci undeva nevăzută, în umbra acestui necunoscut. Ar fi vrut să poată şti ce s-a întâmplat în acele 19 zile şi să vadă mica gară de frontieră în noapte, chipul vameşului, ştampila imprimând cu tuş roşu pe hârtie o zi ce nu se va mai întoarce... "*Hergenrath, 23 Juillet.*" Cuvântul avea ceva misterios, indescifrabil pentru Nora.

Se cufundă în fotoliu, descurajată.

Ar fi trebuit să se dezbrace, să se culce, să doarmă dar simțea că nu ar avea putere să se ridice în picioare, să-şi scoată rochia, să-şi facă patul. Ar fi vrut să rămână nemişcată şi să doarmă aşa cum era, ca într-o sală de aşteptare într-o gară. Gara de la Hergenrath...

Soneria sună deodată puternic, gălăgios. În primul moment, Nora nu-şi dădu seama de ce se întâmpla. O lăsă să sune lung, ca şi cum ar fi vrut să umple întreaga odaie cu chemarea ei. Pe urmă se îndreptă spre uşă, silindu-se să nu facă nicio presupunere. Deschise fără emoție. În prag era el, încărcat cu pachete.

Dopul zbură cu o detunătură puternică şi şampania se

---

[2] Hergenrath, 23 iulie 1934. Controlul călătorilor (fr.)

revărsă peste gâtul sticlei, în timp ce Nora privea în sus, ca şi cum ar fi urmărit traiectoria proiectilului.

— Lovit! strigă el victorios.

Sus, pe tavan, o pată albă, cât o monedă, indica punctul atins.

— Încă două lovituri ca asta, şi mâine mă dă proprietarul afară, pentru avarii grave, glumi Nora, nu fără îngrijorare totuşi.

— Două lovituri zici? Nu, scumpa mea prietenă. O sută una. Da, o sută una lovituri de tun. Ca la Bobotează, ca la 24 Ianuarie.

Şi punând deoparte sticla deschisă, ca pe o armă descărcată, luă în mâini o nouă sticlă. De astă dată detunătura fu şi mai puternică decât cea dintâi. Se priviră surprinşi unul pe altul, fără să mai surâdă. Ferestrele vibrau cu un sunet subțire. Pe etajeră, cele două garoafe se clătinau trezite din somn. Detunătura părea că se răspândeşte până departe prin toată clădirea adormită, de la etaj la etaj.

— Lovit!

Pe tavan apăruse un nou semn alb, la o distanță foarte mică de primul.

— Sunt un trăgător formidabil! Ce siguranță! Ce precizie!

Avea în privire o lumină, pe care Nora o vedea pentru prima oară aprinzându-se. Aproape că nu-l mai recunoştea pe omul tăcut care plecase cu jumătate oră înainte, din camera ei. Unde era tăcerea lui grea, unde acel surâs de oboseală şi de indiferență? Vorbea acum cu o însuflețire nervoasă străină parcă de el.

Şampania fierbea mărunt în pahare. Nora îl ridică pe al ei, cu oarecare gravitate.

— Pentru aniversarea dumitale. Pentru cei treizeci de ani pe care. Îi împlineşti.

Băgă de seamă că vocea îi tremură şi îi fu ruşine de această copilăroasă emoție. El răspunse cu degajare, glumind:

— Pentru dumneata. Pentru tramvaiul 16. Pentru accidentul de astă-seară.

La al câtelea pahar era? Numărase până la al cincilea dar de acolo mai departe pierduse socoteala.

Era probabil târziu. Aparatul de radio (cine îl deschisese? când îl deschisese?) intona slab imnul englez. “Se termină emisiunea de la Droitwitch”.

Nora făcea eforturi să-şi țină ochii mari, deschişi, dar lucrurile din cameră le vedea într-o pânză de fum.

Sus, pe tavan, grupate mărunt în jurul aceluiaşi punct, loviturile marcate i se păreau acum fără număr de multe.

În fața ei, când foarte aproape, când nemăsurat de departe, ca şi cum l-ar fi privit prin lentilele întoarse ale unui ochean, era el. Vorbea, dar Nora deşi auzea distinct fiecare cuvânt, nu înțelegea nimic din ce spune. Mereu glasul acesta surd, stins, cu subite străpungeri de lumină, care se pierd apoi în aceeaşi indiferență...

Lovit! Ce curios sună strigătul acesta scurt, de triumf, în vorbirea lui leneşă. Lovit! Lovit ce? Lovit unde? Lovit în inimă, da, da, am spus în inimă.

Nora îşi luă capul în mâini. Ar fi vrut să oprească şirul dezordonat de gânduri care o străbăteau, ar fi vrut să oprească bătaia tâmplelor.

“Dragă fată, să fim rezonabili, să nu ne pierdem capul. Domnul ăsta... cum îl cheamă?... vezi? ai şi uitat cum îl cheamă... în sfârşit, cum l-o fi chemând, are să plece. E târziu, şi are să plece... Afară dacă... afară dacă vrei să rămână. Vrei să rămână? Spune, mie poți să mi-o spui... ne cunoaştem doar de atâta vreme... vrei să rămână?”

El se ridicase probabil de la locul lui şi venise lângă ea. Îi simțea răsuflarea în spate, foarte aproape. Nora se ridică brusc.

— Aşteaptă-mă. Mă întorc îndată.

Intră în odaia de baie, fără să facă lumină, de teamă să nu-şi surprindă în oglindă figura descompusă de nesomn şi de vin, privirea tulbure, pe care şi-o cunoştea de mult, din

rarele ei nopți albe. Deschise robinetul şi lăsă să curgă apă rece pe obraji, pe ochi. Pe urmă abia, îndrăzni să aprindă lumina: îşi regăsi cu încredere privirea ei cuminte, de zi. Se privi un timp, întrebându-se ce trebuie să facă. Ar fi atât de simplu să se întoarcă în cameră, să-i spună că e târziu, că e obosită şi că-l roagă să plece! Dacă ar fi avut curajul să-i spună acelaşi lucru, pe vremuri, într-o noapte ca asta, lui Grig… Serviciul ăsta de ras n-ar mai fi aici – şi câte lucruri, câte ar fi altfel de cum sunt!

Îşi desprinse rochia cu mişcări încete, întârziate, neştiind dacă până la urmă nu o va încheia la loc. Rămase goală, cu picioarele desculțe pe ciment, şi răceala pietrei răspunse în toată ființa ei, cu ceva mângâietor, calmant, între pereții albi de faianță, strălucitori sub bătaia lămpii, corpul ei era palid, trist. Se privi cu o clătinare din cap: “Săraca mea Nora, ce singură eşti!” Un val de tandrețe o cuprinse pentru singurătatea ei şi un gust confuz de lacrimi neplânse.

La ce bun să se împotrivească? Va trece dincolo, va stinge lumina, se va culca şi-l va aştepta să se dezbrace. Îl va săruta, ea cea dintâi, pe buze şi va surprinde acolo surâsul lui amar. Poate că şi el, da, poate că şi el are unele lucruri pe care vrea să le uite…

Îşi îmbrăcă halatul alb şi se mai uită încă o dată în oglindă, căci nu voia să-şi evite privirea.

În prag se opri, neînțelegând ce se petrece. În odaie nu era nimeni. Privi lung fotoliul gol, țigara, care ardea singură în scrumieră, paharele deşarte. Uşa din vestibul era întredeschisă. Se îndreptă într-acolo, ieşi pe culoar şi ascultă un moment, fără curiozitate. I se părea că aude de jos, de la primele etaje, paşi care coboară.

Se întoarse în odaie şi din nou se uită cu un fel de atenție stupidă la fiecare din lucruri, ca şi cum le-ar fi întrebat, ca şi cum ar fi aşteptat să-i răspundă.

Deschise fereastra. Jos, în stradă, pe trotuarul celălalt, un domn în palton gri se îndepărta cu paşi mari, cu mâinile în buzunare. Nora îşi aminti numele citit pe

paşaport. Îl strigă fără să-şi dea seama ce face.

— Paul! Paul!

Pe urmă rămase peste fereastra deschisă, cu brațele căzute.

II

PAUL SE AUZI STRIGAT, DAR NU întoarse capul. Glasul cădea de sus, înghețat, fără accent. Era pe toată strada o tăcere încremenită, Trebuia să fie foarte târziu. Pe tot bulevardul Dacia, o singură fereastră luminată: fereastra ei. O simțea în spate, între umeri, ca o privire. Nu se opri decât după ce trecu de colț, când simți că ochiul acela de lumină nu-l mai poate ajunge.

Avea un sentiment, de bruscă despovărare: “Liber şi singur”.

Ce departe era de odaia din care fugise! Băuse mult, vorbise enorm, voise cu tot dinadinsul să fie tânăr şi vesel, dar a fost de ajuns să rămână câteva clipe singur, pentru ca toată animația lui să se prăbuşească. Nu avea nicio curiozitate pentru corpul tinerei femei, care se dezbrăca în odaia de alături. Se ridicase de la locul lui, îşi luase în grabă paltonul şi pălăria, ieşise lăsând deschisă uşa, de teamă să nu fie auzit, coborâse treptele, sărindu-le câte două, câte trei. Liber şi singur…

…Se trezi umblând de-a lungul trotuarului, drept la margine, cu paşi foarte mărunți, unul după altul. Gheata se imprima adânc în zăpadă, lăsându-şi tiparul bine desenat. Când ajungea în dreptul unui nou felinar, se oprea pentru a privi înapoi: sub bătaia lămpii, urmele paşilor se aliniau până departe, desenați parcă pe o nesfârşită pagină albă. Pe urmă, pornea mai departe, cu acelaşi pas atent.

Un taximetru trecu pe lângă el, încetinindu-şi mersul şi

invitându-l pe acest trecător întârziat. Paul întâlni privirea şoferului, privire intrigată, poate puţin ironică, şi tresări, de a fi fost surprins în stupidul său joc. Trecu drumul, spre celălalt trotuar, grăbind pasul, ca şi cum şi-ar fi amintit deodată că are de făcut o cursă, pe care o uitase.

Şi acum?

Se jena să reînceapă jocul întrerupt, căci avea impresia că nu şoferul, ci el însuşi se surprinsese adineauri. Mergea într-adins pe lângă case, pe unde zăpada era bătătorită, şi paşii rămâneau fără urme.

Trecea prin faţa unui gard lung de lemn, făcut din scânduri vopsite. "Soţ ori făr'de?" Se decise pentru "soţ" şi începu să numere.

— Unu, doi, trei, patru...

Se oprea uneori, căci erau unele scânduri crăpate în două şi n-ar fi vrut să numere aceeaşi scândură de două ori. Nu-i plăcea să trişeze cu propriile lui superstiţii.

O lumină de faruri izbucni din spate, proiectându-i umbra departe, pe zăpadă. Era însă hotărât de astă dată să nu se mai lase intimidat şi să-şi continue cu orice preţ jocul pe care îl începuse.

— Cincisprezece, şaisprezece...

Maşina trecu în viteză pe lângă el: "O maşină de casă sau un taxi ocupat", gândi Paul, fără să-şi întrerupă numărătoarea.

— Douăzeci şi opt, douăzeci şi nouă, treizeci...

Se opri în faţa scândurii lângă care ajunsese, o măsură din creştet până jos, ca pe un om, şi murmură de câteva ori: treizeci, treizeci.

Treizeci de ani! Iată, e inutil să fugi de singurul gând care te urmăreşte; e inutil să cauţi uitarea în mici jocuri imbecile. Până la urmă, va trebui să-l priveşti în faţă, să-l accepţi: treizeci de ani.

Se rezemă cu spatele de gard şi închise ochii. Ar fi vrut să poată rămânea aşa, fără gânduri, fără amintiri, în această nesimţire binefăcătoare. Se vedea ca şi cum S-ar fi

privit de pe trotuarul celălalt, singur pe strada pustie, rezemat de o poartă străină în această noapte în care împlinea treizeci de ani, treizeci de ani cu care nu ştia ce să facă.

Dar simțea ridicându-se de undeva, din ființa lui, ca o ceață uşoară, un îndepărtat gust de tristețe, un vechi gust de cenuşă. Ştia bine ce amintiri prost închise, ce imagini inutil reprimate se ascundeau dincolo de această indiferență, pe care o simțea acum destrămându-se. Aşa cum la munte, în diminețile de ceață, aştepți să apară peisajul dispărut şi totuşi prezent, întrevedea dincolo, de această melancolie imaginea iubitei, numele ei zadarnic alungat: Anna.

Repetă numele de câteva ori, cu glas tare, despărțind cele două silabe, cum ar fi desfăcut piesele unui mic mecanism pentru a-i surprinde resortul ascuns.

De câte zile nu o mai văzuse? Cineva răspunse pentru el: "23 de zile", şi Paul tresări îngrozit de preciziunea mecanică a răspunsului. Ultimele zile fuseseră destul de calme. Nu se gândise la ea, lucrase în linişte, o credea uitată. Totuşi, s-ar fi spus că, în umbră, un nevăzut aparat sensibil îi cronometrase absența, înregistrând parcă pe un ecran interior, gata să se lumineze la întâia cerere, clipă cu clipă, timpul trecut fără ea: 23 de zile, 8 ore, 26 de minute…

Revăzu capul ei blond, ochii prea vii, mâinile vorbărețe şi pe urmă acel surâs grav, care îi întrerupea uneori, pe neaşteptate, agitația, surâs prea greu pentru ochii ei mici ce se dilatau exagerat într-un efort de atenție, ca şi cum ar fi făcut tăcere ca să asculte un alt glas, pe care vorbele ei de până atunci îl acoperi seră.

…Trecu drumul spre Grădina Icoanei şi nu recunoscu, în micul parc de iarnă, imaginea grădinii pe lângă care trecuse de atâtea ori ziua. Totul era străin: aleile înzăpezite, copaci negri, goi în nemişcarea lor de lemn, băncile rare, lămpile electrice care ardeau inutil, ca şi cum cineva ar fi

uitat să le stingă înainte de plecare.

Undeva, spre poarta din stânga, trebuia să mai fie banca pe care, într-o dimineață de octombrie 1932, îl aşteptase Ann, cu un bloc de desen în mână, venită să ia câteva schițe de copii, pentru un proiect de afiş la care lucra pe atunci. Nu avu curajul să caute acea bancă şi poate că nici n-ar fi găsit-o în grădina atât de schimbată acum.

Se uită la ceas şi băgă de seamă că e totuşi mai puțin târziu decât îşi închipuise: două fără zece.

La ora aceasta, Ann era poate la barul din bulevardul Basarab, ca de obicei. Ieşea mereu în ultima vreme, şi de ce tocmai astăzi ar fi rămas acasă?

“Noaptea asta nu poate să treacă fără Ann”, îşi spune Paul, şi gândul că o poate întâlni, dacă vrea, îl înfioră.

Vede barul din Basarab, pereții lui cu reflexe metalice, luminile albastre, puntea circulară de dans, ca o insulă de lumina. La masa lor de totdeauna, într-un grup de prieteni, trebuie să fie Ann. Se îndreaptă spre ea şi îi spune, privind-o drept în ochi: “Ann, împlinesc în noaptea asta treizeci de ani. Nici eu nu ştiam; mi-am adus aminte întâmplător adineauri şi am venit să ciocnim un pahar împreună. Ştii bine cât sunt de superstițios”.

Ea îl priveşte surâzând. “Te aşteptam, Paul. Ştiam că ai să vii. Noaptea asta nu putea trece fără tine.”

Totul este halucinant de viu: simte căldura cuvintelor ei, aburul lor pe obraz. Totul e atât de prezent, atât de aproape: rochia ei neagră, mica broşă de argint pe sânul stâng, poşeta de mătase strălucind pe masă, paharul cu whisky, pe care ea l-a dat cu un gest nervos deoparte, ca şi cum ar fi vrut ca între ea şi el să nu fie nimic care să-i despartă.

...Se trezi târziu, cu o tresărire de alarmă. Câtă vreme pierduse oare visând? Nu îndrăzni să se uite la ceas. Privi în jur şi nu-şi dădu seama unde se afla. Nu mai era în Grădina Icoanei, strada îi era necunoscută, casele străine. Dincolo de aceste clădiri, pe care nu le cunoştea, o slabă

aureolă albastră: luminile bulevardului Brătianu. Alergă într-acolo, silindu-se să nu se gândească la nimic. La primul colț de stradă, găsi o stație de maşini. Şoferul era adormit, motorul înghețat porni greu – şi ce departe, ce insuportabil de departe era barul din bulevardul Basarab!

Sări din maşină, trântind portiera, şi strigă în trecere portarului: “Plăteşte-l dumneata”.

“Lume multă?” o întrebă pe fata de la garderobă, în timp ce-şi dezbrăca paltonul, neîndrăznind să pună mai clar singura întrebare care îl interesa.

Cineva îl bătu pe umăr, şi el se întoarse cu o tresărire disproporționată de spaimă. (“Ar trebui să mă controlez”, observă în gând.) Era un coleg de barou, avocat la o societate petroliferă.

— Bine că te găsesc, nene. Toată ziua te-am căutat cu telefonul. Ce facem mâine cu procesul nostru?

— Ce proces? întrebă Paul absent, în timp ce peste umăr încerca să surprindă o deschidere a draperiilor din fund, spre interiorul barului.

— Cum ce proces? Ştii că-mi placi? Procesul de la comerț doi, cu “Steaua Română”. Nu ştii? 3.623 pe 929. Vrei să te judeci mâine? Eu zic să-l amânăm. N-are niciun haz acuma, înainte de Crăciun. După vacanță oricând, la dispoziția dumitale. Ei! ce zici?

Paul răspunse vag, căci nu ascultase şi nici un ştia despre ce este vorba.

— Lasă, om vedea mâine... Scuză-mă acum, sunt grăbit, caut pe cineva...

— Pe cine cauți, că nu e nimeni înăuntru? O plictiseală de moarte. Mai bine vino cu mine la Zissu.

Paul se depărta de el, aproape fără să-l salute. “Nimeni, nimeni.” Repeta cuvântul automat, fără să-l înțeleagă. Dădu perdelele deoparte, cu un gest scurt. Departe, foarte departe parcă, în colțul opus al barului, la o distanță care dintr-o dată i se păru enormă, de nestrăbătut, masa lor

obişnuită era goală.

Păşi într-acolo maşinal şi se sili să privească fix, mereu spre acelaşi punct, cu ochii deschişi mari, ca şi cum ar fi vrut să rețină imaginea pe retină şi să împiedice astfel să se transmită spre alți centri de durere oribila veste.

Totul se petrecu fără accident. Căzu pe scaun frânt, cu ceva de om uzat în această cădere, dar încă stăpân pe mişcările lui.

Pianistul îi trimise un salut de recunoaştere ("N-ați mai fost de mult pe la noi"), şi el răspunse cu o ridicare de umăr, cu un gest vag, obosit, care răspundea la altceva, la cu totul altceva.

Barul era luminat slab, ca vagoanele de dormit noaptea. Regăsea totdeauna aici o atmosferă de călătorie, de plecare, şi oraşul i se părea că se depărtează, se pierde. Schițele de decorație le făcuse Ann, din prietenie pentru patron, fost pe vremuri *maître d'hotel* la Colonade. Cu ce entuziasm copilăros desenase ea fiecare detaliu, ce absorbită era de fiecare' nouă descoperire!

— Are să fie superb, dragul meu Paul. Superb, înțelegi? Şi uite aici (creionul ei se oprise pe hârtie, indicând un punct anumit), aici va fi masa noastră, a ta şi a mea.

Ce farsă a memoriei îi reamintea cuvintele ei uitate, tocmai în acest moment, ca şi cum vârful ei de creion ar fi indicat, cu luni înainte, locul exact în care într-o noapte viitoare, în noaptea aceasta, va avea să aştepte o umbră care nu mai vine?

Şi dacă totuşi vine?

Paul refuză această speranță, pe care o ştia înşelătoare. Nu voia să primească noi aşteptări inutile. Gândul stărui însă ispititor: "Şi totuşi nu e exclus să vie".

Nu, exclus nu era, asta trebuia s-o recunoască şi el. De atâtea ori, spre dimineață, când luminile se stingeau, când jazul tăcea obosit, când instrumentele de metal intrau în îmbrăcămintea lor de pânză şi numai pianul continua să cânte pentru dansatoarele care se demachiau, pentru fetele

de la garderobă sau pentru un client întârziat, de atâtea ori, dând deoparte perdelele din fund, albă, trează, strălucitoare, cu pasul ei decis, cu surâsul ei de dimineață, intra Ann.

Paul ridică scurt capul, strigat parcă de această arătare. Dar la capătul opus al sălii, perdelele erau nemişcate, şi cu faldurile lor grele, cu roşul lor de cupru vechi, despărțeau parcă o lume de altă lume.

Nu-şi putea lua acum privirea de la acel punct prin care totuşi, dintr-un moment într-altul, putea să apară ea. Avea senzația că un punct de durere se deplasase acolo, ca o altă inimă desprinsă din el şi trimisă înainte, în recunoaştere, ca să pândească şi să aştepte.

Uneori, perdelele se mişcau, o mână apărea de dincolo, şi atunci Paul, ca şi cum n-ar mai fi putut suporta un nou grad de tensiune, avea o scurtă sincopă a conştiinței, care îi permitea să privească fără strigăt, cu un fel de stupoare resemnată, cum draperiile se deschideau într-adevăr, lăsând să treacă o dansatoare, o fată de la garderobă sau o florăreasă.

Şi mai greu de suportat era când mâna ce apăruse o clipă se retrăgea fără ca perdelele să se deschidă şi fără ca să se poată vedea cine anume era dincolo de ele, căci atunci nimeni nu l-ar fi putut convinge pe Paul că nu Ann se afla acolo, că nu ea venise până în pragul barului, pentru ca în ultimul moment (fiindcă era prea târziu, sau nu era destulă lume) să se răzgândească şi să plece. Ar fi vrut să alerge după ea, s-o ajungă exact în momentul în care ieşea şi să-i poată spune: rămâi! Dar se vedea întorcându-se singur printre perechile de dansatori, printre mesele cu clienți intrigați de ducerile şi întoarcerile lui şi nu se simțea în stare să suporte atâtea priviri indiscrete, atâtea semne cu subînțeles, atâtea şoapte…

Un chelner stingea lămpile cu abajur pe mesele rămase goale. De la o masă vecină, pianistul, care discuta cu o dansatoare din local, se întoarse spre Paul.

— Merge prost prăvălia. Semn rău. Începe să facă economii la lumină.

Numai în centru, puntea de dans rămase luminată, ca o planetă de argint plutind prin spații albastre de fum de țigară.

Patronul se apropie de masa lui Paul şi îi ceru voie să ia loc lângă el. Era ora confidențelor, când între personalul localului şi clienții cunoscuți se angajează conversații familiare.

— Nu ştiu ce să mai fac, se vaită patronul. Cred că am să lichidez. Aşa nu mai merge. Trec nopți întregi cu un whisky şi două citronade. Şi nu că sunt superstițios, dar de când duduia Ann nu mai vrea să dea pe la noi, merge din rău în mai rău. Nu ştiți ce o fi având? de ce o fi supărată? Am vrut s-o întreb astă-noapte, dar...

— A fost pe aici?

— Da. Pe la unu.

— Singură?

— Cred că singură. Afară dacă n-o aştepta cineva în maşină. Nici n-a vrut să intre. "Nu rămâneți, duduie Ann?" "Nu, căutam pe cineva." Şi s-a dus.

Paul îl priveşte pe omul din fața lui fără să-l vadă, îl aude fără să priceapă ce spune.

"Ann a fost aici şi m-a căutat." Gândul e de o simplitate care nu suferă răspuns. "A fost aici şi m-a căutat."

Nu, într-adevăr, ea nu putea lăsa să treacă noaptea aceasta fără să-l întâlnească. L-a căutat acasă, i-a telefonat la birou, a venit până aici... Şi în timp ce ea alerga prin tot oraşul după el, ca să pună capăt acestei stupide despărțiri, în timp ce alerga să-i aducă în dar sărutul ei de întoarcere, sărutul ei de împăcare, el se lăsa târât în cel mai ridicul accident de stradă.

Paul plăteşte paharul lui de whisky, pe care abia acum îşi dă seama că nici nu l-a băut, îl consolează pe patron ("Lasă, că se îndreaptă, barurile astea sunt ca femeile: nu ştii nici de ce vin, nici de ce te lasă"). Aruncă un salut

pianistului şi trece printre mesele goale, ocolind puntea de dans, cu o lene, cu o întârziere de gesturi ce stă foarte bine unui client de bar, în zori. Nimeni nu va citi, pe obrazul lui palid, neaşteptatul strigăt, nevăzuta lumină…

Se opri în fața telefonului şi privi cu emoție pâlnia de ebonit, în care peste o clipă avea să vibreze glasul lui Ann, glasul ei trezit din somn, puțin tulbure la început, dar clarificat apoi de surpriză.

Mâna îi tremura formând pe discul aparatului numărul cunoscut, acel număr pe care şi-l interzisese sub jurământ şi pe care îl făcea totuşi de sute de ori, maşinal, pe imaginare discuri, pe fereastră, pe birou, pe dosare.

Telefonul sună lung, de câteva ori, fără răspuns. “Greşeală probabil”, gândi Paul, şi nici un era de mirare, în halul de nerăbdare în care se afla.

Reluă operația de la început şi formă numărul cifră, cu cifră, încet, rar, ca un începător, cu acea grijă atentă pe care o recomandă indicatoarele din cabinele telefonice. Soneria îşi repetă chemarea ei regulată şi, ca şi cum la capătul celălalt al firului s-ar fi aprins o lumină, Paul văzu cu ochii închişi aparatul de telefon aproape de patul lui Ann, lucrurile cunoscute din jur, micul elefant de argint, scrumiera de lemn ars (“tek de Guyanne”, îşi aminti fără, rost numele lemnului), portretul din perete al lui Ingrid, fotoliul roşu, covorul, întreaga odaie în care soneria chema fără sens, fără răspuns.

— E stricat? întrebă fata de la garderobă, care aştepta, să-i dea paltonul, văzându-l că stă de atâta vreme cu receptorul în mână, fără să vorbească.

— Nu, nu, e stricat. Nu e acasă, răspunse el, fără să ştie de ce, fără să ştie cui.

Încercă să ridice din umeri, dar nu izbuti. Nici cele mai vechi gesturi nu-l ajutau.

Maşina cobora pe Calea Griviței, spre oraş. În dreptul Gării de Nord, Paul făcu semn şoferului să oprească.

— Pleacă vreun tren la ora asta?

Şoferul întoarse capul spre ciudatul său client.

— De ce?

— Întreb dacă pleacă vreun tren.

— La ora asta nu. Primul tren este la 5 şi 40. Personalul de Timişoara.

Paul se vedea prăbuşit într-un compartiment de clasa treia, legănat de zgomotul roţilor, ameţit, călătorind fără ţintă, o zi şi o noapte, şi încă o zi, şi încă o noapte, coborând undeva la o gară fără nume. În plină câmpie, murdar, negru de funingine, descompus de nesomn şi culcându-se pe pământul îngheţat, ca să doarmă şi să uite.

Şoferul porni mai departe, fără să întrebe. Avea obişnuinţa călătorilor pe care îi găsea noaptea, singuri la un colţ de stradă, cu aerul nedecis dacă să oprească un taxi, sau să-şi tragă un glonte în cap.

Paul nici nu-şi dăduse seama că porniseră din nou şi, întorcând capul, zări ca printr-o pânză de somn clădirea Teatrului Naţional, pe fereastra prin care privise o clipă înainte clădirea Gării de Nord.

Maşina alerga mai departe pe strada Regală, dar când ajunse la bulevardul Brătianu, şoferul se opri şi el, neştiind încotro s-o mai ia.

— Să vă duc acasă?

— De ce acasă?

— Ştiu eu? Poate vă aşteaptă cineva.

Paul tresări. "Poate vă aşteaptă cineva." Parcă a mai auzit în noaptea aceasta aceleaşi cuvinte. "E cineva care ştie, e cineva care aşteaptă."

Gândul e absurd, şi Paul simte că într-adevăr nu mai are puterea de a-l primi. În resemnarea lui de cenuşă, nu mai e loc pentru această nouă aşteptare, pentru această nouă inutilă speranţă. Ar vrea s-o oprească undeva dincolo de conştiinţă, în camera obscură a memoriei, dar fulgerător cuvântul spus a developat o imagine mai vie, mai repede decât voinţa lui de a uita: "Sus, în cameră lui, Ann îl aşteaptă".

Îi e ruşine să creadă, şi totuşi nu poate altfel. I-a spus şoferului adresa, încet, în şoapte, cu jenă – şi totuşi cu ce nerăbdare! Maşina zboară pe bulevardul pustiu, spre un miracol care devine cu fiecare secundă mai plauzibil, mai cald, mai convingător: Ann este la el acasă şi îl aşteaptă.

De atâtea ori, da, de atâtea ori, deşi se despărţise de ea numai cu câteva ore înainte, o găsise în patul lui, dormind, într-una din pijamalele lui prea lungi pentru ea, în care se pierdea toată, ca un copil. De atâtea ori o găsise la biroul lui citind un roman, luat la întâmplare din cărţile lui, sau, când nu era niciun roman, o carte de drept comercial, o revistă de jurisprudenţă, în care părea cufundată cu toată seriozitatea. Îşi aminteşte, nu se poate opri să nu-şi amintească, acea uitată seară de noiembrie 1932, când, rămas acasă să studieze dosarul unui proces pentru a doua zi, ea sunase noaptea la uşa lui şi apăruse în prag cu o valiză mică, în care avea o cămaşă de noapte, peria de dinţi, o pereche de ciorapi: “Am venit să dorm la tine. Pe strada mea se repară linia de tramvai şi e un scandal asurzitor. Te superi?”

Se opri în faţa casei, îl plăti pe şofer şi-l aştepta să plece. Îşi acorda câteva ultime minute de speranţă. Nimic nu era încă decis, nimic nu era încă pierdut. Câtă vreme rămânea acolo, în faţa porţii, destinul era oprit în loc. Era încă posibil ca Ann să fie sus.

Îşi ridică privirea spre fereastra lui de la etajul al treilea, ca şi cum ar fi vrut s-o întrebe, şi tresări: fereastra era luminată.

Numără încă o dată etajele, numără încă o dată ferestrele – “a doua din dreapta” – şi se întrebă dacă nu se înşală, dacă nu visează. Rămase cu ochii fixaţi spre acel ochi de lumină, care-l aştepta la sfârşitul acestei groaznice nopţi.

“Aşadar, e adevărat. Aşadar, e aici.”

Simţi o nesfârşită oboseală, ca şi cum toată încordarea

de până atunci ar fi plesnit într-o singură clipă. Un moment îi trecu prin minte gândul absurd de a pleca, de a rămânea singur. Ann era sus, şi acest lucru îi aducea o linişte neaşteptată, care închidea toate întrebările ca într-un somn.

Se scutură din această renunțare şi porni nebuneşte pe scări, cu o bruscă, disperată nevoie să o vadă, să o strângă în brațe. Ann! Ann! Ann! Numele alerga înaintea lui ca un strigăt.

Găsi uşa deschisă şi o împinse cu umărul. În vestibul, pe cuier, era un mantou de stofă pe care nu-l cunoştea.

Se opri în pragul biroului şi cuprinse cu o singură privire întreaga încăpere. La birou era o femeie tânără, cu o carte deschisă înaintea ei. “Nu e Ann”, şopti el amețit.

Pe urmă abia o recunoscu pe Nora.

III

SE PRIVIRĂ ÎN TĂCERE CÂTEVA clipe.

— Ce cauți dumneata aici?

Nora se ridicase în picioare, înclinată spre el, gata parcă să-i vie în ajutor.

Ca şi cum ar mai fi fost nevoie să observe ciudățenia situației, el repetă întrebarea:

— Aici, la ora asta?

Nu-i recunoscu vocea, prea guturală, prea apăsată. Nu recunoştea nimic din figura lui nesigură.

“Cum s-a schimbat!” gândi Nora. Unde-i era surâsul care îl apăra aseară aşa de bine, ca o vizieră? Avea acum trăsăturile devastate. Prin ce dezastru trecuse, ce anume se întâmplase în cele câteva ore de la despărțirea lor, pentru ca să ajungă în starea asta deplorabilă?

Îi arătă cu mâna fotoliul de lângă birou.

— Nu vrei să şezi?

— Ei, dar ştii că ai haz dumneata! izbucni Paul. Te găsesc la patru dimineața în casa mea – de ce? Ca să-mi oferi un scaun?

Ea nu răspunse. Continua să-l privească cu aceeaşi privire mirată, căutând să descifreze pe acest obraz devastat ce se întâmplase. Rămăsese cu mâna întinsă, în gestul neterminat cu care îi indicase scaunul.

— Te rog să pleci, zise el.

Pe urmă trecu de partea cealaltă a biroului şi o apucă de braț.

— Te rog pleacă. Nu mă sili să fac lucruri de care mâine îmi va fi ruşine. Pleacă. Sunt obosit. Trebuie să rămân singur.

Dar pentru că ea tăcea mai departe şi îl privea mereu cu aceeaşi privire, care nu punea întrebări, el cu o schimbare de ton, cu un efort de căldură, cu o voce care ar fi vrut să fie caldă şi nu izbutea decât să fie surdă, o rugă încet, înăbuşit:

— Ştiu, îți datorez o explicație. M-am purtat oribil cu dumneata. Ai avea dreptul să întrebi. Aş avea datoria să răspund. Dar nu acum. Te rog, nu acum. Mi-e imposibil să vorbesc. Ne vom întâlni altădată, oricând, mâine dacă vrei, dar acum pleacă.

Nora se desprinse de lângă el.

— Bine, plec. Dar nu imediat. Îți promit că peste cinci minute nu voi mai fi aici. Dar ascultă-mă aceste cinci minute. Cu ochii pe ceas.

Cu un gest loial, îşi desprinse ceasul de la mână şi îl puse pe birou, între amândoi. Pe urmă, îşi ridică ochii asupra lui.

— Mi-a fost frică să nu faci o prostie... De aceea am venit.

El rămase cu privirea fixată pe micul ceas de pe birou, urmărind mişcarea secundarului pe cadran şi aşteptând parcă să treacă cele cinci minute, nimic altceva.

— Mi-a fost frică să nu te omori.

— De ce? întrebă el cu o uşoară tresărire şi totuşi fără să-şi ridice privirea.

— Nu ştiu de ce. Privirea dumitale, care nu priveşte nimic. Surâsul dumitale pierdut. Ridicarea dumitale din umeri. Şi pe urmă, fuga... fiindcă... ai fugit. Altă dată, când pleci dintr-o casă, nu uita să închizi cel puțin uşa după dumneata. Dacă ai şti ce frig s-a făcut în urma dumitale...

Se opri o clipă. Spusese ultimele cuvinte cu vocea scăzută. Ca şi cum ar fi vorbit cu ea singură. Dar reveni imediat la felul ei de vorbă, clar.

— La început, n-am înțeles ce se petrece. Te priveam de la fereastra mea cum te îndepărtai, şi totul mi se părea absurd, ca într-o glumă proastă. Cred că te-am strigat, dar nu-mi aduc aminte. Nu-mi aduc aminte nici cât am stat acolo, la fereastră. Mai ales aş vrea să crezi că nu eram jignită. Am treizeci şi doi de ani şi oarecare amintiri. E de ajuns ca o asemenea întâmplare să nu fie o catastrofă... Dar mi s-a părut că e în plecarea dumitale un gest de moarte. Am avut o prietenă care s-a sinucis acum patru ani. Avea surâsul dumitale. Asemenea lucruri sunt puțin ridicule înainte, dar sunt de nesuportat pe urmă... M-am decis să te caut, să te găsesc. Îmi ziceam că nu te pot lăsa singur într-o noapte ca asta... Ti-am găsit adresa în cartea de telefon, am venit până aici într-o suflare şi am găsit uşa încuiată. Eram hotărâtă să cobor în stradă şi să te aştept jos până te vei întoarce. Nu ştiu cum mi-a trecut prin minte să caut sub preş: acolo pun eu cheia dimineața când plec, ca s-o găsească femeia de serviciu, care vine să facă curat. Cel puțin într-asta ne asemănăm: cheia dumitale era acolo. Am deschis, am intrat, am aşteptat. Eram decisă să aştept oricât.

Se opri din nou din vorbă şi se uită la ceas.

— Mâi am două minute. Prea puțin pentru cât mi-a mai rămas. Totuşi, vreau să-ți mai spun un singur lucru. Să ştii că dacă am venit, dacă am făcut nebunia să vin, n-a fost numai pentru dumneata. A fost puțin şi pentru mine.

Părea că mai are de spus ceva, se opri, ezită, dar pe urmă, cu un gest hotărât, îşi luă ceasul de pe masă şi-l puse la loc pe mâna stângă.

— Asta e tot. Şi acum, te las.

Se apropie de el, ca să-i întindă mâna, dar în acea clipă zări la butoniera hainei lui floarea de aseară, biată floare ofilită, înghețată. O scoase cu mare grijă, cu nesfârşite precauții, de teamă să nu-i rupă cotorul prea lung, şi căută din ochi un vas de flori, dar nu era decât unul singur, prea larg pentru o singură floare. “Mai bine un pahar”, zise ea şi

trecu în sala de baie, ca să găsească apă, dar apa rece era prea înghețată, iar robinetul de apă caldă nu funcționa. ("Ce dezordine în casa asta! Cum se cunoaşte că trăieşte singur!") Deschise o uşă ce da într-un oficiu şi găsi acolo o sticlă cu apă de casă. Se întoarse în odaie, turnă apă, şi pe urmă, punând floarea în pahar, îl depuse pe un mic taburet, lângă patul lui, îngenunchind şi ținând cu grijă paharul între palme, ca şi cum ar fi vrut să transmită palidei flori căldura mâinilor ei.

Apoi se ridică şi se îndreptă spre vestibul.

În prag îl găsi pe Paul, cu brațele deschise larg, ca să-i baricadeze trecerea. Părea că vrea să-i spună ceva, dar era încurcat şi nu ştia cum.

— Îți mulțumesc că ai venit. Acuma... Dacă nu ar fi prea târziu... te-aş ruga să rămâi.

Ca şi cum acest "prea târziu" s-ar fi referit la oră, şi nu la cele întâmplate până atunci, ea se uită la ceas.

— Într-adevăr, e foarte târziu. Patru şi zece. Totuşi, dacă vrei, am putea să aşteptăm împreună să se lumineze de zi. Nu mai e mult.

Pe birou era un calendar. Ea rupse foaia zilei ce trecuse şi citi pe foaia zilei care venea: 19 decembrie. Răsăritul soarelui 7.41.

— Mai avem prin urmare 2 ore şi 39 de minute.

Rămăsese în mână cu foaia ruptă a zilei ce se sfârşea şi i-o întinse surâzând.

— Vezi? A trecut. A fost greu, dar a trecut.

Şi pe urmă, cu o neobişnuită gravitate:

— Cred că nu mă vei uita niciodată. Voi fi totdeauna femeia pe care ai întâlnit-o în noaptea în care împlineai treizeci de ani.

Stau unul în fața celuilalt, jumătate în întuneric. Au stins toate lămpile, afară de lampa cu abajur de pe birou. El este în fotoliu, unde l-a obligat ea, autoritară, să şadă; ea este în colțul de lângă divan, unde şi-a îngrămădit

câteva perne. Între ei, e masa de ceai cu ceşti albe, calde, ca nişte globuri slabe de lumină.

“E frig în casa asta”, spuse Nora, şi în câteva clipe apa clocotea, iar în toată casa era o aromă de ceai, de lămâie, de rom – toate găsite fără să-l întrebe pe el. Umbla printre lucrurile lui cu mâini uşoare, sigure, ca şi cum ar fi mers spre ele din instinct sau dintr-o veche obişnuință.

Paul o ascultă vorbind, fără să fie prea atent la ce spune. Vorbeşte liniştit, rar, fără ridicări de voce, cu monotonie. Este un glas grav, exagerat de grav, fără mişcare, fără vioiciune, aproape inexpresiv.

Ce odihnitor este s-o asculți! I se pare că o cunoaşte de mult. I se pare că nimic nu este între ei ascuns. Niciun mister. Nicio întrebare de pus. Nimic de aflat.

Îi ia mâna stângă în mâinile lui şi o întoarce cu palma spre lumină.

— Ştii să citeşti în palmă? întrebă Nora.

— Nu. Dar îmi place să privesc.

Este o mână simplă, cu câteva linii curgând regulat, ca fluviile pe o hartă. Paul o priveşte câtva timp, şi pe urmă o închide, ca pe o carte citită.

— Nu-mi spui şi mie ce ai aflat?

— Nu e nimic de aflat. E mâna dumitale. Îți seamănă. O mână gravă. Calmă... şi totuşi...

— Totuşi?

— E un singur lucru care rămâne inexplicabil: faptul că ai venit. E o mică nebunie, pe care nu ştiu unde s-o citesc.

Ea îşi deschise din nou mâna stângă spre lumină.

— Poate că tot aici. Uită-te bine: poate că este undeva o încrucişare de linii, care arată întâlnirea noastră.

Spunea aceste cuvinte fără niciun surâs, fără niciun gest care să le atenueze neaşteptata lor gravitate.

— Ce curios spui dumneata “întâlnirea noastră”. E o aventură?

— Ce?

— Această întâlnire.

— O aventură, nu. O întâmplare. E şi asta destul de mult. Mie nu mi se întâmpla niciodată nimic.

S-a terminat apa caldă. Nora se ridicase de la locul ei, făcându-i semn că-i interzice să se mişte.

O aude umblând prin casă. Ce liniştitor e acest pas! O aude respirând. Parcă ar fi de totdeauna aici.

Îi e recunoscător că se află în casa lui. Prezența ei opreşte gândurile, ține în loc amintirile.

Şi ce mână bună are, în care se poate odihni o frunte ostenită.

Îi vede umbra – când mare, când mică, după cum se apropie sau se depărtează de lampă – trecând peste lucruri. În rochia de stofă pe care o poartă, trupul ei este apărat, ca sub o mantie. Numai uneori, la o redresare a umerilor, se poate distinge linia sânilor, şoldul.

S-a oprit în fața lui, cu ceainicul în mână, aplecată deasupra mesei, şi toarnă cu băgare de seamă apa fierbinte în ceşti. El se ridică în picioare şi o priveşte lung. Ea îi suportă privirea fără mirare. Un miros de lavandă pluteşte slab între ei.

Paul îşi puse gura pe buzele ei care acceptau sărutul fără grabă, cu linişte. Mâna lui dreaptă era pe sânul stâng. Îi simțea bătăile inimii rare, distincte.

I se părea că aceste bătăi răspund departe, în marea lui singurătate.

IV

NORA SE TREZI DIMINEAȚA, mirată că nu-l găseşte pe Paul lângă ea. Purtase în somn tot timpul greutatea trupului lui, un trup morocănos, primind fără gratitudine mângâieri, pe care nu le înapoia. Simțea încă pe sânul stâng mâna lui dreaptă, grea, cu toate degetele deschise. Dacă ar fi dat deoparte cuvertura, nu s-ar fi mirat să-i găsească urma imprimată pe sân, ca un tatuaj.

Din sala de baie se auzea apa curgând în chiuvetă. Îl strigă pe nume, dar nu primi niciun răspuns. "Să fi plecat?" Sări din pat, îmbrăcă în grabă un halat pe care îl găsi pe marginea patului, înfiorată de răceala țesutului ("Ar trebui să poarte un halat mai gros acuma, în decembrie"), şi merse într-acolo.

Nu era nimeni. Robinetul fusese uitat deschis. Pe placa de sticlă, sub oglindă, pensula de ras era plină de săpun. "Cum s-a grăbit să plece!" clătină ea din cap.

Se întoarse în cameră şi zări pe birou o hârtie, pe care erau scrise câteva cuvinte, întâi cu creion roşu şi pe urmă cu creion albastru – probabil că în graba scrisului vârful se rupsese.

"Când pleci, cheia o pui afară, sub preş. La 11 vine femeia să facă curat."

"Când pleci." Era aşa de sigur că va pleca! Şi niciun cuvânt de revedere, niciunul de prietenie...

Se apropie de fereastră şi aruncă o privire spre stradă, dar tresări nemairecunoscând priveliştea ei de fiecare

dimineață, imaginea familiară a bulevardului Dacia, curtea maiorului de peste drum, farmacia din colț, stația de taximetre, lucruri, vechi care o întâmpinau în fiecare *zi,* la ridicarea oblonului, parcă pentru a-i spune, prin nemişcarea lor, că nimic nou nu s-a întâmplat de aseară în lume.

Ca şi cum cineva ar fi schimbat în timpul nopții lentilele acestui ochean, prin care arunca dimineața întâia privire asupra lumii, avea acum înaintea ei alte imagini, ce se substituiseră parcă, peste noapte, vechiului peisaj cunoscut.

De unde răsărise, la distanțe cu care ochii ei nu erau obişnuiți, această mică lume necunoscută: piața rotundă de jos, firmele albastre ale băcăniei din colț, depoul de benzină, cu cele două pompe roşii, fixate la marginea trotuarului, ca două imense sifoane metalice, chioşcul de ziare, castanii cu ramurile subțiri, înghețate?

Totul era amețitor, şi din cauza strălucirii albe a zăpezii, dar mai ales prin noutate, prin surpriză.

Rezemată de fereastră, Nora îşi dădea acum abia seama că ceva s-a schimbat într-adevăr în viața ei.

Se gândi că nu-l va găsi jos pe portarul cunoscut, care o saluta în fiecare dimineață, când pleca spre şcoală, şi nici cutia de scrisori, spre care arunca în trecere, din obişnuință, o privire fără curiozitate, căci nu aştepta niciodată scrisori şi nici nu avea de la cine. Se gândi că nu va face drumul ei obişnuit, pe care îl străbătea zilnic cu paşi maşinali, până la strada Donici, de unde lua tramvaiul 16, spre şcoală.

Erau atâtea lucruri care începeau altfel în dimineața aceasta...

Se uită la ceas. Dacă se grăbea, mai putea ajunge la liceu, pentru ora treia şi a patra, ora de franceză cu clasa a VIII-a şi a IV-a B.

Îşi aminti de pasajul din Bossuet, pe care îşi propusese să-l dicteze fetelor dintr-a VIII-a înainte de a le da vacanță.

Dar nu se simţea în stare să plece în halul în care se afla. Îi era cu neputinţă să iasă în stradă îmbrăcată în grabă, cu cordonul prost încheiat, rău pieptănată, mici detalii pe care altcineva nici un le-ar fi băgat în seamă, dar care ei i-ar fi agravat sentimentul intim de dezordine.

Singurul lucru pe care se silise să-l impună, ca profesoară, elevelor ei fusese o grijă meticuloasă, aproape maniacă, de îmbrăcăminte. Dintr-un fel de solidaritate feminină cu fetele pe care le privea de pe catedră, le obliga să aibă totdeauna şorţul călcat, gulerul alb. Îşi spunea că vor avea ce inimă rănită să ascundă mai târziu sub o rochie bine făcută. Se temea de dezordinea morală, care începe de la un ciorap rupt, purtat cu indiferenţă.

Astăzi mai mult decât altădată, Nora simţea nevoia să-şi controleze cu severitate ţinuta.

Ridică receptorul şi formă numărul şcolii. Mai erau câteva minute până la recreaţia de la ora zece, aşa încât nu risca să dea la telefon peste directoare. Într-adevăr, îi răspunse secretara. Nora îi spuse că nu poate veni la şcoală (o migrenă, o rudă bolnavă...) şi o rugă să aibă grijă de clasele a IV-a B şi a VIII-a, ca să fie linişte. Secretara însă îi aminti că era marţi, că a doua zi urma să se ia vacanţă de Crăciun, că nici un era sigur dacă se va mai ţine curs şi că directoarea va fi furioasă de lipsa ei. O sfătuia ca cel puţin de la ultima oră să nu lipsească.

— Da, poate că ai dreptate. Voi încerca să viu la ora a patra. Spune fetelor dintr-a VIII-a să fie liniştite. Voi trece în ultima recreaţie pe la ele să le dau lecţia de vacanţă.

Închise telefonul şi rămase absentă lângă el. Lipsea, de la începutul anului, pentru prima oară de la şcoală, şi acest lucru îi sporea senzaţia de nelinişte, nu atât din corectitudine, cât pentru că îi tulbura vechi obişnuinţe.

Se uită la halatul străin pe care îl purta, albastru cu mici buline albe, cu mânecile prea lungi pentru ea, cu reverele răscroite, cu buzunarul mic deasupra sânului stâng. Vedea în acelaşi timp claşa a VIII-a, unde era aşteptată: fetele, în

şorţuri negre, aşezându-şi cu gesturi mărunte cărţile, dicţionarele, caietele liniate cu roşu pe margine, şi aruncând priviri neliniştite spre uşa prin care aşteptau să intre dintr-un moment într-altul “Domnişoara de franceză”.

I se părea Norei că ea însăşi aşteaptă cu teamă această apariţie şi că între tânără profesoară, care ar fi trebuit să intre în acel moment în clasă, şi această Noră trezită în casa unui bărbat străin erau distanţe de netrecut. Ce ar fi putut să-i spună? Cum ar fi putut să-i explice?

Ieri, la această oră...

Ieri, la această oră, era o tânără femeie liniştită, care se ducea în fiecare dimineaţă la liceu, dejuna în fiecare zi la o pensiune ieftină de pe strada Cîmpineanu (cu figuri de funcţionari indiferenţi, pierduţi în citirea ziarelor de amiază...), avea după-masă ore de franceză la un institut particular şi se întorcea acasă, aducând în servieta ei mâncarea de seară şi, uneori, un teanc de teze, pe care îi plăcea să le citească, fiindcă recunoştea scrisul fiecărei eleve cu întorsăturile obişnuite de frază şi greşelile, mereu aceleaşi, de ortografie.

Se simţea bine în casa din bulevardul Dacia, în acea cameră albă de la al şaselea etaj, mobilată cu lucruri alese de ea şi cumpărate cu răbdare din economii eroice. E adevărat că mai erau şi banii trimişi de mama ei, măritată în a doua căsătorie la Cernăuţi, cu un bancher, de unde îi trimitea din timp în timp cărţi poştale indiferente, iar de Paşti, de Crăciun, mici sume de bani, dar lucrurile pentru care Nora avea mai multă afecţiune erau cele cumpărate din leafa ei de profesoară, din ore suplimentare, din taxe de examen. Îi plăcea mai ales lampa cu abajur, sub care se refugia ca să citească seara, o lampă cu picior înalt, ca un mic felinar de interior, care arunca un cerc alb de lumină şi lăsa tot restul casei într-o penumbră protectoare.

Numai joi seara se ducea uneori la Filarmonică, mai ales când venea un solist celebru sau când era în program mai mult Beethoven. Păstra din amintirile ei de fată de familie,

care învățase pe vremuri să cânte la pian, un respect speriat pentru marile simfonii: a treia, a cincea. Îşi cumpăra biletul din timp, aşteptând dimineața la Feder deschiderea ghişeului, ca un cumva să se termine biletele de stalul al treilea, singurele pe care cuteza să le cumpere, nu fără a se gândi însă de două ori ce cheltuieli va trebui să suprime din bugetul săptămânii pentru ca să acopere banii de concert.

Mai erau şi serile când venea Grig, din ce în ce mai rare în ultima vreme, fără ca totuşi ceea ce se numeşte o “ruptură” (cuvânt care o speria pe Nora, ca toate cuvintele fără întoarcere) să fi intervenit între ei.

Îl aştepta fără nerăbdare, îl primea fără surpriză, uneori după lungi absențe, după lungi despărțiri, dar erau între ei prea multe obişnuințe comune şi un prea vechi acord senzual pentru ca revenirile lui neaşteptate să nu-i facă plăcere.

“Tu eşti o iubită conjugală; eşti predestinată să fi nevastă”, glumea uneori Grig, ştiind că nu riscă să fie luat în serios. Chestiunea fusese pentru totdeauna limpezită între ei, încă din primele timpuri ale legăturii lor, când el întrebând-o, într-o zi, cu prudență şi destul de vag, dacă vrea să-i fie soție, Nora îi dăduse, privindu-l în față, singurul răspuns pe care îl aştepta, un simplu şi irevocabil “nu, niciodată”.

Dar dimineața când, plecând la şcoală, îl lăsa dormind, era bucuroasă că, privindu-l încă o dată din prag, îşi putea spune: “Totuşi, nu sunt o fată bătrână”. Era singurul gând care o speria într-o viață de singurătate.

Altfel, zilele, serile, nopțile treceau neschimbate şi calme între aceste lucruri cunoscute. Numai uneori, privind pe fereastra ei de la al şaselea etaj, se trezea din senin lăcrimând, şi atunci îşi ştergea grăbită aceste neaşteptate lacrimi, certându-se cum ar fi certat o elevă: “Ce-i asta, Nora? Nu ți-e ruşine?”

Îşi spunea că într-o zi se va întâmpla ceva care să

schimbe totul şi să o facă a începe o viață nouă, nu ştia bine ce: o scrisoare, o întâlnire, o veste, dar deocamdată era bucuroasă să poată amâna cât mai mult această schimbare şi să îndepărteze, într-un viitor cât mai nesigur, aceste aşteptări, ea continuând să rămână între vechile lucruri, de care se simțea apărată.

O viață nouă! Cuvântul avea ceva magic.

Dar dacă pentru a ajunge la această viață nouă n-ar fi trebuit decât să spună un cuvânt sau să întindă o mână, poate că n-ar fi întins-o, poate că nu l-ar fi spus.

“Şi totuşi, iată-mă aici”, îşi spuse Nora. Aici, în casa unui bărbat pe care nu-l cunoaşte.

Pe un scaun sunt aruncate hainele lui de aseară, iar lângă ele, într-o ordine exagerată, lucrurile ei, rochia, cordonul, pantofii. O cravată verde a căzut pe covor. Nora o recunoaşte. E singurul lucru pe care-l recunoaşte, încolo totul e străin, biroul, cărțile, tablourile, obiectele mici, aruncate într-o dezordine care respiră grabă şi indiferență. Nora le priveşte şi le întreabă pe toate.

Ştie atât de puține lucruri despre omul care, plecând după o noapte de iubire, a lăsat în urma lui patrusprezece cuvinte scrise pe o bucată de hârtie! Şi ea însăşi îşi dă seama că a rămas o necunoscută pentru el. Simte în ființa ei atâtea lucruri ce n-au fost spuse, atâtea rezistențe care n-au cedat...

Pe birou era o agendă de avocat, un carton cu numere de telefon şi o fotografie de fată tânără. Nora o privi câtva timp. Era blondă şi purta un pulover negru, cu mâneci lungi şi cu o inițială albă, sus, în stângă, ca un buzunar mic: un A oblic, de tipar.

V

PAUL ÎNCERCASE DE MULTE ori să-şi amintească în ce împrejurări o cunoscuse pe Anna. Ar fi vrut să poată retrăi momentul exact în care cineva îi pusese faţă în faţă întrebându-i aşa cum se întreabă de obicei: “Cum, nu vă cunoaşteţi?” Dar memoria lui nu reţinuse acest moment şi poate că lucrurile nici un se întâmplaseră aşa. Anna se pierdea în mulţimea acelor figuri nesigure, pe care le cunoşti “de pe stradă”, “din tren”, “de la Sinaia”, formule vagi care acoperă cu ceaţa lor prima strângere de mână, întâiul cuvânt schimbat.

Mai târziu, aflase dintr-un cuvânt aruncat la întâmplare că petrecuseră cândva o vacanţă împreună, foarte aproape unul de altul, fără să se cunoască însă.

— Acum şase ani, când eram la Satu-Lung...

— Acum şase ani? Eşti sigură?

— Da. În 1926. În august.

Paul revăzuse atunci, deodată, întreaga lui vacanţă de la Cernatu, cele patru săptămâni de singurătate petrecute în micul sat braşovean, colţul de stradă de unde începea, fără tranziţie, Satu-Lung şi pe unde trecea, ca printr-un punct de frontieră, linia nevăzută dintre comune.

Revedea grupul de tinere fete şi băieţi, ce coborau dimineaţa dinspre Satu-Lung, dezordonaţi, gălăgioşi, puţin provocatori, cu sentimentul că se află într-un oraş străin, în care nimeni nu-i cunoaşte şi nimic nu-i compromite: mâncau covrigi în plină stradă, se strigau pe nume în gura mare, se fugăreau de la un trotuar la altul, aruncau cu

pietre în copacii de la marginea drumului – acei încântători meri de la Cernatu, cu trunchiul văruit până la jumătate şi cu fructe verzi, lucioase.

Trecerea lor pe “promenadă”, un pod de lemn pardosind unul din trotuare, provoca în fiecare zi aceeaşi rumoare. Săsoaice scandalizate îşi făceau apariția la ferestre, copiii se opreau intimidați în fața porților, domnişoarele, de familie bună “din localitate”, care citeau sau lucrau pe bănci, abia îndrăzneau să ridice capul spre această bandă de nebuni, fetele desculțe, ciufulite, băieții fără haină, fără cravată...

Ostilitățile erau deschise între populația civilă din Cernatu şi grupul din Satu-Lung în aşa măsură, încât Paul, seara, când ieşea la plimbare, dacă o lua la stânga, pe lângă primărie, avea sentimentul de a păşi într-o zonă de luptă, pe un teritoriu duşman.

Era de obicei ora de tenis a grupului. Terenul lor de tenis ajunsese celebru în întreaga regiune până la Dârste, până la Noua. Parii albi, dreptunghiurile de var, trase pe pământ, plasa bine întinsă la mijloc, gardul de sârmă ce înconjura întreg terenul, totul fusese făcut de ei, cu lucruri în parte aduse de la Braşov şi în parte inventate pe loc, spre secreta vanitate a Satului-Lung şi spre pizma mocnită a oamenilor din Cernatu.

Lui Paul îi plăcea să se oprească acolo, în fața gardului de sârmă, şi să privească agitația rachetelor, bătaia regulată a mingii, rochiile albe ale jucătoarelor.

Într-o seară, o minge aruncată prea înalt trecuse peste gard şi se oprise lângă el. O ridicase ca să o dea tinerei jucătoare care venise s-o caute.

— Poate că erai tu, Ann?

— Foarte posibil, dragul meu. Dintre toți, jucam cel mai mult. Jucam prost, abia atunci învățasem, dar mult.

Gândul că o zărise cu atâția ani în urmă, înainte de a o iubi, înainte măcar de a şti cine este gândul că fusese odată un moment în care se priviseră în ochi, în care îşi

vorbiseră poate, el pentru a-i întinde mingea pierdută, ea pentru a-i mulțumi, gândul acesta îl înfiora. De la alba jucătoare înclinată un moment spre el cu racheta în mână, într-o seară de august 1926, ce distanțe fuseseră de străbătut până la această cunoscută, dureroasă Ann!

Vedea încă trenul municipal, care făcea curse regulate până la Satu-Lung, vagoanele galbene, locomotiva demodată, țipătul ei disproporționat în gările minuscule, trena de scântei, noaptea, când se întâmpla să întârzie la Braşov şi să se întoarcă acasă cu ultima cursă...

Într-o astfel de noapte, trenul fusese oprit înainte de Noua, de grupul din Satu-Lung, care îi barase drumul, aşezându-se pe şine şi fluturând lanternele aprinse, hainele albe, eşarfele... Călătorii erau indignați, personalul de serviciu, lovit în demnitatea lui ("Un tren oprit ca o simplă căruță"), amenința cu procese-verbale şi amenzi, toată lumea vocifera, dar ei parcă nici nu auzeau şi poate că în realitate nici un auzeau. Veneau de la Râşnov, spunea unul din ei mai rezonabil, erau morți de oboseală şi nu puteau pierde ultima cursă. Năvăliseră în vagoane, fără să țină seama de scandalul provocat.

Era târziu, călătorii erau somnoroşi, trenul se golea, lumea coborâse la Dârste, la Turcheş, revolta se potolise... Dincolo de Turcheş nu se mai auzea decât tăcerea acelei nopți de august, acoperită rar de țipătul locomotivei. Atunci porniseră să cânte: era o romanță la modă, pe care o cântau lăutarii la Braşov, dar care acum, în acel ceas de noapte, în vocile lor tinere, căpăta o neaşteptată melancolie.

Paul, aducându-şi aminte de acel moment, ar fi vrut, aşa cum un dirijor suspendă cu un singur gest toate instrumentele, lăsând să se audă doar vioara solistului, ar fi vrut să poată suprima în memoria lui vocile celorlalți, pentru a nu păstra decât, aşa cum trebuie să fi fost în acea noapte de august 1926, vocea lui Ann.

"De ce nu te-am cunoscut atunci? spunea ea. De ce au

trebuit să treacă atâția ani până să te întâlnesc? De ce n-a fost în seara aceea cineva care să-mi fi spus: Vezi domnul acela tânăr de lângă fereastră? Pe domnul acela ai să-l iubeşti într-o zi...

Şi totuşi, ştiu eu dacă nu a fost mai bine aşa? Cred că nu m-ai fi iubit şi cred că aş fi fost destul de proastă ca să nu-mi placi. Îmi plăceau bărbații care dansau bine, şi tu dansezi atât de prost! Nu ştii cât de mult m-am schimbat de atunci. Mă pieptănam prost, purtam rochii scurte, eram zăpăcită, eram nebună, eram... uite cum eram."

Şi luând de pe masă un creion de cărbune, desenă pe o hârtie de bloc o siluetă subțire de fată zăpăcită, cu picioarele în aer ca pentru o săritură, cu brațele deschise, cu părul fluturând în vânt. În câteva clipe, blocul era plin de imagini, care repetau aceeaşi siluetă de fată nebună, ce părea că-şi transmite elanul săriturii de la imagine la imagine.

Din acest joc, ieşi în câteva zile o întreagă serie de desene şi acuarele, din care o parte fuseseră expuse în aceeaşi toamnă la salonul de Alb şi Negru, iar celelalte aveau să ocupe mai târziu, în iarnă, un întreg perete din expoziția ei personală, toate purtând acelaşi titlu: august 1926.

Paul asistă cu stupoare la naşterea acestor imagini, pe care cărbunele ei părea că le înviază, le desprinde din propria lui memorie. Nu lipsea nimic: nici promenada de la Cernatu, nici terenul de tenis, nici trenul municipal, cu vagoanele lui galbene, nici acele minuscule gări pline de soare, în care aştepta câte o săsoaică tânără, cu o pălărie imensă de pai galben în cap şi purtând o poşetă mare, lată, orăşenească...

Multă vreme nu ştiuse nimic precis despre ea, deşi o saluta pe stradă, ba de câteva ori se şi întâmplase să schimbe câteva cuvinte împreună. Îl irita doar numele ei mic, acel pretențios Ann, când Anna ar fi fost un nume atât

de liniştit.

Încerca acum, când iubirea lui devenise o aşa de ascuţită suferinţă, să regăsească în amintire pe această Annă indiferentă şi pierdută din primele timpuri, să fixeze în mici fapte din trecut apariţia acelei tinere femei, pe care de-abia o cunoştea şi care, pe atunci, nu-i putea face nici rău, nici bine.

Erau în memoria lui anumite teritorii calme, anumite zone de indiferenţă, spre care revenea, când imaginea de astăzi a iubitei i se părea intolerabilă. Se căznea să reconstituie fiecare detaliu al acestor vechi întâmplări şi se întorcea spre ele cu îngrijorare, ca spre nişte fotografii vechi, pe care i-ar fi fost frică să nu le găsească decolorate de timp.

Retrăia cu un sentiment de răzbunare anticipată ziua în care se întâlniseră la un cinematograf pe Bulevard. El era la casa de bilete, când cineva îl bătuse pe umăr. Era, spre mirarea lui, Anna, pe care nu o cunoştea destul de bine pentru un gest atât de familiar.

— Nu vrei să-mi cumperi şi mie un bilet? ca să nu mai stau la rând.

Intraseră împreună în sală, dar el refuzase, aproape nepoliticos, rugămintea ei de a veni cu ea în primele rânduri, unde obişnuia să stea, din cauza uşoarei ei miopii.

— Iartă-mă, dar nu pot să stau prea aproape de ecran.

Şi lăsând-o să-şi continue drumul, se oprise pe la mijlocul sălii, bucuros că rămâne singur.

Ce departe, ce odihnitoare, ce neverosimilă era această întâmplare, acum, când, în orice sală ar fi intrat, gândul că şi ea ar putea să fie acolo, însoţită poate de altcineva, îl tortura silindu-l să stea mereu la pândă pentru a recunoaşte în obscuritate, în lungile şiruri de spectatori, capul ei blond, sclipind un moment sub lanterna unui plasator şi pierzându-se pe urmă mai departe, în întunericul sălii...

Revedea de asemeni depărtata zi de ianuarie în care se

întâlniseră în tren, venind de la Sinaia. El citea o carte, când Ann îi bătuse în geamul compartimentului.

— Ce surpriză! Mă credeam singură în tot trenul. Nu vii cu mine în vagonul-restaurant? Să luăm un ceai, să stăm de vorbă…

Refuzase plictisit, dând scuze vagi: prea multă lume în restaurant, preferă să rămână în compartiment, are de citit…

Pe vremea aceea nici un ştia bine cum o cheamă.

Că este pictoriță nu aflase decât mult mai târziu şi cu totul din întâmplare.

Era la un salon oficial (unul din primele saloane oficiale, organizate la Şosea), unde venise cu un prieten, şi se opriseră în fața unui grup de acuarele în care îl surprindea un albastru strigător, puțin metalic, de "creion chimic". Desenul era nesigur, nervos, încurcat în liniile lui capricioase, ca o scriere grăbită, dar cu neaşteptate preciziuni de detaliu, ca şi cam din când în când pensula s-ar fi oprit ca să pună un punct sau o virgulă într-o frază prea confuză. Aceste mici trăsături atente păreau să fie semnele ortografice ale unei misterioase scrieri.

Era un grup de "scene de stradă" – case, pomi, trăsuri – toate văzute de sus, şi ceea ce părea mai curios în ele era tocmai punctul de vedere ridicat de la care fuseseră privite. Albastrul tare de anilină le dădea un aer de dimineață, cu mult soare, cu multă lumină.

— E amuzant şi neserios, spuse Paul. De altfel am impresia că sunt lucruri pe care le-am mai văzut.

Se gândea la anumite tablouri de Raoul Duffy, câmpuri de curse, porturi pavoazate, imagini de aceeaşi dezordine copilăroasă.

Tocmai se pregăteau să treacă mai departe, când Anna, care era din întâmplare aproape de ei şi pe care o şi salutase în trecere, îl opri.

— Iartă-mă că sunt indiscretă, dar te-am auzit vorbind despre tablourile mele şi aş vrea să-mi spui tot ce gândeşti.

— Cum tablourile dumitale? Pictezi?

— Nu ştiai?

Încercă să-şi ceară scuze pentru dubla gafă de a-i fi arătat că o cunoaşte atât de puțin, încât nici nu ştie că e pictoriță, şi de a fi spus, cu glas tare, lucruri neplăcute despre lucrările ei. Ar fi vrut să retracteze, să se explice, dar ea nu-l lăsă să termine.

— Te rog, nu continua. Mi-ai făcut o plăcere, şi acum vrei să mi-o strici. Eşti primul om pe care-l aud vorbind deschis despre lucrările mele. Aici toată lumea e drăguță cu mine şi toată lumea îmi face complimente. E mai comod pentru ei, dar nu e deloc folositor pentru mine. Haide, spune-mi tot ce gândeşti. Şi mai ales fii sever. Te rog să fii sever.

Vorbea fără cochetărie, cu ceva loial, serios în privire, ca o elevă care aşteaptă să i se arate pe caietul ei de clasă unde anume a greşit.

Paul îi spuse încă o dată că el nu are nicio cădere să vorbească despre pictură, că de altfel tablourile ei îi plac, mai ales pentru acel albastru aşa de curajos şi pentru desenul ei spiritual, care are îndrăzneala să fie cu atâta nepăsare stângaci.

— E foarte frumos şi îți mulțumesc, dar simt că păstrezi o rezervă, pe care nu vrei să mi-o spui. De ce? Ți-aş fi aşa de recunoscătoare! Haide, încearcă să fi sincer.

El privi încă o dată, încurcat, acele tablouri, încercând să găsească un cuvânt just.

— Ei bine, pentru că insişti, uite: am impresia că sunt prea volubile.

Anna nu înțelese cuvântul, căci, desigur, dintre toate obiecțiile posibile, numai la aceasta nu s-ar fi putut aştepta.

— Nu-mi cere să-ți spun mai mult, se scuză Paul. Cred că n-aş putea. Am impresia că e ceva care gesticulează în tablourile dumitale. Sunt prea expansive, prea vorbărețe, prea familiare de la prima vedere... Dar, la urma urmelor, e

ăsta un cusur?

Anna rămase o clipă pe gânduri. Pe urmă abia răspunse întrebării lui.

— Cred că da, şi încă unul foarte grav. Ştiu eu dacă am să mă pot lecui vreodată? Sunt aşa de vorbăreaţă, aşa de neserioasă…

Abia atunci surâse, nu fără puţină tristeţe.

Se întâlniră câteva luni mai târziu, în primăvară, într-o dimineaţă de duminică, la Snagov, unde Paul venise pentru câteva zile, invitat la vila unor prieteni. Se oprise cu ei, în treacăt, la mica mănăstire de pe malul lacului şi o găsise acolo cu surprindere pe Ann, singură în biserica rece, cu un bloc de desen în mână.

— Nu te credeam atât de harnică.

— Nici un sunt. Am trecut cu totul întâmplător pe aici. Am venit la Snagov cu mai mulţi prieteni, dar i-am lăsat pe lac, la pescuit, şi eu m-am oprit un moment să revăd mănăstirea. Nu ştiu dacă o cunoşti bine. Sunt unele lucruri fermecătoare.

Se îndreptase spre ieşire, şi de acolo, din prag, întorcându-se cu faţa spre interior, îi arătă pe peretele din faţă, la intrarea în naos, o frescă de culori stinse, dar cu un grup de femei admirabil. Prima femeie din dreapta era întoarsă spre celelalte cu o mişcare graţioasă, ce imprima stofei o cădere în falduri mângâietoare.

— Dar nu asta e tot ce îmi place mai mult aici. Vino, te rog, cu mine, să-ţi arăt un lucru într-adevăr miraculos.

Îl luă de mână şi-l duse după ea spre centrul bisericii, aproape de altar, de unde îi arătă, pe peretele advers, o altă frescă, o coborâre de pe cruce.

— Sunt aici câteva greşeli de perspectivă, care mă emoţionează. Şi uite, este în planul al doilea un bătrân care-şi duce mâna la barbă, cu un gest – cum să-ţi spun eu? — cu un gest de fiecare zi, familiar… E un gest laic şi sunt atât de mirată că-l găsesc pe un perete de biserică!

Vorbea cu însuflețire, cu aprindere, deşi în şoapte, căci între timp mica biserică se umpluse de vizitatori, dar străbătea prin cuvintele ei un accent de convingere, de emoție, pe care Paul nu i l-ar fi bănuit niciodată până atunci.

Se făcuse târziu, prietenii lui erau grăbiți să meargă la masă şi, deşi i-ar fi făcut plăcere să mai stea de vorbă cu ea, îşi ceru scuze că trebuie să plece.

— Mai rămâi, insistă ea. Peste douăzeci de minute trebuie să vie barca să mă ia pe mine şi te conduc eu până la vilă.

Fu silit să refuze, dar se despărțiră cu promisiunea de a se revedea, promisiune politicoasă ca atâtea altele.

O revăzu totuşi, nu multă vreme după aceea.

Paul ieşise de la tribunal, după o zi întreagă pierdută într-o sală mică, de şedințe, la o audiere de martori, într-un proces fără interes.

Ca pe vremuri la şcoală, zilele cele mai atroce din tribunal erau cele de primăvară. Îi făcea rău soarele tânăr care inunda străzile şi pe care el îl privea ore întregi de la fereastra unei săli de şedință, îi făceau rău figurile şterse, livide, care se agitau pe culoare, oameni uzați care dormitau acolo pe bănci, într-o lumină galbenă, prăfuită de arhivă.

Se oprise pe stradă, buimăcit de soare, şi închise un moment ochii. Se simțea murdar, hainele i se păreau grele, gulerul – moale, cravata – strâmbă. Ar fi vrut să se scuture ca de funingine după un drum lung cu trenul. Ducea cu el miros de arhivă, şi pe buze – un gust de hârtii vechi, îngălbenite.

O luase încet, cu paşi grei, prin dosul tribunalului. Se simțea bătrân, şi toată lumea care trecea pe lângă el i se părea tânără. Servieta atârna greu, ca de plumb. Dacă nu s-ar fi jenat, ar fi lăsat-o un moment jos, cum lasă un hamal povara ca să se odihnească.

Pe Sfinții Apostoli, dincolo de Apolodor, tresărise, zărind

la câțiva paşi de el un lucru cu totul neaşteptat: agățată băiețeşte de gratiile unei porți de fier, peste care treceau, înalte, câteva crengi de liliac, o fată se lupta să rupă o creangă.

Paul se opri locului, de teamă să nu o sperie, şi se ascunse după un felinar, de unde putea privi fără să fie văzut.

Ar fi putut crede că e o şcolăriță dacă n-ar fi fost îmbrăcată cu o eleganță de doamnă. Purta un taior gri, o pălărie gri cu boruri albastre, pantofi de antilopă albastră. Pe parapetul de piatră al porții, o poşetă din aceeaşi antilopă ca şi pantofii fusese probabil lăsată jos, pentru a-i permite să aibă mâinile libere.

Paul o recunoscu fără greutate pe Ann, dar îi venea greu să creadă că este ea. Înălțată în vârful pantofilor pe parapetul de piatră, cu o mână agățată de gratiile porții, cu cealaltă se lupta să rețină creanga de liliac, prea înaltă. Foile taiorului se ridicau mai sus de genunchi, doi genunchi rotunzi, delicați, de adolescentă.

Strada era goală, dar dintr-o clipă într-alta putea trece cineva, dacă nu chiar proprietarul prădat. Creanga cedă în sfârşit, o creangă mare cu buchete dese, violete. Fata sări pe trotuar, fără grabă, fără emoție, se scutură uşor pe mâneci, îşi luă poşeta, privi în sus pe stradă, şi pe urmă, cu creanga de liliac în brațe, cu capul ei blond ascuns în flori – doar fruntea ridicată puțin deasupra lor – porni în sus, bravă, cu pasul ei mic, decis.

Paul o privi cum se depărtează şi i se părea că rămâne în urma ei o trenă de lumină. Se simțea şi el mai tânăr, anotimpul, pe care îl uitase, era regăsit, mica nebunie a fetei aducea puțină inconştiență, puțină lumină în toată acea zi. Ar fi vrut să fugă după ea, să-i mulțumească, să-i sărute mâna, dar o lăsă să treacă netulburată colțul şi să dispară.

Totuşi, simțea nevoia să-i trimită un cuvânt de simpatie, primul de când o cunoştea. Îşi aminti că prin apropiere, în

Piaţa Senatului, era o florărie. Intră acolo şi cumpără tot liliacul, cât se găsea, spre stupoarea vânzătorului, care îl întreba, fără ironie desigur:

— Dacă mai aveţi nevoie, vă mai putem aduce.

În mai era nespus de ieftin, şi cu cele câteva sute de lei, pe care le avea la el, Paul cumpără o grădină întreagă, pe care i-o trimise lui Ann cu frunze cu tot şi cu câteva cuvinte scrise în grabă, pe o carte de vizită.

“Altă dată când vrei liliac, fii mai prudentă. Dacă ai nevoie de avocat (articolul 306 şi 308 codul penal: «Acela care va lua într-ascuns un lucru al altuia săvârşeşte un furt. Furtul se va pedepsi cu închisoare de la 15 zile până la 2 ani…»), îţi stau la dispoziţie.”

“Nu ştii ce ruşine mi-e de dumneata”, îi spunea Ann a doua zi, primindu-l la ea acasă. “Dacă aş fi ştiut că mă vezi, cred că aş fi îngheţat acolo, cu mâinile pe poartă. Eşti un om de care mi-a fost totdeauna puţin frică. Nu ştiu de ce, nu mă întreba de ce.”

Casa era plină de liliacul trimis în ajun. Cât nu încăpuse în vasele de flori, era pus în carafa de apă, în pahare, pe masă, pe etajere, la fereastră.

— Am să-l păstrez mereu, aici. Când s-o vesteji, am să pun altul în loc. Şi poate că nici nu se vestejeşte.

Purta o rochie simplă, bleumarin, cu guler alb, ceea ce îi dădea un aer de şcolăriţă.

— Eşti într-adevăr aşa de tânără?

— Eşti într-adevăr aşa de bătrân? Mi-e frică de dumneata. Totdeauna mi-a fost frică de dumneata. Eşti atât de încruntat, atât de absent! Când mă saluţi pe stradă – şi nici un mă saluţi totdeauna – am impresia că nici un mă vezi.

Vorbea repede, temându-se, parcă, de tăcerea lui. Îşi dusese mâinile la piept, şcolăreşte, ca să-şi reprime gesturile, lucru care îi dădea, o dată mai mult, un aer de fată de şcoală.

— Mi-e greu să cred că eşti aici. M-am gândit de atâtea

ori că ai putea să vii, dar niciodată n-am îndrăznit să sper. Ştiu atâtea lucruri despre dumneata. Ştiu cărţile pe care le citeşti. Ştiu cu cine ai fost vara trecută la Balcic. Ştiu că joi seara ai fost la Filarmonică şi ai plecat în pauză. Nu vrei să fim prieteni? Nu vrei să încercăm? De câte ori pictez ceva, mă întreb: lui i-ar plăcea? de câte ori citesc o carte, mă întreb: el ce ar crede? Aş vrea să te văd mai des. Mi-e necaz pe gesturile mele prea vii, pe felul meu de vorbă, aşa de neserios. Aş vrea să crezi că sunt mai puţin zăpăcită decât par, mai puţin superficială... Îţi promit că voi fi o prietenă cuminte, care nu întreabă, care nu cicăleşte. Vino când vrei. Sau mai bine, pentru început, hai să fixăm o zi pe săptămână în care să vii totdeauna. O să încercăm câtăva vreme. Dacă va merge – bine; dacă nu, renunţăm.

În amintirea acelei zile, liliacul rămăsese singura lor floare.

Mai târziu, în iarnă, Paul se oprise cu uimire, într-o zi de ianuarie, în faţa unei vitrine de florărie, în care zărise câteva crengi albe de liliac. Nu ştiuse până atunci că se pot găsi în plină iarnă şi i se păreau, dincolo de geamul îngheţat, ireale.

Le mângâia totdeauna cu timiditate, temându-se, parcă, să nu se desfacă sub degetele lui. Liliacul alb de iarnă nu avea aroma violentă a celui de primăvară, ci un miros slab, stins, ca o răsuflare, ca un fum.

Dacă se întâmpla să fie certaţi, era de ajuns să trimită sau să primească o creangă de liliac, pentru ca, fără cuvinte şi fără explicaţii, o despărţire de câteva zile să ia dintr-o dată sfârşit. Liliacul era pentru amândoi o superstiţie, care îi dezarma, care îi ajuta să se regăsească.

Nu putea pe atunci bănui că va exista într-o zi o altă Ann, pentru care acele flori albe îşi vor fi pierdut întreg înţelesul, ca un obiect fără nume, fără amintiri.

Primele zile ale iubirii lor se petrecuseră la Sibiu, oraş pe care nu-l cunoştea niciunul din ei.

— Mi-e indiferent unde, dragul meu. Undeva unde să fiu singură cu tine, câteva zile. Pe urmă, oricum ai să mă laşi.

— De ce?

— Pentru că nu mă iubeşti.

El nu răspunsese nici da, nici nu – şi de altfel ea părea că nici nu aşteaptă un răspuns.

Sibiul îl aleseseră în ultimul moment, în gară, pentru că primul tren care pleca era spre Sibiu.

Totul o încânta în oraşul transilvănean: străzile largi, vitrinele prăvăliilor, firmele nemțeşti, dialectul săsesc, masa la restaurant, lista cu feluri de mâncare pe care nu le cunoştea şi din care alegea la nimereală, închizând ochii şi oprindu-şi degetul pe listă: "Să vedem ce o fi asta".

Dimineața, când se trezea din somn, îi plăcea să privească de la fereastra hotelului copiii care treceau spre şcoală cu ghiozdanele pe spate, săsoaicele opulente care se întorceau de la piață cu coşurile în mână şi se opreau la un colț de stradă, câte trei-patru, vorbind cu aprindere, obloanele prăvăliilor, care se ridicau uruind... Totul i se părea onorabil şi sever.

— Suntem singurii oameni care se iubesc în oraşul ăsta, spunea ea.

Şi pe urmă, ca şi cum abia în acel moment şi-ar fi dat seama că e goală, alerga cu o tresărire de alarmă înapoi în pat, ca să se ascundă, ca să se acopere. Era albă, aşa de albă, încât, goală fiind, părul ei blond părea că se decolorează sub lumina trupului gol.

Când cobora în holul acelui mic hotel de provincie, o intimidau privirile respectuos intrigate ale oamenilor de serviciu şi ale funcționarilor, căci tinerețea ei aducea acolo o undă de mister, poate chiar de scandal.

Era fericită de tot ce vedea. Se plimba toată ziua în acele delicioase tramvaie sibiene, de la "Oraşul de sus" la "Oraşul de jos", şi o amuzau chipiul taxatorilor, ca al ofițerilor austrieci în operetele vieneze, rochiile greoaie ale săsoaicelor, rochii de provincie, cu agrafe, cu flori, cu

noduri. Dacă ar fi avut un bloc de hârtie cu ea, ar fi desenat, căci găsea pretutindeni motive de desen.

Cu un desen – cu unul singur – tot se întorsese de la Sibiu. Erau la o masă, pe trotuar, în fața unui restaurant, la ora prânzului, când tocmai ieşeau copiii de la şcoală. Trecea un grup de fetițe prin fața lor, şi Ann o oprise pe una din ele, întrebând-o cum o cheamă.

„Ingrid“, răspunsese ea, puțin speriată, iar colegele ei adăugaseră cu mai mult curaj: “Ingrid Schreiber”.

Ingrid era blondă, avea cozi împletite pe spate, o şapcă albastră trasă băieţeşte pe frunte şi doi ochi oblici, care dădeau figurii ei de înger saxon o ciudată grație de mică tătăroaică dobrogeană.

— Ingrid, ți-a spus cineva cât eşti de frumoasă? Dă-mi o hârtie şi un creion din ghiozdanul tău. Vreau să te desenez.

Ingrid era şi speriată, şi mândră, iar Ann prinsese acolo într-o schiță grăbită acest aer de copil uimit, schiță care la întoarcere avea să devină un portret în ulei, pus în camera lui Ann, deasupra patului, de unde ea avea să privească mai departe, cu aceeaşi privire nedumerită, lucruri încă neînțelese.

Unde era acum această Ann din primele timpuri ale iubirii lor?

Era pe atunci gata oricând să-l primească sau să vie la el, să accepte o chemare sau un refuz, să-şi facă într-o clipă valizele când pe neaşteptate el venea s-o ia într-o călătorie de câteva zile, sau, dimpotrivă, să şi le desfacă, atunci când tot pe neaşteptate, şi fără s-o întrebe, el renunța la o plecare de mult plănuită şi care între timp devenise pentru ea o copilăroasă bucurie.

— Tu nu întrebi niciodată nimic, Ann?

— Pentru că nu aş avea, dragul meu, decât o singură întrebare de pus – “de ce nu mă iubeşti?” – şi pe asta, vezi, nu vreau s-o pun.

Cum dintr-o iubire, începută aşa de uşor (căci, blondă cum era, fără mistere şi fără secrete, Ann părea tipul

predestinat al unei iubiri uşoare), avea să ajungă la această suferinţă era pentru el inexplicabil.

Ultimul ei surâs, ultimul ei gest îi erau cunoscute – şi totuşi trebuia să vie o zi în care fiece surâs să fie o enigmă, fiece cuvânt – o taină; trebuia să vie un timp în care simplul fapt de a o zări să devină un lucru greu, de multe ori imposibil, un timp în care avea să cutreiere nopţi întregi din restaurant în restaurant, din bar în bar, cu speranţa că o va găsi în sfârşit şi o va vedea, fie numai o singură clipă.

Când o regăsea totuşi pe vechea Ann, când se întâmpla să revină iubitoare spre el ("Eşti un prost, şi eu tot numai pe tine te iubesc"), când o vedea agitându-se goală prin casă, aruncându-şi lucrurile şi nemaiştiind unde să le găsească, o oprea într-una din pozele ei comice, ciufulită, cu părul căzându-i pe frunte, cu un ciorap pe braţ şi cu celălalt aruncat pe umeri ca o eşarfă şi ştiind prea bine că fata aceasta zăpăcită şi scumpă este totuşi pierdută şi că a doua zi va reîncepe aceeaşi suferinţă, o privea îndelung: "Lasă-mă, Ann, să văd cum arată o femeie fatală".

Erau nenumărate lucruri pe care la început abia le vedea, cu un fel de nepăsare amuzată, dar pe care mai târziu – fără să ştie exact când şi de ce – începuse să le observe cu o chinuitoare nelinişte. Îl irita cât de multă lume cunoaşte Ann.

Intrarea ei într-un restaurant era salutată de zeci de priviri, care se întorceau în acelaşi timp spre ea, cu ceva indiscret, insistent.

— De unde cunoşti tu atâta lume? Cine e tipul care a trecut?

Răspunsurile ei erau de obicei vagi, evazive. "Nu ştiu cine e. Vine pe la expoziţii." Paul vedea totdeauna dincolo de această imprecizie mari enigme de dezlegat.

Mai dureroase însă erau răspunsurile ei precise, spuse cu indiferenţă.

"L-am cunoscut acum trei ani, în tren spre Budapesta."

Paul vedea vagonul de dormit, culoarul cu lumini albastre, Ann lângă fereastră stând de vorbă cu tovarăşul ei întâmplător de călătorie; o auzea parcă râzând (căci râde, vai! atât de uşor...) când o zguduitură mai puternică o arunca în braţele lui. Vedea aşternutul alb al paturilor, prin uşile rămase deschise, culoarul pustiu, trecerea ei dintr-un compartiment într-altul, în plină noapte... îşi amintea cu câtă uşurinţă îi cedase lui pe vremuri – şi îl scandaliza în amintire. Ar fi vrut să-i fi rezistat mai mult atunci, pentru ca acum să poată crede că pentru ea a se culca sau nu cu un bărbat nu era deloc un lucru fără importanţă.

În fiecare privire străină care se îndrepta spre Ann, în fiecare salut, i se părea că e o amintire, o chemare. Era furios că din politeţă trebuie şi el să răspundă acestor saluturi, semne ce treceau deasupra lui ca nişte telegrame cifrate, pe care le interceptezi fără să le poţi citi, căci nimeni nu-l putea asigura că fiecare nou salut nu purta un mesaj, o aluzie sau o propunere: “îţi aminteşti?” sau “Te aştept”.

Vernisajele Annei aduceau în sălile de pictură o lume nouă: figuri de bar, figuri de curse, figuri de premieră, şi a doua zi în ziare, la rubrica mondenă, se publicau fotografii şi nume de la “cel mai strălucit vernisaj al anului”.

Tablourile ei se vindeau prea bine, lucru pe care la început Paul nu-l remarcase, dar care mai târziu, când, fără să vrea, începuse să cunoască mai de aproape “bursa” tablourilor, i se păru neliniştitor. Când un tablou de Margareta Sterian sau de Cornelia Babic se vindea cu trei sau patru mii de lei, când Iorgulescu-Yor, care avea totuşi reputaţia de a “ţine la preţ”, vindea o pânză de 30/50 cu 5 000 de lei, iar una de 50/70 cu 8 000, tablourile lui Ann obţineau preţuri pe care numai un Iser sau un Petraşcu le puteau cere.

Rămăsese celebru între pictori un mic Balcic albastru,

agreabil desigur, dar nu extraordinar nici față de celelalte lucrări ale ei – şi pe care ea îl vânduse cu suma fabuloasă de 50 000 de lei.

Când se întâmpla să expună într-o expoziție colectivă, la Salon, la Grupul nostru, tablourile ei se distingeau uşor de celelalte, prin acel carton alb, care dă prestigiu şi lumină unui tablou: “reținut”.

Paul se jena de repeziciunea cu care, din primele zile, aceste cartoane albe înfloreau în colțul pânzelor ei, în timp ce ceilalți pictori aveau atâtea greutăți până să-şi plaseze tablourile, ba uneori rămâneau cu ele nevândute până la închiderea expoziției.

Ar fi vrut ca Ann să aibă puțină discreție în satisfacția ei, puțină nepăsare în succes, dar odată, când încercase să o facă a înțelege acest lucru, îşi atrăsese din partea ei un răspuns zdrobitor: “Ce? Vrei să-mi fie ruşine că am succes?”

Cu atât mai zdrobitor răspuns, cu cât el tocmai acest lucru i-ar fi cerut: să-i fie puțin ruşine de succesele pe care le are.

Ann îşi pierduse cu totul timiditatea ei de pe vremuri, îndoiala cu care începea un tablou, frica de şcolăriță cu care aştepta o impresie. Avea acum o adevărată artă de a-şi plasa tablourile, de a-şi folosi relațiile, de a simți într-o nouă cunoştință un client posibil.

“Client” era cuvântul care revenea mai des în limbajul ei, şi pe Paul îl îngrozea dublul înțeles al vorbei.

“Ce fel de client?” o întrebase odată cu brutalitate, privind-o drept în ochi. Ea se clătinase sub oribila injurie, ca pălmuită, şi izbucnise într-un plâns zguduit, disperat, pe care el abia reuşi să-l potolească, cerându-şi iertare, plin de remuşcări şi totuşi fericit că plânsul ei aşa de sincer, aşa de copilăros, dezmințea bănuielile şi temerile lui.

Erau zile în care Ann devenea de negăsit. Toate insistențele lui de a o întâlni se loveau mereu de acelaşi

cuvânt, pe care ea îl spunea puțin sentențios, ridicându-l ca pe un scut: “întâi pictura!”. Nimic n-o apăra mai bine, nimic n-o ascundea mai mult.

“Astă-seară nu sunt liberă. Am o întâlnire de afaceri: un client cu care tratez să-i vând florile albastre.”

Luase obiceiul de a-şi întâlni clienții la ea acasă sau în oraş, la restaurant, la o masă de bar, şi nu la expoziție, pe unde venea de altfel rar, numai în treacăt, ca să fumeze o țigară, ca să schimbe câteva cuvinte, în rochie de stradă, fără să-şi scoată pălăria, în vizită.

Paul încercase să o convingă că prestigiul ei de artistă pierde prin acest exces de familiaritate cu publicul.

— Înțelege, dragă Ann, nu-ți vorbesc ca un om gelos, ci ca un prieten îngrijorat. Un artist nu are dreptul să facă publicului concesiile pe care le faci tu cumpărătorilor. Trebuie să fie mai puțin abordabil, mai mândru, mai orgolios, mai singuratec.

Ea asculta cu luare-aminte şi părea că aprobă tot, că înțelege tot, dar când de la considerațiile de ordin general despre îndatoririle artistului “adevărat” el trecea la propuneri concrete (şi aici prietenul dezinteresat nu-l mai ascundea prea bine pe amantul gelos) şi când îi cerea să renunțe la întâlnirea fixată şi să-i telefoneze amatorului că dacă ține cu adevărat să cumpere “florile albastre” n-are decât să treacă a doua zi dimineață pe la sala Dalles, între 11 şi 12, ea nu mai era dispusă să-l asculte şi îl întrerupea scurt:

— Ce? Vrei să-mi zdrobeşti cariera?

„A zdrobi cariera” era o expresie care apărea pentru prima oară în limbajul lui Ann. Paul cunoştea prea bine acest limbaj pentru ca schimbările de vocabular să nu-l neliniştească. De unde veneau aceste cuvinte noi, care răsăreau deodată în vorbirea ei, ca nişte ecouri dintr-o viață pe care el nu o cunoştea şi din care nu străbătea până la el decât un cuvânt scăpat din neatenție?

S-o asculte vorbind pe Ann fusese pentru el în primele timpuri o plăcere plină de surprize. I se păruse la început că e foarte vorbăreață, dar cu vremea observase că volubilitatea ei era făcută mai mult din gesturi şi zâmbete, dintr-o alternanță de scurte exclamații şi scurte tăceri, care dădeau vorbirii ei un aer de agitație continuă.

"Ce sintaxă curioasă ai tu, dragă fată!" spunea el, amuzat de construcțiile ei de frază. Ceva dintr-o veche manie de latinist se trezea în el ca să studieze gramatical micile ei discursuri.

Vorbea cu fraze simple, pe care însă le complica o ploaie de interjecții şi întrebări – da? nu? vezi? ştii? vrei? — ca o serie de bemoli şi diezi într-o gamă cu variațiuni, ceea ce făcea din cea mai simplă povestire a ei un lucru palpitant, cu ridicări şi scăderi de ton, cu inflexiuni de voce cu întoarceri subite în privire. Ceva mirat, ceva surprins era în toată vorbirea ei, ca şi cum s-ar fi luptat cu replici pe care numai ea le auzea şi cărora, trebuia să le răspundă pe rând, ca un jucător de şah angajat în mai multe partide deodată. Şi tot ca un jucător de şah care în anumite situații confuze recurge la unele mişcări tip, de aşteptare – a deplasa fără utilitate un pion, sau a mişca un turn pe o linie moartă – avea şi ea unele expresii uniforme, pe care le repeta aproape mecanic, fiindcă nu spuneau nimic şi îi erau la îndemână, ca nişte vechi gesturi obişnuite, care de mult îşi pierduseră sensul lor de la început: "Asta e cu totul altceva", "Totul e posibil", "Ştiu şi eu ce să mai cred?".

Ann primea cu uşurință cuvinte şi expresii pe care le auzea uneori întâmplător şi care pe urmă rămâneau în vorbirea ei obişnuită, la început în glumă poate, pe urmă însă dintr-o adevărată neputință de a le uita, până ce se stabileau definitiv în argoul ei personal.

La Sibiu, opriseră într-o dimineață pe un trecător ca să-l întrebe dacă muzeul Bruckenthal, unde voiau să meargă, era departe. "Departe, da' nu cine ştie ce", fusese răspunsul – şi acest fel de aproximație o amuzase pe Ann

atât de mult, încât o repetă câteva zile în şir, cu toate prilejurile posibile: mâncarea era bună, “da’ nu cine ştie ce”, apa în baie era fierbinte, “da’ nu cine ştie ce”, noaptea era înstelată, “da’ nu cine ştie ce”. La început spunea acest lucru râzând, ca şi cum ar fi subliniat cuvintele, dar cu vremea intenția ironică se şterse, ba chiar dispăru de tot, iar acest “da’ nu cine ştie ce”, care câtva timp avusese ceva comemorativ (ca şi cum i-ar îi spus indirect lui Paul: “Îți aduci aminte, la Sibiu”), deveni nu numai una din locuțiunile ei cele mai întrebuințate, dar modul ei preferat de a nuanța o opinie, de a exprima o rezervă.

Fusese la început, în primele timpuri ale iubirii lor, una din bucuriile lor reciproce să-şi descopere unul altuia anumite ticuri de gest sau de vorbă, care pentru cealaltă lume, care îi cunoştea mai demult, deveniseră poate prin repetare şi obişnuință imperceptibile, dar care, remarcate pentru prima oară, aveau ceva eu totul neaşteptat.

“Ce curios te încrunți tu!” observase din primele zile Ann şi încercase să-l imite, lăsând sprânceana stângă în jos şi ridicând-o pe cea dreaptă, foarte arcuită, lucru pe care la început nu-l reuşea decât trişând puțin şi deschizându-şi mare ochiul drept, cu două degete, ca şi cum ar fi vrut să fixeze în arcada lui un monoclu.

Erau o sumă de gesturi mărunte, pe care mai întâi le observase la el, în glumă, cu tandrețe ironică şi le imita râzând, ca şi cum ar fi vrut să-l dezvețe de ele, dar care, cu trecerea timpului, intrau pe nesimțite în propriile ei deprinderi. Paul asistase, la început indiferent, sau cel mult amuzat, dar mai târziu cu o emoționată mirare, la această insensibilă transmisiune de gesturi şi cuvinte pe care le regăsea în limbajul lui Ann, puțin modificate de mişcările sau de pronunțarea ei, ca şi cum ar fi fost adaptate la registrul ei vocal, ca o arie de bărbat retranscrisă pentru voce de soprană. Erau aceleaşi cuvinte, aceleaşi gesturi, dar de îşi păstrau multă vreme un aer particular, de parcă ar fi fost imprimate în vorbirea lui Ann

cu litere speciale, detaşându-se în frază ca un citat dintr-o limbă străină, ca un proverb pus între ghilimele, până ce aceste ultime rezistențe cădeau şi ele, iar gestul sau cuvântul care fusese până atunci pentru Ann un fel de neologism era pentru totdeauna încorporat în vocabularul ei curent.

Ea îl făcuse pe Paul pentru prima oară atent asupra obişnuinței lui de a repeta, două câte două, expresiile de afirmație sau negație: “evident - evident”, “în niciun caz - în niciun caz”, “absolut exclus - absolut exclus”.

“Cât de puțin mă supraveghez, gândise atunci Paul, dacă ani de zile am putut vorbi în felul acesta fără măcar să bag de seamă! A trebuit să vie Ann ca să observe.”

De câte ori într-o frază a lui revenea acel dublu “evident - evident”: ea îl sublinia cu o explozie de râs.

“Nu te supăra, dragul meu Paul, că râd. Ți-am spus că mi-e puțin frică de tine şi – ce vrei? — când descopăr o copilărie ca asta, parcă mă tem mai puțin, parcă mă apropiu mai mult. Aş vrea să ai o mie de defecte mici, aş vrea să vorbeşti cu *r,* aş vrea să nu-l poți pronunța pe *s*. Aş vrea să pot râde de tine, dragul meu, înțelegi?”

Dar fără să ştie cum, ea însăşi se deprinse mai târziu să vorbească în felul lui, şi printre primele lucruri pe care le împrumutase de la el fusese tocmai această manieră de a întări, prin repetare, anumite cuvinte şi exclamații, confirmând sau negând ceva. Vorbirea ei era acum plină de “evident - evident”, “nici vorbă - nici vorbă”, “imposibil – imposibil”, pe care dacă el le spunea oarecum maşinal, din neatenție, ea le pronunța cu un accent bătăios, de convingere, de intransigență, ceea ce le sublinia şi mai mult.

Erau unele cuvinte care dispăreau uneori din expresiile lui curente şi care, după o trecere de timp, apăreau din nou, dar de astă dată nu în vocabularul lui, ci al ei, aşa cum la munte un izvor poate intra sub pământ, pentru ca după un lung drum subteran să iasă din nou la suprafață,

cu totul în altă parte însă. Pe buzele lui Ann, cuvinte uitate de el căpătau o nouă viaţă, iar în mâinile ei vioaie, gesturi pe care el le părăsise cândva reînviau cu un fel de fidelitate automată, care mai târziu avea să supravieţuiască poate iubirii lor sfârşite.

"Cu niciun preţ, cu niciun preţ nu mai vreau să te văd", îi scrisese ea odată, după o ceartă, dar acel dublu "cu niciun preţ" purta parcă în el însuşi propria lui dezminţire, căci în timp ce Ann era convinsă că se vor despărţi, limbajul ei păstra, ca pe un gaj de fidelitate, acel tic de a repeta două câte două cuvintele şi în care, fără voia ei, stăruia amintirea lui Paul.

Dar apăreau alteori cuvinte şi expresii noi, pe care el le auzea pentru întâia dată şi pe care le reţinea alarmat, întrebându-se de unde vin şi bănuind că dincolo de de se ascunde o întreagă lume de întâmplări, de aventuri, de taine, pe care ar fi vrut să le descifreze.

În ultima vreme mai ales, vocabularul lui Ann suferise nenumărate mici inovaţii, şi după fiecare despărţire mai lungă – fie că erau certaţi, fie că el trebuia să plece în provincie pentru diverse procese, fie, în sfârşit, că ea era prea ocupată cu lucrul – când se regăseau, el descoperea cu dezolare noi schimbări în felul ei de vorbă, noi gesturi sau noi cuvinte.

"E rulant", spunea Ann de la un timp când ceva i se părea excesiv de comic, şi atunci dădea capul pe ceafă, râzând zgomotos, cu toată gura deschisă. Şi cu insistenţa ei copilăroasă de a repeta un cuvânt nou, pentru că o amuza să-l audă, aşa cum ar fi amuzat-o să deschidă şi să închidă de nenumărate ori o brichetă sau o pudrieră nouă, spunea de zeci de ori pe zi, despre orice lucru, despre orice prostie, "e rulant", "e rulant", "e rulant"... De fiecare dată, Paul tresărea străpuns, căci i se părea că dincolo de această vorbă e o privire de bărbat, bărbatul de la care Ann va fi deprins noul ei cuvânt preferat. Era tentat s-o întrebe, ca şi cum ar fi văzut în degetul ei un inel necunoscut:

"Spune! De unde îl ai? Cine ți l-a dat?"

Era în argoul ei de pictoriță o expresie care la început îl încântase, dar care mai târziu, printr-o secretă deviere de sens, îi devenise de nesuportat: "Mă duc la motiv".

"A se duce la motiv" însemna pentru Ann a regăsi un anumit loc, unde să-şi fixeze şevaletul, a regăsi un anumit punct dinainte fixat – un pom, o casa, o piatră - care îi delimita "pe teren" peisajul pe care începuse să-l picteze.

"Motivele" Annei erau de nepătruns. Uneori, primăvara mai ales, sau spre sfârşitul toamnei, la începutul lui martie sau la sfârşit de octombrie, când era prea devreme sau prea târziu ca să plece la Balcic, îl ruga pe Paul, dar asta cu totul în primele timpuri ale dragostei lor, când ea avea sentimentul că-i cere astfel o mare favoare, îl ruga să iasă cu ea afară din oraş, dincolo de Herăstrău, sau şi mai des, pentru că locurile erau mai puțin cunoscute, dincolo de Filaret, dincolo de moara lui Ciurel, în căutare de "motive".

— M-am săturat să lucrez în casă. Vreau să ies la câmp. Vino cu mine, să găsim ceva de pictat.

Erau lungi plimbări de recunoaştere, dincolo de calea ferată, dincolo de ultimele bordeie ale Bucureştilor, pe câmpul abia dezghețat de martie, sau negru-ruginit de octombrie. Ținutul părea cu totul necunoscut, şi dacă n-ar fi fost avioanele care se ridicau şi coborau dinspre Băneasa, zburând jos, aproape de pământ, cu motorul uruind ca o uzină, ar fi putut crede că sunt undeva, foarte departe de Bucureşti.

Câțiva salcâmi strânşi laolaltă făceau un început de pădure, o apă răsărită nu se ştie de unde – poate din ultimele zăpezi topite, poate din ultimele ploi de toamnă - părea un afluent rătăcit pe drum.

Paul nu izbutise niciodată să înțeleagă pentru ce rațiuni ascunse Ann alegea un loc şi nu altul, pentru ce acolo unde el nu vedea nimic deosebit ea se oprea deodată din mers, privind eu un fel de atenție îngrijorată un punct

pentru el invizibil, pe care îl indica cu un gest decis: “Aici”.

— Ce e aici, Ann?

— Noul meu motiv.

Revenea în zilele următoare singură, cu instrumentele de lucru, dar spre seară Paul venea să o ia acasă, căci se făcea întuneric devreme şi, cum ar fi fost prea scump să ţină toată după-masa cu ea pe câmp un taximetru, trebuia să se întoarcă o bună bucată de drum pe jos. Trecerea lor seara prin mahalale producea oarecare senzaţie şi, ca pe vremuri la Cernatu, gospodinele ieşeau în prag, şi copiii se opreau din joc, ca s-o privească pe această fată blondă, cu pantaloni băieţeşti (căci purta şort şi bluză de sport sau, când era frig, un trening albastru de lână), care îşi ducea în spinare şevaletul, cutia de culori, scaunul de pânză, lăsându-l pe Paul să-i ducă cel mult un pled, un termos cu ceai cald sau o pungă cu fructe. Uneori, pentru că nu găseau în drum o maşină liberă – sau pur şi simplu pentru că-i plăcea lui Ann să braveze lumea, să simtă în jurul ei o mică rumoare scandalizată – îl convingea pe Paul să se întoarcă până în centru cu tramvaiul sau cu autobuzul, ba chiar, pentru ca scandalul să fie întreg, luau bilete de corespondenţă şi aşteptau pe trotuar, la una din staţiile din centru, la Carpaţi, la strada Regală, să le vină tramvaiul.

“Vreau să te compromit, vreau să ştie toată lumea că ne iubim, vreau să nu mai poţi scoate capul în lume”, spunea Ann când îl vedea pe Paul jenat, neobişnuit să înfrunte privirile intrigate ale trecătorilor, pe care ea, dimpotrivă, le suporta cu bravură, ba chiar le şi provoca puţin.

E adevărat însă că mai târziu, printr-o totală schimbare de idei asupra lucrurilor care se cuvin sau nu se cuvin şi printr-o subită grijă de onorabilitate, Ann suprimase cu totul asemenea aventuri şi nu numai că i s-ar fi părut de prost gust să meargă cu şevaletul în tramvai, dar îi şi interzicea lui Paul să mai vină seara pe câmp, ca să o ia de la lucru, fiindcă – spunea ea – e la urma urmelor penibil să umble mereu cu el, pe străzi mărginaşe, mai ales că ar

putea să o vadă camarazi de ai ei, care întâmplător s-ar fi întors de la lucru prin acelaşi cartier.

Astfel, “a merge la motiv” încetase a fi, ca altădată, un prilej fericit de întâlnire, ba chiar devenise un obstacol, cu atât mai greu de înlăturat, cu cât Ann obişnuia să invoce acum munca ei, arta ei şi argument ultim: “cariera” ei.

“Mâine nu te pot vedea: mă duc la motiv” sau “Iartă-mă că n-am fost ieri: am fost la motiv” erau explicații fără replică posibilă.

Paul încerca să afle pe unde se găseau acum “motivele” Annei, dar ea nu-i dădea decât foarte vagi indicații (“Ştii? nu sunt încă decisă, ezit, o să văd...”), şi chiar dacă uneori, din neatenție sau indiferență, îi spunea cu oarecare preciziune locul unde se afla actualul ei motiv (“Uite, spre Filaret, dincolo de casa galbenă, unde am căzut eu — ții minte? — toamna trecută, când mi-am rupt catarama de la pantoful de antilopă”), el ştia prea bine că ar fi inutil s-o caute, pentru că nu o va găsi şi pentru că a doua zi ea se va mira foarte sinceră: “Cum? ai fost? Vai, ce prost eşti... m-a durut capul... m-am răzgândit în ultimul moment... nu m-am putut duce... nu ți-am spus să nu vii?”

Motivele Annei deveniseră pretexte, şi “a merge la motiv”, era acum forma ei cea mai comodă de a minți.

Nu o văzuse de o săptămână, când, într-o dimineață aruncându-şi ochii pe un ziar, numele ei, deşi tipărit cu litere mici, la o rubrică de informații, se desprinse singur din toată pagina. Era o notă despre pavilionul românesc la expoziția din Liege din 1934, un fel de comunicat oficial al Comisariatului Expoziției, prin care se anunța că pictorii şi sculptorii însărcinați cu decorarea interioară a pavilionului vor pleca, cinci zile, “sâmbătă, 12 mai a.c., orele 9.50”, spre Bruxelles. Intre cei câțiva decoratori aleşi era şi Ann.

Paul crezuse că era o greşeală, căci nu-şi putea imagina că Ann l-ar fi lăsat să afle un lucru atât de important din ziare şi nici că în preajma unei plecări atât de apropiate ar

fi lăsat să treacă o întreagă săptămână fără să-l vadă, chiar dacă din cine ştie ce prostie se considerau de câtva timp certați.

“E adevărat? Pleci?” o întrebase la telefon, ținând încă ziarul în mână, cu ochii ațintiți spre uluitoarea veste.

“A, nu ştiu – răspunse evaziv Ann –, nu e încă nimic sigur, s-ar putea, dar deocamdată nu e nimic fixat. Dacă o fi ceva, te anunț. Uite, să ne întâlnim diseară... adică nu, diseară nu, că tocmai mă întâlnesc cu arhitecții pavilionului, dar mâine dimineață telefonează, sau mai bine lasă, că te chem eu... te chem sigur, m-auzi?...”

Cele cinci zile până la plecare trecuseră încet, într-o aşteptare de fiecare secundă, cu răsuflarea tăiată, la fiecare pas pe scară, la fiecare zgomot de ascensor, la fiecare sonerie de telefon, căci întrebarea nu mai era dacă Ann va pleca sau nu la Liege, ci – mai simplu, mai urgent şi mai dureros – dacă va veni să-l vadă, dacă-l va chema, dacă-i va trimite cel puțin un cuvânt, sau un semn. Îi era teamă să plece de acasă sau de la birou – singurele două locuri unde ea i-ar fi putut telefona – ca nu cumva tocmai în lipsa lui să vină în sfârşit apelul ei atât de aşteptat, şi când totuşi era silit să iasă în oraş, îi înnebunea pe şoferi grăbindu-i spre casă, unde reîncepea aceeaşi aşteptare, aceeaşi pândă. De sute de ori ridicase receptorul, ca să o cheme el pe Ann, de sute de ori începuse să formeze acel număr care îl obseda ca un nume, dar nu îndrăznise niciodată să-l ducă până la capăt. Ce ar fi putut să-i spună acestei Ann, care se ascundea şi care îşi pregătea plecarea ca pe o fugă?

Uneori telefonul suna totuşi, şi el nu-şi putea reprima o tresărire nervoasă de spaimă şi de speranță, care pe urmă i se părea cu atât mai ridiculă, cu cât nu era decât o greşeală sau cine ştie ce comunicare fără importanță — de altfel toate erau fără importanță.

“E absurd, e de neiertat, parcă aş fi un licean, parcă aş avea douăzeci de ani, trebuie să înțeleg că aşa nu mai

merge, nu, nu mai merge, ceva trebuie să se schimbe...” Îşi promitea să fie calm şi într-adevăr dacă telefonul sau soneria de la intrare sunau din nou, le lăsa câtva timp să sune, înainte de a ridica receptorul sau de a deschide uşa, pentru că de o parte voia să-şi dea astfel o probă de stăpânire de sine, dar pentru că de altă parte, câteva secunde, îşi putea spune copilăreşte: poate că e ea... ar putea să fie ea...

Ba, câteodată, din superstiție, din necaz sau numai din teama de a nu suferi încă o deziluzie, nu răspundea deloc şi lăsa soneria telefonului să sune fără răspuns, până cel care chema renunța. Dar în momentul în care auzea acel declic ce întrerupea contactul, în momentul în care telefonul tăcea definitiv, gândul că totuşi în clipa aceea fusese Ann, că nu i-a răspuns şi că a pierdut astfel poate singura şansă de a-i vorbi şi de a o vedea îi dădea un intolerabil sentiment de nenoroc, ca unui jucător pasionat care, după ce, din superstiție, a spus “pas” pe nevăzute, tresare la gândul insuportabil că poate cărțile pe care le-a aruncat fără să le privească erau tocmai careul sau chinta regală ce i-ar fi permis să se refacă la capătul unei nopți de joc din care iese ruinat.

Plecările lui Ann! Le cunoştea atât de bine, trăise de atâtea ori în agitația lor, în zăpăceala lor! Valizele care se deschid şi se închid zgomotos, dulapul cu uşile date larg de perete, rochiile întinse pe fotolii, pe pat, cordoanele, eşarfele aruncate pe unde, se nimerea, biletele multicolore de călătorie răsfoite cu febrilitate, cu nelinişte (“Astea sunt toate? Crezi că n-am uitat nimic?”), cumpărăturile de ultim moment, cursele alarmate în oraş, pachetele cu care se întorcea acasă şi pe care nu mai ştia unde să le pună, de unde să le ia, ce să facă cu ele...

O vedea parcă alergând pe străzi, sărind dintr-un taxi într-altul, oprindu-se la o vitrină, intrând într-un magazin, uitând de ce a intrat, zăpăcită, entuziastă, obosită, plină de nelinişte, de curiozitate, de aşteptare... Ar fi fost aşa de

uşor, ar fi fost aşa de normal ca într-una din aceste curse să-şi aducă deodată aminte de el, cu acea tresărire speriată pe care o avea când îşi amintea ceva închizând ochii şi ducându-şi mâna copilăreşte la frunte — "Vai, ce zăpăcită sunt" – şi de la primul telefon public ("Oraşul ăsta e plin de telefoane, ce Dumnezeu!") să-l cheme şi să-i spună în sfârşit: aşteaptă-mă, viu.

Cu fiecare ceas care trecea şi făcea deci plecarea mai amenințătoare, acel "sâmbătă, 12 mai a.c. orele 9.50" citit în ziare, care fusese la început o dată abstractă, ceva inform, depărtat, neprobabil, prindea realitate şi devenea un punct viu, un punct dureros, greu de privit în față. Cu fiecare ceas, cu fiecare zi, aşteptării lui Paul i se adăuga un sentiment de stupoare, ca în fața unui fapt cu desăvârşire absurd, şi pe care totuşi îl vezi împlinindu-se sub privirea ta înmărmurită.

Urmărise în dimineața plecării, pe cadranul ceasului său de mână, rotirea lentă a minutarelor, mişcarea măruntă, dințată a secundarului – aşa cum aştepți să se facă 12 precis ca să stingi luminile în noaptea Anului Nou – şi când cele două minutare se suprapuseseră exact, arătând ora zece fără zece, ridică receptorul şi chemă biroul de informații al Gării de Nord, ca să întrebe dacă Simplonul a plecat.

"Da, a plecat, chiar în momentul ăsta s-a pus în mişcare", răspunse un funcționar.

O absurdă linişte îl cuprinse, ca şi cum toată febra lui din ultimele zile n-ar fi fost provocată decât de îndoiala dacă în ziua de "sâmbătă, 12 mai 1934" trenul Simplon va pleca sau nu la ora reglementară de 9.50, iar acum, de vreme ce aflase în sfârşit ceea ce voia să ştie, putea să doarmă şi să uite.

Într-un ziar de după-amiază văzu o fotografie luată dimineața pe peronul Gării de Nord: "Grupul de artişti români plecați în Belgia pentru lucrările pavilionului nostru de la Liege".

Ann purta un taior de voiaj şi avea pe cap un fel de caschetă albă, pusă băieţeşte, puţin oblic pe frunte. Paul o privi câtva timp liniştit: i se părea că nu are nimic să-i spună, nimic s-o întrebe.

Un Bucureşti din care lipsea Ann devenea un oraş calm, puţin provincial. Era ca şi cum, deodată, zgomotele s-ar fi îndepărtat, străzile ar fi tăcut. Paul avea impresia că se află undeva în provincie, la Craiova, la Râmnicu-Sărat, la Roman, unul din acele mici oraşe pe unde se ducea uneori pentru un proces şi unde ştia bine că nu i se poate întâmpla nicio surpriză, nicio întâlnire.

Plecarea lui Ann îi aducea o neaşteptată linişte, un sentiment de toropeală, de indiferenţă. Totul era decolorat, cenuşiu şi suportabil. Odihna de a nu aştepta nimic avea poate ceva amar, dar o primea ca pe un somn.

La birou îl aşteptau scrisori nerezolvate, la tribunal — lucrări rămase în întârziere. Revenea spre ele cu o totală indiferenţă, dar decis să se lase prins într-un orar mecanic de lucru. Redacta lungi scrisori de afaceri, pe care le bătea singur la maşină: îi plăcea să asculte zgomotul sec al clapelor, bătaia lor scurtă.

Întâlnea uneori în ziare fotografii şi dări de seamă despre lucrările de la Liege şi le citea fără curiozitate, fără nelinişte. Într-un număr din *Illustration* apăruseră câteva schiţe şi planşe în culori despre pavilionul românesc, care era aproape gata, de altfel, data inaugurării se apropia, şi Paul, găsind revista într-o seară la restaurant, uitată pe un scaun, o răsfoise liniştit, ca şi cum nici n-ar fi fost vorba despre Ann.

— Ei, îţi place ce fac dumnealor? îl întrerupse din lectură o voce indignată.

Era un pictor destul de cunoscut, retras de câţiva ani la Iaşi, profesor la şcoala de belle-arte de acolo şi care expunea din ce în ce mai rar la Bucureşti, de unde fugise

— Spunea el – pentru că nu se mai găsea nici vin bun,

nici pictură bună. Paul îl cunoştea vag, de la un vernisaj, unde apariţia lui de urs îmbufnat fusese primită de pictorii tineri cu un val de simpatie şi de spaimă, căci se cunoştea mania lui de a se opri în faţa tablourilor şi de a vorbi tare, aproape vociferând, şi de a arunca "verde în faţă" ori laude enorme, de necrezut, ori, mult mai des, înjurături şi invective cutremurătoare.

Se aşezase la masa lui Paul fără să-l întrebe şi, luându-i revista din mână, o răsfoia nervos.

— Te întreb, îţi place? Zi-i şi dumneata, asta-i pictură? Astea-s panouri? Au înnebunit de tot. Dau cu bidineaua în neştire, şi uite că peste noapte pavilionul e gata. Au venit, domnule, şi la mine de m-au întrebat: nu vii, coane Fănică, la Liege să ne faci un panou, până-n zece zile, de opt pe şase, uite bani, uite bilet de tren... M-am uitat la bani – buni bani, n-am ce zice! — m-am uitat la ei, şi-mi venea să mă crucesc: păi bine, mă, ştiţi voi ce e aia un panou, mă? De opt pe şase? Zece zile? Dar nicio sută nu-s destule. Daţi-mi un an, şi vi-l fac. Asta-i treabă grea, mă, asta-i treabă subţire: te dai cu capul de toţi pereţii până o termini, şi nici atunci parcă n-ai lăsa-o din mâini, că parcă ai vrea s-o mai dregi şi s-o mai ştergi şi s-o mai schimbi. Cum ziceau latinii ăia, de cică ne-au fost strămoşi: *ars longa,* cucoane, *ars longa.*

Paul îl asculta fără curiozitate – ce străine îi erau toate aceste poveşti de pictură! — dar cu oarecare plăcere de a auzi un glas jovial, care înjură, bruftuieşte, se indignează, singur îşi dă replica, singur se contrazice sau se aprobă. Era oricum un om, acolo lângă el, un om care îl privea în ochi şi îl îndemna să bea. De atâtea zile nu întâlnise pe nimeni, de atâtea zile nu schimbase cu nimeni un cuvânt. Şi decât să umble năuc pe străzi, parcă tot mai bine era în acea grădină de restaurant, cu sticlele de vin care se adunau goale, jos pe pietriş, sub masă, cu taraful de lăutari care din când în când se trezea din somn, cu cele câteva femei elegante, în rochii deschise, imprimate - era la

început de iunie – care aduceau în noaptea de vară bucureşteană o vagă fluturare de plajă, de mare... Pictorul ieşean vorbea mereu, şi după fiecare pahar golit, indignarea lui, care între timp obosise, urca cu un nou semiton, refăcută, pornită pe noi bătălii. Arunca mereu numărul din *Illustration* şi pe urmă iar îl lua în mâini, iar îl redeschidea, în căutare de noi argumente.

— ... Uite, fata asta – şi arătă spre o schiță pe care Paul abia atunci observă că era semnată de Ann – are talent, domnule, să ştii că are talent... Mi se pare că o cunoşti... ba v-am şi văzut împreună la Balcic... amor mare, ai?

Paul protestă plictisit.

— Nu, nu e ce crezi dumneata. Ne salutăm, ne cunoaştem, dar nu e nimic...

— Ei lasă, dragă, că dacă o fi şi dacă n-o fi, tot acolo iese ea cu socoteala. Unde merge mia, merge şi suta. Nu eşti primul, n-o să fi ultimul. La îmbulzeală mare, nu se cunoaşte.

Paul privi lung paharul cu vin pe care îl avea în mâna dreaptă şi observă că mâna nu-i tremură. Departe, în adânc, aproape de inimă, ceva se oprea în loc şi aştepta să se rupă sau să se dezlege. Era ca sub un profund anestezic: simți rana, simți rezistența țesutului sub tăiş, e ca o sfâşiere foarte precisă, foarte exactă şi, totuşi, nu doare, nu doare...

— Da, domnule, are talent, dar la ce-i serveşte? Talentul e ca banul, îl găseşti pe toate drumurile totul e să ştii ce să faci cu el. Uite, îmi pare rău de fata asta, că mi-a plăcut de la început şi are mâna subțire. Nu se omora ea desenând, dar când punea o linie pe hârtie, înțelegeai ceva... Numai că trebuia să muncească, să aştepte şi mai ales să-i fie frică, mă-nțelegi? Să-i fie frică de ce face, şi să nu ştii niciodată dacă e rău sau dacă e bine... Eu credeam că vrea să facă pictură – şi putea, mă auzi? putea, numa să fi vrut – dar ea voia carieră. Ei, uite c-a făcut-o. Vopseşte acum la Liege pentru cinci mii de lei pe zi. Cinci mii! Pe mine nu m-

a plătit nimeni, niciodată, nici cu cinci sute, şi uite, o să am la Sfântu Anton patruzeci şi nouă de ani, şi ea nici douăzeci şi cinci n-are, şi se grăbeşte să ia cinci mii de lei pe zi, că dacă ar afla bietu Luchian, d-acolo de unde este, s-ar trezi din morți de mânie. Cinci mii de lei pe zi! Uite aşa, se duce de râpă breasla asta, care avea pe vremuri boieria ei, țâfna ei, că nu putea fitecine să mă cumpere, şi dacă nu-mi plăcea mie mutra dumitale, nu-ți vindeam un tablou, nu ți-l vindeam şi pace bună, măcar că mi-ai fi dat de zece ori atâta aur cât făcea el. Da' acuma, nu te uiți la dezmățatele astea, de se-mbulzesc şi se-nghiontesc pentru o comandă, doar că nu se trag de păr? Fata asta, domnule, a intrat în pictură ca o şanteză, ca o teatralistă, de-alea de aleargă pentru un rol pe la directori, pe la ministere, pe la rude, pe la țiitori şi se culcă-n dreapta, şi se culcă-n stângă, şi cu directoru, şi cu şefu de cabinet, ba şi cu portaru, dacă e nevoie, da' nu se lasă până nu ajunge. Păi să facem noi socoteala cu creionu-n mână cu câți s-a culcat ea, la fiecare expoziție, la fiecare comandă, la fiecare premiu, ne-apucă dimineața, şi tot n-ajungem să-i numărăm pe toți. Dinspre mine, culcă-se cu cine vrea, dacă-i face plăcere, că e tânără şi, bat-o Dumnezeu, nici urâtă nu-i, da' să nu amestece – mă-nțelegi? — culcatu şi pictura, să nu le amestece, că e altceva, ehei, cu totul şi cu totul altceva...

Paul încercase de câteva ori să-l oprească din vorbă, dar gestul lui slab de protest era luat de torentul de vorbe al pictorului şi înecat sub un nou val de indignări, exclamații şi înjurături. De câteva ori ar fi vrut să se ridice de la masă, să fugă, dar o dureroasă plăcere îl ținea pe loc: vechi îndoieli, vechi torturi, toate întrebările lui din nopțile fără somn, toată stupida lui zbatere între a crede şi a nu crede, toată acea pândă de om gelos care vede peste tot indicii şi nicăieri o certitudine, toate, toate căpătau în noaptea aceea un răspuns.

Se întorsese acasă, în zori, pe străzile albe şi deşarte de

dimineață, singur, golit de orice amintire, de orice speranță.

Era într-o zi, pe Calea Victoriei, în față la Corso, când i se păruse că de pe celălalt trotuar o privire cunoscută o căuta pe a lui. Trecu drumul, chemat parcă, şi descoperi într-o vitrină de fotograf, între mai multe portrete de femei frumoase, o fotografie a lui Ann. “A făcut-o, probabil, înainte de plecare”, îşi spuse. O privise îndelung, ca şi cum într-adevăr ar fi revăzut-o după lunga lor despărțire. Purta în fotografie un pulover negru, cu mâneci lungi şi închis complet la gât, ca o tunică, iar în stânga, ținând loc de buzunar, o inițială albă, nu suprapusă, ci lucrată chiar din țesătura puloverului, un *A* triunghiular, ca o inițială de club sportiv. În contrast cu puloverul negru şi cu țesătura lui aspră, părul ei părea de două ori mai blond, ca sub o puternică lumină de dimineață. Era prima fotografie, din câte văzuse el, în care Ann nu râdea. Un surâs aproape stins îi deschidea foarte uşor buzele. Capul era puțin înclinat, cu un gest de atenție şi de întrebare.

Plecase de acolo cu paşi rari şi mersese fără țintă în sus spre Nestor, oprindu-se din obişnuință la vitrinele librăriilor, în care însă nu vedea nimic, niciun titlu de carte, nicio revistă, ci mereu acelaşi cap blond înclinat, acelaşi A imprimat pe sânul stâng, ca un cuvânt adresat lui, ca o şoaptă pe care numai el o putea distinge. Îşi spunea că nu era deloc exclus ca în preziua plecării Ann să fi făcut această fotografie anume pentru el şi să o fi lăsat ca să fie expusă, poate cu gândul secret că el va trece pe acolo şi o va zări, atât de mult regăsea în acea fotografie o Ann din alte vremuri, atât de mult i se părea că acel surâs descurajat e pentru el. Dar refuză să se lase cucerit de acest gând, care îl învăluia, şi îşi întrerupse brutal reveria. “Sunt un dobitoc fără leac. Uite-mă acuma sedus şi de pozele din vitrine.”

Totuşi, revenise în zilele următoare să o vadă. Ceva se

schimbase de când ştia că fotografia aceea din vitrină e acolo. Avea sentimentul că e mai puţin singur în acest oraş, care i se păruse atât de pustiu până atunci. Dimineaţa, plecând la lucru, ducea cu el acea confuză senzaţie de nerăbdare, din zilele în care avea fixate o întâlnire, o plecare sau un concert de mult aşteptat. Trecea prin faţa vitrinei de câteva ori pe zi, uneori fără curajul de a arunca mai mult decât o privire grăbită spre fotografia lui Ann, căci se temea să nu se observe insistenţele lui - mai ales la orele de seară, când cafeneaua de peste drum era plină de oameni, iar la mesele de pe trotuar erau atâţia cunoscuţi, actori, pictori şi scriitori – dar alteori, oprindu-se din mers, ca şi cum abia în clipa aceea ar fi descoperit-o, cu, totul din întâmplare, şi rămânea multă vreme să o privească. Recurgea la tot felul de trucuri, care să-i mascheze neliniştea şi să-i dea opririi lui în faţa aceleiaşi vitrine un aer întâmplător, un aer normal, şi niciunul din aceste trucuri nu i se părea prea naiv, nici banul pe care simulezi că l-ai pierdut şi te opreşti să-l cauţi, nici carnetul scos din buzunar pentru a însemna în el un lucru pe care tocmai ţi l-ai amintit, nici privirea vagă cu care aştepţi la un colţ de stradă să treacă o trăsură goală.

Revenea de fiecare dată cu puţină teamă, teama că între timp fotografia a fost scoasă din vitrină şi înlocuită cu o fotografie străină, şi era aceeaşi teamă, aceeaşi emoţie cu care, când Ann era în Bucureşti, urca scările spre apartamentul ei, întrebându-se dacă o va găsi sau nu acasă.

Surâsul din vitrină îl chema însă de departe, liniştitor, neschimbat. Era un surâs aburit, trist, care parcă nu avea curajul să se deschidă mai mult. Era o Ann care îl privea cu o clătinare obosită din cap, cu o ridicare descurajată din umeri, parcă i-ar fi spus: “La ce bun să-ţi spun: tot n-ai să crezi, tot n-ai să înţelegi...”

Într-o dimineaţă, Paul rămăsese încremenit pe trotuar: fotografia nu mai era în vitrină. Cu o seară înainte fusese

încă acolo – o văzuse el – dar peste noapte totul se schimbase. O nouă serie de poze apăruseră dincolo de geam, câteva fotografii de mireasă, un tânăr ofițer în mare ținută, mai mulți copii bucălați, tot felul de figuri necunoscute, care schimbau între ei priviri, zâmbete şi saluturi. Paul le privea întrebător, jenat, cu expresia de căutare încurcată, pe care o ai când deschizi uşa unui compartiment de tren şi întrerupi, cu intrarea ta neaşteptată, atmosfera de familie ce s-a creat acolo după câteva ceasuri de voiaj în comun.

"Nu mai e niciun loc liber", spune tăcerea ostilă care deodată se face în jurul tău – şi parcă acelaşi lucru îl spuneau acum fotografiile din vitrină, surprinse de privirea lui, care insista. Era gata parcă să-şi ceară scuze (iertați-mă, e o greşeală, căutam pe cineva), era gata să se desprindă de acolo, deşi îi era atât de greu să renunțe, când din dreapta vitrinei, ca şi cum până atunci s-ar fi ascuns de el, abia ținându-şi râsul, şi acum i-ar fi sărit de gât cu o explozie de veselie şi de tandrețe, răsări chipul lui Ann, un nou chip al ei, atât de diferit de cel pe care îl lăsase acolo în ajun, încât nu era de mirare că nu-l recunoscuse din primul moment.

Tot astfel i se întâmpla mai demult să vină la ea acasă şi, sunând, uşa să se deschidă singură, trasă parcă de o mână nevăzută; trecea pragul, o striga pe Ann, o căuta în toate odăile, şi abia târziu de tot ea izbucnea cu o săritură din colțul în care până atunci se ascunsese, mai ales în zilele în care purta o rochie nouă şi voia să-i facă surpriza de a i-o arăta lui cel dintâi.

Purta şi acum, în fotografie, o rochie nouă, de mătase imprimată, cu un desen de floare mică, iar pe cap avea o pălărie de pai deschis, aproape alb, care se confunda cu blondul părului, pălărie cu boruri mari, ca pentru soare, la câmp. Totul era foarte tânăr, foarte de dimineață, dar era ceva senzual în brațele ei albe, în gâtul ei gol, dezgolit şi mai mult de mişcarea capului lăsat puțin pe spate, parcă

pentru a râde în voie, căci în noua fotografie râdea, cu un râs deschis, liber.

Era o Ann cu totul deosebită de cea din ajun, care în puloverul negru semăna cu un băiat rămas pe gânduri. De multe ori îl neliniştise pe Paul prin uşurința ei de a deveni o nouă ființă.

Era de ajuns să-şi schimbe coafura sau să se îmbrace într-o culoare nouă pentru ca ceva să pară adânc schimbat în ea, până departe în privire. Erau nenumărate Ann posibile, şi în fața fiecăreia din ele Paul rămânea o clipă intimidat, neştiind cum s-o regăsească în această străină pe fata iubită de care s-a despărțit aseară.

Se obişnuise greu cu noua fotografie din vitrină. Nu-i plăcea această Ann care râdea şi mai ales nu-i plăcea capul lăsat pe spate, cu acel gest recent al ei de ilaritate, ce părea că spune: “E rulant, e rulant”.

Trecea însă ca de obicei de câteva ori pe zi pe acolo şi, încetul cu încetul, se familiarizase cu noul obraz al lui Ann, cu rochia ei, cu pălăria ei largă de pai şi în cele din urmă cu acel râs, care nu i se mai părea străin, ba chiar avea impresia că vine din cele mai vechi amintiri ale dragostei lor, râsul lui Ann în zilele fericite de la Sibiu.

Vitrina fotografului se schimba în fiecare săptămână, şi acum Paul aştepta cu o dublă nelinişte sfârşitul ei, căci trebuia să se despartă de o Ann cu care între timp se împrietenise şi trebuia în acelaşi timp să aştepte o nouă Ann, pe care nu o cunoştea încă şi care nici nu era sigur că va veni.

Sâmbătă noaptea, rămânea târziu în oraş pentru ca să o mai poată privi încă o dată şi, cum nu mai erau pe stradă decât foarte rari trecători, cum la Corso se închidea după ora 2, el putea rămâne în voie, în fața vitrinei, să-şi ia rămas bun de la această Ann, care a doua zi dimineață nu va mai fi. Luminile erau stinse, şi în semiobscuritatea din vitrină ea părea că-l aşteaptă şi îi răspunde.

Duminică dimineața, un nou surâs, o rochie nouă, o

eşarfă, o pălărie, un gest îl salutau dintr-o nouă fotografie expusă. Câte fotografii făcuse Ann? Şi de ce atât de multe? Paul nu-i cunoscuse până atunci pasiunea de a se fotografia, şi în afara câtorva poze de amator, făcute mai ales în excursii, şi a câtorva mici poze de legitimație, făcute pentru paşaport, nu avea de la ea nicio fotografie.

Era desigur o pasiune nouă, un capriciu recent şi, poate mai mult decât atâta, o socoteală, o măsură de prevedere cu prilejul plecării. Într-adevăr, Ann devenise în ultima vreme o “figură” în viața Bucureştiului, o “apariție”. Era văzută peste tot, la teatru, la curse, la meciurile de fotbal; rochiile ei erau remarcate, se vorbea despre ea şi îi plăcea să se vorbească.

Plecând din Bucureşti pentru mai multă vreme, ea risca poate să iasă din atenția lumii şi să piardă mica notorietate mondenă, pe care şi-o câştigase cu greu. Poate că fotografiile lăsate în urma ei nu aveau alt rost decât să-i mențină această notorietate şi să împiedice uitarea. Era o vitrină care lansa cu atât mai sigur un portret, cu cât nu avea nimic ostentativ; niciodată nu se expuneau acolo poze de actualitate sau fotografii politice, din acelea care atrag grupuri îmbulzite de privitori curioşi, ci numai fotografii de artă, portrete care păreau expuse nu atât pentru numele lor, cât pentru calitatea clişeului şi finețea desenului, ceea ce nu le împiedica totuşi să poarte nume bucureştene din cele mai strălucite, principese, mari artiste, soții de industriaşi celebri.

În această varietate de “capete de expresie”, Ann îşi făcea loc cu simplitate, cu oarecare neglijență parcă, dar pozele ei erau atât de numeroase şi apariția ei în fiecare nouă vitrină, atât de regulată, încât Paul se întreba cu dezolare dacă nu intra puțin cabotinaj în insistența ei de a se arăta şi de a fi văzută. I se părea uneori că gesturile ei, păstrate atât de vii, atât de vorbitoare în fotografii, devin atitudini de mică vedetă, şi o privea atunci cu necaz, cu ostilitate – necaz ce trecea însă repede, căci se obişnuia cu noua

fotografie şi simţea cum, zi de zi, se leagă între el şi ea o caldă intimitate.

Altădată, în vară, n-ar fi lăsat niciun sfârşit de săptămână fără să plece din Bucureşti, la mare sau în munţi, dar acum refuza orice invitaţie, căci avea sentimentul că duminică dimineaţa avea o întâlnire de la care nu poate lipsi, şi într-adevăr primul lui drum în oraş era spre acea vitrină, unde trebuia să găsească – cu câtă teamă! cu câtă nelinişte! o nouă Ann pentru săptămâna care începea.

Uneori venea prea devreme, vitrina încă nu era gata, şi o perdea de pânză era trasă până jos, ca o cortină, dincolo de care se aranjau noile fotografii. Paul se plimba atunci pe trotuar, în lung şi în lat, cu un sentiment de nerăbdare şi de securitate, cum s-ar fi plimbat în faţa casei lui Ann, în timp ce ea, sus în camera ei, s-ar fi îmbrăcat şi l-ar fi trimis pe el s-o aştepte în stradă: sentiment de securitate, fiindcă era sigur că va veni şi în privinţa aceasta nimic nu-l ameninţa, dar sentiment de nerăbdare, totuşi, fiindcă se întreba cum va coborî ea, ce rochie va purta, cât va fi de frumoasă.

Într-o dimineaţă cortina de pânză se ridicase zadarnic: Ann lipsea din vitrină. Paul o căută cu răbdare, la început fără nelinişte, cercetând portret cu portret, pe urmă alarmat, înspăimântat că ar putea într-adevăr să nu mai fie, să n-o găsească. Ar fi vrut să creadă că e o greşeală sau o glumă, că se ascundea şi că va apărea brusc înaintea lui. Ar fi vrut să-i spună ca altădată: “Haide, Ann, încetează, ai glumit destul...”

Rămăsese pironit acolo cu un sentiment de surpare: i se părea că o pierde încă o dată, că o priveşte încă o dată plecând, poate într-adevăr pentru totdeauna.

“Trebuie s-o văd, îşi spuse cu glas tare. Trebuie neapărat s-o văd.”

Trei zile mai târziu era la Liege.

Plecase nebuneşte în câteva ceasuri, cu puținii bani pe care-i găsise în grabă, cu un paşaport făcut în ultimul moment, pe ruta cea mai lungă şi mai ieftină, prin Polonia şi Germania, cu clasa treia, schimbând de câteva ori trenul, aşteptând prin diverse gări legături complicate pentru Berlin, Koln şi Hergenrath şi ajuns în sfârşit în plină noapte la Liege, amețit de nesomn şi încordare.

Tot timpul îşi spusese că face o nebunie, că se aruncă în plin ridicul. Că femeia pe care o caută e definitiv pierdută şi că în orice caz o pierde acum pentru totdeauna, alergând după ea, dar nimic nu-l putea opri din această cursă absurdă, în care se angajase cu ochii închişi.

Avusese un singur moment de ezitare, în dimineața plecării. Era la Ministerul de Interne, în cabinetul unui subsecretar de stat, pe care-l cunoştea şi pe care venise să-l roage pentru paşaport. Pe perete; deasupra biroului, era un tablou de Ann, un Balcic nisipos, cu câteva plante aspre, prăfuite, aproape albicioase şi cu un singur colț de mare, intens, albastru.

Paul rămăsese cu privirea spre tablou. Ce căuta în biroul acesta? Cine îl cumpărase şi de ce? Tânăr încă, subsecretarul era cunoscut prin câteva legături amoroase în lumea teatrului, despre care se vorbea destul de deschis, şi pe care de altfel nici el nu se silea să le ascundă prea mult.

— De ce ai rămas gânditor? îl întrebă pe Paul, luându-i din mână cererea.

Paul nu răspunsese nimic. Îi era însă greu să-şi ia ochii de la semnătura lui Ann, din colțul de jos al tabloului, aproape acoperită de ramă, semnătura ei oblică, măruntă.

Primi înapoi hârtia rezolvată şi se întrebă ce să mai facă acum cu ea: totul i se părea inutil, fără sens.

— Te duci la prefectura de poliție. Dau eu între timp un telefon. În jumătate oră, până ajungi acolo, paşaportul ți-e gata.

Şi cum el continua să tacă, privind mereu în sus spre

acel Balcic neaşteptat din perete, ministrul întoarse şi el capul spre tablou, îl măsură cu oarecare surpriză, ca şi cum atunci l-ar fi privit întâia oară cu atenție, şi pe urmă, revenit din nou spre Paul, îi zâmbi: “Dulce fată, nu?”

Toată călătoria avusese ceva buimăcit: trecea prin țări pe care nu le cunoştea, aştepta legătura trenurilor în mici oraşe de frontieră, privea noaptea de la fereastra deschisă a vagonului, lunga, dezolata câmpie poloneză, tristă şi parcă stearpă în plină vară, citea în trecere nume de gări nemțeşti, cum le-ar fi citit pe cadranul aparatului de radio: Beuthen, Gleiwitz, Breslau. Toate treceau pe lângă el, jumătate în vis, nesigure, stranii şi totuşi indiferente: undeva departe la capătul drumului, era Ann.

Se oprise în zori într-un Berlin adormit, deşert, cu străzi largi, depopulate, cu clădiri cufundate în tăcere, cu statui pompoase, care în lumina de dimineață aveau ceva ireal, de decor părăsit – un oraş de ipsos, un oraş care părea să fie propria lui machetă, în mărime naturală, şi în care paşii lui Paul răsunau pe asfalt, rari, unul câte unul.

Seara o petrecuse la Koln, în aşteptarea ultimului tren, care trebuia să-l ducă în sfârşit la Liege. Era obosit, cu ochii adânciți de nesomn, neras, cu hainele în dezordine. “Ce aer de om fugărit”, îşi spusese, privindu-se într-o oglindă din gară. Avea de altfel impresia că e suspectat din toate părțile, iar peroanele i se păreau înțesate de agenți şi patrule.

Era în iulie 1934, puțin timp după gravele tulburări ce avuseseră loc de curând în toată Germania, şi, în halul deplorabil în care se afla, putea foarte bine să fie luat drept un evadat politic. Întreg oraşul era de altfel într-o tăcere încordată de asediu. Trupele de asalt erau de câteva zile în concediu silit, iar portul uniformelor – interzis, şi acest Koln dezarmat, fără cizme, fără chipiuri, fără drapele, părea un oraş care se preda.

Până la graniță îl însoțise aceeaşi atmosferă de panică surdă. Pe culoare se auzeau voci înăbuşite, uşa

compartimentului se deschidea mereu pentru interminabile controluri şi verificări, ieşirile din vagon erau păzite de sentinele. La Aachen, ultimul punct german de oprire, trenul fusese oprit înainte de gară, şi călătorii – coborâți într-un dublu cerc de agenți şi vameşi. Semnale luminoase, şuierături, comenzi scurte, răstite se încrucişau în noapte. Cineva îi luase paşaportul şi i-l cerceta cu de-amănuntul, pagină cu pagină.

— De ce vă duceți la Liege?

Întrebarea îl surprindea.

Nici el nu ştia bine de ce se duce acolo. Pentru prima oară, de când plecase, era pus în fața acestei întrebări fără răspuns. Ridică încurcat din umeri, gest cu care nu răspundea agentului de poliție, ci propriei lui nedumeriri. Dar tăcerea lui era probabil suspectă, căci agentul aprinse brusc lampa de buzunar şi o ridică spre fruntea lui Paul, ca pe o țeavă de revolver. În bătaia luminii. Paul întâlni o privire rece, tăioasă, care îl sfredelea. “Sunt pierdut!”, îşi zise. Se vedea oprit acolo, în gara de frontieră, pus sub escortă, trimis poate înapoi la Koln pentru cercetări. Auzise că se fac zilnic sute de arestări la toate punctele de frontieră, pe unde foştii soldați din batalioanele de asalt, scăpați din măcelul de la Munchen, încercau să fugă în haine civile de împrumut, cu paşapoarte false.

Omul continua să țină lampa lui orbitoare, fixată spre Paul.

“Ar trebui să vorbesc, ar trebui să răspund, tăcerea asta mă va pierde”, gândi Paul, dar în acelaşi timp se simțea incapabil să articuleze o vorbă, să găsească o explicație.

“Mă duc la Liege ca să văd o femeie pe care o iubesc”, gândea el, dar cuvintele rămâneau nerostite, ca în acele groaznice vise în care îți simți gura încleştată, deşi ai vrea să strigi în ajutor, să chemi. Era acum aşa de aproape de Ann (58 de kilometri până la Liege, îşi aminti înfiorat), şi totuşi mai departe ca niciodată.

— *Es geht, schon* [1], mormăi agentul şi, cu un gest cu

totul neaşteptat, stinse lampa şi îi înapoie paşaportul, trecând mai departe.

Abia mai târziu, când zări primul chipiu de vameş belgian şi auzi primele cuvinte franţuzeşti, Paul îşi reveni din tensiunea acelei teribile clipe.

De afară se auzeau voci cordiale, paşi calmi, puţin somnoroşi, pe peron. “Sunt în Belgia”, îşi zise ca la capătul unui coşmar din care se trezea. Se uită lung la dreptunghiul de tuş roşu, umed încă, pe care-l imprimase pe paşaportul lui un funcţionar: “*Hergenrath, 23 Juillet 1934. Controle des Passagers.*”

Ann nu era la Liege. Plecase de câteva zile, nu se ştia bine unde. La pavilionul românesc nimeni nu-i putea da o informaţie sigură.

“În ziua de 15 am inaugurat pavilionul, în ziua de 16 ea a plecat”, îi spusese lui Paul unul din colegii lui Ann, rămas la Liege să supravegheze câteva lucrări întârziate.

“Unde a plecat? Cine ştie? Poate la Bruxelles, poate undeva la mare. Era moartă de oboseală. În ultimul timp, muncise zi şi noapte. Întreabă oricum la hotel.”

Nici la hotel nu se ştia mai mult. Ann plecase fără adresă.

“Se întoarce sigur, îl asigură portarul pe Paul. Mi-a spus să-i păstrez corespondenţa. De altfel a lăsat aici o valiză şi o cutie întreagă cu tuburi şi culori.”

Nici bani nu mai avea destui, pentru a pleca mai departe, la Bruxelles, să o caute şi nici nu i se părea posibil să o găsească acolo, într-un mare oraş necunoscut, unde de altfel era cu totul neprobabil că se află. Singurul lucru cuminte era să aştepte pe loc, la Liege, unde cel puţin era sigur că va reveni şi unde, în aşteptarea ei, erau atâtea lucruri de văzut, în acest oraş în care Ann trăise câteva săptămâni şi care îi păstra poate în nenumărate lucruri mici amintirea. Erau străzi pe care se plimbase ea, erau

---

[1] În regulă (germ.)

vitrine la care se oprise, emoționante vitrine de provincie belgiană cu vagi ambiții de lux – Parisul nu e departe! - dar cu ceva onest, greoi, puțin stângaci, în lipsa lor de fantezie.

Desigur, în serile de ploaie, de-a lungul acestei Meuse domolite, care curge prin mijlocul oraşului, Ann se plimbase singură, cum îi plăcea să facă altădată la Bucureşti, în *trench-coat,* cu capul gol, cu mâinile în buzunar.

După o astfel de ploaie, Paul zări într-o zi pe un zid, de pe care apa dezlipise ultimele afişe de spectacole, un afiş mai vechi, îngălbenit, pe jumătate rupt: "*Salle Communale, 26 Juin 1934, Clothilde et Alexandre Sacharojf, grand recital de danse*" [1]. Fără îndoială, Ann fusese la acest recital, ea care, nepăsătoare pentru muzică, păstra în schimb pentru dans mai mult decât o pasiune de spectator, un fel de nostalgie ascunsă, care o făcea să regrete că în loc de pictură n-a avut curajul, să se apuce la timp de dans. Era ceva în ea care o chema spre scena deschisă, spre lumina de rampă, spre aplauze... Fără îndoială, Ann fusese la acel recital, şi Paul rămăsese multă vreme, gânditor în fața afişului care deschidea deodată viziunea unei seri de spectacol, şi nu o seară abstractă, nesigură, pierdută între altele o mie, ci o seară precisă, care purta un nume, o dată – miercuri 26 iunie 1934, la orele 8,30 precis, seară pe care o putea desprinde din timpul petrecut de Ann departe de el şi o putea retrăi după atâta vreme.

Jurnalele de actualități care rulau în săptămâna aceea la cinematografele din Liege erau în cea mai mare parte dedicate expoziției şi mai ales serbărilor de inaugurare. Paul le văzu pe fiecare, de câteva ori, cu aviditate, căci erau în ele câteva scurte apariții ale lui Ann, prinsă în trecere de obiectivul reporterului, apariții atât de repezi însă, încât, abia zărită, Ann se şi pierdea, ca şi cum s-ar fi rătăcit în

---

[1] Sala comunală , 26 iunie 1934, Clothilda şi Alexandru Zaharov, mare recital de dans (fr.)

mulțime. Într-unul din aceste jurnale – căci Fox, Paramount, Pathe prezentau fiecare în mod diferit ceremonia de inaugurare – silueta lui Ann rămânea totuşi câteva clipe destul de distinct în primul plan, dar cu capul întors în altă parte, în aşa fel încât Paul era tentat să o strige, să-i facă semn, ca şi cum ar fi fost posibil ca ea să-l audă, să întoarcă deodată privirea spre el şi să-l vadă. De departe se vedeau venind, într-un grup de uniforme de fracuri, regele Leopold şi regina Astrid şi, pe măsură ce grupul regal se apropia, Ann ridicându-se pe vârfuri întorcea şi mai mult capul spre dreapta, probabil ca să vadă mai bine.

Peste câteva zile, sosi cu întârziere jurnalul *Eclair* în care din întâmplare vizita regelui şi a reginei la pavilionul românesc era mai lung filmată. Aici Ann se vedea destul de bine, rezemată de panoul ei, gata parcă să dea explicații. Regina Astrid se oprea puțin în trecere în fața panoului şi părea că-i zâmbeşte lui Ann: rochiile lor albe, una lângă alta, luminau întreg ecranul. Totul nu ținea mai mult de câteva secunde, dar imaginile erau atât de clare şi luate în plin, din față, încât Paul avea timp să o privească drept în ochi.

Panoul pictat de Ann acoperea aproape în întregime peretele din fund al pavilionului. Fusese lucrat de-a dreptul pe zid, pe tencuiala udă, lucru pe care, după câte ştia Paul, ea nu-l mai încercase niciodată până atunci. Erau două peisaje, un peisaj de sonde şi un peisaj de câmp, despărțite de o apă ce curgea la mijloc, ca o linie de hotar.

— A avut noroc, îi spunea lui Paul pictorul pe care-l găsise la pavilion şi care-l conducea prin expoziție. A avut mare noroc. Să pictezi o apă în frescă e curată nebunie. Şi uite că ei i-a reuşit. Vezi ce adâncime are, ce claritate!

Într-adevăr, totul era în lucrarea lui Ann mai sigur, mai decis decât în maniera ei obişnuită. Câteva detalii de peisaj, nişte flori de câmp, un grup minuscul de vite, în depărtare, aminteau încă desenul ei mărunt ca un joc

glumeț de peniță, dar liniile mari ale panoului, sondele negre, țărăncile din primul plan erau pictate robust, cu o linişte potolită. Culorile lui Ann, care în tablourile ei aveau ceva violent metalic, se stingeau pe zid şi, fără să devină palide, erau calme.

Paul venea în fiecare zi la pavilion, în speranța că va găsi veşti. Era acolo un birou de recepție, un fel de sală de lectură unde se primeau ziare din țară şi corespondența. Într-o zi recunoscu pe o carte poştală scrisul lui Ann: era o ilustrată trimisă colectiv “băieților” de la pavilion, cu salutări de la Ostenda. „Suntem în trecere, vreme splendidă, ce se mai aude pe la voi?” Lângă semnătura lui Ann mai era o semnătură indescifrabilă, dar vizibil bărbătească.

— Cine e? întrebase Paul.

— Dănulescu, arhitectul, nu-l cunoşti? A plecat cu el. Mi se pare că ți-am spus. Cu maşina lui.

Nu avu curajul să întrebe mai mult. Ce însemna “a plecat cu el”?

Formula era oribilă. I se părea totuna cu “trăieşte cu el”, “se culcă cu el”.

Nu avu curajul să întrebe şi de altfel nu mai era nimic de întrebat. Totul era în sfârşit clar. Înțelegea acum şi plecarea ei din Bucureşti fără niciun cuvânt de rămas bun, ba înțelegea şi simplul fapt al participării ei la expoziția de la Liege, unde desigur n-ar fi fost chemată şi nu i s-ar fi încredințat o lucrare de aşa de mare răspundere – era prea tânără şi prea lipsită de experiență - dacă n-ar fi fost “protejata” lui Dănulescu, arhitectul, care se ocupase şi condusese decorația interioară a pavilionului.

Acum, privind din nou, dar cu alți ochi, panoul semnat de Ann, îşi dădea seama de unde venea marea diferență față de stilul ei obişnuit.

Într-adevăr, nu agitata Ann pe care o cunoştea el pictase acest panou. Dacă desenul era ferm, şi culorile calme, era pentru că un bărbat intervenise acolo şi luase în mâna lui

puternică mâna ei grăbită, conducând-o atent pe toată întinderea peisajului, cum ar fi condus pe o hârtie de caiet o mână de copil care ține strâns între degete creionul, dar nu ştie să scrie.

Şi ca şi cum ar fi lipsit un ultim indiciu pentru evidența lucrurilor, Paul găsi în aceeaşi sală de lectură, într-o revistă belgiană de artă, apărută în număr festiv, cu prilejul expoziției, un articol al lui Dănulescu despre *Pictura murală în mănăstirile româneşti,* cu câteva planşe şi reproduceri, în care cele mai insistent prezentate erau frescele de la Snagov şi cu deosebire acea "coborâre de pe cruce", pe care, cu ani în urmă, i-o arătase Ann în mica mănăstire de pe malul lacului. Într-o fotografie mărită, de detaliu, era reprodus bătrânul din planul al doilea, care îşi mângâia barba cu acel gest îngrijorat, pe care Ann îl numise un gest "laic" şi pe care acum Dănulescu îl remarca şi el în articolul său.

Era imposibil să fie o coincidență şi era cu atât mai puțin posibil ca Ann să-i fi revelat ea arhitectului, specialist reputat în pictură murală, acest detaliu. Mult mai de crezut era că el i-l arătase cel dintâi, dar în acest caz Ann şi Dănulescu se cunoşteau de foarte multă vreme, şi legătura lor era probabil veche, mai veche decât ceea ce până atunci crezuse că fusese dragostea lui cu Ann.

Se simțea trădat, mințit până departe, în cele mai vechi amintiri., în aceeaşi zi plecă din Liege înapoi spre țară.

Venise toamna, ultimii întârziați se întorceau din călătorie. Bucureştii căpătau un aer înfrigurat de început de stagiune, teatrele, concertele, expozițiile de pictură se deschideau pe rând, Ann însă nu se arăta pe nicăieri. Desigur, se afla în Bucureşti mai ales acum, după ce expoziția de la Liege se închisese, dar Paul n-o întâlnise niciodată. E adevărat că el ieşea rar, şi serile mai ales, obosit de tribunal, le petrecea în casă, citind, ascultând muzică, fără niciun entuziasm nici pentru lectură, nici

pentru muzică, dar bucuros că avea astfel un pretext să nu iasă din casă şi să nu vadă pe nimeni. Avea uneori nostalgia unei vieți de profesor, la un liceu de provincie, undeva, într-un târg depărtat, fără drum de fier, fără ziare, jucând cel mult şah cu profesorul de fizico-chimice, un fel de celibatar înrăit de singurătate.

Trecuse într-o seară din întâmplare prin fața casei lui Ann şi, mai mult din obişnuință decât din curiozitate, ridicase privirea spre ferestrele ei: erau luminate. “E acasă”, gândise Paul, dar liniştit, fără emoție şi fără dorința de a o vedea, cum ar fi spus “plouă” sau “e târziu”.

Treceau zile întregi fără niciun gând pentru ea, fără nicio amintire, totul i se părea depărtat, stins, căzut pentru totdeauna în uitare. La birou, telefonista îi spunea uneori: “A întrebat cineva de dumneata; o voce de doamnă; n-a vrut să spună cine e”, şi el nici măcar nu se ostenea să facă presupuneri. “Poate Ann? Da, poate Ann. Ei şi?”

Totuşi, i se întâmpla să se trezească noaptea din somn, cu numele ei pe buze – şi simțea atunci, ca o durere ascuțită, nevoia să o vadă nu pentru a-i vorbi, căci nu mai avea nimic să-i spună şi simțea că orice reîntoarcere spre trecut e imposibilă, dar pentru a o privi, fie chiar fără ştirea ei, ca de la o fereastră, ca pe o trecătoare.

Primise odată la birou vizita unui director de casă de filme şi, în timp ce discutau un apel fiscal ce trebuia introdus, Paul îl întrerupse deodată, străfulgerat de un gând;

— Ce faceți dumneavoastră cu jurnalele sonore vechi?

Omul, fără să înțeleagă ce legătură avea această întrebare cu procesul lui, răspunse nedumerit:

— Pe unele le trimitem înapoi la centrală. Cele mai multe rămân la noi în depozit. După un an, doi, le distrugem.

— Ai putea. Dumneata să-mi găseşti un jurnal *Eclair* de astă-vară, din iulie? Cel cu expoziția de la Liege? Şi dacă-l găseşti, ai putea să-l proiectezi pentru mine, undeva, într-o sală?

— Asta e foarte uşor. Avem sala noastră de proiecție. Numai să găsim filmul în depozit. Dacă e din iulie, s-ar putea să fie pe undeva prin provincie. Sunt unele târguri în care trimitem, pe nimica toată, se înțelege, jurnale vechi de câteva luni, ba chiar de un an…

Paul rămase pe gânduri; dacă filmul era în Bucureşti o putea revedea în chiar acea zi pe Ann, dar dacă era trimis în provincie, planul lui cădea. Fusese aşa de aproape de a-l realiza, încât acum, când nu mai era sigur de el, avea senzația că pierde o întâlnire de mult fixată cu Ann.

— Uite ce te rog, îi spuse clientului său. Telefonează imediat la depozit să se caute filmul. Dacă se găseşte, aş vrea să-l văd chiar astăzi. Dar dacă e în provincie, să se cerceteze în ce oraş anume şi la ce cinematograf. Iartă-mă, e un lucru pe care nu ți-l pot explica, dar trebuie neapărat să văd filmul ăsta, oriunde ar fi.

Era într-adevăr hotărât să plece în provincie, oriunde, şi într-o clipă îşi şi făcuse în gând pregătirile de plecare (un proces de amânat a doua zi, două scrisori de dictat în grabă dactilografei…), dar i se telefonase peste un sfert de oră că jurnalul care-l interesa fusese găsit în depozit şi că poate să-l vadă după-masă la ora 4.

Sala de proiecție era în piața Sfântul Gheorghe, într-o cameră mică de la etajul al cincilea, cu ferestrele astupate şi cu tavanul scund, o adevărată cutie cubică, în care aparatul de proiecție făcea un zgomot exagerat de uzină sau de avion. Paul trebuise să vadă mai întâi sfârşitul unui film care era proiectat pentru câțiva proprietari de cinematografe din provincie, veniți la Bucureşti ca să angajeze filme pentru “stagiunea de iarnă” 1934-1935. Era o comedie de aventuri, *Bolero,* cu Carole Lombard şi George Raft, din care nu înțelese nimic. Când se facu lumină, cei câțiva spectatori îl priviră bănuitori ca pe un nou concurent, şi suspiciunea lor deveni şi mai îngrijorată când, fiind chemați în biroul directorului, ca sa discute condițiunile contractului, îl lăsară pe el acolo, poate – se

temeau ei – ca să vadă un film special, o “bombă a stagiunii”, care nu era arătat decât, în mare taină, cumpărătorilor cu protecție.

Paul rămase singur numai cu operatorul, luminile se stinseră din nou, şi după câteva tremurături imaginea se fixă în sfârşit pe ecran, şi vechiul jurnal de actualități, văzut în iulie la Liege, reapăru pe pânză, parcă mai puțin fastuos ca atunci, căci pelicula era uzată, imaginea neclară şi mai ales ecranul mult mai mic, aproape jumătate cât un ecran normal de spectacol. Scenele jurnalului se succedau uitate; Sir John Simon, ministrul de externe al Marii Britanii, întâmpină în gara Londra pe domnul Louis Barthou, ministrul de externe al Franței... Greva din San Francisco ia proporții. Majoritatea uzinelor şi fabricilor sunt închise. Numărul total al greviştilor este de 150 000... Funeraliile ambasadorului Dogvalevski la Paris. Rămăşițele pământeşti ale diplomatului sovietic sunt incinerate la crematoriul Pere Lachaise... Cancelarul Dolfuss formează un nou guvern, larg remaniat... Inaugurarea expoziției de la Liege... O vedere generală a pavilioanelor, poarta principală de intrare, sosirea cortegiului regal, trecerea pe aleea principală, pe urmă deodată Ann, Ann rezemată de panoul ei, Ann primind zâmbetul reginei Astrid, rochiile lor albe, una lângă alta.

Singur în sala de proiecție, foarte aproape de acel ecran, nu mai mare decât o fereastră, Paul o privea pe Ann în ochi, fără emoție însă. Dacă i-ar fi putut vorbi, dacă l-ar fi putut auzi, i-ar fi spus liniştit: Te voi uita, Ann, te voi uita, vreau să te uit.

În noiembrie, în sala Dalles, se deschidea expoziția de pictură a lui Ann. Afişe albe, sobru tipărite, dar răspândite peste tot, anunțau cu mult înainte vernisajul. Pe toate zidurile, pe toate placardele de publicitate era numele lui Ann: “10 noiembrie – 10 decembrie. Expoziție de pictură. Ulei, acuarelă, guaşe”.

Paul trecea pe lângă acele afişe silindu-se să nu le vadă. I se părea că fiecare din ele îl cheamă. Altădată avea o copilăroasă mândrie să vadă numele acela iubit în jurnale, în vitrine, pe ziduri. Acum i se părea o indiscreție, un abuz – şi într-adevăr niciodată poate nu se făcuse pentru o expoziție de pictură atâta reclamă.

Cu câteva zile înainte, primise acasă prin poştă o invitație pentru vernisaj. Textul tipărit anunța vernisajul pentru ora 11, dar Ann adăugase cu mâna ei: “dar nu e interzis să se vină mai devreme”. Erau, după atâtea luni de tăcere, primele cuvinte pe care le primea din partea ei.

Era hotărât să nu se ducă la expoziție şi în niciun caz la vernisaj. Un moment, se gândise chiar să plece din Bucureşti, dar se răzgândi: nu voia să-şi dea lui însuşi impresia că fuge.

În dimineața vernisajului, rămase în casă să studieze un dosar, pe care într-adins îl luase cu el de la birou. Era o zi de noiembrie, udă, plumburie, care trăgea la lene. Minutele treceau încet, desfăcute. Deschise fereastra şi lăsase să intre în odaie aerul acelei reci dimineți, ploaia, mirosul de frunze căzute...

Telefonul sună, şi Paul îl lăsă să sune câtăva vreme.

Îi era lene să răspundă: nu aştepta pe nimeni. Ridică târziu receptorul şi rămase înmărmurit: era vocea lui Ann.

— Nu vii? Nu vrei să vii? Te rog, vino. Nu pot pleca de aici, e atâta lume, dar te aştept, Paul, te aştept, înțelegi? Tu îmi aduci noroc dacă vii...

Paul ridică descurajat din umeri. Ann făcea apel la vechile lor superstiții, la tot ce era mai dezarmat în el, mai puțin pregătit să reziste: “Tu îmi aduci noroc dacă vii...”

La Dalles, se oprise în pragul primei săli, căutând-o din ochi pe Ann. El venea din ploaie, cu *trench-coatul* pe el, cu pălăria în mână şi se jena să intre: o rumoare de voci, de râsete, de exclamații, un foşnet de rochii şi blănuri îl ținea acolo în prag, puțin amețit, puțin încurcat, întrebându-se dacă nu mai e timp să se întoarcă.

Ann îl zărise însă din fundul sălii şi îi făcuse semn cu mâna s-o aştepte. Venea spre el făcându-şi loc cu greu între grupurile care îi barau drumul, fără să ceară scuze celor de care în trecere se lovea, şi uitându-se mereu înainte, spre Paul, cu o sclipire intensă în ochi, ca şi cum ar fi vrut să-l strige.

— De ce-ți sunt mâinile ude? Ai venit prin ploaie? Ai venit pe jos? De asta ai întârziat, nu? Credeam că n-ai să vii. Mereu mă uitam spre uşă. Mi-a fost aşa de frică, Paul, că n-ai să vii! S-ar fi putut, spune, s-ar fi putut să nu vii?

El o privea fără să răspundă: o privire grea, care nu punea întrebări. "E aici, e lângă mine", îşi repeta în gând, mirat că nimic în el nu tresare.

Ar fi vrut parcă să transmită vestea întoarcerii până departe, spre toate oribilele lui amintiri de până atunci şi pe care, deşi Ann era acolo, lângă el, le simțea încă vii, ca acele avanposturi pierdute, care multă vreme, după ce bătălia a luat sfârşit, continuă să rămână treze, la pândă, pentru că vestea n-a ajuns încă până la ele.

Ann îl luă de braț şi îl trase după ea, în vestibul.

— Să plecăm de aici, Paul. E prea multă lume. Să mergem afară, în ploaie, vrei?

— Ştii bine că nu se poate, Ann. Tu trebuie să rămâi aici. E vernisajul tău.

— O! vernisajul meu! spuse ea cu un gest de nepăsare. Ce vrei să fac eu aici? Eu vreau să fiu cu tine, numai cu tine, înțelegi?

Fugi prin ploaie, cu capul gol, până la marginea trotuarului, unde se opri în fața unui mic automobil albastru, cu caroseria joasă, pe care-l deschise cu un gest familiar şi iritat, căci cheia intra greu în broască, din cauza ploii probabil. De la volan îl strigă pe Paul, care rămăsese pe treptele de piatră de la intrare, urmărind-o nedumerit cu privirea.

— Nu vii?

Dinăuntru, prin ferestrele mari ale sălii Dalles, câțiva

privitori urmăreau scena intrigați. “Totul durează prea mult”, îşi spuse Paul, gândindu-se la câte se vor spune în urma lor. Într-o clipă fu lângă Ann, trăgând cu putere portiera după el.

— Ce e cu maşina asta?

— Ea mea. O rablă.

— De unde o ai?

Ann întoarse capul spre el, fără să piardă însă controlul volanului. Alergau în sus, spre Piața Romană, pe bulevardul aproape pustiu în acea duminică urâtă de noiembrie.

— Asta e singura ta întrebare? E prima pe care mi-o pui, Paul.

— Şi ultima. Nu am nimic să te întreb.

Ann frână scurt. Maşina se opri greu, patinând pe pavajul ud, şi se lovi cu aripa dreaptă de marginea trotuarului. Ann îşi luase descurajată mâinile de pe volan. Privea drept înainte prin parbrizul, pe care picăturile de ploaie alunecau în mici fluvii grăbite. Câteva clipe nu se auzi între ei decât zgomotul ritmat al ştergătorului de ploaie, pe geam. Pe urmă, Ann îşi ridică ochii spre Paul, cu acea întoarcere decisă de privire pe care o avea în momentele ei grave.

— Poate că am făcut rău că te-am chemat, Paul. Poate că într-adevăr totul s-a sfârşit. Dar pentru că ai venit, pentru că eşti aici, te rog să rămâi şi să taci. Vreau să te ştiu lângă mine. Mâine, dacă vrei, peste un ceas, dacă vrei, ne vom despărți. Dar acum, taci...

Pornise mai departe. Bătea prin geamul deschis de lângă volan un vânt rece, umed, care-i arunca lui Ann în față rare picături de ploaie; ea le lăsa să se prelingă pe obraji, pe frunte, fără să le şteargă, poate fără să le simtă. Mâinile erau amândouă încordate pe volan, cu o tensiune exagerată de mare cursă. Acele indicatoarelor oscilau nervos, neliniştit. Indicatorul de viteză se zbătea pe cadran între 80 şi 90 de kilometri. În dreapta şi in stânga, teii

desfrunziţi de pe şosea goneau fumurii, ceţoşi. Departe, dincolo de Băneasa, era un miros de câmp răvăşit de ierburi ude, de pământ răscolit până în rădăcini. Ploaia se lărgea acolo, mai puţin grăbită ca în oraş, mai calmă, răbdătoare. Zgomotul motorului nu acoperea cu totul foşnetul ei mărunt, ca o voce apropiată de pădure.

Lăsaseră de mult în urmă aeroportul adormit, cu hangarele oblonite, staţiunea de radiodifuziune, pădurea de la Otopeni, drumul spre Snagov. Şoseaua se desfăşura lucioasă înaintea lor, în plin câmp. Aburi albicioşi pluteau jos pe pământul negru, ca nişte nori căzuţi, încercând inutil să se ridice... În zare, griul acelei zile de noiembrie cobora spre un albastru fumuriu, fără transparenţă.

Paul întoarse capul spre Ann. Uitase că e lângă el. Toată acea cursă prin ploaie avea un gust de trezire tulbure din somn.

Ann îşi muşca buza de jos, cu un gest de încordare pe care Paul nu-l recunoştea. “E un gest recent – gândi el – un gest de volan”. Nicio tresărire pe obrazul ei: ochii, doar, puţin dilataţi de atenţie, fruntea înclinată înainte, ceva intens şi totuşi absent în figura ei palidă.

Abia atunci observă că era fără mantou pe ea, cu capul gol, cu gâtul deschis, aşa cum plecase din sala de expoziţie, într-un taior maro (“De când se îmbracă în maro?”), cu o vagă eşarfă care-i flutura pe umeri, udă de ploaie.

— Ar fi timpul să ne întoarcem, Ann.

Ea încetini mersul, mai înaintă nedecisă câtva timp, şi pe urmă opri. Îşi culcă fruntea pe volan şi rămase aşa, cu braţele căzute, cu părul resfirat în vântul rece, care continua să bată domolit, acum, când se opriseră pe loc.

Paul o ridică cu greu, îi luă Capul în mâini şi-l întoarse spre el: Ann avea ochii închişi pe jumătate, cu o privire stinsă, buzele vinete, mâinile reci.

— Ce e cu tine? Ţi-e Irig? Ţi-e rău?

— Nu, spuse ea şoptit. Aş vrea să plâng.

— Ei bine, plângi, o încurajă el şi o trase mai aproape

culcând-o pe pieptul lui şi acoperind-o cu braţul drept, cum i-ar fi pus pe umeri un şal. Plângi dacă vrei, hai, plângi.

În mica maşină albastră, oprită singură pe şosea, în plin câmp, Ann plângea zguduit, copilăreşte, cu sughiţuri.

De fapt nu se schimbase nimic, şi revenirea lui Ann nu era o revenire. Un capriciu, o mică nebunie, poate şi mai puţin decât atât... "Fugită în dimineaţa vernisajului, ca o mireasă în noaptea nunţii", se glumea printre pictori. Adevărul e că lăsase în urma ei o sală plină cu invitaţi şi că brusca ei plecare provocase acolo nesfârşite comentarii intrigate. Într-o cronică mondenă de a doua zi, se spunea că lipsa lui Ann de la propriul ei vernisaj era o "încântătoare fantezie, pe care un artist sigur de simpatiile publicului poate în definitiv să şi-o permită". "Cu atât mai mult – adăuga maliţios cronicarul — cu cât majoritatea lucrărilor expuse au fost reţinute din primul moment."

Tot ce făcea Ann acum – observă Paul – era menit să devină subiect de publicitate. "Şi nici măcar nu-i displace", clătina el din cap. Avea groaznica bănuială că acea plecare din plin vernisaj, ea o pregătise din timp, ca să intrige lumea, ca să deştepte curiozitatea, ca să aducă o "notă originală" în programul prea banal al unei deschideri de expoziţie.

Regăsită o clipă, o pierdea din nou în atâtea secrete şi mistere, peste care ea trecea grăbită, eu un gest neglijent: "Lasă, o să-ţi explic".

Cât era de departe de el, cât de străină devenise în cele câteva luni de despărţire, tablourile ei din noua expoziţie îi arătau prea bine. Chiar dacă n-ar fi fost cele patru sau cinci portrete şi schiţe de portret ale lui Dănulescu, expuse ostentativ, ca şi cum ar fi vrut să prevină sau dimpotrivă să înfrunte tot ce se vorbea despre legătura lor (şi pe Paul îl irita mai ales titlul acelor portrete în catalogul expoziţiei; *Portretul arhitectului* D., iniţială care, în loc să i se pară un semn de discreţie i se părea unul de intimitate), chiar dacă

n-ar fi fost aceste portrete, totul în pictura lui Ann îi era acum necunoscut, totul respira amintiri, întâmplări, emoții trăite fără el, departe de el.

Cele mai multe peisaje erau de la Sainte-Maxime, sat belgian de pescari, unde paleta lui Ann se încărcase cu ceva plumburiu, vânăt, de mare înnourată. Câtă vreme fusese la Sainte-Maxime, cu cine, ce făcuse acolo — erau lucruri pe care amâna mereu să le spună: “Lasă, am să-ți povestesc într-o zi”. Zi cu atât mai greu de fixat cu cât o vedea rar, totdeauna grăbită, totdeauna în trecere, mai ales acum, de când avea acel automobil albastru – cumpărat? căpătat? nici ea părea că nu ştie prea bine – cu care făcea nenumărate curse, toate urgente şi toate fără explicații.

Era pentru Paul o nouă suferință să întâlnească, alergând pe străzi, acel mic automobil, pe care îl recunoştea de departe după culoare – un albastru-deschis, marin — şi care se făcea nevăzut după un colț, la o încrucişare de drumuri, spre ce necunoscute ținte? spre ce tainice întâlniri?

Se întâmpla să-l găsească cu portierele închise şi cu farurile stinse, în cartiere lăturalnice, la câte un colț de stradă necunoscută, oprit cine ştie de cât timp acolo. Se apropia de el şi se uita pe fereastra portierei: Ann îşi lăsase înăuntru mănuşile, sau o carte, sau un pachet. Rezemat cu fruntea de geam, privea lung acele fleacuri uitate. Uneori, rămânea acolo lângă botul maşinii: “Poate că vine”. Nu venea niciodată. Ceasuri întregi s-o fi aşteptat, şi tot nu venea.

Se uita cu de-amănuntul la casele din jur. Poate că e undeva pe aici, la o vizită sau la un *rendez-vous,* poate că e la una din aceste ferestre luminate şi-l priveşte de după perdea, nevoind să coboare tocmai pentru că l-a văzut pe el în stradă, aşteptând.

Într-o seară, era în parcul Filipescu, pe o mică stradă în semicerc, desprinsă din strada Sofia, ca un fel de curte interioară – Paul găsise automobilul albastru în fața unei

case cu obloanele trase, dar prin care străbăteau dungi striate de lumină. Trecuse din întâmplare pe acolo, venind de la sanatoriul Saint-Vincent, unde avea un prieten bolnav, dar automobilul lui Ann îl oprise din drum. Mai bine de două ore rămăsese fixat acolo, rezemat de botul maşinii. Avea impresia că dincolo de ferestrele acelei case. Sunt umbre care se mişcă. I se părea că aude paşi, şoapte, râsete chiar – şi că pe urmă se depărtau. Era ca şi cum din când în când, cam la un sfert de oră, cineva venea la fereastră să vadă dacă el mai e acolo, dacă n-a plecat încă. Într-un târziu, îi trecu prin minte un lucru absurd: să sune şi să întrebe de Ann.

Uşa se deschise cu întârziere, după o lungă aşteptare şi după ce el sunase de câteva ori: în prag era un domn cărunt, în halat de casă, care îl întrebă pe cine caută şi îl obligă sa repete de două ori numele lui Ann, ca şi cum nu l-ar fi auzit bine.

“Nu, domnule, e o eroare: nu locuieşte aici.” Şi închise uşa, lăsându-l pe Paul pe treapta de piatră, dezorientat, bâiguind scuze pe care nu le auzea nimeni.

În astfel de seri, îşi jura să nu o mai vadă niciodată.

“Trebuie să te uit, Ann, trebuie neapărat să te uit.”

VI

ERA O SALĂ MICĂ, ÎNGUSTĂ, CU tavanul negru de fum, cu bănci de lemn, cu o uşă ce se deschidea şi se închidea mereu. În prag apăreau aceleaşi figuri agitate, aruncau o privire grăbită înăuntru şi dispăreau. Dacă n-ar fi fost magistrații şi grefierul în robe negre, Nora n-ar fi crezut că se află cu adevărat într-o sală de tribunal.

Pe bănci era lume de tot felul, fețe îngrijorate, priviri somnoroase, un amestec de buimăceală şi indiferență. Era o rumoare continuă de şoapte, chemări surde, hârtii răsfoite. Când şi când, se auzea un clopot pe care prezidentul îl agita fără convingere, din obişnuință probabil. Se făcea un moment tăcere, şi atunci nu se mai auzea decât glasul avocatului care vorbea.

Nora găsise un loc, în fundul sălii, lângă fereastră. Afară ningea liniştit. Se vedea Piața Senatului, albă ca într-o carte poştală de iarnă.

Paul era în față de tot, în prima bancă, aplecat probabil peste un dosar. Pentru a-l zări, Nora trebuia să se ridice în picioare, şi atunci nu-l vedea decât din spate, cu umerii înclinați spre pupitrul din față.

“Numai de n-ar întoarce capul”, îşi spunea, speriata la gândul că ar putea s-o vadă – şi se făcea mică lângă fereastră, ascunzându-se cât putea mai bine.

Paul se ridicase de la locul lui. Nora avu impresia că o zărise şi că vine spre ea. Încremenise ca o elevă care simte

că profesorul a văzut-o de pe catedră copiind, şi acum aştepta să izbucnească scandalul inevitabil.

Nu. S-a speriat prosteşte, fără motiv. Paul n-a văzut-o şi de altfel nici nu se uită încoace. S-a dus doar spre masa grefierului, a luat de acolo un dosar, şi acum, cu dosarul în mână, vorbeşte.

Nora nu aude decât frânturi de frază, din care nu înțelege nimic. Repetă după el, în gând, cuvintele şi e mirată că Paul le poate spune cu atâta convingere. De nerecunoscut vocea lui de aseară: este o voce fermă, sigură, cu ceva indiferent poate în adâncul ei, dar nu e indiferența leneşă, tărăgănată, pe care i-o cunoaşte Nora.

"... simpla depunere a motivelor de apel la dosar nu numai că e insuficientă, dar e neavenită... Tribunalul va trebui să considere acest apel nemotivat... Un singur mod de a motiva valabil... indicat de articolul 98 din legea judecătoriilor de ocoale... Implicit şi fără ca jurnalul anterior să specifice... Procedural vorbind, de nu există... Se opune în termeni absoluți articolul 69 din procedura civilă litera *d*, aliniatul 2..."

Nora ascultă cu încordare. Ar vrea să înțeleagă despre ce e vorba. Ar vrea mai ales să-l poată privi pe Paul din față, în timp ce vorbeşte. S-ar zice că lucrurile pe care le spune el pasionează. Se întâmplă să întoarcă uneori capul spre un avocat de pe banca adversă, care îl întrerupe, şi atunci Nora poate citi în ochii lui indiferenți o sclipire de convingere, poate chiar de luptă.

Se uită la ceas: patru şi douăzeci. "Ieri, la ora asta, nu-l întâlnisem încă." Tot ce s-a întâmplat de atunci i se pare acum depărtat şi neînțeles. Bărbatul acesta care vorbeşte cu o voce necunoscută şi pe care, dacă închide ochii, nici nu şi-l poate bine aminti, bărbatul acesta este "amantul" ei. Sunt încă vorbe pe care, la vârsta ei, Nora nu le poate gândi fără anumită spaimă. În oraşul lor de provincie, demult, "amant" era un cuvânt care se spunea în şoapte.

Preşedintele spune câteva cuvinte, care nu se aud până

în fundul sălii, şi scrie ceva într-o condică. Grefierul strigă un alt dosar, iar Paul îşi strânge cărțile şi hârtiile, pe care le aşază fără grabă în servietă.

Nora îl va lăsa să iasă din sală, va mai rămânea câtva timp aici, ca să fie sigură că nu-l va întâlni, şi pe urmă va pleca şi ea. “Un bărbat cu care te-ai culcat într-o noapte din întâmplare şi pe care, pe urmă, nu-l mai vezi niciodată.” îşi spune în gând lucruri oribile, care o înspăimântă şi pe care totuşi încearcă să le gândească cu indiferență.

— Mai rămâi aici?

Poartă o cravată roşie, cu un desen negru şi cu nodul tot prost făcut. E primul lucru pe care îl vede Nora. “De ce n-o fi ştiind omul ăsta să-şi facă cravata?”

Paul o ia de braț şi o duce spre uşă. Ea îl urmează fără să-l privească. “Ce bine era acolo, lângă fereastră! Cum de m-a zărit? De ce a venit spre mine?” Îi e frică de el, ar vrea să fie singură, ar vrea din toată inima să fie singură.

“... O acțiune cambială rău introdusă nu poate să înlocuiască, onorat tribunal...”, aude Nora din prag câteva cuvinte pe care cineva le spune la bară, agitând un dosar, dar sfârşitul frazei se pierde, căci între timp au ieşit afară, pe un culoar îngust cu şi mai multă lume decât era- înăuntru.

“O acțiune cambială rău introdusă... o acțiune cambială rău introdusă...” repetă ea mecanic, încercând să alunge gândurile, să amâne explicația care se apropie.

“Cât de mult ştie omul ăsta să tacă”, îşi spune Nora pe stradă, mergând alături de Paul. Nimic pe figura lui ştearsă nu arată nici curiozitate, nici bucurie, nici necaz. Îi fusese teamă că venirea ei îl va supăra. “Nici măcar atât, nu, nici măcar atât. E ca şi cum n-aş fi...”

Se înserează, ninsoarea a încetat, dar e foarte frig.

— Nu trebuie să crezi că am venit să te caut, începe tot ea să vorbească. Trec pe aici, prin fața tribunalului, în

fiecare după-masă. Am câteva ore de franceză, la un institut particular din apropiere. Poate că nu ți-am spus că sunt profesoară. N-am avut când…

Se opri din vorbă, surprinsă de propriul ei cuvânt. N-a avut când să-i spună cele mai simple lucruri despre ea – poate că dacă nu i-ar fi fost numele gravat pe placa de alamă, de acasă, nici cum o cheamă nu i-ar fi spus – dar a avut când să devină, în câteva ore, amanta lui. "Ce stupidă eşti, Nora!" Ar vrea să tacă, dar acum, după ce a început să vorbească şi s-a întrerupt deodată, fără motiv, tăcerea e mai grea decât înainte.

— Te rog să mă ierți că m-am uitat azi prin hârtiile dumitale de pe birou. Ți-am răsfoit agenda, şi de acolo am văzut că azi după-masă trebuia să fi în tribunal. La început nici n-am înțeles ce scria acolo. Ai un scris încurcat, dar eu sunt obişnuită cu toate caligrafiile… Ți-am spus că sunt profesoară… Mi-am închipuit în cele din urmă că T.c. II trebuie să fie Tribunalul de comerț, secția doua. Nu credeam că am să viu. Nici n-aş fi putut. Marți după-masă, de la trei la cinci, de obicei sunt în clasă. Azi am luat însă vacanță… Mă întorceam spre casă, şi nu ştiu cum, trecând prin fața tribunalului, mi-am spus că aş putea să intru… Nu ştii cât am rătăcit prin tot felul de săli şi culoare… Credeam că n-ai să mă vezi. Aş fi vrut să nu mă vezi…

S-au oprit de cătăva vreme, în fața unei vitrine de florărie, în Piața Senatului. Nora vorbeşte şi îşi dă foarte bine seama că el nu ascultă. Ce o fi privind oare cu atâta atenție? În vitrină sunt câteva crengi de liliac alb, ce par ninse de zăpada abia căzută. Foarte tinere şi foarte obosite, crengile sunt subțiri, verzi, înclinate sub greutatea buchetelor albe. Privirea lui Paul e oprită acolo, la fel de absentă ca şi până acum, dar cu un început de zâmbet cețos, care vine greu, de departe.

"Dacă aş pleca acum, cred că nici n-ar băga de seamă că nu mai sunt lângă el", se gândeşte Nora. E poate şi cel mai cuminte lucru pe care-l poate face. Nu e supărată, nu e

jignită, dar îşi dă seama că omul ăsta e un străin şi că nimic nu-l poate smulge din tăcerea lui. “Orice aş spune, orice aş face, privirea asta n-am să i-o schimb.”

Se desprinse încet, eu băgare de seamă, ca şi cum ar fi vrut să nu-l trezească din somn, şi trecu linia de tramvai spre Podul Senatului.

— Nora!

O striga pentru întâia dată pe nume. Era lângă ea, o ținea strâns de braț şi o privea drept în ochi, cu o privire care în sfârşit o vedea.

— Nora, te rog, iartă-mă. Sunt nebun, sunt prost-crescut.

— Nu, Paul. Nici nebun, nici prost-crescut. Poate nefericit.

El ridică din umeri. (“Dacă mi-ar da timp, gândi Nora, l-aş dezvăța de gestul ăsta.”)

— Să nu zicem nefericit. E o vorbă care nu-mi place. Şi cred că nici nu sunt, mai degrabă obosit... da... foarte obosit...

O ținea mereu de braț, cu mâna lui grea, cu degetele strânse, gest prea apăsat, dar în care era – în sfârşit! - puțină intimitate. Mergeau pe chei în sus, de-a lungul unei Dâmbovițe de decembrie, pe care amurgul, frigul, iarna o făceau mai puțin murdară. Se aprindeau primele felinare de seară, şi umbrele lor pe apă erau albastre la acel ceas încă nedecis.

— Ai putea să mă deteşti, Nora. Oameni ca mine n-au dreptul să se amestece în accidente de stradă. Nu eu trebuia să te ridic aseară din zăpadă.

— Oameni ca dumneata... De ce spui lucruri care sperie? Eu mă sperii greu, să ştii. Ce fel de om eşti dumneata?

Un om despre care azi-noapte ai putut crede ca se va sinucide. Nu e destul?

Trecuseră de Podul Schitu Măgureanu: trecătorii erau mai rari, cheiurile pustii.

Acuma de ce tace? Are tăceri care s-ar spune că nu se

vor termina niciodată. În ce depărtări e plecat? Cum să-l chemi înapoi? Numai mâna lui e aici, grea, pe brațul drept.

Şi când îl crezi cu totul pierdut, iată, vocea lui revine, fără nicio ridicare de ton, egală, ştearsă, la fel de închisă ca şi tăcerea din care se desprinde.

— Eu n-am nimic de spus nimănui şi n-am nimic de aflat de la nimeni. Înțelegi, Nora? înțelegi de ce am vrut să fug aseară? Azi-dimineață încă un mi se părea prea târziu pentru a fugi. Şi acum, uite, acum, încă mai e timp. De ce m-ai căutat? Ar trebui să uiți că ne-am întâlnit. Ar trebui să ştergi din amintirea dumitale ziua de ieri.

— Şi noaptea? întrebă Nora, mai mult pentru ea.

— Da, şi noaptea. Suntem destul de serioşi amândoi pentru ca să nu luăm în tragic o astfel de întâmplare. Nu vreau să te jignesc, crede-mă, dar aş prefera să te jignesc decât să te înşel. Dumitale îți trebuie puțină prietenie, puțină intimitate. Faci rău dacă mi le ceri mie. Eu n-am nimic să dau nimănui.

Privea mereu înainte, fără să întoarcă o clipă capul spre ea, avea mereu aceeaşi vagă amărăciune pe buze.

“Cu privirea asta care nu se uită nicăieri, cu glasul ăsta surd, care nici un coboară, nici un urcă, se pot probabil spune, fără să bagi de seamă, cele mai groaznice lucruri din lume”, se gândeşte Nora.

— Zici că te-ai uitat în agenda mea de pe birou. Ai observat desigur că toate foile câte au mai rămas până la sfârşitul anului sunt albe. Asta se cheamă o vacanță... Câte foi albe, atâtea zile pustii. Ce vrei să fac cu ele?

— Încearcă să le dai.

— Nu înțeleg.

— Spuneai adineauri că nu ai nimic de dat. Totuşi, îți rămân câteva zile libere... dumneata le zici pustii... Dă-le cuiva... Poate se va găsi un om care să le primească şi să facă ceva din ele...

El se opri din mers, şi sub bătaia felinarului sub care se aflau o privi pe Nora, probabil ca să-i citească în ochi tot ce

i se părea neclar în vorbele ei.

— Dacă e o invitaţie, e mai bine să-ţi spun că nu o pot primi.

— Nu e o invitaţie. E un sfat. Pleacă. Vei fi mai puţin singur. Vei uita, poate...

— Ce?

— Nu ştiu. Lucrurile pe care trebuie să le uiţi.

El ridică iar din umeri, cu acelaşi gest de negaţie, de îndoială, de inutilitate.

— Să plec... M-am gândit şi eu la asta. Ieri, am şi intrat într-un birou de voiaj să cer informaţii... Luasem de dimineaţă paşaportul cu mine, pentru vize. De asta l-am şi avut aseară în buzunar.

Nora revăzu paşaportul albastru, fotografia, semnalmentele, pagina de vize, *Hergenrath, 23 Juillet.* Încă o dată i se păru că în numele acela de frontieră, în ziua aceea pierdută, 23 iulie 1934, era poate întreaga lui taină.

— Pe urmă, am renunţat. La ce bun? Mi-e prea lene, e prea complicat şi simt mai ales că e inutil. Cred că nici n-am bani destui.

Erau pe Podul Elefterie. Se rezemaseră de parapetul podului şi priveau înainte spre cele două mari artere ce se deschideau în unghi în faţa lor; la stânga, bulevardul Elisabeta, luminat, cu depărtate firme albastre de reclamă, cu ochiul roşu al tramvaielor 14, ce coborau spre Cotroceni, şi, la dreapta, Splaiul Independenţei, înzăpezit, tăcut, nebucureştean parcă. Pe parapetul de piatră zăpada era crescută rotund, spumoasă, fragilă. Nora îşi scoase mănuşile şi luă în amândouă mâinile zăpadă, ţinând-o în palmele deschise, cu băgare de seamă, ca pe o pulbere fină.

— Ai fost vreodată, iarna, în munţi?

Întrebarea Norei părea că-l readuce din cine ştie ce gânduri pierdute, căci răspunse târziu, după o tăcere prea lungă.

— Nu, iarna niciodată. Vara am urcat de câteva ori, la Peşteră şi pe Omul, dar iarna niciodată.

— Păcat! E aşa de frumos! Vezi, acolo ar trebui să pleci. În munţi.

Nici un se osteni să-i răspundă. Cu o ridicare din umeri, totul devenea inutil. Nora insistă.

— Ai făcut vreodată schi?

— Nu.

— Ar trebui să încerci.

Şi pe urmă, deodată, luându-i de mână şi silindu-l să se întoarcă spre ea, îi spuse privindu-l în ochi:

— Vino cu mine în munţi, să facem schi.

Îl privea prea fix pentru ca el să-i poată şi de astă dată răspunde cu o tăcere.

— E o copilărie, Nora.

— De asta ţi-o şi propun: pentru că e o copilărie. Ascultă-mă, Paul: dă-mi mie vacanţa dumitale. Adineauri, crede-mă, nu ţi-am cerut-o, dar acuma ţi-o cer: dă-mi-o mie.

El nu răspunse. “Cel puţin n-a zis nu”, se consolă Nora în gând. Pe pod, vântul de seară bătea redeşteptat din calmul de până atunci. Castanii albi se scuturau pe trotuar de zăpadă ca de o prea fragilă floare.

Coborau spre centru, pe bulevardul Elisabeta. Luminile, primele vitrine, lumea grăbită de ger îi dădeau Norei o impresie de întoarcere în oraş. Vorbea tot ea, mulţumită acum că tăcerea lui întârzie răspunsul.

— Nici eu nu ştiam prea bine ce să fac cu vacanţa mea. Voiam doar să n-o petrec aici, în Bucureşti. Sus, în bulevardul Dacia, mă simt foarte bine, dar nu în zilele de sărbătoare, când am impresia că toată lumea pleacă şi numai eu rămân singură. Mai rău decât singură: abandonată...

Încercă să spună ultimul cuvânt cu puţină ironie, dar glasul n-o ajuta. “Abandonată” era un cuvânt care îi dădea copilăreşte lacrimi. Din fericire, el e prea obosit sau prea neatent, ca să observe.

— Mă gândeam şi eu să plec, dar nu ştiam unde... Poate

la Predeal, la tabăra de schi de la Onef... Dacă aş fi găsit tovarăşi de drum, aş fi preferat să urc în grup mic la o cabană... La Ialomicioara, sau pe Postăvar, sau la Bâlea... În sfârşit, undeva departe... De ce nu vrei să fi dumneata tovarăşul meu? Înțelege bine: ce s-a întâmplat între noi până acum...

Nora ezită un moment. Ar fi vrut să spună "astă-noapte", dar era o preciziune care o speria.

— ... e şters, e uitat. E "neavenit", cum spuneai dumneata la tribunal. Eu îți fac o propunere de camarad. Plecăm cu bocanci în picioare, cu sacul de drum în spate.

— Plecăm... repetă el şters. Când plecăm?

— Astă-seară, răspunse Nora şi abia atunci îşi dădu seama că întrebarea lui putea să fie o acceptare, deşi era pusă vag, cu aceeaşi eternă ridicare din umeri.

— E adevărat? Primeşti? Vrei să plecăm?

— Nu, Nora. De ce insişti? E inutil. Totul e inutil.

Glasul lui o descuraja. Era ceva definitiv căzut, definitiv frânt, în oboseala cu care vorbea el. Şi totuşi, un moment, plecarea i se păruse posibilă...

— De ce te încăpățânezi, Paul? Eşti un om care ai pierdut la toate jocurile. Singur spuneai adineauri: "Eu n-am nimic să dau, nimic să pierd". Ei bine, pentru că în niciun caz nu mai poți pierde, pentru că nu mai ai ce risca, primeşte plecarea asta ca pe un joc şi lasă-mă să joc eu pentru dumneata...

Se oprise într-adins în fața unei vitrine cu articole de sport, pe bulevardul Elisabeta, în colțul Căii Victoriei. Erau expuse schiuri, patine, bastoane cu vârful de fier, bocanci, un întreg arsenal de instrumente de lemn şi de metal, care străluceau în vitrină pe o zăpadă artificială de vată şi paiete albe. Un manechin îmbrăcat în schior, cu echipamentul complet, gata de drum, surâdea cu un surâs fericit de cinematograf. Paul privea, aproape fără să le vadă, toate acele instrumente care i se păreau complicate şi mai ales fără interes.

— Te rog, să nu râzi de mine, Paul, dar eu când sunt foarte nefericită... fiindcă mi se întâmplă şi mie să fiu uneori...

Nu putu să sfârşească fraza. Îi veniseră din nou neaşteptate lacrimi în ochi. Abandonată... nefericită... câte cuvinte greu de spus! încercă să se corecteze:

— ... când îmi merge rău, când totul iese prost, când mi se pare că sunt urmărită de ghinion... ei bine, atunci îmi cumpăr ceva nou... o rochie, sau, dacă n-am bani destui, o eşarfă, un fleac... Nu din cochetărie şi nici din frivolitate. Mai mult din superstiție. Ca să conjur soarta. Ca s-o păcălesc. Mi se pare că, îmbrăcată altfel, n-o să mă recunoască, o să mă confunde cu altcineva, o să treacă pe lângă mine fără să mă vadă... Dumneata, care eşti un om superstițios, de ce nu ai superstiția de a începe ceva din nou? De ce nu vrei să faci un lucru pe care nu l-ai mai făcut niciodată până acum?

...Intrase înăuntru neconvins. Nora vorbea pentru el, lua informații, cerceta cu atenție lucrurile care i se arătau. Era o librărie invadată de sportivi. Etalajele cu cărți erau părăsite, şi toată lumea se îmbulzea la raionul de sport. În ajun de vacanță, era acolo un freamăt de plecare, un clinchet de patine, o febrilitate continuă. Bocanci enormi, cu talpa prinsă pe margine într-un cleşte de metal, miroseau a piele groasă, de curând tăbăcită. Schiuri negre, rezemate de perete cu botul în sus, semănau cu nişte luntri subțiri de pescar, trase la mal, pe uscat. Totul avea un miros aspru de pielărie, de lemn ceruit, de pânză impermeabilă. Cămăşi şi sweatere de culori tari dădeau întregului magazin un aer festiv, pavoazat.

Un aparat de radio, deschis, transmitea buletinul sportiv de la ora 6: “Predeal, grosimea stratului de zăpadă 46 centimetri... Sinaia, grosimea stratului de zăpadă 30 centimetri... zăpadă favorabilă...” Vocea speakerului se amesteca cu întrebările clienților, cu răspunsurile

vânzătorilor.

— Ridică mâna dreaptă în sus, vrei? îl rugă Nora.

El se supuse cu bunăvoie, dar cu oarecare stângăcie.

Se vedea în oglindă măsurându-se cu lungimea schiurilor, mult mai înalte decât el. Botul schiului îi ajungea în podul palmei. “Trebuie să fie cu cel puțin 40 de centimetri mai înalt decât înălțimea omului”, îi explică ea absorbită.

Uneori, ridica îngrijorată ochii spre el, mai mult pe furiş, ca şi cum i-ar fi cerut un semn de aprobare, un consimțământ.

“E intimidat”, gândi ea, văzându-l rămas cu schiurile în mână şi neştiind ce să facă cu ele. “Intimidat” i se păru un progres: era oricum altceva decât indiferent.

— Asta la ce serveşte? o întrebă Paul, văzând-o că ține în mână nişte arcuri de oțel, pe care se silea să le înşurubeze singură pe un suport plat, ca o talpă de patină.

Părea să pună întrebarea cu oarecare interes, în orice caz cu puțină nedumerire. Privea toate acele stranii obiecte încurcat, ca în fața unui motor cu piesele demontate. Nora se grăbi să-i dea explicații, pe care el nu le înțelegea prea bine.

— Sunt două feluri de legături. Diagonale şi drepte, eu am mai multă încredere în legătura diagonală. Nu e prea flexibilă, dar e solidă. Te împiedică puțin la telemark, dar n-o să începi din primele zile să faci exerciții de telemark. Principalul e să ai bocanca bine angrenată pe schi...

Un vânzător îl chemă pe Paul într-o cabină de probă ca să încerce costumul de schi şi bocancii.

— Mă chemi când eşti gata, îi spuse Nora. Îi era teamă să-l lase singur. Licărul acesta slab de curiozitate, pe care începe să-l citească în ochii lui, nu trebuie să se piardă. E un joc pe care trebuie să-l joace până la urmă. Dar nu se va descuraja? Nu va fugi, el, care fuge atât de uşor?

În costumul albastru era cu totul schimbat. “Cât e de tânăr”, gândi Nora. Regăsea dincolo de oboseala lui acea

nedefinită expresie de copilărie, pe care o surprinsese aseară de la prima lor încrucişare de priviri.

— Sunt ridicul, nu?

— Da. Şi îți pare rău? Fii şi dumneata o dată ridicul în viață. Să vezi că prinde bine.

Haina nu-i plăcea Norei. Avea un cusur la mâneci, şi nasturii trebuiau schimbați.

— O trimitem imediat la atelier, spunea vânzătorul. În jumătate oră e gata.

— Şi într-o oră cel mai târziu, adăugă Nora, trebuie să fie acasă. Dar nu mai târziu, te rog, fiindcă plecăm chiar astă-seară.

Îi vorbea vânzătorului, dar în fapt i se adresa, fără să-l privească, lui Paul. Va protesta? O va dezminți?

— Astă-seară.

“La urma urmelor, nu va fi cea mai mare prostie din viața mea”, îşi spunea Paul privindu-se acasă, în oglindă. Chipiul albastru de stofă, cu cozorocul scurt şi rotund, semăna cu o şapcă de liceu. Buzunarele hainei, mari, aplicate, închise soldățeşte cu nasturi, îi aminteau tunica din şcoala militară.

“Ca un licean, ca un elev cu termen redus...”, zâmbi el vechilor amintiri regăsite.

Umbla prin odaie pentru plăcerea de a-şi auzi bocancii pe parchet, sunând cu vechiul lui pas greu din nopțile de gardă. Ce bune erau acele nopți, albe, treze, singur pe câmpul înghețat de la Cotroceni, fără niciun gând, fără nicio aşteptare, scrutând departe noaptea de iarnă, prin care străbătea câteodată, nu se ştia de unde, un țipăt venit de dincolo de orizont, poate din munți, poate din păduri!

Se uită la hainele de oraş, pe care le dezbrăcase, la paltonul atârnat în cuier. Dacă ar putea, despărțindu-se de ele, să se despartă de el însuşi... Dacă ar putea, îmbrăcând această haină nouă, să înceapă o viață nouă...

E o copilărie, desigur, dar e o copilărie în care ar voi să creadă.

Cine e omul acesta tânăr din oglindă, cu chipiul lăsat pe frunte, cu gâtul gol, cu haina de stofă aspră, închisă până sus? Nu cunosc. Mi se pare că l-am mai văzut pe undeva, dar nu-l cunosc.

"Am făcut până astăzi, îşi spune Paul, atâtea prostii rezonabile, şi toate au ieşit prost... Voi face în sfârşit o prostie stupidă, o prostie complet lipsită de sens... Poate că aduce noroc".

E încă intimidat de schiuri, pe care nu ştie cum să le țină pe umeri, iar cele două bastoane, cu cercul lor de lemn şi metal din vârf, îl încurcă şi mai rău. Îşi aminteşte de la cinematograf curse vijelioase de schi, schiori zburând într-un nor de zăpadă, şi totul i se pare fantastic, irealizabil. Îi e greu să înțeleagă cum aceste două lopeți mari, negre, cu legăturile lor de fier, cu complicatele lor catarame, şuruburi şi arcuri, pot deveni pe zăpadă atât de repezi, atât de plutitoare. Ar voi să se poată privi în oglindă, instalat pe schiuri, ca în plină cursă. Nora i-a arătat de câteva ori cum se introduce bocanca în legătură, cum se fixează piciorul pe schi. Dacă ar încerca?

Aliniază cele două schiuri pe covor, cu botul în sus, unul lângă altul ("perfect paralele şi foarte apropiate", cum spunea Nora), şi se căzneşte să potrivească arcul de oțel al legăturii pe tocul bocancii, exact în scobitura adâncă a tocului. Arcul e prea nou, şi resortul funcționează greu. La piciorul drept a mers în cele din urmă, dar la cel stâng rezistă încă. În genunchi, cu chipiul dat de necaz pe spate, îndârjit de rezistență. Paul se luptă cu acel arc prea scurt sau poate prea puțin flexibil.

În această luptă, îl surprinse soneria de la intrare. Cine putea fi? Desigur nu Nora. Se înțeleseseră ca se vor întâlni la gară, un sfert de oră înainte de plecarea trenului. Atunci, cine?

Era furios că nu era lăsat în pace să-şi fixeze bocanca stângă pe schi, era furios că era acum obligat s-o desfacă şi pe cea dreaptă. Cu schiul în picior, nici n-ar fi putut

încăpea în vestibul.

De afară se suna mereu.

— Viu îndată, aşteptaţi că viu, striga Paul şi mai îndârjit, căci de astă dată, lucru mult mai grav, bocanca dreaptă refuza să iasă din legătură, iar arcul părea pentru veşnicie fixat pe toc.

"Ar fi comic să nu mai pot ieşi de aici." Se vedea prizonierul acelei lopeţi de lemn, pe care era condamnat să o tragă după el şi care – mai lungă de doi metri – îl împiedica să umble prin casă, căci s-ar fi lovit de scaune, de birou, de pereţi. Nimeni nu-l putea scăpa din încurcătură. "Poate Nora, dacă aş izbuti sa mă târăsc până la telefon şi să o chem." Dar nici Nora, căci — îşi aduse aminte – cheia era în broască pe dinăuntru, şi el nu-i putea deschide.

Soneria tăcea din când în când ("Poate a plecat, poate s-a dus"), dar pe urmă reîncepea să sune cu o insistenţă de om hotărât să aştepte oricât.

În cele din urmă, Paul izbuti totuşi să se libereze, îi trecuse prin minte o idee salvatoare. Nu avea decât să desfacă şireturile bocancii şi să-şi scoată piciorul din ea, lăsând bocanca ataşată de schi. "Pe urmă o scot eu şi pe ea", îşi spuse fericit de simplicitatea soluţiei, pe care o găsise tocmai când situaţia i se părea mai comică şi mai fără speranţă.

Merse şchiopătând spre vestibul, cu un picior încălţat şi cu celălalt numai în ciorap.

— Nu mai sunaţi, că viu.

Era un om de la o florărie, cu un buchet învelit în hârtie albă, subţire.

— De la cine?

— Nu ştiu. O doamnă.

— Ai vreo scrisoare?

— Nu.

Aşteptă să rămână singur, închise uşa. Şi abia atunci desfăcu hârtia. Erau două crengi de liliac alb. Se uită la

ele, cu o lungă privire străină. De unde veneau? De ce veneau? Le ținea în mână cu un sentiment nedesluşit de întârziere, de inutilitate. Poate că e o greşeală... Poate că nu sunt pentru el...

Nu avea curajul să le mângâie. Le simțea departe răsuflarea rece, fără putere. Flori de zăpadă. Totuşi, înclinarea lor pe creanga uşor îndoită sub greutatea buchetelor avea ceva robust şi delicat... Cunoştea această înclinare ca un obraz ce se apropie, ca o privire ce se întoarce puțin înapoi, peste umăr. Era gestul întrebător al lui Ann, era aşteptarea ei timidă în fața unei prea lungi tăceri...

Lăsă florile să-i cadă din mână, undeva, pe fotoliu sau pe divan, nici el nu ştia prea bine unde. Avea impresia că-i cereau un răspuns, şi nu ştia pe care să-l dea.

Totul avea acum un gust de trezire amară din beție. Camera era într-o dezordine tristă, de noapte pierdută. Ce sens aveau toate lucrurile acestea, trântite pe unde se nimerea, dulapul deschis, rufele pregătite pentru împachetare, rucsacul aruncat într-un fotoliu?

Se împiedică de cele două schiuri, rămase pe jos, de-a curmezişul, în mijlocul odăii. Îi era ruşine de îndârjirea cu care, cinci minute înainte, se luptase cu ele să le monteze şi să le demonteze. Acum, erau acolo ca nişte jucării stricate... Cât de stupid, sau cât de nenorocit trebuia să fie, pentru ca un moment măcar să se fi lăsat antrenat în această plecare absurdă...

Ann revenea. Florile trimise înainte întrebau, pentru ea, dacă poate reveni.

“Nu ştiu, Ann, nu ştiu. Cred că nu trebuie. Cred că e mai bine să nu vii.”

Spunea tare cuvinte de împotrivire, dar simțea că dincolo de voința lui ceva răspunsese pentru el şi acceptase.

Nu ştia ce se va întâmpla mai departe şi nici nu încerca să facă presupuneri. Un lucru era limpede: Ann va veni.

Poate că în momentul acesta e jos în stradă şi îl

aşteaptă. Poate că de la portiera micului ei automobil albastru se uită spre fereastra lui ca să-l vadă apărând acolo. Poate că e de ajuns un semn, pentru ca în câteva clipe ea să fie sus...

Vine atât de târziu, dar vine. Nu este în el niciun elan ca s-o întâmpine, dar nu e nicio voință care s-o alunge.

Mai rămâne undeva, dincolo de toate amintirile, dincolo de toate evidențele, mai rămâne gândul copilăros, dar încă viu, că iubirea lui nu e pierdută, că o serie absurdă de coincidențe şi erori i-a despărțit şi înşelat, dar că totul poate fi explicat, totul poate fi regăsit. Mai e încă timp, mai e încă timp...

Se ridică de la locul lui, ca să ridice florile căzute, şi abia atunci îşi dădu seama că merge şchiopătând, cu piciorul stâng în bocancă şi cu cel drept desculț. Chipiul, haina albastră de schior, pantalonii lungi, fixați jos pe gleznă cu o bandă de elastic, totul i se părea acum caraghios.

“Să terminăm cu deghizarea asta”, îşi zise. Se întorcea spre hainele lui de oraş, spre viața lui dinainte. Jocul durase prea mult.

Tocmai voia să ridice schiurile de pe jos, că să le ascundă în baie sau în cămară, când sună telefonul. Era Nora.

— Nu uita să iei un briceag. A fi de preferat cu burghiu. Pe munte, prinde bine. De termos n-ai nevoie.

Am eu unul de un litru jumătate. Nu-ți încărca rucsacul cu lucruri inutile...

El încercă s-o întrerupă, ar fi vrut să-i spună: Nora, eu nu plec, eu nu pot să plec, dar ea continua să-i dea o mulțime de sfaturi.

— ... un pulover gros şi, dacă se poate, o vestă de lână. Nimic de mâncare, înțelegi? Absolut nimic. Am târguit eu tot ce trebuie.

Şi pe urmă, fără tranziție, cu aceeaşi voce grăbită, care dădea instrucțiuni de plecare:

— Ți-am trimis două crengi de liliac. Cred că le-ai primit.

Aş vrea să-ți fi făcut plăcere. Mi se părea, când ne-am oprit în Piața Senatului, în fața florăriei, mi se părea că te uiți la liliacul din vitrină cu nu ştiu ce zâmbet trist. Mă gândeam să nu-ți spun că vine de la mine, dar pe urmă m-am răzgândit. Nu vreau să-ți dau enigme de dezlegat înainte de plecare.

Închise telefonul, făcându-l atent că trenul pleacă exact la 12 şi 10.

Paul rămase dezorientat, amețit. Pentru a doua oară, ar fi vrut s-o întrebe: ce cauți dumneata? ce vrei dumneata?

Prin ce instinct, sau prin ce întâmplare, femeia aceasta, pe care o cunoaşte de 24 de ceasuri, intră în viața lui, prin porțile cele mai secrete? Prin ce repetate coincidențe se substituie iubitei pierdute tocmai acolo unde un moment el poate spera că o regăseşte?

Îşi luă capul în mâini şi rămase multă vreme fără gânduri.

VII

— LUĂM BILETE PENTRU BRAŞOV, îi strigă Nora de departe când îl văzu coborând din maşină.

Un hamal se oprise să-i ia schiurile din mână, şi el era gata să i le dea, când Nora se apropie de el.

— Asta nu. Schiurile le duci singur pe umeri. Cine crezi că o să ți le poarte pe munte?

Îl ajută să-şi fixeze rucsacul şi îi arătă cum să poarte schiurile pe un umăr şi bastoanele pe celălalt, cu vârfurile încrucişate la spate.

— Luăm bilete pentru Braşov, dar nimic nu ne opreşte să rămânem la Predeal sau să mergem, dacă vrei, mai departe, spre Făgăraş sau Bihor. E mai bine să nu hotărâm dinainte. Vom vedea pe drum.

El o asculta fără împotrivire, dar şi fără aprobare. "Nici nu mi-a spus bună seara", se gândi Nora. Era însă hotărâtă să nu țină seama de toanele lui.

— Sacul trebuie să cadă drept sub omoplat, nu să atârne pe şolduri.

Cum îi potrivea curelele rucsacului pe umeri, îi întâlni, fără să vrea, privirea rece, aproape ostilă, cu care se supunea sfaturilor ei.

"Ce privire de elev îndărătnic!" îşi zise Nora. Cunoştea din clasele de băieți această privire de rezistență, care se ridica uneori din bănci, spre ea, ca o sfidare. "Să avem răbdare", îi şoptea vocea ei de profesoară. "Vom îndupleca această frunte de rebel." Şi se simți pentru prima oară sigură de ea lângă acest bărbat tăcut.

Peroanele vuiau de lume. Glasuri tinere de studenți şi soldați, care plecau în provincie, dădeau întregii gări un sunet de vacanță. Grupuri de schiori se grăbeau spre peronul trenului de Braşov. Bocanci grei sunau pe piatră, cu o bătaie regulată de marş. Printre călători grăbiți, printre vagonete cu bagaje, schiurile se depărtau legănându-se ca nişte catarge.

La celălalt capăt al peronului, lângă locomotivă, erau două vagoane de clasa treia, rezervate pentru schiori. “Nu e loc pentru civili”, îi spunea de pe scară un băiat în tunică albastră unui domn cu palton şi pălărie, care încerca să se urce. Paul auzi vorba, în tăcere, şi zâmbi. Avea dreptate băiatul: cele două vagoane semănau într-adevăr cu un tren militar. Fete şi băieți îmbrăcați în aceleaşi haine, ca într-o uniformă, păreau o trupă tânără care pleca în manevre.

Pe scara ultimului vagon, o fată se oprise să-şi aprindă o țigară. Pentru prima oară, gestul i se părea lui Paul lipsit de feminitate. Era un gest scurt, grăbit, soldățesc.

— Ne dai voie să trecem, camarade?

Fata ridică surprinsă capul spre el şi-l privi la lumina chibritului, pe care-l ținea încă aprins în mână. Apoi izbucniră amândoi în râs. Nora, rămasă puțin în urmă, surâdea de această primă victorie: îl auzea în sfârşit râzând.

Era un tren personal de noapte, semănând mai mult cu un convoi decât cu un tren. Avea zeci de vagoane, care se auzeau tamponându-se unul de altul, până departe, spre vagoanele din urmă, pierdute în întuneric, când trenul se oprea în cine ştie ce gară fără nume, ca în plin câmp.

“Unde mergem? Când o să ajungem?” Era mulțumit că nu ştie.

Sta singur la fereastră, cu ochii închişi, lăsându-se purtat de zgomotul roților, pe care-l simțea trecând prin el ca o lovitură regulată de puls. Era asurzitor şi calmant. Uneori încerca să distingă din acest vacarm o singură

lovitură şi s-o urmărească cum se transmite prin tampoane de la vagon la vagon, ca un val ce se depărtează.

Deodată, fără tranziție de gânduri, se văzu la Bucureşti, la un colț de stradă, spunându-şi că e târziu şi că e timpul să se întoarcă acasă. Se zbătu ca din somn, cu o senzație ascuțită de durere (nu! nu! nu!), şi deschise ochii: prin geamul pe jumătate înghețat se zărea câmpul de iarnă şi câteva rare umbre albastre, pomi sau case, topindu-se fumurii în noapte.

“Aşadar am plecat... aşadar am plecat”, îşi spuse în gând de câteva ori, urmărind cu privirea în întuneric un punct fix, în care i se părea că mai poate desluşi ceva din câte rămâneau în urmă.

Nu cunoştea pe nimeni în vagonul acela de schiori, dar avea impresia că-i poate tutui pe toți. Vorbeau tare, se strigau pe nume, îşi desfăceau mereu rucsacurile, pentru ca să-şi arate unul altuia felurite ustensile şi provizii.

“Aveți piei de focă?” îl întrebă cineva de lângă el, mângâind talpa lucioasă a schiurilor noi. Paul nu ştia ce să răspundă şi aruncă o privire încurcată spre Nora. Răspunse ea în locul lui, explicând că nu are prea mare încredere în pieile de focă şi că preferă pentru urcuş o ceară aspră. Se încinse o întreagă dezbatere teoretică despre urcuş, la care luau parte toți vecinii din apropiere, apărând cu aprindere opinii diferite.

— E o erezie, da, da, o erezie, striga apărătorul pieilor de focă.

— Să vedeți ce spune Dumeny, îl susținea cu şi mai multă îndârjire un băiat foarte tânăr, probabil elev de liceu sau student în anul întâi, şi, scotocind prin rucsac, scoase de acolo o carte, pe care o răsfoi nervos, până ce găsi pagina invocată.

“Il n’y a rien qui puisse remplacer, dans une ascension difficile, l’usage des peaux de phoque.

L’incommodite apparente du procede est largernent rachetee par l’assurance et la stabilite acquises.” [1]

Nora ascultă cu surâsul ei răbdător lectura întregii pagini. Singură în acel grup de schiori pasionați, îşi păstra liniştea şi vorbea măsurat, fără agitație,

“E într-adevăr o profesoară”, gândi Paul privind-o. Tot ce spunea era limpede, întrebările le punea clar, privind în ochi pe cel căruia i se adresa. Vorbea fără grabă despre lucruri pe care le cunoştea bine.

Paul se gândi la noaptea lor trecută. “Pe fata asta am avut-o goală în brațele mele.” Îi era totuşi cu neputință să-şi aducă aminte de trupul ei. Totul părea să se fi petrecut cândva, demult, cu ani în urmă. Se uită atent la buzele ei, pe care le sărutase, şi căută în amintire gustul lor uitat.

Nimic nu trăda în ea o amantă. Vorbea mai departe, calmă, cu ceva protector în marea ei linişte, cu o atenție egală pentru fiecare cuvânt.

“Ar putea fi un camarad”, îşi zise Paul, uitându-se la tunica ei bine închisă, la bocancii grei din picioare.

Îi părea rău de tot ce se întâmplase. Ar fi vrut să poată şterge dintre ei inutila noapte de dragoste, care îi apropiase, dar care îi şi despărțea.

Nora îl privea dormind. Se prefăcuse multă vreme că citeşte, dar acum, când se ştia în sfârşit apărată de somnul lui, îşi ridicase ochii din carte şi îl privea.

Trecuseră de Câmpina, poate chiar de Comarnic. Nu mai ardeau în vagon decât luminile albastre de noapte, toată lumea părea că doarme, cu o singură răsuflare regulată. Uneori, de la un vagon din urmă, venea un sunet de harmonică, repede acoperit de zgomotul roților. Nora îl aştepta să revină. “Mai e cineva care veghează în trenul ăsta...” Se simțea în veghea ei ca într-un adăpost.

---

[1] Într-o ascensiune anevoioasă nimic n-ar putea înlocui folosirea pieilor de focă.

Aparenta incomoditate a procedeului este din plin compensată de siguranța şi stabilitatea dobândite (fr.)

Paul adormise cu capul lăsat uşor pe spate şi rezemat cu tâmpla de fereastră. “Cât e de tânăr şi cât pare de obosit!”, îşi zice Nora. Sub pleoapele închise, îi simte încă acea privire cețoasă din noaptea trecută. Numai zâmbetul amar s-a şters de pe buze, aproape fără urmă. Îi place să privească această gură împăcată, care nu o poate nici mângâia, nici răni.

“Tu eşti făcută să fi infirmieră de noapte”, spunea Grig. Nora îşi aduce aminte de acest cuvânt, care, probabil, trebuia să fie o jignire. “Bietul Grig! Niciodată n-a ştiut cum să mă jignească.” Adevărul e că Grig nu suferise niciodată obişnuința ei de a-l privi în somn. Se trezea în mijlocul nopții, sub privirea ei atentă, sub ochii ei deschişi mari, fixați asupra lui, şi o întreba răstit: “Ce vrei?” Ea răspundea mereu la fel: “Nimic. Vreau să dormi.”

Poate că la fel i-ar răspunde şi bărbatului care doarme acum în fața ei şi pe care îl priveşte de atâta timp. “Vreau să dormi. Vreau să uiți. Vreau să dormi.”

La Predeal, cele două vagoane de schiori se goliră pe jumătate. Nora se întrebă dacă n-ar trebui să coboare şi ei. Puteau găsi locuri în tabără la Onef sau să meargă mai departe, cu sania, până la Timiş, unde erau atâtea pensiuni deschise. Dar în tabără se temea că el va fi stingherit, iar la Timiş era prea scump. Îşi număra în gând banii şi îşi aduse aminte că îi datorează lui Paul 282 de lei, pentru biletul ei de tren. “Va trebui să avem socoteli clare.”

În gară, placarde şi afişe colorate anunțau pentru zilele de Crăciun concursuri de viteză, slalom şi sărituri. Nora văzu în locul acestui Predeal din zori, pustiu, cu străzile goale, încremenit în zăpadă, Predealul monden din zilele de campionat, plin de automobile, de toalete şi de cunoscuți, Predealul care începea să semene cu un cazinou, cu un dancing, cu o sală de recepție.

De la fereastra vagonului, îşi roti privirea înapoi spre creasta Omului, pierdută în nori, ca într-o imensă avalanşă de zăpadă, şi căută prin neguri punctul depărtat unde ştia

că trebuie să fie cabana.

Acolo ar fi vrut să urce sau poate în partea cealaltă, mai jos, spre Ialomicioara, spre Bolboci. Dar pe oriunde ar fi pornit, prin Buşteni sau prin Sinaia, drumul ar fi trebuit făcut în grup mare şi cu echipament serios. Se uită zâmbind la schiurile lui Paul, noi, cu lacul intact, cu legăturile de oțel strălucitor, fără nicio zgârietură, fără nicio pată de rugină. Ce ar fi făcut cu ele pe Piatra Arsă?

Intre timp, trenul pornise mai departe. Câțiva schiori se pregăteau să coboare la Timişul-de-Jos. "Urcați pe Piatra Mare?", îi întrebă Nora. Cunoştea drumul şi, din câte ținea minte, era foarte uşor. Îl făcuse în 1929, în vară, după ultimul ei examen de facultate, şi dormise acolo într-un fel de şură de lemn, cu zeci de paturi aliniate pe două etaje.

— E o cabană nouă acum, îi spuse cineva.

— Dar nu cred să fie teren de schi, observă Nora. Piatra Mare e mai mult un munte de vară. Aş vrea un loc mai larg, mai deschis.

"Şi mai depărtat", adăugă în gând.

Începea să se lumineze de zi şi ar fi vrut ca ziua aceasta care începea să-i găsească departe, cât mai departe.

Ferestrele deveneau albastre, fumurii. Ieşeau din noapte ca dintr-un lung tunel.

VIII

URCASERĂ PÂNĂ LA POIANA Braşovului cu “şenila”, un camion cu roțile frânate de lanțuri, ca să nu se împotmolească în zăpadă.

— Cred că Poiana e locul cel mai nimerit, spunea Nora. Ar fi trebuit să mă gândesc la asta din primul moment. E deschisă, e largă, are pante dulci. N-ai fost niciodată? Nu cunoşti regiunea Braşovului?

— Ba da, răspunse Paul, dar numai spre cele şapte sate. Am petrecut acolo o vacanță, mai demult. La Cernatu, la Satu-Lung…

Şi tăcu deodată, cu o privire vagă, care arăta dincolo de păduri ceva nesigur, ca o direcție pierdută. Ar fi vrut să ridice din umeri cu mişcarea lui obişnuită de nepăsare şi de silă, dar ranița din spate îl opri, cu greutatea ei, să-şi termine gestul.

— Vezi ce bun e sacul ăsta? spuse Nora. Poartă-l zece zile în spinare, şi te vei dezobişnui de gesturile tale blazate.

Abia după ce vorbi îşi dădu seama că l-a tutuit. (“Aseară, la plecare, îi spuneam încă dumneata.”) Era ca şi cum noaptea din tren ar fi făcut din el o cunoştință mai veche, noaptea aceea în care totuşi nu-l auzise spunându-i nici două fraze încheiate. Tăcu jenată de această familiaritate, care i se părea că bruschează lucrurile. Se uită la ceas şi făcu repede o socoteală: “Îl cunosc de treizeci şi şapte de ore”. Era singură cu el în acest camion deschis, care îi ducea prin pădurea de dimineață, era singură cu el, şi nici măcar nu ştia dacă are dreptul să se rezeme de brațul lui.

— Într-adevăr, cred că Poiana e o bună alegere. O să

vezi. Sper să putem face din dumneata, un schior.

Îşi repetă în gând fraza rostită şi se felicită pentru, soluția găsită. “Să putem face” era intenționat ceremonios, aşa încât “dumneata” devenea oarecum glumeț.

— Da, îți promit că cel mult în trei zile vom coborî pe schiuri până la Râşnov. E un drum regulat, fără ocoluri multe, aproape drept.

Încerca să deştepte în el ambiții sportive, un gust de întrecere, oarecare îndârjire. “E destul de copil pentru asta”, se gândea Nora privindu-l.

Nu era nicio cameră liberă la hotelul Săsesc.

“Încercați la Turcu, încercați la Cercetaşi, dar nu cred. Toată Poiana e plină, de când cu zăpezile astea mari.”

— Rămâi aici, Paul. Mă duc să caut. Trebuie să găsim ceva.

Îşi puse schiurile, le bătu de câteva ori cu botul de pământ şi porni cu paşi lungi, împinsă de cele două bastoane, pe care le înfigea în zăpadă, cu o mişcare regulată de vâsle. Din cauza gerului din zori, zăpada avea o crustă subțire de gheață, şi schiurile alunecau fără moliciune, cu un sunet aspru, lăsând în urma lor o pulbere de sticlă.

La cabanele mari nu era într-adevăr de găsit niciun loc, iar vilele mici nu se treziseră încă din somn. Nora bătu totuşi la ferestrele lor oblonite, dar voci somnoroase îi spuneau să-şi vadă de drum.,

— Geaba vă osteniți, domnişoară, îi zise dintr-o curte un om care făcea cu lopata drum prin zăpadă. Geaba vă osteniți. Noi am culcat oaspeți şi în garaj.

Se întoarse necăjită la hotelul Saşilor, neştiind ce să facă. Înapoi, pe Valea Prahovei, nu mai spera să găsească locuri libere, dacă aici la Poiana, unde se ajungea mai greu, era atâta lume. Singurul lucru de făcut era, poate, să coboare la Braşov şi să ia de acolo un tren spre Făgăraş. La Bâlea, la Muntele Mic, era mai probabil să găsească

adăpost, dar nu cunoştea regiunea şi nu ştia cât timp le trebuia până acolo. Pe schiuri, în jumătate oră, ar fi fost desigur jos, la Braşov, dar până să poată face un astfel de drum, i-ar fi trebuit lui Paul cel puțin o săptămână de exerciții. Nu-şi pune cineva schiurile pentru prima dată în picioare ca să facă o cursă de şase kilometri. Cât despre şenilă, viitoarea cursă de întoarcere era abia la amiază şi riscau astfel să-i prindă din nou noaptea în tren. "Nu ştiu dacă are să reziste", îşi zise Nora, gândindu-se la lipsa lui de convingere.

Îl găsi la Saşi, în sala de mese, în fața unui afiş bătut în perete. "Biserica Neagră. 23 decembrie 1934. Ora 8,30 seara. Concert religios. *Oratoriu de Crăciun* de J.S. Bach."

Se întoarse spre ea, cu o sclipire de curiozitate, arătându-i afişul.

— Interesant, nu?

— Nu. Absolut deloc interesant. N-am venit aici ca să ascultăm oratorii. Aici nu există decât un singur lucru interesant.

Şi îi arătă prin fereastră zăpada, brazii, cabanele cu glugi albe.

— Eşti severă.

— Sunt severă, pentru că am mari răspunderi.

Ar fi trebuit poate să spună ultimele cuvinte glumind, dar uitându-se bine în ochii lui, în acei ochi trişti, se gândi că într-adevăr îşi luase o mare răspundere. "Omul ăsta dacă rămâne singur, fuge." N-ar fi putut spune exact de ce, dar simțea că această "fugă" putea fi pentru el un dezastru, de la care trebuia neapărat oprit.

— Eşti în stare de o mare vitejie, Paul?

— Una mare de tot?

— Nu. Potrivită.

— Să încercăm...

— Trebuie să plecăm din Poiana. Nu e de găsit nicio cameră. M-am gândit o clipă să mergem mai departe spre Făgăraş, dar mi se pare că e mai simplu să rămânem tot pe

aici. Cunoşti Postăvarul?

— Unde e?

— Acolo.

Îi arăta cu mâna o perdea de nori, ce cădea până jos la liziera pădurii din faţă, acoperind cu totul orizontul.

— Înalt?

— Cam o mie opt sute de metri. Aici suntem la o mie. Vara, e un drum de trei ore. Să zicem că-l vom face în patru. De altfel, nici un urcăm până în vârf. Sunt două cabane mari, în drum. Când nu sunt nori, se văd foarte bine de aici.

— Dar bine, Nora, tu eşti o fată care la Bucureşti cazi din tramvai, şi aici vrei să treci Carpaţii? Nu crezi că e prea greu? Nu crezi că e prea mult pentru genunchii ăştia, pe care ieri îi pansai cu tinctură de iod?...

Se opri un moment pe gânduri.

— La drept vorbind, când a fost? Ieri sau alaltăieri?

Nora îl luă de braţ, chemându-l la drum.

— Lasă socotelile. O să le facem altă dată. N-a fost nici ieri, nici alaltăieri... A fost acum o lună, acum un an, acum mulţi ani...

Din prag se mai uitară încă o dată spre acea pânză de nori, sub care se ascundea Postăvarul.

— Nu l-am mai văzut de o săptămână, le spuse portarul. De când cu zăpezile astea, am şi uitat cum arată la faţă. Parcă a pierit de tot.

Drumul era marcat de dreptunghiuri colorate – o dungă roşie şi două albe – ca nişte mici drapele vopsite pe copaci şi pietre. Se vedeau în pădure, la cotituri, ca o fluturare de batistă. Era ca şi cum un tovarăş de drum ar fi mers înaintea lor, oprindu-se uneori, ca să-i aştepte din urmă şi să le arate calea: pe aici... pe aici...

Mergeau cu schiurile pe umeri, încrucişate la spate ca să-şi ţină echilibrul. Uneori, botul schiului lovea o creangă de brad şi o scutura de zăpadă, cu un foşnet subţire, metalic, pulverizat, de parcă s-ar fi auzit sunând în parte

toate cristalele zăpezii. Erau brazi imenşi, troieniți, cu crengile slab înclinate sub povara zăpezii, ca nişte aripi grele, într-un zbor înalt. Câte unul, singuratec, se înălța pe o stâncă, ieşit din rânduri, dar trunchiul robust avea, în haina lui albă, o neaşteptată delicateța de tulpină. Sub zăpadă, pădurea era fără sălbăticie. Totul părea fastuos, puțin decorativ, ca într-un imens parc pavoazat.

Nora se întoarse spre Paul, care se oprise la o cotitură de drum, privind lung în jurul lui.

— E frumos?

— E prea frumos. Puțin prea frumos. Parcă a fost făcut într-adins, pregătit dinainte; brazii sunt prea mulți, zăpada prea mare... Şi tăcerea, tăcerea asta colosală...

Ascultară amândoi, încercând să prindă de departe, de cât de departe, un sunet, un trosnet, un pas... dar nimic nu trecea prin vasta încremenire.

— Nu-mi vine să cred că e adevărat. Parcă am fi într-o fotografie, într-un afiş. Parcă am fi în vitrina de ieri, cu zăpadă artificială...

Nora îşi aduse aminte de schiorul bine echipat, care zâmbea aseară trecătorilor, din vitrină. Cu costumul lui nou, cu eşarfa albastră la gât, cu schiurile pe umeri, Paul începea într-adevăr să semene cu un afiş de schi. “Şi nu-i lipseşte nici zâmbetul.”

Trecuse de amiază, şi cabana nu se vedea. “Ar fi trebuit să fim de mult acolo”, gândea Nora. Îşi simțea bocancii grei în picioare şi avea impresia că întreaga lor greutate apasă pe glezne. Deşteptat dintr-o durere uitată, genunchiul stâng începea să doară.

— Crezi că suntem pe drumul bun? întrebă Paul.

— Toate drumurile sunt bune aici, răspunse ea vag.

Nu era îngrijorată, dar îşi dădea seama că se abătuseră din drum. Ştia bine că nu se poate rătăci pe muntele acela cu drumuri simple şi îşi spunea că, pe oriunde ar merge, vor ajunge totuşi la cabană. “Totul e să urcăm, să urcăm

mereu.” Nu mai întâlniseră de câtăva vreme niciun semn. Micile drapele albe-roşii se făcuseră tot mai rare, şi acum pieriseră de tot.

— Poate le-a acoperit zăpada.

— Da, poate…

Lumina scăzuse. Zăpada era acum fără strălucire, mai mult cenuşie decât albă.

E totuşi prea devreme ca să însereze, spuse Nora.

Era o lumină grea, care se depunea pe lucruri, ca o pojghiță de metal. Brazii se stingeau într-o umbră plumburie, care cădea fără plutire.

— Auzi?

Paul o oprise din mers, punându-i o mână pe umăr. De undeva, de sus, venea un foşnet metalic, un freamăt de arme, o fâlfâire grăbită de aripi metalice. Păsări mari nevăzute sau păduri urnite din loc coborau lovindu-şi aripile, crengile.

— S-ar putea să fie o avalanşă?

— Exclus, zise Nora.

Era palidă şi asculta cu încordare. Simțea mâna lui Paul pe umărul ei drept. “Numai de n-ar lua-o.”

Lumina căzu cu încă o treaptă. Era aproape întuneric, şi totuşi lucrurile se vedeau cu o absurdă precizie. Brazi de piatră încremeneau în jur, ca într-o grotă. Un moment, totul păru oprit în loc, desprins din timp, trecut în altă lume…

— În altă planetă, şopti Paul.

O strânse pe Nora lângă el.

— Ți-e frică, Nora?

— Nu. Cred că nu. Mi-e frig. Şi aş vrea să ajungem.

Vocea lui era joasă, gravă, intensă. O simțea caldă pe obraz.

— Unde să ajungem? Nu vrei să rămânem aici? Să nu mai plecăm niciodată, să nu mai ajungem niciodată? Să ne oprim… Să ne oprim…

Nora întoarse înfiorată capul spre el. Era ceva şuierat,

surd şi totuşi cald în glasul lui. “Omul ăsta vrea să moară”, avu timpul să-şi spună, şi pe urmă o cuprinse o bruscă linişte, ca şi cum într-o singură clipă ar fi simţit, până în adâncime, gândul lui întreg. Se strânse lângă el şi închise ochii, cu o senzaţie de înec.

Undeva deasupra, în văzduh, valuri imense se loveau, şi zgomotul lor străbătea până jos, ca într-un fund de mare. Aburi reci, umezi, ceţoşi, treceau vâjâind printre brazi şi, sub bătaia lor, ramurile nemişcate sunau cu un zăngănit de arme.

— Coboară norii de sus dinspre vârf, şopti Nora.

Simţea pe buze, pe pleoape, zăpada, care trecea ca un fum.

Paul o zgudui de umeri, şi ea deschise cu greu ochii. Fără niciun cuvânt. El îi arăta cu mâna, la o depărtare de câţiva paşi, un lucru pe care ea abia îl desluşea, ca prin somn: pe o scoarţă de brad, dreptunghiul alb roşu-alb.

Cabana S.K.V. fumega încă printre brazi, ca pe urma unui incendiu abia stins. Norii curgeau ca o lavă uşoară, jos spre Poiana. Aburi răzleţi rămăseseră în urmă agăţaţi de stânci, de copaci... Nora şi Paul ieşeau din nori, ca dintr-o altă iarnă. Dinspre cabană, se auzeau voci, un clopot de cai, un zgomot de ferăstrău. Cineva strigă de la o fereastră: Gertrude! Gertrude!

Nora se gândi la ceaiul cald care o aştepta sus şi căută în rucsac, cu gândul, sticla cu rom franţuzesc, cumpărată înainte de plecare. Era o aromă grea, ameţitoare. “Am să dorm... am să dorm...”

— Bucuroşi de oaspeţi?

— Bucuroşi, numai că n-avem unde.

Nora se uită lung, fără nicio vorbă, spre omul care le vorbise. Era un sas roşcat, cu o barbă mică, ascuţită, puţin drăcească, şi cu o privire rece, fără duşmănie, dar şi fără bunătate. Părea aspru, poate şi din cauza accentului cu care vorbea, corect româneşte, apăsând însă scurt pe

prima silabă.

— Sunt toate camerele ocupate. Nu e niciun pat liber, încercați dumneavoastră sus, la Turing. Acolo poate găsiți.

Avea doi ochi mici, verzi, ca două alice de sticlă, sub sprâncenele stufoase, albite. Nora îl privea cu atenție, spunându-şi: “Ce ochi de viezure!” Se gândi la viezurele împăiat pe care-l găsise într-o zi pe catedră, uitat acolo din ora de ştiințe naturale. Ar fi vrut să-i spună omului din prag: “Noi ne cunoaştem, ne-am mai văzut”, dar simți dintr-o dată pe umeri întreaga apăsare a rucsacului, ca o durere trezită din somn. Hainele erau grele, ude. Bocancii îi simțea de fier.

— Eu mai departe nu merg. Să intrăm... să ne odihnim...

Era o sufragerie mare, cu mese de lemn, cu ferestre multe, cu o imensă sobă de zid, în jurul căreia săsoaice fără vârstă, înalte, blonde, poate tinere, croşetau. La o masă se juca şah, la alta – cărți. Dintr-o odaie alăturată se auzea un joc de ping-pong. De sus, de la etaj, cineva striga în răstimpuri acelaşi nume care nu răspundea: Gertrude, Gertrude. Lângă fereastră, câțiva băieți tineri îşi ungeau schiurile cu ceară, ca pe nişte arme. Afară, pe săli, se auzeau bocanci grei suind sau coborând o scară. Uşa se deschidea din când în când, şi la apariția noului-venit hohote de râs şi strigăte familiare (Hans! Willy! Otto!) îl întâmpinau.

Intrarea Norei şi a lui Paul fu primită cu un moment de tăcere, după care larma din sufragerie continuă netulburată şi fără să țină seama de ei. Pe perete, o pendulă mică de lemn arăta ora cinci.

Nora se gândi un moment, ca să-şi amintească: ce fel de cinci? suntem dimineața? suntem seara?

Nu-i venea să creadă că rătăciseră atâtea ore în pădurea cu nori.

Cineva le aduse căni mari, albe, cu ceai.

— Ştii, Paul, ar trebui să ne grăbim. Să nu ne apuce noaptea pe drum.

Îi arătă o hartă bătută în perete: drumul de la Poiana până sus era desenat cu o linie groasă albastră şerpuită ca un fluviu.

— Vezi? suntem la 1510. Cabana Turingului este la 1700. Ce a fost greu a trecut.

Paul se uită fără curiozitate la acea hartă, pe care n-o înțelegea prea bine.

— Mie mi-e totuna. Merg unde vrei, merg cât vrei...

Nora îl privi pe furiş, peste ceaşca de ceai. Avea pe frunte uşoare riduri, pe care zăpada le săpase mai adânc. Mănuşile de schi, puse pe masă, păreau două mari labe de urs. Era în ochii lui ceva liniştit, împăcat, ca într-un vis. I se păru că-l aude din nou şoptind: "Să nu mai plecăm niciodată... să nu mai ajungem niciodată..."

Se întunecase de-a binelea când ajunseră la cabana Turing-Clubului. Ultima parte a drumului o făcuseră cu lămpile de buzunar aprinse, orientându-se mai mult după strigătele ce se auzeau dinspre vârful muntelui decât după semnele de pe copaci, care nu se mai vedeau deloc în întuneric.

Locuri libere nu erau decât în dormitorul comun.

— Dacă stați mai mult, după sărbători poate să vă dăm o cameră cu două paturi, le spuse omul care-i conducea.

Mergeau după el, resemnați, în tăcere.

"Dormitorul" era o lungă magazie de bârne. În mijlocul încăperii ardea o lampă cu carbid.

— Foc nu se face? întrebă Nora cu indiferență.

— Aicea nu. Dacă vreți să vă-ncălziți, veniți sus, în sala mare. Tot acolo se serveşte masa. O să auziți clopotul, când sună.

Paturile erau aliniate pe două rânduri, ca într-un dormitor de cazarmă. Pături aspre, reci acopereau un aşternut de pânză zgrunțuroasă, cenuşie.

Nora îşi scoase sacul din spinare şi îl puse jos, lângă patul ei.

— Patul numărul 16, spuse ea, citind o cifră vopsita pe

perete. La 15 se culcase Paul, îmbrăcat, cu rucsacul la căpătâi în loc de pernă

— Vrei să te speli?

— Nu.

— Vrei să mănânci?

— Nu.

— Eşti supărat?

— Sunt fericit,

“E nedrept, îşi spuse în gând. Poate vrea să mă vadă plângând. Poate vrea să se răzbune.”

Ca şi cum i-ar fi ghicit gândul, el o apucă de mână şi o trase spre el.

— Nu glumesc, Nora. Sunt într-adevăr fericit. Totdeauna am aşteptat patul ăsta, oboseala asta, noaptea asta. Aş vrea să fie o noapte lungă. Promite-mi că va fi o noapte foarte lungă.

Vorbea încet, rar, cu ochii deschişi. Nora îl mângâie pe frunte.

— Paul, cred că ai febră.

Se duse spre patul ei să caute în rucsac tubul cu aspirine, dar pe urmă se răzgândi. “Mai bine-l las să doarmă. E obosit.”

Era în tot dormitorul un miros de bocanci uzi, de paie umede, de lemn putrezit, dar peste toate acestea - ca o voce groasă, acoperindu-le pe toate celelalte – un miros pătrunzător de carbid ars.

— Lampa asta nu se poate stinge? întrebă fără sa ştie pe cine.

O voce din fund îi răspunse mormăind:

— Se stinge la ora 11.

“Ora 11, ora 11.” Nora repetă cuvintele în gând şi nu le găsi niciun înțeles. I se părea că noaptea aceea nu avea ore şi că niciodată acele ochiuri de geam înghețat nu se vor lumina de zi.

Cineva trecu pe lângă ei şi plimbă peste paturile lor o lampă cu baterie, pe care o stinse imediat.

— Lume nouă, lume nouă.

Din când în când, se deschidea uşa de la intrare şi o altă umbră intra sau ieşea. “Umbre, numai umbre”, spuse Nora. Nu reuşea să distingă nicio figură. Până şi vocile aveau ceva nedistinct, monoton, parcă ar fi fost o singură voce, vorbind de la depărtări diferite.

“Poate am dormit”, se gândi ea. În orice caz, câtva timp nu mai simţise mirosul de carbid, şi acum îl simte din nou. Lampa se clatină încet, cu o mişcare slabă de pendulă. Încă nu e ora 11, de vreme ce e tot aprinsă. Vocile de adineauri au tăcut. “S-or fi dus la masă sau or fi adormit.”

Se înăbuşea. Simţea carbidul ca un praf acru, până în fundul gâtlejului. Totul mirosea a carbid: pătura, perna, hainele. Îşi pusese batista pe gură, ca un tampon, dar mirosul trecea prin pânză, ca un fum umed, acru.

Se ridică de la locul ei, ameţită, şi merse clătinându-se printre paturi. Îşi auzea bocancii tropăind pe podea şi îşi spunea: “Ar trebui să nu fac atâta zgomot”, dar fiecare pas era o cădere, pe care nu o putea opri. Lângă uşă, îşi căută mai mult bâjbâind schiurile şi bastoanele.

Afară rămase câteva clipe în prag, fără niciun gând. Simţea pe frunte, pe tâmple, aerul de noapte ca o zăpadă uşoară.

Îşi puse schiurile şi porni încet, neştiind bine încotro. Din cabana mare se auzeau voci, zgomot de pahare, râsete. Trecu pe sub ferestrele luminate, şi pe urmă întoarse spre dreapta, printre brazi. Câinele cabanei se feri din calea ei, mârâind, gata să latre. Îl mângâie în trecere pe blana lui ciobănească, pe urechile lui mari.

Toate se depărtau ca printr-o pânză de somn – voci şi lumini.

Schiurile alunecau greu, cu un foşnet de frunze uscate. Nora simţea rezistenţa zăpezii în genunchi, ca o frână. Nu-şi dădea seama de cât timp mergea. Pe tâmpla dreapta avea o zgârietură, care sângera. “M-am lovit, probabil. Dar

când? Dar unde?”

Lampa cu baterie era aprinsă şi aplicată, în stângă, pe buzunarul de sus al tunicii, ca un far. “Pe inimă”, gândi Nora. Nu ținea minte nici când a aprins-o, nici când a fixat-o de nasturele buzunarului. Îi urmărea pata albă de lumină pe zăpadă, pe copaci. I se părea că e o mică vietate, care aleargă înaintea ei şi o cheamă. Avea sărituri de veveriță. “O veveriță albă.”

La cotituri, muchia schiului zgâria zăpada înghețata, ca un vârf de briceag. Era un zgomot ascuțit, ca un țipăt scurt. “Ar trebui să mă opresc. Ar trebui să ştiu unde merg.” Nu ştia unde merge; ştia numai că nu vrea să se întoarcă. În urma ei simțea încă acea oribilă lampă da carbid legănându-se şi aşteptând o “oră 11”, care nu va veni niciodată.

Se opri şi încercă să-şi adune gândurile. Trebuia să fie pe versantul celălalt al muntelui un drum care să coboare spre Timiş. “La ora asta, Nora? Eşti nebună?”

Îşi amintea, parcă, să fi văzut undeva pe o hartă sau pe o tablă indicatoare un drum marcat cu romburi galbene şi albastre... întoarse lanterna spre bradul lângă care se afla şi îl lumină de jos în sus. Niciun semn, niciunul... “Poate că dorm, îşi zise Nora. Poate că semnul ăsta pe care-l caut, îl caut în vis.” Simțea totuşi, sub degetele ei înghețate, scoarța aspră a copacului. Avea impresia ca e la marginea unui vis, din care se zbătea să iasă.

Pe urmă se pomeni din nou alunecând pe schiuri — şi nu-şi dădea seama dacă alunecarea aceasta o întoarce în somn, sau o readuce la trezie. Pata albă de lumină alerga înaintea ei mai repede decât înainte, mereu mai departe. Schiurile pierduseră brusc din greutate şi pluteau fără zgomot, fără obstacol. “Ar trebui să frânez”, gândea ea, dar genunchii n-o ascultau. Era pe o pantă deschisă care cobora spre câteva umbre de brazi, abia desluşite în întuneric. “Dacă nu opresc, sunt pierdută”, îşi spunea Nora, dar i se părea că e vocea unei alte Nore, rămasă în

afară de vis şi privind de acolo, ca prin fereastră, lucruri pe care nu le înțelegea. Încercă să se smucească spre dreapta cu o mişcare de răsucire, care rămase însă fără răspuns: umerii, genunchii erau ca nişte clape fără sunet. Schiurile, cu boturile apropiate, alergau după pata albă de lumină, într-o viteză care le ridica uşor deasupra zăpezii. Nora închise ochii şi se aruncă înainte cu brațele deschise, cu capul în zăpadă. Avea impresia că în ultimul moment cineva o împinsese din spate. Se rostogoli de câteva ori la vale, cu schiurile împiedicate unul de altul. Zăpada o zgâria pe frunte, pe mâini. Un gust cald de sânge îi umezea buzele.

Acum avea într-adevăr impresia că se trezeşte din somn. Din somn sau din leşin. Se văzu trântită pe stradă, lângă trotuar, în mijlocul unui grup de trecători curioşi. Auzea vocile lor şi simțea o privire de bărbat fixată asupra ei, privire pe care o cunoştea. Aşadar totul, totul fusese un vis... Aşadar ne reîntoarcem la acest accident de tramvai, care nu se mai termină... Aşadar încă n-am reuşit să mă ridic de aici şi să plec...

Se ridică în coate şi privi atentă în jur. Imaginile care un moment se amestecaseră confuze, ca un vis într-alt vis, se topeau în întuneric. Nu se auzea de nicăieri niciun glas, niciun foşnet. Nora căută lanterna pierdută în cădere, dar nu o găsi.

“Dacă aş avea o lumină, m-aş întoarce la cabană.”

Îi era cu neputință să-şi dea seama unde se află. Era o poiană deschisă larg, ca o potcoavă. “Eu am venit de sus”, îşi spuse, încercând să-şi amintească drumul. Ar fi trebuit să se târască până la marginea de sus a poienii, din brad în brad, şi de acolo să strige. Poate că nu era prea departe, poate o vor auzi... Mai ales îşi dădea seama că nu trebuie să rămână pe loc. Un fel de toropeală dulce o trăgea spre zăpadă, spre somn, şi ştia că somnul acesta înşală.

Amândouă schiurile îi rămăseseră fixate de bocanci, dar bastoanele le pierduse în cădere. Se ridică agățându-se cu

mâinile de un brad. Abia atunci băgă de seamă că era exact la liziera pădurii. O secundă mai târziu, ar fi fost prea târziu. Şi totuşi, şi totuşi, poate că ar fi fost o moarte bună, cu tâmpla strivită de un copac. Mai bună decât această noapte fără sfârşit care se deschidea înaintea ei şi pentru care nu mai avea destule puteri ca s-o străbată.

“Să ținem ochii deschişi, Nora, şi să mergem. Cât vom putea. Până unde vom putea.”

Nu-şi simțea decât rana de la tâmplă, sângerând. Era singura senzație care mai stăruia în somnul greu cu care se lupta: “Şi totuşi merg, ştiu bine că merg, îmi dau seama că merg”. Se lovea uneori cu genunchii, cu mâinile de copaci, dar erau lovituri care nu dureau, care nu lăsau urme. Nu-şi mai simțea schiurile în picioare. “Poate că le-am scos” dar nu ținea minte când.

I se păru că aude de undeva un lătrat de câine. Avu puterea să zâmbească “Nu te amăgi, Nora. Nu crede, Nora.”

Erau totuşi lumini printre brazi. “Să fi ajuns la cabană?” Nu o recunoştea. Era o casă mică, numai cu două ferestre luminate. Un câine ciobănesc, mare cât un urs, lătra spre ea, din prag.

“De ce nu sare la mine? Toate astea nu pot fi adevărate. Ar trebui să sară la mine.”

Cineva ieşise afară din casă, bătu câinele pe ceafă şi luându-l de urechi, potolit, veni spre Nora. Ținea în mâini un felinar, pe care îl ridică spre fruntea ei, şi o privi câtăva vreme. Era o lumină care o orbea. Pe urmă, coborî felinarul şi se întoarse în casă fără niciun cuvânt, fără nicio întrebare.

“Toate astea nu pot fi adevărate”, spunea Nora, Era mereu acelaşi vis absurd, care nu se mai termina.

Se auzeau voci dinăuntru şi pe urmă o tăcere mai mare.

Uşa se deschise din nou şi, din prag, omul cu felinarul îi făcu semn să intre.

IX

NORA RAMASE CÂTEVA CLIPE în prag, ezitând să intre. Era lumină, era cald. Îşi duse mâna la gât, ca să-şi ia fularul de lână, şi nu-l găsi. “L-am pierdut, probabil, pe drum.”

Lângă fereastră erau o masă şi o lampă cu glob alb. Cineva şedea acolo într-un fotoliu şi o privea, iar în picioare, puțin în umbră, era omul eu felinarul. “Ar trebui să-l stingă”, gândi Nora, uitându-se spre acea lumină, care încă ardea. Pe masă era un cuțit, o carte cu scoarțe galbene şi un ceas care arăta o oră imposibilă: 9 şi 10. Se uită cu atenție la fiecare obiect în parte.

— Ceasul ăsta stă, spuse ea şi îl arătă cu degetul, fără să ştie cui.

Pe urmă se prăbuşi, dându-şi seama că se prăbuşeşte şi mai având timpul să-şi spună: “Ar trebui să nu cad, ar trebui să nu plâng”. Plângea în hohote, cu capul în mâini, cu lacrimi fierbinți, pe care le simțea arzând pe obrajii înghețați, pe degetele nțepenite.

Auzea paşi apropiindu-se, voci care se opreau deasupra ei. Cineva o mângâia pe părul plin de zăpadă.

Un glas tânăr şoptea cuvinte puțin cântate, ca într-un vers:

“Wanderer tritt still herein;
Schmerz, versteinerte die Schwelle.

Se opri un moment din plâns, ca să audă mai bine şi să înțeleagă, dar lacrimile, o clipă ținute în loc, izbucniră iar,

ca într-o nouă cădere.

Două brațe puternice o ridicau de jos, cineva trăgea un fotoliu spre cămin.

Ca prin ceață, întrezărea în gura căminului butuci mari de jar arzând fără zgomot. Mâini atente, sigure îi scoteau tunica udă de zăpadă şi îi puneau pe umeri o haină groasă de catifea – poate o haină de vânătoare - care mirosea slab a foi de tutun.

Nora deschise ochii. Avea la picioarele ei un băiat tânăr, care o privea probabil de mai multă vreme, în tăcere.

— *Sie haben wahrscheinlich den Weg verloren. Wohin gingen Sie denn? Von wo kommen Sie denn?* [1]

Nora nu răspunse nimic. Băiatul avea ochi albaştri-deschişi, o frunte înaltă, tristă, luminată de văpaia focului din cămin şi un zâmbet puțin ironic. “E un copil”, gândi ea şi întoarse capul să găsească pe altcineva în acea casă străină, pe cineva căruia să-i poată cere iertare pentru cele întâmplate. Dar nu mai era nimeni, nici măcar omul cu felinarul.

— Nu trebuie să vă fie frică. Sunteți aici la adăpost. Aveți nevoie de odihnă. Dacă vreți, puteți dormi.

Vorbea de astă dată româneşte, cu accent săsesc, dar fără apăsare, cu un fel de întârziere, care desfăcea silabele una câte una.

Se ridicase în picioare. Acum, când nu mai era în bătaia flăcărilor, fruntea îi era palidă, dar ochii – mereu vioi, în albastrul lor copilăros.

Nora îşi aminti că văzuse din prag un ceas, dar nu mai ținea minte unde şi îl căută cu privirea.

— Cât să fie oare ceasul?

— Nouă jumătate.

Ea repetă cuvintele, fără să le înțeleagă. “Nouă jumătate”... Ce fel de nouă jumătate?... Avea în privire o

---

[1] Probabil că ați rătăcit drumul. Încotro mergeți? De unde veniți? (germ.).

nelinişte care aştepta răspuns, care cerea ajutor.

El se înclină din nou spre ea şi o privi drept în ochi, vorbindu-i rar şi scuturând-o uşor de umeri, ca şi cum ar fi vrut s-o trezească din somn.

— E nouă jumătate seara. Mă auzi? Este joi, 20 decembrie 1934, e seară şi e ora nouă jumătate.

Nora îşi duse mâinile la tâmple, ca să-şi adune gândurile.

— E de necrezut. Aveam impresia că am rătăcit ore întregi. Mi se părea că trebuie să fie foarte târziu, că noaptea e pe sfârşite...

Se opri cu un gest de amețeală, de nedumerire... Băiatul din fața ei o asculta mereu. Nora continuă cu oarecare greutate, cu o voce pe care nu şi-o recunoştea.

— Veneam de la cabana Turingului. E lume multă acolo. Ieşisem să mă plimb, să respir, să fiu singură. Când am vrut să mă întorc, n-am mai găsit drumul. Mi-au alunecat schiurile, am căzut. Aveam cu mine o lanternă, care s-a spart sau, poate, s-a pierdut... Pe urmă nu ştiu ce a mai fost. Am mers, am mers...

Rămase câtva timp tăcută, şi pe urmă întrebă cu oarecare nelinişte:

— E departe?

— Ce?

— Cabana Turingului.

— Câteva sute de metri.

— Ar putea cineva să mă însoțească până acolo, sau să-mi arate drumul?

— Se înțelege că da, dar nu credeți că e mai bine să rămâneți aici? Cel puțin până mâine dimineață?

Nora citi în privirea lui anumită îngrijorare, puțină compasiune, deşi un zâmbet uşor de ironie persista încă. “În ce hal trebuie să fiu, Doamne!”

— Nu vreau să vă sperii dar cred că aveți nevoie de odihnă. Este sus o cameră liberă. Am spus să se facă foc.

Nora îşi trecu încet mâna dreaptă pe frunte, pe obraji.

— Aveți o oglindă?

— Am spus că nu vreau să vă sperii şi v-am speriat. Nu e nimic grav. O zgârietură pe tâmpla dreaptă şi alta aici, pe frunte. A curs puțin sânge. Să căutăm vată şi alcool.

— Am eu în rucsacul meu. Dar e sus la Turing.

— Trimitem pe cineva să-l aducă.

Nora rămase un moment la îndoială, gata să primească, dar pe urmă refuză.

— Nu, nu pot să rămân.

— De ce?

— Pentru că nu sunt singura. Am plecat fără să spun că plec. Trebuie să mă întorc. Poate a băgat de seamă că lipsesc, poate mă caută...

— Soțul dumneavoastră?

Nora se uită la el, surprinsă de acel cuvânt, pe care nu-l gândise niciodată şi care acum îi făcea imposibil orice răspuns. “Pot eu să-i spun copilului ăstuia, pot eu să-i spun...”

El nu o lăsă să-şi termine gândurile.

— Vă cer iertare pentru întrebarea mea stupidă. Dar oricine ar fi, să vie aici.

Avea o neaşteptată siguranță în gest. Trecuse peste acel moment penibil cu o discreție de om bătrân. Numai o uşoară roşeață pe fruntea până atunci palidă îl trăda pe adolescent. “În ce clasă o fi?” se întrebă Nora. Purta un pulover roşu cu mâneci lungi, şi la gât o eşarfă de lână, tot roşie, dar de un roşu-închis, aproape negru.

Părul blond, tăiat pe tâmple scurt, nemțeşte, îi cădea în față pe frunte. “Trebuie să-i stea bine în uniforma lui de liceu.”

Pe o uşă laterală intră în momentul acela omul cu felinarul. Nora îl recunoscu după statura lui înaltă de uriaş. Aducea pe brațe câțiva butuci pentru foc. Era îmbrăcat cu un surtuc vânătoresc, închis până sus, ca o haină neagră de pastor. În picioare avea cizme înalte, iar pe umeri o curioasă pelerină de stofă cenuşie, largă, cu o

glugă lăsată pe spate.

Băiatul blond îi vorbea într-o limbă pe care Nora n-o înțelegea. Vocalele erau greoaie şi surde. Poate olandeză, poate un dialect flamand... El râse de aceste presupuneri.

— *O! nein! Es ist nur sächsisch. Wir beide sprechen immer sächsisch.* [1]

Dar omul cu felinarul înțelegea româneşte, ba şi vorbea cu oarecare greutate, destul de limpede însă. Nora îi explică unde va găsi rucsacul ei şi ce trebuie să spună domnului care doarme la Turing-Club, în dormitorul comun, pe patul numărul 15.

“Ar trebui să-i scriu câteva cuvinte, se gândea ea. Poate că nu va voi să vină.”

Dar omul cu pelerina cenuşie îşi ridicase gluga şi plecase. Se auzeau încă cizmele lui afară.

— Mă numesc Gunther Grodeck, spuse băiatul cel blond când rămaseră singuri. Am 21 de ani. Sau, ca să spun drept, nu-i am încă.

Tăcu un moment, cu o neaşteptată întunecare, şi şopti:

— Din nefericire, încă un. Pe urmă se scutură din această tristețe şi adăugă scurt, cu îndârjire, ca şi cum ar fi amenințat pe cineva: Dar îi voi avea!

Nora zâmbi.

— Când?

— În martie. La sfârşitul lui martie.

— Să avem deci răbdare. De ce să ne grăbim? E urgent?

O paloare străvezie trecea peste figura lui, fără să-i acopere însă ochii, rămaşi clari.

— Trebuie să vă fie foame, spuse el cu vădita voință de a schimba vorba. Vă rog să mă iertați că nu v-am întrebat până acum. Mă duc să văd ce se poate găsi.

Ar fi vrut să-l oprească (“Nu, nu mi-e foame, mi-a fost,

---

[1] O! Nu! Este numai săseşte. Noi amândoi vorbim totdeauna săseşte (germ.)

mi-a trecut...), dar el ieşise din cameră, lăsând-o singură.

Era o odaie mare, cu pereţii luminoşi, albi şi cu grinzi negre, fumurii. Pe un perete era o scoarţă roşie şi două carabine vechi. Fotoliile şi un divan erau făcute dintr-o cretonă înflorată, de culori deschise, şi tot din aceeaşi cretonă erau şi perdelele la ferestre. Căminul era ţărănesc, cu vatra deschisă larg, parcă ar fi fost o uşă de intrare spre altă încăpere. Întreaga odaie semăna în acelaşi timp cu o cabană de vânătoare şi cu un hol.

Pe o etajeră erau câteva cărţi nemţeşti şi un portret de femeie desenat în creion. Desenul era fin, estompat, parcă puţin şters de vreme.

Gunther, revenind în cameră, o găsi pe Nora în faţa acelui portret.

— E mama, zise el.

— Locuieşte aici?

Băiatul tăcu o clipă. Pe urmă, ca întors din depărtate gânduri, spuse:

— Aici locuiesc numai eu cu Hagen.

— Hagen? întrebă Nora, neştiind despre cine e vorba.

— Hagen e omul care v-a deschis. Omul cu pelerina neagră. Trebuie să-l cunoaşteţi din nume. Nu vă amintiţi? din *Niebelungi?* Din *Götterdämmerung* [1]? Întunecatul Hagen!

— E numele lui?

— E numele pe care i l-am dat eu. Cred că i se potriveşte. Vă rog să nu-i spuneţi altfel. Aici pe munte, toată lumea ştie că-l cheamă aşa.

— Aici pe munte... repetă Nora gânditoare. La drept vorbind, nici nu ştiu bine unde mă aflu. Ştiam că există pe tot muntele numai două cabane. Despre casa asta nu mi-a vorbit nimeni.

— Pentru că n-o ştie aproape nimeni. Am clădit-o astă-toamnă. Când a căzut prima zăpadă, în noiembrie, nici un

---

[1] *Amurgul zeilor* , operă a lui Richard Wagner (1813 – 1883)

eram gata. Nici acum nu suntem cu totul gata.

Seara, pe întuneric, nu se prea bagă de seamă, dar mâine dimineață o să vedeți că lipsesc multe lucruri. Poate o vom termina la primăvară, dacă va mai fi nevoie de ea. Da, poate...

Din nou era în expresia lui ceva îndârjit, ca o amenințare adresată cuiva nevăzut. Pe urmă zâmbetul lui ironic aduse puțină pace pe acea figură de copil îngândurat.

— Trebuie să ştiți că aici nu intră nimeni. Vreau să spun că nu primim pe nimeni. Faffner nu ne-ar lăsa.

— Faffner?

— Faffner e câinele meu. L-ați văzut poate adineauri afară. E un câine mare, ciobănesc. Mă întreb de ce nu v-a atacat.

— Vă pare rău?

— Nu. Am încredere în el. În familia noastră, în familia Grodeck, Faffner şi cu mine avem aceleaşi antipatii. Faffner urăşte oamenii pe care îi urăsc.

Avea, sub paloarea lui de copil, mânii scurte, intense, care nu durau decât o secundă şi se stingeau apoi într-o mare tristețe.

— Trec zile întregi, zise Gunther, în care nu auzim nicio voce străină, nu vedem niciun om străin.

— Totuşi, ziceai că nu sunteți departe de cabana Turingului.

— Nu departe, dar bine ascunşi. Cunoaşteți Dreimäderlwiese?

— Poiana Trei Fetițe?

— Dacă vreți... Eu îi spun pe numele ei săsesc. Aşa m-am obişnuit. Ei bine, cabana mea e ceva mai sus, spre nord, nord-vest.

— Nu se poate! exclamă Nora.

— De ce nu se poate?

— Pentru că nu mai înțeleg nimic... Mă credeam cu totul în cealaltă parte a muntelui, pe celălalt versant. Când am plecat, ştiu bine că am luat-o spre vârf, cu gândul să caut

drumul care coboară la Timiş. Nu înțeleg cum am ajuns aici.

— Rătăcind.

Nora repetă cuvântul după el.

— Da… Rătăcind…

Gunther luă un creion şi un bloc de hârtie şi se apropie de Nora.

— Mi se pare că tot nu sunteți lămurită. Iată! Să zicem că aici e cabana S.K.V., aici cabana T.C.R., aici Dreimäderlwiese…

Creionul lui trăgea linii subțiri pe hârtie. Nora urmărea cu atenție mica hartă improvizată.

— Ei bine, dacă unim cu câte o linie dreaptă cele trei puncte avem un triunghi, şi cam în mijlocul acestui triunghi, iată, aici, este cabana noastră.

Afară, sub fereastră, câinele mârâia.

— Se întoarce Hagen, zise Gunther.

— Singur? întrebă Nora cu o teamă pe care nu o putea ascunde.

— Nu. Dacă ar fi singur, Faffner nu s-ar fi trezit din somn. Mai este cineva.

Ascultară amândoi în tăcere paşi care se apropiau. Gunther era rezemat de cămin, cu brațele deschise. Se uita spre uşă şi spuse, cu un glas şoptit, pe care Nora îşi aminti a-l mai fi auzit în acea seară:

> *“Mancher auf der Wanderschaft*
> *Kommt aus Tour auf dunklen Pfaden…”* [1]

Auf dunklen Pfaden… Pe întunecate cărări…

“Într-adevăr, gândea Nora privindu-l pe Paul, care intrase; într-adevăr, nimeni nu vine dintr-o mai adâncă noapte, pe mai întunecate cărări decât omul ăsta.”

---

[1] „Mulți în drumeție ajung
Poarta pe întunecatele cărări…” (germ.)

Merse spre el, ca să-l întâmpine.

— Dacă ai şti câte s-au întâmplat!

I se părea că nu l-a văzut de mult, că-l regăseşte după o lungă despărţire şi ar fi vrut să poată face pentru el ceva – un gest de tandreţe, unul de recunoaştere, un semn de înţelegere – dar tăcerea lui o descuraja.

Îl luă de braţ, ca să-l prezinte lui Gunther; băiatul însă ieşise fără să spună vreun cuvânt şi îi lăsase singuri.

— Vino aici, lângă foc, Paul.

Îl sili să şadă în fotoliu.

— Ce obosit eşti! Trebuie să mă urăşti. Te port de atâtea ceasuri prin pădure, prin zăpadă. De câte ore umblăm? Mi se pare că sunt zile şi nopţi de când am plecat. Spune, mă urăşti, nu-i aşa?

El rămăsese cu ochii aţintiţi asupra flăcărilor din cămin.

— Nu, Nora. Aş vrea să ţină mereu. Aş vrea să nu mă întorc niciodată. Întinse mâna dreaptă spre flacăra din cămin, ca şi cum ar fi vrut s-o prindă între degetele lui deschise. Mă tem de un singur lucru: că nu e adevărat... că n-am plecat... că totul se petrece în vis... pădurea, muntele, noaptea... că totul nu e decât un vis, din care s-ar putea să mă trezesc.

Vorbea în şoapte, ca şi cum s-ar fi temut ca propriile lui cuvinte să nu tulbure acest vis.

— Uită-te la flacăra asta care arde... Seamănă ea cu o flacără adevărată? Unde ai mai văzut, decât în vis, o flacără aşa de albastră, aşa de uşoară... Uite, trec cu degetele prin ea, şi nu arde.

Nora, cu o mişcare vie, îl prinse de mână şi îl opri la timp.

— Paul, tu ai febră. Nu ştii ce vorbeşti. Trebuie să te culci, să dormi.

El părea că nici n-o aude şi continua să vorbească cu acelaşi glas înăbuşit.

— Când a venit omul acela cu pelerină neagră şi m-a bătut pe umăr şi mi-a spus să viu cu el, nu l-am întrebat

nimic, dar încă o dată mi s-a părut că totul se întâmplă în vis.

Îşi ridică ochii spre ea.

— Şi tu, Nora, nu eşti şi tu cu mine, în acelaşi vis? De unde e rana asta la tâmplă? De unde sângele ăsta pe frunte? Eşti sigură, spune, eşti sigură că nu ne înşelăm? Eşti sigură că e adevărat?

— Vrei să fie adevărat? îl întrebă ea în şoaptă.

— Vreau să dureze. Să nu se termine. Să nu mă întorc.

— Unde?

El făcu un gest vag cu mâna, arătând ceva dincolo de fereastră, dincolo de noapte...

Erau la masă toţi trei, tăcuţi. Se auzea numai pasul greu al lui Hagen, care le aducea pâine şi vin. Un butuc de jar se prăbuşi în cămin cu un zgomot surd. Întoarseră toţi trei capetele într-acolo: flăcările, un moment înviorate, se linişteau uşoare pe o grămadă arzătoare de cărbuni şi cenuşă.

De afară, sub fereastră, se auzea o răsuflare grea, ca de urs.

— E Faffner, spuse Gunther. Nu poate să doarmă.

Simte că se întâmplă ceva neobişnuit.

Era la masă între Nora şi Paul. Se uita la unul şi la celălalt cu o privire gravă, în care ochii lui albaştri îşi pierdeau zâmbetul.

— Mi-ar fi greu într-adevăr să vă spun cât de neobişnuită este venirea voastră aici... cât e de neobişnuită pentru noi trei, pentru Hagen, pentru Faffner, pentru mine...

Se ridică de la masă, se duse spre fereastră şi rămase acolo câtva timp, cu fruntea lipită de geam, uitându-se afară, în noapte.

Cu o voce schimbată, spuse ca pentru el, şoptind, parcă ar fi fost un descântec:

“Wanderer tritt still herein;
Schmerz versteinerte die Schwelle.
Da erglänzt în reiner Helle
Auf dem Tische Brot und Wein” [1]

Se lăsă apoi o tăcere adâncă, după care Nora îl întrebă, tot în şoapte;

— Ce este?

— Un poem. A fost scris mai demult, de un austriac tânăr, mort în război. Se cheamă *Ein Winterobend... O seară de iarnă...* Şi întorcându-se spre ei, îi întrebă: Nu vi se pare că seamănă cu seara aceasta?

[1] „Călătorule intră tăcut;
Durerea-mpietri acest prag
Aici, strălucind în lumina curată,
Stau pâinea şi vinul pe masă” (germ.)
Georg Trekl (1887 – 1914), cunoscut poet expresionist

X

DIMINEAȚA ERA ÎNNORATĂ, DAR fără ceață. Ningea liniştit. Zăpada ştersese în timpul nopții paşi şi urme din seara trecută.

Paul o găsi pe Nora afară, de vorbă cu Hagen. Faffner era culcat la picioarele lor. Când îl văzu pe el, se ridică încet, cu o lene majestuoasă de leu adormit. Hagen îi spuse un cuvânt într-o limbă neînțeleasă, şi câinele se culcă la loc, cu botul pe labele dinainte.

— Ai dormit unsprezece ore, îi spuse Nora lui Paul.

— Numai atât?

Avea într-adevăr impresia că dormise câteva nopți într-una singură: un somn lung, cât o iarnă.

Nora îi făcu semn să vorbească încet.

— Doarme Gunther.

Şi îi arătă un mic turn cu fereastră, izolat parcă de restul cabanei, unde era camera băiatului.

Cabana era făcută din piatră şi bârne, cu obloane verzi şi acoperişuri roşii, dar amândouă culorile erau închise, un verde de brad întunecat şi un roşu ars, stins. Numai perdelele de cretonă aduceau lumină la ferestre, ca nişte glastre cu flori.

Schiurile erau pregătite de drum. Pe ale Norei le căutase Hagen în pădure, de cum se făcuse lumină, şi le găsise departe, într-un luminiş, cu boturile agățate de nişte jnepeni. Bastoanele însă rămâneau pierdute. Hagen îi făcu Norei cu briceagul, din două crengi de brad, bastoane noi şi se căznea să le fixeze în vârf două cercuri mici de alun.

— Până mâine cred că vă puteți folosi de ele. Mâine mă

duc eu la Braşov după târguieli şi vă cumpăr altele.

În lumina de dimineață, Hagen era tot întunecat. Avea pe umeri aceeaşi pelerină de stofă cenuşie, cu gluga lăsată pe spate.

“Seamănă cu un pădurar şi cu un preot în acelaşi timp”, gândea Nora, neîndrăznind să-l privească bine în ochi. Vorbea rar, apăsat, cu anumită împiedicare. Obrazul eră palid, încadrat de o barbă neagră, aspră, rău pieptănată.

— E mai bine să vă puneți schiurile de aici, zise el. Cu piciorul nu se poate merge. Zăpada e prea mare.

Paul se simțea pe schiuri ca pe o punte îngustă, pe care mergi în vârful picioarelor.

— Nu aşa, Paul, îi strigă Nora. Calcă pe schiuri cu toată greutatea. Ai încredere în ele.

Veni lângă el şi-l apucă cu mâinile de umeri, trăgându-l în jos.

— Lasă-te greu pe tocuri şi pe toată talpa. Nu trebuie să te clatini.

Îi arătă cum să facă primii paşi pe zăpadă, făcând ea însăşi mişcările încet, descompuse.

— Suntem pe teren plat aici. Prin urmare, e exclus să aluneci sau să cazi. Mergi liniştit şi mai ales mergi ferm. Împingi întâi schiul drept înainte cu genunchiul îndoit şi cu piciorul stâng bine întins. Aşa! Acum, trage schiul stâng până în dreptul celuilalt... bun!... şi împinge-l pe el înainte... Perfect.

— Asta e totul?

— Deocamdată, spuse Nora râzând.

Paul era totuşi încurcat.

— Cu bastoanele ce fac?

— Te sprijini pe ele, dar nu prea mult. Mai mult te ajuți, când tragi piciorul dinapoi înainte. Fă câțiva paşi aşa cum te-am învățat, şi să vezi că mişcarea se potriveşte de la sine. Hai să vedem.

Paul simți asupra lui ochii profesoarei. “Numai de n-aş greşi”, îşi zise, uitându-se la vârful schiului drept. Era ca

un elev scos la lecție.

Porni încet, cu mare atenție. Zăpada era moale, afânată, şi în primul moment el avu impresia că schiurile se scufundă, dar pe urmă le simți alunecând fără zgomot, fără rezistență.

Nora venea în urma lui, controlându-i mişcările.

— Brațele prea depărtate. Ține-le mai aproape de corp, aproape lipite... Da, aşa e bine, dar acum sunt prea țepene... Mergi mai liber, mergi mai simplu...

Hagen îi însoți câtva timp, ca să le arate drumul. Pe urmă, după ce-i scoase într-o mică poiană, se opri.

— De aici, eu mă întorc. Uitați-vă bine pe unde mergeți, ca să ştiți cum să veniți înapoi. De obicei, Gunther mănâncă la ora unu. Dacă întârziați, are să vă aştepte.

Rămase acolo, împreună cu Faffner, şi îi privi un timp cum se depărtau.

— Ştii ce mă sperie la omul ăsta? îl întrebă Nora în şoapte pe Paul.

— Ştiu. Pelerina lui neagră.

— Nu. Ochii. Ochii lui albaştri.

Şi pe urmă, după o nouă tăcere, surprinsă de o asemănare pe care abia în momentul acela o găsea, adăugă:

— Are parcă ochii lui Gunther. La fel de albaştri.

Întoarseră amândoi capul. Hagen era nemişcat în acelaşi loc. Cu pelerina neagră pe umeri, părea, din depărtare, un trunchi de copac ars.

Terenul de schi din fața Turingului era plin de lume. Veniseră şi saşii de la S.K.V., în grupuri gălăgioase. Pe panta mare ce cobora imediat de sub vârful muntelui, se antrena o echipă de militari, pentru concursurile de la Predeal. Se vedeau de departe, ca nişte stele negre, căzătoare, pe un cer de zăpadă, întregul teren era ondulat de imense talazuri albe, ridicate spre cer şi oprite în loc, într-o mişcare încremenită de flux.

Nora şi Paul se opriseră pe o creastă de val.

— Aici ai să cobori. Paul.

— Crezi?

— Sunt sigură.

El se uită încurcat la panta ce se deschidea în fața lui. I se părea amețitor de dreaptă. “Am să cad”, îşi spuse în gând. Ar fi vrut să ceară un răgaz, o amânare. Nu era prea greu pentru început? N-ar fi fost mai cuminte să înceapă cu lucruri mai simple? Ridică privirea spre Nora, dar nu îndrăzni să-i spună nimic. Citea pe figura ei o neîndurare de profesor, care a pus întrebarea şi acum aşteaptă răspunsul.

— Uite aici, Paul. Te laşi pe genunchi, ca pe două arcuri. Înțelegi? Ca pe două arcuri.

Îl privea drept în ochi şi rostea cuvintele aproape silabă cu silabă.

— Bastoanele le duci înapoi, cât mai înapoi. Ca să fi sigur pe ele, lipeşte mâinile de şolduri. Aşa. Capul înainte, umerii înainte, corpul înclinat… mai înclinat… Aşa… Schiurile. Unul lângă altul, perfect paralele… Acum pleacă…

“Mai am timp să mă opresc, îşi zise Paul. Mai am timp să rămân pe loc, mai am timp să…”

Schiurile porniseră încet, singure. Pe urmă, avu deodată senzația că nu le mai are în picioare. Un val de zăpadă venea vertiginos spre el. “Cad!” Ceva asurzitor, un tunet sau o mare tăcere acoperi totul.

Se dezmetici brusc. Era pe schiuri, în picioare, oprit pe loc. “Poate nici n-am plecat. Poate mi s-a părut.” Se uită în jur după Nora, ca să se convingă dacă într-adevăr n-a rămas lângă ea şi dacă tot acest vârtej, din care ieşea fără răsuflare, nu fusese doar un moment de amețeală. Ea îl striga de departe, de unde îi făcea semn cu mâna dreaptă ridicată în aer.

— Prin urmare, a fost adevărat, zise Paul măsurând cu ochii imposibila distanță.

Nora fu într-o clipă lângă el.

— Bravo, Paul, Sunt mulțumită de tine. Sunt mândră de tine.

Erau pe creasta unui alt val de zăpadă şi aveau înaintea lor o nouă pantă, mai lungă, dar mai puțin aspră decât cea dintâi.

— Pornim? întrebă Nora

— Pornim!

Se avântă, fără să mai aştepte semnalul ei de plecare. Din nou avu senzația că schiurile îşi pierd din greutate şi că el o ia înaintea lor, plutind sau căzând. Era o senzație de lumină intensă. Ceva îl izbi în frunte şi îl orbi. Un moment, nu-şi dădu seama dacă pluteşte mai departe sau a căzut. Pe urmă, simți că se rostogoleşte la vale, cu capul în zăpadă, cu picioarele în aer şi schiurile împiedicate unul de altul.

Când izbuti să ridice fruntea din zăpadă, Nora era aplecată peste el, râzând.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă el buimăcit.

— Nimic mai mult decât vezi: ai căzut.

— E grav?

— Nu e grav. E solemn.

Îl ajută să se ridice de jos şi-l scutură de zăpadă.

— Îți râzi de mine.

— Nu, dragă Paul, vorbesc foarte serios. Nimic nu e mai solemn la schi decât prima cădere. Schiul se învață căzând. Ai să cazi de aici încolo de zeci de ori, de sute de ori. Prima cădere, însă, asta a fost.

El se uită înapoi spre panta parcursă numai pe jumătate: lăsase în urmă două dâre paralele în zăpadă, ca două şine de tren, întrerupte în punctul căderii, ca şi cum acolo schiurile ar fi sărit de pe linie,

— Nu înțeleg de ce am căzut.

— Pentru că ții genunchii țepeni. Pentru că tragi umerii înapoi. Pentru că arunci mâinile înainte.

— Mai sunt şi alte motive?

— Mai sunt.

Se priviră o clipă drept în ochi, şi pe urmă izbucniră în râs, amândoi deodată. “Râsul ăsta nu i l-am mai văzut”, gândi Nora. Ar fi vrut să întindă mâna spre el, cu un elan de afecțiune pentru omul tânăr pe care îl descoperea în acea dimineață. Se opri însă la timp.

— Destul am glumit. Acum să mergem mai departe.

Spunea aceste cuvinte de “chemare la ordine” ca şi cum ar fi bătut cu creionul în catedră, ca să facă linişte în clasă. El o apucă de braț, oprind-o pe loc,

— Vreau să-ți spun ceva.

— Te ascult.

— Eşti profesoară.

— Da. Sunt.

Pe figura ei era un zâmbet de melancolie.

— Cum îți spun ție elevele tale la şcoală?

— Nu ştiu. Probabil: “Domnişoara de franceză”.

— Ei bine, eu îți voi spune la fel. “Domnişoara de franceză”. Domnişoara mea de franceză.

— Nu. Tu îmi vei spune mai simplu: Nora. Sau, dacă vrei, Nora ta.

Se întoarse scurt pe schiurile ei şi porni la vale într-un nor de zăpadă.

“Eşti absurdă, Nora, eşti absurdă. De ce spui lucruri stupide? De ce te laşi dusă de vorbe? Ce o să creadă omul ăsta despre tine? Unde e pactul sportiv pe care l-ai încheiat cu el? Unde e discreția ta? Unde e pudoarea ta?”

Ar fi vrut să plângă. Ajunsese jos la marginea terenului, lângă pădure, într-o singură clipă şi ar fi vrut să se arunce într-o cursă de zece ori mai amețitoare, ca să uite, ca să fugă de ea, ca să se pedepsească.

Abia îl mai zărea în punctul unde-l lăsase, nemişcat, pierdut între schiori care urcau şi coborau pe lângă el. O urmărise probabil cu privirea de-a lungul vertiginoasei ei coborâri şi avea încă ochii ațintiți spre ea, căci, iată, ridicase acum chipiul şi îi făcea semn, agitându-l.

Dinspre vârful muntelui, echipa de militari cobora în grup, spre cabană, tăind terenul de-a curmezişul, ca o avalanşă. Norul de zăpadă stârnit de trecerea lor îl acoperise şi pe el, şi acum nu mai era de găsit. Nora îl căuta cu atenție pe linia depărtată, unde-l ştia, când îl văzu deodată răsărind mult mai aproape, pe o ridicare de teren pe care o urcase nu se ştia cum din partea cealaltă şi o cobora acum repede.

— Prea repede, zise Nora. Mult prea repede!

Îl văzu căzând şi rostogolindu-se spre vale, dar ridicându-se imediat, alb de zăpadă şi pornind din nou, fără să se scuture şi parcă fără să se uite încotro aleargă. Se prăbuşi după primii cinci metri, şi pe urmă Nora îl căută zadarnic cu privirea. Grupuri de schiori îi tăiau trecerea şi îl acopereau.

“Ar trebui să-i ies înainte, să-l ajut”, îşi zise, dar el răsări din nou mult mai aproape, numai la câțiva metri de ea.

“În viteza cu care vine, n-are să se poată opri.” La un pas de ea, el se lăsă să cadă.

— De câte ori ai căzut?

— De cinci ori.

— Cum e?

— Este...

Nu ştiu cum să continue. Căuta un cuvânt pe care nu-l găsea. Pe urmă îi spuse râzând:

— Aş vrea să chiui. Aş vrea să strig.

— Strigă.

Întoarse capul spre pădure, îşi duse mâinile la gură şi scoase un strigăt prelung: Uuuuuu... Nimeni nu răspundea din pădure, dar strigătul lui răsuna departe printre brazi.

— Şi acum, zise Nora, să revenim la vorbirea articulată. Spune, cum e?

— Nu ştiu cum să spun. E ceva care întrece cuvintele mele. E ceva intens. E o mare lumină... Cred că sunt beat.

Se trânti în zăpadă cu brațele deschise şi se rostogoli de câteva ori, ca în iarbă.

Un schior venea dinspre Turing şi opri lângă ei.

— Bună vremea?

Era sasul roşcat, întâlnit în ajun la S.K.V. “Omul cu ochi de viezure”, îşi aminti Nora.

— Aşadar, tot ați găsit loc la Turing? Drept să vă spun, nu prea credeam că o să găsiți. N-am vrut aseară să vă descurajez, dar…

— Nu stăm la Turing, îi tăie vorba Nora.

Şi se întrebă în gând: “Ce o fi având azi că e atât de vorbăreț?”

— Nu la Turing? Dar unde?

Ea făcu un gest nelămurit, în sus, spre poiana Trei Fetițe…

— O cabană acolo…

— Cabana lui Gunther?

Nora nu răspunse, dar omul întrebă încă o dată, plin de neîncredere:

— Cabana lui Gunther?

Era în vocea lui o expresie de uimire, pe care ochii mici, metalici, neexpresivi n-o înregistrau, dar pe care sprâncenele mari, albite o spuneau cu o ridicare exagerată.

— Dacă ar şti bătrânul Grodeck!… zise el pe gânduri. Pe urmă porni pe schiuri mai departe.

Nora nu avu timp să-l întrebe nici cine era bătrânul Grodeck, nici ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi ştiut.

“Ciudate lucruri”, gândi ea.

Aveau acum de urcat întreaga pantă înapoi. Nora îi arătă lui Paul cum trebuie să meargă în zigzaguri mari, de la dreapta la stânga şi cu muchia schiului înfiptă oblic în zăpadă.

— Urci în trepte mici. Fiecare pas să fie o treaptă pe care ți-o tai singur în zăpadă.

El mergea înainte, dar când ajungea, pe dreapta sau pe stânga, la marginea terenului şi trebuia să schimbe

direcția, se temea să nu fie luat la vale şi să nu alunece cu coada schiurilor în jos.

Schiurile trebuiau întoarse acolo cu o mişcare de foarfecă, pe care Nora i-o arătă în mişcări descompuse, dar pe care, deşi teoretic i se părea foarte simplă, el nu o putea face. Era un moment în care unul din schiuri trebuia aruncat în aer, întors brusc şi pe urmă adus lângă celălalt, totul petrecându-se într-o singură secundă. Până acolo, lucrurile mergeau foarte bine, dar în acea clipă de suspendare pe un singur schi, Paul îşi pierdea echilibrul şi cădea.

— Eu renunț, zise el, după câteva încercări. Se trântise în zăpadă şi îşi încrucişase brațele.

— Eu însă nu renunț, răspunse Nora. Te rog să te ridici şi să faci o întoarcere corectă. Nu plecăm de aici până nu o faci.

Se întoarseră la cabană după ora unu. Paul era flămând, obosit şi entuziast.

— Mai bine rămâneam pe teren. Am fi găsit ceva de mâncare la Turing.

— Ştii bine că nu se poate. Ne aşteaptă Gunther.

Gunther nu-i aştepta. Hagen le spuse că băiatul nu poate coborî la dejun şi îi roagă să mănânce fără el.

— E obosit. N-a dormit toată noaptea. Are nevoie de odihnă.

Nora voi să urce până în camera lui din turn, ca să-l vadă, dar Hagen o rugă să renunțe.

— Nu e nimic grav. Să-l lăsăm să doarmă. Dacă se odihneşte bine, seara va veni jos.

— Se întâmplă lucruri ciudate în casa asta, zise Nora la masă.

— Ciudate? întrebă Paul. Nu văd.

— Tu nu vezi nimic acum, dragul meu.

— Ai dreptate. Sunt amețit, sunt beat.

Avea înaintea ochilor numai întinderi albe de zăpadă, pe

care se vedea zburând. Închise ochii şi încercă să suspende în el orice gând, ca în acea fulgerătoare senzaţie de plutire, de zbor, de cădere. Ce era de neimaginat, de neregăsit, era tăcerea adâncă ce se făcea în el în acel moment.

— Din fericire, nu durează, spuse deodată cu glas tare.

— Ce? întrebă Nora surprinsă.

— Nu ştiu cum să-ţi spun. Căderea. Zborul. Şocul. E o singură secundă. Dacă ar fi două, poate am muri.

Nora îl privi cu un surâs potolit. Cunoştea şi ea acest delir al primei zile de schi şi ştia că va trece. Dar îi plăcea să vadă pe figura lui obosită această izbucnire de lumină, îi plăcea să asculte copilăroasa lui exaltare.

— E ameţitor, Nora. Nimic în lume, nici vinul, nici muzica, nici iubirea... nu, nici iubirea, nimic, nimic nu aduce atâta lumină. Mă întreb dacă e posibil, mă întreb dacă sunt eu, mă întreb dacă miracolul mi se întâmplă mie.

“Ce tânăr e”, se gândea Nora. O speria puţin prea marea lui fericire, dezordonata lui bucurie. Se simţea lângă el prea rezonabilă, prea împăcată. “Poate prea bătrână”, îşi zise cu zâmbetul ei de profesoară.

Paul voi să plece îndată după-masă. Abia aştepta să ajungă din nou pe terenul de exerciţii.

— Să ne grăbim cât e lumină. La patru se întunecă.

Mergea înainte pe schiuri, cu paşi lungi. Nora, din urmă, îi corecta ţinuta, făcându-i mereu aceleaşi observaţii.

— Braţele mai apropiate... Capu-l sus... Nu te uita la schiuri... Priveşte drept înainte...

Din toate părţile, zarea era închisă de o perdea alburie de nori.

Nora se oprise pe loc.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Paul, mirat că nu mai aude din urmă glasul profesoarei.

— Nimic. Ascult.

Ningea pe toată Ţara Bârsei, pe toată valea Timişului,

zeci de tone de zăpadă cădeau în fiecare moment, într-o nesfârşită tăcere.

— Totdeauna m-a îngrozit gândul că aş putea muri de înec, spuse Nora. Potopul cred că a fost ceva dezgustător. O lume care moare înecată. O aud cum gâlgâie, cum se zbate în umezeală, în putreziciune. Dar un potop de zăpadă mi-ar plăcea. Să dormi, să mori în zăpadă, nimic nu poate fi mai frumos, mai curat. E moartea pe care o aleg.

— Se poate, zise Paul. Dar eu aleg viața. Ieri aş fi murit bucuros. Mi se pare că ți-am şi propus. Astăzi însă vreau să trăiesc.

— Şi eu, râse Nora.

Se priviră cu seriozitate, ca pentru un legământ, ca pentru o mare hotărâre comună.

Ajunşi din nou la Turing-Club, Paul ar fi vrut să reînceapă imediat cursele lui de dimineață, dar Nora îl opri.

— Trebuie să facem un program de instrucție. Până acum te-ai jucat, dar acum e timpul să înveți.

Entuziasmul lui Paul scăzu dintr-o dată.

— Ce vrei să învăț? îmi ajunge cât ştiu.

Spusese aceste cuvinte aproape răstit. Era în el un fel de rea-voință de elev leneş, pe care Nora o cunoştea, de la şcoală, prea bine ca să se sperie, sau ca să se supere. Prefera să treacă mai departe, ca şi cum n-ar fi băgat de seamă.

— Începem cu un exercițiu de plug. Plugul este o frână. Te ajută să-ți micşorezi viteza, ba chiar, dacă viteza nu e prea mare, să te opreşti. Mişcarea e foarte simplă, în loc să mergem cu schiurile paralele, le deschidem într-un unghi, cu vârful înainte. Să te uiți cu atenție cum fac eu, şi pe urmă vom încerca împreună.

Nora porni în poziția de plecare, pe care i-o arătase dimineața, dar, când începu să ia viteză, îndoi şi mai mult genunchii şi depărtă schiurile unul de altul în partea dinapoi, apropiindu-le însă şi mai mult în față. Cu vârfurile unite, cele două schiuri se deschideau ca două lame de

foarfece, iar alunecarea se încetini automat, împiedicată parcă de o frână.

— E greu? întrebă Nora.

— Nu. Am impresia că e simplu.

Era totuşi mai greu decât i se păruse privind, căci de la prima încercare căzu. În momentul în care voise să depărteze schiurile unul de altul, simţise în gleznă o rezistenţă neaşteptată, ca şi cum cineva i-ar fi pus piedică.

Se ridică din zăpadă fără niciun cuvânt şi porni din nou. Schiurile i se păreau nespus de uşoare, zăpada era moale şi adâncă, senzaţia de alunecare la vale era ca o delicioasă plutire – dar glasul Norei îl chema la datorie: plug! plug!

Încercă din nou să deschidă schiurile şi din nou simţi aceeaşi rezistenţă, care îl aruncă la pământ.

Începea să-i fie necaz pe Nora, pe zăpadă şi mai ales pe acest blestemat “plug”, care nu mergea.

— De ce cad?

— Pentru că greşeşti. La schi, lucrurile sunt foarte simple: cine greşeşte cade.

Ar fi vrut să obţină de la el un surâs, dar el nu primi să glumească. Cu cozorocul căzut pe ochi, cu tunica plină de zăpadă, cu schiurile împiedicate unul de altul, era ca un elev supărat.

— Să începem din nou, Paul. Cu mai multă atenţie. Trebuie să te laşi cu toată greutatea pe amândouă schiurile. Când intri în plug, nu întoarce schiul pe muchie: lasă-l plat cu toată talpa pe zăpadă.

Paul se răzvrăti.

— Nu, Nora, nu mai vreau. E prea complicat. Nu vreau să mai învăţ. Cât ştiu mi-e de ajuns. Vreau să alerg. Vreau să cad. Ca azi-dimineaţă.

Porni repede, de teamă să nu-l oprească ea, cu schiurile paralele, înclinat deasupra lor şi cu braţele deschise larg, ca două aripi. După primul avânt, simţi că nu mai e stăpân pe mişcările lui, că nu mai poate nici întoarce, nici opri şi că e prins într-un vertiginos zbor. Din nou aceeaşi lumină

albă, intensă îl copleşi. Dincolo de această lumină nu mai era nimic – nici el, nici lumea. Imagini răzlețe – un pom, încă unul, o fată, un fanion roşu – treceau pe lângă el într-o nebunească viteză şi piereau în urma lui ca într-un vis.

Nu-şi dădu seama când a căzut. Câteva secunde i se păru că zborul continuă. Era în el o mare lumină, care nu se stingea.

Nora era deasupra lui, tăcută, aşteptându-l să se dezmeticească. Paul o întrebă râzând.

— Acum ai să mă cerți, nu?

— Nu.

Se trânti în zăpadă, lângă el, şi îl apucă prieteneşte de braț.

— Ascultă-mă, Paul. Sunt două mari primejdii la schi: să crezi că e foarte greu şi să crezi că e foarte uşor. Schiul nu e nici atât de greu cât credeai tu ieri, dar nici atât de uşor cât crezi azi. Ceea ce faci tu nu e nici măcar un act de curaj: e o nebunie. A face schi nu însemnează să aluneci orbeşte la vale. Trebuie să fi stăpân pe viteza ta. Să poți opri când vrei. Să poți întoarce când trebuie. Dacă vrei să te sinucizi, spune-mi. Cunosc alte metode mai sigure.

Vorbea cu vocea ei egală, calmă, de profesoară. Paul o asculta supus.

— Spune ce vrei să fac, şi voi face.

— Trebuie să mă asculți. Trebuie neapărat să mă asculți. Vreau să fac din tine un bun schior. Poate că toată viața ta de aici încolo depinde de acest lucru...

Nu i se părea exagerat s-o audă vorbind astfel, într-adevăr, dacă schiul era această mare lumină, pe care câteva secunde, numai, o trăise într-adevăr, poate că o întreagă viață putea începe din nou.

— Ne întoarcem la plug? întrebă Paul resemnat.

— Da, ne întoarcem. Şi nu-l lăsăm până nu-l ştim. O dată, de zece ori, de o sută de ori. Promiți?

— Jur.

Se întoarseră la cabană târziu, pe întuneric. Hagen îi aştepta în faţa casei, cu un felinar pe care îl agita printre brazi, ca să le arate de departe drumul. Faffner îi întâmpină mârâind prieteneşte.

În casă era cald, focul ardea cu flăcări mari în cămin. Un miros de ceai şi de foi de tutun îi dădea căldurii ceva aromat, adormitor.

— Unde e Gunther? întrebă Nora.

Hagen nu răspunse la întrebare, dar îi întinse Norei o hârtie.

— Gunther vă trimite asta.

Nora desfăcu hârtia şi citi: “*Mi-a spus Hagen că aţi întrebat de mine. Vă mulţumesc. Îmi pare rău că nu pot coborî nici astă-seară. Vă rog să rămâneţi. Sunt fericit că vă aflaţi aici. Cred că mâine vă voi putea vedea.*”

Nora ridică o privire întrebătoare spre Hagen.

— E bolnav?

— Nu e bolnav. E obosit.

Era vădit că omul nu vrea să spună mai mult. Nora îl privea cu oarecare teamă. “De ce am rămas singură cu ei?” Paul se urcase sus, ca să-şi schimbe hainele de schi, prea ude de zăpadă. Îl auzea umblând prin odaia de deasupra. Îi trecu prin minte un gând stupid, dar calmant. !Dacă strig, mă aude.”

Hagen îşi scoase pelerina de pe umeri şi rămase în surtucul lui negru de postav. “Are ochi aşa de albaştri şi este totuşi aşa de întunecat!” gândi Nora. Era lângă etajera cu cărţi, în faţa acelui portret delicat de femeie, la care se uitase şi aseară.

— E mama lui Gunther?

— Da. E tânără doamnă Grodeck.

“Are ochii lui Gunther, dar nu are privirea lui”, îşi spuse Nora, amintindu-şi expresia de tandreţe pe care o avusese băiatul privind acelaşi portret.

— Nu vine pe aici?.

— Cine?

— Doamna Grodeck! Tânără doamnă Grodeck, cum spui dumneata.

Hagen nu răspunse. Întrebarea părea că-l nelinişteşte.

— Mă duc să văd ce face Gunther, zise el deodată.

Poate are nevoie de mine.

Nora se duse spre fereastră şi rămase acolo câtva timp pe gânduri. Nici nu-l auzi pe Paul când coborâse scările şi se apropiase de ea. Tresări cu o mişcare de spaimă când el îi puse mâna pe umăr.

— Ce e cu tine, Nora? Ce s-a întâmplat?

— M-ai speriat. Nu ştiam că eşti tu.

— Dar cine putea fi?

— Nimeni, desigur. Dar sunt atâtea lucruri stranii în casa asta.

— Ce fel de lucruri stranii?

— Nu ştiu bine. Băiatul din turn, care nu coboară şi pe care e interzis să-l vedem. Omul cu pelerina neagră, care nu răspunde la întrebări. Portretul despre care nu e voie să întrebi pe nimeni…

Afară, câinele, care auzise voci, veni prin zăpadă până sub fereastră şi se ridică cu labele pe zid, privindu-i prin geam cu ochii lui buni, umezi.

Nora îi deschise uşa.

— Intră, Faffner, înăuntru. Poate că ştii tu să ne spui ce se petrece aici.

Câinele se lăsă mângâiat pe blana lui de urs, pe botul lui mare, somnoros. Lângă urechea dreaptă, pe jumătate ruptă, avea o cicatrice, care urca până sub grumaz.

— Eşti şi tu un om păţit, îi spuse Nora şi îl trase lângă fotoliul ei, aproape de cămin.

Cu Faffner lângă ea, se simţea apărată fără să ştie bine împotriva cui. Ar fi vrut să rămână acolo în fotoliu, ore întregi…

Masa de seară ţinuse mult. Mâncaseră în doi, serviţi de Hagen, într-o tăcere pe care n-o întrerupea decât clinchetul farfuriilor şi uneori mârâitul câinelui adormit lângă cămin.

— Dacă vă duceți la culcare, le spuse Hagen, lampa cea mică de pe etajeră nu e nevoie s-o stingeți. De obicei rămâne aprinsă toată noaptea.

Îl auzeau acum cum închidea obloanele de afară, la ferestre şi la uşi.

“E aşa de târziu? se întreba Nora. Va trebui într-adevăr să mergem la culcare?”

Se gândea cu puțină nelinişte la momentul acela, îşi aduse aminte că totuşi Paul era un străin sau cel mult un camarad. Noaptea lor de dragoste, singura lor noapte de dragoste, fusese o întâmplare, o neînțelegere, un lucru uitat, asupra căruia nu voia să revină. Legase cu el, la plecare, cu cea mai sinceră bună-credință, un pact sportiv, un pact bărbătesc, şi era hotărâtă să-l țină. Noaptea trecută dormiseră unul lângă altul ca doi soldați după un marş lung, doborâți de oboseală. Dar acum îi era frică de noaptea care venea şi care-i găsea treji, cu ochii deschişi.

Pentru prima oară îi păru rău că n-au rămas în dormitorul comun de la Turing-Club. Acolo, cel puțin, lucrurile ar fi fost clare, fără primejdie, fără ispită...

— E târziu, Nora, spuse Paul venind spre ea. Nu ne culcăm?

Punea întrebarea cu simplitate, fără nelinişte, fără nerăbdare. Era ceva sigur în el, ceva împăcat.

Ea nu ştiu cum să răspundă. Nu ezita, dar nici un găsea gestul sau cuvântul cu care să-l urmeze.

— Să primim lucrurile aşa cum vin, spuse tot el. Să ne lăsăm puțin în voia lor, vrei?

O cuprinse în brațe şi o sărută lung pe ochi, pe buze. Nu era un sărut pasionat, dar era un sărut cald, greu.

XI

A DOUA ZI, NORA ÎL CĂUTĂ LA Turing-Club pe sasul roşcat de la S.K.V. Era hotărâtă să intre în vorbă cu el şi să-i pună întrebări precise despre “misterele Grodeck”.

Dar omul era de negăsit. Pe terenul de exerciții erau zeci de schiori – mai mulți chiar decât în ajun – şi ar fi fost greu să descopere între ei pe omul cu ochi de viezure. Nici nu ştia cum îl cheamă.

— Ar trebui, la prânz, când mergem spre casă, să facem un ocol pe la cabana Saşilor. Poate dăm de el.

— Să facem! acceptă Paul.

— Dar să ştii că nu e uşor. Avem de coborât până acolo o pantă destul de repede, şi drumul e foarte umblat. La fiecare pas, te loveşti de altcineva. Te iau cu mine numai dacă lucrezi serios toată dimineața.

Paul primi cu supunere îndârjită. “Voi învăța, voi învăța”, îşi spuse în gând. Îşi descoperea ambiții mari, copilăreşti. Ar fi vrut s-o uimească pe Nora, s-o dezarmeze, s-o întreacă.

“Plugul” mergea acum destul de bine, mai ales când viteza nu era prea mare. În viteză mare însă, îi era imposibil să deplaseze schiurile de pe linia lor. Avea în glezne o senzație de încleştare. Privea cu o ciudată şi neputincioasă fascinație spre botul schiurilor, îşi dădea seama că e prins într-o cădere, care se accelerează cu fiecare secundă, şi îi era totuşi cu neputință să transmită

schiului acea simplă apăsare care l-ar fi făcut să derapeze spre dreapta sau spre stânga şi să se smulgă vitezei.

— Trebuie să învăţăm virajele, spuse Nora. Începem cu cele mai simple: virajele din plug. Pentru cursa noastră de la prânz, ne vor ajunge. După-masă sau mâine, o să încercăm lucruri mai grele.

Lui Paul i se păreau şi acestea destul de grele. Explicarea teoretică era totdeauna simplă ("Laşi greutatea pe unul din schiuri, îl liberezi pe celălalt, şi întoarcerea se face automat"), dar când trebuia să aplice lucrurile elementare pe care le învăţase, se lovea de piedici neaşteptate şi, pentru el, de neînţeles.

Lucră toată dimineaţa sub controlul Norei, repetând mereu aceleaşi întoarceri spre dreapta şi spre stânga. Era un antrenament aspru, meticulos, fără frumuseţe, fără glorie. Unde erau eroicele lui avânturi din ajun? Unde era strigătul acela de libertate, explozia aceea de bucurie?

Nora îi oprea cu severitate cele mai timide elanuri.

— Nu e bine. Înapoi.

Îl obliga să înceapă de zeci de ori aceeaşi mişcare. Îi dădea ordine scurte, seci, încăpăţânate. "Ca un ofiţer maniac", gândi Paul cu necaz, dar se hotărâse să primească totul fără răzvrătire.

— La loc. Nu e bine. Încă o dată.

Se uită pe furiş la ea. Era serioasă, atentă, severă. Nimic n-o amintea pe femeia caldă, senzuală şi puţin tristă, care dormise toată noaptea în braţele lui. Până şi gândul acesta i se părea acolo, pe terenul de schi, imposibil. Era un gând tulbure, somnoros, leneş, care trebuia alungat.

Fata aceasta cu tunica albastră, cu gesturile sigure, cu vocea fermă era un om cuminte.

Paul se opri în mijlocul exerciţiului început, se apropie de Nora şi o bătu băieţeşte pe umăr.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea surprinsă.

— Nimic. Voiam doar să-ţi spun că eşti un bun camarad.

Nora rămase puţin nedumerită, căci neaşteptatul lui gest

nu intra în seria ei de gânduri.

Pe urmă răspunse cu simplitate:

— Ştiu.

Până la S.K.V., Paul căzu de nenumărate ori. Nimic din ce învățase pe teren nu-i mai servea acum. Lucruri pe care sus, la Turing-Club, reuşea să le facă destul de corect deveneau acum din nou imposibile.

Dinspre vârf coborau grupuri de schiori, pe acelaşi drum îngust, marcat eu triunghiuri galbene. Îi auzea chiuind în urma lui, de la mari distanțe, şi pentru că nu se putea feri la timp din calea lor, se arunca singur în zăpadă, la marginea drumului, lăsându-i să treacă.

Ajunse la S.K.V. alb de sus până jos, obosit de prea multe căderi şi totuşi bucuros de cursa făcută.

— Nu-mi spune nimic, Nora. Ştiu tot: am făcut o mie de greşeli. Îți promit că data viitoare nu le mai fac.

Omul cu ochii de viezure era în curtea cabanei cu un topor în mână şi despica butuci mari de stejar, pentru foc.

— Nu mai locuiți la Gunther? îi întrebă zărindu-i.

— Ba da, răspunse Paul, dar am trecut pe aici să ne mai încălzim. Nu vii cu noi înăuntru, să bem un pahar cu vin fiert?

Intrară toți trei în cabană, aceeaşi cabană care prima oară li se păruse atât de duşmănoasă. Până şi omul cu ochii de viezure era acum mai prietenos.

— Ce face pictorul nostru? întrebă el.

— Care pictor?

— Gunther.

— E pictor?

Omul izbucni în râs. Avea un râs ciudat, care îi încrețea toată fața, dar îi lăsa ochii fără expresie, ca pe nişte bile mici de sticlă.

— Aşa zice el: că e pictor.

Pe urmă deveni dintr-o dată serios şi spuse clătinând din cap:

— Băiatul ăsta e o nenorocire pentru familia Grodeck.

— Cunoşti familia? întrebă Nora.

— Cine nu o cunoaşte? Familia Grodeck!

Cele două cuvinte le rostea cu solemnitate, cu respect, speriat parcă de importanţa lor: “familia Grodeck”.

— Gândiţi-vă bine. Nu se poate să nu fi auzit de ei. Uzinele Grodeck. Fabricile Grodeck. Pădurile Grodeck.

Rămase o clipă gânditor, ca şi cum le-ar fi cântărit pe toate.

— E o mare avere.

Spunea acest lucru cu un nesfârşit respect, cu un fel de teroare uimită.

— Nu ştiu ce are să se întâmple cu familia Grodeck şi cu toată averea lor dacă intră pe mâna lui Gunther. Băiatul ăsta are să-i nimicească.

— E averea lui?

— Bine nu ştiu nici eu. Nimeni nu ştie. Când familia Grodeck vrea să tacă, nu scoate nimeni niciun cuvânt de la ei. Se zice totuşi că averea îi vine băiatului. Vedeţi, când a murit tânără doamnă Grodeck...

— Mama lui Gunther?

— Da.

— E moartă?

— Da. De astă-vară.

Nora revăzu în gând portretul de pe etajeră şi îşi aminti privirea intensă a băiatului. “Locuieşte aici?” îl întrebase. Întrebarea i se părea acum dureroasă. Ar fi vrut să o poată şterge din memorie, ar fi vrut să-şi ceară iertare.

Omul din faţă continua să povestească. În mod vădit, afacerile Grodeck îl pasionau.

— Când a murit, zic, tânără doamnă Grodeck, Gunther era la München. Se zicea că studiază pictura. L-au chemat în ţară, dar îndată după înmormântare a plecat din nou. A fugit. Familia ar fi vrut să-l ţină aici, să-l facă inginer... E nevoie de un inginer în familia Grodeck. O avere ca asta nu merge singură. Dar vă spun că băiatul e nebun. S-a urcat

pe munte să clădească, în pădure, cabana pe care o ştiţi. De atunci nimeni nu l-a mai văzut. Nu primeşte pe nimeni. De asta m-am şi mirat când mi-aţi spus că locuiţi acolo. Nu-mi venea să cred. Dacă ar şti bătrânul Grodeck…

— Bătrânul Grodeck cine e?

— Tatăl lui Gunther.

— De ce-l numeşti pe el "bătrânul Grodeck", şi pe soţia lui "tânără doamnă Grodeck"?

Întrebarea îl surprinse, şi un moment îl puse pe gânduri.

— Ai dreptate. Nu m-am gândit niciodată la asta. Dar aşa li s-a spus întotdeauna. *Der alte Grodeck* [1] şi *Die junge Frau Grodeck* [2] Nu ştiu de ce. La drept vorbind, nici ea nu era foarte tânără, nici el nu e prea bătrân. Erau veri primari când s-au luat. Pe ea tot Grodeck o chema ca domnişoară. Averea era a ei, şi acuma se zice că-i rămâne lui Gunther. Deocamdată nu e primejdie. Câtă vreme băiatul e minor, tot bătrânul Grodeck face ce vrea… Pe urmă o să fie mai greu, da, da, pe urmă… Clipea des din ochii lui mici şi îşi mângâia cu îngrijire barba roşcată.

— Dar cu Hagen ce e? întrebă Nora fără ocol. Omul râse din nou, cu râsul lui ciudat.

— Am spus eu că e ceva cu Hagen? Aţi auzit ceva despre el? Ehei, multe s-or fi auzind, dar cine le crede…

Râdea drăceşte, cu ochii mici sub sprâncenele stufoase, arcuite cu subînţeles.

Îşi luă toporul, pe care îl rezemase de scaun, şi se ridică.

— Mă duc să-mi sparg butucii. Destul am vorbit pe ziua de azi.

De la S.K.V. Se deschidea prin pădure un drum lateral spre poiana Trei Fetiţe, drum neted şi regulat, cu bănci pe margini, ca o alee de parc. Zăpada acoperise acum totul, îngropând bănci şi pietre. Drumul, pustiu, neumblat, abia

---

[1] Bătrânul Grodeck (germ.)
[2] Tânăra doamnă Grodeck (germ.)

se mai putea ghici printre brazi.

Panta era uşoară, abia simţită. Schiurile alunecau cu un foşnet mătăsos. Nu era nevoie de nicio frână, de niciun efort. Nora şi Paul coborau la distanţă mică unul de altul, în tăcere.

Cortina norilor cădea de o parte şi de alta, cenuşie, deasă, până jos, ca un zid. Braşovul, Râşnovul, întreaga Ţară a Bârsei erau la dreapta lor, acoperite de aburi, dispărute în nori.

Plecaseră dimineaţa de la cabană spre nord şi se întorceau acum pe la sud. Aproape că nu recunoşteau casa, văzută din spate, întărită cu metereze de zăpadă, ca o mică fortăreaţă. Faffner lătra mirat că aude zgomote dinspre pădurea pustie. Nora îl strigă, şi câinele îi recunoscu. Venea spre ei înotând prin zăpadă, cu botul ridicat deasupra valurilor albe, zbătându-se parcă să nu se scufunde.

Gunther le ieşi şi el în întâmpinare. Era palid, părea obosit, dar ochii îşi păstrau o sclipire de tinereţe, care îi lumina întreaga faţă.

— Dacă ai fost bolnav, de ce umbli cu capul gol în frig? îi spuse Nora. Vrei să te cert?

— Nu e frig deloc. Dar ceartă-mă. Îmi face plăcere. Pe mine nu mă ceartă nimeni.

Râdea luminos, copilăreşte. Pe urmă deodată deveni abătut. Avea asemeni treceri neaşteptate de expresie, de la mare exuberanţă la tăcere.

— Trebuie să vă cer iertare pentru purtarea mea. Sunt o gazdă rău-crescută. Dar ieri n-am putut să cobor. Vă mulţumesc că aţi rămas. Toată dimineaţa am fost neliniştit. Mi-era teamă că aţi plecat, că nu vă mai întoarceţi. Voiam să viu după voi, să vă caut, să vă chem înapoi. Nu ştiu unde mi-a ascuns Hagen schiurile… totdeauna mi le ascunde… Fără schiuri, pe zăpada asta mare, nu se poate umbla…

Era îmbrăcat într-o haină gri de sport, cu buzunare

mari. “E prea tânăr pentru hainele lui”, gândi Nora. Încerca din nou să şi-l închipuie îmbrăcat într-o uniformă de liceu. S-ar fi potrivit mai bine cu figura lui de copil, cu părul blond, care-i cădea pe frunte şi pe care-l ridica mereu cu un gest băieţesc de nerăbdare.

— Trebuie să mă ajutaţi să punem masa, zise el. Hagen e la Braşov. S-a dus după cumpărături. Diseară veţi avea ziare şi ţigări.

— De masă mă ocup eu, hotărî Nora. Voi staţi cuminte la locurile voastre.

“Cât e de femeie!” reflectă Paul. Devenea într-o singură clipă, cu uşurinţă, cu intimitate, “stăpâna casei”. Părea să cunoască toate acele lucruri străine şi s-ar fi spus că şi de o cunosc. Tăia pâinea cu un aer casnic, de obişnuinţă familiară.

— De ce nu ne-ai spus că eşti pictor? întrebă Nora pe Gunther în timpul mesei.

— Pentru că nu sunt.

Răspunsul băiatului era puţin răstit. Un val de sânge trecu peste fruntea lui palidă. Era în toată fiinţa lui o tresărire de mânie, de rezistenţă. Pe urmă, cu aceeaşi schimbare de expresie, faţa i se lumină din nou, într-un zâmbet ironic.

— Nu, nu sunt. Am fost. Am vrut să fiu.

Se făcu tăcere. O tăcere grea, care ţinu câteva lungi secunde şi din care nu ştiau cum să iasă.

Faffner veni la timp să-i salveze.

— Îi e foame, săracul. Trebuie să-i dăm de mâncare.

După-masă, Nora rămase singură cu Gunther. Paul îşi pusese schiurile şi făcea exerciţii de viraj, nu departe de cabană. Îl luase pe Faffner cu el, ca să-i ţină de urât.

Gunther, în fotoliul lui, lângă cămin, se juca mâzgălind cu creionul o foaie de bloc.

— Cred că te-am supărat, îi zise Nora. Te rog să mă ierţi. Sunt întrebări stupide, care fac rău şi nici măcar nu ştim

de ce.

Băiatul era calm. Desena, fără prea mare atenţie, un profil de femeie, pe care îl lăsa mereu neterminat şi îl începea din nou pe alt colţ al hârtiei. Zâmbetul lui era lipsit acum şi de tristeţe, şi de ironie.

— Trebuie să-ţi spun ceva, zise el, dar promite-mi că n-ai să te sperii.

— Nu promit, dar am să încerc, glumi Nora.

— Alaltăseară, când ai venit, ştii de ce ţi-am deschis? Ştii de ce te-am lăsat să intri?

Vocea îi era joasă, aproape şoptită. Întrebarea era pusă intens.

— Am crezut că eşti mama. Înţelegi? Mama.

Arătă cu mâna spre portretul de pe etajeră, fără să întoarcă însă capul într-acolo. Nora veni şi mai aproape de el. Ar fi vrut să-l mângâie.

— Ştiam bine că n-ai să te sperii. Crezi în fantome? Eu cred. Vezi, de când a murit mama, mereu o aştept. Mi se pare că va veni. Mă duc uneori la ferestre, deschid uneori uşa... Mă întreb de ce nu vine...

— Poate că este aici... spuse Nora simplu, fără să coboare glasul.

Înţelegea că despre acele lucruri trebuie să vorbească fără mister, cu familiaritate.

— Da... zise Gunther. Într-un anumit fel, este aici. Aici unde suntem noi: Hagen, Faffner, eu... Pe noi trei ne-a iubit... E aici, dar n-o văd. Aş vrea s-o văd, mi se pare că s-ar putea s-o văd... Ţi-am spus că eu cred în fantome. Mă gândesc la rochiile ei lungi, mă gândesc la părul ei blond, pe care-l pieptăna puţin demodat, deşi era aşa de tânără.

Nora se duse spre etajeră şi luă de acolo portretul. Îl privi de aproape cu multă atenţie. Buzele erau slab desenate, fruntea înaltă, tristă ca a băiatului, părul uşor fluturător pe tâmple.

În colţul dejos al portretului era scris cu creionul: *Mittwoch, den* 5 *Mai 1932. Gunther.*

— Era o zi cu mult soare, spuse Gunther. Țiu foarte bine minte. Purta o rochie albă, prima ei rochie albă din vara aceea. Făcusem, în glumă, mai multe schițe fără importanță. Voiam să le arunc. Ea le-a oprit pe toate, şi pe asta mi-a cerut s-o iscălesc. Îi plăcea să mă vadă desenând. Credea... credea că am talent. Credea că am să fiu pictor.

— Şi nu mai vrei să fi?,

— Nu pot.

— Totuşi, dacă a ținut ea... Poate că ar trebui, în amintirea ei...

Gunther se ridică din fotoliu cu o nouă izbucnire greu reținută.

Nora lovise încă o dată coarde oprite, porți închise.

Era uimitoare repeziciunea cu care băiatul acesta blond putea trece de la o expresie la alta, de la un sentiment la altul. Avea sufocări nervoase de o secundă, după care îşi regăsea luminosul lui zâmbet ironic.

— Ştii ce este o cardiogramă?

Nora nu înțelese întrebarea şi nu ştiu cum să răspundă.

— Stai să vezi, spuse Gunther.

Deschise un sertar, căută prin caiete, prin blocuri de desen şi scoase de acolo un sul mic de hârtie, pe care îl desfăcu în fața ei.

Era o hârtie groasă, lucioasă, de copie fotografică, pe care se vedea un dreptunghi negru, străbătut de două linii albe subțiri, care urcau şi coborau în zig-zag, descriind unghiuri mărunte. Părea să fie o inscripție de seismograf, aşa cum ținea minte că văzuse la şcoală, în cărțile de geologie.

— Vezi liniile astea albe? Sunt bătăi de inimă.

Surâdea mereu. Vorbea fără nelinişte, calm. După un moment de tăcere, adăugă:

— Bătăile mele de inimă.

Nora se gândi atunci la paloarea lui, la tresăririle lui nervoase, la acele subite schimbări de lumină şi umbră pe

figura lui de copil. Încercă să ia lucrurile cu uşurinţă, să nu insiste, să treacă peste ele.

— E o glumă, Gunther.

Îi spunea pe nume, fiindcă dintr-o dată îl simţea mai copil decât înainte, mai fără apărare.

El răspunse râzând, râs care nu avea nimic silit, nimic crispat.

— Sigur că e o glumă. Mai mult decât o glumă: o farsă. E cea mai teribilă farsă pe care puteam s-o joc familiei Grodeck.

Părea sincer amuzat de gândul acesta.

— Vezi, un pictor în familia Grodeck ar fi fost o ruşine. Un cardiac în familia Grodeck este un scandal. Asta se întâmplă pentru prima oară de când există Grodecki pe pământ. Inima lor a bătut totdeauna bine. A fost o inimă exactă.

Cuvântul îl amuza. Îl găsise în momentul acela şi îi făcea plăcere să-l repete.

— Da, da, o inimă exactă. O inimă care a bătut ca un ceasornic. Niciodată prea târziu, niciodată prea devreme. O inimă care bate un secol, două secole, trei secole şi n-o întreabă nimeni nimic. Inimile Grodeck sunt garantate. Solide şi discrete. Nu le aude nimeni.

Desfăcu din nou cardiograma şi îi arătă cele două linii albe, care urcau şi coborau. Urmărea cu degetul desenul lor fin, căderea lor ritmică.

— Vezi, unghiurile sunt mărunte şi egale. Aproape egale. Dar dacă te uiţi mai bine, bagi de seamă că din când în când linia sare puţin mai sus, şi pe urmă cade puţin mai jos. Nu e mare lucru. O zecime de milimetru, poate nici atât... Dar e de ajuns. De ajuns ca să se audă.

Ridică deodată capul deasupra cardiogramei şi o privi fix pe Nora.

— Dumneata n-o auzi? Eu da. Seara mai ales, noaptea mai ales. E ca un motor mic, ascuns. Când e linişte, în mijlocul nopţii, mi se pare că se aude în toată casa. O

inimă Grodeck care se aude... E de necrezut. Averile Grodeck s-au făcut cu tot ce vrei, dar nu cu inima. Cu stomacul, cu splina, cu rinichii, dar nu cu inima...

Înfăşură sulul ca mai înainte şi îl puse cu grijă la loc în sertar. Pe urmă veni din nou lângă cămin şi se rezemă acolo, cu braţele deschise, gest care îl ajuta să respire.

Nora simţea că băiatul nu aştepta nici compasiune, nici încurajare. Era foarte liniştit, şi ochii lui albaştri erau neasemănat de luminoşi.

— Ce ai de gând să faci? îl întrebă.

— Vreau să împlinesc 21 de ani.

Era, spunând aceste cuvinte, decis, îndârjit.

— Trebuie să împlinesc 21 de ani. Am unele socoteli de încheiat cu familia Grodeck. Dar mai întâi trebuie să împlinesc 21 de ani.

— Îi vei împlini, spuse Nora.

El fu zguduit de convingerea liniştită a cuvintelor ei. Deodată, privirea lui deveni intensă, rugătoare, plină de nelinişte, plină de îndoială.

— Crezi? Spune, crezi?

— Sunt sigură, Gunther. Absolut sigură.

Hagen se întoarse târziu, pe întuneric. Îi aşteptară toţi trei, privind de sus, de la fereastra din turn, să-i vadă felinarul apărând de departe, în pădure.

Faffner dispăruse încă de cu ziuă, alergând spre vale.

— Îl simte venind, spuse Gunther. Totdeauna când se întoarce de la Braşov aleargă înaintea lui până la Ruia şi-l aşteaptă acolo. Într-o seară, Hagen a schimbat drumul şi s-a întors pe la Prăpastia Lupului. Faffner a rămas toată noaptea la Ruia, urlând...

Acum îi vedeau venind pe amândoi prin zăpada mare: omul şi câinele. Hagen trăgea după el o săniuţă de scânduri, plină de pachete.

Le desfăcură cu toţii în jurul mesei, curioşi să afle ce e în ele. Erau lucruri care miroseau a oraş, a vitrine de iarnă, a

sărbătoare. Gunther se uita la ele cu o plăcere de copil, le cântărea în mână, le privea la lumină, îi plăceau mai ales globurile colorate de sticlă, pentru pomul de Crăciun, lumânările roşii, sârmele de artificii.

Faffner dădea ocol mesei, mirosind lucrurile, adulmecându-le.

Singur Hagen era întunecat...

“Omul ăsta ştie”, se gândea Nora.

XII

SERILE LA CABANĂ ERAU LUNGI, deşi după ora zece se stingeau luminile, se închideau obloanele şi toată lumea mergea la culcare. Dar începeau devreme, de cum se întuneca, şi treceau încet.

Lumina de amurg era albastră din cauza zăpezii, care încă mai sclipea câtva timp după apus. Pe urmă şi această ultimă lucire se pierdea. Uneori ceața se lăsa fumegând dinspre vârf. Norii se strângeau mai aproape. Brazii deveneau negri. Întunericul era profund şi dens.

Muntele, care vuise toată ziua de strigăte şi chemări, revenea la tăcerea lui de piatră. De nicăieri niciun sunet, niciun trosnet. Foarte rar se auzea de departe o răbufnire surdă, ca o zguduire de pământ, ca o cădere de copac. Ridicau cu toții capetele să asculte. Tăcerea părea că merge până la marginile lumii.

Gunther juca şah cu Paul. Nora, în fotoliu, citea lângă cămin, cu Faffner culcat la picioarele ei. Numai Hagen nu avea pace. Uneori, pe neaşteptate, îşi arunca pe umeri pelerina lui cenuşie, îşi ridica gluga şi pleca în noapte, cu felinarul aprins.

“Se duce s-o caute”, spunea Gunther.

Faffner tresărea, se ridica de la locul lui şi mergea spre ferestre, spre uşă, zgâriind pragul, aşteptând.

La căderea serii, Nora devenea tăcută.

“Sunt două Nurori”, gândea Paul. O Noră de zi şi o Noră de noapte.

Ghemuită în fotoliul de lângă cămin, pierdută în cartea

pe care poate nici n-o citea, părea că aşteaptă, cheamă.

— Eşti obosită, Nora?

Era altceva decât oboseală. Era un fel de predare. Totul în ea se îndrepta spre noapte. Când Hagen stingea luminile, când Gunther spunea noapte bună, ochii ei se deschideau.

— Nu mai stăm? E aşa de târziu? Ați terminat partida de şah?

Urca scara, rezemată de brațul lui Paul. Uneori îşi culca pe umărul lui drept capul. Nu era un gest de tandrețe: era un gest de încredere, de aşteptare.

Se dezbrăca încet, cu mişcări rare, îngândurată, totdeauna tăcută. Avea atunci o expresie gravă, atentă, nu visătoare, dar întoarsă totuşi spre gândurile ei.

— Eşti frumoasă, Nora.

Nu răspunse decât după ce se gândi. Primea cu seriozitate lucrurile pe care i le spunea el.

— Am treizeci şi doi de ani, dragul meu. Şi sunt brună. Nu ştiu dacă mai pot fi frumoasă... Am fost poate la douăzeci, la douăzeci şi doi... E o strălucire care se duce şi care poate lasă altceva în loc...

Trupul ei era robust, cu ceva greu în liniile lui lungi, ferme. “Nimic de adolescentă”, gândea Paul privind-o. Nimic nu era nesigur, totul era împlinit. Genunchi mari, calmi, fără nelinişte. Coapse înalte, şolduri pline.

— Eşti frumoasă, Nora. Este un acord între tine şi tine şi acest acord se numeşte frumusețe.

Ea era la oglindă şi îşi pieptăna părul, căzut pe umeri. Se opri cu pieptenele în mână şi se întoarse spre Paul. Era goală şi liniştită.

— Mă tem că am să plâng.

— De ce?

— Fiindcă îmi spui un lucru care era un secret al meu. Un lucru pe care am sperat totdeauna, cu puțină teamă, că-l va înțelege cineva, că mi-l va spune.

Avea lacrimi în ochi.

Nimic nu era crispat în îmbrățişarea ei. În clipele cele mai intense, avea ochii deschişi, cu o privire adâncă, atentă, ca şi cum ar fi ascultat.

Rămânea pe urmă multă vreme cu capul pe brațul lui drept, într-o tăcere fără sfârşit.

— Îmi plac mâinile tale, Paul. Sunt mari, grele, aspre, îmi place să le simt pe umeri, pe şolduri. Nu ştiu să mângâie sau nu vor să mângâie. Dar îmi place greutatea lor.

Se uita lung la aceste mâini osoase, care aveau încă în îmblânzirea lor ceva dur. Le săruta. Punea în acest lucru întreaga ei gravitate senzuală de femeie. Paul nu-şi putea opri un gest de jenă.

— Nu, Nora.

Ea nu înțelegea.

— Ce stupid poate fi un bărbat, Paul! Câte superstiții, câtă frică... Ți-e frică de lucrurile cele mai simple. Numai o femeie ştie să sărute mâinile, dragul meu, şi să facă dintr-asta un lucru frumos.

Se apropia de el cu ochii deschişi. Nu avea nici grabă isterică, nici pudoare rănită. Era în toate mişcările ei ceva serios şi împăcat.

Dimineața regăsea o Noră clară, trează, gata de drum. În tunica albastră, cu chipiul tras pe frunte, era, ca şi el, un schior.

Nimic tulbure nu rămânea între ei din aceste nopți care treceau fără urmă.

XIII

NU NINGEA. LUMINA ERA TOT cenuşie, dar norii păreau mai depărtați, şi orizontul mai larg.

Îşi lăsaseră schiurile la Turing-Club, înfipte în zăpadă cu boturile în sus, şi se urcaseră până în vârful muntelui.

“Poate că se vede Braşovul”, spusese cineva.

Nu se vedea nimic. Postăvarul plutea singur peste un ocean de nori. Pădurile de brazi, care coborau pe versantul celălalt spre Timiş, se topeau după câteva sute de metri într-o negură albăstrie.

— Jos, sub noi, e valea Timişului. În față e Piatra Mare. La stânga e Braşovul.

Nora arăta cu mâna, în ceață, lucruri pierdute, intrate în neant.

— Ştii ce se întâmplă astă-seară la Braşov? întrebă ea deodată.

Răspunse tot ea râzând.

— Se cântă, la Biserica Neagră, *Oratoriul de Crăciun.*

— Suntem în 23? se miră Paul.

— Da.

Rămase câtăva vreme cu privirea ațintită spre Braşovul nevăzut de dincolo de ceață. Părea că măsoară distanțele.

— Ce zici? Ar fi o nebunie dacă am coborî astă-seară la Braşov?

— Poate nu o nebunie, spuse Nora. Dar cu siguranță o îndrăzneală.

— E aşa de greu?

— Prea greu nu. E lung.

— Şi nu vrei să încercăm?

— Ba da, Paul. Dacă facem mai întâi o dimineață serioasă de antrenament.

El acceptă toate condițiile. După cursa lungă pe care o aveau de făcut, concertul de seară devenea o răsplată.

Gunther primi fără plăcere vestea plecării lor.

— Mâine suntem înapoi, îl asigură Nora.

Tot timpul dejunului, băiatul rămase încruntat. Abia spre sfârşit se lumină.

— Am cântat şi eu în *Oratoriul de Crăciun.* În cor, desigur. Eram în clasa şaptea şi fusesem cerut de la şcoală. Cred că mai țiu şi astăzi minte unele lucruri.

Se gândi puțin, şi pe urmă, întorcându-şi privirile spre fereastră, ca şi cum ar fi privit acolo pe cineva, începu să cânte:

> *“Brich an, du schönes Morgenlicht,*
> *Und lass den Himmel tagen.*
> *Du, Hirtenvolk, erschrecke nicht,*
> *Weil dir die Engel sagen…”* [1]

Ridicase vocea prea sus, şi ultima notă, deşi clară, îi aduse sângele în obraz.

— Mama era jos în biserică. O văd şi acum, lângă a treia fereastră pe dreapta. Zâmbea. Era singura ființă care zâmbea în toată Biserica Neagră. Mi se părea că mă aude. Mi se părea că-mi răspunde.

Privea mereu spre fereastră. Pe urmă îşi abătu privirea de acolo şi vorbi din nou cu acel accent de îndârjire pe care

[1] Răsări, frumoasă auroră,
Ziua să scalde cerul;
Iar tu, popor de ciobani, nu te înspăimânta,
Căci ție îți vorbesc îngerii… (germ.)

îl avea câteodată.

— Un Grodeck adevărat nu zâmbeşte. Să vă uitaţi bine diseară la ei. Se adună tot tribul. Sunt zeci, sute de familii Grodeck. Niciunul nu zâmbeşte.

Nora încercă să-l liniştească, să dea puţină pace frunţii lui de copil chinuit.

— Spune, Gunther, vrei să rămânem?

— Nu. Dar vreau să vă întoarceţi.

— Se înţelege. Mâine seară vom fi aici, ca să aprindem împreună pomul de Crăciun.

Înainte de plecare, Gunther le desenă o hartă a drumului. De la S.K.V. cobora o pârtie de schi, care-i putea duce până în centrul Braşovului. Era un drum regulat, cu panta uşoară (saşii îl numeau *Familienweg*' [1]) şi bine marcat cu albastru şi alb până la capăt, dar din el se desprindeau câteva drumuri mai mici spre Timişul de Jos, spre Noua, spre Honterus.

— Dacă sunteţi atenţi, nu vă puteţi pierde.

Harta desenată de el era clară şi amănunţită. Avea pe margini toate semnele indicatoare ce puteau fi întâlnite în drum şi de care le recomandă să se ferească. În plus, îi dădu lui Paul o busolă şi îi arătă cum să se servească de ea. Nora trebui să ia în rucsacul ei pânză de pansament, vată şi sticluţe de farmacie.

Plecarea la Braşov devenea o adevărată expediţie.

— E aşa de periculos? întrebă Paul.

— Pe munte, iarna, nu se ştie niciodată ce se întâmplă.

Nici nu porniseră bine, când îi ajunse din urmă Hagen.

— A întrebat Gunther unde aveţi de gând să dormiţi diseară la Braşov.

— La hotel, desigur.

— El crede că n-o să găsiţi loc. Mi-a spus să vă dau asta.

Era un plic pe care Paul citi un nume de femeie.

— *Frau* Adelle Bund – şi o stradă necunoscută: strada

[1] Drum bătut (germ.)

Prundului, 26.

— E locuința mea, spuse Hagen. Nu vă sfătuiesc să trageți acolo. E o casă veche şi e departe. Dar dacă nu găsiți în altă parte loc, pe stradă tot n-o să dormiți.

Vorbea fără bunăvoință. Se vedea bine că nu-i face plăcere întâmplarea asta.

Nora se grăbi să-l liniştească.

— Îți mulțumim, dar cred că o vom lăsa în pace pe *Frau* Adelle. Nu se poate să nu găsim loc în oraş.

El nu păru totuşi deplin liniştit.

— Drum bun, le zise.

Se uită lung după ei cum se depărtează.

Făcură la S.K.V. Un scurt popas, ca să consulte harta. De acolo mai departe plecau pe un drum pentru ei necunoscut. Pârtia începea în dosul cabanei. Gunther o desenase cu o linie albastră şerpuită, care cobora spre un cerc colorat cu verde. Înăuntrul cercului scrisese cu litere mici de tipar: Ruia.

Nora îl lăsă pe Paul să plece înainte, cu schiurile în plug.

— Nu părăseşti niciun moment plugul, îi spuse ea. Orice ar fi, dacă viteza nu e mare, nu se întâmplă nimic grav.

Paul porni într-o tăcere încordată. Strângea mânerele bastoanelor, cu pumnii bine închişi. Avea impresia că întreaga lui încordare este acolo, la încheietura mâinilor. Genunchii erau îndoiți ca pentru o săritură.

Schiurile alunecau încet, îngreunate de frână.

Aştepta cu respirația tăiată primul viraj. Capul era ferit între umeri, dar privirea fixată înainte spre punctul, mereu mai apropiat, unde drumul cotea spre stânga.

Simțea cum îi zvâcneau tâmplele. Acum, acum, acum... Împinse botul schiului drept înaintea celuilalt şi se înclină apoi cu toată greutatea spre stânga. Plugul era deschis într-un unghi enorm. Întoarcerea se făcu încet, ca o rotire plană de pasăre cu aripile nemişcate. Schiul stâng, care susținuse o secundă toată greutatea, derapă cu un hârşâit

aspru, şi pe urmă, în secunda următoare, echilibrul se restabili.

— Bravo! Foarte bine, o auzi pe Nora strigând din urmă. Nu avu timp nici să-i răspundă, nici să-şi recapete răsuflarea. Avea înaintea lui câțiva metri de coborâre directă, după care venea, amenințător, un nou viraj, de astă dată spre dreapta.

Întoarcerea fu mai puțin lentă, mai puțin descompusă decât prima oară. Simți că iese din viraj cu viteza mărită. “Să nu ne pierdem capul”, îşi zise. Strânse pumnii hotărât să reziste. Se lăsă greu pe ambele schiuri şi accentua deschiderea plugului.

În noul viraj care începea, intră cu toată rezistenta de care se simțea în stare. Brațele, genunchii, gleznele se încordau să oprească alunecarea, să o frâneze.

Schiurile avură un moment de încetinire, exact ia mijlocul virajului, ca şi cum o fracțiune de secundă ar fi fost ținute în loc, dar pe urmă se smulseră şi porniră mai departe, eliberate.

Viteza se precipită. Paul deschise şi mai mult plugul. Boturile schiurilor aproape se atingeau, iar cozile lor se depărtau una de alta pe toată lățimea pârtiei. Totuşi, simțea în obraz bătaia mereu mai iute a vântului. Nu înțelegea ce se petrece. Plugul nu-l mai ajuta deloc. Era ca o frână ruptă, care nu mai transmite comenzile. Virajele deveneau din ce în ce mai dese, mai repezi. Întoarcerile se făceau acum printr-un fel de răsucire automată. Paul se simțea smucit când spre dreapta, când spre stângă. La fiecare nou viraj, avea impresia că va fi aruncat în peretele de zăpadă al drumului, dar în ultimul moment o forță neaşteptată îl trăgea în partea opusă şi îl repunea pe schiuri.

Nu era în el niciun gând: toată ființa lui era un tumult din care se ridica doar, ca un strigăt, voința de a rămânea în picioare.

Îi răsări deodată înainte, dar la o distanță pe care nu o

putea aprecia – foarte departe? foarte aproape? — o creangă de brad, care îi bara drumul. Se ghemui pe schiuri, închise ochii şi trecu mai departe, fără să-şi dea seama însă în acea clipă dacă s-a lovit sau nu, dacă a căzut sau nu.

Schiurile se avântau acum – singure parcă, desprinse de el – într-un nou viraj, care îl proiectă spre dreapta, dar prin miracol pârtia de schi ieşi în acel moment din pădure şi se lărgi într-o mare întindere albă. Nu-şi dădu seama ce se petrece. Avea impresia că zboară pe o suprafață plană. Vântul, care până atunci îl izbise eu violență în față, părea că se domoleşte. Schiurile nu mai tăiau cu muchia, oblic, în zăpadă, ci se aşezau, parcă plutitoare, cu talpa întreagă pe sol.

Încă o dată, Paul încercă să-şi regăsească mişcările pierdute. Spre uimirea lui, schiurile îl ascultară. Plugul se deschise cu uşurință, şi, într-o ultimă întoarcere spre dreapta, cele două schiuri se opriră unul lângă altul, supuse.

— Suntem la Ruia, striga Nora de departe.

Venea spre el, legănându-se uşoară pe schiuri, de parcă ar fi patinat.

— A mers foarte bine, Paul. Dacă ține aşa până ajungem la Braşov pe lumină.

— Dacă ține aşa până jos, eu rămân pe drum, agățat de un pom sau căzut în prăpastie.

Nora crezu că e o glumă. El încercă să-i explice senzația de neant din care ieşea. I se părea că fusese la marginile vieții.

— Atunci, drumul de întoarcere e foarte scurt, râse Nora. Ştii cât am făcut de sus până aici? Patru minute.

Nu-i venea să creadă. Ca din acele vise scurte care ne fac să străbatem în câteva secunde spații mari de viață, Paul avea sentimentul că se întorcea dintr-o cursă nesfârşită.

— Te asigur că exagerezi, Paul. Totul a mers foarte bine. Te-am urmărit tot timpul. Virajele erau sigure, viteza

moderată. Uneori prea repede, dar şi atunci stăpânită.

— Stăpânită de cine? Eu eram într-un vârtej, într-un haos. Nu vedeam nimic.

— Pentru că lumina era prea mare. Schiul e o mare lumină; tu singur ai spus-o. Trebuie să-ți obişnuieşti ochii cu ea.

Nu aveau mult timp de stat la Ruia. Popasul nu fusese prevăzut. Îşi aruncară totuşi, înaintea plecării mai departe, o privire spre larga poiană, pe care o străbătuseră până acolo fără s-o vadă. Prinsă din toate părțile de păduri, Ruia, cu zăpezile ei intacte, era albă ca un lac alpin îngheţat.

Harta lui Gunther arăta în continuare un drum mai puțin şerpuit. Pe copaci micile drapele albe şi albastre apăreau regulat, la distanțe egale, ca nişte ferestre colorate tăiate în scoarța brazilor.

Drumul cobora liniştit, fără schimbări subite de direcție. Virajele erau mari, vizibile de departe. Paul le aştepta cu aceeaşi atenție concentrată. Intra în frână cu tot trupul, ca şi cum din umeri până în glezne ar fi trecut o singură mişcare. Pe urmă, în clipa în care schiurile scăpau din frână, avea o bruscă senzație de eliberare.

Uneori îndrăznea să închidă ochii. Numai câteva secunde.

— Se simțea fără greutate, fără memorie, fără trecut...

Nora îi lua câteodată înainte. O vedea depărtându-se în mare viteză, cu genunchii abia îndoiți, cu bastoanele trase înapoi şi ridicate foarte puțin deasupra zăpezii, ca două vâsle oprite o clipă în aer.

O regăsea mai departe, aşteptându-l. Nu-şi vorbeau. Trecea pe lângă ea, cu un salut, cu o privire. Se înțelegeau foarte bine din ochi şi ştiau amândoi că pentru ce ar voi să-şi spună nu sunt cuvinte.

Făcuseră halte scurte “de ajustare” la punctele însemnate de Gunther pe hartă, mai mult pentru a verifica

itinerariul decât pentru odihnă. Lăsaseră pe stânga un drum însemnat cu dreptunghiuri roşii, care ducea spre Poiana, iar pe dreapta, ceva mai departe, un drum marcat cu o cruce roşie într-un pătrat albastru, care cobora spre Timişul-de-Jos. Niciunul din aceste drumuri nu avea panta dulce, odihnitoare a drumului lor. Se desfăşura înaintea lor alb printre brazi, cu abia simțite ondulații.

— Mi-e frică să nu adorm pe schiuri, îi spuse Norei înainte de a porni mai departe.

— De ce?

— Nu ştiu cum să-ți spun. Mă simt plutind. E un fel de beatitudine.

Ajunseră la Crucur pe la orele patru. Mai vastă decât Ruia, poiana părea mai sălbatecă, mai părăsită. Poate şi din cauza luminii, care începea să slăbească. Brazii la Ruia fuseseră verzi, de un verde viu. Aici verdele lor începea să bată spre negru.

O ceață plumburie se lăsa odată cu seara, care nici ea nu era departe.

Intraseră într-o colibă de pădurar, ca să întrebe despre vreme. Uşa era deschisă, dar înăuntru nu găsiră pe nimeni. Părea să fie mai mult o vizuină decât o casă. Doar câțiva cărbuni stinşi în vatră – cine ştie de când? — arătau că a trecut cândva pe acolo pas de om.

— N-aş vrea să ne apuce seara pe drum, zise Nora. Deschiseră harta, măsurând drumul care le mai rămânea de făcut. Itinerariul stabilit de Gunther făcea mari ocoluri şi îi ducea la Braşov, pe sub Tâmpa.

— E prea mult. Ar trebui să încercăm altceva.

De la Crucur pornea de-a dreptul în jos, prin pădure, un drum însemnat cu galben şi alb. Nu era propriu-zis un drum: mai mult o cărare, probabil pe urmele unui izvor acum pierit sub zăpadă.

Nora stătu la gânduri. Se întreba dacă nu e o prea mare îndrăzneală.

— Intrăm în aventură, Paul?

— Intrăm.

Ea porni înainte în recunoaştere, strigând din când în când, ca să-l anunțe că drumul e liber şi că poate veni.

Bietul lui plug fu demontat de la punctul de plecare. Schiurile derapau întruna. Nu era chip să le adune, să le oprească.

Pe o distanță de câteva sute de metri, drumul şerpuia printre brazi, cu viraje scurte, neaşteptate. Paul nu reuşi să prindă niciun viraj în picioare. Pe toate le trecu aruncându-se în zăpadă, căzând, rostogolindu-se. Auzea la intervale regulate strigătul Norei şi îi răspundea.

— Vii?

— Viu.

Venea într-adevăr, nu putea face altceva decât să vina. Uneori se agăța de un brad, de o piatră, dar schiurile îl trăgeau mai departe.

— A fost infernal, îi spuse Norei când o ajunse în sfârşit. Avea fruntea şi obrajii zgâriați de zăpadă, răsuflarea tăiată de efort.

— A fost infernal, dar mergem mai departe, spuse tot el.

Ştia bine că nu mai era loc de alegere sau de întoarcere. Se găseau în pădure şi trebuiau cu orice preț să iasă de acolo. Seara grăbea pe urmele lor.

Drumul cobora acum direct, fără ocol, tăind pădurea de-a curmezişul. Panta era mult mai înclinată decât fusese până acolo, dar cel puțin nu avea schimbări violente de direcție. Foşnetul schiurilor devenea din ce în ce mai aspru în zăpadă care, odată cu lăsarea serii, prindea o crustă de gheață.

Se opriră la o întretăiere de drumuri, unde o tablă a Turing-Clubului, pe jumătate acoperită de zăpadă, arăta spre stânga o cărare însemnată cu cruci galbene în pătrate roşii: Spre Poiana.

— Dacă vrei, propuse Nora, o putem lua pe aici spre Poiana. Poate găsim acolo şenila, să ne ducă la Braşov.

— Şi dacă n-o găsim?

— Atunci, nu mai e nimic de făcut.

Paul se gândi câteva clipe şi pe urmă refuză.

— Nu, Nora. Am început un joc. Vreau să-l jucăm până la urmă. Vreau să intru în Braşov pe schiuri. Pe schiurile mele.

Nici măcar nu glumea. Era serios şi îndârjit.

— Plecăm?

S-ar fi spus că abia de acolo începea adevărata lor cursă. Veneau la distanță mică unul de altul, înclinați pe schiuri, cu fruntea înainte, cu umerii ridicați puțin, ca pentru o deschidere de aripi. Botul schiurilor juca pe zăpadă în salturi mici şi ridica o pulbere albă, pe care vântul le-o arunca în ochi.

Nora alerga mereu înainte, eu capul gol, cu părul resfirat pe tâmple. Întorcea uneori o privire scurtă spre el, să-l vadă dacă o urmează. Ochii lor se întâlneau o secundă, poate nici atât.

Paul se înclina mereu mai tare înainte, se lăsa mereu mai adânc, pe genunchi. Erau unele ondulații de teren care îl zguduiau, de parcă ar fi vrut să-l arunce înapoi. Primea şocul în piept şi se ghemuia pe schiuri.

Nu ştia de câtă vreme ține cursa aceasta şi nici cât va mai ține. Căzuse de multe ori, dar se ridicase imediat şi pornise mai departe, simțind că dacă întârzie nu va mai avea curajul să se ridice.

O lumină de amurg înnorat se stingea fără strălucire. Brazii se învăluiau în pâcla lor de seară, ca într-un fum.

Nora strigă ceva din față. Părea un strigăt de ajutor, dar nu-l auzea bine: parcă ar fi venit din mari depărtări.

Paul se aruncă spre dreapta şi se lăsă târât câtva timp prin zăpadă. Se lovise la cot, la genunchi, dar, oricum, reuşise să se oprească.

Se ridică amețit, clătinându-se pe schiuri.

— Ce s-a întâmplat?

Nora îi arătă printre brazi lumini apropiate.

— Am ajuns. Suntem la porțile Braşovului.

Era pe străzile oraşului, se oprea la vitrine, se lovea de trecători vedea defilând în fața lui autobuze, maşini şi sănii, citea afişele de cinematograf, auzea strigându-se ziarele de seară – şi totuşi nu-şi revenea. Trecea prin toate acestea buimăcit, surd. În el stăruia, ca un sunet prelungit de orgă, tăcerea pădurii.

Intraseră să cumpere biletele de concert, alegea locurile, primea restul, punea întrebări, răspundea – dar toate le făcea maşinal, absent.

— Ce e cu tine, Paul? Nu vrei să te trezeşti?

— Ba da, dar nu pot.

Braşovul, cu luminile lui de seară, cu străzile îmbulzite de lume, cu vitrinele luminoase, cu întreagă acea forfoteală vioaie de ajun de Crăciun, era pentru el ireal.

— Ştii ce sentiment am, Nora? Că sunt un lup care a coborât din pădure până la marginea oraşului... şi acum mai departe nu îndrăzneşte să meargă.

La Coroana nu era niciun loc liber. Hotelul era plin, iar în hol, lume venită cu ultimele trenuri aştepta fără nădejde, cu bagajele nedesfăcute.

Lăsară schiurile acolo şi merseră să întrebe la hotelurile şi vilele mai mici din apropiere.

— Vă pierdeți vremea, le spuse cineva. Nu e de găsit, un pat în tot oraşul. Doarme lumea pe unde apucă: în restaurante, în cafenele, la gară...

Braşovul avea aspectul unui oraş de cantonament. S-ar fi spus că trupe întregi de schiori ocupaseră cetatea. Chipiurile albastre se vedeau pretutindeni.

— Vine atâta lume pentru *Oratoriul de Crăciun?* se miră Nora râzând.

Lumea venea mai ales pentru concursurile de schi de la Predeal, care începeau peste două zile. Echipele de concurenți care se antrenaseră până atunci pe munți, în

toată regiunea, începeau să coboare, să se adune.

Pe bulevard, peste drum de poştă, trenul municipal, cu locomotiva lui scundă, cu vagoanele lui galbene, părea blocat în zăpadă, ca o jucărie. Şuierul locomotivei se auzea de departe, chemând călătorii întârziați. Multă lume se ducea să caute adăpost peste noapte la Dârste, la Cernatu şi la Satu-Lung.

— Dacă nu găsim în altă parte loc, spuse Nora, şi dacă mai e timp după concert, poate că n-ar fi rău să mergem şi noi la Satu-Lung, cu ultima cursă.

— Nu. La Satu-Lung, nu, refuză Paul.

— De ce?

— E prea departe... E prea târziu.

Un moment se gândise să-i spună cu sinceritate: “Sunt acolo amintiri de care nu vreau să mă apropiu”. Pe urmă însă îşi dădu seama că nici măcar nu era adevărat. I se părea că poate privi în ochi, fără teamă, fără primejdie, acele amintiri, pe care le simțea vindecate. Nu, trenul acesta nu ducea spre trecut...

— Linia e întreruptă dincolo de Dârste, striga cineva de la fereastra unui vagon.

“Da, e întreruptă”, repetă Paul în gând. I se părea într-adevăr că sunt în memoria lui legături desfăcute, linii întrerupte, drumuri pentru totdeauna închise.

Trenul se puse cu greu în mişcare, cu un zgomot de fiare vechi, înghețate. Locomotiva se lupta să iasă din îngheț, să răzbată prin zăpadă.

Călătorii cântau la ferestre, agitându-şi caschetele, vociferând, salutând cu gesturi mari pe cei care rămâneau. La coada trenului, câțiva schiori se opinteau în glumă să-l urnească din loc.

— Schiul copilăreşte pe toată lumea, zise Paul.

Nu era numai schiul. Era întreagă acea seară de ajun, cu gustul ei de sărbătoare, cu zăpezile ei mari, cu freamătul ei de vacanță.

Hagen spusese adevărat. Adresa pe care le-o dăduse era departe, iar casa părea într-adevăr foarte veche. O poartă de lemn într-un zid cenuşiu, închisă cu drugi mari de fier, ca o poartă de cetate, rămase surdă la toate bătăile lor. S-ar fi spus că nimeni n-a mai trecut din timpuri străvechi acel prag.

Frau Adelle Bund nu era acasă, sau nu voia să răspundă.

Pe toată strada, figuri uimite apăreau la ferestre, neştiind ce se petrece. O fetiță din vecini îi întrebă de peste drum pe cine caută.

— Nu locuieşte nimeni aici? întrebă Paul.

— Ba da, dar...

Fetița nu termină răspunsul şi fugi repede în casă, probabil ca să spună mai departe lucrurile de necrezut care se întâmplau la numărul 26.

Poarta se deschise totuşi în cele din urmă, dar numai pe jumătate. O femeie bătrână, îmbrăcată în negru, îi opri din prag să intre, cu o privire aspră care spunea de la început: nu!

Paul îi întinse plicul lui Hagen, şi ea îl desfăcu, ținându-i mereu afară, în fața porții, şi ridicând spre ei, din când în când, o privire bănuitoare, ca şi cum i-ar fi confruntat cu cele scrise în scrisoare.

— Mai bine vă găseați de dormit în altă parte, zise ea în sfârşit, hotărându-se totuşi să-i primească înăuntru.

Mergea înaintea lor, întâi printr-o curte interioară, în care răspundeau câteva ferestre oblonite, apoi printr-un lung culoar întunecos.

Întreaga casă părea nelocuită. Nu se auzea de nicăieri niciun zgomot, nicio şoaptă. Femeia se opri în fața unei uşi şi încercă în întuneric câteva chei, până ce reuşi s-o deschidă.

Era o cameră mare, înghețată, cu mobile greoaie, pline de praf. “De când nu s-au mai deschis ferestrele aici”, gândi Nora.

Frau Adelle Bund înțelese probabil gândul vizitatoarei.

— Trebuie să aerisesc şi să fac focul. N-am ştiut că veniți. Aici nu vine nimeni.

Obloanele erau toate închise, ca şi poarta de la intrare, cu drugi de fier.

— Noi lăsăm rucsacurile şi ne ducem, spuse Nora. Dumneata, dacă ne dai o cheie de la poartă, nu trebuie să ne aştepți. Ne întoarcem târziu.

Voia să iasă cât mai repede de acolo, să se vadă din nou afară, dincolo de acele ziduri reci.

Biserica Neagră era plină de lume.

— Se adună tribul Grodeck, spuse Nora.

Îi vedea venind din toate părțile oraşului, în grupuri de familie, gravi, tăcuți, în paltoane grele de blană, cu pasul măsurat. Mergeau fără grabă, se salutau fără voioşie, cu saluturi ceremonioase. La intrare se despărțeau spre dreapta şi spre stângă, mergând spre locuri care trebuie să fi fost ale lor, mereu aceleaşi, de ani de zile.

— Crezi că ne vor lăsa să intrăm?

Omul care rupea biletele la control se uitase puțin mirat la hainele lor. Dar mai erau câțiva schiori veniți de la Poiana şi de la Timiş. Tunicile albastre, bluzele de pânză impermeabilă se pierdeau între redingote şi blănuri.

Viorile se acordau la umbra marii orgi, care domina totul prin tăcere. Era în biserică o rumoare scăzută de orchestră, care îşi încearcă în ultima clipă instrumentele. Un flaut sau un corn îşi ridica glasul o secundă şi se pierdea apoi, acoperit de acel "da" general, pe care şi-l transmiteau, ca un apel, viorile şi violoncelele.

Pe urmă se făcu tăcere. Se simțea glasul dirijorului nevăzut, care ridicase bagheta.

Întâi flautul şi pe urmă oboiul intrară timide în joc, cu ceva întrebător în glas, dar după primele note, viorile le făcură să tacă şi, aproape în acelaşi timp, trompetele - neaşteptate trompete triumfătoare. Era o frază puternică,

sigură, bine legată, care anunța de la început victorie şi lumină. Sub ea, flautul şi oboiul mergeau subteran, auzite doar în momentele de respirație ale frazei mari.

Când viorile şi alămurile tăceau, tăcerea era protectoare: numai cu îngăduința lor, fragilul flaut, gânditorul oboi se puteau din nou ridica.

Jocul nu dură mult. Coarde, instrumente de lemn şi trompete fură acoperite de izbucnirea corului.

"Jauchzet, frohlocket, auf, preiset die Tage!" [1]

Cântecul era simplu, dar sărbătoarea începea cu aceste cuvinte. Era un mare strigăt de bucurie, care arunca dintr-o dată orchestra pe planul al doilea. Tot corul nu era decât un singur glas vestitor. Părea că înalță bolta, că deschide ferestrele, că face lumină.

Nora căută privirea lui Paul. Ar fi vrut să ştie că nu e singură în fața acelei veşti. El îi puse mâna pe umăr – mâna lui grea – dar nu întoarse capul. Gestul lui spunea fără cuvinte: da, Nora, sunt aici, am auzit, am înțeles…

Viorile şi alămurile, în primul rând copleşite, se regăseau. Trompetele sunau mai departe vestea dată de cor. Flautul şi oboiul alergau, cu glasul lor mărunt, printre coarde şi metale. Singură orga nu era nici surprinsă, nici grăbită. Pe sunetul ei grav părea că se sprijină întregul oratoriu, ca o catedrală vie. Viori şi voci creşteau în ea, ca dintr-un pământ generos. Orga le purta pe toate fără zâmbet, fără asprime, cu puțină tristețe, pentru că ea singură cunoaşte destinele.

Paul asculta cu ochii închişi. Era încă în pădure, era încă în singurătate. Profundul glas de orgă continua pentru el tăceri care încă vibrau, pe coarda lor cea mai de jos.

Orchestra şi corul, adunate într-o singură frază, urcau acum împreună ultimele trepte: porțile *Oratoriului* erau

---

[1] „Cântați, bucurați-vă, preamăriți zilele!" (germ.)

deschise.

O voce de tenor se desprinse singură din tăcerea care urmă. Povestea fără melodie plecarea din Galileia. Game simple, puțin monotone se legănau ca o iederă pe sunetul fundamental al orgii.

Povestirea fu dusă apoi mai departe de un glas de femeie, cu aceeaşi monotonie narativă, până când oboiul şi vioara o înduplecară să cânte.

Trecerile de la recitative la arii şi coruri erau marcate de clavecin, prin câteva acorduri, care păreau să ceară dinainte ascultare.

Uneori, ca şi cum glasul clavecinului ar fi fost prea mic pentru ca să susțină punțile dintre un coral şi o arie, întreaga orchestră îi venea în ajutor.

Niciodată, i se părea lui Paul, nu auzise viori mai limpezi. Poate că era de vină seara aceasta, care nu semăna pentru el cu niciuna din trecut. Poate că de vină era pădurea de unde venea, singurătatea din care coborâse... Niciodată nu auzise viori mai curate, mai uşoare, mai străvezii. Părțile simfonice ale *Oratoriului* nu aveau nimic liturgic. Când orchestra cânta singură, totul părea că se strânge într-un cerc luminos de intimitate. Până şi orga tăcea îmblânzită, ca să asculte.

A doua parte a *Oratoriului* se deschidea cu o simfonie şi din ea se desprindea, după un scurt recitativ al tenorului, un coral, pe care Nora şi Paul îl primiră cu aceeaşi mişcare de surpriză.

„Brich an, du schönes Morgenlicht,
Und lass den Himmel tagen.
Du, Hirtenvolk, erschrecke nicht,
Weil dir die Engel sagen...“

Tot corul, toată orchestra nu puteau acoperi pentru ei glasul depărtat al lui Gunther.

— Îl auzi? întrebă Nora în şoapte. În aceeaşi clipă căută

spre a treia fereastră din dreapta, unde ar fi trebuit să fie tânără doamnă Grodeck, surâzând băiatului ei. Dar nu era nicio femeie tânără sub a treia fereastră şi nu surâdea nimeni în toată Biserica Neagră.

“Să vă uitaţi bine diseară la ei, spusese Gunther. Sunt zeci, sute de familii Grodeck. Nici unul nu zâmbeşte.”

Într-adevăr, nici unul. Toţi stăteau în bănci, serioşi, împietriţi, fără o tresărire, fără o lumină, poate surzi, poate absenţi, poate morţi, iar muzica *Oratoriului de Crăciun* trecea peste ei fără să-i atingă, fără să-i trezească.

La ieşirea din biserică, găsiră un Braşov de noapte, potolit, cu luminile stinse, cu străzile pustii. Saşii, ieşiţi de la concert, mergeau spre case în grupuri tăcute. Oraşul recăpăta aspectul lui de burg provincial, cu Biserica Neagră în mijloc, ca o imensă orgă.

În strada Prundului îi aştepta o dublă surpriză: o *Frau* Adelle îmbunată şi o casă primitoare, amândouă schimbate prin miracol în câteva ore. Focul ardea de multă vreme în cămin şi poate că numai el izbutise să înduplece inima femeii şi duşmănia lucrurilor.

Nora nici un privise bine acele mobile mari de stejar fumuriu, care în primul rând i se păruseră, odată cu gazda, ostile. Le descoperea abia acum, severe încă şi totuşi prietenoase. Pretutindeni erau covoare şi cărţi. Într-un colţ, un pian şi caiete de muzică. Le răsfoi cu mirare: Schumann, Brahms, Schubert.

— Cine cântă la pian? o întrebă pe *Frau* Adelle.

— De când a murit tânără doamnă Grodeck, nu mai cântă nimeni, spuse femeia.

— Venea pe aici?

— Cine?

— Tânără doamnă Grodeck.

Femeia îşi recăpătă dintr-o dată privirea ei bănuitoare.

— Da, venea.

Nora îşi dădu seama că întrebarea fusese greşită. N-ar fi

trebuit să-i dea impresia că nu cunoaşte lucrurile.

— Trebuie să-ți spun, iubită *Frau* Adelle, că la început ne-ai speriat.

— Şi dumneavoastră pe mine. Când am auzit bătăi în poartă, n-am ştiut cine poate fi. Aici nu vine nimeni şi n-are cine să bată în poartă. Domnul Klaus, când vine, îşi deschide singur. Are cheia la el.

— Domnul Klaus cine e?

— Cum cine e? Nu el v-a trimis? Nu de la el aveți scrisoarea?

— Ba da, ba da, o linişti Paul. Numai că nu ştiam că-l cheamă Klaus. Noi îi spunem Hagen.

— Şi ea îi spunea la fel…

Le arătă pe perete, deasupra pianului, o fotografie, probabil mai veche, a tinerei doamne Grodeck.

— Poate n-ați cunoscut-o. Poate nu ştiți cât a fost de frumoasă.

Fotografia semăna cu portretul desenat de Gunther, dar avea mai puțină tristețe. Era probabil un instantaneu mărit mult. Tânără femeie părea că alergase prin pădure şi că se oprise un moment, ca să-şi adune părul pe tâmple. Fotografia o prinsese cu acest gest, care îi deschidea brațele şi îi ridica fruntea spre soare.

Frau Adelle spusese noapte bună şi îi lăsase singuri.

Nora era la pian, cu mâinile pe clape, pe acele clape fără sunet, pe care nu îndrăznea să le scoată din tăcerea lor.

— Crezi că l-a iubit?

Paul nu răspunse. Îşi punea şi el aceeaşi întrebare. Erau amândoi cu privirea ridicată spre portretul din perete.

— Nu ştiu dacă l-a iubit, vorbi Nora mai departe. Dar a fost aici. Încep să înțeleg de ce poarta se deschide aşa de greu. E o poartă care trebuie s-o apere, s-o ascundă. A fost aici. Poate mai este aici. Încep să cred şi eu, ca şi Gunther, în fantome.

Degetele Norei căutau pe clape primele note ale

cântecului din acea seară: *„Brich an, du schönes Morgenlicht...”*

— Tânără doamnă Grodeck, cunoşti cântecul acesta. Îl cânt pentru dumneata. Poate că-l auzi, poate că-ți face plăcere să-l auzi.

XIV

BRAŞOVUL, ÎN PRIMELE ORE ALE acelei dimineți, părea că se pregăteşte pentru deschiderea unui târg. De la Bran, de la Râşnov, din cele şapte sate, din toată regiunea, veneau camioane, autobuze, sănii, maşini particulare, aducând lume care înnoptase afară din oraş.

Străzile erau pline de bucureşteni care se regăseau cu strigăte de surpriză, făcând prezentări zgomotoase de la grup la grup. Nora şi Paul treceau în grabă, salutând, răspunzând la saluturi, amuzați de acest val de voioşie bucureşteană. Când nu puteau face altfel, se opreau să schimbe o vorbă cu câte un cunoscut prea entuziast.

Nora îl prezenta simplu, fără jenă: “Un camarad de schi”.

Hotărâseră să plece cu şenila de la ora 11 spre Poiana, iar de acolo să înceapă urcuşul, încă înainte de amiază. Le mai rămânea de făcut unele cumpărături şi, ca să câştige timp, îşi împărțiseră cursele.

— Tu ai grijă de țigări, reviste şi cărți. Mie îmi rămâne restul.

Erau înțeleşi să se întâlnească la oră fixă în hol la Coroana, de unde să-şi ia schiurile lăsate aseară. Nora alerga de la vitrină la vitrină, în căutarea unor cârlige de fier pentru bocanci. Avea de gând să scurteze din drum la întoarcere, urcând pe la Prăpastia Lupului, şi ştia că drumul era pe acolo plin de pietre şi gheață. Dar mai ales ținuse să se despartă de Paul şi să rămână câteva clipe singură, pentru ca să poată cumpăra în taină câteva surprize pentru pomul de Crăciun, mici fleacuri pe care abia diseară le va scoate din rucsac, la aprinsul

lumânărilor. Se întoarse la Coroana însuflețită de alergături şi speriată de întârziere.

— N-ai uitat nimic, Paul? Ai cumpărat tot? Eşti gata de drum? Plecăm?

El era în stradă, la marginea trotuarului, rezemat de un mic automobil albastru, la care se uita cu o ciudată privire fixă.

— Ce e cu tine, Paul? De ce nu răspunzi? Ce s-a întâmplat?

O cutremura privirea aceasta descurajată. Era privirea lui din seara primei întâlniri, acea privire obosită care nici un avea destulă putere ca să ceară ajutor.

— Nu plecăm, Paul? Nu mai vrei să pleci?

El răspunse cu vechea lui ridicare din umeri, care spunea că totul îi este indiferent.

“Ce repede îşi regăseşte omul ăsta gesturile lui pierdute!” gândi Nora.

Era automobilul lui Ann. Paul trecuse pe lângă el fără să-l vadă, dar pe urmă, din pragul hotelului, întorsese deodată capul, ca după un trecător care te-a salutat şi nu i-ai răspuns. Da, era automobilul lui Ann.

Mersese spre el cu o explozie de bucurie. Parcă era un om, un prieten. Ar fi vrut să-i vorbească, să-l întrebe: Când ai venit? E şi Ann aici? Da, desigur că este. Ce întrebări stupide pun!

Portierele erau încuiate, parbrizul înghețat, întreg radiatorul plin de zăpadă, motorul încă era cald. Probabil că maşina abia se oprise. Părea să fi făcut o cursă grea. În orice caz, aseară nu fusese aici, şi nici azi-dimineață. Dar dacă n-a venit decât acum, dacă n-a oprit decât în clipa aceasta, atunci Ann trebuie să fie pe aproape. A coborât un moment, ca să ceară o informație, ca să cumpere țigări, ca să bea un ceai. Poate că e în holul hotelului, în restaurant, în cafenea.

Paul le străbătu pe toate. Ann nu era nicăieri. Cafeneaua

era plină de lume, la fiecare masă aproape erau figuri cunoscute, dar Ann nu era nicăieri.

— Căutați pe cineva? întrebă portarul

— Nu, nu...

Se întoarse afară în stradă şi din nou se opri în fața automobilului albastru. “Am să aştept. Are să vină”.

O vedea alergând prin Braşov, făcând cumpărături dezordonate, râzând în toate oglinzile care-i ieşeau în cale, împiedicându-se în şoşonii ei înalți ca nişte cizme. Ce bine o cunoaşte pe această Ann din zilele de iarnă! Purta anul trecut o căciuliță de astrahan trasă pe frunte şi un mantou, tot de astrahan, din care reuşea să facă ceva cu totul nepretențios, ca o haină pe care ar fi găsit-o în ultimul moment pe cuier şi ar fi luat-o în grabă, ca să facă o cursă de câteva minute în oraş.

Ocoli de câteva ori automobilul, uitându-se atent la fiecare piesă. Ar fi vrut parcă să poată ghici după aripi, după pneuri, de unde venea. Desigur nu de la Bucureşti, căci era prea de dimineață şi n-ar fi avut când să parcurgă o atât de mare distanță. Poate că înnoptase la Bran, poate la Satu-Lung, în acel Satu-Lung plin de amintiri. Erau atâtea Anne care înviau dintr-o dată pentru el, din cele mai depărtate timpuri, şi îl chemau înapoi!

Se uită prin geamul portierei în acest automobil, care i se părea o casă locuită. Pe bancheta din față, lângă volan, era un pled alb, un teanc de reviste şi o cutie de metal cu țigări Chesterfield.

De când fumează țigări Chesterfield? Ultima oară fuma Bucureşti fără carton. Le-a schimbat? de când? de ce? şi este singurul lucru schimbat din viața ei?

Dar poate că nu erau țigările ei, sau, în orice caz, nu numai ale ei. E absurd să crezi că Ann e singură. E absurd să crezi că o cutie nouă de țigări intră în viața lui Ann fără să tragă după ea un bărbat, un amor, o legătură, un capriciu... Rămase cu ochii fixați asupra acelei cutii de metal, care i se părea că ascunde, că trădează totul. Simțea

o veche durere redeşteptată, aproape de inimă.

Când Nora îl întrebă dacă mai vrea să plece, nu ştiu ce să-i răspundă. Ar fi putut rămâne. Ar fi putut pleca, toate erau pentru el la fel.

Erau din nou în şenila care îi mai dusese o dată spre Poiana.

“Aşadar, trebuie să luăm totul de la început”, îşi spunea Nora.

Avea în fața ei acelaşi om descurajat, cu aceeaşi privire cețoasă, cu aceeaşi ridicare indiferentă din umeri.

“Dacă cel puțin mi-ar spune ce s-a întâmplat. Dacă cel puțin aş putea înțelege.”

Începea să-i fie frică de omul acesta, în care se puteau petrece de la un minut la altul schimbări atât de adânci.

Parcă ar fi albit într-o singură clipă. Parcă ar fi primit de undeva un cuvânt de moarte.

Îl simțea străin. Mai străin decât în ziua în care pentru prima oară îi întâlnise această privire absentă. Au fost de atunci între ei câteva zile trăite împreună, câteva nopți de iubire. Toate sunt şterse.

Îl simțea pierdut, fugit de lângă ea. Încă o dată fugit de lângă ea. Şi nu mai găsea destule puteri în ea ca să-l oprească.

“E timpul să renunți, Nora. Omul ăsta nu se mai întoarce.”

Se gândea să-i spună: “E destul, Paul. E destul şi e inutil. Vrei să pleci? Pleacă. Am obosit. Află că mi se poate şi mie întâmpla un asemenea lucru: să obosesc.”

Pe urmă se gândi, nu ştia de ce, la mâinile lui. Îi era milă de aceste mâini mari, prea dure, prea aspre pentru un om trist. Ar fi vrut să le mai simtă o dată pe umerii ei, cu greutatea lor indiferentă şi protectoare. “Eşti frumoasă, Nora. Este un acord între tine şi tine, şi acest acord se numeşte frumusețe.” Îi reveneau în minte cuvintele lui şi încă o dată i se păreau uimitoare.

"Este omul care mi-a spus aceste cuvinte. S-ar fi putut să nu mi le spună nimeni, niciodată până la moarte, şi el mi le-a spus. S-ar fi putut să port cu mine acest secret, pe care să nu-l vadă nimeni, şi el l-a văzut. Şi pe omul ăsta îl pierd."

O Noră cuminte, răbdătoare încearcă să prindă din nou curaj. Îşi promitea să aştepte, să reziste, să nu cedeze încă.

Până la Prăpastia Lupului urcaseră cu schiurile în picioare, dar de acolo mai departe trebuia să le scoată şi să le poarte pe umeri.

Umblau de aproape două ore, fără să fi schimbat în tot acest timp un singur cuvânt. Numai o dată, din greşeală, privirile li se întâlniseră, dar în aceeaşi secundă el îşi întoarse capul în altă parte, cu un gest alarmat de apărare.

"Nu-ți fie frică, Paul, n-am să întreb nimic: eşti liber să-ți păstrezi secretele tale", ar fi vrut Nora să-i spună, dar se temea că, după primul cuvânt rostit, tăcerea va deveni între ei şi mai grea.

Mergea într-adins înainte, ca să nu-i dea impresia că-l pândeşte. De câteva ori îl auzise oprindu-se pe loc, dar ea continuase să meargă mai departe, deşi simțea că în oprirea lui este o ezitare, un gând de a fugi. Nu-l mai auzea venind în urma ei şi nu îndrăznea totuşi să se uite după el. "Poate că de astă dată a plecat. Poate că într-adevăr a plecat." îşi spunea că mai e timp să-l strige, că mai e timp să-l întoarcă. Îşi spunea că lasă în urma ei un om rănit, un om căzut, un om care are nevoie de ajutorul ei, chiar dacă nu-l cere, chiar dacă nu-l vrea. Totuşi continua să meargă, privind mereu înainte, ca şi cum i-ar fi fost indiferent dacă el mai vine sau nu.

"Te porți ca o femeie jignită, Nora. Începi să-l iubeşti dacă începi să ai orgoliu."

Îşi întindea singură curse pentru a se convinge că trebuie să se oprească şi să-l aştepte, dar le respingea cu hotărâre.

"Dacă vine să vină singur. E rândul lui să aleagă."

El venea fără alegere. Venea din oboseală, din indiferență. Venea pentru că apucase să vină. Dacă femeia care mergea înaintea lui şi care devenise dintr-o dată o femeie necunoscută, fără nume, ar fi întors capul spre el şi l-ar fi chemat, poate că acest lucru ar mai fi trezit în el o ultimă voință de a se rupe, de a se elibera.

Dar nimic nu tulbura resemnarea acestei întoarceri în pădure, care semăna atât de bine cu o întoarcere în somn.

Urcuşul la Prăpastia Lupului era aspru. Zăpada acoperise înşelător bolovani şi gropi, care păstrau în adâncime nevăzute diferențe de nivel. Erau ca nişte ochiuri de apă în mijlocul unui fluviu calm. Sub oglinda lor, un gol nevăzut soarbe şi trage la fund.

Înaintau prin zăpadă cu mişcări instinctive de înot. Pe alocuri, depresiunea era ca o treaptă ruptă. Senzația de scufundare era precisă. Părea că valuri de zăpadă se ridică în jurul lor şi îi acoperă. Se zbăteau cu genunchii, cu brațele, într-un fel de bătaie pe loc, care îi ajuta să se mențină la suprafață, ca şi cum ar fi înotat împotriva curentului. Câte un vârf înghețat de stâncă se ridica uneori înainte, şi pe această insulă de gheață se puteau opri un minut, ca să măsoare drumul străbătut.

"E o nebunie ce facem", îşi spunea Nora, dar această nebunie, acum, era fără revenire. Fiecare metru de teren cucerit avea ceva irevocabil. Pasul nu se mai putea întoarce pe unde călcase o dată. Urcuşul era greu, dar coborârea ar fi fost imposibilă.

La marginea ei de sus, Prăpastia Lupului dădea într-o poiană. Se vedeau primii brazi, sus, pe buza prăpastiei, şi nu păreau că sunt departe, dar vremea trecea, şi distanța rămânea mereu aceeaşi, ca şi cum mersul lor în zăpadă ar fi fost inutil, ca şi cum puteri ascunse, mai tari decât zadarnica lor zbatere, i-ar fi readus mereu la punctul de plecare.

"Câtă vreme e lumină, nimic nu e pierdut", îşi făcea Nora curaj. O înspăimânta doar gândul că i-ar putea prinde ceața înainte de a ajunge sus. În întuneric, pe povârniş, n-ar mai fi putut face niciun pas înainte. Un singur gest greşit ar fi fost de ajuns ca să se prăbuşească.

"E oare nevoie să-i spun?" se întreba Nora, neîndrăznind, să-i vorbească. Nu voia nici să-l sperie, dar nici să-l lase. În nepăsarea de somnambul cu care urca pe urmele ei.

Venea dinspre vârf, deasupra pădurii, un freamăt ca de mari vânturi încă nestârnite. Lumina zilei avea ceva albicios, difuz, lipsit de transparență.

— Ascultă, Paul! se hotărî Nora deodată să-i vorbească. Trebuie să fim cel mult în jumătate oră sus. Dacă ne prinde seara sau ceața aici, suntem pierduți. Nu ştiu ce se întâmplă cu tine şi nici nu te întreb. Dar acum îți cer să te trezeşti. Când vom ajunge sus vei face ce vei voi.

Totul prevestea un viscol apropiat. Curenți nu destul de repezi ca să se înalțe prea sus şuierau de-a lungul zăpezii, ridicând-o în vârtejuri mici de pulbere. Copacii deveneau grei într-un cenuşiu-albastru de plumb.

Paul ajunse cel dintâi la capătul drumului. Ultimii metri de urcuş fuseseră şi mai greu de străbătut. Buza prăpastiei era un parapet aproape vertical de gheață. Cârligele bocancilor se înfigeau ca nişte gheare, ca să oprească alunecarea. Până în ultimul moment, căderea era încă posibilă. Toată zbaterea lor putea deveni în acest ultim moment o zădărnicie. Prăpastia Lupului, privită de pe acele ultime trepte infernale, avea un fel de indiferență sumbră, care aşteaptă împlinirea sorții.

Ieşit din primejdie, Paul asista dezarmat la ultimii paşi ai Norei. Nu putea face nimic pentru ea: nicio mână de întins, niciun cuvânt de spus. Erau numai la câțiva paşi depărtare unul de altul, dar pe două țărmuri diferite, fiecare singur. O vedea cum luptă cu zăpada, cu gheața, amețită de oboseală, dar cu un fel de deznădejde concentrată.

Când ajunse lângă el, îşi aruncă schiurile de pe umeri, îşi scoase rucsacul din spate şi pe urmă abia, descoperindu-se, îşi trecu mâna pe frunte, cu un gest de întoarcere la viață. Erau amândoi palizi, cu sprâncenele şi tâmplele albite de zăpadă, cu privirea încă neliberată de gândul intens care-i purtase până acolo.

— Eşti o fată vitează, Nora. Îți mulțumesc.

— Pentru ce?

— Pentru curajul tău. Dacă aş putea să iubesc, te-aş iubi.

— Eu nu-ți cer asta, Paul. Îți cer să fi mai puțin nefericit. Mi-e de ajuns.

El avu din nou ridicarea lui din umeri dezamăgită.

— Îți mai cer, adăugă Nora, să uiți gestul ăsta de om sfârşit. E aşa de greu?

— Nu ştiu, Nora. Cred că-ți pierzi vremea cu mine.

— Totuşi, ieri când am plecat de aici erai un om vindecat.

— Credeam că sunt. Dar e de ajuns să-mi iasă în cale o umbră, pentru ca totul să cadă la pământ.

— Sunt amintiri aşa de greu de uitat?

— Nici măcar nu ştiu dacă sunt amintiri. E o groaznică oboseală. E o silă imensă. E un dezgust adânc.

— Mai adânc decât Prăpastia Lupului?

Se întoarseră amândoi încă o dată spre prăpastia care se deschidea în față.

— Vezi, zise Nora, cât e de adâncă, şi tot ai trecut prin ea. Nu vrei să mai treci o dată?

Sosiseră la cabană odată cu seara. Gunther, mai palid decât oricând, îi aştepta la fereastră. Hagen, care plecase în întâmpinarea lor pe alt drum, nu se întorsese încă.

— Trebuie să aprindem lumina din turn, ca să-i dăm de veste că v-ați întors. De ce ați venit aşa de târziu? Toată ziua v-am aşteptat. Credeam că nu mai veniți. Credeam că v-ați pierdut.

Vorbea repede, cu fraze rupte, cu o stranie agitație nervoasă sub marea lui paloare. Ochii îi străluceau de febră, prea calzi, prea intenşi ca să zâmbească. Faffner le mirosea hainele, se culca la picioarele lor, se zvârcolea cu un mârâit ciudat de bucurie şi regăsire, dar parcă şi de deznădejde. Cu greu reuşi Nora să-l calmeze şi să-l culce lângă cămin, cu botul pe labe, dar şi de acolo câinele o privea cu uitătura lui de animal neliniştit.

— Faffner ştie de unde veniți, spuse Gunther. Ați fost în casa din strada Prundului şi aduceți de acolo lucruri pe care el le cunoaşte...

Hagen veni mai târziu şi, intrând, nu spuse niciun cuvânt. Pelerina şi gluga îi erau albe de zăpadă. Se oprise în prag, şi în primul moment, alb cum era, cu cizmele lui mari, cu gluga trasă pe frunte, părea un Moş Crăciun care-şi ascunde fața. După ce se scutură de zăpadă, după ce îşi descoperi fruntea lui tristă şi mai ales acea privire albastră, rece, de sihastru, imaginea amicală de la început se stinse, alungată, şi în locul ei rămase omul aspru, pe care îl cunoşteau.

Nora se gândi să meargă spre el şi să-i spună: “Fii liniştit. Am lăsat în casă lucrurile aşa cum le ştii. Nimic nu e clintit din loc. Poarta e ferecată, ferestrele închise. Nimeni nu va trece acel prag şi nicio umbră nu va pleca de acolo.”

Dar tăcerea lui Hagen nu punea întrebări şi nu primea cuvinte de prietenie.

Toți trei bărbații tăceau, şi Nora se simțea foarte singură între ei. Se uita la fiecare în parte şi pe fiecare îl simțea plecat cu gândurile lui. Îşi desfăcu rucsacul şi scoase fără bucurie lucrurile cumpărate de la Braşov pentru ei. I se păreau acum inutile, prea copilăreşti pentru nişte oameni trişti. Lângă fereastră, bradul pavoazat pentru modesta lui feerie de Crăciun aştepta să fie aprins. Nora atârnă de ramuri darurile ei descurajate şi pe urmă aprinse una câte una lumânările, care începură să joace cu flăcări mărunte în globurile de sticlă colorată.

Gunther cel dintâi se apropie de pom. “E totuşi destul de copil ca să-i facă plăcere”, se gândi Nora. Vedea revenind pe obrazul lui palid o licărire de curiozitate. Ochii îşi recăpătau frumoasa lor claritate ironică.

— Nu vii, Paul, lângă pomul nostru de Crăciun? îndrăzni Nora să întrebe.

Deasupra bradului luminat, vechea lui privire cețoasă de indiferență avea ceva timid, nesigur.

Mai greu veni Hagen, care nici nu se apropie cu totul de pom. Stătea la câțiva paşi de el, la fel de aspru, la fel de întunecat.

Se adunau în jurul bradului ca în jurul unui foc în pădure.

XV

TERENUL DE SCHI AVEA ÎN prima dimineaţă de Crăciun un aspect de serbare populară. Câţiva schiori pasionaţi plecaseră în zori la Predeal, coborând pe versantul dinspre Timiş, ca să asiste la concursurile oficiale. Cei mai mulţi însă rămăseseră pe loc, iar de la Braşov soseau mereu grupuri de băieţi şi fete care se luptaseră cu viscolul ca să ajungă până sus. Pădurea vuia de lume tânără ca un oraş în vacanţă. La Turing-Club un comitet improvizat peste noapte organiza câteva “probe” de viteză şi slalom. Nu era decât un joc, dar toţi primeau să-l joace cu seriozitate. Se măsurau distanţele, se jalona terenul cu fanioane albastre şi roşii, se numerotau concurenţii, se stabilea un sistem de punctaj şi clasificare. Arbitrii şi comisarii de teren, cu brasarde şi fluiere, alergau încolo şi încoace, printre schiori, ca să facă ordine şi să formeze echipele. Un medic tânăr organiza un post sanitar şi, pentru ca decorul să fie complet, cineva confecţionase un mic drapel alb cu cruce roşie, care flutura în vânt. În faţa cabanei se ridicaseră în grabă o tribună de scânduri pentru public şi o masă lungă pentru juriu. Pe masă erau înşirate “trofeele”, coroane de brad, cupe de tinichea, câteva sticle de vin şi bere, o lanternă cu baterie şi – premiul întâi! — un ceas deşteptător.

Întreg concursul era făcut jumătate în glumă, ca o parodie a concursurilor adevărate de la Predeal, dar era o glumă în care toată lumea se lăsa antrenată cu destulă convingere. Mai ales saşii de la S.K.V., veniţi în grup compact, erau serioşi şi decişi de parcă s-ar fi pregătit

pentru o mare bătălie. Formaseră o echipă de cinci oameni şi trimiseseră o provocare scrisă studenţilor de la Turing-Club, pentru o cursă de viteză care urma să fie “proba finală” a zilei, punctul culminant al luptei dintre S.K.V. şi T.C.R.

Tot muntele vibra de strigăte şi cântece. Când vântul se potolea, zgomotele ajungeau, departe, până la cabana lui Gunther. Hagen, care se întorsese din plimbarea lui obişnuită de dimineaţă prin pădure, le povesti ce se întâmplă.

— Mergem şi noi! propuse Nora.

Paul, la fel de cenuşiu ca în ajun, nici nu primi, dar nici nu refuză. Să meargă sau nu, îi era indiferent. Noaptea adusese pentru el un fel de pace amorţită, ca după un anestezic. Mai greu era de înduplecat Gunther, care nu voia cu niciun preţ să se îndepărteze de cabană.

— E prea multă lume. Nu vreau să-i văd. Nu vreau să mă vadă. Îi cunosc prea bine.

Nora îi pregăti totuşi schiurile, pe care băiatul nu le pusese încă în acea iarnă, şi era sigură că la această ispită nu va rezista.

“Trebuie să-i scot la lumină”, îşi spunea ea, privindu-i pe amândoi.

Hagen, care rămânea singur la cabană, îi şopti Norei cu îngrijorare:

— Să fi atentă. Gunther n-are voie să alerge.

— Nu-ţi fie teamă. E lângă mine.

La Turing-Club, programul nu începuse încă. Se mai făceau pe teren lucrări de “amenajare”, mai ales pentru trambulina de sărituri, pe care câţiva voluntari o săpau în zăpadă cu lopeţile. Toţi cântăreţii de acordeon de la cele două cabane fuseseră convocaţi cu instrumentele lor, într-un fel de orchestră, comună, instalată lângă masa juriului, ca să cânte “Mulţi ani trăiască” şi “*Iloch, hoch, dreimal hoch*” [1] la împărţirea trofeelor. Intre timp, ca să calmeze

nerăbdarea publicului, cântau diverse imnuri şi “uverturi”.

Sosirea lui Gunther provocă printre saşii din tribună oarecare uimire. Vestea trecu din om în om, prin semne, prin şoapte: *Der junge Grodeck, der junge Grodeck*... Priviri intrigate se întorceau spre el şi spre însoţitorii lui. Un moment, toate atenţiile fură abătute de la cele ce se petreceau pe teren. Gunther devenea centrul spectacolului, ca un prinţ moştenitor care-şi face apariţia într-o lojă, la un concert. Nora simţea îndreptate asupra ei zeci de întrebări. Gunther, înviorat de aerul rece al dimineţii, o ţinea de braţ şi îi vorbea cu animaţie.

— Mâine toată familia Grodeck va şti că am ieşit împreună. Se va deschide o anchetă, ca să se afle cine eşti, de unde vii şi ce intenţii ai. O femeie tânără în familia Grodeck e o îndrăzneală. Grodeckii nu suferă femeile tinere. A fost una, şi n-au iertat-o până la moarte.

Nora înfrunta cu plăcere valul de surpriză şi curiozitate stârnit în jurul lor. Numai Paul rămase indiferent la aceste semne şi priviri, pe care nici nu le vedea.

Primul punct din program era o cursă de ştafetă, pe circuit închis. Itinerariul ducea de la Turing-Club la S.K.V. Şi de acolo, – prin poiana Trei Fetiţe, la Turing-Club. Semnul de plecare se dădu în tăcerea generală cu o lovitură de pistol, care făcu să răsune muntele. Tribunele izbucniră în aplauze, iar echipierii purtând pe spate numere mari, vizibile de departe, porniră strigaţi pe nume de prieteni şi partizani.

Gunther lua şi el parte la lupta deschisă şi striga cu multă aprindere un număr pe care şi-l alesese din grămada alergătorilor: Douăzeci şi trei! Douăzeci şi trei!

— De ce douăzeci şi trei?se miră Nora.

— Nu ştiu. La întâmplare, ca la ruletă.

Râdea cu faţa luminată, redevenit copil şi atârnându-se de braţul ei stâng cu toată puterea.

---

[1] Trăiască, trăiască, de trei ori trăiască! (germ.)

— Tu pe ce număr joci, Paul? întrebă Nora.

Întoarse capul spre dreapta, unde-l ştia tăcut lângă ea, dar nu-l găsi.

A plecat? E oare posibil să fi plecat? Tot timpul îl simțise acolo, la dreapta ei, închis în apăsătoarea lui tăcere, ca o piatră, şi nu-şi dădea seama când a putut să plece fără niciun cuvânt.

“Aşa pleacă, fără niciun cuvânt”, îşi aminti Nora cu amărăciune.

Primul gând al lui Paul, plecând de acolo, era să se întoarcă la cabană. Voia să fie singur. Îi făcea rău mulțimea aceea de oameni zgomotoşi şi îl irita Nora cu silința ei exagerată de a-l prinde şi pe el într-un joc care, în dimineața aceasta, i se părea fără farmec. Între el şi Gunther, atentă la toate gesturile lor, Nora îi făcea impresia unei guvernante care supraveghează doi convalescenți. Îl oprima această privire, pe care o simțea ațintită asupra lui, chiar atunci când era îndreptată în altă parte. În buimăceala de o secundă, produsă de descărcarea pistolului, avusese timp să se rupă de acolo neobservat.

“Tot îi rămâne un pacient”, îşi spuse pierind.

“Sunt rău, sunt nedrept”, adăuga din obişnuință vocea lui intimă de om rezonabil, fără să-i poată da însă remuşcări. Cuvintele, gândurile treceau prin el pustii. Se simțea ca un instrument cu coardele rupte, fără rezonanță, fără căldură. Nimic nu răspundea în el, nici gânduri, nici amintiri.

Cunoştea un nume care altădată trezea în el dureri nervoase, reflexe, de neînlăturat: Ann. Îl spunea acum cu glas tare, din curiozitate, cum ar fi apăsat pe o clapă ca să vadă dacă răspunde: Ann, Ann, Ann. Numele cădea inert, ca o piatră.

Privea în față imagini care ieri încă i se păreau atroce: Ann dezbrăcându-se cu dezordonata ei impudoare, în timp ce bărbatul cu care este o priveşte fumând sau răsfoind o

carte. Multă vreme îl torturase povestirea unei călătorii pe care Ann o făcuse în Grecia, cu unul din primii ei amanţi, e drept, cu mult înainte de a-l fi cunoscut pe el.

“Era aşa de cald, povestea ea, că toată ziua stăteam goală în cabină şi numai seara mă îmbrăcam să ies pe covertă.” Ani întregi îl urmărise această imagine, care îl chinuia prin preciziune. De nesuportat nu era gândul că Ann s-a culcat sau se culcă cu alţi bărbaţi, ci detaliile fizice, sigure, irecuzabile, gestul cu care îşi scoate ciorapii sau cu care îşi trage peste cap o bluză.

Priveşte acum cu ochii deschişi toate aceste imagini, altădată dureroase, şi le găseşte cel mult stupide. O vede pe Ann jos la Braşov, într-o cameră de hotel, cu Dănulescu sau cu altul, o vede goală în braţele lui, o urmăreşte fără oroare, fără revoltă, în mişcările ei cele mai secrete, îi aude râsul ei excitat, suspinul ei senzual, şi totul trece prin el cu o indiferenţă de moarte.

Pornise la început spre cabană, dar acum îşi lasă schiurile să-l ducă unde vor. Un vânt ascuţit îl bate pe frunte, pe tâmple. Dacă drumul spre S.K.V. n-ar fi ocupat de aceste ridicule concursuri, s-ar lăsa purtat la vale, până la Poiana, până la Braşov, până la capătul pământului…

Programul de la Turing-Club era pe sfârşite. În aşteptarea probei finale de viteză, tribuna urmărea cu hohote de râs ultimele sărituri de trambulină. Concurenţii cădeau unul după altul, ca şi cum cineva i-ar fi aruncat de sus în zăpadă. Foarte rar câte unul reuşea să se menţină pe schiuri şi să se oprească reglementar în faţa tribunei, unde îl primeau salve de aplauze. Gunther urmărea cu entuziasm sau cu indignare fiecare nouă săritură. Avea simpatii capricioase pentru unul sau pentru altul dintre concurenţi, şi îi striga ca să le dea curaj în clipa plecării sau ca să-i certe, după ce au căzut. Nora se temea să nu-l obosească această agitaţie şi uneori îi punea mâna uşor pe umăr ca să-l calmeze.

Locul din dreapta ei era mereu gol. Paul nu se întorsese, şi Nora se întreba dacă se va mai întoarce vreodată. Nu i se părea cu neputinţă să fi plecat pentru totdeauna. Poate că la cabană o aştepta un bilet al lui, unul din acele bilete scurte, răstite, pe care omul ăsta leneş ştie aşa de bine să le scrie pe un colţ de masă, înainte de a fugi...

Concursul de sărituri era terminat. Pârtia rămânea liberă pentru ultima cursă de viteză. Arbitrii îşi transmiteau prin pâlnii de carton ordine şi comenzi de la o extremitate la alta a terenului. Toată lumea se retrăgea în tribune. Într-o clipă, întreg terenul era pustiu, şi o tăcere încordată acoperi toate zgomotele de până atunci.

Cele două echipe de câte cinci oameni – S.K.V. şi T.C.R. — urmau să coboare de sub vârful muntelui, până în faţa tribunelor, în linie dreaptă. “Schuss” spunea regulamentul. Distanţa nu era mare, nici 600 de metri, dar panta era prăpăstioasă, şi orice fel de frână – plug, christiane sau telemark – erau interzise. Mai contribuia la atmosfera de emoţie generală punerea în scenă a cursei: fanioanele care se agitau în tăcere, acordeoanele care cântaseră tot timpul, dar acum se opriseră la un semn al juriului. La baza stâncii din vârf a Postăvarului, cele două echipe se vedeau aliniate ca nişte bile negre pe zăpadă.

O detunătură de pistol deschise cursa.

În primul moment nu se văzu nimic, decât un nor de zăpadă, care cobora vijelios ca o avalanşă. Pe urmă, unul câte unul, alergătorii se desprinseră din negură, la distanţe mici unul de altul, imposibil de recunoscut sau de urmărit. Partizani ai uneia sau alteia din echipe, tăceau cu aceeaşi intensă nelinişte. Jocul era orb. Nu se ştia cine vine întâi, cine câştigă, cine pierde.

Un strigăt trecu prin toată tribuna: unul din alergători căzuse. Venea peste cap rostogolindu-se la vale, cu schiurile împiedicate unul de altul. Echipa lui era pierdută. Regulamentul elimina din competiţie echipa care nu sosea cu toţi echipierii la finele cursei.

Lumea sărea peste tribune spre masa juriului cerând explicații, punând întrebări: cine? cine? cine?

Omul continua să se rostogolească pe pantă, în timp ce alergătorii ceilalți treceau pe lângă el, continuându-şi cursa.

Sosirea se petrecu într-un tumult general. Fiecare echipier ajuns pe linia de sosire era smuls de public, care îl recunoştea, îi striga numele. Erau cinci de la S.K.V., erau numai patru de la T.C.R... T.C.R.-ul era scos din luptă! Ba nu! Şi de la T.C.R. tot cinci erau. În îmbulzeală se greşise numărătoarea. Toți zece alergătorii terminaseră cu bine cursa. Clasificarea urma să se facă după cronometraj.

Dar atunci, cine era alergătorul căzut? Cine era acest al unsprezecelea concurent neînscris şi care zăcea acum în zăpadă în mijlocul terenului?

Echipa de salvare alerga spre locul accidentului. Nora nu-şi putu opri un gând absurd.

— Te rog, aşteaptă-mă aici, îi spuse lui Gunther. Mă întorc îndată.

Paul pornise spre vârful muntelui fără gând precis. Voise doar să se depărteze de Turing-Club şi de toată acea mulțime turbulentă. Pe versantul dinspre Timiş, muntele era tăcut şi pustiu. Pădurea îşi recăpăta acolo sălbăticiunea pierdută.

Rămăsese câtăva vreme pe pietrele înghețate din vârf, albe ca nişte mari blocuri de gheață. Nevăzuta vale a Timişului, acoperită de nori, vibra în adânc cu un foşnet depărtat de torent. Zările erau închise de aceeaşi ceață densă, ca între nişte ziduri de fum.

Nu ştia de cât timp se afla acolo. Minute sau ore treceau pe lângă el cu un gust de somn. Coborâse câteva trepte mai jos ca să ocolească stâncile de gheață, care blocau trecerea spre versantul Timişului, şi găsi printre brazi o pârtie lată, aşezată ca o şea pe grumazul muntelui. Schiurile alunecau singure fără viteză, când deodată se răsuciră violent spre dreapta. Le opri în aceeaşi secundă, cu o tresărire reflexă,

pe care o simţi ca o izbitură în piept, ca şi cum cineva din el ar fi tras un mâner secret de frână. Schiurile oprite în loc vibrau de violenţa şocului.

În faţa lui se deschidea, ca o cădere în gol, o pârtie – aproape verticală, iar jos, la capătul ei, se vedeau tribunele de la T.C.R. Pe teren fanioane colorate se ridicau şi se lăsau schimbând semne neînţelese între ele. O rumoare de voci venea până sus, dar pe urmă nu se mai auzi nimic, ca şi cum deodată cabana Turingului cu tribunele şi oamenii ei s-ar fi depărtat.

Porni în jos cu ochii deschişi: "Dacă vreau, mai pot să opresc", îşi zise. În primele secunde, schiurile alunecaseră cu greutate pe zăpada îngheţată. "Da, mai pot să opresc." O detunătură de armă sparse tăcerea. Abia atunci îşi dădu seama că nu e singur. Siluete repezi treceau pe lângă el, ridicând în urmă o perdea de zăpadă care acoperea totul. Pe urmă se făcu lumină, un torent de lumină albă, solară, prin care el însuşi trecea luminos ca o torţă vie. Ţinea ochii mereu deschişi, dar era prea mult soare ca să mai vadă ceva.

Căderea o simţi ca o deviere de zbor. Avu senzaţia violentă că e smuls de pe traiectoria lui şi aruncat în altă direcţie, ca un proiectil ricoşat...

Până la tribună fusese dus pe o targa de crengi de brad.

— Cred că nu are nicio fractură, dar e mai bine să nu-l obosim, spuse tânărul medic luându-şi în serios rolul de şef al echipei de salvare.

Paul îşi pierduse în primele momente cunoştinţa, dar pe urmă deschisese ochii, neştiind ce se petrece. Deasupra lui erau câteva figuri străine, şi între ele Nora, o Noră severă şi tristă, căreia ar fi vrut să-i surâdă.

Era lovit la ochiul drept, buza de jos îi sângera, fruntea şi obrajii erau jupuiţi de zgârieturi.

— Toate astea n-au nicio importanţă, zise medicul. Dacă n-avem nici fractură, nici hemoragie internă, am scăpat

teferi.

Nu-l durea nimic. Simțea doar că nu se poate ridica de jos. Nora îi ştergea cu batista ei sângele de pe buză.

— E rândul tău să mă ridici din zăpadă, zise el. Acum nu-mi mai datorezi nimic: accident pentru accident.

Ea se apleca şi mai mult peste el şi îi vorbi în şoapte, la ureche, ca să nu audă nimeni:

— De ce ai făcut asta, Paul? De ce?

— Nu ştiu, Nora. Nu-mi aduc aminte.

Era ceva luminos în privirea lui, o expresie de mare odihnă.

— Am uitat tot, cu desăvârşire tot. E aici, în zăpadă, sub ochii tăi, Nora, un om fără amintiri, un om liber — mă auzi? — un om liber…

XVI

BĂTRÂNUL GRODECK SOSI LA cabană în prima dimineață după Crăciun. Nu-l aştepta nimeni, dar încă înainte de venirea lui, Faffner dăduse semne de nelinişte. Umbla mârâind cu botul în zăpadă, în căutarea, parcă, a unor nevăzute urme de sânge.

"Câinele ăsta e bolnav", spusese Nora, încercând să-l domolească, dar nimeni nu se putea apropia de el.

Asupra bătrânului Grodeck, Faffner se aruncă de cum îl văzu. Până să-i vină ajutor din cabană, omul, urlând de groază, fu trântit în zăpadă. Îl ridicară de acolo alb de spaimă, cu haina sfâşiată la umărul drept, unde câinele îşi înfipsese colții, dar, prin minune, fără rană adâncă. Era, spre norocul lui, foarte gros îmbrăcat şi purta mai ales o şubă, prin care colții trecuseră greu, răzbind totuşi până la piele şi lăsând acolo un cerc însângerat, ca un semn cu fierul roşu.

Faffner nu-l mai recunoştea nici pe Hagen, nici pe Gunther, nici pe Paul şi se zbătea în mâinile lor, cu o deznădejde sălbatecă. Trebuiră să-l țină toți trei pe loc, luptându-se cu el, până ce bătrânul Grodeck, condus de Nora, reuşi în sfârşit să intre în cabană.

Abia îl lăsară din nou liber, şi Faffner se năpusti la uşi, la ferestre, cu un urlet înnebunit de neputință.

— Nu-l putem lăsa aşa, spuse Hagen. E mai bine să-l punem în lanț.

Intrară cu toții în casă şi câtva timp rămaseră tăcuți, ascultând cu inima strânsă acel urlet de ființă chinuită, care părea că le cere ajutor.

Bătrânul Grodeck nu era deloc bătrân. Nu arăta să fi trecut de cincizeci de ani, iar pe aceşti cincizeci de ani îi purta foarte bine pe umerii lui, încă viguroşi.

Îşi reveni repede din spaima pe care o trăsese. Se scutură de zăpadă, fără să pară stânjenit de cele întâmplate. Urletele lui Faffner, care se zbătea afară, în lanț, nu-l tulburau.

— Am spus totdeauna că animalul ăsta e turbat.

Felul neobişnuit în care intrase la cabană făcea grea orice prezentare. Nu spusese bună ziua la venire, nu dăduse cu nimeni mâna – şi acum era prea târziu pentru gesturi, care oricum păreau că nu-i sunt familiare. Era îmbrăcat în haine de oraş şi purta doliu, probabil după soția lui. Panglica neagră de la brațul stâng i sa desprinsese în cădere, şi acum şi-o potrivea din nou, cu multă atenție. Era un doliu corect, de om scrupulos, care îşi cunoaşte îndatoririle şi le respectă. Ceva demn şi rece persista în ținuta lui, chiar şi acum, după ce ieşea sfâşiat din lupta cu câinele.

Gunther îmbrăcase în acea dimineață puloverul lui roşu şi un pantalon de flanelă, gri-deschis. Lângă el, hainele negre ale bătrânului Grodeck erau ca o mustrare tăcută, ca şi cum ele singure ar fi apărat acolo memoria moartei.

Plimba peste oamenii şi lucrurile din încăpere o privire rece, care nu întreba nimic, dar dezaproba totul. Aştepta probabil să rămână singur cu fiul lui, pentru ca să-i spună ce îl aducea la cabană, dar Hagen, care de obicei îşi găsea de lucru pe afară, rămase de astă dată pe loc, cu o vizibilă hotărâre de a nu se mişca de acolo.

— Vă rog să rămâneți aici, îi şopti Gunther Norei şi lui Paul, care se pregăteau să plece.

Sub obişnuitul lui zâmbet ironic era ceva sfidător pentru neaşteptatul musafir în haine negre, dar şi oarecare spaimă de a nu rămânea singur cu el.

Tăcerea fu şi mai apăsătoare în timpul dejunului. Nu se

auzea decât în răstimpuri urletul lui Faffner, care se zbătea mereu afară, în lanț. Bătrânul Grodeck mânca fără lăcomie, dar cu seriozitate şi cu un fel de atenție meticuloasă. Foarte rar spunea un cuvânt despre lucruri şi oameni probabil cunoscuți lui Gunther. Revenea mai ales în vorbirea lui un nume, "mătuşa Augusta", pe care îl rostea cu reverență, ca şi cum s-ar fi referit la o autoritate superioară. În ierarhia Grodeck, această mătuşă Augusta ocupa desigur un loc însemnat. Gunther însă nu răspundea în niciun fel, şi bătrânul Grodeck nu părea că aşteaptă vreun răspuns.

Hagen nu se aşezase la masă. Cu tăcerea lui puternică apăra de departe tăcerea mai nervoasă, mai nesigură a băiatului. Stătea pironit de uşă, fără să-şi abată un moment privirea de la cele ce se petreceau. Bătrânul părea că suportă foarte bine această mare tăcere încordată. Puțin aplecat peste masă, cu umerii lui imenşi, putea duce poveri mai mari, fără să le simtă. Cravata de doliu, hainele negre îi dădeau ceva solemn şi îngândurat.

Până la sfârşitul mesei nu mai spuse niciun cuvânt. Când termină de mâncat i se adresă deodată lui Gunther:

— Am venit să te întreb dacă vrei să te întorci acasă.

Băiatul nu răspunse în primul moment. Nu se aştepta la o întrebare atât de directă, pe care nimic nu o pregătise. Pe urmă, răspunse, scurt, eu o expresie de neclintit:

— Nu.

Bătrânul Grodeck primi răspunsul în față, fără nicio tresărire.

— Ştiam. A fost de datoria mea să te întreb, dar ştiam.

— Atunci, zise Gunther, nu trebuia să te oboseşti până aici. Îmi pare rău că ai făcut un drum atât de lung.

— Drumul trebuia oricum să-l fac. Fie că rămâi, fie că pleci, avem unele lucruri de discutat. Poate că ar fi mai bine să le discutăm numai între noi doi.

— Eu nu am secrete, zise Gunther, speriat de gândul că ar putea rămânea singur, şi aruncând spre Nora, spre

Paul, spre Hagen priviri ce chemau în ajutor.

— Nu sunt secrete, dar sunt chestiuni de afaceri... Vreau să-ți vorbesc despre pădurile din Bihor.

Vorbise până atunci româneşte, dar în acel moment, înainte de a-şi termina fraza, începu să vorbească nemțeşte, poate ca un fel de apărare instinctivă împotriva străinilor care erau de față. Căpătă dintr-o dată o grabă nervoasă în vorbire, pe care nu o avusese înainte. În parte, calmul lui de până atunci era datorit şi faptului că vorbind româneşte trebuia să-şi caute cuvintele.

Era vorba despre o linie ferată forestieră, pe care întreprinderile Grodeck o construiau în pădurile lor din Bihor. Cum lucrările luau acum dezvoltări neprevăzute, care aveau să dureze încă un an, ar fi vrut să aibă acordul de principiu al lui Gunther, pentru ca să fie sigur că la majoratul lui băiatul nu va stânjeni mersul mai departe al lucrurilor. Afacerea era importantă, şi bătrânul Grodeck o expunea pe larg, cu cifre, cu explicații tehnice, cu scheme şi planuri, pe care le adusese cu el şi le întindea pe masă, ca pe nişte hărți.

Gunther asculta fără niciun semn de aprobare sau măcar de înțelegere. În cele din urmă, se ridică.

— Nu pot să-ți dau niciun răspuns. Sunt lucruri care deocamdată nu mă privesc. În martie voi coborî la Braşov şi voi vedea atunci ce e de făcut.

Pentru prima oară, bătrânul Grodeck îşi pierdea răbdarea.

— Eu n-am timp să aştept până în martie.

— Mă mir, spuse Gunther. Un Grodeck are totdeauna timp să aştepte. E singurul lucru pe care l-am învățat de la voi. Pe mama n-ați aşteptat-o douăzeci de ani până a murit? Pe mine mă veți aştepta mai puțin poate.

— Să nu vorbim despre asta, zise bătrânul Grodeck. Orice s-a întâmplat, memoria mamei tale este pentru noi venerată. Eu am uitat tot.

— Pentru că eşti generos, râse Gunther. Eu însă n-am

uitat nimic. Mă înțelegi? Nimic.

Îşi pierduse stăpânirea lui ironică de până atunci. Avea în ochi flăcări reci, albastre, care ardeau cu ceva deznădăjduit pe figura lui de copil. Bătrânul Grodeck încercă să-şi păstreze sub această privire arzătoare cumpătul. Dacă n-ar fi fost vocea lui guturală, pe care o furie greu ascunsă o altera şi mai mult, ca şi cum ar fi răguşit subit, nimic nu l-ar fi trădat. Îl mai ajutau şi hainele negre de doliu, cu demnitatea lor rigidă.

— Sunt lucruri, zise el, pe care un tată nu le poate discuta cu fiul lui. Şi, orice s-ar spune, eşti totuşi fiul meu.

Ridicase capul, spunând aceste ultime cuvinte, spre Hagen, şi pentru prima oară îl privi în ochi, în tăcerea împietrită pe care acesta o păstrase tot timpul. Pe urmă, i se adresă din nou băiatului, cu aceeaşi voce guturală, înăbuşită de mânie.

— Am venit aici ca să punem la punct afaceri care nu suferă întârziere. Trebuie să fii rezonabil şi să mă asculți. Sunt sigur că mama ta, dacă ar trăi, mi-ar da dreptate.

Gunther izbucni la aceste cuvinte într-un râs crispat.

— M-am întrebat întotdeauna de ce ați ucis-o. Acum, în sfârşit, ştiu: ca să vă dea dreptate. Voi, când omorâți un om, îl trageți de partea voastră. Dar mama, moartă sau nu, rămâne mereu cu mine, şi dacă ai venit să mi-o iei, ai venit degeaba. A doua oară nu vă mai las s-o ucideți.

Era de o neasemuită paloare, şi râsul lui exasperat era plin de lacrimi. Ieşi pe neaşteptate din odaie, trântind uşa. I se auzeau paşii pe scări, urcând în fugă spre odaia din turn.

Hagen ieşise aproape în acelaşi timp, alergând după el. Bătrânul Grodeck rămase singur cu Nora şi cu Paul. Îşi potrivi cravata cu multă atenție, lucru care îi dădea oarecare linişte, ca şi cum acest gest ar fi pus ordine în el şi ar fi reparat cuvintele grele pe care le primise în fața unor oameni străini.

— Nu trebuie să luați seama la vorbele lui Gunther, zise el. E o fire nervoasă şi am făcut greşeala de a-l creşte în prea mare libertate. În privința asta, răposata lui mamă are o parte din vină. L-a ținut prea mult pe lângă ea şi a făcut din el un copil exagerat. Nu ştiu ce vi s-a povestit despre ea, aici sau la Braşov – am auzit că ați petrecut o noapte într-o casă în care şi ea a avut pe vremuri uşurința, poate condamnabilă, de a intra uneori – nu ştiu ce vi s-a povestit, dar vă pot asigura că răposata mea soție a fost o persoană cu totul respectabilă şi că nimic nu i se poate reproşa memoriei ei. A fost însă o fire exagerată, şi acest lucru se simte în educația lui Gunther. Am ținut să vă spun chiar eu aceste lucruri, mai ales că, din nenorocire, ați fost martori la scena de adineauri.

Se plimba prin odaie cu paşi măsurați şi se oprea în fața câte unui obiect, pe care îl privea cu aceeaşi expresie de dezaprobare.

— Băiatul e bolnav, zise Nora. O mare emoție îl poate doborî. Poate că ar trebui lăsat în pace câtăva vreme.

— Bolnav!

Bătrânul Grodeck spunea cuvântul cu iritare şi cu neîncredere.

— E şi asta una din ideile romanțioase pe care le-a moştenit de la mama lui. Dar dacă este într-adevăr bolnav, de ce nu vine acasă? de ce stă în sălbăticiunea asta, fără doctor, fără medicamente?

— Cred că se simte bine aici. Hagen îl îngrijeşte şi îi aduce tot ce trebuie.

Bătrânul Grodeck se încruntă.

— Nu-l cheamă Hagen. Îl cheamă Klaus Schmidt.

— Noi aici îi spunem Hagen.

— Dar încercați să-i spuneți Schmidt, se răsti el. Niciodată n-am putut s-o obişnuiesc pe soția mea să-i spună aşa: Schmidt. Poate că totul s-ar fi petrecut altfel…

Se oprise în fața portretului de pe etajeră şi îl privea fără îngăduință. Surâsul tinerei femei părea că se stinge sub

privirea lui.

Ore întregi după plecarea bătrânului Grodeck de la cabană, Faffner continuase să se frământe şi să caute, îi dăduseră drumul din lanţ, dar el se zbătea mereu, ca şi cum încă ar fi fost legat. În primul moment alergase în pădure pe urmele celui plecat, dar se întorsese după câtva timp, abătut. Era prea târziu ca să-l mai găsească, şi urmele se pierdeau în ceaţă.

Nu voia să mănânce nimic şi nu primea nicio mângâiere. Era într-adevăr bolnav, ochii îi erau arşi de febră, şi când cineva încerca să pună mâna pe el, trăgându-l de ureche – gest care de obicei îl potolea — câinele urla de durere, de parcă i s-ar fi atins o rană vie.

— Îl doare, spuse Gunther. După atâta timp, încă îl mai doare… Sunt cinci ani de atunci. Era în septembrie, cred… Da, în septembrie… Mă întorceam cu mama din oraş. L-am găsit pe Faffner în curte, într-un lac de sânge. Trăsese cu carabina în el, şi pe urmă îl lăsase acolo, crezându-l mort. Înţelegeţi? Cu carabina…

— De ce? întrebă Nora.

— Pentru că mama îl iubea. N-a suferit niciodată fiinţele pe care le iubea mama sau care o iubeau pe ea. Le-ar fi ucis pe toate, cu carabina sau altfel… Grodeckii ştiu uneori să ucidă şi fără carabină… Ucid cu discreţie, şi pe urmă poartă doliu cu demnitate.

Faffner, ca şi cum ar fi înţeles că e vorba de el, se apropiase de cămin.

XVII

NOAPTEA DE ANUL NOU SE SĂRBĂtorea pe munte cu focuri şi chiote. De la Turing-Club şi de la cabana Saşilor, veneau prin pădure strigăte, pe care numai vântul le acoperea cu vâjâitul lui metalic. Viscolise toată ziua, dar mai târziu vremea se domolise. O ceață grea, densă cădea liniştitoare peste brazi şi pietre.

În vârful muntelui se aprinsese, de cum se făcuse seara, un foc uriaş, care chema în jurul lui oamenii de la cele două cabane. Se vedeau urcând cu torțe de răşină în mână şi li se auzeau; de departe vocile şi râsetele. Când ajungeau sus, deveneau dintr-o dată tăcuți şi se apropiau de foc, cu fețe serioase, grave.

— Dacă n-ar fi ceață s-ar vedea focul de pe Piatra Mare, spuse cineva.

Oriunde era o cabană, se aprindea în seara aceasta un foc, şi oameni tăcuți se strângeau în jurul lui, în ultimele ceasuri ale anului. Ardeau pe toate crestele din Bucegi focuri mari ca nişte semnale, care se caută unele pe altele în noapte, dar ceața le acoperea pe toate.

— Eşti şi tu ca focul de pe Piatra Mare. Paul. Ştiu bine că eşti undeva în ceață, dar nu te văd.

— De ce spui asta. Nora? Nu sunt lângă tine? Nu suntem împreună?

— Împreună, şi totuşi singuri.

— Toți suntem singuri, Nora. Uită-te bine la toți câți suntem aici şi spune dacă e cineva care nu e singur.

Nu erau în lumina acelor flăcări de seară decât oameni trişti, figuri grave, priviri care se întâlneau fără să se vadă.

Pe toate fețele plutea aceeaşi expresie de atenție oprită în loc şi întoarsă înapoi, ca într-o apă fără fund.

Focul îi făcea pe toți gânditori. Erau butuci imenşi de fag, arşi până la jăratec, dar rămaşi întregi, incandescenți.

Mereu se aruncau crengi, care înăbuşeau în primul moment focul, dar flăcările izbucneau puternic, cu un zgomot de incendiu. Brazi mici şi jnepeni deveneau într-o clipă luminoşi, arzători, feerici, ca nişte plante fosforescente. Scântei repezi zburau cu un zgomot mărunt de ploaie metalică, şi pe urmă totul se topea în acelaşi jar luminos ca o lavă de aur.

Paul se oprise la câțiva paşi de foc, ca şi cum n-ar fi îndrăznit să se apropie mai mult. Îşi scoase chipiul cu un gest intimidat şi rămase tot timpul descoperit.

— E timpul să mergem, zise Nora.

— Încă nu, se împotrivi el.

Nu se putea rupe de acolo. I se părea că focul acela, ca să ardă, avea nevoie de ei. I se părea că, fără oameni în jurul lui, se va stinge.

Gunther îi aştepta la cabană cu nerăbdare. În cele trei zile câte trecuseră de la plecarea bătrânului Grodeck, fusese bolnav. În seara aceasta cobora pentru prima oară din camera lui.

— Mai ai febră?

— Astă-seară nu. Nu vreau să am febră de Anul Nou.

Era încă foarte palid, dar ochii îşi recăpătau lumina lor dinainte.

— Vă place ce am făcut în lipsa voastră?

Casa era decorată cu ghirlande colorate de hârtie. Gunther era foarte mândru de opera lui. Pe un carton mare, alb, scrisese ca în filmele americane, cu litere frumoase de tipar: *Happy New Year* [1] *1935.*

— Dacă am avea şampanie şi muzică ar fi un *reveillon*

---

[1] An Nou fericit (engl.)

adevărat, spuse el cu părere de rău.

— Nu avem şampanie, dar avem vin. Cât despre muzică, dacă stăm liniştiţi, se aude foarte bine de la Turing.

Se auzea într-adevăr uneori un cântec depărtat de acordeon, pe care pe urmă îl acoperea pădurea cu vuietul ei de noapte.

Nora părăsise pentru prima oară costumul ei de schi. Avea în rucsac o rochie de stofă neagră, simplă ca o rochie de lucru, pe care n-o îmbrăcase până acum, fiindcă la cabană se simţea mai bine în tunică şi pantaloni lungi. Îi plăcea să umble cu bocanci şi i se părea că pasul ei greu îi dă mai multă siguranţă între cei trei bărbaţi.

Dar astă-seară bocancii o oboseau, şi tunica era prea grea. Ciorapii groşi de lână o zgâriau. Îi scoase ca după un marş lung şi pe urmă după atâtea zile de îmbrăcăminte aspră, îşi trase ciorapii de mătase, singura pereche pe care o adusese cu ea de la Bucureşti, şi simţi răceala lor pe picioare, ca o mângâiere.

“Am fost prea multă vreme băiat”, gândi Nora privindu-se în oglindă. De când purta costumul de schi, se pieptăna cu părul ridicat în sus, ca să-l poată prinde cu ace şi să-l strângă sub chipiu. Acum îl desfăcu şi-l lăsă să cadă în jos pe umeri.

Rochia ei neagră avea un cordon roşu de piele şi un guler alb îngust, răsfrânt fără decolteu, în jurul gâtului. Îi părea rău că are mâneci lungi. Ar fi vrut să poarte o rochie de seară cu braţele goale, o rochie pe care s-o audă foşnind în mers, ca într-un dans. Dar şi în această modestă rochie de stofă, Nora se simţea redevenind femeie. Pantofii o înălţau. Părul, lăsat pe umeri, îi libera fruntea, şi pe fondul lui brun-închis, adânc, întreaga figură se lumina, mai albă decât totdeauna.

Se simţea uşoară şi coborâse scara până jos în hol alergând, ea, care de obicei mergea fără grabă, fără zgomot. Abia pe ultima treaptă se oprise, mirată ea însăşi de această neaşteptată schimbare. “Ce e cu tine, Nora? Parcă

ai băut”, se dojeni în gând.

Gunther veni spre ea şi o luă de mână, privind-o cu o expresie de uimire copilărească.

— Ce frumoasă eşti! N-am ştiut că eşti aşa de frumoasă. De unde vii? Ce s-a întâmplat?

— Nu sunt frumoasă, Gunther. Dar astă-seară încerc să fiu, vreau să fiu. Pentru anul care vine. Trebuie să-l primim cu prietenie, cu puţin curaj, cu încredere mai ales. Trebuie să avem încredere în el şi în lucrurile pe care ni le aduce.

Paul se apropie şi el de Nora.

— Gunther are dreptate. Eşti într-adevăr frumoasă. Schiul face din tine un băiat cu care ne purtăm băieţeşte. Dar acum, uite că ne intimidezi. Am vrea să-ţi sărutăm mâna şi nu ştim cum. Ne-am învăţat să te lăsăm să cazi în zăpadă, fără să întoarcem capul după tine. Tu te descurci totdeauna singură, şi noi trecem mai departe. Ne-ani învăţat să-ţi răspundem răstit, ba uneori nici măcar să nu-ţi răspundem. Tu eşti răbdarea. Nora. Tu eşti cuminţenia. Tu eşti simplicitatea. Le primim pe toate cu nepăsare, ca şi cum ni le-ai datora, ca şi cum am avea drepturi vechi asupra lor. Dar astă-seară, deodată ne aduci aminte că eşti frumoasă, şi frumuseţea ta e un dar prea mare. Ne dezarmează, ne dă remuşcări, ne face să spunem prostii.

— Într-adevăr, Paul: numai prostii.

Niciodată nu-l auzise vorbind cu emoţia aceasta puţin solemnă, puţin stânjenită. Niciodată nu văzuse în privirea lui sclipirea de tandrele cu care venea acum spre ea. “Dacă am fi singuri, cred că l-aş săruta.”

— Spui numai prostii, dragul meu. Ce se întâmplă cu tine? Ce or să creadă oamenii ăştia despre noi?

Se gândea mai puţin la Gunther, care primise de la început totul ca pe un joc. Se gândea mai mult la Hagen, care nu se mişcase niciun moment de lângă fereastră şi o privea de acolo, din neclintita lui tăcere. Ochii lui albaştri, duri, aveau parcă astă-seară un început de îngăduinţă visătoare…

Mai era destulă vreme până la miezul nopții, când deodată Faffner, care până atunci stătuse lungit lângă cămin, se ridică de la locul lui, trezindu-se parcă din somn cu o tresărire de atenție şi de nelinişte. Ascultă câtva timp, cu botul ridicat în aer, cu urechile ațintite spre cine ştie ce depărtate zgomote, şi pe urmă merse spre uşă suflând şi mârâind.

— Ce e, Faffner?

Câinele se ridicase cu labele pe uşă, încercând să-şi deschidă singur, dar când Hagen îi dădu drumul să iasă afară, rămase în prag, neîndrăznind parcă să meargă mai departe. Lătra spre pădure, mai mult cu nelinişte decât cu furie.

— Ți-e frică, Faffner?

Nici nu primea să se întoarcă înapoi în casă, dar nici să iasă cu totul afară nu voia. Avea un lătrat ciudat, ca şi cum ar fi întrebat pe cineva, care nu voia să-i răspundă.

— Haide să vedem ce este! zise Hagen.

Îşi puse pelerina pe umeri, aprinse felinarul şi pe urmă luă din cui una din cele două carabine. Îl vedeau pentru prima oară înarmat, lucru care îi surprindea cu atât mai mult, cu cât crezuseră până atunci că cele două arme atârnate în perete deasupra covorului roşu erau numai decorative, ca nişte arme vechi. “Într-adevăr, omul acesta e un vânător”, gândi Nora. Arma în mâna lui părea că-l întregeşte. Era mai puțin straniu acum. Şi pelerina lui cenuşie şi cizmele lui grele deveneau fireşti.

— Vino, Faffner, zise Hagen şi porni înainte. Câinele îl urmă cu botul în zăpadă, căutând drumul…

Se întoarseră după o jumătate de oră. Timpul la cabană trecuse încet, într-o aşteptare încordată, pe care tăcerea, o făcea şi mai intensă. Gunther nu se dezlipise niciun moment de la fereastră. Nu se auzea din pădure niciun strigăt, nicio chemare. Doar din când în când, zgomotele — şi ele mereu mai rare – de la Turing sau de la S.K.V., unde

se petrecea. Paul voise să se ducă pe urma celor plecați.

— Poate au nevoie de ajutor. Mai avem o carabină aici.

— O avem aici şi e bine să rămână aici, spuse Nora, oprindu-l să plece.

Aşteptarea fusese atât de grea, plină de atâtea presentimente şi întrebări nepuse, încât întoarcerea lui Hagen, în primul moment, nici nu-i dezmetici cu totul.

— Vă aduc un pui de urs, zise el intrând.

Purta într-adevăr pe brațe un ursuleț înghețat, cu blana albă de zăpadă, cu ochii pe jumătate închişi de frig sau de somn, şi cu lăbuțele dinainte strânse sub botul lui cafeniu, ca şi cum ar fi vrut să şi le încălzească singur.

— O fi ieşit de cu ziuă din vizuina maică-si şi pe urmă nu şi-a mai găsit drumul înapoi. O să încerc eu să i-l găsesc, dar mai întâi vi l-am adus să-l vedeți.

— Sunt urşi pe aici? întrebă Nora uimită.

— Într-un singur loc, mai jos, spre stână. Cred că nu sunt mulți. Astă-vară ciobanii vorbeau de o ursoaică, de una singură, care se arăta noaptea din când în când pe la stână.

Hagen pusese ursulețul jos pe covor şi se strânseseră cu toții în jurul lui, ca să-l privească. Numai Faffner trebuia ținut mai departe, fiindcă lătra întruna şi îşi arăta colții, ca şi cum ar fi vrut să-l sfâşie.

— Îi miroase a sălbăticiune, zise Hagen.

Nora era încă nedumerită. Învățase pe vremuri la şcoală că ursul hibernează într-o letargie completă şi nu înțelegea prin ce minune ursulețul ăsta ajungea viu încă în mâinile lor, în plină iarnă.

— Dar nu-i adevărat deloc, spuse Hagen. Nici vorbă nu poate fi de letargie. E un fel de somn, un fel de buimăceală, din care ursul se şi trezeşte uneori, ba chiar, când nu e viscol, se întâmplă să iasă afară la lumină. Mai ales când n-are astâmpăr, ca fiara asta mică.

Vorbea cu oarecare pasiune despre aceste lucruri. Pentru prima oară de când îl cunoştea, vorbirea lui, de

obicei aspră şi rece, începea să aibă ceva prietenos. Stătea aplecat peste mica fiară adormită cu o privire atenta, de om îmblânzit.

Miezul nopții îi găsi tăcuți şi atenți în jurul puiului de urs, care le intra în casă odată cu noul an.

“E poate un semn”, gândi Nora.

Aducea cu el un miros de pădure şi de pământ. Era caraghios şi zbârlit, mai ales acum, când începea să se dezmorțească, şi totuşi îl priveau cu uimire. Venea dintr-o viață misterioasă, care se ascundea sub gheață, sub zăpezi. Pădurea încremenită îşi păstra în pământ rădăcinile şi fiarele. Totul părea mort şi totul în adânc era viu.

— Viața începe mereu, şopti Nora, uitându-se la mica jivină, pe care se aplecase să o mângâie pe botul umed de zăpadă.

Nu ştia bine cui spune aceste cuvinte şi pentru cine le spune. Pentru Paul, care se zbuciuma de atâta vreme să iasă din amintirile lui, ca dintr-o iarnă. Pentru Gunther, care încă avea ochii întorşi spre imaginea mamei dispărute. Pentru Hagen, care încerca să păstreze fantoma iubitei într-o casă cu obloanele ferecate.

“Şi pentru tine, biata mea Nora, pentru tine, care ai crezut de atâtea ori că nu mai ai de aşteptat nimic de la nimeni.”

— E miezul nopții, zise cu glas tare şi merse să stingă lămpile. Singur focul din cămin mai arunca o slabă lucire roşietică pe figurile lor, care, în întuneric, deveneau mult mai grave.

De departe, dinspre vârful muntelui, se auzeau lovituri de armă. Se trăgea cu puşca, în cinstea noului an. Faffner, care tot timpul mârâise, tăcu şi el ascultând.

Când se făcu din nou lumină, se priviră câteva clipe fără să-şi vorbească.

— Viața începe mereu, zise Nora mai mult pentru ea.

Îi plăceau aceste cuvinte şi îi părea bine că sunt cele dintâi pe care le spunea în anul nou.

— E timpul să ne întoarcem acasă, spuse Hagen puiului de urs.

Îl ridicase de jos şi îl ducea înapoi în pădure, purtându-l pe braţe. Câinele venea după el potolit. Nora, între Paul şi Gunther, îi privea din prag cum se depărtează. Rămaseră toţi trei acolo multă vreme. Noaptea era calmă şi ceţoasă. Felinarul lui Hagen se vedea încă printre brazi. Pelerina lui neagră trecea pe zăpadă ca o umbră.

XVIII

SE SPARG NORII!

De la S.K.V. la Turing, vestea alerga prin pădure ca un strigăt:

Se sparg norii! Se ridică ceața!

Dimineața era cenuşie, zările erau închise, şi lumina avea mereu aceeaşi lipsă de strălucire. Vârful Postăvarului părea scund sub cerul opac şi umed, căzut prea jos.

Totuşi, de la cabana Saşilor veneau strigăte, care anunțau soare şi lumină.

“Se vede Braşovul! Se vede Râşnovul!” povesteau cu uimire oamenii veniți dintr-acolo. Grupuri de schiori coborau în grabă spre S.K.V., să se încredințeze de miracol.

Nora şi Paul ajunseră prea târziu.

— Până adineauri am avut soare, îi întâmpină omul cu ochi de viezure.

Clipea des, ca şi cum încă ar fi fost orbit de lumină. Cortina de nori, un moment ridicată, căzuse din nou peste nevăzuta lume din vale.

Toată lumea se strânsese pe terasă ca pe o punte de vapor, ca să urmărească neaşteptata revenire a soarelui. Din acel punct se vedea, când era senin, întreaga Țară a Bârsei, până spre munții Făgăraşului. Era ca o fereastră a Postăvarului deschisă spre câmpie, fereastră pierdută de la începutul iernii în nori şi prin care câteva secunde apăruse în dimineața aceasta imaginea însorită a Braşovului, pentru ca să piară din nou în neant.

Oamenii păreau buimăciți de prea grăbita imagine ce fulgerase şi se stinsese în zare. Ceața se depunea din nou

pe brazi şi stânci, cu lumina ei difuză, care stingea ultimele reflexe ale pietrelor.

— Priviți! strigă cineva.

Zarea se despicase, şi un cerc plutitor de lumină albastră se deschidea ca un oraş fantomatic printre nori. Draperii de fum se dădeau deoparte, zidurile de ceață se năruiau. O cetate scânteia în soare cu acoperişuri de metal, cu suliți şi scuturi ridicate în lumină.

Nu era Braşovul. Era prea departe ca să fie Braşovul, era prea orbitor.

Avalanşe de nori îl acopereau, aruncându-l încă o dată în negură, dar o clipă mai târziu răsărea în altă parte, ca o insulă călătoare, ca un golf fantastic în acest ocean de fum şi de ceață.

Câteodată imaginile erau precise, simple, uşor de recunoscut. Cineva arăta cu degetul printre nori Râşnovul sau Zizinul, drumul şerpuitor spre Bran, turlele sclipitoare de la Zărneşti. Dar într-o singură clipă, toate piereau. Oraşe desprinse din loc erau purtate de la o zare la alta, porți de lumină se deschideau şi se închideau, cetăți efemere se desfăceau în soare...

Două zile, vremea se zbuciumase între lumină şi viscol. Diminețile erau fastuoase, ca din pragul unei imense grote. Norii se destrămau, deschizând departe arcuri de triumf, bolți albastre, ținuturi sclipitoare. De la o secundă la alta, continente de fum luau ființă şi se topeau pe întinsa câmpie a Bârsei. Lanțuri de munți creşteau şi se prăbuşeau într-o lumină magică.

Ceața se ridica din pădure ca dintr-un mare incendiu. Fiecare brad părea că arde într-o flacără rece, cu zgomot metalic. Muntele se zbuciuma să iasă din nori. Pe toată Țara Bârsei era soare, pe toată valea Prahovei era soare; singur Postăvarul, ca un clopot de fum, ca o cetate de negură, rămânea închis între zidurile lui de iarnă.

Dimineața, porțile păreau că se deschid şi, prin pânza

destrămată a norilor, ca prin zeci de ferestre mişcătoare, imagini dintr-o altă lume, din alt anotimp, se fugăreau prin fum.

Spre seară însă, ca şi cum muntele, obosit de tot acest zbucium, s-ar fi predat iernii biruitoare, ceața cădea din nou, norii se adunau grei, pădurea fumega stinsă...

Totul se linişti în cea de a treia noapte, deodată, cum se potolesc furtunile pe mare.

Paul se trezise în întuneric şi asculta.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu bine. Ascultă şi tu.

Tăcerea nopții avea ceva foşnitor, ca şi cum pădurea ar fi întinerit. Cabana părea uşoară ca o navă liberată din sloiuri.

Paul merse spre fereastră şi o deschise. Un cer albastru, adânc, cu stele umede, un cer de primăvară, neasemuit de clar, neasemuit de uşor, plutea peste pădurea troienită. Totul era albastru în noapte – brazii, zăpada, stâncile.

O lună nevăzută, bătând poate de undeva din spatele cabanei, dădea o slabă strălucire metalică munților din depărtare, siluete şi ele albastre, dar cu vârfurile fosforescente, albe de zăpadă.

Paul rămase amețit lângă fereastră. Nora îl chemă de câteva ori, dar el nu răspunse.

Frigul de noapte era aspru, dar nu înghețat. Aducea cu el un miros de pământ jilav, o aromă de rădăcini şi ierburi umede.

— E ca o deşteptare din somn, spuse Paul.

Se aplecă peste fereastră, să simtă pe frunte adierea acelei imposibile nopți de primăvară.

În plin soare, Postăvarul era de nerecunoscut. Un larg amfiteatru împresura pădurile lui verzi şi albe. Lumina era rece, pură, sonoră. Până în cele mai depărtate zări, totul se vedea cu o exagerată preciziune, ca printr-o nemărginită vitrină de cristal. De la cabana lui Gunther se zăreau

printre brazi, departe în vale, case minuscule, acoperişuri negre, drumuri înguste şerpuind ca nişte fluvii prin pădure. Era Predealul, un Predeal colorat cu mult mov, cu mult albastru.

Bucegii nu mai aveau strălucirea lunară, străvezie din timpul nopții. Păreau nişte munți de cretă, sculptați minuțios, cu vârfurile delicate şi exacte.

Pe celălalt versant, Țara Bârsei se desfăşura ca o machetă în relief. Munții Făgăraşului şi ai Ciucului prindeau în cercul lor violet câmpia, cu oraşe, cu drumuri, cu păduri, văzute de sus foarte mici, dar foarte precise, ca printr-un ochean care micşorează imaginile, dar nu le tulbură. Cele mai depărtate siluete – case, arbori sau stânci – îşi păstrau conturul în lumina de zi.

Nora şi Paul erau tot timpul pe schiuri. Vechile lor itinerarii deveneau noi, pline de surprize. Fiecare punct al muntelui, fiecare oră a zilei deschidea un peisaj necunoscut. Zăpada însăşi părea că-şi schimbă în soare densitatea. Era o zăpadă uşoară, fină, neaderentă, pe care schiurile alunecau fără nicio rezistență, sensibile la cea mai slabă apăsare. Virajele şi opririle se făceau singure, înainte ca gestul de comandă să fie împlinit. Totul se petrecea cu o fericită uşurință în această lumină care dădea transparență lucrurilor celor mai grele.

Se auzeau prin pădure, cu un fel de vibrație muzicală, cele mai aspre zgomote, cele mai surde ecouri. Întreg muntele era ca o cutie de rezonanță, ca o vioară. Lovituri de topor sau căderi înăbuşite de copaci străbăteau ca din fundul pământului, şi pe urmă se limpezeau în aerul clar al dimineții.

Trecea uneori peste pădure o adiere abia simțită, şi sub această suflare brazii păreau nişte corăbii cu pânze pe o mare prea calmă. Numai pe creste aerul era mai viu, şi bătaia vântului ridica zăpada, pulverizând-o în mici fântâni arteziene. Din vârful Postăvarului, crestele Bucegilor se vedeau ca nişte cratere de argint, purtând fiecare un nimb

de pulbere fină.

Veneau la cabană osteniți de prea mult soare, îmbătați de nesfârşita legănare pe schiuri. Gunther, care nu putea face decât plimbări uşoare, îi aştepta de obicei la S.K.V., unde apariția lui stârnea mereu aceleaşi şoapte şi întrebări. Dar băiatul primea acum cu nepăsare, ba chiar cu o plăcere ironică toate aceste priviri care se iveau la ferestre de îndată ce se apropia de casa Saşilor.

Soarele îi dădea o bucurie febrilă, exuberantă, plină de gesturi. Umbla tot timpul cu o cămaşă de vară fără mâneci, cu gâtul liber, cu capul gol şi alerga prin zăpadă cu brațele deschise, cu fruntea în soare. Faffner, mai bătrân, mai sceptic, venea pe urmele lui fără grabă.

— Nu vrei să te trezeşti din somn? îl întreba Gunther trăgându-l de urechi. Nu vezi că a venit primăvara?

Câinele ridica un moment capul, făcând ochii mici în lumina de amiază, şi pe urmă, cu vechea lui lene de animal adormit, se întorcea la somnul lui de iarnă.

— Faffner e mai cuminte decât noi, spunea Nora. El ştie că nu trebuie să credem prea mult în primăvara asta.

O îngrijora puțin exagerata bucurie a lui Gunther.

Băiatul se simțea ieşit din iarnă. Era în bucuria lui un fel de satisfacție victorioasă, ca şi cum ținta pe care şi-o propusese – să ajungă în martie şi să poată înfrunta familia Grodeck – ar fi fost atinsă, iar efortul lui de a trăi până atunci, împlinit.

Nora ar fi vrut să tempereze această prea mare fericire.

Între Paul şi Gunther, pe care soarele îi făcea să delireze, ea singură încerca să rămână calmă. Nu avea încredere în fericirile mari, orbitoare, miraculoase. Credea mai mult în lucrurile potolite, durabile şi aşezate.

— Nu-i aşa, Faffner?

Simțea în Faffner un aliat, un prieten, un înțelept.

Erau la amiază două sau trei ore, când soarele devenea dogoritor. Paul nu mai voia să intre în casă. Se culca afară

pe treptele cabanei şi rămânea acolo cu ochii închişi, cu brațele desfăcute. Sub pleoape străbătea o lumină roşie, caldă, care îi amintea ceasurile de plajă de la Balcic. Avea senzația că e gol în soare, îşi auzea tâmplele zvâcnind, şi urechile îi erau asurzite de un tumult confuz de ghioc. Uita unde se află şi de când i se părea că este în această toropeală luminoasă de totdeauna şi pentru totdeauna. Nu avea amintiri, nu avea gânduri. Nicio imagine nu trecea prin ochii lui închişi, nici propria lui imagine, îşi simțea doar brațele calde, obrajii arşi de soare şi i se părea că lumina trece prin el, prin pori, prin vine de sânge, până în artere, până la inimă.

Nora venea lângă el să-l trezească, fără să-l cheme. O auzea parcă venind, îi simțea parcă mâinile uşoare pe frunte, pe păr, dar toate aceste vagi senzații rămâneau cu totul în afară de cercul lui de lumină.

Serile aveau o aromă de răşină, de coajă de copac, de frunze tinere. Brazii deveneau sub lună albaştri, străvezii. Culorile tari ale zilei – petele mari de violet, de alb, de roşu – se stingeau după o ultimă aprindere intensă, în momentul apusului.

Pe fundalul alb al Bucegilor înzăpeziți, luna în primele minute era neverosimil de galbenă, un galben cald, puternic, care nu părea să facă parte din acel peisaj de iarnă şi de seară. Mai târziu, când îşi recăpăta lumina ei spectrală, toate văile erau albastre ca nişte lacuri limpezi, încremenite sub lună.

Nora şi Paul aşteptau apusul de soare sus, în vârful Postăvarului, şi rămâneau acolo târziu, până ce noaptea era deplină. Se vedeau aprinzându-se lumini rare, pe valea Timişului; se vedeau, ca nişte puncte de foc. Farurile maşinilor alergând pe şoseaua Braşovului; se vedea mai departe, ca o brățară cu pietre sclipitoare, Râşnovul.

Pădurile foşneau fără vânt, fără clătinare, cu un freamăt de viață tânără sub zăpadă. Pietrele aveau un miros bun de

pământ nou.

Plecau de acolo târziu, ameţiţi, clătinându-se pe schiuri. Nu se îndurau să se întoarcă la cabană. Nu se puteau despărţi de aceste seri înfiorate, de această vaporoasă lumină. Treceau ore întregi fără să-şi vorbească. Numai uneori, când se opreau la câte o răspântie, se căutau unul pe celălalt, întrebându-se din ochi încotro s-o pornească mai departe – spre Ruia? spre Crucur? — şi atunci, în lumina palidă a nopţii, se priveau cu o neînţeleasă uimire, ca şi cum s-ar fi întâlnit în vis.

XIX

VISCOLUL IZBUCNI DIN NOU ÎN ajun de Bobotează. Vremea se schimbă pe neaşteptate, şi în mai puţin de o oră Postăvarul reintră în iarnă. Braşovul se mai văzu o dată sclipind cu luminile lui de seară, şi pe urmă dispăru în ceaţă.

— De acu nu-l mai vedem până la primăvară, spuse Hagen închizând obloanele.

Ultima noapte pe care Nora şi Paul o mai aveau de petrecut pe munte semăna foarte bine cu noaptea sosirii lor la cabană. Vântul arunca valuri de zăpadă în ferestre. Faffner lătra spre pădurea împietrită de ger.

Lângă focul din cămin, Nora recita cuvintele care o întâmpinaseră în prima seară:

“Mancher auf der Wanderschaft
Kommt ans Tor auf dunklen Phaden...”

Gunther nu o lăsă să termine.

— Nu, nu. Acum e târziu. Acum nu mai vine nimeni.

Întoarcerea iernii, după câteva zile de soare, îl găsea pe Gunther nepregătit, fără apărare, fără rezistenţă. Scurta primăvară îi dăduse o însufleţire nervoasă, care acum îl lăsa dezarmat. Asista în tăcere la pregătirile de plecare ale Norei şi ale lui Paul, care îşi strângeau lucrurile în rucsacuri pentru a doua zi dimineaţă. Obrajii îi erau arşi de soare, dar fruntea redevenea palidă. Cearcăne adânci de oboseală şi de febră îi făceau şi mai albaştri ochii lui clari.

— Trebuie neapărat să plecaţi?

Punea întrebarea cu nepăsare, încercând să ascundă

suferința de a-i vedea plecând.

— Trebuie neapărat?

— Poate că n-ar trebui, spuse Paul, pe care întrebarea lui Gunther îl făcea gânditor. Poate că n-ar trebui. Dacă am avea mai mult curaj decât avem... Dacă am înțelege că nimic nu ne cheamă înapoi... Dacă ne-am hotărî să rămânem pentru totdeauna aici...

Nora continua să pună ordine în lucrurile ei şi să le aşeze în rucsac. Gândul copilăros de a rămâne la cabană îi trecuse şi ei o secundă prin minte, dar îl alungase cu un gest hotărât. "Trebuie să fie cineva, în casa asta, care să nu viseze."

— Voi uitați că eu sunt profesoară. Uitați că vacanța mea se termină. În ziua de 8 ianuarie, la 8 dimineața, trebuie să fiu în clasă.

Spunea într-adins lucruri indiferente, reci, puțin aspre, ca să prevină lacrimile.

Până la Ruia îi însoțise Hagen. Câtăva vreme se ținuse şi Faffner după ei, dar zăpada era prea mare pentru el şi, înainte de a ajunge la S.K.V., câinele se opri.

— Hai, du-te acasă, Faffner. Şi lasă ochii ăştia trişti. Nu ți-e ruşine? Eşti om bătrân.

Câinele rămase nemişcat, cu o privire uimită, care nu înțelegea prea bine ce se întâmplă.

Hagen tăcuse tot timpul. Venea pe schiuri în urma lor, cu pelerina lui cenuşie desfăcută în vânt.

De la Ruia îi lăsă să plece singuri mai departe.

— V-aş conduce până la Braşov, dar nu vreau să-l las pe băiat singur.

În ultimul moment, scoase din buzunar un obiect mic de metal, pe care îl dădu Norei cu un gest brusc nepregătit.

— Te rog să păstrezi asta, în amintirea lui Gunther.

Era un medalion cu un portret al tinerei doamne Grodeck, portret mic, rotund, care semăna cu cel de la cabană, deşi părea să fie mult mai vechi decât el.

Nora nu ştiu cum să-i răspundă. Fusese până şi în gestul cu care îi întinsese acel neaşteptat dar ceva aspru, care respingea dinainte orice cuvânt de prietenie.

— Pe Gunther n-am să-l uit niciodată. Şi nici pe dumneata, Hagen.

Ochii lui albaştri erau reci, duri, fără zâmbet şi fără tristeţe. Nora aşteptă să citească în ei un semn de înţelegere, dar nimic nu se lumină pe faţa lui întunecată.

— Mergeţi cu bine, zise Hagen.

Cunoşteau drumurile şi nu mai aveau nevoie să se oprească la răscruci, ca să caute semnele indicatoare. Pârtia până la Crucur era fără accidente de teren. Cursa era înşelător de simplă şi părea în primele momente că nu cere niciun efort. Paul se lăsa în voia schiurilor, care îşi accelerau singure viteza. Nici nu încerca să frâneze. Numai la viraje deschidea foarte slab plugul, care se închidea pe urmă, în secunda următoare, de la sine, cu un derapaj scurt, din care schiurile ieşeau mai uşoare, mai repezi.

Rucsacul la început atârna greu pe spate, dar după câtva timp îşi pierdu cu totul greutatea, ca şi cum, în plină viteză, cineva i l-ar fi luat de pe umeri. Nu-şi simţea decât obrajii aprinşi de ger. Bătea un vânt aspru, care ridica vârtejuri de zăpadă şi i le arunca în faţă. Câteva secunde nu mai vedea nimic înaintea ochilor, dar schiurile alergau mai departe, libere.

Ajunseră la Crucur fără să-şi dea seama când şi cum. Drumul prima oară fusese mult mai lung şi mai lin.

“Poate ne-am înşelat. Poate am greşit direcţia.”

Recunoşteau totuşi poiana şi recunoşteau mai ales acea colibă de pădurar, la care se opriseră şi prima dată. O găseau la fel de părăsită, cu uşa deschisă şi cu aceiaşi cărbuni stinşi în vatră... Urme recente de schiuri treceau prin faţa colibei şi erau singurul semn de viaţă în toată poiana bătută de viscol.

Porniră mai departe pe acele urme, care se pierdeau

printre brazi. Dreptunghiurile albe şi galbene abia se mai vedeau pe copaci, acoperite de zăpadă. Drumul prin pădure era plin de obstacole, iar pârtia îşi schimba de nenumărate ori planul de înclinare. Toată cursa era făcută din schimbări subite de viteză. Zăpada era când foarte îngheţată, când inexplicabil de afânată şi la fiecare moment schiurile erau smulse şi aruncate în lături. Nora, care alerga înainte, anunţa cu glas tare obstacolele şi dădea comenzi de viraj şi de frână, pe care Paul le executa reflex. Uneori gestul de apărare venea cu o secundă prea târziu, şi atunci schiurile săreau de pe linia lor, aruncându-l la pământ. Se ridica de jos, orbit de zăpadă, dar fără să simtă loviturile. Toată atenţia lui era fixată aşa de intens înainte, spre un punct mişcător, după care schiurile alergau fără să-l ajungă, încât nici nu-şi dădea seama de căderi şi opriri, îi era cu neputinţă să-şi păstreze schiurile multă vreme în plug. După câteva clipe de încordare, un derapaj scurt, ca o zvâcnitură, i le rupea din frână şi i le avânta eliberate înainte. Avea atunci o fulgerătoare pierdere de cunoştinţă, după care se trezea din nou pe schiuri, în plină viteză, plutind ca între două vise.

Intrară în Braşov înainte de amiază, ca într-un adăpost. Pe străzi viscolul era mai puţin aprig. Vânturile păreau că se opresc la marginea oraşului.

Erau în întregime albi. Aveau zăpadă pe sprâncene, pe tâmple şi pe frunte. Până şi ochii îşi pierdeau culoarea, sub genele albite.

— Am mers foarte bine, spuse Nora. Două ore şi opt minute.

— Numai atât? se miră Paul, fără să înţeleagă de ce.

“Două ore şi opt minute” i se părea în acelaşi timp şi foarte mult, şi foarte puţin. Avea într-un fel impresia că au plecat de la cabană nu de câteva ore, ci de câteva zile şi că muntele cu oamenii rămaşi acolo era foarte departe în urma lor. Dar avea de asemeni senzaţia că întreaga cursă nu durase decât un minut, că totul se petrecuse năucitor

de repede şi că toată călătoria nu fusese decât o singură, vertiginoasă cădere.

Schiul suspenda pentru el măsura timpului.

XX

BRAŞOVUL ERA, ÎN ACEASTĂ ultimă zi de vacanţă, la fel de vioi şi de populat ca în primele zile. Străzile pline de schiori păreau nişte imense peroane, pe care o mulţime grăbită, agitată şi volubilă aştepta sosirea şi plecarea trenurilor.

Birourile de voiaj din centru erau luate cu asalt de oameni grăbiţi să-şi vizeze biletele, să cumpere tichete sau să ceară informaţii. Lumea care coborâse de la cabanele din împrejurimi sau venise de mai departe, din Făgăraş, din Bihor, după o vacanţă de schi, se aduna încă o dată la Braşov, unde se întâlneau atâtea drumuri. Erau figuri arse de soare, care îşi surâdeau pe stradă, ca şi cum s-ar fi recunoscut.

— E posibil, Nora, ca toţi oamenii ăştia să se întoarcă la viaţa lor dinainte? E posibil oare, după ce au fost în munţi, să mai creadă în lucrurile pe care le-au lăsat jos? de care s-au despărţit? pe care au vrut să le uite?

— Cine a fost în munţi e un om liber, răspunse Nora.

“Un om liber. Un om liber” Paul repeta cuvintele ei. I se părea că e foarte tânăr, că vine dintr-o lungă vacanţă cu soare, că toate drumurile sunt deschise înaintea lui.

Trenurile veneau din Ardeal ca dintr-o regiune polară, îngheţate, cu mari întârzieri, pline de zăpadă, cu locomotivele albe ca nişte imense pluguri spărgătoare de gheaţă.

— Se formează un tren de schiori diseară. E mai bine să-l aşteptaţi. N-o să găsiţi locuri în vagoanele obişnuite.

Le mai rămâneau câteva ore de stat la Braşov şi aveau

de gând să le petreacă pe străzi, mai ales prin cartierele mărginaşe, unde oraşul îşi păstra încă aerul lui de cetate veche, dar, înainte de a porni din nou la drum, intrară la Coroana, ca să-şi lase schiurile acolo şi să se odihnească. Era în cafenea o adunare pestriță de haine orăşeneşti şi haine de schi, fețe posomorite de citadini şi figuri deschise de oameni tineri, coborâți din pădure.

Găsiră cu greu o masă liberă, într-un colț unde părea că se refugiaseră numai localnici, cufundați în citirea ziarelor de după masă şi supărați de năvala de tinerețe care le tulbura liniştea localului şi obişnuințele de fiecare zi. Toți erau serioşi, tăcuți, greoi şi toți parcă aveau fruntea puțin teşită a bătrânului Grodeck, frunte rezistentă, închisă. Citeau ziare nemțeşti şi maghiare din Braşov şi le citeau cu un fel de atenție îngrijorată, uniformă.

Paul surprinse în treacăt un titlu tipărit cu litere groase pe prima pagină: *Létrejött Rómában a megegyezés* [1]

Nu ştia ce însemnau acele cuvinte, şi deodată îi trecu prin minte că poate în cele două săptămâni trăite pe munte se întâmplaseră în lume lucruri extraordinare şi că acel titlu tipărit cu litere groase anunța poate un eveniment capital, care schimbă destinul omenirii.

— Mă duc să cumpăr ziare, îi spuse Norei şi se ridică de la masă cu oarecare nelinişte.

Era aproape de uşă, gata să iasă în stradă, când se auzi strigat. Întoarse capul şi se uită cu mirare la mesele din apropiere, dar nu recunoscu pe nimeni. Pe urmă abia băgă de seamă că cineva îi face semn de mai departe, de lângă fereastră.

— Tu eşti, Ann?

Era singură la masă şi avea în fața ei câteva reviste şi ziare, pe care le citise probabil până atunci.

— Îmi dai voie? spuse Paul, răsfoindu-le în grabă. Căuta mai ales titlurile şi telegramele de la ultima oră. Rămăsese

---

[1] La Roma s-a ajuns la o înțelegere! (magh.)

în picioare în fața lui Ann, puțin aplecat deasupra mesei, şi în câteva clipe parcurse cu ochii tot acel vraf de ziare.

— Cauți ceva? întrebă ea.

— Nu. Nimic precis. Voiam să ştiu dacă s-a întâmplat ceva în lume. Dar văd că nu s-a întâmplat nimic. Intr-adevăr nimic...

Abia atunci ridică privirea spre Ann. Era cu capul gol, purta la gât o eşarfă albastră, înnodată ca o cravată.

— De unde vii, Paul? Eşti de mult aici? Pleci la Bucureşti? Mi-a spus cineva că te-a văzut în ajunul Crăciunului, dar nu-mi venea să cred. Eu am fost tot timpul la Braşov. Mai rămân. Nu ştiu cât mai rămân. Am venit să lucrez. Nu vrei să stai? De când nu ne-am văzut? Unde ai dispărut?

Vorbea, ca de obicei, cu o mulțime de întrebări scurte, pe care le arunca neglijentă, fără să aştepte răspuns. Paul era mereu în picioare în fața ei şi o privea cum râde, cum gesticulează, cum vorbeşte.

“Ce ochi mici are! E cu putință să aibă ochi atât de mici?”

Ea se opri deodată din vorbă şi deveni neaşteptat de atentă.

— Ce e cu tine, Paul? De ce taci? De ce mă priveşti? S-a întâmplat ceva cu tine. Eşti foarte schimbat. Nu ştiu cum, dar foarte schimbat. Poate pentru că eşti aşa de negru. Poate pentru că porți hainele astea...

— Da, Ann. Poate.

Plecă de acolo fără să-i pună nicio întrebare. Ar fi vrut să găsească un cuvânt prietenos pentru ea, dar nu avea nimic.

— Ai o eşarfă frumoasă, îi spuse la despărțire. Nora îl aştepta la masa lor din colț, gata de plecare.

— Cine e fata blondă, care te-a oprit? întrebă ea fără mare curiozitate.

Paul se gândi o clipă, şi pe urmă răspunse scurt:

— O fată din Bucureşti. O pictoriță.

Avea impresia că mai mult nu are ce să spună despre Ann.

Trenul pleca de la Braşov cu vagoanele pline, dar în fiecare gară, la Dârste, la Timişul-de-Jos, la Timişul-de-Sus, aşteptau alte grupuri de schiori.

Toată lumea vorbea despre zăpadă şi despre timp. Cei care coborau de pe Piatra Mare se plângeau de prea multă ceață şi de îngheț. Fete şi băieți venind din Bihor povesteau ca la Stâna de Vale avuseseră tot timpul soare.

Toți sunt nespus de tineri, şi Paul se simte, între ei, de vârsta lor. “S-a întâmplat ceva cu tine”, spunea Ann. Da, s-a întâmplat. Se priveşte în fereastra vagonului ca într-o oglindă, şi aproape că nu se recunoaşte. Fața îi e brăzdată de zgârieturi, pe frunte şi la ochiul drept păstrează încă urme din teribila lui cădere de la Turing-Club, buza de jos e încă puțin ruptă, dar peste toate acestea a trecut soarele şi le-a cicatrizat. Nimeni în vagon nu e mai negru decât el, nimeni nu e mai ars de soare. “Parcă am umblat numai pe creste, numai în lumină.”

Simte un fel de exaltare copilăroasă. Nu ştie exact ce ar voi să facă. Sunt în el puteri pe care nu le cunoaşte, sunt elanuri care se deşteaptă dintr-un somn lung.

— Nora, tu crezi că schiul poate să salveze un om? Poate să schimbe o viață?

— Dragă Paul, cred că viața noastră e plină de obiceiuri proaste, de manii şi de idei fixe. Schiul ne scoate din ele. Pe urmă, totul este să nu ne lăsăm învinşi din nou.

— Nu, Nora. Niciodată.

Jura cu prea multă aprindere, cu un accent de îndârjire exagerată.

Se corectă singur, repetând în gând aceleaşi cuvinte, mai calm, mai decis: niciodată, niciodată.

---- Sfârşit ----